

IJA # 370

ספר חק לישראל

Sefer Ḥoq le-Yiśra'el

Bavel (Baghdad), 5628 (1867 or 1868)

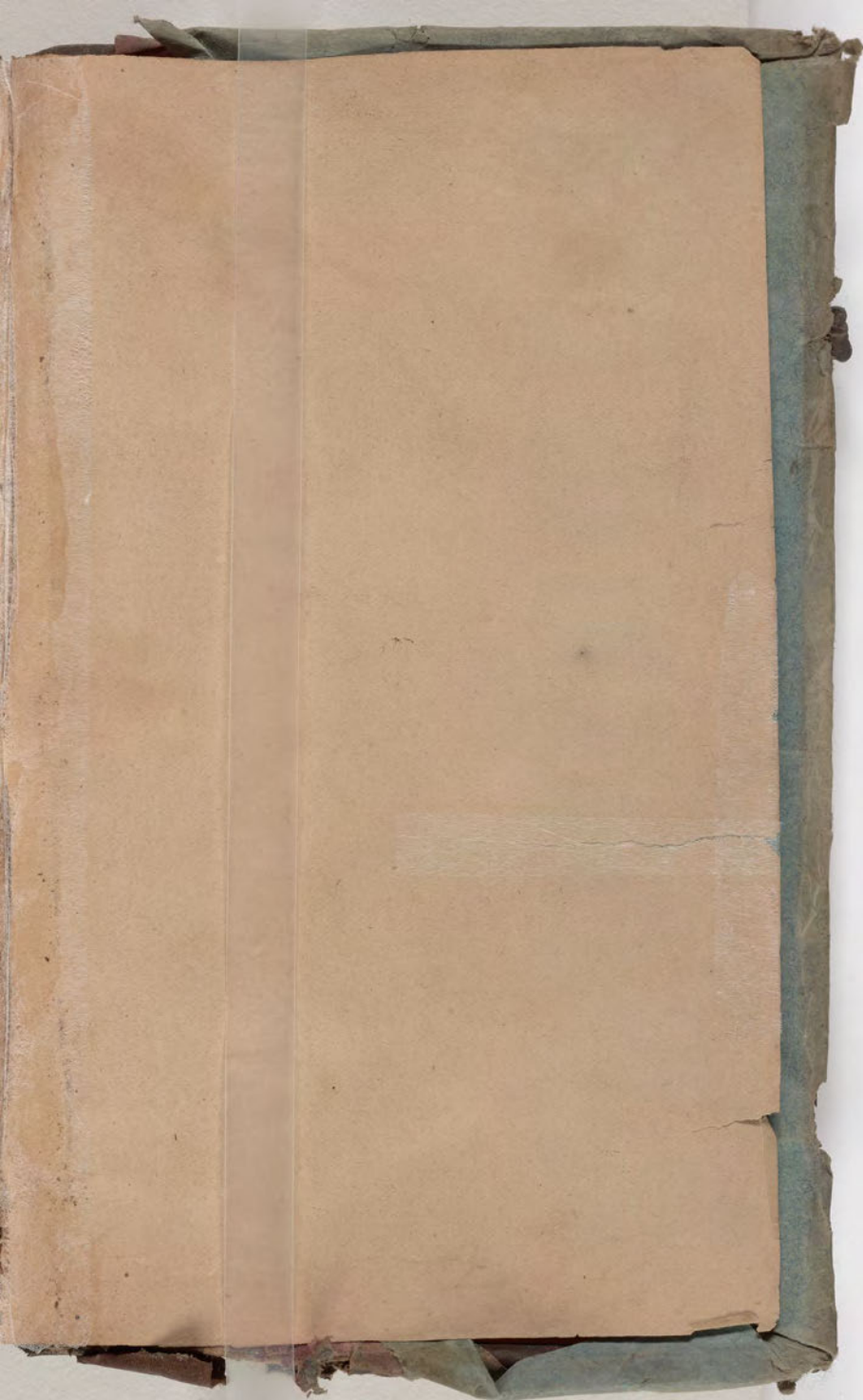

דברי וזכיר

יוסף עזריאל

תלמוד

י"א

ספר חק לישראל
חק לישראל

מה נאה חילן זה שפירותיו ונתוקים • מליאין ויוונגה
מפיקים • המה דברי אגדה אשר רב מאד כבודם •
המושכים לבו כל אדם • אשר הובאו בספר חק לישראל •
אהרי כל משנה ומשנה • דבר יום ביומו מראשית השנה
ועד אחרית השנה • והנה פה מחנה קדושינו • מנהג אבותינו
בידנו • ללמד את נערי בני ישראל • ומאמרים הנזכרים
בספר **חק לישראל** • ואחר אשר ירגילו בזה
יכניסום לים הגדול • הוא תלמוד
בבלי מעט ומגדול • והנה בעתה • ראינו שיש כמה בעלי בתים
דרחיקא להו שעתא • ואין לאל ידם • לקנות לכל עלם ועלם •
ספר חק לישראל שלם • כי דמיו יקרים • והנערים לא ילמדו
כי אם המאמרים • ולכן נתעוררנו להדפיס האי ספרא רבא
ויקרא באותיות הדורים • ואספנו בו כל המאמרים • אשר
הובאו **בחק לישראל** • דבר יום ביומו מלבד יום
הששי ובוה ישמחו • וישיבו נערי
בני ישראל להיות הספר הזה מנוי להם • ולא יבד מחירו
עליהם הנה כי כן אליבס אישם נקרא • וולו וולו זהב ומים
לקנות האי ספרא ויקרא • ללמד בו את בניכם • ובני
בניכם • עד ביאת הגואל • משיח לישראל אביך

פה ככל יעא

כאן שנה כי חק לישראל הוא
לפ"ק

לשון של זהורית מפוס רבני בכל הם מזהירין לכל יקרב איש
ור על מוצח הדפוס למוען דפוס את הספר הזה חק
לישראל כסדר הזה מיום כלות הדפוס עד מסך עשר שנים והפורן
גדר יהיה בגזירת נח"ש והוא בכלל משיג גבול רעהו וכבר נאמר
ארור משיג גבול רעהו והשוויע לכו ישכון בטח ועליו תבא
ברכת טוב אמן כן יהי רצון :

מאכלת המזרח
דפוס ע"פ ספר
מלפון

ספר חק לישראל

ברכות פרק ה' משנה ה'

מזכירין יציאת מצרים וכו'

הלכה ברכות דף י"ב ע"ב

תניא א"ל בן זומא לחכמי וכי מזכירין יציאת מצרים
 לימות המשיח והלא כבר נאמר הנה ימים
 באים נאם ה' ולא יאמרו עוד חי ה' אשר העלה את בני
 ישראל מארץ מצרים כי נאם חי ה' אשר העלה ואשר
 הביא את זרע בית ישראל מארץ צפונה ומכל הארצות
 אשר הדחתים שם אמרו לו לא שתעקר יציאת מצרים
 ממקומה אלא שתהא שעבוד מלכיות עיקר ויציאת
 מצרים טפל לו כיוצא בו אתה אומר לא יקרא שמך
 עוד יעקב כי אם ישראל יהיה שמך לא שיעקר יעקב
 ממקומו אלא ישראל עיקר ויעקב טפל לו וכן הוא
 אומר אל תזכרו ראשונות וקדמוניות אל תתבוננו אל
 תזכרו ראשונות זה שעבוד מלכיות וקדמוניות אל
 תתבוננו זו יציאת מצרים הנני עושה חרשה עתה
 תצמח תני רב יוסף זו מלחמת גוג ומגוג משל למה
 הדבר דומה לאדם שהיה מהלך בדרך ופגע בו זאב
 ונצול ממנו והיה מספר והולך מעשה זאב פגע בו ארי
 ונצול ממנו והיה מספר והולך מעשה ארי פגע בו נחש
 ונצול ממנו שכח מעש' שניהם והיה מספר והולך מעש'
 נחש

בראשית יום שני

נחש אף כך ישראל צרות אחרונות משכחות את
הראשונות :

רש"י ^לא שיעקר ממקומו . שהרי מצינו שקראו הקב"ה יעקב אחר זאת
ברדתו למזרים שנאמר ויאמר אלהים לישראל ויאמר יעקב יעקב ויאמר
הנני : הנני עומס חדשה . בחר אל תזכרו ראשונות כתיב :

פתניתין שבת פרק א' משנה ב

לא יאכל הזב עם הזבה מפני הרגל
עבירה

הלכה שבת דף י"ג ע"א

לא יאכל הזב עם הזבה וכולי . איבעיא להו נדה
מהו שתישן עם בעלה הוא בבגדו והיא בבגדה
תא שמע אל ההרים לא אכל ועינו לא נשא אל גרולי
בית ישראל ואת אשת רעהו לא ממא ואל אשה נדה
לא קרב מקיש אשה נדה לאשת רעהו מה אשת רעהו
הוא בבגדו והיא בבגדה אסור אף אשתו נדה הוא
בבגדו והיא בבגדה אסור . תנא דבי אליהו מעשה
בתלמיד אחר ששנה הרבה וקרא הרבה ושמש תלמידי
חכמים הרבה ומת בחצי ימיו והירזה אשתו נוטלת
תפיליו ומחזרת בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ואומרת
להם כתוב בתורה כי היא חייד ואורך ימך בעלי ששנה
הרבה וקרא הרבה ושמש תלמידי חכמים הרבה מפני
מה מת בחצי ימיו . ולא היה אדם מחזירה דבר . פעם
אחת נתארחתי אצלה והיתה מסיחה כל אותו מאורע
ואמרתי לה בתי בימי נידותיך מה הוא אצליך אמרה
די חס ושלום אפילו באצבע קמנה לא נגע בי בימי
ליבונך מהו אצליך אכל עמי ושרה עמי וישן עמי
בקרוב בשר ולא עלתה דעתו על דבר אחר . ואמרתי
לה

לה ברוך המקום שהרגו שלא נשא פנים לתורה שהרי
אמרה תורה ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב כי
אתא רב דימי אמר מטה חדא הואי במערבא אמרי
אמר רבי יצחק בר יוסף סינר מפסיק בינו לבינה :

רש"י מה אסת רעהו וכו' . דאסור לן יסוד מן התורה בקידושין (פ"ד
ר' פ') מאסיד בן אמן : שמש תלמידי חכמים . להסבירו סתימות
המשנה וטעמיה והוא הנקרא גמרא : נדונית . כל שבעה של ראיה ראשונה :
לבושין כגון זכה הסופרת שבעה נקיים משפסקה וזריכה להיות לנשת לבנים
לבריקה שחל תראה ותסתור ספירתה : בנדת טומאתה . ועד שתבא במים
לטהילה היא בנדתה דמרבין מותיהם בנדתה בהיותה תהא עד שתבא במים
בתורת כהנים : מטה חדא הואי . רחבה ולא קירוב כבר הואי וסגר דשרי
בהכי : סינר . פורנייט' שהיא חוגרת בו ומגיע ממתנים ולמטה :

מהניתין יצוות פרק א' משנה ד'

בית שמאי מתירין הצרות לאחים וכו'

הלכה יצוות דף י"ז ע"א

שאלו את רבי יהושע צרת הבת מהו . אמר להם
מחלוקת בית שמאי ובית הלל . גופא בימי
רבי דוסא בן הרבינס התירו צרת הבת לאחין והיה
הדבר קשה לחכמים מפני שחכם גדול היה ועיניו קמו
מלבא לבית המדרש אמרו מי ילך ויודיעו אמר לורבי
יהושע אני אלך . ואחריו מי רבי אלעזר בן עזריה .
ואחריו מי רבי עקיבא . ההלכו ועמדו על פתח ביהו
נכנסה שפחתו אמרה לורבי חכמי ישראל באין אצלך
אמר לה יכנסו ונכנסו תפסו לרבי יהושע והושיבהו על
על מטה של זהב אמר לו רבי אמור לתלמידך אחר
וישב אמר לו מי הוא רבי אלעזר בן עזריה אמר ויש לו
בן לעזריה חברנו קרא עליו המקרא הזה נער הייתי גם
זקנתי ולא ראיתי צדיק נעזב וזרעו מבקש לחם תפסו
והושיבו

בראשית יום שלישי

והושיבו על מטה של זהב אמר לו רבי אמור לתלמידך
 אחר וישב אל ומי הוא עקיבא בן יוסף אמר לו אתה
 הוא עקיבא בן יוסף ששמך הולך מסוף העולם ועד סופו
 שב בני שב כמותך ירבו בישראל התחילו מסבבים
 אותו בהלכות עד שהגיעו לצרת הבת אמרו לו צרת
 הבת מהו אמר להם מחלוקת בית שמאי ובית הלל
 הלכה כדברי מי אמר להם הלכה כבית הלל אמרו לו
 והלא משמך אמרו הלכה כבית שמאי אמר להם דוסא
 שמעתם או בן הרבינים שמעתם אמרו לו חיי רבי פתם
 שמענו אמר להם אח קטן יש לי בכור שטן הוא ויונתן
 שמו והוא מתלמידי שמאי והוהרו שלא יקפח אתכם
 בהלכות לפי שיש עמו שלש מאות תשובו בצרת הבת
 שהיא מותרת אבל מעיד אני עלי שמים וארץ שעל
 מדוכה זו ישב חגי הנביא ואמר שלשה דברים צרת
 הבת אסורה עמון ומואב מעשרים מעשר עני בשביעית
 ומקבלים גרים מן הקרדוים ומן התרמודיים :

רש"י ציוני דוסא התירו אחיו של רבי דוסא שהיה מתלמידי שמאי
 התיך כדתי לקמן ועשו על פיו ונהגו כן : שחכם גדול היה :
 וסבורין חכמים שהיו התיך : קמו עמדו מלחמות : אמר לו רבי יהושע
 לרבי דוסא אמור לתלמידך אחר וישב : דוסא התיך שמעתם אומרים : אז
 בן הרבינים בלא דוסא : סתם שמענו : בן הרבינים סתם וזמו לא החבר :
 צבור שטן הוא חריף ועומד על שמועה ועושה מעשה ואינו שב משמועתו לעשות
 כרבים : עמון ומואב ישראלים הדריס בארץ עמון ומואב שביש משה מסיחן
 ונתקדשו בקדושת א' ועשיו בבית שני בטלה קדושתם וזרעין בשביעית ותקטו
 להם מעשר ראשון ומעשר עני בשביעית כדמפרש לקמן מפני פרנסת עניים שבא'
 שאין להם מה לאכול בשביעית לפי שבטל לקט שחמה ופאה והולכים ככונטלים
 לקט שחמה פאה ומעשר עני : ומקבלים גרים מן הקרדוים וכו' ולא אמרין
 אומרים הם ומנחת ישראל שבאו עליהן נכרים דאין רבן דפסלי :

ותניחין בגא קמח פרק ח' וסנה ד'

ומועד משלם נזק שלם מן העליה

הלכה בגא קמח דף י"ו ע"ב

מאי עליה אמר רבי אלעזר במעולה שבנכסיו וכן הוא אומר וישכב חזקיהו עם אבותיו ויקברוהו במעלה קברי בני דוד ואמר רבי אלעזר במעלה אצל מעולים שבמשפחה ומאן נינהו דוד ושלמה ויקברוהו בקבורותיו אשר כרה לו בעיר דוד וישכבוהו במשכב אשר מלא בשמים וזנים מאי בשמי' זוני' ר' אלעזר אומ' זיני זוני' ר' שמואל בר נחמני אומר בשמי' שכל המריח בהם בא לידי זמה : (שם דף י"ז) א"ר יוחנן משום ר' שמעון בן יוחאי מאי דכתיב אשריכם זורעי על כל מים משלחי דגל השור והחמור כל העוסק בתורה ובנמילות חסדים זוכה לנחלת שני שבטים שנאמר אשריכם זורעי ואין זריעה אלא צדקה שנאמר זרעו לכם לצדקה וקצרו לפי חסד ואין מים אלא תורה שנאמר הוי כל צמא לכו למים וזוכה לנחלת שני שבטים זוכה לכילה כיוסף דכתיב בן פורת יוסף בנות צעדה עלי שור וזוכה לנחלת יששכר דכתיב יששכר חמור נרם אית דאמרו אויביו נופלים לפניו כיוסף דכתיב בהם עמים יננת יחדיו אפסי ארץ וזוכה לבינה ביששכר דכתיב ומבני יששכר יודעי בינה לעתים לדעת מה יעשה ישראל :

רש"י ויקברוהו במעלה וגו' בחזקיהו כתיב בספר דברי הימים : ושכינתו במשכב • באסא מלך יהודה : זיני זיני • מיני מיני בשמים הרבה כדמדת רמזין לזינהו לזניהו : זורעי • היינו נדקה וחסד כדנופרש לקמיה • לנחלת שני שבטים • דהכי נזמנע רגליכם ישולחו בנחלת השור והחמור יוסף

בראשית יום המיש

וישכר : בנות לעדה עלי שור . היינו כילה : חמור גרה . ויתרגמין עתיר
בכסין יוסף איקרר שור בכור שורו כד לו :
מתניתין ובסיס פרק א' משנה ב'

ושלמים ששחטין לשם בכור ולשם מעשר
פסולין

הלכה ובסיס דף ד' ע"א

מנא לן דבעינן זביחה לשמה דאמר קרא ואם זבח
שלמים קרבנו שתהא זביחה לשם שלמים
ודלמא היינו שמייהו מדכתב המקריב את דם השלמים
הזורק את דם השלמים ולא כתב זבח והנא כתב זבח
שמע מינה שתהא זביחה לשם שלמים אשכחן זביחה
שאר עבודות מנלן אמר קרא המקריב את דם השלמים
שתהא קבלה לשם שלמים אשכחן שחיטה וקבלה
זריקה מנלן אמר קרא הזורק את דם השלמים שתהא
זריקה לשם שלמים אשכחן כולהו הולכה מנלן אמר
קרא והקריב את הנל המזבחה ואמר מר זו הולכת
אברים לכבש ותניא והקריבו זו קבלת הדם ואפיק
דחמנא בלשון הולכה למיטרא דהולכה לא תפקא
מכלל קבלה :

רש"י מנא לן דבעינן זביחה לשמה : לכתחילה דא' ממונא שפתיך לא
מיפרסי' ביה עבודות ממואי' דלענין שחיטה קרוי זבח דלויא היינו
שמייהו זבח שלמים ולא נאמר זבח מוסס שחיטה : זו קבלת הדם . דהא בתר
שחיטה כתיב ולא אפשר לאוקומיה דהולכה ואע"ג דלשון הולכה הוא כדמויין
בהולכת איברים דכתיב בה הקרבה ול' הולכה הוא . הכי גרסינן ואפקיה
דחמנא קבלה בלשון הולכה למומרא דהולכה לא תפקא מכלל קבלה :

פרישת נח

הלכה ברכות דף י"ד ע"א

אמר רב כל הנותן שלום לחבירו קודם שיתפלל
באלו עשאו במה . שנאמר הדלו לכם מן
האדם

האדם אשר נשמה באפו כי במרה נחשב הוא אל
 תקרי במה אלא במה · ושמאל אמר במה חשבתו
 לזה ולא לאלוה · מתיב רב ששת בפרקים שואל מפני
 הכבוד ומשיב · תרגמה רבי אבא במשכים לפתחו ·
 אמר רבי יונה אמר רבי זורא כל העושה תפציו קודם
 שיתפלל כאלו בנה במה · אמר ליה במה קאמרת איל
 לא אסור קאמינא וכדרב אידי בר אבין דאמר ר' אידי
 בר אבין אמר רב יצחק בר אשיאן אסור ל' לאדם
 לעשות תפציו קודם שיתפלל שנאמר צדק לפניו יהלך
 וישם לדרך פעמיו · ואמר רב אידי בר אבין אמר רב
 יצחק בר אשיאן כל המתפלל ויוצא לדרך הק'בה עוש'
 לו תפציו שנאמר צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו ·
 (סס דף י' ע"ג) אמר רבי אלעזר מאי דכתיב כן אברכך
 בחיי בשמך אשא כפי · כן אברכך בחיי זו קרית שמע
 בשמך אשא כפי זו תפלה · ואם עושה כן עליו הכתוב
 אומר כמו חלב ודשן תשבע נפשי · ולא עוד אלא
 שנוהל שני עולמות העולם הזה והעולם הבא שנאמר
 ושפתי רננות יהלל פי :

רש"י חזלו לבס מן האדם · כשיש לבס לעסוק בכבוד הנזקק אל
 תתעסקו בכבוד אדם דאי לאו הכי למה ליה לחדול · ושמאל לז'
 דרש לבס במה אלא כמשמעו במה חשבתו לזה שהקדמת כבודו לכבודי : שואל
 מפני הכבוד · והא קריית שמע קודם תפלה היא וקתני שואל : תרגמו רבי
 אבא · ליה דרב ושמאל דאורי : במשכים לפתחו · אבל פגעו בדרך שואל :
 ה"ג אמר רב אידי בר אבין אמר רב יצחק בר אשיאן אסור לאדם לעשות תפציו
 עד שיתפלל : נדק · תפלה שמנדיקו לבוראו נהדר וישם פעמיו לדרכי חסדו ·
 כן אברכך · וכמו חלב תרי קרתי דאמימי להדדי : רננות · שמים :

מתניתין שבת פרק ב' משנה ב'

**רבי ישמעאל אומר אין מדליקין בעטרו
מפני כבוד השבת**

הלכה שבת דף כ"ה ע"ב

רבי ישמעאל אומר וכולי מאי טעמא אמר רבא מתוך שריתו רע גזירה שמא יניחנה ויצא אמר ליה אביי ויצא אמר ליה שאני אומר הדלקת נר בשבת חובה דאמר רב נחמן בר זבדא ואמר ליה אמר רב נחמן בר רבא אמר רב הדלקת נר בשבת חובה רחיצת ידים ורגלים בחמין ערבית רשות ואני אומר מצוה מאי מצוה דאמר רב יהודה אמר רב כך היה מנהגו של רבי יהודה בר אילעאי ערב שבת מביאים לו עריבה מליאה חמין ורוחץ פניו ידיו ורגליו ומתעטף ויושב בסדינין המצויצין ודומה למלאך יי צבאות והווי תלמידיו מחבין ממנו כנפי כסותן אמר להם בני לא כך שניתי לכם סדין בציצית בית שמאי פוטרין ובית הלל מחייבין והלכה כדברי בית הלל ואינהו סברי גזירה משום כסית לילה ותזנח משלום נפשי נשיתי טיבה מאי ותזנח משלום נפשי אמר רבי אבהו זו הדלקת נר בשבת נשירי טובה אמר רבי ירמיה זו בית המרחץ אמר רבי יוחנן זו רחיצת ידים ורגלים בחמין רבי יצחק נפחא אמר זו מטה נאה וכלים נאים שעליה רבי אבא אמר זו מטה מוצעת ואשרה מקושטת לתלמידי חכמים :

רש"י

רש"י וילא מאי אכפת לן : חובה כבוד שבת הוא שאין מעורפין חשונה אלא במקום אור כעין יומא בע"כ דומא : רחיצת ידים ורגלים ערבית ליל שבת : בסדינין המצויצין סדינים של פשתן ובהם ניצית של תכלת כלאים אלא שיותר מן התורה דדרשינן סמוכין לא תלבש שטטט וכו' גדלים תעשה לך : מהבין מונו . שהיו להם סדינים שאין מצויצין : בית שמאי פוטרין . ללא דרשי סמוכין ובית הלל מחייבין דדרשי סמוכין : מטום כסות לילה . שמא יהיה לו כסות המיוחד ללילה ויטיל בו ניצית ומנאל לבש כלאים שלא במקום מנוה דכסות לילה לא מחייב בניית דכתיב ורחיצת אותו הדלקת נר בשבת : שלא היה לו מנוה להדליק ובמקום שאין נר אין פלטם שהולך ונכשל והולך באפלה :

מתניתין יצמות פרק ב' משנה ד'

**אסור מצוה שניות מדברי סופרים
אסור קדושה אלמנה לכהן גדול גרושה
וחלוצה לכהן הדיוט וכו'**

הלכה יצמות דף כ"א ע"א

איסור מצוה שניות מדברי סופרים . אמאי קרי ליה איסור מצוה אמר אביי מצוה לשמוע דברי חכמי איסור קדושה אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט ואמאי קרי להו איסור קדושה דכתיב קדושים יהיו לאלהיהם תניא רבי יהודה מתליף איסור מצוה אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט ואמאי קרי ליה איסור מצוה דכתיב אלה המצות ואמאי קרי ליה איסור שניות מדברי סופרים אמאי קרי ליה איסור קדושה אמר אביי כל המקיים דברי חכמים נקרא קדוש א"ל רבא וכר שאינו מקיים דברי חכמים קדוש הוא דלא מקרי רשע נמי לא מקרי אלא אמר רבא קדש עצמך במותר לך . רב כהנא אפר מהכא ושמרת את משמרת עשו משמרת למשמרת

אל

איל אביי לרב יוסף הא דאורית' היא דאורית' ופרשוהו רבנן כל התורה נמי פרשו רבנן אלא מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא :

רש"י אלה המנות בסוף תורת כהנים ומשמע דאבותיה ספרא קאי וכל אזהרת כהנים התם כתיבא קדש עמך. לעמוד ולהזכיר אף צמותה לך להסוף עליהם כניות המ תרות לך על הערות כדי שלא תבא לידי ערות האסורות מן התור' : ומרתם את משמרת' גבי ערות כתוב :

הלכה בבא קמא דף י"ז ע"ב

תנו רבנן תרנגולין שהיו מפריחין ממקום למקום ושברו כלים בכנפיהם משלם נזק שלם ברוח שבכנפיהן משלמין חצי נזק סומכוס אומר נזק שלם. תניא אידך תרנגולים שהיו מהדסין על גבי עיסא ועל גבי פירות וטנפו או נקרו משלם נזק שלם העלו עפר או צרורות משלמין חצי נזק. סומכוס אומר נזק שלם. תניא אידך תרנגול שהיה מפריח ממקום למקום ויצתה רוח מתחת כנפיו ושברה איז הכלים משלם חצי נזק. תניא כוותיה דרבה בהמה מועדת לשבר בדרך הלוכה כיצד בהמה שנכנסה לתצר הניזק והזיקה בנופה דרך הלוכה ובשעתה דרך הלוכה באופן שעליה ובשליף שעליה ובפרופיביא שבפירה ובזוג שבצוארה וחמור במשאיו ועגלה מושכת בקרון משלם נזק שלם :

רש"י בכנפיהם. סגגו בכנפיהם בכלי : רוח שבכנפיהם. היינו נהרות דכחו הוא : מהדסין. מרקדן : אונקרו בהרטוס שלהם סקורין ב'ק' : העלו עפר. מן הארץ לעיסה : אוכף. מילא בלעו : סלף. משחו סגגותה ומרנפין : בפרופיביא. רפן : זוג. אשקלטיא :

מהניחין

ותתיתין זמנים פרוק ב' משנה א'

כל הזבחים שקבל דמן זר אונן טבול יום וגו' שלא רחץ ידיים ורגליים וגו' פסל

הלכה זמנים דף י"ט ע"ב

ושלא רחוץ ידיים ורגלים. אתיא חוקה חוקה ממחוסר בגדים. תנו רבנן כהן גדול שלא טבל ושלל קידש בין בנד לבנד ובין עבודה לעבודה ועבד עבודתו כשרה ואחד כהן גדול ואחד כהן הדיוט שלא קדש ידיו ורגליו שחרית ועבד עבודתו פסולה אמר ליה רב אסי לרבי יוחנן מכדי חמש טבילות ועשרה קדושים דאורייתא וחוקה כתיב בהו ליעבבו. אמר ליה אמר קרא ולבשם לבישה מעכבת ואין דבר אחר מעכב צהבו פניו אמר ליה ויז אאופתה כתבי לך אי הכי דצפרא נמי. אמר חזקיה אמר קרא והיתה להם חק עולם לו ולזרעו לדורותם דבר המעכב בזרעו מעכב בו דבר שאינו מעכב בזרעו אינו מעכב בו רבי יונתן אמר מהכא ורחצו ממנו משה ואהרן ובניו דבר המעכב בבניו מעכב בו דבר שאינו מעכב בבניו אינו מעכב בו רבי יונתן מאי טעמא לא אמר מדחזקיה אמר לך ההוא לדורות הוא דכתיב ואידך מאי טעמא לא אמר מהאי מיבעי ליה לך דרבי יוסי ברבי חנינא דאמר רבי יוסי בר' חנינא כל כיוור שאין בו כדי לקדש ארבעה כהנים ממנו אין מקדשין בו שנאמר ורחצו ממנו משה ואהרן ובניו :

רש"י כהן גדול וכו'. כגון כהנים עבודות של יום הכפורים דלפינן בסדר יומא שהוא משנה ונגד זבב לכן ונגד לכן לנגד זבב

ונרדך

אגריך לכל חילוף עבילה ושני קידושין מן המקרא אם לא טבל ולא קידש עבודתו
בשרה : שמרת . בין ביום הכפורים בין בכל השנה עבודתו פסולה כדלפינן
חוקה חוקה ממוסר בגדים : דאורייתא . דכתיב ורחץ את בגדיו במים ולבסס
אתם ילף לכולה מלתא : וחוקה כתיב בהו . לאחר שגמר כלל הפרשה כתב
היתה להם לחקת עולם וכו' : אמר קרא ולבסס . שניה הכתוב בלבישה לעבד
דכתיב ולבסס ולהכי כתיב הכא עיכובא למעוטי עכובא דחוקה דלא קיימא
אהאי קרא דאורייתא ברחינה ולבישה אלא אשאר (שני) דברים האמורים בפרשה :
אין דבר אחר . בפסוק זה ומעבד : נהבו פניו : של רבי אסי מפני שמחה כסבור
עמם הגון שמע : ו'ו' אלופתא כתיב לך . כתבתי לך ו'ו' על הנקעת אות
שאינה נכרת בה מפני שורות הנקעת שמשמיות בה הפסקות הרבה . לשק
אחר השורות עמין קרי להו ויון שדומין לה כלומר אין זה טעם דאיכא לאקשרי
אם כן אפילו קידוש של שמירת של יום הכפורים נמי לא לעבד ביה דהא
אימעיט ב'הכ מולבסס : והיתה להם חק עולם . בקדוש כתיב : שרעו
בכהנים הדושים דהיינו קידוש שבשעת כניסה שטהג בכל הכהנים מעבדת
באהרן ב'הכ דהא חוקה כתיב : לדורות הוא דכתיב . אזהרה לנהוג חוקה
ו ורעו אחריו ולאו להיקשא אהא : שאין צו . שאין צו חזק מים כשעור ד'
קדושין : משה ואהרן . תרין ונניו תרין שאף משה כהן היה שבשעת ימי
המילואים :

פרשת לך לך

הלכה ברכת דף י"א ע"א

אמר רחבה אמר רבי יהודה כל הרואה המת ואינו
מלוהו עובר משום לוענ לרש חרף עושהו
זאם הלוהו מה שכרו אמר רב אסי עליו הכתוב אמר
מלוה ה' חונן דל ומכבדו חונן אביון . רבי חייא ורבי
יונתן הוו שקלוי ואזלי בבית הקברות הוה קשדיאי
תכלתיה דרבי נתן אמר ליה רבי חייא דלייה כדי שלא
יאמרו למחר באין אצלנו ועכשיו מחרפין אותנו אמר
ליה ומיידעי כוליהאי והא כתיב והמתים אינם יודעים
מאומה . אמר ליה אם קרית לא שנית ואם שנית לא
שלשת ואם שלשת לא פירשו לך . כי החיים יודעים
שימותו

שימותו אלו צדיקים שבמיתתן נקראו חיים שנאמר
ובניהו בן יהודע בן איש חי רב פעלים מקבצאל הוא
הכה את שני אריאל מואב והוא ירד והכה את הארי
בתוך הבור ביום השלג . בן איש חי אטו כולי עלמא
בני מתי נינהו אלא בן איש חי שאפילו במיתתו קרוי
חי רב פעלים מקבצאל שריבה וקבץ פעלים לתורה
והוא הכה את שני אריאל מואב שלא הניח כמותו
לא במקדש ראשון ולא במקדש שני . והוא ירד והכה
את הארי בתוך הבור ביום השלג . איכא דאמרי דתבר
נזיו דברדא ונחת וטבל . ואיכא דאמרי דתנא ספרא
דבי רבבימא דסתוא :

רש"י מלוא ה' חונן דל . קרי ביה מלוא את המקום מי שמון את
הדל ואין לך דל מן המת והמלוא אותו כאלו מלוא את המקום :
דליה . הגביהו . לא שנית . לא חזרת עליו פעם שנית כדי שתתבוננו : אלו
נדיקים . ומאי יודעים שימותו נוהגים אל לבס יום המיתה ומושכים יריהם מן
העברה ורשעים אינם יודעים מאומה שמוסיע עליהם כמינם יודעים וחוטאים :
והוא הכה . השפיל את השנים של דורות משני מקדשים שלא היה בהם כמותו
אריאל וז בית המקדש שנאמר אי אריאל אריאל קרית מנה דוד : מואב . על
שם שנאפו דוד דאחי מרות המואביה : גזיו דברדא . חתיכות של ברד והקרקס
שקורין גלגלג בלגו והיינו ביום השלג : ונחת וטבל . לקריו כדי לעסוק בתורה
דתנא ספרא . דבי רב . תורת כהנים :

הלכה שנת דף מ"א ע"א

רבי זירא הוה קא משתמיט מדרב יהודה דבעי
למיסק לארעא דישראל דאמר ר' יהודה
כד העודה כבבל לארץ ישראל . עובר בעשה שנאמר
בבדה יובאו ושמה יהיו . אמר איזיל ואשמע מיניה
מלתא ואיתי ואסקאזל אשכחיה דקאי בי באני וקאמר
ליה לשמעיה הביאו לי נתר הביאו לי מסרק פתחו
פומיכו

פומייכו ואפיקו הבלא ואשתו טמא דבי באני אמר
אלמלא לא באתי אלא לשמוע דבר זה די בשלמא
הביאו נתר והביאי מסרק קא משמע לן דברים של
חול מותר לאומרם בלשין הקודש פתחו פומייכו
ואפיקו הבלא נמי כדשמואל דאמר שמואל הבלא
מפיק הבלא אלא אשתו טמא דבי באני מאי מעלייתא
דתניא אבל ולא שתה אכילתו דס' וזהו תחלת חולי
מעיס אבל ולא הלך ארבע אמות אכילתו מרקבת וזהו
תחלת ריח רע הנצרך לנקביו ואכל דומה לתנור
שהסיקוהו על גבי אפרו וזהו תחלת ריח זורהא רחץ
בחמין ולא שתה מהן דומה לתנור שהסיקוהו מבחוץ
ולא הסיקוהו מבפנים רחץ בחמין ולא נשתטף בצונן
דומה לברזל שהכניסוהו לאור ולא הכניסוהו לצונן
רחץ ולא סך דומה למים על גבי חבית :

רש"י משמטי . היה רחץ לראות לו משום דהוה בעי רבי זירא למוסק
לארעא דסרחל ורבי יהודה לא סבירא ליה זירא סן יגזור עליו מילין
ב' לה יבאו . ושמעיהו עד יום פקדי וגו' ורבי זירא אמר לך האי קרא בכלי
שרת כתיב כלאמריין בכתובות : הביאו לי נתר . לחוף את ראשו וקאמר ליה
בלשון הקדש : פתחו פומייכו . וכנס הבל בית המרחץ לתוך הגוף ויניח הבל
של זעה ואשתה מן מים המין ואפילו לא הומוו אלא לרחינה : מותר לאמרו
בבית המרחץ ואפילו בל'ק : הבלא . המרחץ הנכנס דרך הפה : מפיק הבלא
הזעה : ולא הלך ארבע אמות . קודם שיסן : מרקבת . אינה מתעכלת לעשות
זבל : ריח רע . ריח הפה : ריח זורהא . כל גופו מזהים ביזע תמיד : ולא
הסיקוהו מבפנים . שאינו מטיב לבלס : ולא הכניסוהו לצונן . סין מחוקין
את הברזל : למים על גבי חבית . על טליו ונדדיו שאינם נכנסים לתוכו :

הלכה יצות דף ל' ע"א

אמר רב יהודה אמר רב כל יבמה שאין אני קורא
בה בשעת נפילה יבמה יבא עליה הרי היא
כאשת

כאשת אח שיש לה בנים ואסורה מאי קא משמע לן
תנינן הרי זו אסורה עליו עולמית הואיל ונאסרה עליו
שעה אחת . מהו דתימא הני מילי היכא דלא איחויא
לה בנפילה ראשונה אבל היכא דאיחויא לה בנפילה
ראשונה אימא תשתרי קא משמע לן הא נמי תנינא שני
אחים נשואים שתי אחיות מת אחד מהם ואח"כ מתה
אשתו של שני הרי זו אסורה עליו עולמית הואיל
ונאסרה עליו שעה אחת . מהו דתימא התם הוא דאדתי
לה מהאי ביתא לגמרי אבל הכא דלא אדתי לה מהאי
ביתא לגמרי אימא מגו דהויא להאי נשוי נכרית הויא
נמי להאי קא משמע לן :

רש"י הרי היא כאשת אח וכו' . ואע"ג דהדר איחויא : בנפילה ראשונה
כל זמן נפילה ראשונה היתה אשתו קיימת שהיא אחותה : אבל
היכא דאיחויא בנפילה ראשונה . כגון שמתה אשתו אחר מיתת אחיו ולא נכנסה
נשוי נכרית : דאדתי לה מהאי ביתא לגמרי . שנפלה ואין כאן אחר אלא זה
בעל אחותה נדחית ונפטרה לטוב ואין עליה לך זיקה עוד : אבל היכא דלא
אדתי לה מהאי ביתא לגמרי . בשעת נפילה שהיה סס נשוי נכרית וזיקה ליבס
אינא מגו דהויא . לנשוי נכרית עדין זיקתה עליה וכי מתה אחותה ועודה
בנפילה התיבס ליה בנפילה : קא משמע לן . רב יהודה דלא :

מתניתין בנא קמח פרק ג' משנה ו'

שנים שהיו מהלכין ברשות הרבים
אחד רץ ואחד מהלך או שהיו
שניהם רצים והזיקו זה את זה שניהם
פטורין

הלכה בנא קמח דף ל"ב ע"א

שניהם פטורים . מתניתין דלא כאיסי בן יהודה
דתניא איסי בן יהודה אומר רץ חייב מפני
שהוא משונה ומודה איסי בערב שבת בין השמשות
שהוא

שהוא פטור מפני שרץ ברשות אמר רבי יוחנן הלכה כאיסי בן יהודה ומי אמר רבי יוחנן הכי והאמר ר' יוחנן הלכה כסתם משנה ותנן אחד רץ ואחד מהלך או שהיו שניהם רצין פטורים מתניתין בערב שבת בין השמשות ממאי מדקתני או שהיו שניהם רצין פטורים האתו למה לי השתא אחד רץ וא' מהלך פטור שניהם רצין מבעיא אלא הכי קאמר אחד רץ וא' מהלך פטור במה דברים אמורים בערב שבת בין השמשות אבל בחול אחד רץ ואחד מהלך חייב שניהם רצין אפילו בחול פטורים אמר מר ומודה איסי בערב שבת בין השמשות שהוא פטור מפני שרץ ברשות בערב שבת מאי ברשות איכא כדרבי חנינא דאמר רבי חנינא בואו ונצא לקראת כלה מלכתא ואמרי לה לקראת שבת כלה מלכתא רבי ינאי מתעטף וקאי ואמר בואי כלה בואי כלה :

רש"י מפני שרץ ברשות . מפרש לקמן : האתו למה לי השתא אחד רץ ואחד מהלך . דרן סינה ומהלך לא סינה פטור שניהם רצין ובעיא בואו ונצא . כאלו המקבל פני המלך :

מתניתין זכאים פרק ג' משנה א'

כל הפסולים ששחטו שחיטתן כשרה שהשחיטה כשרה בזרים וכו'

הלכה זכאים דף ל"ב ע"א

כל הפסולים ששחטו וכו' ששחטו דיעבד אין לכתחיל לא ורמינהו ושחט שחיטה בזר כשיר שהשחיטה כשיר בזרים בנשים ובעבדים ובטמאין ואפילו בקדשי קדשים או אינו אלא בכהנים אמרת וכי מאין באתה מכלל

מכלל שנאמר אתה ובניך אתך תשמרו את כהונתכם לכל דבר המזבח יכול אף בשחיטה תלמוד לומר ושחט את בן הבקר לפני ה' והקריבו וגו' מקבלה ואילך מצוה כהונה לימד על השחיטה שכשירה בכל אדם הוא הדין דאפילו לכתחילה נמי ומשום דקא בעי למתני טמאים דלכתחילה לא גזירה שמא יגעו בבשר תנא ששחטו וטמא דעבד שפיר דמי ורמינהו וסמך ושחט מה סמיכה בטהורים אף שחיטה בטהורים מדרבנן מאי שנא סמיכה דכתי' לפני ה' שהיטה נמי הכתיב לפני ה' אפשר דעביד סבין ארוכה ושחט סמיכה נמי אפשר דמעיל ידיה וסמך קסבר ביאה במקצת שמה ביאה רב חסדא מתני איפכא וסמך ושחטמה שחט בטהורי אף סמיכה בטהורים מאי שנא שחיטה דכתיב לפני ה' סמיכה נמי כתיב לפני ה' אפשר דמעיל ידיה וסמך שחיטה נמי אפשר דעביד סבין ארוכה ושחט האמני שמעון התימני היא דתניא ושחט את בן הבקר לפני ה' ולא השוחט לפני ה' שמעון התימני אומר מנין שיהיו ידיו של שוחט לפני מן הנשחט תלמוד לומר ושחט את בן הבקר לפני ה' שוחט את בן הבקר יהיה לפני ה' :

רש"י הא ורמינהו ושחט שחיטה בזר כשירה . מדלף כתיב ושחט הכהן : וכי מאין באת . לומר סמיכה כהונה והלא לא נאמר בה כהן : והקריבו הכהנים . ומדכתיב בקבלה כהונה ובשחיטה לא כתב לימד על השחיטה כשירה בזר : מה סמיכה בטהורים . כדמופרש לקמיה : מדרבנן . שחט יגעו כשיר : מאי שנא סמיכה . דבטהורים מדאורייתא : דכתיב לפני ה' . ושחט את בן הבקר לפני ה' . וכיון דבעינן תנף לסמיכה שחיטה אין סמיכה מבחון ובחיטה ובעינן אלא אף הסמיכה בעינן ואין טמא נכנס לעורה : ואין השוחט לפני ה' . טמא רנה עומד חוץ לעורה ושחט בסבין ארוכה : לפני מן הנשחט . לפני מן הבהמה :

פרשת

פרשת וירא

הלכה ברכות דף כ"ה ע"ב

תנו רבנן בכניסתו מהו אומר יהי רצון מלפניך יי
 אלהי שלא יארע דבר תקלה על ידי ולא אנשל
 בדבר הלכה וישמחו בי חבירי ולא אומר על טמא
 טהור ולא על טהור טמא ולא יכשלו חבירי בדבר
 הלכה ואשמח בהם ביציאתו מהו אומר מידה אני
 לפניך יי אלהי ששמת חלקי מיושבי בית המדרש ולא
 שמת חלקי מיושבי קרנות שאני משכים והם משכימים
 אני משכים לדברי תורה והם משכימים לדברים בטלים
 אני עמל והם עמלים אני עמל ומקבל שכר והם עמלים
 ואינם מקבלים שכר אני רץ והם רצים אני רץ לחיי
 העולם הבא והם רצים לבאר שחת. תנו רבנן כשהלה
 ר' אליעזר נכנסו תלמידיו לבקרו אמרו לו רבינו למדנו
 ארחות חיים. ונזכה בהם לחיי העולם הבא. אמר להם
 הזהרו בכבוד חביריכם ומנעו בניכם מן ההגיון והושיבו
 בין ברכי תלמידי חכמים וכשאתם מתפללין דעו לפני
 מי אתם עומדים ובשביל כך תזכו לחיי העולם הבא :

רש"י ולא אנשל • ושמחו חבירי על כשלוני הרי רעות שתיים שיצאו על ידי
 באגרום להם שינשכו • מיושבי קרנות • חנונים או עמי הארץ שעסקין
 בדברי שוטה • מן ההגיון • כל הרגילים במקרא יותר מדאי מסוס דמשכח לישאל
 אחרניא משיחת הילדים : דעו לפני מי וכו' • כדי שתתקללו ביראה ובמונה :

הלכה שבת דף מ"ט ע"א

אמר רב ינאי תפילין צריכין גוף נקי כאל"ש בעל
 כנפים מאי היא אביי אמר שלא יפיה בהן
 רבא אמר שלא יישן בהן ואמאי קרי ליה בעל כנפים
 שפעם אחת גזרה המלכות גזרה על ישראל שכל המניח
 תפילין

תפילין נקרו את מוחו והיה אלישע מניחם ויוצא לשוק
 ראהו קסדרו אחד רץ מפניו ורץ אחריו וכיון שיגיע
 אצלו נמלץ מראשו ואחזן בידו אמר לו מה זה בידך
 אמר לו כנפי יונה פשט את ידו ונמצאו כנפי יונה לפיכך
 קורין אותו אלישע בעל כנפים ומאי שנא כנפי יונה
 משאר עופות משום דאמתי לא כנסת ישראל ליונה
 שנאמר כנפי יונה נחפרה בכסף וגו' מה יונה כנפיה
 מגינות עליה אף ישראל מצות מגינות עליהן :

רש"י שלף יפוס • שכול להעמיד עניו בשעת הרחץ : שלף יין בן •
 שחף יפוס או ירצה קרי אבל אם יכול להזכר שלף יין בהס כל
 הגופים נקיים בהפחה שכולים להעמיד עניו : ינקרו את מוחו • שהחן חתם
 התפילין • ינקרו לשון ניקור עניו : קסדרו • מג'סטרלף שהיה ממונה על כך :
 כנפי יונה • כדמפרש לקומה מפני שהם מנוהים מגינות לשראל והוא להם ככנפי
 ליונה שהיא נחשלת ליונה והמנות לכנפים : כנפיה מגינות עליה • מן
 הכינה ומכל טוף ואדם הבא עליה היא נלחמת ונכה בראש גפיה מה שאין
 כן בשאר עופות :

הלכה יבמות דף ט"ז ע"ב

תנן התם מצות יבום קודמת למצות חליצה בראשון
 שהיו מתכוונין לשם מצוה עכשיו שאין מתכוונין
 לשם מצוה אמרו מצות חליצה קודמת למצות יבום
 אמר רמי בר המא אמר רבי יצחק חזרו לומר מצות
 יבום קודמת למצות חליצה אמר ליה רב נחמן בר
 יצחק אישור דרי • מעיקרא סברי לה כאבא שאול
 ורבסוקי סברי לה כרבנן דתניא אבא שאול אומר
 הבונס את יבמתו לשם נוי ולשם אישיות ולשם דבר
 אחר כאילו פוגע בערוה וקרוב אני בעיני להיות הולך
 ממזר וחכמים אומרים יבמה יבא עליה מכל מקום
 מאן תנא להא דתנו רבנן יבמה יבא עליה מצוה
 שבתחלה היתה עליו בכלל היתר נאסרה וחזרה
 והחזרה

והותרה יכול תחזור להיתירה הראשון תלמוד לומר
יבמה יבא עליה מצוה מאן תנא אמר רבי יצחק בר
אבדימי אבא שאול היא והכי קאמר יבמה יבא עליה
מצוה שבתחלה היתה עליו בכלל היתר רצה לשם נוי
כונסה רצה לשם אישות כונסה נאסרה חזרה והותרה
יכול תחזור להיתירה הראשון תלמוד לומר יבמה יבא
עליה למצוה רבא אמר אפילו תימא רבנן והכי קאמר
יבמה יבא עליה מצוה שבתחלה היתה בכלל היתר
רצה כונסה רצה אינו כונסה נאסרה חזרה והותרה יכול
תחזור להיתירה הראשון רצה כונסה רצה אינו כונסה
רצה אינו כונסה. רבא אנדא ביה בכדי תפוק אלא
אימא רצה כונסה רצה חולץ ליה תלמוד לומר יבמה
יבא עליה מצוה :

רש"י אכסור דר' בתמיה וכו' נתכסרו הדורות : יצמה יבא עליה מצוה -
גרסינן ולא גרסינן הכא למנוה אלא לקמן בתירוץ דרב יצחק בר
אבדימי : שבתחלה - עד שלא קדשה אחיו : נאסרה - כשקדשה אחיו : וחזרה
והותרה - כשמת בלא בנים : יכול תחזור להיתירה הראשון - מפרש לקמן :
יחן תנא - ומאי קאמר : אבא שאול היא - והכי קאמר יבמה יבא עליה למנוה
משמע לשם מצוה יבוס דכתיב ויבמה : רבא אמר אפילו תימא רבנן - ולא תיתי
למנוה אלא מצוה : יצמה יבא עליה מצוה - מנא עליו ליבמה יותר מן החלינה :
יכול תחזור להיתירה הראשון - ותו לא דאי בעי לא כניס לה תלמוד לומר יצמה
יבא עליה מצוה : בכדי תפוק - בתמיה :

הלכה בבא קמח דף ל"ה ע"א

תניא נמי הכי שור שלי ישראל שנגח שור שר נכרי
פמור שור שר נכרי שנגח שור שלי ישראל
בין תם בין מיעד משלם נזק שלם שנאמר עמד וימודד
ארץ ראה ויתר גוים ואומר הופי' מהר פארן מאי ואומר
וכי תימא האי עמד וימודד ארץ מבעי לכדרב מתנא
זכר רב יוסף תא שמע הופיע מהר פארן מפרן הופיע
ממונם

ממונם לישראל מאי רב מתנא דאמר רב מתנא עמד
וימודד ארץ ראה ויתר גוים מה ראה ראה שבע מצות
שנצטוו עליהם בני נח ולא קיימום עמד והגלה אותם
מעל אדמתם ומאי משמע דהאי ויתר לישנא דאגרווי
הוא כתיב הכא ויתר גוים וכתיב התם לנתר בהן על
הארץ . ויתרגמין לקפצה בהון על ארעא מאי דרב יוסף
דאמר רב יוסף עמד וימודד ארץ ראה ויתר גוים מה ראה
ראה שבע מצות שקבלו עליהם בני נח ולא קיימו עמד
והתירן להם איתגורי אתגור אם כן מצינו חוטא נשכר
אמר מר בריה דרבינא לומר שאפילו מקיימין אותן אין
מקבלין עליהן שכר ולא והתניא רבי מאיר אומר מנין
שאפילו גוי ועוסק בתורה שהוא ככהן גדול תלמוד
לומר אשר יעשה אותם האדם והי בהם כהנים ולוים
וישראל לא נאמר אלא אדם הא למדת שאפילו גוי
ועוסק בתורה הרי הוא ככהן גדול אמרי אין מקבלין
עליהן שכר כמצווה ועושה אלא כמי שאינו מצווה
ועושה דאמר רבי חנינא גדול המצווה ועושה יותר
ממי שאינו מצווה ועושה :

רש"י הופיע - גילה ממונם והתירו : מפארן - כשסובב והחזיר את התורה
על כל האומות ולא קבלום : והגלה אותם - כגון כפתורס
היוצאים מכפתור וכגון ובשעיר יצבו החורים וגו' וכן אומות הרבה : לומר
שאפילו מקיימין אותם וכו' - שהרי אינם מצווים אלא מעוונתם לא פטרם :

הלכה זבחים דף כ"ד ע"ב

דרש רבא מאי דכתיב וילך דוד ושמאל וישב
בנויות ברמה וכי מה ענין נויות אצל רמה
אלא שהיו יושבים ברמה ועוסקים בנויות של עולם
אמרי כתיב וקמת ועלית אל המקום מלפני שכינת
המקדש

המקדש נבנה מכל ארץ ישראל וארץ ישראל נבונהה
מכל הארצות לא הוו ידעי דוכותיה הוכא אייתו ספר
יהושע בכולהו כתיב וירד ועלה הגבול ותאר הגבול
בשבת בנימין ועלה כתיב וירד לא כתיב אמרי שמע
מונה הכא הוא מקומו סביר למבנייה בעין עיטם
דמדלי אמרי נתתי בית קליל כדכתיב ובין כתיביו
שכן ואיבעית אימא נמידי דסנהדרין בחלקו דיהודה
ושכינה בחלקו דבנימין ואי מדלינן ליה מתפליג טובא
מוטב דניתתי ביה פורתא כדכתיב ובין כתיביו שכן
ועל דבר זה נתקנא דואג האדומי בדוד כדכתיב כי
קנאת ביתך אכלתני וכתיב זכור יי לדוד את כל
ענותו אשר נשבע לוי וגו' אם אבא באהל בזרתי וגו'
אם אתן שנת לעיני לעפעפי חנומה עד אמצא מקום
לוי וגומר הנה שמענוה באפרתה מצאנוה בשדי יער
הנה שמענוה באפרתה זה יהושע דקאתי מאפרים
מצאנוה בשדי יער זה בנימין דכתיב בנימין זאב יטרף

רש"י סקן ויטבין ברמה בעירו של שמואל בניו של עולם למנוח מקום
לביית הבחירה מן התורה ועלית בכל שערך קרי עלייה ומנס
לביית המקדש ולמדו שביית הנוקדס היה גבוה מכל ארץ ישראל וארץ ישראל
גבוה מכל הארצות לא מבנין אלא מהכא נפקא אן אלא מקרא
אחריתו דכתיב לא יאמר עוד חי וגו' כי אם חי אשר העלה ואשר הביא את
בני ישראל מארץ מצרים ומכל המקומות אשר הדתתם עם וגו' דוכתיב
מקומו היכן מקום הגבוה בא' גבול מי הוא אייתו ספר יהושע לבדוק
בגבולי השבטים ולא פירוט שם בחד מכל השבטים פחות בגבוליהם לארבע
רוחותיהם חוץ משבט יהודה ובנימין שנתפרשו שם כל הגבולים ומסובבים
ברוחותיהם ומקוטעותיהם כתיב ועלה הגבול ולא כתיב וירד ועוד כתיב בעלייה
אחת מירושלים עד ראש ההר על פני גיא בן הנס ומשם עד היס שהיא לרוח
מערב כתב ותאר הגבול וירד הגבול ולא כתיב ועלה ונחלת בנימין בגבולה
של נחלת יהודה וגבול נגב לבנימין הוא גבול נפונה ליהודה אלא שאין אורך

נחלת

נחלת בנימין מן המזרח ועד היס אלא עד ירושלים ועד ההר אשר על גיא בן
הנוס ועד קרית יערים : כתיב ועלה ותאר ולא כתיב וירד ותאר
אינה לא עלייה ולא ירידה למדנו שראש ההר אשר על גיא בן הנס
הוא גבוה מן הכל ולמעלה מירושלים מירושלים ולפס כתיב ועלה : סבור
למבנייה בעין עיטם נראה בעיני שהיא משני מי נפתוח האמור שם אחר
עליית ההר אשר על פני גיא בן הנס אשר לא נכתב ירידה בנתיב : ניתתי
ביה קליל : נעשה אותו נמוך מעט ונצטרפו בירושלים שהיא למטה כדכתיב כתיביו
ולא כתיב ראשו : ואיכא דאמר : האי דלא נראה בעין עיטם משום דרחוק שם
נחלת בנימין מנחלת יהודה יותר משיעור הר הבית ואי אפשר למנוך לשכת
הגוית לעורה ואכן בעיני סנהדרין בעורה דכתיב וקמת וטלית וגו' ונרכה להיות
בחלקו של יהודה כדמפרש ואיזיל גומרי סנהדרין בחלקו של יהודה כדכתיב
ומחוקק מבין רגליו : את כל ענותו אשר עינה עניו לפשוך ולענת ומשבע
ונדר אם אבא באהל וגו' :

פרשת חיי שרה

הלכה ברכות דף ל"ד ע"ב

תנו רבנן מעשה שחלה בנו של רבן נמליאל שיגר
שני תלמידי חכמים אצל רבי חנינא בן
דוסא לבקש עליו רחמים כיון שראה אותם עלה
לעלייה ובקש עליו רחמים בירידתו אמר להם לכו
שחלצתו חמה אכרו לו וכי נביא אתה אמר להם לא
נביא אנכי ולא בן נביא אנכי אלא כך מקובלני אם
שנורה תפלתו בפי יודע אני שהוא מקובל ואם לאו
יודע אני שהוא מטרורף וישבו וכתבו וכוננו אותה שעה
וכשבאו אצל רבן נמליאל : אמר להם העבודה לא
חסרתם ולא הותרתם אלא כך היה מעשה באותה
שעה חלצתו חמה ושאל לנו מים לשתות ושוב מעשי
ברכי חנינא בן דוסא שהלך ללמוד תורה אצל רבן
יוחנן בן זכאי וחלה בנו של רבן יוחנן בן זכאי אמר לו
חנינא בני בקש עליו רחמים ויחיה רהיני ראשו בין
ברכיו ובקש עליו רחמים וחיה אמר רבן יוחנן בן זכאי
אלמלא

אלמלא הטיח בן זכאי את ראשו בין ברכיו כל היום כולו לא היו משגיחין עליו א"ל אשתוכי חנינא גדול ממך אמר לה לאו אלא הוא דומה כעבד לפני המלך ואני דומה כשר לפני המלך ואמר רבי הייא בר אבא אמר רבי יוחנן אד יתפלל אדם אלא בבית שיש שם הלונות שנאמר וכוין פתיתן ליה בעליתיה נגד ירושל אמר רב כהנא חציף עליו כאן דמצלי בבקתא ואמר רב כהנא חציף עלי מאן דמפרש חטאיה שנאמר אשרי נשוי פשע כסוי חטאה :

רשי חלנתו חמה . שלפתו נטלה מגופו החמה הוא החולי הקודמו חלנתו לבון חלק מהם : לא חסרתה טעה : כעבד * קבית ככנס יונא שלא ברשות . כשר לפני המלך * שאינו רגיל לבא לפניו : הלונות * שגורמין לו שיכון לבו שהוא מסתכל כלפי שמים ולבו נכנע : דמנלי בבקתא : בבקעה שכתהו במקום נגיעות חלה עליו אימת מלך ולבו נשבר : מתניתין שנת פרק ה' משנה ד'

פרתו של רבי אלעזר בן עזריה היתה יוצאה ברצועה שבין קרניה שלא ברצון חכמים
הלכה שנת דף כ"ד ע"ב

פרתו של רבי אלעזר בן עזריה וכולי . וחדא פרה הויא ליה : והא אמר רב ואמרי לה אמר רב יהודה אמר רב תריסר אלפי ענלי היה מעשר ר' אלעזר בן עזריה מעדריה כל שתא ושתא . תנא לא שלו היתה אלא של שכנתו היתה ומתוך שלא מיחה בה נקראת על שמו . רב ורבי חנינא ורבי יוחנן ורב חביבא מתנו בכוליה סדר מועד כל כי האי זוגא חלופי

חלופי רבי יוחנן ומעיל רבי יונתן כל מי שאפשר למחות באנשי ביתו ולא מיחה נתפס על אנשי ביתו באנשי עירו נתפס על אנשי עירו . בכל העולם נתפס על כל העולם כולו אמר ר' פפא והני דבי ריש גלותא נתפסין על כוליה עלמא . כי הא דאמר רבי חנינא כאי דכתיב יי במשפט יבא עם זקני עמו ושריו . אם שרים חטאו זקנים מה חטאו . אלא אימא על זקנים שלא מיחו בשרים . רב יהודה הורה יתיב קמיה דשמואל אתאי ההיא איתתא קא צותה קמיה ולא הוה משנת בה . אמר ליה לא סבר לה מר אושם אזנו מועקת דל נם הוא יקרא ולא יענה אמר ליה שיננא רישך בקרירי רישא דרישך בחמימי הא יתיב מר עוקבא אב בית דין . דכתיב בית דוד כה אמר יי דינו לבקר משפט והצילו גזול מיד עשוק וגו' .

רשי מתנו בכוליה סדר מועד כל כי האי זוגא . ארבעתין יחד : חלופי דבי יוחנן . יש מחליפין רבי יוחנן ומעילי רבי יוחנן : נתפס * נענש על עבדות שבידו : בכל העולם כולו . בכל ישראל כגון מלך ומשיא שאפשר לו למחות ישראלים מפניו ומקיימין דבריו : זקנים . סנהדרין : רישך בקרירי * אני שאני רבך איני נכוס אלל מר עוקבא שהוא ראש לי ולך ואב בית דין . כוס * בחמין : דכתיב בית דוד וגו' . לא ענש אלל מי שבידו לשפוט :

הלכה ימות דף ס' ע"ב

תניא רבי שמעון בן יוחאי אומר גיורת פחותה מבת שלש שנים ויום אחד כשרה לכהונה שנאמר וכל הטף בנשים אשר לא ידעו משכב זכר החיו לכס והרי פנתם עמהם ורבנן לעבדים ולשפחות אי הכי בת שלש שנים ויום אחד נמי כדרב הונא דרב הונא רמי כתיב כל אשה יודעת איש למשכב זכר

זכר הרוננו • הא אינה יודעת קיימו מכלל דהטף בין
 ידעו בין לא ידעו קיימו וכתוב וכל הטף בנשים אשר
 לא ידעו משכב זכר החיו לכם הא ידעו הרוננו הוי
 אומר בראויה ליבעל הכתוב מדבר תניא נמיהכי וכל
 אשה יודעת איש בראויה ליבעל הכתוב מדבר • אתה
 אומר בראויה ליבעל • או אינו אלא נבעלה ממש
 כשהוא אומר וכל הטף בנשים אשר לא ידעו משכב
 זכר הוי אומר בראויה ליבעל הכתוב מדבר מנא ידעו
 אמר רב הונא בר בוןא אמר רבי שמעון חסידא
 העבירים לפני הציץ כל שפניה מוריקות בידוע שהיא
 ראויה ליבעל וכל שאין פניה מוריקות בידוע שאינה
 ראויה ליבעל • אמר רב נחמן סימן לעבירה הדרוקן
 כיוצא בדבר אתה אומר וימצאו מיושבי יבש גלעד
 ארבע מאות נערה בתולה אשר לא ידעה איש
 למשכב זכר מנא ידעו אמר רב כהנא הושיבום על
 פי חכית של יין בעולה ריחה נודף בתולה אין ריחה
 נודף ונעבירנה לפני הציץ אמר רב כהנא בריה
 דרב נתן לרצון להם כתיב לרצון ולא לפורענות אי
 הכי במדין נמי אמר רב אשי להם כתיב להם לרצון
 ולא לפורענות ולעובדי אלילים אפילו לפורענות אמר
 רבי יעקב בר אידי אמר רביהושע בן לוי הלכה כרבי
 שמעון בן יוחאי :

רש"י כשרה לכהונה • לא נחזקין לה כוונה : אי הכי אפילו בת שלש שנים
 נמי • לתכשר לר"ש ובלגד שלא תהא נבעלת דהא קרא אנבעלת הוא
 דקא קפיד ליה וקאמר כל שאינה נבעלת החיו לכם : כדרך הונא • לא מנית
 אומרת דבת שלש שנים לימא קרא החיו : דרב הונא רמי • אשה משמע גדולה
 קאמר קרא יודעת הרוננו ושאינה יודעת החיו מכלל דטף לא שני הכי ולא שני

סמי החיו וכתוב וכל הטף וגו' : הוי אומר • מדקשו קראי אסדדי ע"כ יודעת
 דקרא ואשר לא ידעו לאו ידעה ממש קאמר דאם כן לא מיתרמי דיקא דקרא
 אלא בראויה ליבעל הכתוב מדבר דכל אשה תראויה לידע הרוננו והשתא משמע
 אשה אפי' טף בת ג' תראויה לידע ולאתרוקן הא טף בין ידעו בין לא ידעו החיו דהא
 בראויה קא משתעי קרא אלמא חזיו לכם דקאמר רחמנא בפחותא זכת שלש
 קאמר : בראויה ליבעל • אף על פי שלא נבעלה : פסהיא אומר וכל הטף אשר
 לא ידעו החיו • האשה אפ' שלא ידע הרוננו הוי בראויה ליבעל קא משתעי
 קרא : פניה מוריקות • נס היה : הדרוקן • פניהם מוריקות של עובר עבירה :
 מואנסי יבש גלעד • בימי פלגש בגבעה שנהרגו כל אנשי יבש גלעד לפי שלא באו
 להלחם בשבט בנימין כשאר אחים והחיו כל שלא נבעלה ונתנום לנותרים משבט
 בנימין לגשים :

הלכה כרב קמח דף כ' ע"א

תנו רבנן חפר ופתח ומסר לרבים פטור חפר
 ופתח ולא מסר לרבים חייב • וכן מנהגו של
 נחוניא חופר בורות שיחין ומערו' שהיה חיפר ופותח
 ומיסר לרבים וכששמעו חכמים בדבר אמרו קיים זה
 הלכה זו הלכה זו ותו לא אלא אימא אף הלכה זו •
 תנו רבנן מעש' בבתו של נחוניא חופר שיחין שנפלה
 לבור גדול באו והודיעו את רבי חנינא בן דוסא שעה
 ראשונה אמר להם שלום • שניה אמר להם שלום •
 שלישית אמר להם עלתה אמרו לה מי העלך אמרה
 להם זכר של רחליך נודמן לי וזקן אחד מנהיגו אמרו
 לו נביא אתה אמר להם לא נביא אנכי ולא בן נביא
 אנכי אלא כך אמרתיו דבר שאותו צדיק מצטער בו
 וכשל בו זרעו אמר רבי אחא אף על פי כן מת בנו
 בצמא שנאמר וסביביו נשערה מאד מלמד שהקדוש
 בריך הוא מדקדק עם סביביו אפילו כחוש השערה •
 רבי נחוניא אמר מהכא אל נערץ בס"ד קדושים רבה
 ונורא על כל סביביו • אמר רבי חנינא כל דהאומר
 הקב"ה ותרן הוא יותרו חיוו שנאמר הצור תמים
 פעלו

פעלוכי כל דרכוי משפט . אמר רבי חנא ואיתימא
דבי שמואל בר נחמני מאי דכתיב ארך אפים ולא
כתיב ארך אף ארך אפים לצדיקים ולרשעים:

רש"י ומסר לרבים . דאמר לבני עירו הנזר זה שמפירתי נרץ לבס לשתות
מי גשמים המתכנסים בס ראויין לשתות בהמות מים הרי היא מסור
לבס : חופר סיחין . לעולה רגלים בדרגים : טעה ראשונה מעדין היא ראוייה
להיות חיה בתוך המים : אמר להם שלום . תעלה וכן שניה : שלשית .
דכיה לה פרות שתלא נפסה אם ישנה סס : אמר להם . כבר עלתה ודאי
כדאמרין לקמן דפטיטא ליה דלא תמות סס : זכר של רחלים . אילו של יחוק :
חוק מנהיגו . אברהם : מנטער בו . לחפור בורות ומערות לעולי רגלים : טס
סביבו . הנדיקים הדביקים בו : נשערה מאוד . לטון חוט השערה : ונרא
על כל סביבו . מטיל אומת ומשפטיו עליהם : ותרו . לעבור על כל פשעים :
יותרו חיו . יפקרו חיו ונפשו שמורה אל הבריות לחטוא : ארך אף . משמע
מאריך רוגז וממתין תליפרע ארך אפים משמע שני רגזים אחת של טובה ואחת
של רעה : לנדיקים . מלשם סכר טוב לאלתר : ולרשעים . מליפרע להם לאלתר :

מתניתין וזכום פרק ט' משנה ח'

הבכור נאכל לכהנים והמעשר לכל
אדם ונאכלין בכל העיר (לכל אדם)
בכל מאכל לשני ימים ולילה אחד

הלכה וזכום דף כ"ז ע"א

תנו רבנן מנין לבכור שנאכל לשני ימים ולילה .
שנאמר ובשרם יהיה לך כחזה התנופה ובשוק
הימין . הקישו הכתוב לחזה ושוק שר שלמים מה
שלמים נאכלים לשני ימים ולילה אחד אף בכור נאכל
לשני ימים ולילה אחד . וזו שאלה נשאלה לפני חכמי
בכרם ביבנה בכור לכמה נאכל נענה רבי טרפון ואמר
לשני ימים ולילה אחד . הוה שם תלמיד אחד שבא
לבית המדרש לפני חכמים תחלה ורבי יוסי הגלילי
שמו

שמו אמר לו רבי מנין לך . אמר לו בני שלמים קדשים
קלים ובכור קדשים קלים מה שלמים נאכלין לשני
ימים ולילה אחד . אף בכור נאכל לשני ימים ולילה
אחד . אמר לו רבי בכור מתנה לכהן וחטאת ואשם
מתנה לכהן מה חטאת ואשם ליום ולילה . אף בכור
ליום ולילה אמר לו נדון דבר מ(תוך) דבר . ונלמוד דבר
מ(תוך) דבר מה שלמים אין באים על חטא אף בכור
אינו בא על חטא מה שלמים נאכלים לשני ימים ולילה
אחד . אף בכור נאכל לשני ימים ולילה אחד . אמר
לו רבי נדון דבר מדבר ילמד דבר מדבר חטאת ואשם
מתנה לכהן ובכור מתנה לכהן מה חטאת ואשם אין
באים בנדר ונדרבה אף בכור אינו בא בנדר ונדרבה . מה
חטאת ואשם נאכלים ליום אחד אף בכור נאכל ליום
אחד קפיץ רבי עקיבא ונשתלק רבי טרפון אמר לו הרי
הוא אומר ובשרם יהיה לך הקישן הכתוב לחזה ושוק
של שלמים מה שלמים נאכלים לשני ימים ולילה אחד
אף בכור נאכל לשני ימים ולילה אחד :

רש"י ונשרם יהיה לך . בכור כתיב : לחזה ושוק של שלמים . ולקמייהו
פריך לבל תורה אקשני : בכרם . תלמידי חכמים יושבים בורות
סורות בכרם כך מפורש בברכות ירושלמי : שבא לבית המדרש תחילה . היא
פיתה תחילת ביאתו לפניו ביבנה : חטאת ואשם ימתנה לבסן . אבל שלמים
לבעלים : נדון דבר מדבר . כלומר סכמותו ודומיה לו : אין באין על חטא כחטאת
ובאשם : אינו בא בנדר ובנדבה . לפוקי שלמים דבאין בנדר ובנדבה : ונשתלק .
נשתתק : סקבו הכתוב . ואין משיבין על ההקש :

פרשת תולדות

הלכה ברות דף ל"ה ע"א

אמר רב יהודה אמר שמואל כל הנהגה מן העולם
הזה בלא ברכה כאלו נהנה מקדשי שמים . שנאמר
לה

לה הארץ ומלואה רבי לוי רמי כתיב לה הארץ ומלואה וכתוב השמים שמים לה והארץ נתן לבני אדם לא קשיא כאן קודם ברכה כאן לאחר ברכה אר חנינא בר פפא אכלהנהנה מן העולם הוה בלא ברכ' כארוגזול להקב' הוכנסת ישראל שנאמ' גזול אביו ואמו ואומר אין פשע חבר הוא לאיש משחית ואין אביו אלא הקב"ה שנאמר הלא הוא אביך קנך ואין אמו אלא כנסת ישראל שנאמר שמע בני מוסר אביך ואל תמוש תורת אבך מאי חבר הוא לאיש משחית אמר רבי חנינא בר פפא חבר הוא לירבעם בן נבט שהשחית את ישראל לאניהם שבשמים ר' חנינא בר פפא רמי כתי' ולקחתי דגני בעתו וגו' וכתוב ואספת דגנך וגו' לא קשיא כאן בזמן שישראל עושין רצונו של מקום כאן בזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום חנו רבנן ואספת דגנך מה תלמוד לומר לפי שנאמר לא ימוש ספר התורה הוה מפיד יכול דברים ככתבן תלמוד לומר ואספת דגנך נהוג בהן מנהג דרד ארץ דבריר ישמעאל רבי שמעון בן יוחאי אומר אשר אדם חורש בשעת חרישה חורע בשעת זריעה קוצר בשעת קצירה ודש בשעת דישא חורה בשעת הרוח תורה מה תהא עליה אלא בזמן שישראל עושין רצונו של מקום מלאכתן נעשית על ידי אחרים שנאמר ועמדו זרים ורעו צאנכם וגו' ובזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום מלאכתן נעשית על ידי עצמן שנאמר ואספת דגנך ולא עוד אלא שמלאכת אחרים נעשית על ידן שנאמר ועבדת את אויביך אמר אביי הרבה עשו כרבי ישמעאל ועלתה בידן כרבי שמעון בן יוחאי ולא עלתה בידן:

רשי

רשי לאחר ברכה רבי היא לבני אדם גזול להקב"ה את ברכתו ולכנסת ישראל ששחטו הפרות לוקין אין פשע ולפי שהו' מיקל רחיס האחרים ולמדין יומנו לעשות כן ליהנות מן העולם בלא ברכה ולכן נקרא זה המיקל חבר לאיש משחית לירבעם בן נבט שחטא והקטיף את ישראל כך הוא חוטא ומחטיף בזמן שטושים רצונו הדגן שלהם ובשאיין עושים רצונו נוטלי ומרסה להם שהו' שלו דברים ככתבן שלא יעסוק בדרך ארץ נהוג בהם עם דברי תורה וננהג דרך ארץ שאם תבא לידו נודך הגריות סופך ליבטל מדברי תורה אפטר בתמיה אפטר כדברך:

הלכה שנת דף ס"ב ע"ב

ראשית שמנים ימשחו אמר רב יהודה אמר שמואל זה פלייטון מתיב רב יוסף אף על פרייטון גזר רבי יהודה בן בבא ולא הודו לו ואי אמרת משום תענוג אמאי לא הודו לו אמר ליה אביי ולטעמין דא דכתיב השותים במורקי יין רבי אמי ורבי אסי חד אמר קנישקנין וחד אמר שמורקין כוסותיהן זה לזה הכי נמי דאסיר והארבא בר רב הונא אקלע לבי ריש גלותא ושתה בקנישקנין ולא אמר ליה ולא מידי אלא כל מידי דאית ביה תענוג ואית ביה שמחה גזרו רבנן אבל מידי דאית ביה תענוג ולית ביה שמחה לא גזרו רבנן השוכבים על מטות שן וסרוחים על ערסותם אמר רב יוסי בר רבי חנינא מלמד שהיו משתינים מים בפני מטותיהם ערומים מנרף בה רבי אבהו אי הכי היינו דכתיב לכן עתה יגלו בראש גולים משום דמשתנין מים בפני מטותיהן ערומים יגלו בראש גולים אלא אמר רבי אבהו אלו בני אדם היו אוכלים ושותים זה עם זה ודובקין מטותיהן זו בזו ומחליפין נשותיהן זה עם זה ומסריהן ערסותם בשכבת זרע שאינו שלהם אמר רבי אבהו ואמרי לה במתניתא תנא שלשה דברים מביאין

מביאין את האדם לידי עניות ואלו הם המשתין מים בפני מטתו ערום. והמזלול בנטילת ידים ושאשתו מקלולתו בפניו. המשתין מים בפני פטרתו ערום. אמר רבא לא אמרן אלא דמיהדר אפיה לפוריא אבל לבראי לית לן בה. ומיהדר אפיה לפוריא נמי לא אמרן אלא בארעא אבל במנא לית לן בה. ומזולל בנטילת ידים אמר רבא לא אמרן אלא דלא משא ידיה כלל אבל משא ולא משא לית לן בה. ולאז מילתא היא דאמר רב הסדא אנא משאי מלא חפנאי מריא ויהבו לי טיבותא :

רש"י ראשית שונים. מובחר שבשונים. גור. משום נער חרץ. ואי חזרת. זה פליטון וסאי קרא בתעטוג משתני שלל היו נותנים לב לבדי סגפאים המנבאים על הכורענות ועוסקים בתענוגים ולטעון הא דכתיב. בהא ענינה הסבותי במורקי יין ורבי אמי ורבי אסי פ"ו וכו' קנסקנין כלי זכוכית ארוך ולו כני כיות וסיין טרק מזה לזה. סמורקין. על ידי חומנות בדאמרינן בהלל מטייל אתמניח כסי. ה"כ. דאסור למשתי הסתא בקנסקנין. משתנין. דדיק מסריקין. לדי עניות. דאמרינן בע"פ טרא דעניותא נביל גמיה ונביל קרי ליה ואובה נוקם מיהום ומשתין מים לפני מטתו היינו מיהום ערום. אורחא דמילתא נקט מתוך שהוא ערום אינו יונא לחון להשתין דעורה הוא לו לבגוש ולגאח. אבל לבראי לית לן בה. שהקלום ארוך וניתו למרחוק משא ולא משא. שאינו רוחן ומכפסק יפה אלף מעטמים כגון רביעית מנומס. מתניתין ימות פרק ו' משנה ה'

כהן הדיוט לא ישא אילונית אלא אם כן יש לו אשה ובנים וכו'

הלכה ימות דף ס"ב ע"ב

אלא אם כן יש לו אשה וכולי. מתניתין דלא כרבי יהושע דתניא רבי יהושע אומר נשא אדם אשה בילדותו וישא אשה בזקנותו היו לו בנים בילדותו והיו לו בנים בזקנותו שנאמר בבקר זרע זרעך ולערב אל

אל תנח ידך כי אינך יודע אי זה יכשר הזה או זה ואם שניהם כאחד טובים. רבי עקיבא אומר למד תורה בילדותו ילמוד תורה בזקנותו היו לו תלמידים. בילדותו יהיו לו תלמידים בזקנותו שנאמר בבקר זרע ונו'. אמר רב מתנה הלכה כרבי יהושע. אמר רבי תנחום אמר רבי חנילאי כל אדם שאין לו אשה שרוי בלא שמחה בלא ברכה בלא טובה. בלא שמחה דכתיב ושמחת אתה וביתך. בלא ברכה דכתיב להניח ברכה אל ביתך. בלא טובה דכתיב לא טוב היות האדם לבדו. במערבא אמרי כלא תורה בלא חומה. בלא תורה דכתיב האם אין עורתי בי ותושיה נדחה ממני. בלא חומה דכתיב נקבה תסיבב נכר. רבא בר עולא אמר בלא שלום דכתיב וידעת כי שלום אהלך ופקדת נוך ולא תחטא. אמר רבי יהושע בן לוי כל היודע באשתו שהיא יראת שמים ואינו פוקדה נקרא חוטא שנאמר וידעת כי שלום אהלך ונו'. ואמר רבי יהושע בן לוי חייב אדם לפקוד את אשתו בשעה שהוא יוצא לדרך שנאמר וידעת כי שלום אהלך ונו'. הא מהכא נפקא מההם נפקא ואל אישך תשיקתך מלמד שהאשה משתוקקת על בעלה בשעה שהוא יוצא לדרך. אמר רב יוסף לא נצרכה אלא סמוך לוסתה וכמה אמר רבה עונה. והני מילי לדבר הרשות אבל לדבר מצוה מיטריד. תנו רבנן האובה את אשתו כנופו והמכבדה יותר מנופו והמדריך בניו ובנותיו בדרך ישרה והמשיאן סמוך לפירקו עליו הכתוב אומר וידעת כי שלום אהלך

אהלך האוהב את שכניו והמקרב את קרוביו והנושא את בת אחותו והמלוה סלע לעני בשעת דוחקו עליו הכתוב אומר אז תקרא וייענה תשוע ויאמר הנני :

רש"י מתנתין דקתני אלא אם כן וגו' הא אם יש לי יבטל דלא כרב יחושע לערב לעת זקנתו : איזה יבשר : איזה דרע יחא הגון וירא טוים ומתקיים : בתך : אשה : האם אין עורתי בי : אשתו דכתיב עור כנגדו מיד תוסיף נדמה מוני סגור לעסוק בגרמי ביתו ותלמודו מסתמך : וידעת כי טלס אהלך : בזמן שיש לך אהל ואין אהל אלא אשתו כמאמר סבו לבס לארבע ואין פוקדה בתשומם בעת עונתה : כי טלס אהלך : שלימה בראת טוים : בשעה שיונא לדרך : מכוס שמתאוה לה באותה שעה יותר : תסוקתך : תאוותך : ה' לא נכרעה אלא סמוך לשתה : אף על גב דאחור רבנן קייב אדם לפרוש מאשתו וגו' ואפילו הכי כסיונא לדרך יפקדה : עונה : אם רגילה לראות גוים אסורה כל היום ואם רגילה לראות גוים אסורה כל הילילה : והני מילי : דקייב לפקדה כי אויל לדבר הרשות אבל לדבר מנוה לא מסוס דטרוד בנותו אי נמי מיטרוד בתשומם ויבטל מנוה : יותר מנופו : דוילתא דאתתא קשה מודגברא : והנושא בת אחותו : געבושי אדם רבין על אחותו יותר מן אחיו ומתוך כך כמנא מחבב את אשתו : או תקרא : לעיל מיני כתיב כי תראה ערום וכסיתו היינו דוחק העני ומצדד לא תתעלם היינו אוהב את שכניו שהם בקרוביו ומקריב את קרוביו ונושא בת אחותו :

הלכה כגא קמא דף ס' ע"א

אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן אין פורענות באה לעולם אלא בזמן שהרשעים בעולם ואינה מתחלת אלא מן הצדיקים תחלה שנאמר כי תצא אש ומצאה קוצים אימתי אש יוצאה בזמן שקוצין מצויין לה ואינה מתחלת אלא מן הצדיקים תחלה שנאמר ונאכל גדיש ואכל גדיש לא נאמר אלא ונאכל גדיש שנאכל גדיש כבר * אמר רב יהודה אמר רב לעולם יכנס אדם בכי טוב ויצא בכי טוב שנאמר ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר תנו רבנן דבר בעיר כנס רגלך שנאמר ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר * ואומר לך עמי בא בחדריך

בחדריך וסנור דלתך בערך ואומר מחוץ השכל חרב ומחדרים אימה מאי ואומר וכי תימא הנני מילי בליליא אבל ביממא לאא חזא שמע לך עמי יגו' וכי תימא הנני מילי דליכא אימה מנואי אבל הובא דאיכא אימה מנואי כי נפיק יתיב ביני אינשי בצוותא בעלמא טפי מעלי תא שמע מחוץ תשכל חרב ומחדרים אימה אף על גב דמחדרים אימה מחוץ תשכל חרב : רבא בעידן ריתתא הוה סבר כוידכתו כי עדה מות בתלונאי תנו רבנן רעב בעיר פור רגלך שנאמר ויהי רעב בארץ ויבא אברם מצרימה ויגר שם ואומר אם אמרנו נבא העיר והרעב בעיר וגו' מאי ואומר וכי תימא הנני מילי היכא דליכא ספק נפשות אבל היכא דאיכא ספק נפשות לא תא שמע לבו ונפלה אל מחנה ארם וגומר תנו רבנן דבר בעיר אל יהלך אדם באמצע הדרך מפני שמלאך המות מהלך באמצע הדרכים דכיון דיהיבא ליה רשותא מסני להדיא : שלום בעיר אל יהלך בצידו דרכים דכיון דלית ליה רשותא מהאי חבוי ומצני : תנו רבנן דבר בעיר אל יכנס אדם יחיד לבית הכנסת שמראך המות מפקיד ששכליו והני מילי היכא דלא קרו ביה דרדקי ולא מצלו ביה עשרה תנו רבנן כלבים בוכים מלאך המות בא לעיר : כלבים משחקים אליהו בא לעיר :

רש"י בני טוב : בעוד חמה זרחת ילך במלון ולא ימתין עד שתחשך ולמקד לא יכניס לבאת עד שיאיר כי טוב ליטול מעליה האור כי טוב כלומר טוב הוא לבאת בו ולכנס בו מפני המזיקין והלשטים : חרב : חרבנו של מלאך המות : אימא : אימת מות של מלאך ולא בגלוי כל כך : ריתחא : דבר : סבר כי : סתם חלוטות : אמרנו וגו' : בארבעה אנשים מנורעים : דליה ספק כפשות : במקום שתגלה סם : תא שמע : סופיה דקרא ועתה לבו ונפלה אל מחנה ארם אם יקונו נמים וגו' :

הלכה

הלכה ונחום דף ס"ד ע"ב

תנו רבנן והוה מרס החטאת מגוף החטאת הא כיצד
 אוחו בראש ובגוף ומה על קיר המזבח ולא על
 קיר הכבש ולא על קיר היכל ולא על קיר אולם ואיזה
 זה קיר התחתון או אינו אלא קיר העליון ודין הוא
 ומה בהמה שעוברה למטה חטאתה למעלה עוף
 שעולתו למעלה אינו דין שחטאתו למעלה תלמוד
 לומר והנשאר בדם ימצה אל יסוד המזבח קיר
 שהשירין שלו מתמצין ליסוד ואיזה זה קיר התחתון
 ונעביר מעליו והדר נעביר מתתיו אמר רבא מי כתיב
ימצה ימצה הכתיב דממילא משמע אמר רב וסורא
 בר טוביה אמר רב כיצד מולקין חטאת
 העוף אוחו גפיו בשתי אצבעות ושתי רגליה בשתי
 אצבעות ומותח צוארה על רוחב גודלו ומולק במתניתא
 תנא ציפרא מלבד אוחו גפיו בשתי אצבעות ושתי
 רגליה בשתי אצבעות ומותח צוארה על רוחב שתי
 אצבעותיו ומולק וזו עבודה קשה שבמקדש זו היא ותו
 לא והאיכא קמיצה וחיפניה אלא אימא זו עבודה קשה
 מעבודות קשות שבמקדש :

רשי גוף של חטאת של זיה לא בכלי ולא באצבע אלא אוחו בעוף
 ענינו ומה קיר התחתון שלמה מן החוט בהמה שעולתה
 לחטה כדאמרן בפרק קמא דכתיב בחטאת בהמה המהטט אותה אותה דמה
 למעלה וזין אחרת דמה למעלה חטאתה למעלה דקדוה כתיב ביה :
 עוף שעולתה למעלה כדליף לקמן בפרקין : שהשירין שלו כשמה הדם
 שותת ומתמנה ליסוד ואיזה זה קיר התחתון (ס"א ד"י קיר העליון) פעמים
 שהיא מתמנה לסובב כשהוא עושה למעלה מן הסובב דמן החוט עד הקרבנות
 קיר העליון הוא אצל קיר התחתון כולו למטה מן הסובב שהחוט למטה מן
 הסובב אונה : ונעביר מעליו חטאתה יעשה למעלה והדין נוחן כדאמרן והדר
 נעביר מיתו מתתיו כדכתיב : מי כתיב יונה יונה כתיב אזי הוה כתיב יונה
 הוה משמע שזוהי את הכסן שיקור וימנה אקר פואה השתא דכתיב יונה

משמע

כ

משמע נמי לענין הוזה דממילא יהיה דם ונמי אכל היסוד : אוחו פני גפיה בשתי
 אצבעות דף העוף על כפו מצפנים ומכנים שני רגליה בין אצבע קטנה הורח
 לקמינה וכני גפין בין אמה לאצבע : ומותח צוארה גרונה התחתון מותח על
 רוחב החיטין של גודל מכנים הנוחר בין אצבע לגודל כמנח הגרון לגד גודלו
 ומותחו על גדלו והערף מלמעלה וחולק : ציפרא מלבד כמו שאנו עושין על
 גב היד אלא שהוכך פניו של עוף על גב ידו שיהא העוף למעלה : מותח צוארו
 סגרון על רוחב הפנימי על שתי אצבעותיו אצבע ואמה גבי קמינה נמי תניא זו
 היא עבודה קשה שגריך לחוק בגודלו מלמעלה ובאצבעו קטנה למטה שלל היא
 סקוון מצרון וכן בחפינת יו"כ נמי תניא זו היא עבודה קשה ותרווייהו בסדר
 יחא בפ' הויתאו לו : עבודה קשה מעבודות קשות כלומר אחת מעבודות
 קשות שבמקדש :

פרשת ויצא

הלכה ברכות דף מ"ט ע"ב

אמר שמואל לעילם אל יוציא אדם עצמו מן
 הכלל תנן בשלשה והוא אומר ברכו אימא
 אף ברכו ומכל מקוט נברך עדיף דאמר רב אדא בר
 אבהו אמרי בי רב תנינא ששה נחלקין עד עשרה אי
 אמרת בשלמא נברך עדיף משום הכי נחלקין אלא
 אי אמרת ברכו עדיף אמאי נחלקין אלא לאו שמע
 מינה נברך עדיף שמע מינה תניא נמי הכי בין
 שאמר ברכו בין שאמר נברך אין תופסין אותו על כך
 והנקדינן תופסין אותו על כך ומברכותיו של אדם
 ניכר אם תלמיד חכם הוא אם לאו כיצד רבי אומר
 ובטובו הרי זה תלמיד חכם ומטובו הרי זה בור
 אמר ליה אבוי לרב דימי והכתיב ומברכתך יברך את
 בית עבדך לעילם בשאלה שאני בשאלה נמי הכתיב
 הרחב פיך ואמלאהו הוא בדברי תורה כתיב תניא
 רבי אומר בטובו היינו הרי זה תלמיד חכם היים
 הרי זה בור נהרבלאי מתני איפכא ולית הלכתא
 כנהרבלאי

בנהרבלאי אמר רבי יוחנן נברך שאכלנו משלו הרי זה תלמיד חכם למי שאכלנו משלו הרי זה בור אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי והא אמרינן למי שעשה לאבותינו ולנו את כל הנסים האלו אמר ליה התם מוכחא מלתא מאן עביד ניסי קוד שא בריך הוה אמר רבי יוחנן ברוך שאכלנו משלו הרי זה תלמיד חכם על המזון שאכלנו הרי זה בור אמר רב הונא בריה דרב יהושע לא אמרן אלא בשלשה דליכא שם שמים אבל בעשרה דאיכא שם שמים מוכחא מלתא כדתנן בענין שהוא מברך כד עונין אחריו ברוך יי אלהי ישראל אלהי הצבאות יושב הכרובים על המזון שאכלנו:

רש"י אל יוניא עניו אף על פי שבארבעה הוא רשאי לומר לשלשה ברכו טוב לו שאמר נברך ואל יוניא עניו מכלל המברכים: חתן בשלשה והוא אומר ברכו אלתא הכי עדיף כלומר רבים אתם ואכילו איני עתוס: אף ברכו ספיר דמי וייהו טוב לו להיות בכלל המברכים: הניחא סיעתא לשמואל: ששה נחלקין אס רנו לחלק לשתי חבורות ולזון אלו לענין ואלו לענין רשאיין הן סהרי ים זון כאן וכאן: עד עשרה כלומר וכן שבעה וכן שמונה לשתי חבורות וכן תשעה לב' חבורות או לשלשה עד עשרה אבל אם היו י' חלה עליהם הזכרת השם ואם יחלקו לא יהיה סס הזכרה ואין נחלקין עד שיהיו סס עשרים: ה' ו' אורת ברכו עדיף אחוי ששה נחלקים אם ירנו הא מיעקרא יטולין לומר ברכו והשתא תו לא אמרי: אלף לאו שמע מינה אף ברכו קאמר מתניתין וכיון דמתניתין אף ברכו קאמר מסברא היא שטוב לו לאדם להיות מן המברכים וסיעתא דשמואל גירסא הכי איתא ו' עד י' ו' אורת ברכו דוקא אחוי ו' נחלקים אלף לאו שמע מינה אף ברכו שמע מינה: הניחא נמי הכי דמתניתין אף ברכו קאמר: והנקרנין דיוקנין תוספין אותו על שהניחא עניו מן הכלל: ומטובו הרי זה בור שממעט בחגמוולו של מקום דמשמע דבר מועט כדי חיים: בשלשה שאני סהובאל בואל כעני של פתח שאינו מירס ראם לשאלו שאלה גדולה: הרהב פיך לשאלו כל תאווד: חיים הרי זה בור דהניחא עניו מן הכלל: מהני אפכא חיים עדיף שכולל את כל בצי עולם: נברך שאכלנו מסבו שממעט שהו יחיד שהכל אוכלים ומטו: למי שאכלנו מסבו שממעט מרובין הן זה ון את זה וזה ופי דברוי מברך את בעל הבית: התם מוכחא מילתא דבעינשה ניסין לכתא למימר מרובין: כדתנן על המזון שאכלנו ולא קתיי משלו:

הלכה

הלכה שבת דף ס"ט ע"ב

אמר רב הונא היה מהלך בדרך או במדבר ואינו יודע אימתי שבת מונה ששת ימים ומשמר יום אחד חייא בר רב אומר משמר יום אחד ומונה ששה במאי קא מפלגי מד סבר כברייתו של עולם ומר סבר כאדם הראשון מתיבי היה מהלך בדרך ואינו יודע אימתי שבת משמר יום אחד לששה מאי לאו מונה ששה ומשמר יום אחד לא משמר יום אחד ומונה ששה אי הכי משמר יום אחד לששה משמר יום אחד ומונה ששה מבעי ליה ועוד תניא היה מהלך בדרך או במדבר ואינו יודע אימתי שבת מונה ששה ומשמר יום אחד תיובתא דרבי חייא בר רב תיובתא אמר רבא בכר יום ויום עושה (לו) כדי פרנסתו בר מההוא יומא וההוא יומא לימות לעביד מאתמול שתי פרנסות ודילמא מאתמיל שבת הואי אלא כל יום ויום עושה לו פרנסתו אפילו ההוא יומא וההוא יומא במאי מנכר ליה בקדושא ואנדרתא אמר רבא אם היה מכיר מקצת היום שיצא בו עושה מראכה כל היום כולו פשיטא מהו דתימא כיון דשבת לא נפיק במעלי שבתא נמי לא נפיק והאי אינמי בהמש בשבתא נפיק לישתרי ליה למעבר מלאכה תרי יומי קא משמע לן זמנין דמשנח שיירתא ומקרי ונפיק:

רש"י מונה ששה מיום שסס אל לבו שכתו ומשמר השביעי ומשמר יום אחד ומונה ששה וכל יום שסס אל לבו אינו משמר דשמו עשה מלאכה אבל יום המחרת משמר ולקמן מפרש דבהך דאינו משמר לאו עביד ממי מלאכה אלף כדי פרנסת היום: כברייתו של עולם ימי קול נמנו תחלה: פאדם הראשון שנברא ערב שבת ויום ראשון למניינו שבת היה: יום א' לששה שממעט לששה שבחו: וההוא יוניא לימות בתשיה: וגילויא אתמול שבת

הוא

היה ונזנח מחלל שבת של לפקוד נפש : בקדושה ואבלתא : לוכד
בעלמא מיהא לו סס יום חלק משאר ימים ולא יסתכח שבת מונו : אם היה
עבד מקנת יום מינא בו . לא שוכר איום יום בשבת היה אלף זכור סקיום יום
ג' לניאיתו או ד' לניאיתו ומתוך כך ידע ח' לניאיתו עושה מלאכה כל יום
ח' וכן לעולם ודאי זהו יום מינא בו וקיס ליה דבשבת לא ינא סהרי ביטוב
לא שכן את השבת : בנעלי שבתא נמי לא נסיק . דאין דרך לנאת מפני
כבוד השבת ועל כרחין כל יום ח' וט' לניאיתו ליסתרי דליכא לסקוקינהו בשבת :

הלכה ימות דף ס"ג ע"ב

כתוב בספר בן סירא אשה טובה מתנה טובה
לבעלה וכתוב אשה טובה בתק ירא אלהים
תנתן . אשה רעה צרעת לבעלה מאיתקנתיה יגרשנה
ויתרפא מצרעתו . אשה יפה אשרי בעלה מספר ימיו
כפלים העלם עינוך מאשת חן פן תלכד במצודתה
אל תט אצל בעלה לסמוך עמו יין ושכר כי בתאר
אשה יפה רבים הושחתו ועצומים כל הרונייה רבים
היו פצעי ריבול המרנילים לדבר ערוה בניצוץ מבעיר
נחלת ככלוב מלא עיף כן בתיהם מלאים מרמה אל
תצר צרת מחר כי לא תדע מה ילד יום שמא מחר
בא ואיננו נמצא מצטער על עולם שאינו שלו מנע
רבים מתוך ביתך ולא הכל תביא ביתך רבים יהיו
דורשי שלומך נלה סיד דאחד מאלף . אמר רב אסי
אין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבנוף שנאמר
כי רוח מלפני יעשוף ונשמות אני עשיתי . תניא רבי
אליעזר אומר כל יהודי שאין עוסק בפריה ורביה כאלו
שופך דמים . שנאמר שופך דם האדם באדם דמו
ישפך וכתוב בתריה ואתם פרו ורבו . רבי יעקב
אומר כאלו ממעט הדמות שנאמר כי בצלם אלהים
עשה את האדם וכתוב בתריה ואתם פרו ורבו ונ'

בן

בן עזאי אומר כאלו שופך דמים וממעט הדמות
שנאמר ואתם פרו ורבו . אמרו לו לבן עזאי יש נאה
דורש ונאה מקיים . נאה מקיים ואין נאה דורש ואתה
נאה דורש ואין נאה מקיים . אמר להם בן עזאי ומה
אעשה שנפשי חשקה בתורה אפשר לעולם שיתקיים
על ידי אחרים . תניא אידך רבי אליעזר אומר כל מי
שאינו עוסק בפריה ורביה כאלו שופך דמים שנאמר
שופך דם האדם . וסמך ליה ואתם פרו ורבו . רבי
אליעזר בן עזריה אומר כאלו ממעט את הדמות בן
עזאי אומר וכולי . אמרו לו לבן עזאי וכולי . ותנו
רבנן ובנחה ואמר שובה יי רבבות אלפי ישראל
מלמד שאין השכינה שורה על פחות משני אלפים
ושני רבבות מיישראל הרי שהיו ישראל שני אלפים
ושני רבבות חסר אחד וזה לא עסק בפריה ורביה
לא נמצא זה גורם לשכינה שחסתלק מיישראל אבא
חנן אמר משום רבי אליעזר חייב מיתה שנאמר
ובנים לא היו להם הא היו להם בנים לא מתי אחרים
אומרים גורם לשכינה שתסתלק מיישראל שנאמר
להיות לך לאלהי ולזרעך אחרוך . בזמן שזרעך אחרוך
שכינה שורה אין זרעך אחרוך על מי שורה על העצים

ועל האבנים :

רש"י נוסף ימיו כפלים . כלומר שנה בחלקו ודומה לו כאלו ימיו כפלים :
מאשת חן . של אחרים : רובל . המונח בשמים לנשים להתקטט בהם
ומנו בו ניאוף ונא בעלה ופגשו : בניצוץ . אש : המבעיר גחלת . כן יצרו
מבעירו : ככלב . קן טופות : מחר מת ואינינו בעולם ולא יראה אותה דאגה
שהוא מוצר וירא ודואג עליה ונחנף סכנטער אהמול על עולם שאין שלו : גוף .
פרגוד שחונן בין שכינה לאלהים וסס רוחות ונשמות נהגות סגבראו ומשסת
ימי בראשית העתידות להגתן בגופים העתידים להבראות : שנאמר כי רוח ופלפל

יעשוף

יעטוף • הגולה ונשמות שאני עשיתי • יעטוף • לכן עכבה שפאר והי
העטופים ללבו יריסוף ומתני בגולה כי לא לעולם ארבי וגו' • ואחס פרו ורבו •
בתריה דתרוויכו כתיב הילכך כמו שעשה שתיקן הוא :

הלכה בגל קמח דף פ' ע"א

חנו רבנו מעשה בחסיד אחד שהיה נוני מלבו
ושאלו לרופאים ואמרו אין לו תקנה עד שינק
חלב רותה משחרית לשחרית והביאו לו עז וקשרו לו
בכרעי המטה והיה יונק ממנה משחרית לשחרית •
לימים נבנסו חביריו לבקרו כיון שראו אותה העז
קשורה בכרעי המטה חזרו לאחוריהם ואמרו לסטים
מזויין בביתו של זה ואנו נפנסים אצלו ישבו ובדקו
ולא מצאו בו אלא אותי עין של אותה העז • ואף
הוא בשעת מיתתו אמר יודע אני שאין בי עין אלא
עין אותה העז שעברתי על דברי חבירי • (פ"ג א') תנו
רבנו לא יגדל אדם את הכלב אלא אם כן קשור
בשלשלת אבל מגדל הוא בעיר הסמוכה לספר •
וקושרו ביום ומתירו בלילה • תניא רבי אליעזר
הגדול אומר דמנדל כלבים כמנדל חזירים למאי
נפקא מינה למיקם עליה בארור • אמר רבי יוסף בר
מניומי אמר רב נתמן בכל בעיר הסמוכה לספר דמי
תרנמא נהרדעא • דרש רבי דיסתאי דמן בירי ובנחה
יאמר שוברה יי רבבור אלפי ישראל ללמדך שאין
שכינה שורה על ישראל כחות משני אלפים ושני
רבבור חסר אחת והיתה אשה מעוברת ביניהם
וראויה להשלים ונכה כה כלב והפילה נמצא זה גורם
לשכינה שתסתלק מישראל • והוא איתתא דעלת
למפא

למפא בההוא ביתא נכה בה כלבא אמר לה מדיה
לא תיסתפי מיניה שקילי נביה אמרה ליה שקילי
שיבורתי ושדיא אחזרי כבר נד וילד :

רש"י גונח • פל' דרא גונק ונפטי כאב • הלב לא היה יכול להשיב רוחו •
לסטים מזויין • רועה בשדות אחרים וגזל את הרבים • לספר • מרקח
בין ישראל לגוים ונריכס סמור • בארור • כדתיניא לעיל ארור אדם שגדל
חזירים • בגל • שם המדינה ועיר אחת • עבה נקראת נהרדעא ואותה העיר
סמוכה לספר ואשמועינן רב נתמן דהואיל ויש בגבל יסוב קבוע וישראל הרבה
מותר לגדל כלבים בעיר הסמוכה לספר כאלו היא מאי • ניבי • יניי'בים לבן
אחר ארבע שני הכלב הארוכות שבהן נוסך כך שמתני (בבבורות) : שקיל
שיעתיך • נטולה היא טובתך ומוטלת על הקונים (סלא קשרת את הכלב)
מה שאתה ומתניי הכלב : כבר נד וילד • נעקר ומקומו :

הלכה זכחים דף ס"א ע"ב

תנן החם וכשעלו בני הגולה היסופו עליו ארבע
אמות מן הדרום וארבע אמות מן המערב
כמין נמא • מאי טעמא אמר רב יוסף משום דלא
ספיק • אמר ליה אבוי השתא מקדש ראשון דכתיב
ביה יהודה וישראל רבים כחול אשר על שפת הים
ספיק מקדש שני דכתיב ביה כל הקהל כאחד ארבע
רבוא לא ספיק • אמר ליה התם אש של מים מסייעתן
הנא אין אש של מים מסייעתן • כי אתא רבין אמר
רבי שמעון בן פזי משום בר קפרא שיתין היסופו
מעיקרא סבור מזבח אדמה שהוא אטום באדמה
ולבסוף סבור שתירה כאבילה ומאי מזבח אדמה
שהוא מחובר באדמה שלא יבננו לא על נבי כיפיים
ולא על נבי מחילות • אמר רב יוסף לאו דיינו דתניא
ויכינו את המזבח על מכונותיו שהניעו לסוף מדותיו
והכתיב הכל בכתב מיד יי עלי השכיל אלא אמר רב
יוסף

יוסף קרא אישכח ודרשו ויאמר דוד זהו בית יי האלהים
וזה מזבח לעולה לישראל כי בית מה בית ששים אמה
אף מזבח ששים אמה בשלמא בית מנכרא צורתו
אלא מזבח מנא ידעי אמר רבי אלעזר ראו מזבח בנוי
ומיכאל השר הגדול עימר ומקריב עליו ורבי יצחק
נפחא אמר אפרו של יצחק ראו שמונה באותו מקום
ורבי שמואל בר נחמני אמר מכל הבית כלו הריחורח
קמורת משם הריחו ריח איברים אמר רבה בר בר
חנה אמר רבי יוחנן שלשה נביאים עלו עמהם מן הגולה
אחד שהעיד עליהם על המזבח ואחד שהעיד עליהם
על מקום המזבח ואחד שהעיד להם שמקריבין אף על
פי שאין בית במתניתא תנא רבי אליעזר בן יעקב
אומר שלשה נביאים עלו עמהם מן הגולה אחד שהעיד
להם על המזבח ועל מקום המזבח ואחד שהעיד להם
שמקריבין אף על פי שאין בית ואחד שהעיד להם על
התורה שתכתב אשורית:

רש"י תנן התם במסכת מידות רבי יוסי אומר וכו' וכשעלו בני הגולה
הוסיפו עליו וכו' נמלא יסודו ל'ב על ל'ב ומקום מערכתו כ"ד על כ"ד
גמא גימל ימית עשויה כמין כף פשוטה שלנו כדפרישית דרום ומערב הכא
במקדש שני אין אש של שמים משיעתן כדליפין בס"ק דיומא וארנה בו ואכבד
מחוסר ה' אלו חמשה דברים שהם במקדש שני ואם אהרן מין ואמרין התם
מיהוה הוה סויע לא משייעא: שיתין הוסיפו קרן מערבית דרומית הוסיפו
למשכה לדרום ולמערב שסס היו מנסבין נסבין מדאמרין (התם) במתניתין
לקמן ובימי שלמה היה כמין צור כרוי אלל המזבח באותם וית לרד הנסכים
בתוכו ויורדין מן המזבח ולרנסה וכוותהין סס והס לקטו אותו הסור לתוך
המזבח ועשו נקבים כנגדן כראש המזבח לרד הנסכים סס: אטוס באדמה
שלל יהא חלול: שתייה כאכילה מה אכילה מתעכלת במזבח אף שתייה
תבלע במזבח: אמר רב יוסף אלו היינו דתניא וכו' רב יוסף חלה ונעקר
למורי ופעמים שאמר דבר ונזכר שסנה הפך וקור בו והכא הכי אמר הכי
אמרין לעיל משום אש של שמים משיעתן לא הורגו לותר: אלו היינו דתנא

שאנשי כנסת הגדולה הגיעו לסוף מדותיו שלהם נגלה מקום המקדש ליוצא
מה שלל נגלה לשלמה: והכתיב הכל בכתב. שכל מקומות הקדושות ומידותיהן
נכתבו לדוד אלמא במקדש ראשון נמי האי דלא עבאוו גדול לאו משום דלא
נגלה לשלמה המקום במידותיו: אלל אמר רב יוסף קראי אשכח ודרש. שנאמר
לדוד ששים אמה במקום המזבח ושלמה לא הבין לדורשו והס דרשוהו והוסיפו
עליו לפי הנורד להם ולששים אמה לא הורגו דאמרין לקמן מידת ארבו
ורגבו וקומתו אין מעבדין: מה בית ששים אמה כדכתיב ששים אמה ארבו
אף מזבח עד ששים אמה ראו לו ומקדש המקום אס ירנו: נבלמא בית
ידעי אנשי כנסת הגדולה מה קדוש לעורה ומה קדוש להיכל: שניכרס נורתו
יסודות החומות מנא ידעי מקומו היכא: שלמה נביאים חגי זכריה ומלאכי
אחד העיד להם על המזבח שיש לו מקום להוסיף עד ששים אמה: על
מקום המזבח היכן היה: שמקריבין אף על פי שאין בית. וקדושת הבית
קדשה לשעתה וקדשה לעתיד לבא: שתכתב אשורית. שמתחילה ניתנה להם
בכתב עברי כתב ליוצאה כדאמרין בסנהדרין:

פרשת וישלח

מתניתין ברכות פרק ח' משנה ז'

מי שאכל ושכח ולא בירך בית שמאי
אומרים יחזור למקומו ויברך ובית
הלל אומרים יברך במקום שזכר עד
אימתי הוא מברך עד כדי שיתעכל
המזון שבמעיו

הלכה ברכות דף נ"ג ע"ב

מי שאכל ושכח וכו'. אמר רב זביד ואי תימא
רב דימי בר אבא מחלוקת בשכח אבל במזיד
דברי הכל יחזור למקומו ויברך פשיטא ושכח תנן מהו
דתימא הוא הדין אפילו במזיד והאי דקתני ושכח
להודיעך כחן דבית שמאי קא משמע לן תניא אמרו
להם בית הלל לבית שמאי לדבריכם מי שאכל בראש
הבירה ושכח וירר ולא בירך יחזור לראש הבירה
ויברך

ויברך : אמרו להם בית שמאי לבית הלל לדברינום מי ששכח ארנקי בראש הבירה לא יעלה ויטלנה : לכבוד עצמו הוא עולה : לכבוד שמים לא כל שכן : הנהו תרי תלמידי חד עבד כשיגוג כבית שמאי ואשכח ארנקא דדהבא : וחד עבד במויד כבית הלל ואכליה אריא רבא בר בר חנה הוה קאזיל בשירתא אכיל ואשתלי ולא בריד אמר היכי איעביד אי אמינא להו אנשאי לברך אמרו לי בריך כל היכא דמברכת לדחמנא מברכת : מוטב דאמינא להו אנשאי וונה דדהבא אמר להו אנטרו לי דאנשאי יונת דדהבא : אזיל וברוך ואשכח יונה דדהבא : מאי שנא יונה דמתילא כנסת ישראל ליונה : דכתיב כנפי יונה נחפה בכסף ואברותיה בירקרק חרוץ : מה יונה אינה ניצולת אלא בכנפיה אף ישראל אינן ניצולין אלא במצות :

רש"י חד עבד כשיגוג כבית שמאי : אף על פי שגוג ונעקר מן המקום על ידי שכחה החמיר על ענינו כבית שמאי וחזר למקום שאלו וברך : חד עבד במויד : נעקר ממקום שאלו במויד כדי לגרוד במקום אחר שהגודך לך : אנשאי יונה דדהבא : שכחתי יונה של זהב : יונה אינה ניצולת אלא בכנפיה או בורחת או נלחמת בראשי אנפיה :

הלכה שנת דף ק"ט ע"ב

אמר רב יהודה אמר רב כל המענג את השבת ניתנין לו משאלות לבי : שנאמר והתענג על ה' ויהי לך משאלו לבך : עונג זה אינו יודע מהו כשהוא אומר וקראת לשבת ענג הוי אומר זה ענג שבת : במה מענגנו רב יהודה בריה דרב שמואל בר שילת משמיה דרב אמר כתבשיל של תרדן ודניס גדולים וראשי שומין : רב תיבא בר אשי אמר רב אפילו דבר מועט ולכבוד

ולכבוד שבת עשאו הרי זה עונג : מאי היא אמר רב פפא כסא דהרסנא : אמר רבי תיבא בר אבא אמר רבי יוחנן כל המשמר שבת כהלכתה אפילו עובד עבודה זרה כדור אנוש מוהלן לו שנאמר אשרי אנוש יעשה זאת ובן אדם יחזיק בה שומר שבת מחללו אל תקרי מחללו אלא מחול לו : אמר ר' יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי אלמלא משמרין ישראל שתי שבתות כהלכתן מיד ננאלין שנאמ' כה אמר ה' לסריסים אשר ישמרו את שבתותי וכתיב בתריה והביאותים אל הר קדשי וגי' : (דף ק"ט א') ר' חנינא מועטף וקאי אפניא דמעלי שבתא אמר בואו ונצא לקראת שבת המלכה ר' ינאי לביש מאניה מעלי שבתא אמר באי כלה באי כלה : רבי אבהו הוה יתיב אתכתקא דשינא ומושיף גורא : רב ספרא מתריף רישא : רבא מלח שיבוטא רב הונא מדליק שרני : רב פפא גדיל פתילתא : רב הסדא פרוס סלקא : רבא ורב יוסף מצלחי ציבי : ר' זורא מצחת צתותי : רב נחמן בר יצחק מכתף ועייל מכתף ונפיק : אמר אילו מקלעין לי רבי אמי ורבי אסי

מי לא מכת' פנא קמיהו :

רש"י תבשיל של תרדן : תשוב טוף : ראשין שומי : תשובים היו להם : כסא דהרסנא : דגים קטנים מטוגנין בשמן קרביין ובקומח : דור אנט : התחילו לעט' דכתיב אז הוהל לקרוף וגי' : מתעטף בגדים נאים : בויז כלס : הכי קרי ליה לשביתת שבת ומתוך חביבות : אתכתקא דשינא : פסטוד' של סן שחשוב היה ועשיר : ומושיף גורא : נופח מבס גורא לכבוד השבת ורבינו גי גריס אתכתקא דשאגא תדהר : מתוך רישא : אס היה מס ראש בשום לתוך מתרכו הוא בענינו : פרוס : לשון פרימים ומתוך : מנתת לתותי : מנית האור בעלים דקים : מכתף ועייל מכתף ונפיק : בע"ש יולא וכנסם להביא תמיד מכוואות כלי תשמיש ובגדי חופש ומגדים כאדם שמקבל את רבו בביתו ומראה לו שהוא חשוב עליו וחדר לכבודו לתרוח ולראיות בשבילו :

הלכה

הלכה בנז קמ"ד ק"ו ע"א

תניא יכול אמר לו אביו הטמא או שאמר לו אל תחזור יכול ישמע לו תלמוד לומר איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמורו כלכם חייבי בכבודי תניא יכול יהא בנין בית המקדש דוחה שבת תלמוד לומר את שבתותי תשמורו ומקדשי תיראו כלכם חייבין בכבודי תניא יכול יתירא אדם ממקדש תלמוד לומר את שבתותי תשמורו ומקדשי תיראו נאמרה שמיר בשבת ונאמרה מורא במקדש מה שמירה האמורה בשבת לא משבת אחת מתיירא אלא ממי שהזהיר על השבת אף מורא האמורה במקדש לא ממקדש אתה מתיירא אלא ממי שהזהיר על המקדש והיוזו היא מורא מקדש לא יכנס אדם בהר הבית במקלו ובמנעלו ובפונדחו ובאבק שעל נבי רגליו ולא יעשנו קפנדריא ורקיקה מקל וחומר והיוזו לי אלא בזמן שבית המקדש קיים בזמן שאין בית המקדש קיים מנין תלמוד לומר את שבתותי תשמורו ומקדשי תיראו מה שמירה האמורה בשבת לעולם אף מורא האמורה במקדש לעולם :

רשי אמר לו אביו . לכתן : הטמא . בבית הקברות להשיב אבידה או שהיתה עומדת במקו ואמר לו אל תחזור יכול ישמע לו תלמוד לומר איש אמו ואביו ולפיין לאו דטומאה ולא דהשבת אבידה מלאו דשבת : נאמרה שמירה בשבת ויורא במקדש : והקטן סתמו בפסוק אחד : לא משבת אתה מתיירא . ולא כתיב בית מורא : סוגדתו . הרנקי שאחר בו ונתנו : קפנדריא . לקנר הילכו שלל להקיף וכנס בפתח זה וינא בשכנגדו ולא לסס עבודה אלא לעשות נרכיו : מקל וחומר : ופרש בברכות בפ' סוואה מבי אין אלא אל סער המלך בלבוש שק שאינו יחוס קל וחומר לרוק שהוא מואס לפני הקדוש ברוך הוא :

מתניתין

מתניתין בנז קמ"ד קמ"ה ע"א

החובל בחכירו חייב עליו משום חמשה דברים בנזק בצער ברפוי בשבת ובכבושת וכו'

הלכה בנז קמ"ד ק"ו ע"א

תנו רבנן כל אלו שאמרו דמי בשתו אבל צערו אפילו הביא כל אילי נביות שבעולם אין נמחל לו עד שיבקש ממנו שנאמר השב אשת האיש כי נביא הוא ויחלל בעדך . דאשת נביא בעי אהדורי אשת אחר לא בעי אהדורי אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן השב אשת האיש מכל מקום ודקא אמרת הנני נם צדיק תהרוג הלא הוא אמר לי אחותי היא והיא נם היא אמרה אחי הוא וכבר למד אכסנאי שבא לעיר על עסקי אכילה ושתייה שואלין אותו או על עסקי אשתו שואלין אותו אשתך היא אחותך היא מכאן לבן נח שנהרג שהיה לו ללמוד ולא למד . כי עצור עצר יי אמר רבי אלעזר שתי עצירות הללו למה אחת באיש שכבת זרע . שתיים באשה שכבת זרע ולידה במתניתא תנא שתיים באיש שכבת זרע וקטנים . שלשה באשה שכבת זרע וקטנים ולידה . רבינא אמר שלש באיש שכבת זרע וקטנים ופי טבעת . ארבעה באשה שכבת זרע וקטנים ופי טבעת ולידה . בעד כל רחם אמרו דבי רבינאי אפילו תרנגולת של בית אבימלך לא הטילה ביצתה . אמר ליה רבא לרבה בר מרי מנא הא מלתא דאמור רבנן כל דהמבקש רחמים

רחמים על חבירו והוא צריך לאותו דבר הוא נענה
תחילה אמר ליה דכתיב וה' שב את שבות איוב
בהתפללו בעד רעהו אמר ליה את אמרת מהתם
ואנא אמינא מהכא ויתפלל אברהם אל האלהים
וירפא אלהים את אבימלך ואת אשתו ואמהורתי
וילדו וכתיב ויפקד את שרה כאשר אמר וגו' כאשר
אמר אברהם אל אבימלך :

רש"י כל אלו שאמרו סגט מנה ומזתים וארבע מזות דמי בוסת הן :
אבל נער סדואג על בוסתו אינו נמחל לו : שהיה לו ללמוד דרך
ארץ ולא למד מודקאמר ליה רחמנא נביא הוא דמסמיע אין ממש בדברך וראוי
אתה ליהרג : שכתב ורע שמעתי אשה לא יכול לפלוט פי טבעת נקב
הגדולים לפנות : סקד מולא כתיב ופקוד את ברה וכתיב סקד כבר תחילה
לאבימלך :

הלכה זכמים דף פ"ה ע"א

תנו רבנן כליקדש שניקבו אין מתיבין אותם ואין
מתיבין לתוכן אבר נפנמו אין מתקנין אותן
סבין שנפנס אין משחזין את פנימתה נשמטה אין
מחזירין אותה אבא שאול אומר סבין מטרפת היתה
במקדש ונמנו עליה כהנים ונגזרה תנו רבנן בנדי
כהינה אין עושין אותן מעשה מחט אלא מעשה אורג
שנאמר מעשה אורג נתגעלו אין מכבסין לא בנתר
ולא באהל הא במים מכבסין אמר אביי הכי קאמר
הוגעו למים מכבסין אותן בנתר ואהל הוגעו לנתר
ואהל אף במים אין מכבסין ויש אומרים אין מכבסין
אותן כל עיקר שאין עניות במקום עשירות : תנו רבנן
מעיל כולו של תכלת היה שנאמר ויעש את מעיל
האפוד כריל תכלת שוליו כיצד מביא תכלת וארגמן
ותולעת

ותולעת שני שזורין ועושה אוהן כמין רמונים שלא
פיתחו פיהן וכמין קונאות של קנסות שבראשי תינוקות
ומביא שבעים ושנים זגין שבהן שבעים ושנים ענבלין
ותולה בהן שלשים וששה בצד זה ושלשים וששה
בצד זה רבי דוסא אומר משום רבי יהודה שלשים
וששה היו שמונה עשר מצד זה ושמונה עשר מצד זה
אמר רבי ענני בר ששון כמחלוקת כאן כך מחלוקת
במראות נגעים דתנן מראות נגעים רבי דוסא בן הרבנים
אומר שלשים וששה עקביא בן מהללאל אומר שבעים
ושנים :

רש"י אין מתיבין אותן כמו שפושין למדות מנוקבות שמתבין אותן סביבות
הנקב ונסתם הנקב ואין מתיבין לתוכן אבר לסתום הנקב וכלהו
משום דמחוי כעניות ולאו אורח ארעא : נפגמו פגימה גדולה שתיקון השחמה
מיכר : סבין מטרפת שהיתה רכה לפנס פנימות דקות תמיד ומטרפת את
הקדשים : אין עושין אותן מעשה מחט לארגו כמין יריעה ולעשותו אחרי כן
לבוש תפור במוט אלא כמין מלבוש אורגין אותן בכליהם : אהל מין כיבוש
הוא שמועביר את הגעול וכן נתר : הא במים מכבסין בתמייה כיון דטעמא
משום דמחוי כעניות הוא מה לי נתר מה לי מים הרי נתגעלו וכבסן כל סבן
דמי לא מחזור להו ספיר גריעי טפי : הוגעו למים כלומר אם היה גיעולן מועט
ולא הווקקו אלא לכבוש מים מכבסין אותן אף בנתר ואהל : הוגעו לנתר ואהל
שנתגעלו גיעול רב שהגיעין לזיקק לכבוש נתר ואהל הו לא מתקן להו כלל : אף
במים לא לרבותא היא אלא לזימרא לנתר ואהל דנקט לאו לענין כיבוש
נקט דסיכא דאסיר לגמרי והיכא דשרי לגמרי אלא לענין גיעול כל
וה"ק נתגעלו אין מכבסין אותן כלל אם הווקקו לנתר ואהל : נראה בעיני דה"ג
טולו כיצד היה מביא וכו' דברמונים נאמרו שלשה נגעים : שלא פיתחו פיהם
דרך רמונים כפסוהין באין אחר גמר ביסוף ומפתחין מאליהן כדרך שפושין
קליפי אגוזים החיונות : וכמין קונאות בוסת עשוין כמין תיק של נחשת
שעושין בית יד הרומה שקורין אריס'טיליל ל' ומסקל קינו דושבי בבוש והחיונות
תולין אותן בראשי כובעי נכרס שעושין אותן למלחמתן שקורין סיל'ים : קנסות
שבראשי תינוקות לסון וקלסא דנקשת על רישים : זגין אינגל'ים : ענבלין
מה שתלי בתוכן לקשקש ותולה בו אלא הרמון פעמון כדכתיב פעמון ורמון ותתן
ירמונים דקרא לאו בתוך סהלא קאמר אלא ביניהם דפעמון אחד בין שני רמונים
אנך זה מלפניו ומאחוריו : מראות נגעים לטמא מפתחין של לבן אדמדם
ולבנים ושל נתקי ראש וזקן ושל נגעי בתים :

פתניתין ברכות פרק ט' משנה א'

הרואה מקום שנעשו בו נסים לישראל
אומר ברוך שעשה נסים לאבותנו
במקום הזה וכו'

הלכה ברכות דף נ"ד ע"א

מנא הני מילי אמר רבי יוחנן אמר קרא ויאמר
יתרו ברוך ה' אשר הציל וכו' אניסא דרבים
מברכינן אניסא דיחיד לא מברכינן והא ההוא נברא
דהוה קאזיל בעבר ימינא נפל עליה אריה אתעביד
ליה ניסא ואיתצד מיניה אתה לקמיה דרבא ואמר ליה
כל אימת דמטית לרתם בריך ברוך שעש' לינס במקו'
הזה ומר בריה דרבינא הוה קאזיל בפקתא דערבות
וצחא למיא אתעביד ליה ניסא איברי ליה עינא
דמיא ואישתי ותו זמנא הדא הוה קאזיל ברסתקא
דמתווא ונפל עליה גמלא פריצא אתפרקא ליה אשיתא
על לגייה כי מטה לערבות בריך ברוך שעשה לינס
בערבות ובגמל כי מטא לרסתקא דמתווא בריך
ברוך שעשה לינס בגמל ובערבות אמרי אניסא
דרבים כולי עלמא מחייבי לברוכי אניסא דיחיד איהו
חייב לברוכי :

רש"י ה'ג מנא דמברכינן אניסא אמר רבי יוחנן דאמר קרא ויאמר יתרו
וגו' בעבר ימינא : סס המדינה בדרומו של פרת : בפקתא : בקעה :
ערבות : סס מוקוס : ונחא למיא : מוח למים : ברסתקא : צוק : גמלא
פרינא : גמל משוגע שנסקיו רעים : אתפרקא ליה אשיתא : נפלה קומת בית
סקיה סמוך לו וכנס לתוך הבית וקני הגמל :

הלכה שנת דף ס"ט ע"ב

כשנים כשני מבעי ליה אמר רבי יצחק אמר להם
הקב"ה לישראל אם יהיו חטאינכם כשנים
הללו שסדורות ובאות מששת ימי בראשית ועד
עכשיו כשלג ילבינו . דרש רבא מאי דכתיב לכו נא
ונוכחה יאמר ה' . לכו נא בואו נא מבעי ליה . יאמר
ה' אמר ה' מבעי ליה . לעתיד לבא יאמר להם הקב"ה
לישראל לכו נא אצל אבותיכם ויזכיחו אתכם ויאמרו
לפניו רבינו של עולם אצל מי נלך . אצל אברהם
שאמרת לו ידוע תדע ולא בקש רחמים עלינו . אצל
יצחק שבירך את עשו והיה כאשר תריד ולא בקש
רחמים עלינו . אצל יעקב שאמרת לו אנכי ארד עמך
מצרימה ולא בקש רחמים עלינו . אצל מי נלך עכשיו
יאמר ה' . אמר להם הקב"ה הואיל ותליתם עצמכם
בי אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו . אמר רבי
שמואל בר נחמני אמר רבי יוחנן מאי דכתיב כי אתה
אבינו כי אברהם לא ידענו וישראל לא יכירנו אתה ה'
אבינו נואלנו מעולם שמך . לעתיד לבא אומר הקב"ה
לאברהם בנדך חטאו לי . אומר לפניו רבונו של עולם
ימחו על קדושת שמך . אמר אימא ליה ליעקב דהוה
ליה צער נידול בניס אפשר דבעי רחמי עליהו אומר
לו בניך חטאו . אמר לפניו רבונו של עולם ימחו על
קדושת שמך . אמר לא בסבי טעמא ולא בדהדקי עצה
אמר לו ליצחק בניך חטאו לי . אמר לפניו רבונו של
עולם בני ולא בניך בשערה שהקדימו לפניך נעשרה

דנשמע קראת להם בני בכורי עכשיו בני ולא בניך ועוד כמה חטאו כמה שנותיו של אדם שבעים שנה דל עשרים דלא ענשת עלייהו פשו להו חמשים דל חמשה ועשרין דללוהא פשו להו חמשה ועשרין דל תרתי סרי ופלגא דצלווי ומיכל ודבית הכסא פשו להו תרתי סרי ופלגא אם אתה סיבל את כולם מוטב ואם לאו פלגא עלי ופלגא עלך ואם תמצא לומר כולם עליה קריבית נפשי קמד פתחו ואמרו כי אתה אבינו אומר להם יצחק עד שאתם מקלסין לי קלסו להקדוש ברוך הוא ומחוי להו יצחק קודשא בריך הוא בעיניהו מיד נושאו עיניהו לשרום ואומרים אתה יי אבינו נואלנו מעולם שמך :

רש"י כבני מבני ליה דמחוי דכסל דל כתיב כסלים : ארד ערך אעלך גם עליה כלן רמו ארבע גלות גם ריבויא הוא : יאמר ה' אתה אמור התוכחה וכך אנו תולין : יחוי הויל סהטאו יתקדש סך בעולם כשתעשה דין בעוברין על דברך : קראת להם בני בכורי ישראל : שהיה גוי לפניך שהם עתידים לומר לפניך בסיני עשה ונשמע לקבל עולן מאהבה כבנים : דל עשרים דלא ענשת להו : סכן מנינו דודר המדבר שלל ענש הב' הלא מעשרים שנה ומעלה דכתיב במדבר הזה יפלו פגריכם וגו' מכן עשרים שנה ומעלה אשר הלינותם עלי : כי אתה אבינו כנגד יצחק אמרו והוא אומר להם הראו כנגד הב' שהוא אביכם :

הלכה יבמות דף כ"א ע"א

אמר רבא רמו לשניות מן התורה מנין שנאמר כי את כל התועבות האל עשו אנשי הארץ האר קשות מכלל דאיכא רבות ומאי ניהו שניות ומאי משמע דהאל לישנא דקשה הוא דכתיב ואר אילי הארץ לקח לימא פליגא דרבי לוי דאמר ר' לוי קשה עונשן של מדות יותר מעונשן של עריות שזה נאמר בהן

בהן אל וזה נאמר בהן אלה אלקשה ואלה קשה מאל גבי עריות נמי הא כתיב אלה ההוא למעוטי מדות מכרת ארא מאי חומרייהו הני אפשר בתשובה והני לא אפשר בתשובה רב יהודה אמר מהבא ואין ותיקר תיקן משלים הרבה ואמר עולא אמר רבי אלעזר קודם שבא שלמה היתה תורה דומה לכפיפה שאין לה אונים עד שבא שלמה ועשה לה אונים רבי אושעיא אמר מהבא פרעהו אל תעבור בו שטה מעליו ועבור אמר רב אשי משל דרבי אושעיא למה הדבר דומה לאדם משמר פרס משמרו מבהוין כוור משתמר משמרו מבפנים שלפניו משתמר שלאחריו אין משתמר והא דרב אשי בדותא היא התם שלפניו מיהא משתמר הכא אי לאו שניות פגע בערוה גופה רב כהנא אמר מהבא ושמתם את משמרתו עשו משמרת למשמרתו אמר ליה אביי לרב יוסף הא דאורייתא היא דאורייתא ופירשה רבנן כל התורה נמי פירשה רבנן אלא מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא :

רש"י כי את כל התועבות האל גבי עריות כתיב ומצוה התועבות הקשות : מכלל דאיכא רבות וקלות מוכן ואסורות : אלה במידות כתיב כי תועבת ה' אלהיך כל עושה אלה כל עושה עול ותדקח יותר משל עריות מכלל דהא לאו קשה הוא : הא כתיב אלה מכל התועבות האלה ובכרתו : עריות אפשר בהקנה כל זמן שלא הוליד ממור יפריש הימנה ויתחרט אבל מדות גול את הרבים הוא ולינו יודע למי יחזיר ואף על גב דקימין לן יתקן בהם נרבי רבים לאו תשובה מעלייתא היא : און לסון אונים בית אחיזה כדאמרין בערובין למד דעת את העם דאנדרה בסיומי שעמא ואסברם בדדמי גמר מלתא מולגא וסוהיר על דברי סופרים כדכתיב יותר מהמה בני סוהר סוהר בדברי סופרים יותר מדברי תורה וגור על הסניות אונים : של קופה לחמו בהן הקופה ומסתמרת שלל תפול הכי נמי על ידי שניות ויתרחקים מן העריות : פרעהו הגדילה הוא לאסור והוסיף עליו כתיב שלל תעבור בו כמו פרע גדל : ושמתם את משמרתו גבי עריות כתיב :

הלכה

שלכה בבא קמא דף נ"ד ע"ב

תנו רבנן הגולנין ומלוי בריבית שהחזירו אין מקבלין
מהם והמקבל מהם אין רוח חכמים נוחה הימנו
אמר רבי יוחנן בימי רבי נשנית משנה זו דתניא מעשה
באדם אחד שביקש לעשות תשובה אמרה לו אשתו
ריקה אם אתה עושה תשובה אפילו אננט אינו שלך
ונמנע ולא עשה תשובה באותה שעה אמרו הגולנין
ומלוי בריבית שהחזירו אין מקבלין מהן והמקבל מהן
אין רוח חכמים נוחה הימנו מתיבי הניח להם אביהם
מעות של ריבית אף על פי שהן יודעין שהן ריבית אין
חייבין להחזיר אינהו הוא דלא הא אביהם חייב
להחזיר בדין הוא דאביהם נמי אינו חייב להחזיר
והא דקתני בדידהו משום דקבעי למתני סיפא הניח
להם אביהם פרה וטלית וכל דבר המסויים חייבין
להחזיר מפני כבוד אביהם תנא רישא נמי בדידהו
ומפני כבוד אביהם חייבין להחזיר אקרי כאן ונשיא
בעמך לא תאור בעושה מעשה עמך כדאמר רב
פינחס בשעשה תשובה הכא נמי בשעשה תשובה אי
עשה תשובה מאי בעיא גביה אבעי ליה לאהדורי שלא

הספיק להחזיר: (א"ה כצל)

רש"י אין רוח חכמים נוחה הימנו אין רוח חכמים והסידות בקרט:
אין חייבין להחזיר דכתיב והסיד את הגולה אשר גול וסני לא גייל
מיד דקניניהו בעיני רשות דקסבר רשות יורש כרשות לוקח דמי: המסויים
דבר הניכר לרבים זו היא שגול פלוני והניחה לורשו: בעושה מעשה עמך
זה לא עשה מעשה עמו ואין חייבין בכבודו: רב פנחס במומר בקדש:

שלכה ובחס דף פ"ה ע"ב

תנו רבנן והקטיר הפהן את הכל המזבחה לרבות
העצמות והנידים והקרנים והטלפים וכול אפילו פרשו
תלמוד

תלמוד לומר ועשית עלותיך הבשר והדם אי בשר
ודם יכול יהלוך נידין ועצמות ויעלה בשר לגבי מזבח
תלמוד לומר והקטיר דהכהן את הכל הא כיצד
מחוברים יעלו פרשו אפילו הם בראש המזבח ירדו
מאן תנא דשמעת ליה דאמר פרשו ירדו רבי הוא
דתניא והקטיר דהכהן את הכל המזבחה לרבות
העצמות והנידים והקרנים והטלפים אפילו פרשו
ואלא מה אני מקיים ועשית עלותיך הבשר והדם
לומר לך עיכולי עולה אתה מחזיר ואי אתה מחזיר
עיכולי נידין ועצמות רבי אימר כתוב אחד אומר
והקטיר דהכהן את הכל וכתוב אחד אומר ועשית
עלותיך הבשר והדם מי עט הא כיצד מחוברים
יעלו פרשו אפילו הם בראש המזבח ירדו פרשו לא
יעלו אמר רבי זירא לא שנו אלא שפרשו כלפי מטה
אבל כלפי מעלה קרובי הוא דאקריבו לעיכול ואפילו
פרשו אמר רבה הוסי קאמר לא שנו אלא שפרשו
לאחר זריקה אבל פרשו קודם זריקה אתאי זריקה
ושרתינהו אפילו למעבד מנייהו קתא דסכיניא סבר
לה כי הא דאמר רבי יוחנן משום רבי ישמעאל נאמר
לו יהיה בעולה ונאמר לו יהיה באשם מה אשם

עצמותיו מותרים אף עולה עצמותיה מותרים:

רש"י יכול לחלוץ מנעם מוטלת עליו: מאן שמעת ליה וכו' ומתניתין
אלביה אתיא: כלפי מטה דרך ירדה ומתרחקין מן המערכה:
כלפי מעלה לנגד המערכה אין זו פרשות אלא קריבה אצל העכול של אש:
ואפילו פרשו כראש בעיני שחור מן הג' ומאי דגרס הכי פירושו
ואפילו פרשו בתמים וסא מחוברים יעלו הוא דקאמר: לא שנו דקאמר
פרשו ירדו ומייהו איתניהו בכלל קדשים אלא שפרשו לאחר זריקה דכיון דכשעת
זריקה נחוברים הוו קובעת זריקה לזובח וכי פרשו הוו להו קדישים פסולים:

אבל

אל כל פרחו לפני זריקה . דבשעת זריקה לאו בני מונח הוו אחאי זריקה ושרתינהו
להדיוט : למעבד קתא דסכינא . כי היכי דשרינן בצר לגבי המונח להכי קאי
קשריא נמי עמוות לחאי דקיימי והיינו הנחת כהנים כרבי ישמעאל : לו יהיה
בעולה : עור העולה אשר הקריב לכהן לו יהיה : ונאמר לו יהיה באסס . כחטאת
באסס תורה אחת להס לכהן לו יהיה . מה אסס עמוותיו מותר . שהרי אף בצרו
יותר ואי נשום נותר דבשריפס לא שייך לומר אלף בנידי דבר אכילה כדכתיב
היותר מבשר הונח וגו' : לו יהיה . יתירה היא דמני למכתב עור העולה
אשר הקריב לכהן לו יהיה לחם לי .

הלכה ברבות דף ה' ע"א

אמר רבי יצחק כל הקורא קרית שמע על מטרתו
כאלו איתו חרב של שתי פיות בידו שנאמר
רוממות אל בנרונם וחרב פיפיות בידם . מאי משמע
אמר מר זוטרא ואי תימא רב אשי מרישא דענינא
דכתיב יעלוו חסידים בכבוד ירננו על משכבותם .
וכתיב בתורה רוממות אל בנרונם וחרב פיפיות
בידם . ואמר רבי יצחק כל הקורא קרית שמע על
מטתו מזיקין בדילין הימנו שנאמר ובני רשף ינבירו
עף ואין עף אלא תורה שנאמר מר ההעף עניך בו
ואיננו . ואין רשף אלא מזיקין שנאמר מזי רעב ולחומי
רשף וקטב מרידי . אמר רבי שמעון בן לקיש כל
העוסק בתורה יסורין בדילין הימנו שנאמר ובני רשף
ינבירו עף ואין עף אלא תורה שנאמר התעף עניך
בו ואיננו . ואין רשף אלא יסורין שנאמר מזי רעב
ולחומי רשף . אמר ליה רבי יוחנן הא אפילו תיניקות
של בית רבן יודעין אותו שנאמר והיה אם שמוע
תשמע לקול יי אלהיך והישר בעיניו תעשה והאזנת
למצותיו ושמרת כל חקו כל המחלה אשר שמרתי
במצרים

במצרים לא אשים עליך כי אני יי רופאיד . אלא כל
שאפשר לו לעסוק בתורה ואינו עוסק הקדוש ברוך
הוא מביא עליו יסורין מכוערין ועיכרון אותו שנאמר
נאלמתי דומיה החישתי מטוב וכאני נעבר ואין טיב
אלא תורה שנאמר כי לקח טוב נתתי לכם תורתו
אל תעו בו . אמר רבי זירא ואי תימא רבי חנינא בר
פפא בא וראה שלא כמדת הקדוש ברוך הוא מדת
בשר ודם . מדת בשר ודם אדם מוכר חפץ לחבירו
מוכר עצב ולוקח שמח . אבל הקדוש ברוך הוא אינו
כן נתן להם תורה לישראל ושמה שנאמר כי לקח טוב
נתתי לכם תורתו אל תעו בו :

רשי כאלו אוחז חרב פיפיות בידו . להרוג את המזיקין : מאי נשמע .
דקריאת שמע : התעף עניך בו . אם תכסל וסגרת עיניך בתורה
פיה משתכחת ממך : וכני רשת ינבירו עוף . העוף משתלקת ממך : קטב
צרי . זה סס עד הנהורים במסכת פסחים : ולחומי רשף . כתיב בין רעב
למזיקין נדרס לפני ולחרי יסורין ומזיקין : הא אפי' תיניקות של בית רבן יודעין
שהתורה מנינה שלמדן מספר החומש אם שמוע תשמע כל המחלה אשר שמרתי
וגו' . ואפילו הקטנים שלא הגיעו עדין לספר איוב כבר למדו :

הלכה שבה דף ג' ע"א

רב נחמן בר גוריא אקלע לנהרדעא בעימניה הולב
משום מאי מחייב אמר להו משום הולב . מחבץ
משום מאי מחייב אמר להו משום מחבץ . מנבן משום
מאי מחייב איל משום מנבן אמרו ליה רבך קטיל קני
באנמא הוה . אתא שאיל בי מדרשא אמרו ליה הולב
חייב משום מפרק . מחבץ חייב משום בורר . מנבן
חייב משום בונה . המכבד המרבץ והרודה חלות דבש
שנג בשבת חייב חטאת . הויד ביום טוב לוקח ארבעים
דברי

דברי רבי אליעזר . אמר רבי אלעזר מאי טעמא דרבי אליעזר דכתיב ויטביל אותה ביערת הדבש . וכי מה ענין יער אצל דבש . אלא לומר לך מה יער התורש ממנו בשבת חייב הטאת אף חלת דבש הרודה ממנו בשבת חייב הטאת . אמר שרא זולחא במהווא אמר טעמא מאי אמור רבנן דילמא ארמי לאשווי גומות הכא ליכא גומות . רבא תוספאה אשכחיה לרבינא דקא מצטער מהבלא . ואמרי לה מר קשישא ברי דרבה אשכחיה לרב אשי דקא מצטער מהבלא . אמר ליה לא סבר לה מר להא דתניא הרוצה לרבץ את ביתו בשבת . מביא עריבה מלא מים ורוחץ פניו בזוית זו וידיו בזוית זו ורגליו בזוית זו ונמצא הבית מתרבץ מאלו . אמר ליה לאו אדעתאי . תנא אשה חכמה מרבצת ביתה בשבת והאידינא דסכירא לן כרבי שמעון שרי אפילו לכתחלה :

רש"י קטיל קני באגוז . חותך קניס מן האגס היס לא ידע לפרש משנה : מפרק . כמו מפרק מסאף ספורק אובל מונקוס סתכסה בו והו תולדת דס וזית דאמר תולדה דקונר ולא היא דלאו מחובר הוא אלא סקיד ועקיד אקאי . בעטויי סדר כתבואה בקסה ול' מפרק : נמי לא סיך למימר אלא ל' תולס : בורר . אובל מתוך פסולת : זולחא . לרבן הבית ורעפת אבנים סתה בכל העיר : מהבלא . סקיה אבק עולה ומרבי הגל : לאו אדעתאי . לא הייתי זכור ורבותי פי' לא סכירה לי : אסס חכמים . אסת ת' או בת ת' סמעה מלביה : מרבצת ביתה . רוחלת קתניות בזוית זו וכוסות בזוית זו : כרבי שמעון . דדבר שאינו מתכוין מותר והמרבץ אינו מתכוין להדביק עפר בגומא ולהסוות הבית אלא שלא יעלה אבק :

הלכה יצמות דף ת"ז ע"א

תנו רבנן גר שבא להתנייר בזמן הזה אומרים לו מה ראית שבאת להתנייר אי אתה יודע שישראל בזמן

בזמן הזה דווים דהוים סחופים מטורפין ויסורין באין עליהם . אם אומר יודע אני ואיני כדאי מקבלין אורנו מיד ומודיעין אותו מקצת מצות קלות ומקצת מצות חמירות ומודיעין אותו עין לקט שכחה ופאה ומעשר עני ומודיעין אותו עונשן של מצות אומרים לו הוי יודע שעד שלא באת למדה זו אכלת חלב אי אתה ענוש כרת חללת שבת אי אתה ענוש סקיל . ועכשיו אכלת חלב ענוש כרת חללת שבת ענוש סקילה . וכשם שמודיעין אותו עונשן של מצות כך מודיעין אותו מתן שכרן . אומרים לו הוי יודע שהעולם הבא אינו עשוי אלא לצדיקים וישראל בזמן הזה אינם יכולים לקבל לא רוב טובה ולא רוב פורענות . ואין מרבין עליו ואין מדקדקין עליו קבל מלין אותו מיד . נשתניירו בו ציצין המעכבין את המילה חורין ומלין אותו שניה נתרפא . מטבילין אותו מיד ושני תלמידי חכמים עומדין על גביו ומודיעין אותו מקצת מצות קלות ומקצת מצות חמירות . טבל ועלה הרי הוא כישראל לכל דבריו . אשה . נשים מושיבות אותה במים עד צוארה ושני תלמידי חכמים עומדים לה מכתוץ ומודיעין אותה מקצת מצות קלות ומקצת מצות חמירות . אחד גר ואחד עבד משוחרר ובמקום שנדה טובלת שם גר ועבד משוחרר טובלין וכל דבר שהוצץ בטבילה הוצץ בגר ובעבד משוחרר ובנדה :

רש"י סחופים . שפלים וכופין כמו סחופי כסא כפיית הכלי : ואיני כדאי . ואיני ראוי לססתתך בנרתם וני יתן ואזכר לך : ומודיעים אותו . לקמן מפרש טעמא דכולא מתניהוין : לא רוב טובה . לפי שגזר הרע מחור אחרים כדאמרינן במסכת סוכה ושמואל תזוז דעתן עליהו ויחטאו : ואין מקדין עליו

מקץ יום רביעי

עליו דברים לאיים עליו שפרש : זינין : חתיכות בשר שלא נפרעה מילה כהלכת' .
מורשין אותו מקנת מנות . דהשתא על ידי טבילת הוא ככנס לכלל גירות הלכך
בשעת טבילת מנוס נרד לקבל עליו על מנות : אחד גר ואחד עבד משחרר .
לקמן מפרש לחאי הלכתא אקובינהו : ובמקום טבילה טובלת . בארבעים סאה :
שם גר ועבד משחרר טובלין . ואעפ"י שאין טבילתן מוסר טומאה וטהרה כשאר
טבילות : מונן גר ועבד משחרר ובגדה . לבעלה ואעפ"י שאין טבילתן לענין
נגע טהרות כשאר טבילות :

הלכה בנא קמא דף ק"ט ע"א

רב חסדא הוה ליה ההוא אריסא דהוה תקיל ויהיב
תקיל ושקיל סלקיה קרא אנפשיה צפון לצדיק
חיל חוטא . כי מה תקות חנף כי יבצע בו ישל אלוהה
נפשו . רב הונא ורב חסדא חד אמר נפשו דנזול
וחד אמר נפשו של נזול . מאן דאמר נפשו של נזול
דכתיב כן ארחות כל בוצע בצע את נפש בעליו יקח
מאן דאמר נפשו של נזול דכתיב אל תנזול דל כי דל
הוא ואל תדכא עני בשער כי יי יריב ריבם וקבע את
קובעיהם נפש . ואידך נמי הכתיב נפש בעדיו יקח
מאי בעליו בעליו דהשתא . ואידך נמי הכתיב וקבע
את קובעיהם נפש מה טעם קאמר . מה טעם וקבע
את קובעיהם משום דקבע נפש . אמר רבי יוחנן
גל הנזול את חבירו שוה פרוטה כאלו נוטל נשמתו
ממנו שנאמר כן ארחות כל בוצע בצע את נפש
בעליו יקח . ואומר ואכל קצירך ולחמך יאכלו בניך
ובנותיך ואומר מחמס בני יהודה אשר שפכו דם נקי
בארצם . ואומר אל שאול ואל בית הדמים על אשר
המית את הנבעונים מאי ואומר וכי תימא נפש
דידיה אבל נפש בניו ובנותיו לא . תא שמע בשר
בניו

מקץ יום חמישי לב

בניו ובנותיו . וכי תימא הני מירי היבא דלא יריב
דמי אבל היבא דיריב דמילא . תא שמע מחמס בני
יהודה אשר שפכו דם נקי בארצם . וכי תימא הני
מירי היבא דקא עביד בידים אבל גרמא לא . תא
שמע אל שאול ואל בית הדמים אשר המית את
הנבעונים וכי היכן מצינו שהרג שאול את הנבעונים
אלא מתוך שהרג נוב עיר הכהנים שהיו מספקין
להם מים ומזון מעלה עריו הכתוב כאלו הרגן :

רש"י תקיל ויהיב . לרב חסדא : תקיל ושקיל לנפשיה מדקדק בחלוקה ואינו
מוותר מחלקו כלום . לשון אחר מחכה היה נוטל ודרך שאר הארסין
לטול שלש : קרא אנפשיה . רב חסדא נדיק והאריס חוטא ונגנן חילו לרב
חסדא . דסלקיה ונטל חלקו . כי יכל אלוה נפשו . משליך סקב"ה נשמתו ומאבד
מונו נשמה אחת : ואל תגזול דל כי דל הוא . אף על פי שדל הוא ואין לו
מה לחזו אל תדכא עני בשער משער עני ולקט שכמה ופאה המתחלקין
בשערך אל תדגארו בס : וקבע את קובעיהם נפש : גזול נפש גזוליהם :
בעלים דהשתא . גזול נשמה עכשו בעלים לזמון : ואכל קצירך ולחמך . ודומה
לך כאלוכל בניך ובנותיך לפי שאין לך טוב במה לפרנסם : משום בני יהודה .
גזול נפש מעלה אני עליהם כאלו שפכו דם נקי : המית הנבעונים . כדמפרש
לקמיה שהמית כהני נוב שהיו מספקין מים ומזון לנבעונים שהנבעונים היו
מספקין לחובה חוטבי עצים ושואבי מים ומעלה עליו כאלו המית הנבעונים :
אבל נפש בניו ובנותיו לא . הא מילת נפש בעליו יקח לא נפקא לן אלא נפש
הגזול אבל בניו ובנותיו לא נענם גזול אנפש בני הגזול : דלא יסיב דמי . חמסן
יהיב דמי וזה לא היה רונה לחכור :

הלכה ובמס דף פ"ט ע"ב

אמר רבי ענני בר ששון למה נסמכה פרשת
קרבנות לפרשת בנדי כהונה לומר לך מה
קרבנות מכפרים אף בנדי כהונה מכפרים . כתונת
מכפרת על שפכות דמים שנאמר וישתטו שעיר עזים
ויטבלו את הכתונת בדם . מכנסים מכפרים על גילוי
ערוות שנאמר ועשה להם מכנסי בד לכסות בשר
ערוה

ערוה • מצנפת מכפרת על נסי הרוח מנין אמר רבי
חנינא יבא דבר שבניבה ויכפר על גובה • אבנט מכפר
על הרדור הלב היבא דאיתיה • השן מכפר על הדיבון
שנאמר ועשית השן משפט • אפוד מכפר על עבודה
זרה שנאמר אין אפוד ותרפים • מעל מכפר על
לשון הרע מנין אמר רבי חנינא יבא דבר שבקול ויכפר
על קול הרע • וציץ מכפר על עזות פנים בציץ כתיב
והיה על מצח אהרן ובעזות פנים כתיב ומצח אשה
זונה היה לד • איני והא אמר רבי יהושע בן לוי שני
דברים לא מציינו להם כפרה בקרבנות ומצינו להם
כפרה במקום אחר ואלו הן שפיכות דמים ולשון הרע
שפיכות דמים מענלה ערופה ולשון הרע מקטורת •
דתני רב חנניה מנין לקטורת שמכפרת שנאמר ויתן
את הקטורת ויכפר על העם ותנא דבי רבי ישמעאל
על מה קטורת מכפרת על לשון הרע יבא דבר
שבחשאי ויכפר על מעשה חשאי • קשיא לשון הרע
אלשון הרע קשיא שפיכות דמים אשפיכות דמים •
שיד אשיד לא קשיא הא דידיע מאן קטליה • הא דלא
ידיע מאן קטליה • אי דידיע מאן קטליה בר קטלא הוא
במזיד ולא אתרו ביה • ולשון הרע אלשון הרע נמי
לא קשיא הא בצנעא הא כפרהסיא :

רש"י לוח נסמכה • בנו את אהרן ואת תורת העולם ואת תורת החטאת
וב' • והדר קח את אהרן ואת הבגדים • ויטבילו את הכתונת •
דמז הוא לעתיד טכפרת שפיכות דמים בכתונת • טבילה היינו כפרה • לכסות
בשר ערוה • לחפות על גילו ערוות • היבא דאיתיה • שהיו חוגרין כנגד
אצילו ידקין דהיינו כנגד הלב • כדלפינן בפ"ב מולא יתגורו ביוע • אין אפוד

נגלה עון תרפים הא יש אפוד אין תרפים כך שומעתי במסכת ערכין • דבר
שבקול • פעמונים טבו מכפר • על העם • במחלוקת קרח שהוא לה' אתם
היויתם יב' • דבר שבחשאי • שהיה לבדו עם כדתנן פורשין בין האולם ולחובת
בשעת הקטרה וכ"ש מן ההיכל שנאמר וכל אדם לא יהיה וגו' בסדר יומא •
ידע מאן קטליה • כתונת מכפרת על הנבז של יענשו • בר קטלא הוא •
וכל כמה לא קטליה מיענשו דכתיב ולארן לא יכפר וגו' ומשני במזיד ולא אתרו
ביה דלאו בר קטלא הוא הילכך נבז מתכפרי בכתונת והוא נגעים באים עליו
כדאמר בערכין • בצנעא • דהוה דבר שבחשאי קטרת מכפרת שהוא מעסה
חשאי • כפרהסיא • שהוא דבר שבקול קול פעמונים מכפר עליו :

פרשת ויגש

הלכה ברכות דף ס' ע"ב

תניא אבא בנימין אומר על שני דברים היית
מצטער כל ימי על תפילתי שתהא לפני מטתי
ועל מטתי שתהא נתונה בין צפון לדרום • על תפילתי
שתהא לפני מטתי • מאי לפני מטתי אילימא לפני מטתי
ממש והאמר רב יהודה אמר רב ואי תימא רבי יהושע
בן לוי מנין למתפלל שלא יהא דבר חוצין בינו לבין
הקיר שנאמר ויסב חוקיהו פניו אל הקיר ויתפלל לא
תימא לפני מטתי אלא אימא סמוך למטתי • ועל מטתי
שתהא נתונה בין צפון לדרום דאמר ר' חמא ברבי
חנינא אמר רבי יצחק כל הנותן מטתו בין צפון לדרום
הויין ליה בנים זכרים שנאמר וצפונך תמלא בטנם
ישבעו בנים רב נחמן בר יצחק אמר אף אין אשתו
מפלת נפלים כתיב הכא וצפונך תמלא בטנם • וכתיב
התם וימלאו ימיה ללדת והנה תומים בכטנה • תניא
אבא בנימין אומר שנים שנכנסו להתפלל וקדם אחד
מהם להתפלל ולא המתין את חבירו ויצא מורפין לו
תפלתו בפניו • שנאמר מורף נפשו באפו הלמענך תעזוב
ארץ • ולא עוד אלא שגורם לשכיני שתסתלק מישראל
שנאמר

שנאמר ויעתק צור ממקומו ואין צור אלא הקדוש ברוך הוא שנאמר צור ילדך תשי ואם המתין לו מה שכרו אמר רבי יוסי ברבי הנינא זוכה לברכות הללו שנאמר לו הקשבת למצותי ויהי בנהר שלומך וצדקתך כגלי הים ויהי כחול זרעך וצאצאי מעדך וגו' :

רש"י סוּך לַמִּטָּה • כֵּל יָמֵי זְהֵרְתִי שֶׁלֹּא לַעֲבוֹת מִלֵּאכָה וְשֶׁלֹּא לַעֲסוֹק בְּתוֹרָה כְּכַעֲמִדְתִּי וְנִמְטָה עַד שֶׁאֶקְרָא קְרִית שָׁמַע וְהִתְפַּלֵּל : לִפְנוֹן לְדָרוֹם • רִאשֹׁה וּמִרְגְלוֹתֶיהָ זֶה לִפְנוֹן וְזֶה לְדָרוֹם • וְנִרְאָה בְּעֵינֵי שֶׁהִכְנִיחָה בְּמִזְרָח אִזּוֹ בְּמַעַרְב לִפְנֵיךְ נִכּוֹן לְהִסָּב דֶּרֶךְ תְּשׁוּבָה לְרוּחוֹת אַחֲרוֹת : וְנִפְוֶן לִפְנוֹן לִפְנוֹן וְסִפִּיָּה דְקָרָא יִשְׁבַּע בָּנִים : תְּמַלֵּא בְטַמִּים • תְּמַלֵּא יָמֵי הַרְיוֹנָה : טוֹרֶךְ נִפְטוּ בָּצֵרוֹ • לֶךְ אִזְמִיר אֲשֶׁר גִּרְמִית לֶךְ לְטוֹרֶךְ אֵת נִפְטֶךְ בְּפִיךְ וְמֵה הִיא הִנֵּפֶט וְזִתְפֵּלָה כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמָר וְאֶכְפֹּךְ אֵת נִפְטִי לִפְנֵי ה' : הַלְמוֹעֵךְ תַּעֲשֶׂה אֶרֶץ • וְכִי סָבֹר הִיִּית כְּבַבְיֶלְךְ טִילֵאת הַסִּתְלֶךְ הַסְכִּינָה וְיַעֲזוּב אֵת חֲבִירֶךְ הַמִּתְפַּלֵּל לִפְנֵי : אֵל הַקִּבְצָת • לִפְנוֹן הַמִּתְנַהֵם הוּא : לְמִזְמוֹתֵי • כְּבַבְיֶלְךְ מִנְטָה אֲשֶׁר נִזְוִיה לְגִמּוּל הַסֵּד :

הלכה שבת דף ק"ג ע"ב

אמר רבי אהאבר אבא אמר רבי יוחנן מניין לשנוי בגדים מן התורה שנאמר ופשט את בגדיו ולבש בגדים אחרים ותנא דבי רבי ישמעאל לימדך תורה דרך ארין בגדים שבשל בהם קדרה לרבו אל ימוזג בהם כוס לרבו אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן גנאי הוא לתלמיד הנכס שיצא במנעלים המטולאין לשוק והא רבי אחא בר הנינא נפיק אמר רבי אחא בריה דרב נחמן בטלאי על גבי טלאי ואמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן כל תלמיד הנכס שנמצא רבב על בגדו חייב מיתה שנאמר כל משנאי אהבו מות אל תקרי משנאי אלא משניאי רבינא אמר רבד אתמר ולא פליגי הא בגלימא הא בלבושה ואמר רבי יוחנן איזהו תלמיד הנכס שממנין אותו פרנס על הצבור זה ששואלין אותו דבר הלכה בכל מקום ואומר ואפילו

ואפילו במסכת כלה ואמר רבי יוחנן איזהו תלמיד הנכס שבני עירו מצווים לעשות לו מלאכתו זה שמניח הפציו ועוסק בחפצי שמים והני מילי למטרה ברפתיה ואמר רבי יוחנן איזהו תלמיד הנכס כל ששואלין אותו הלכה בכל מקום ואומרה למאי נפקא מינה למנויי פרנס על הצבור אי בהדא מסכתא באתריה ואי בכוליהה תנויא בריש מתיבתא :

רש"י מִנֵּין לְשִׁנּוֹי בְּגָדִים • שֶׁהוּא דֶּרֶךְ כְּבוֹד לִפְנֵי הַמִּקְוֶה : וְלִבְשֵׁי בְּגָדִים אַחֲרָיִם • וְהוּנִיחַ אֵת הַדָּשָׁן הַזֶּה לְבָשׁוֹת בְּגָדִים פְּחוּתִים בְּשַׁעַת הַנִּזְוִיָּה הַדָּשָׁן שֶׁאִינָה עֲבוּדָה חֲשׂוּבָה כְּדִי שֶׁלֹּא יִמְאָסוּ בְּגָדָיו הַחֲשׂוּבִים שֶׁנִּבְדָּה בְּהֵן עֲבוּדָת אֲכִלְיָה וְשִׁתִּיה כְּגוֹן קִיטוֹר וְנִסְוֹךְ : וְתַנָּא דְּבִי רַבִּי יִשְׁמַעְלֵאל • בְּדַרְשָׁה דְּהֲאִי קָרָא : בְּגָדִים שֶׁבִּשַׁל בָּהֶם קִדְרָה לְרַבּוֹ • דְּוִיחַ דְּהוֹנֵאת הַדָּשָׁן : אֲלֵימִזּוּג בָּהֶם כּוֹס לְרַבּוֹ • לִפְנֵיךְ הוֹקֵת לְלִבּוֹשׁ בְּגָדִים פְּחוּתִים : רַבּב • טוֹמֵן וְחֹלֵב : חַיִּיב מִיִּתָּה • שְׁנִירֶךְ לִהְיוֹת חֲשׂוֹב וְהַגּוֹן לְכַבֹּד תּוֹרָתוֹ • מִשְׁנֵי־אֵי • שְׁמִימָסִין עֲנָמֵן בְּעֵינֵי הַבְּרִיּוֹת וְהַבְּרִיּוֹת אֲזוֹמִרִים אִזּוֹ לֵהֶם לְלוּמֵדֵי הַתּוֹרָה שֶׁהֵם מִיִּאֲוִסִים וְנִמְנֻסִים נִמְנָא זֶה מִשְׁנֵי־אֵת הַתּוֹרָה : רַבּד אֲתַמֵּר • שֶׁנִּבְשָׁת וְרַע לִפְנוֹן מִרְבִּיבִים רַבְּדֵיהֵי עֲרֵשֵׁי רַפְדֵיהֵי וְקִשְׁטֵיהֵי בְּבִשְׂמֵי מִינִים הַמְכַנְסִים תְּלוּה וְנִזְקֵק לִי : בְּגִלְמִיא • שֶׁהוּא עֲלִיּוֹן אֲפִילוֹ רַבּב : בְּלִבּוֹשָׁא • שֶׁהוּא תַחְתּוֹן רַבּד אִין רַבּב לֹא : כֹּל וְנִקּוּס • כֹּל הַסֵּם וְאֲפִילוֹ בְּמַסְכַּת כֹּלָה דְּלֹא רַגְלֵי בַּה אִינְשֵׁי וְזֶה נִתָּן לְבִי וְגַרְסָה מַסְכַּת כֹּלָה בְּרִייתָהּ הִיא כֹּלָה בְּלֹא בְּרַכָּה אֲסוּרָה לְבַעֲלָה כְּגִידָה : תִּלָּא שֶׁנִּי עִירוֹ מְנוּיִן לַעֲבוֹת מִלֵּאכָתוֹ • כְּדֹאמֵר בְּפִרְקָא קַמָּא דְּוִיחַ וְכו' : לְמַטְרָה בְּרִפְתִּיהֵי • דְּבַר שֶׁאִינוֹ יִכּוֹל לְטַרוּחַ בּוֹ וְחַיִּי תְלוּיִן בּוֹ אִם יוֹדַע לְהִסִּיב בְּמַסְכַּת שֶׁהוּא עוֹשֶׂךְ בַּה וְנִמְנֵן אֲתוֹ פְּרַנְסָה בְּאֲתָרֵיהֵי : וְאִם כְּבוֹלֵי תְנוּיָא • דְּקִאֵי בַּהֵא מַסְכַּתָא וְיִהְיֶה בְּמַסְכַּתָא אַחֲרֵיהֵי :

הלכה יצמות דף ס"ג ע"א

ואמר רבי אלעזר עתידין כל בעלי אוזניות שיעמדו על הקרקע שנאמר וירדו מאזניותיהם כל תופשי משיט מלחים כל חובלי הים על הארץ יעמדו ואמר רבי אלעזר אין לך אוזנות פחותה מן הקרקע שנאמר וירדו רבי אלעזר חזייה לההיא ארעא דשדו ביה כרבא לפותיא אמר ליה אי תשדייה לאירכיד הפוכי

הפיכי בעסקא שב מינד . רב על לבינו שיבלי חזנהו
דקא נייפו אמר להו אי נייפת איתנופי הפיכי בעסקא
שב מינד . אמר רבא מאה זווי בעסקא כל יומא
בשרא וחמרא מאה זווי בארעא מילתא וחפורת ולא
עיד אלא מגניא ליה . אארעא ומרמיא ליה תגרי .
אמר רב פפא זרע ודא תזבין אף על גב דכי הדדי נינהו
דני מברכן . זבין ולא תיוול הני מילי ביסתרקי אבל
גלימא לא מתרמיא ליה . טוס ולא תשפיץ שפיץ ולא
תיבני שכל העיסך בבנין מתמסכן קפויץ זבין ארעא
מתון נסיב איתתא נחית דרנא נסיב איתתא . סך
דרנא בחר שושבינא :

רש"י שימדו על הקרקע . יניחו אומנתם לעסוק בחרש ובקניד . וירדו
וגו' על הארץ עמרו . וירדו לבון ירידת עניות : דסדי ציה כרנא .
זרע כרוב לא כרנא חרשא כמו כרוב והני כמה דמיסיק תעלה מי כרנא :
לפתיא . לרוב הערובה : אי תמדיה לאורכיך . כלומר אפילו תהווה ותמרנס
לא יועיל כלום לפי עסקא : דהפוכי בעסקא טב להרויח יוהר דקא נייפן . הרוח
מנכבת זו בוו : איתנופי . כמה שתרנו תעפותו אין תגלת בהן לפי פרקוטיא
תנפלו ל' הניפי לי בזניפה : וחפורת . שחת שסמרה מועט וזוגל עשניס
וחווי במלח : חפורת ירק מן התבואה עד שלא הביאה שלש : מגניא ליה אארעא .
משכבת אותו על הארץ לשמרו כל הלילה : ומרמיא ליה תיגרא . בשבילה התקוטט
עם בני אדם : זרע . תבואה לאכילת ביתך . ולא תזבין . לא הקנה תבואה מן
הסוק : אע"ג דכי הדדי נינהו . אפילו חטין בול וקרקעך אינו חסוב ואין לך
סכר לפי השעה אפילו הכי הני מתגרבין ברבה מנוייה בדבר שאין לוקח בדמים
ואין כלה מהר : מברכן . פליסין בלגו : זבין ולא תוול . מוכר כלי השמיסך
וכשתחם בדמים בפרקוטיא קודם שתבא ליד עניות : ניסתרקי כלי הבית
טאפי' בלגו' : אבל גלימא . שהיא להתכבד בלגישה לא ימכור דלמא כי
הדר בעי לה לא מתרמיא ליה הנונה כמותה : טוס . הרגום של סתום כמו
סתום פלשתים טמונין פלשתים טוס ולא תשכון אס יש לך חור קטן בכותל רעוע
סתום אותו מיד ולא תרמיב בנקב לשפן בו טיט ולבנט הרבה לפיתו : שפיץ
פלס' טרי' בלגו' ואם בעל נפש אתה להנאות בניך תרמיב הנקב וספינהו . להיות
יפה : ולא תבני לא תפיל את כל הכותל ובזניהו : מתון נסיב איתתא . המתן עד

שתבדוק

שתבדוק ומעיה של תהא רעה וקנטרנית : נקית דרנא נסיב איתתא . לא
תקח אשה חכמה ממך טווא לא תתקבל עליה : שוסניא . אויב טוב בחר
לך אדם חסוב להדבק אחריו :

הלכה אמניעט דך כ"ט ע"ב

תנו רבנן השואל ספר תורה מחבירו הרי זה לא
ישאילנו לאהר פותחו וקורא בו ובלבד
שלא ילמוד בו בתחלה ולא יקרא אחר עמו . וכן המפקיד
ספר תורה אצל חבירו גוללו כל שנים עשר חודש פותחו
וקורא בו אם בשבילו פתחו אסור . סמכוס אומר בחדש
שלשים יום בישן שנים עשר חדש . רבי אליעזר בן יעקב
אומר אחד זה ואחד זה שנים עשר חדש . אמר מר
השואל ספר תורה מחבירו הרי זה לא ישאילנו לאהר
מאי אריא ספר תורה אפילו כל מילי נמי דאמר רבי
שמעון בן לקיש כאן שנהר' אין השואל רשאי להשאיל
ואין השוכר רשאי להשכיר . ספר תורה איצטריכא
ליה מהו דתימא ניהא ליה לאיניש דתעביד מצוה
בממוניה קא משמע לן . פותחו וקורא בו פשיטא ואלא
למאי שיליה מיניה סיפא איצטריכא ליה ובלבד
שלא ילמוד בו בתחלה . וכן המפקיד ספר תורה
אצל חבירו גוללו כל שנים עשר פותחו וקורא
בו מאי עבידתיה גביה . ותו אם בשבילו פותחו אסור
הא אמרת פותחו וקורא בו . הכי קאמר אם כשהוא
גוללו פותחו וקורא בו מותר ואם בשבילו פתחו אסור
סמכוס אומר בחדש שלשים יום בישן שניכס עשר
חדש . רבי אליעזר בן יעקב אומר אחד זה ואחד זה
שנים עשר חדש . רבי אליעזר בן יעקב היינו תנא קמא
אלא אימא ר' אליעזר בן יעקב אומר אחד זה ואחד זה
שלשים

שלישים יום אבל לא ילמוד בו בתחלה ולא יקרא אחר עמו ורמינהו לא יקרא פרישה וישנה ולא יקרא בו פרישה ויתרגם ולא יפתח בו יותר משלשה דפין ולא יקראו בו שלשה בני אדם בכרד אחד הא שנים קורין אמר אבוי ראקשיא כאן בעיין אחד כאן בשני ענינים :

רש"י גוללו • בכל שנים עשר חדש פעם אחת : אם בשביל פתחו • כולה מפרש לקנינים : מאי אריזא ספר • שהוא נוח להתקלקל בטטטוס וקריעה כאן שנה רבי • במסכת גטין תני השולח גט בארץ ישראל הרי זה משלחו ביד אחר ואם אמר לו טול הפן פלוני הימנה לא ישלחנו ביד אחר שאין רגטו שיהא פקדונו ביד אחר ואמר ר"ל עלה כאן שנה רבי במשנה זו למדנו רבי שסתם המשניות אין השואל רשאי וכו' • דכפלהו סיך למומר אין רגטו שיהא פקדונו ביד אחר : מאי עבדתיה גביה • קס"ד לנרנו קאמר ולא לגורך ס"ת דהא לגורך ס"ת הנא ליה גוללו כל י"ב חדש להכי פרישין מאי עבדתיה דהאי גבי ספר תורה הקרות בו לגורך ענינו : אם כשהוא גוללו • להנאת ספר תורה פתחו וקרא בו מותר : במדש שלשים יום • החדש מותר להתעטף מן היסן : אימא אחד זה ואחד זה שלשים יום • ומתניתין נמי דקתני קורא בהן אחת לשלשים יום ולא מפליג בין יסן לחדש רבי אלעזר בן יעקב היא : צענין אחד • בפרשה אחת אין קורין : בשני ענינים • זה בדרך זה בדרך זה קורין דלא אחי לשמוטי מוהדדי :

הלכה זכמים דף קט"ו ע"ב

תניא וגם הכהנים הנגשים אל יי יתקדשו • רבי יהושע בן קרחה אומר זו פרישות בכורות רבי אומר זו פרישות נדב ואביהוא • בשלמא למאן דאמר זו פרישות נדב ואביהוא היינו דכתיב הוא אשר דבר יי לאמר בקרובי אקדש : אלא למאן דאמר זו פרישות בכורות • היכא רמוזא דכרתיב ונועדתי שמה לבני ישראל ונקדש בכבודי אל תקרי בכבודי אלא במכובדי דבר זה אמר הקדוש ברוך הוא למשה ולא ידעו עד שמתו בני אהרן • כיון שמתו בני

בני אהרן אמר לו אהרן אחי ללא מהו בניך אלא להקדיש שמו של הקדוש ברוך הוא כיון שידע אהרן שבניו יודועי מקום הן שתק וקבל שכר שנאמר וידום אהרן וכן בדוד הוא אומר דום ליי והתחולל לו אף על פי שמפיל לך חללים חללים את שתוק • וכן בשלמי הוא אומר עת לחשות ועת לדבר פעמים ששותק ומקבל שכר ער השתיקה ופעמים שמדבר ומקבל שכר על הדיבור והיינו דאמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן מאי דכתיב נורא אלהים ממקדשך אל תקרי ממקדשך אלא ממקדשך • בשעה שעושה דין הקדוש ברוך הוא בקדושתו מתירא ומתעלה ומתהלל :

רש"י זו פרישות בכורות • הוהיר את הבכורות להפריש מן ההר : זו פרישות נדב ואביהוא • כלומר לא נקראו בכורות כהנים אלא מן הן הכהנים הנגשים שהוהירו כאן לפרוש מן ההר זה נדב ואביהוא שנגעו בסיני כהנים והן הכהנים הנגשים אל ה' להקריב קרבנות : היינו דכתיב • כשמת נדב ואביהוא הוה דבר וגו' • כדקאמר בסיני כן יפרן בהם ה' ובין שלא הוהירו לפרוש מן ההיכל בהקמת המשכן פרן בהם : אלא לזמן דאמר זו פרישות בכורות היכא רמוזא • הכי גרסינן ולא גרסינן פרישת נדב ואביהוא היכא רמוזא מיתת נדב ואביהוא היכא רמוזא למשה קודם לכן דקאמר הוא אשר דבר • ונקדש בכבודי • נאמרה לו למשה ביום סגנונים על מלאכת המשכן רמוזו לו שביום שצורה שניתנו על הבית יתקדש בכבודי ולא נרמוז להבין מה הוא עד שמתו : אלא כדי להתקדש כבוד של מקום עליהם • להודיע שהוא נורא על יראיו ומיודעיו וזהו הוהיר אשר דבר אלי ביום סגנונותי על המשכן ונקדש בכבודי בזהוהם הנכבדים וקרובים לי אקדש : שנאמר וידום אהרן • הרי ששתק וקבל הסכר מ"ס צב"ר שמתוך כך זכה ונתיחד עליו הדיבור שנאמר אשרי אותו ענין פ' שהיו יין ולא הוכר בזהו דבור משה אלא אהרן : נורא אלהים ממקדשך • אלהים זו מדת הדין אימתי הוא נורא על ידי שהוא עושה דין במקדשן •

פרשת

פרשת ויחי

הלכה ברכות דף ו' ע"א

תניא אבא בנימין אומר אין תפלה של אדם נשמעת אלא בבית הכנסת שנאמר לשמוע אל הרנה ואל התפלה במקום רנה שם תהא תפלה אמר רבין בר רב אדא אמר רבי יצחק מנין שהקדוש ברוך הוא מצוי בבית הכנסת שנאמר אלהים נצב בעדת אל ומנין לעשרה שמתפללים ששכינה עמהם שנאמר אלהים נצב בעדת אל ומנין לשלשה שיושבין בדין ששכינה עמהם שנאמר בקרב אלהים ישפוט ומנין לשנים שיושבין ועוסקין בתורה ששכינה עמהם שנאמר או נדברו יראי יי איש אל רעהו ויקשב יי וגו' מאי ולחושבי שמו אמר רב אשי השב אדם לעשות מצוה ונאנס ולא עשאה מעלה עליו הכתיב כאילו עשאה ומנין שאפילו אחר שיושב ועוסק בתורה ששכינה עמו שנאמר בכל המקום אשר אזכיר את שמי וגו' וכי מאחר דאפילו חד תרי מבעיא תרי מכתבן מלייהו בספר הזכרונות חד לא מכתבן מיליה בספר הזכרונות וכי מאחר דאפילו תרי תלתא מבעיא מהו דתימא דינא שלמא בעלמא הוא ולא אתיא שכינה קא משמע לן דדינא נמי היינו תורה וכי מאחר דאפילו תלתא עשרה מבעיא עשרה קדמה שכינה ואתיא תלתא עד דיתבי:

רש"י במקום רנה בבית הכנסת שם אזכיר הנזכר סודות ותפלות בנעימות קול ערב בעדת אל בבית מועד שלו ומנין לעשרה וגו' עדה קרויה בעשרה שנאמר עד מתי לעדה הרעס ילאו יהושע וכלב בקרב אלהים ישפוט ואין בית דין קרוים אלהים אלא בעלטה בע"ק דסנהדרין ויקשב

ה' • ממתין להם סס : אשר אזכיר את שמי • אשר יזכר שמי על מנותי ודברי : אבא אלך לטון יחיד הוא : מכתבן מלייהו כדכתיב וכתב בספר זכרון לפניו : קדמה שכינה ואתיא • קודם שיהיו כל העשרה : אלהים נצב בעדת אל • מתקרא משמש • עד דיתבי • כדכתיב ישפוט בשעת המשפט :

הלכה שבת דף ק"ה ע"א

כתב אות אתה נוטריקון אמר רבי יוחנן כשום רבי יוסי בן זמרא מנין ללשון נוטריקון מן התורה שנאמר כי אב המון גוים נתתיך • אב נתתיך לאומות • בחור נתתיך באומות • המון חביב נתתיך באומות • מלך נתתיך לאומות ותיק נתתיך באומות נאמן נתתיך לאומות • רבי יוחנן דידיה אמר אנכי נוטריקון אנא נפשי כתבית יהבית • רבנן אמרי אמירה נעימה כתיבה יהובה • איכא דאמרי אנכי למפרע יהובה כתיבה נאמנים אמריה • דבי רבי נתן אמרו כי ירט הדרך לנגדי יראה ראתה נסתה דבי רבי ישמעאל תנא כרמל כר מלא • רב אחא בר יעקב אמר והוא קללני קללה נמרצת נוטריקון נואף הוא מואבי הוא רוצח הוא צורר הוא תועבה הוא • רב נחמן בר יצחק אמר מה נדבר ומה נצטדק נכונים אנחנו צדיקים אנחנו טהורים אנחנו דכים אנחנו קדושים אנחנו :

רש"י מלך נתתיך • כשיא אלהים אתה : אנכי • מדלל אחר אני : אבא נפשי • אני בעניני : אמירה • כשיא נעימה : כרמל • גבי מנחת העומר כתיב גרם כרמל שמיאיה כשיא למה צדור סהודע נפוח וסכר של קס מלך היינו :

הלכה יצמות דף ק"ה ע"א

אמר רבי יונתן מנין לגזר דין שיש עמו שבועה שאינו מתקראע שנאמר לכן נשבעתו לבית עלי

עלי אם יתכפר עון בית עלי בזבח ובמנחה עד עולם
אמר רבה בזבח ובמנחה אינו מתכפר אבל מתכפר
הוא בדברי תורה אביי אמר בזבח ובמנחה אינו
מתכפר אבל מתכפר בנמילות חסדים רבה ואביי
מדבית עלי קאתו רבה דעסק בתורה היה ארבעין
שנין אביי דעסק בתורה ובנמילות חסדים היה שתין
שנין תנו רבנן משפחה אחת היתה בירושלים שהיו
מתים כבן שמנה עשרה שנה באו והודיעו את רבן
יוחנן בן זכאי אמר להם שמא ממשפחת עלי אתם
שנאמר וכל מרבית ביתך ימותו אנשים לכו ועסקו
בתורה ותחיו הלכו ועסקו בתורה וחיו והיו קורין
אותן משפחת יוחנן על שמו אמר רב שמואל בר
אויניא אמר רב מנין לגזר דין של צבור שאינו נחתם
אינו נחתם והכתיב כי אם תכבסי בנתר ותרבי לך
בורית נחתם עינך לפני אלא מנין שאפילו נחתם
מתקדע שנאמר מי כהו אלהינו בכל קראנו אליו
והכתיב דרשו ה' בהמצאו לא קשיא הא ביחיד הא
בצבור יחיד אימת אמר רב נחמן אמר רבה בר
אבוה אלו עשרה ימים שבין ראש השנה ליום
הכפורים :

רש"י אמר רבא גרסינן ולא גרסינן ואמר רבא : בהגולא : משמע שאינו
מוציא בכל עת :

הלכה כבא מניעא דף ל' ע"א

תנו רבנן העוסקים במקרא מדה ואינה מדה
במישנה מדה ונוטלין עליה שכר נמרא אין

לך מדה גדולה מזו ולעולם הוי רץ למשנה יותר מן
הנמרא האנופא קשיא אמרת בנמרא אין לך מדה
גדולה מזו והדר אמרת ולעולם הוי רץ למשנה יותר
מן הנמרא אמר רבי יוחנן בימי רבי נשנית משנה
זו שבקי כולי עלמא מתניתין ואזלו בתר נמרא הדר
דרש להו ולעולם הוי רץ למשנה יותר מן הנמרא
מאי דרושכדרש רבי יהודה בר אלעאי מאי דכתיב
הגד לעמי פשעם ולבית יעקב חטאתם הגד לעמי
פשעם אלו תלמידי חכמים ששגגות נעשות להם
כזדונות ולבית יעקב חטאתם אלו עמי הארץ
שזדונות נעשות להם כשגגות והיינו דתנן רבי יהודה
אומר הוי זהיר בתלמוד ששגגת תלמוד עולה זדון
דרש רבי יהודה בר אלעאי מאי דכתיב שמעו דבר
ה' החרדים אד דברו אלו תלמידי חכמים אחיכם
אלו בעלי מקרא שנאיכם אלו בעלי משנה מנדיכם
אלו עמי הארץ שמא תאמר פסק סברם ובטל
סיכויים תלמוד לומר ונראה בשמתתכם שמא
חאמר ישראל יבושו תלמיד לומר והו יבושו אומות
העולם יבושו וישראל ישמחו :

רש"י מדה היא קנת : ואינה מדה : שהמסנה וגמרא יפוס ממנה מפני
שתלויים בגרסא ומסתכחין שנייהם לא היה גמרא בכתב וגם לא היה
ניתן לכתב אלא לפי שנתמעטו הלצנות התחילו דורותינו לכותבו : גמרא
כבר פירשתי למעלה שהיא לתת לב לבין סתימות טעמי המסנה מה הם וכפשתים
סותרות זו את זו יצן לתרן שהיו שתיין קיימות או לדעת דבר התנאים
החלוקים בדבר ונימא הא מני פלוגי חכס היא : בניי ר' נשנית משנה זו : הא
דקתני גמרא אין לך מדה גדולה מזו לפי שמשרבו תלמידי שמואל והלכו שהיו לפניו
שלשה דורות רבו ומחלוקות בתורה ונעשית כשתי תורות מתוך עול שעבוד מלכות
וגוירות שהיו גורדין עליהן ומתוך כך לא היו יכולים לתת לב לברר דברי החלוקים
עד ימיו של רבי שנתן הקב"ה לו חן בעיניו אנטונינוס מלך רומי כדאמרין בעל

ונחו מזרה ושלח וקבץ כל תלמידי א"י ועד ימיו לא היו מסכתות סדורות אלא כל תלמיד ששמע דבר מפי גדול הימנו גרסה ונתן סימנים הלכה פ' ופ' שמועתי וחספ' וסכתקבנו אמר כ'א מה שמע ונתנו לב לברר טעמי ההחלוקת דברי מן ראויין לקיים וסדרו המסכתות דברי יצחקין לבדם ודברי יצמות לבדם ודברי קדשים לבדם וסנה גמי במסנה דברי יקדים שראה ר' את דבריהם וסנאן סתם כדי לקבוע הלכה כמותם לפיכך אמרו בגמרא אין לך מדה גדולה מזה שיתנו לב לטעמי המסנה : שבקו כולי עלמא מתניתין : מלחזור על גרסה מסנה : ואלו בהר גמרא : לחשוב בסנה : הדר דרש להו היו רן למסנה : לפי שראו פן ישתכחו המטניות ויהלילו שמות החכמים ובמקום חיוב יאמרו פטור ובמקום אסור יאמרו מותר : מאי דרוס * מתחלה כשדרש בגמרא גדול : לעמי פסעס * עמי דהיינו תלמידי חכמים את הטאחם אני קורא פסע שהיה להם לתת לב בטעמי מסנה שבררו להם על העיקר ולא יורו הלכה מתוך מסנה שאינה עיקר : ולבית יעקב : שאר העם : הטאחם * אפילו פסע שלהם אני קורא הטאח * היו וזכר בתלמוד * בגמרא שהיו תירוק המטניות או אם תשמע דבר מסנה מרבך הזהר לשאול טעמיו ומי סנה : סנה תלמוד * אם סגית בהוראה דסגית תלמודך שלא ידעת טעם המסנה ונתת בה טעם אחר ויתוך כך דמית לה דין או הוראה שבאת לידך ולמדתי הימנה שלא כדת שאין הטעם כמו שהיית סבור שאילו ידעת טעם המסנה לא דמית לה מעשה הבא לידך : עולה זדון * ענוס אתה עליה כמודד סודון הוא בידך שלא שאלת טעם מרבך : אלו ת"ח * ששמעו חכמים הרבה ללמוד טעמי מסנה זה בזה וזה בזה שאין הכל בקיאים בסוין : סנאכיס אלו בעלי מסנה : סנאכין בעלי גמרא לפי סנעלי גמרא אומרים על בעלי מסנה שהן מכלי עולם כדאמרינן במסכת סוטה התנאים מכלי עולם שמורים הלכה מתוך מסנה * מנדיכס אלו עמי הארץ * ת"ח סנאכין ומרעבים להן כנדה : שמו תאמר אבד סנרן * כל אלו שהרי כתיב למען שמי יכבד ה' דומעם שהן אומרים אבל אין הדבר כן : ת"ל ונראה בשמחהכס * ולא נאמר ונראה בשמחהכס כך אמר הנביא אני סנאכיס ואחיס ואחיסכס כולנו נראה בשמחהכס : והם יבשו * אותם שהם נכרים שאינם ממונו ואינן נקראין על שם ישראל הם יבשו וישראל ישמחו :

מתניתין ונחיס פרק י"ב ומסנה ג'
עורות קדשים קלים לבעלים ועורות קדשי קדשים לכהנים וכו'
הלכה ונחיס דף ק"ח ע"א
קדשי קדשים מנא הני מילי אמר רבי אושעיא דאמר קרא השמר לך פן תעלה עלותיך בכל

בכל מקום אשר תראה * בכל מקום אשר תראה אי אתה מעלה אבל אתה אוכל בכל מקום שאתה רואה אימא בכל מקום שאתה רואה אי אתה מעלה אבל אתה זוכה בכל מקום שאתה רואה * אמר רבי ינאי אמר קרא שם תעלה ושם תעשה * ר' אבדימי בר חסא אמר אמר קרא ולו תאנת שילה מקום שכל הרואה אותו מתאנח עליו על אכילת קדשים שלו * רבי אבהו אמר אמר קרא בן פורת יוסף בן פורת עלי עין * עין שלא רצתה ליוון וליהנות מדבר שאינו שלו תזכה ותאכל כמלא עיניה רבי יוסי בר חנינא אמר ורצון שכניסנה עין שלא רצתה ליהנות מדבר שאינו שלו תזכה ותאכל בין השנויאין * תנא רואה שאמרו רואה כולו ולא המפסיק בינו לבינו * אמר ליה רבי שמעון בן אלייקים לרבי אלעזר אסברא לך כנון בי כנישתא דמעון * אמר רב פפא רואה שאמרו לא רואה כולו אלא רואה מקצתו * בעי רב פפא עומד ורואה יושב ואינו רואה מאי * בעי רבי ירמיה עימד על נבי הנחל ורואה (יושב) בתוך הנחל ואינו רואה מאי תיקו :

רש"י השמר לך * משתבואו אל המנוחה קאי קרא : ולו תאנת שילה * חפשתיו ולא מנאתיו במקרא אבל מנאתיו ועבר מורחה תאנת שילה * תאנת * לבון תאניה ואניה שהיו מתאנחין ורואין שמעם היו זוכרין אכילת קדשים שהיתה במקום מראיהו : שאינו שלו * אשת אדוניו : בן פורת יוסף * לבון פריה ורביה מקום אכילת קדשים נתרבה לו על ידי העין ושילה בחלקו של יוסף היתה כדכתיב וימאס באהל יוסף וגו' ויטוס משכן שילה כתיב : ורצון על ידי רצון שלא רצה ליוון ממה שאינו שלו : בין הסנאכיס * שילה קדשו נאכלין אף בגבולי שאר שבטים כסנאכוכו : אסברא לי * הראינו דוגמת לדבר : כי כנסתא דמעון * מוסס היו רואין את שילה ולא היה דבר מפסיק : לא רואה את כולי * לראות מוסס את כולה שילה אלא מקצת :

ספר חק לישראל ספר שמות

הלכה ברכות דף ו' ע"ב

אמר רבין בר רב אדא אמר רבי יצחק פל הרניל לבא לבית הכנסת ולא בא יום אחד הקדוש ברוך הוא משאיל בו שנאמר מי בכס ורא ה' שומע בקול עבדו אשר הלך חשכים ואין נונה לו אם לדבר מצוה הלך נונה לו ואם לדבר הרשית הלך אין נונה לו יבטח בשם ה' מאי טעמא משום דהוה ליה לבטוח בשם ה' ולא בטח אמר רבי יוחנן בשעה שהקדוש ברוך הוא בא בבית הכנסת ולא מצא בה עשרה מיד הוא כועס שנאמר מדוע באתי ואין איש קראתי ואין עונה אמר רבי חלבו אמר רב הונא כל הקובע מקום לתפלתו אלהי אברהם בעירו וכשמת אומריטלו או עניו אי חסיד מתלמידיו של אברהם אבינו ואברהם אבינו מולן דקבע מקום דכתיו וישכם אברהם בבקר אל המקום אשר עמד שם ואין עמידה אלא תפלה שנאמר ויעמד פנחס ויפלל אמר רבי חלבו אמר רב הונא היוצא מבית הכנסת אל יפסיע פסיעה נסרה אמר אביי דא אמרן אלא למיפק אבל למיעל מצוה למרהט שנאמר נרדפה לדעת את ה' אמר רבי זירא מריש כי הוה חזינא להו לרבנן דקא רהטי לפרקא בשבתא אמינא קא מחליין רבנן שבתא כיון דשמענא להו דרבי

דרבי תנחום אמר רבי יהושע בן לוי לעולם ירוץ אדם בדבר הלכה ואפילו בשבת שנאמר אחרי ה' ילכו כאריה ישאג ונו' אלא נמי רהושנא אמר רבי זירא אנרא דפרקא ריהטא אמר אביי אנרא דכלה דוחקא אמר רבא אנרא דשמעתא סברא :

רש"י משאיל בו מה טיבו של פלוני למה לא בא : ירא ה' שהיה רניל לבא אליו : אשר הלך חשכים ואין נונה לו : אשר עתה הלך למקום חשך אשר יונע עניו מלהשכים לפתחי : ואין עונה : שיעור שזכרו לענות דבר קדושה : אלהי אברהם : שקבע מקום לתפלתו : בעירו : כדרך שהיה עויר לאברהם : אל יפסיע פסיעה נסה : לפי שמראה בעניו שזכור בית הכנסת דומה עליו כמשה : נרדפה : לבון מרונה משמע שהרודף רן : לפרקא : לשמוע הדרשה : מחליין רבנן שבתא : דאמר מר אסור לפסוע פסיעה נסה בשבת שנאמר אף תשיב משבת רגלך : אגרא דפרקא : עיקר קבול סגור הבריות הרגלים לשמוע דרשה מפי חכם היא סגור המרונה שהרי רובם אינם מבינים להעמיד גרסה ולומר שמועה מפי רבן לאחר ויון שיקבלו סגור לימוד : אגרא דכלה : שבת שלפני הרגל שהכל נאספין לשמוע הלכות סגור אגרא השמעתא סברא : שהיא יגע וטורח ומחשב להבין טעמו של דבר :

מתניתין שבת פרק י"ג משנה ג'

הקורע בחמתו ועל מתו וכל המקלקלין פטורין וכו'

הלכה שבת דף ק"ה ע"ב

הקורע בחמתו וכילוי ורמינהו הקורע בחמתו ובאבלו ועל מתו חייב ואף על פי שמחלל את השבת יצא ידי קריעה לא קשיא הא במת דידיה הא במת דעלמא והא מתו קתני לעולם במת דידיה ובהנך דלאו בני אבלות נינהו ואי חכם הוא חייבין מחייב דתניא חכם שמת הכל קרוביו הכל קרוביו סלקא דעתך אלא אימא הכל בקרוביו הכל קורעין

קורעין עליו הכל חולצין עליו הכל מברין עליו ברחבה
לא צריכא דלאו חכם הוא . ואי אדם כשר הוא
חייבו מחייב דתניא מפני מה מתים בניו ובנותיו של
אדם כשהן קטנים כדי שיבכה ויהאבל על אדם כשר
כדי שיבכה ערבונא שקלי מיניה אלא מפני שלא
בכה והתאבל על אדם כשר שכל הבוכה על אדם
כשר מוחלין לו על כל עונותיו בשביל כבוד שעשה
לא צריכא דלאו אדם כשר הוא . ואי דקאי בשעת
יציאת נשמה חייבו מחייב דתניא רבי שמעון בן
אלעזר אומר העומד על הסת בשעת יציאת נשמה
חייב לקרועהא למה זה דומה לספר תורה שנשרף
לא צריכא דלא קאי בשעת יציאת נשמה . הקורע
בחמתו וכו' . וכחאי נוונא מי שרי והתניא ר' שמעון
בן אלעזר אומר משום הילפא בר אנרא שאמר משום
רבי יוחנן בן נורי המקרע בגדיו בחמתו והמשבר כליו
בחמתו והמפזר מעיתו בחמתו יהא בעיניך כעובד
עבודה זרה שכך אומנותו של יצר הרע היום אומר
לו עשה כך ולמחר אומר לו עשה כך עד שאומר לו
עבוד עבודה זרה והולך ועיבד . אמר ר' אבין מאי
קראה לא יהיה בך אל זר ולא תשתחוה לאל נכר
איוהו אל זר שיש בנופו של אדם הוי אומר זה יצר
הרע לא צריכא דקא עבוד למרמא אימתא אינשי
ביתיה . כיהא דרב יהודה שלף מצבייתא . רכ אחא
בר יעקב רבך מאני תבירי . רב ששות רמי ליה
לאמתיה מוניני ארישא . רבי אבא חבר נכתמא :

הלכה

רש"י נראה בעיני דהכי גרסינן ורמינדי הקורע בחמתו ובאבלו ועל מתו חייב
ואעפ"י וכו' ולמאי גרס הקורע בחמתו ובאבלו ועל מתו אעפ"י וכו'
לא ידענא מאי ילא ידי הקריעה ט"ך למימר אבהמתו ואמאי נקט בחמתו :
לא ידי קריעה . ט"כ אדם חייב לקרוע על מתו : הא במת ידיה . ברייתא דקתני
חייב במת ידיה מחייב לקרוע עליו הלאך קריעה ידיה לאו קלקול הוא אלא
תיקון : והא מתו . נמי קתני בנותינן : לעולם במת ידיה . ממוטל עליו
לקרוע ומיהו בהנך דלאו בני אבילות מינה שאינו מאותם האמורים בפרט כהנים
אזני ואמו בנו ובתו ואמיו ואמותו . ופרטינן ואי חכס הוא זה במת חייב מחייב
נמי לקרוע ובין דמחייב מתקן הוא ואמאי פטור : חולצין יונאין לכניו חלני כתף
חוקו קרוע עד שתיפז חלונה ערומה : מברין עליו ברחבה . סהו מברין
האבלים ברחבה סעד ראשון ס' אכל אובלאינו אובל מפלו ואסור דקאמי ליה רחמי
ליחוקאל לחס אנשים לא האבל : ערבונא שקלי . קודם שיטא נטו משכנו :
לספר תורה ששרף . הרואה ספר תורה ששרף חייב לקרוע כדאמרין במועד
קטן במגילה ששרף יהויקים דהתיב ולא פחדו ולא קרעו את בגדיהם אף נשמה
ישראל הניטלה דומה לו שאין לך ריק בישראל שאין בו תורה ומצוות : מי שרי
והתיב וכו' . אלתא לאו מתקן הוא שמלמד ומרביל את יצרו לבא עליו . כך .
מוכח בקרבן שלם היה כך תשתחוה לאל נכר לבסוף : שלף מצבייתא . מן
הנגד בחמתו להראותם שהוא כועס ויגרו מפניו : מוניני . ניר של דגים
קטנים : נכתמא . כסוי הכד :

הלכה יצוות דף ק"ה ע"ב

רבי חייא ורבי שמעון בר רבי הוו יתבי פתח חד
מנייהו ואמר המתפלל צריך שיתן עיניו למטה
שנאמר והיו עיני ולבי שם כל הימים . וחד אמר עיניו
למעלה שנאמר נשא לבבנו אל כפים . אדהכי אתא
רבי ישמעאל בר רבי יוסי לגבייהו . אמר להו במאי
עסקיתו . אמרו ליה נתפלה אמר להו כך אמר . אבא
המתפלל צריך שיתן עיניו למטה ולבו למעלה כדי
שיתקיימו שני מקראות הללו . אדהכי אתא רבי
למתיבתא . אינהו דהוו קלילי יתיבו בדוכתייהו . רבי
ישמעאל בר רבי יוסי אנב יוקריה הוה מפסע ואזיל
אמר ליה אבדן מי הוא זה שמפסע על ראשי עם קדש .
אמר ליה אני ישמעאל בר ר' יוסי שבאתי ללמוד תורה
מרבי

מרבי : אמר ליה וכי אתה הגון ללמוד תורה מרבי
אמר ליה וכי משה היה הגון ללמוד תורה מפיה הנבורה
אמר ליה וכי משה אתה : אמר ליה וכי רבך אלהים
הוא : אמר רב יוסף שקליה רבי למטרפסיה דקאמר ליה
רבך ולא רבי : אדהכי אתאי יבמה לקמיה דרבי אמר
ליה רבי לאבדן פוק בדקה רבתי דנפיק אמר ליה
רבי ישמעאל כך אמר אבא איש כתוב בפרשה אבל
אשה בין גדולה בין קטנה : אמר ליה תו לא צריכת
כבר הוריה זקן : קא מפסע אבדן ואתי אמר לו רבי
ישמעאל ברבי יוסי מי שצריך לו עם קדש יפסע על
ראשי עם קדש מי שאין צריך לו עם קדש היאך יפסע
על ראשי עם קדש : אמר ליה רבי לאבדן קום בדוכתיך
תאנא באותה שעה נצטרע אבדן ומבעו שני בניו
ומיאנו שתי כלותיו : אמר רב נחמן בר יצחק בריך
רחמנא דכספיה לאבדן בהאי עלמא : אמר רבי אמי
מדבריו של ברבי נלמוד קטנה חולצת בפעוטות : רבא
אמר עד שתגיע לעונת נדרים והלכתא עד שתביא
שתי שערות :

רשי"י עיני למוטה : כלפי א"י ומסו דשכינה ההס קיימא כדכתיב והיו עיני
ולבי סס : אתא רבי למותיבתא : למדרש ואיבעי כל חד למותיב אדוכתייה
רבי ישמעאל בר רבי יוסי : בעל כסר הוה כדאמרין בהסוכר את הפועלים :
מופסע ואזיל : הולך לאט : אבדן : תלמודו של רבי היה : שקליה רבי למטרפסיה :
לגמולו על שמוע ולא מיהא : פוק בדקה : אם הביאה שתי שערות : לא צריכת
למבדקה : כבר הורה זקן : רבי יוסי : נצטרע אבדן : עובשו כל לשון הרע
נגעים : מדבריו של ברבי : רבי יוסי כל ברבי לשון אדם גדול : קטנה חולצת
משהיא כפעוטות כבר שית כבר שבע דתנן במסכת גיטין הפעוטות מקחן מקח
ומזכרן ומזכר במוטלטלין הילכך לענין חלוצה הואיל ולא כתיב מיעוט שטרס
משהיא כפרק הוה שודעת מעט להבחין : לעונת נדרים : סנה אחת קודם לזמן
שתי שערות וכי :

ותניתין בבא מיעוט פרק ג' משנה י'

המפקיד מעות אצל חבירו צררן
והפשילן לאחוריו או שמסרן לבנו
ולכתו הקטנים ונעל בפניהם שלא
כראוי חייב שלא שמר כדרך השומרים
ואם שמר כדרך השומרים פטור

הלכה בבא מיעוט דף מ"ב ע"א

צררן והפשילן וכי בשלמא כולהו שלא שמר כדרך
השומרים אלא צררן והפשילן לאחוריו מאי
הוה ליה למעבד אמר רבא אמר רבי יצחק אמר קרא
וצרת הכסף בידך אף על פי שצוררין יהיו בידך : ואמר
רבי יצחק לעולם יהא כספו של אדם מצוי בידו שנאמר
וצרת הכסף בידך ואמר רבי יצחק לעולם ישליש אדם
את מעותיו שלישי בקרקע ושליש בפרקמטיא ושליש
תחת ידו ואמר רבי יצחק אין הברכה מצויה אלא בדבר
הסמיו מן העין שנאמר יצו ה' אתך את הברכה באסמך
תנא רבי רכי ישמעאל אין הברכה מצויה אלא בדבר
שאין העין שולטת בו שנאמר יצו ה' אתך את הברכה
באסמך : תנו רבנן ההולך למוד את גרנו אומר יהי
רצון מלפניך יי אלהינו שתשלח ברכה במעשה ידינו
התחיל למוד אומר ברוך השולח ברכה בכרי הורה
מדד ואחר כך בירך הרי זו תפלת שואג : לפי שאין
הברכה מצויה לא בדבר השקול ולא בדבר המדוד
ולא בדבר המנוי אלא בדבר הסמיו מן העין שנאמר
יצו ה' אתך את הברכה באסמך : אמר שמואל
כספים

כספים אין להם שמירה אלא בקרקע . אמר רבא
ומודה שמואל בערב שבת בין השמשות דלא
הטרחה רבנן . ואי שהא למוצאי שבת שיעור
למקדינהו ולא קברינהו מחייב . ואי צורבא מרבנן
הוא סבר דלמא מבעי ליה זוזי לאבדלתא . והאידינא
דשכיחי נשושאי אין להם שמירה אלא בשמו קורה
והאידינא דשכיחי פרומאי אין להם שמירה אלא ביני
אורבי . אמר רבא ומודה שמואל בכותל . (אי נמי בין
הקרניות) . והאידינא דשכיחי טפוחאי אין להן שמירה
אלא בטפח הסמוך לקרקע או בטפח הסמוך לשמי
קורה :

רש"י מאי הוה ליה למעבד . הרי נרחן : מניי ביה . לא יפקידנו לאחרים
במקום אחר שאם תזדמן לו סחורה לשכר יחא מוזמן לו : תחת ידו .
למית מוזמן לו לנודך ריח הבא פתאום : אין הכרח . שתתבדק ורבה מאליו
כוי'סון בלגו : באסמך . דריש ליה לטון דבר הסמוי מן העין : שאין העין
טולטת בו . שנאמר באסמך לטון גזים : אין להם שמירה וכו' . דאם לא
שמרן וגבגבו פשיטא הוי : ואי צורבא מרבנן הוי . המפקיד שהוה חרד על
מנות הבדלה על הכוס אמר הסומר דלמיה מבעי ליה זוזי לאבדלתא להבי לא
קברינהו ופטור : גשואי . מגשטין בקרקע בספודין של ברזל להכיר מקום שתחתיו
הלל : בשמי קורה . בגג מתחתיו : פרומאי . טוברי התקרה : בני אורבי .
בין שורות הבנין בכותל : טפוחאי . מטפחין בכותל לדע אס' יש סס חלל :
או בטפח הסמוך וכו' וכולן בכותל :

הלכה זכום דף ק"ה ע"א

כי אתא רב דימי אמר רבי בשלש מקומות שרתה
שכינה על ישראל בשילה ונוב בנבעון ובירת
עולמים ובכולן לא שרתה אלא בחלק בנימין שנאמר
חופף עליו כל היום כל חפיפות לא יהו אלא בחלקו
של בנימין . כי אזל אביי אמרה קמיה דרב יוסף אמר
חד ברא הוה ליה לכיילול ולא מיתקן והכתוב וישש
משכן

משכן שילה וכתוב וימאס באהל יוסף ובשבט אפרים
לא בחר . אמר רב אדא מאי קא קשיא ליה דילמא
שכינה בחלק בנימין וסנהדרין גדולה בחלק יוסף
מדמצינו בבית עולמים דשכינה בחלקו של בנימין
וסנהדרין בחלק יהודה . אמר הכי השתא ההם
מיקרבן נחלות נבי הדדי הכא מי מיקרבן הכא נמי
מיקרבן כדאמר רב חמא בר חנינא רצועה היתה
יוצאת מחלקו של יהודה ונכנסת לחלקו של בנימין
ובה היה מזבח בנוי והיה בנימין הצדיק מצטער עליה
לכולעה . הכא נמי רצועה היתה יוצאת מחלקו של
יוסף לחלקו של בנימין וזיינו דכתיב תאנת שילה
כתנאי חופף עליו זה מקדש ראשון . כל היום זה
היום מקדש שני . ובין כתיביו שכן אלו ימות המשיח
רבי אומר חופף עליו זה העולם הזה . כל היום אלו
ימות המשיח ובין כתיביו שכן זה העולם הבא :

רש"י חד ברא הוה ליה לכיילול ולא מיתקן . נראה בעיני כי אביו של אביי
כיילול שמו : מי מיקרבן . שילה וגבול נהלת בנימין : תאנת שילה .
על שהיה בנימין מתאונן עליה : העולם הזה . כל מקום שרתה שכינה ואף
שילה ונוב וגבעון :

פרשת וארא

הלכה ברכות דף ו' ע"ב

אמר רב הונא כל המתפלל אהורי בית הכנסת
נקרא רשע שנאמר סביב רשעים יתהלכון
אמר אביי לא אמרן אלא דלא מהדר אפיה לבי
כנישתא אבל מהדר אפיה לבי כנישתא לית לן ביה
ההוא נברא דקא מצלי אהורי בי כנישתא ולא מהדר
אפי

וארא יום ראשון

אפילו בני שתא חלף אליהו חזייה אידמי ליה כטייעא
אמר ליה כדו בר קיימת קמיה מרדך שלף ספסרא
וקטליה אמר ליה ההוא מרבנן לרב ביבי בר אבוי
ואמרו להרב כיבי לרב נחמן בר יצחק מאי כרום
זלות לבני אדם אמר ליה אלו דברים שעומדים ברומי
של עולם ובני אדם מזלזלין בהן רבי יוחנן ורבי
אלעזר דאמרי תרוייהו כיון שנצטרך אדם לבריות
פניו משתנות בכרום שנאמר כרום זלות לבני אדם
מאי כרום כי אתא רב דימי אמר עף אחד יש בכרכי
הים וכרום שמו וכיון שחמה זורחת מתהפך לכמה
גוונים רבי אמי ורבי אסי דאמרי תרוייהו כאלו נדון
בשני דינין איש ומים שנאמר הרכפת אנוש לראשנו
באנו באש ובמים ואמר רבי חלבו אמר רב הונא
לעולם יהא אדם זהיר בתפלת המנחה שהרי אליהו
לא נענה אלא בתפלת המנחה שנאמר ויהי בעלות
המנחה ויגש אליהו הנביא ויאמר ונו ענני ה' ענני
ענני שתירד איש מן השמים וענני שלא יאמרו מעשה
כשפים הם רבי יוחנן אמר אף בתפלת ערבית
שנאמר תכין תפלת קשורת לפניך משאת כפי מנחת
ערב רב נחמו בר יצחק אמר אף תפלת שחרית
שנאמר ה' בקר תשמע קולי בקר אערך לך ואצפה :

רש"י אחורי בית הכנסת כל פתחי בית הכנסת היו צמודים והכי תניא
בתוספתא דגיטין עין מוקדש ומשכן פניהם למערב ואחוריהם למזרח
והתפלל אחורי בית הכנסת ואינו מחזיר פניו לבית הכנסת נראה ככופר
במי שהצבור מתפלל לפניו והא דרב הונא מוקי לה אביי בלחץ מחדר אפייה
לפי כניסת חלף וכו' כטייעא סוקר ערבי : כדו בר' כדו שתי בר רשות כי הא
דאמרינן

וארא יום שני

דאמרינן בסוכה הא דעיילי בבר : כרום זלות : סופיה דקרא לעיל : דברים
שעומדים ברומי של עולם : כגון תפלה שעולה למעלה : כיון שנצטרך אדם לבריות
הוא זל בעיניהם : לראשנו : להיות נוסף בנו דמותנו כנוסה כרשיף :

הלכה שנת דף ק"ז ע"ב

תנו רבנן כמה סעודות חייב אדם לאכול בשבת
שלש רבי חידקא אומר ארבע אמר ר'
יוחנן ושניהם מקרא אחד דרשו ויאמר משה אכלוהו
היום כי שבת היום לה' היום לא תמצאוהו בשדה ר'
חידקא סבר הני תלתא היום לבר מאורתא ורבנן
סברי בהדי דאורתא תנו נפלה דליקה בלילי שבת
מצילין מזון שלש סעודות מאי לאו דלא אכל לא דאכל
שחרית מצילין מזון שתי סעודות מאי לאו דלא אכל
לא דאכל במנחה מצילין מזון סעודה אחת מאי לאו
דלא אכל לא דאכל ודא מדקחני סיפא ר' יוסי אומר
לעולם מצילין מזון שלש סעודות מכלל דתנא קמיה
שלשה סבירא ליה אלא מחוורתא מתניתין דלא כר'
חידקא אמר רבי שמעון בן פזי אמר רבי יהושע בן
לוי משום בר קפרא כל המקיים שלש סעודות בשבת
ניצול משלש פורעניות מחבלו שר משיח ומדינה של
גהינם וממלחמת גוג ומגוג מחבלו של משיח כתיב
הכא יום וכתוב התם הנה אנכי שילח לכם את אליה
הנביא לפני בא יום ונו' מדינה של גהינם כתיב הכא
יום וכתוב התם יום עברה היום והוא ממלחמת
גוג ומגוג כתיב הכא יום וכתב התם כיום בא גוג אמר
ר' יוחנן משום רבי יוסי כל המענג את השבת נותנין לו
נחלה בלא מצרים שנאמר אז תתענג על ה' והרכבתך
על

על במתי ארץ והאכלתיך נחלת יעקב אביך ונוי לא
כאברהם שכתוב בו קום התהלך בארץ לארצה ונוי
ולא כיצחק שכתוב בו כי לך ולרעך אהן את כל
הארצות האל אלא כיעקב שכתוב בו ופרצת ימה
וקדמה וצפונה ונגבה רב נחמן בר יצחק אמר ניצול
משעבוד מלכיו כתיב הכא והרכבתיך על במתי ארץ
וכתיב התם ואהיה על במותימו תדרוך :

רש"י התחיל היום למנין שלשה סעודות כל : לעולם מניין מוון שלש
סעודות : מדלף אמר ארבע לית ליה דרבי חדקא : ומכלל התנא קמיה
שלשה סעודות סבירא ליה דבהאי לא אפלגו אלא דהנא קמיה סבר מה שבער
כבר לא יניל ולרבי יוסי יניל : חבלו של משיח : כדאמרינן בכתובות דור סבן
דוד כל בו קטיגוריא בהלמודי המינים סבאמר ועוד בה טסירה וגו' חבלו : לטון
חבלי יולדה : כלל חגרים : כלומר אין לה קן : או התענג : בתר וקראת לשבת
עונג כתיב : נקמת יעקב : ולא נחלת אברהם ויזחק : לארבע ולרמבה : ארץ
זו ולא יותר : הארנות האל : ונוי לא :

הלכה יצמות דף קט ע"א

תני בר קפרא לעולם ידבק אדם בשלשה דברים
בחליצה כאבא שאול דהניא אבא שאול
אומר הכינס את יבמתו לשם נוי לשם אישות לשם
דבר אחר כאלו פוגע בערוה וקרוב בעיני להיות הולך
ממזר : בהבאת שלום דכתיב בקיש שלום ורדפהו
ואמר רבי אבהו אתיא רדיפה רדיפה כתיב הנא
ורדפהו וכתיב החם רודף צדקה וחם ימצא חיים
צדקה וכבוד : בהפדת נדרים כרבי נחן דהניא רבי
נחן אומר הנידר כאלו בנה במה והמקיימו כאלו
הקריב עליה קרבן : ויתרחק משלשה דברים מן
המייאנין דילמא גדלה ומיחרטה בה ומן הפקדונות
בבר מתא דבייתיה כי בייתי דמי : מן הערפין בערבי
שלציון

שלציון דאמר רבי יצחק מאי דכתיב רע ירוע כי ערב
זר רעה אחר רעה תבא למקבלי גרים ולערבי שלציון
ולתוקע עצמו לדבר הלכה : מקבלי גרים כרבי חלבו
דאמר רבי חלבו קשים גרים לישראל כספחת בעור :
ערבי שלציון דעבדי שלוף דוץ : תוקיע עצמו לדבר
הלכה דתניא רבי יוסי אומר כל האומר אין לו תורה
אין לו תורה : פשיטא אלא כל האומר אין לו אלא
תורה אין לו אלא תורה : הא נמי פשיטא אלא דאפילו
תורה אין לו מאי טעמא אמר רב פפא אמר קרא
ולמדתם ועשיחם כל שישנו בעשיה ישנו בלמידה
וכל שאינו בעשיה אינו בלמידה : ואי בעית אימא
לעולם כדאמרינן מעיקרא כל האומר אין לו אלא תורה
אין לו אלא תורה לא צריכא דקא מנמר לאחריני ואולי
ועבדי מהו דתימא אית ליה אנרא לדידיה קא משמע
לן : ואיבעית אימא תוקע עצמו לדבר הלכה בדיונא
דאתי דינא לקמיה ונמר הלכה ומדמי מלתא למלוא
ואית ליה רבה ולא אזיל משאיל : דאמר רבי שמואל
בר נחמני לעולם יראה דיון עצמו כאלו חרב מונחת
לו בין ירכותיו ונהינס פתחה לו מתחתיו שנאמר
הנה מטתו שלשלמה ששים נבירים סביב ליה ונוי :

מפתח בלילות מבחדה של גהינס הדומה ללילה :
רש"י כאבא שאול : פרק החולין הכונס יצמותו לשם נוי : וא"ל אבהו :
במסכת קידושין : אתיא רדיפה רדיפה : תלום סכר גדול להבאת
שלום שאוכל פירותיהן בעולם הזה והקרן קיימת לעולם הנא בנימלות חסדים
דכתי' ברו יונא חיים נדקה בע' הס' וכבוד בע' הו' : כאילו בנה בניה : בעשת איסור
הבמות דחוטף הוא דכתיב ובי תחול לגדור וגו' הא לא תחול יסיה כך חטא :
כאילו הקריב קרבן : טעבר עליו שתי עבירות אלא יק' אלל חסס ויסירנו כדי
אלל

שלא יהיה רגיל בכך בעד מתא • לא יקבל פקדון מן עירו : דבייתיה כי בייתיה
דמי • שרגיל אכלו ויטול את שלו ויחזור ויתבענו : שלגיו • סס וקוס שמניחין
הלוה ותופסין הערב ליטול אחריתא שלגיו קוראים סס הערבון על סס נוטרקון
שליף דון שולף עלמו זון הלוה ותוקע עלמו על הערב : דון • ל' תוקע כלא
דנה שלפה : רע ידוע • רעה אחר רעה : כי ערב זר • המערב זר • גרס
בישראל והנכנס בערבון נמי משמע : ולהוקע עלמו • סופיה דקרא וסוף
תוקעים בוטח וכולה מפרש לם : תוקע עלמו לדבר הלכה • שאומר דרמי שונה
ואינו מקיים וקבל שכר למוד : קשים גרס • שאין בקיפין בישראל בדקדוקי
מנות ולמודין ישראל מועשיהו : כספחת • ליטול דקרא נקט וכלה הגר
עליהם וכספחו על בית יעקב : אין לו תורה • אינו עסק בתורה : אין לו
תורה • אינו מקבל שכר למוד : אלא תורה • ואין מקיים : אפילו תורה •
אפילו שכר למוד אין לו : ואבע"א • כדמעיקרא אין לו אלא תורה ודקאמרת
אין נמי פשיטא לא נריכה וכו' : אית ליה אגרא • דעשיה : וגמר הלכה •
ידע הלכה אלא שאין דומה לדין הבא לפני כל כך ומדמי מלפא לחלפא ולא
משאיל לרביה והיינו תוקע שמוך וכשן על ההלכה שהוא ידע : גבורים •
דינים : שלמה • שהשלוט שלו : מטהו • בית המקדש שסס לשכת הגזית :

הלכה וניעול דף כ"ח ע"ב

תנו רבנן לא תונו איש את עמיתו באונאת
דברים הכתיב מדבר אתה אומר
באונאת דברים או אינו אלא באונאת ממון כשהוא
אומר וכי תמכרו ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך
הרי אונאת ממון אמור הא מה אני מקיים לא תונו
איש את עמיתו באונאת דברים • הא כיצד אם היה
בער תשובה לא יאמר לו זכור מעשיך הראשונים • אם
היה בן נרים לא יאמר לו זכור מעשה אבותיך • אם
היה נר ובא ללמוד תורה לא יאמר לו פה שאכל
נבלות וטרפות שקצים ורמשים בא ללמוד תורה
שנאמרה מפי הנבורה אם היו המרים מבקשים
תבואה ממנו לא יאמר להם לכו אצל פלוני שהוא
מוכר תבואה וידע בו שלא מכר מעולם רבי יהודה
אומר

אומר אף לא יתלה עניו על המקח בשעה שאין לו
דמים שהרי הדבר מסור ללב וכל דבר המסור ללב
נאמר בו ויראת מאלהיך • א"ר יוחנן משום ר' שמעון
בן יוחאי גדול אונאת דברים מאונאת ממון שיה
נאמר בו ויראת מאלהיך וזה לא נאמר בו ויראת
מאלהיך ורבי אלעזר אמר זה בנופו וזה בממונו • רבי
שמואל בר נחמני אמר זה ניתן להשבון וזה לא ניתן
להשבון • תני תנא קמיה דרב נחמן בר יצחק כל
המלבין פני חבירו ברבים כאלו שופך דמים • אמר
ליה שפיר קאמרת דחוינא ליה דאזיל סומקא ואיתי
חיורא אמר ליה אבוי לרב דימי במערבא במאי זהירי
אמר ליה באחורוי אפי' דאמר רבי חנינא הכל יורדים
לגהינם חוץ משלשה הכל סלקא דעתך • אלא אימא
כל היורדים לגהינם עולים חוץ משלשה שיורדין ואין
עורים ואלו הן הבא על אשת איש והמלבין פני חבירו
ברבים והמכנה שם רע לחבירו מכנה היינו מלבין אף
על גב דרש ביה בשמיה :

רש"י שהרי דבר המסור ללב • ולפיכך נאמר בו ויראת מאלהיך הוא שהרי ללב
טעם למה נאמר בו יראה נקט ליה והכי קאמר שהרי כל הדברים הללו
אין טובתן ורעתן מסורה להכיר אלא ללבו של עושה הוא ידע אם לעקל אם
לעקלקלות ויכול הוא לומר לא עשיתי כי אם לטובה הייתי סבור שיש לך תבואה
למכור או הייתי חפץ לקנות מקח זה : וכל דבר המסור ללב • של אדם
נאמר בו ויראת מאלהיך הוא ירא זון היודע מחשבות אדם לטובה אם לאונאה
הכל סלקא דעתך • וכי הכל יורדין : ה"ג כל היורדין לגהינם • עולין : דרש
ביה • כבר הורגל בכך שמכנס אותו כן ואין פניו מהלגנות ומ"מ זה להכליל
מתכוין :

מתניתין

מתניתין זכאים פרק י"ד משנה ח'

באו לירושלים נאסרו הבמות ולא היה להם עוד התרוכו

הלכה זכאים דף ק"ט ע"א

באו לירושלים וכו' תנו רבנן כי לא באתם עד עתה אל המנוחה ואל הנחלה • מנוחה זו שילדה • נחלה זו ירושלים ואומר היתה לי נחלתי כאריה ביער ואומר העיט צבוע נחלתי לי העיט סביב עליה דברי רבי יהודה רבי שמעון אומר מנוחה זו ירושלים נחלה זו שילה ואומר זאת מנוחתי עדי עד פה אשב כי אורתיה ואומר כי בחרתי בציון אוה למושב לוי • בשלמא למאן דאמר מנוחה זו שילה היינו דכתיב אל המנוחה ואל הנחלה אלא למאן דאמר מנוחה זו ירושלים נחלה זו שילה • אל הנחלה ואל המנוחה מבעי ליה • הכי קאמר לא מבעיא מנוחה דלא מטיתו אלא אפילו לנחלה נמי לא מטיתו • תנא דבי רבי ישמעאל זו וזו שילה • רבי שמעון בן יוחאי אומר זו וזו ירושלים בשלמא למאן דאמר מנוחה זו שילה נחלה זו ירושלים אי נמי אפכא היינו רכתיב אל המנוחה ואל הנחלה • אלא למאן דאמר זו וזו שילה או זו וזו ירושלים מנוחה ונחלה מבעי ליה קשיא • בשלמא למאן דאמר זו וזו שילה מנוחה דנחו מביבוש נחלה זו דפלגו התם נחלות דכתיב ויחלק להם יהושע ויפל להם גורל בשילה על פי ה' • אלא למאן דאמר זו וזו ירושלים בשלמא נחלה נחלת עולמים אלא מנוחה מאי מנוחה

מנוחה מנוחת ארון דכתיב ויהי כנוח הארון • בשלמא למאן דאמר זו וזו ירושלי אבל שילה הוה שריא במות היינו דכתיב ויקח מנוחה את גדי העזים ואת המנוחה ויעל על הצור רה' • אלא למאן דאמר זו וזו שילה ובמות הוה אסירן מאי ויקח מנוחה • הוראת שעה היתה • תנא דבי רבי ישמעאל כרבי שמעון בן יוחאי דאמר זו וזו ירושלי • וסימניך משכי גברא לגברי :

ר"י טוב וגבעון • חדא חטיב ליה : זו וזו שילה • ואפילו הכי יש היתר בתריס דקסבר קדושה ראשונה קדושה לשעתא ולא קדושה לעתיד לבא ובקדושת ירושלים גופא סבירא ליה דיש אחריה היתר בדאחריתן במנוחה שמעתי שמקריבין בבית חוני במונן הזה ואוקימונא לרבי ישמעאל : זו וזו ירושלים • ועד שיכנס הבית לא נאסרו הבמות : ויהי כנוח הארון • חפסתיו ולא מנאתיו ואם אינו בכתובים יש לי מקרא אחר בדברי סמיים בשלמה קומה ה' לנוחך אתה וארון ערך : ונוח • בימי שילה היה סכרי לא חרבה עד שמת עלי : ה"ג תנא דבי רבי ישמעאל כרבי שמעון בן יוחאי • בריתא מנאאת בבית מדרשו של רבי שמעון שהיו תלמידי רבי ישמעאל שונים כמותו : ומכניחו גברא לגברי • רבי שמעון סחא יחידו מסך את תלמידי רבי ישמעאל להניח דברי רבם שאמר זו וזו שילה :

פרשת בא

הלכה ברכות דף ו' ע"ב

ואמר רבי חלבו אמר רב הונא כל הנהנה מסעודת חתן ואינו משמחו עובר בחמשה קולות שנאמר קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה קול אומרים הודו את ה' צבאות • ואם משמחו מה שכרו אמר רבי יהושע בן לוי זוכה לתורה שנתנה בחמשה קולות שנאמר ויהי ביום השלישי בהיות הבקר ויהי קולות וברקים וענן כבוד על ההר וקול שופר וגו' ויהי קול השופר וגו' והאלהים יעננו בקול • איני והכתיב וכל העם רואים את הקולות • אותן קולות דקודם מתן תורה הוו

הווי רבי אבהו אמר כאלו הקריב תורה שנאמר
מביאים תורה בית ה' רב נחמן בר יצחק אמר כאלו
בנה אחת מהרבות ירושלים שנאמר כי אשיב את
שבות הארץ כנראשונה אמר ה' ואמר רבי חלבו אמר
רב הונא כל אדם שיש בו יראת שמים דבריו נשמעין
שנאמר סוף דבר הכל נשמע את האלהים ירא וגו'
מאי כי זה כל האדם אמר רבי אלעזר אמר הקדוש
ברוך הוא כל העולם כולו לא נברא אלא בשביל זה
רבי אבא בר כהנא אמר שקול זה כנגד כל העולם כולו
רבי שמעון בן עזאי אומר ואמרי לה רבי שמעון בן זומא
אומר כל העולם כולו לא נברא אלא לצוות לזה
ואמר רבי חלבו אמר רב הונא כל שיודע בחבירו שהוא
רגיל ליתן לו שלום יקדים לו שלום שנאמר בקש שלום
ורדפהו ואם נתן לו ולא החזיר נקרא גולן שנאמר ואתם
בערתם הכרם גולת העני בבתיכם :

רש"י עובר בה' קולות • מוצל בה' קולות שברך בהן הקב"ה את ישראל :
אותן קולות דקודם מתן תורה הווי • הכך קולות כהר"ז היינו הכך
דאירי בהו לעיל וקאמר דהר"ן הווי ואעפ"י שהקול אינו נראה זה נראה :
מביאים תורה בית ה' • כי אשיב את שבות סופיה דקרא דה' קולות דלעיל
הוא : בשביל זה • שברא זה : לנאות • סלו'ן בלעו : גולת העני • והלא חף
גולת העשיר גולה היא אלא גולת העני שאין לו כלום לבזל ממנו אלא שלא
להטיב על שלומו :

מתניתין שבת פרק ט"ו משנה ג'

**מקפלין את הכלים אפילו ארבעה
וחמישה פעמים וכו'**

הלכה שבת דף ק"ג ע"ב

מקפלין וכו' אמרי דבי רבי ינאי לא שנו אלא
באדם אחד אבל בשני בני אדם לא
ובאדם

ובאדם אחד נמי לא אמרן אלא בחדשים אבל בישנים
לא • וחדשים נמי לא אמרן אלא בלבנים אבל בצבועים
לא • ולא אמרן אלא שאין לו להחליף אבל יש לו
להחליף לא • תנא של בית רבן נמליאל לא היו מקפלים
כדי לבן שדהן מפני שרוה להן להחליף • אמר רב הונא
אם יש לו להחליף יחליף ואם אין לו להחליף ישלשל
בגדיו מתקיף לה רב ספרא והא מתחזי כרמות רוחא
כיון דכל יומא לאקא עביד והאידינא הוא דקא עביד
לא מתחזי כרמות רוחא • וכברתו מעשות דרכיך
וכברתו שלא יהא מלבושך של שבת כמלבושך של
חול וכי הא דרבי יוחנן קרי למאניה מכבודותיה
מעשות דרכיך שלא יהא הלוכך של שבת כהלוכך של
חול • ממצוא הפצץ הפצץ אסורים • חפצי שמים
מותרים • ודבר דבר שלא יהא דבורך של שבת כדבורך
של חול דבור אסור הרהור מותר • בשלמא כולהו לחיי
ארא שלא יהא הלוכך של שבת כהלוכך של חול
מאי היא • כדבעא מניה רבי מרבי ישמעאל בר רבי
יוסי מהו לפסוע פסיעה גסה בשבת • אמר ליה וכי בחור
מי הותרה • שאני אומר פסיעה גסה נומלת אחד מחמש
מאות ממאור עיניו של אדם ומהדר ליה בקידושא דבי

שמי :

רש"י בשני בני אדם • כשמקפלין אותן מפשטין קומטין ונראין כמתקנין
יפנים • קפולן מתקנין יותר מן החדשים שהחדשים קשין מאלהין ואין
ממהרין לקמוט • נצועין • קפולן מתקנין : יש לו • אחרים להחליף היום
לא : כלי לבן שלהן • רבותא נקט וכל סגן נצוע : יש לו להחליף יחליף • מי
שיש לו בגדים לבד מאותן שלבש בחול יחליפם בשבת : ישלשל בגדיו • כלפי חטה
שראו ארוכים והיא מדת עשירים היושבים בביתם ואין נרכיין לשלף בגדיהם מן
הארץ כשכל מלאכה וכבוד שבת הוא : מכבודותי • שוכבדין נעליהן : שלא יהא

הלוכך

הלוך וכו' לקימן ופרש להו : ממנוא חפך : כי הווא דאזרינן בערבין לא יטייל אדם לסוף שדהו בשבת לידע מה הוה נריכה לאחר השבת : חפני שמים מותרים : כגון פוסקים נדקה ומסדקין על התינוקות לילאם : שלא יהא דבורך של שבת כדבורך של חול : כגון נקח ומתכר ומסבכות : הרסור מותר : להרסור בלבנו כך וכך יניאות אני נריך להניא על שדה זו : מהו לפסוע פסיעה גסה : מי עבר משום ומעשות דרכיך : פסיעה גסה יותר מאלה פסיעה בטנית אלה : קידושא דבי שמי : הכותה מייך של קידוש בלילי שבתות :

הלכה יצמות דף קכ"א ע"א

תניא אמר רבן גמליאל פעם אחת הייתי מהלך בספינה וראיתי ספינה אחת שנשבררה והייתי מצטער על תלמיד חכם שבה ומנו רבי עקיבא וכשעליתי ביבשה בא וישב ודן לפני בהלכה אמרתי לו בני מי העלך אמר לי דף של ספינה נזדמן לי וכל גל ונל שבא עלי נענעתי לו ראשי : מכאן אמרו חכמי אם יבואו רשעים על אדם ינענע להן ראשו אמרתי באותה שעה כמה גדולים דברי חכמים שאמרו מים שיש להם סוף מותרת מים שאין להם סוף אסורה תניא אמר ר' עקיבא פעם אחת הייתי מהלך בספינה וראיתי ספינה אחת שמטרפת בים והייתי מצטער על תלמיד חכם שבה ומנו רבי מאיר : כשעליתי למדינת קפוטקא בא וישב ודן לפני בהלכה אמרתי לו בני מי העלך אמר לי גל טרדני לחבירו וחבירו לחבירו עד שהקיאתי ליבשה אמרתי באותה שעה כמה גדולים דברי חכמים שאמרו מים שיש להם סוף אשתו מותרת מים שאין להם סוף אשתו אסורה :

רש"י נענעתי לו ראשי : ועבר על בני והלך לו : ינענע : להן ראשו : ידקה חפני השעה ולא יתגרה בהן :

הלכה בבא מניעא דף נ"ט ע"א

אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי נוח לו לאדם שיפיל עצמו לכבשן האש ואל ילכין פני חבירו ברבים מנא לן מתמר דכתיב היא מוצאת והיא שלחה אל חמיה : אמר רב חנינא בריה דרב אידי מאי דכתיב לא תונו איש את עמיתו עם שאתך בתורה ובמצות אל תונהו : אמר רב לעולם יהא אדם זהיר באונאת אשתו שמתוך שדמעתה מצויה אונאתה קרובה : אמר רבי אלעזר מיום שנחרב בית המקדש ננעלו שערי חפלה שנאמר גם כי אזעק ואשוע שתם תפלתי ואף על פי ששערי תפלה ננעלו שערי דמעה לא ננעלו שנאמר שמעה תפלתי ה' ושוערתי האזינה אל דמעתי אל תחרש : ואמר רב כל ההולך בעצת אשתו נופל בגהינם : שנאמר רק לא הויה כאחאב וגו' : אמר ליה רב פפא לאביו והא אמרי אינשי איתתך נוצא נחין ותלחוש לה לא קשיא היא במילי דעלמא והא במילי דביתא : לישנא אחרינא הא במילי דשמיא והא במילי דעלמא : אמר רב חסדא כל השערים ננעלים חוץ משערי אונאה שנאמר הנה ה' נצב על חומת אנך ובידו אנך : אמר רבי אלעזר הכל נפרע בידי שליח חוץ מאונאה שנאמר ובידו אנך אמר רבי אבהו שלשה אין הפרגוד ננעל בפניהם אונאה ונזל ועבודה זרה : אונאה דכתיב ובידו אנך : נזל דכתיב חמס ושוד ישמע בה על פני תמיד : עבודה זרה דכתיב העם המכעיס אותי על פני תמיד ואמר

רבי חלבו לעילם יהא אדם זהיר בכבוד אשתו שאין זיבורה מצויה בתוך ביתו של אדם אלא בשביל אשתו שנאמר ולאברם הטיב בעבורה והיינו דאמר להו רבא לבני מחוזא אוקירו לנשיכו כי דויכו דתתעתרו :

רש"י היא מונחת והיא שלחה . אח על פי שהיו מוניחין אותה למרפה לא אמרה להם ליהודה נבעלתו אלא שלחה לו למי שאלה לו אחי הרה ואם יודה הוא מעמנו יודה : עמינו . עם איתו : באונאת אשתו . באונאת דברים לנערה : אונאתה קרובה . לבא פורענות אונאתה ומהר לבא : שמה תפלתו . אין לשנותו מלשון בקשה שזבנקס מלת הקב"ה שיטע תפלתו אבל אל תחרש יש לשנותו מלשון בקשה ולומר בוא אני בוטח שאין דרכך לשתוק לא להחרש וכו' : רק לא היה כאלה . סיפיה דקרא אשר הסתה איתו איובל אשתו : כל השערים . של תפלה ננעלו : חון משערי אונאה . הנזעק על אונאת דברים אין השער ננעל בפניו : הכל על ידי שליח . נפרשין על כל עבירות על ידי שליח : ובידו . לא מסרה לשליח : פרגוד . מחילה שבין שבינה לבא מרום : אינו ננעל . להפסיק ראיתן מן היקום אלא תמיד רואה אותם עד שיפרע : ובידו ארך . משמע שהיא תמיד אללו ומשמע בה על פני . לפני ואין מחילה בינו לבין העברה : מחסה . עיר שהיא רבא דר בתוכה כך שמה : אוקירו נשיכו . כנודו נשותיכם :

הלכה מנחות דף י"א ע"א

אמר ליה אבוי רבא כיצד קומצין אמר ליה כדקמצי אינשי איתיביה זו זרת זו קמיצה זו אמה זו אצבע זו גודל . אלא להשוות (כלומר קומץ קטנה מלמטה) דויכי עביד אמר רב זוטרא בר טוביא אמר רב חופה שלש אצבעותיו עד שמגיע על פס ידו וקומץ . תניא נמי הכי מלא קומצו יכול מבורץ תלמוד לומר בקומצו . אי בקומצו יכול בראשי אצבעותיו תלמוד לומר מלא קומצו הך כיצד חופה שלש אצבעותיו

אצבעותיו על פס ידו וקומץ . במחבת ובמרחשת מוחק בגודלו מלמעיה ובאצבעו קטנה מלמטה זוהי עבודה קשה שבמקדש . זוהי ותו לא והאיכא מליקה והאיכא חפינה אלא זוהי אחת מעבודות קשות שבמקדש . אמר רב פפא פשיטא לי מלא קומצו כדקמצי אינשי בעי רב פפא קמץ בראשי אצבעותיו מאי מן הצדדין מאי ממטה למעלה מאי תיקו . אמר רב פפא פשיטא לי מלא חפניו כדחפני אינשי בעי רב פפא חפן בראשי אצבעותיו מהו מן הצדדין מהו חפן בזו ובזו וקרבו זו אצל זו מהו תיקו . בעי רב פפא דבקה לקומץ בדופניה דמנא מאי תוך כלי בעינן והאיכא או דלמא הנחה בתוכו בעינן וליכא תיקו : בעי מר בר רב אשי הפניה למנא ודבקה לקומץ בארעית דמנא מאי הנחה בתוכו בעינן והאיכא או דילמא כתקנו בעינן וליכא תיקו :

רש"י כדקמצי אינשי . משמע בכל האצבעות : זרת . אצבע קטנה מנחה מתחיל צורת ונפקא מינה למדת חסן זרת ארבו . זו קמיצה . מנחה מתחיל הקומץ מאותו אצבע שאלל הקטנה : זו אמה מנחה מודדין כל אמות הבנין והכלים לפי שהיא ארוכה מכולן וב' אמות היו צדוקן הבירה ב' מקלות שהן אמה ובהן מודדין אמות הבנין ואותן מקלות נמדדו באותו שהיא ארוכה : זו אצבע . לטבל הכהן אצבעו בדם : זו גודל . לבריות דמנורע אלמא קמינה בקומץ ולא זרת . ומשני כי אמרינן דכלהו אצבעות בעינן לקמינה : לששוות . דאם יוצא קומץ למטה מן הקומץ מוחקו ומשווהו באצבע קטנה של ידו ונכרך וכן מלמעל בגודל היכי עביד . אמתניתין מהדר דקמצי זו קמינה דמנחה מתחיל קומץ : תלמוד לומר בקומצו . והריס מנחו בקומצו : בראשי אצבעותיו . מעט שלא יגיע עד פס ידו : במחבת במרחשת . דמעשהו אפויין דאמר לקמן בפרק אלו מנחות נקמנות דלאחר שהן אפויין פותחין וקומץ הילכך אי אפשר לפותחן דקות כל כך וכשהו קומץ יונאות חון למקומו הילכך מוחק בגודלו מלמעל ובאצבעו קטנה מלמטה : חו היא עבודה קשה שבמקדש . שבקושי גדול הוא משהו שלא יחא לא חסר ולא יותר . מליקה . אמר בפ' קדשי קדשים זו היא עבודה קשה :

ובחפינה

ובחפזיה • כמי אמרין בפרק הוילף במסכת יומא אוחו את סנדך בראשי
אנבעותיו ומעלה בגודלו וכו' וזו היא עבודה קשה : כדקמי אינשי • מכניס
ידי אנבעותיו ודוחק הקומה והקמה נכנס בתוך ידו : בראשי אנבעותיו • שהכניס
ראשי אנבעותיו בקומה ופס ידו כלפי קומה וקומן מלא קומנו עד פס ידו כהקנו
מהו : מן הנדדן • סתתן גב ידו על הקמה והולך ידו עד שנכנס הקומה דרך
ידו לתוך ידו לישטף אחרניא מן הנדדן מנידי הכלים שלא קומן באמצע הכלי :
מלמטה למעלה • שהכניס אנבעותיו בקומה וגב היד כנגד הקומה וקומן : עלא
חפזי • דיה' קטרת סמים דקה : כדחפזי אינשי • שמכניסין ידי ידיהם
וחוככים : מן הנדדן • שהכניס קטורת בחפזי דרך בין גודל לאנבע ל'א מן הנדדן
של כלי : דבקה לקומן • בשעת קידושו לכלי בדופני דמנא ומכניס : בארעיתא
דמנא • כגון שהיה לכלי בית קבול מאחוריו כמו שיש בקערות :

פרשת בשלה

הלכה ברכות דף ז' ע"ב

אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי מאי
דכתיב ואני תפלתי לך ה' עת רצון אימתי
עת רצון בשעה שהצבור מתפללין רבי יוסי ברבי
חנינא אמר כהכא כה אמר ה' בעת רצון עניתך •
רבי אחא ברבי חנינא אמר מהכא הן אל כביר לא
ימאס וכתיב פדה בשלום נפשי מקרב לי כי ברבים
היו עמדי • תניא נמי הכי רבי נתן אומר מנין שאין
הקדוש ברוך הוא מואס בתפלתם של רבים שנאמר
הן אל כביר לא ימאס וכתי' פדה בשגו' נפשי מקרב לי
וגו' אמר הקדוש ברוך הוא כל העוסק בתור' ובגמילו'
חסדיו ומתפלל עם הצבור מעלה אני עליו כאלו פדאני
לי ולבני מבין אומות העולם • אמר ר'ל כל מי שיש לו
בית דכנס' בעירו ואינו נכנס שם להתפלל נקרא שכן
רע שנאמר כה אמר ה' על כל שכני הרעים הנונעים
בנחלה אשר הנחלתי את עמי את ישראל ולא עוד
אלא

אלא שנורם נלות לו ורכניו שנאמר הנני נותשם מעל
אדמתם ואת בית יהודה אתוש מתוכם • אמרו ליה
לרבי יוחנן איכא סבי בבבל חמה ואמר למען ירבו
ימיכם וימי בניכם על האדמ' כתיב אבל בתוצה לארץ
לא • כיון דאמרי ליה מקדמי ומחשבי רבי כנישתא
אמר היינו דאדמי להו כדאמר ר' יהושע בן לוי לבניה
קדימו וחשיבו ועילו לבי כנישתא כו היכי דתורכו חיי
אמר רבי אחא ברבי חנינא מאי קראה אשרי אדם
שומע לי לשקוד על דלתותי יום יום לשמור מזוזות
פתחי וכתוב בתרויה כי מוצאי מצא היים •

רש"י עת רצון • אלמא יש שעה שהיא של רצון : כביר לא ימאס
תפלת הרבים לא ימאס : מקרב לי • ומולמות הבאות עלי : כי
ברבים היו עמדי • שהתפללו עמי : פדה בשלום • זה שמשך בדברי שלום
דהיינו תורה דכתיב וכל תיבותיה שלום וכן גמילות חסדים נמי שלום הוא שמתוך
סגולה חסד בגופו להבירו הוא מניד שהוא אורבו וכל ידי אוחו ושלוס
הנני נותשם מעל אדמתם • סיפיה דקריא הוא : מקדמי • שהרית : מחשבי
ערבית כלומר מארמיין בשפת הכנענית :

מתניתין שנת פרק ט"ז משנה ח'

נכרי שהדליק את הנר משתמש לאורו
ישראל ואם בשביל ישראל אסור מלא
מים להשקות בהמתו • משקה אחריו
ישראל ואם בשביל ישראל אסור עשה
גוי כבש לירד בו ירד אחריו ישראל ואם
בשביל ישראל • אסור • מעשה ברכן
גמליאל וזקנים שהיו באין בספינ' ועשה
גוי כבש לירד בו וירדו בו רבן גמליאל
וזקנים

הלכה שבת דף קכ"ג ע"א

עשה נוי כבש וכו' וצריכא דאוי אשמעין נר מישום
 דנר לאחד נר למאה אבל מים ליגור דילמא
 אתי לאפושי בשביל ישראל וכו' וכבש למה לי מעשה
 דרבן גמליאל וקנים קא משמע לן תנו רבנן נכרי
 שליקט עשבים מאכיל אחריו ישראל ואם בשביל
 ישראל אסור מילא מים להשקות בהמתו משקה
 אחריו ישראל ואם בשביל ישראל אסור במה דברים
 אמורים שאין מכירו אבל מכירו אסור איני והאמר
 רב הונא אמר רב חנינא מעמיד אדם בהמתו על
 נבי עשבים בשבת אבל לא על נבי מוקצה בשבת
 דקאים לה באפא ואזלא איהו ואכלה אמר מר במה
 דברים אמורים שאין מכירו אבל מכירו אסור הא
 רבן גמליאל מכירו הוה אמר אביי שלא כפניו הוה
 רבא אמר אפילו תימא בפניו נר לאחד נר למאה :
 מתיבי אמר להן רבן גמליאל הואיל ושלא בפניו
 עשאו נרד בו אימא הואיל ועשאו נרד בו תא שמע
 עיר שישראל ונכרים דרים בתוכה והיתה בה מרחץ
 המרחצת בשבת אם רוב נכרים מותר לרחוץ בה
 מיד אם רוב ישראל ימתין בכדי שיחמו חמין התם
 כי מחממי אדעתא דרובא מחממי תא שמע נר
 הדלוק במסיבה אם רוב נכרים מותר להשתמש
 לאורה אם רוב ישראל אסור מחצה על מחצה
 אסור ההם גמי כי מדלקי אדעתא דרובא מדלקי
 שמואל אקלע לבי אבין תורן אתא ההוא נכרי אדלקי
 שרגא

שרנא אהדרינהו שמואל לאפיה כיון דחזא דאיירתי
 שטר וקא קרי אמר אדעתא דנפשיה הוא דאדלוק
 אהדרינהו איהו לאפיה נבי שרגא

רש"י נר לאחד נר למאה כיון דגוי לנכרו הדליקו לנא למיור דבשיל
 ישראל אפיס : כבש למה לי : הא דומיא דנר הוא כבש לאחד כבש
 למאה : מאכיל אחריו ישראל את בהמתו ואחריו דוקא נקט בכלהו דנכרי לנורך
 ענמו עבד : אבל מוכרו אסור קא סלקא דעתך דעביד נמי אדעתא דידים :
 מעמיד אדם בהמתו על גבי עשבים ומחברים : בשבת לרעות ולכא למגור
 שמואל יתלוס ויאכיל : ואינו מעמיד על גבי מוקנה שמואל יטול בידו ויאכיל והא נמי
 מוקנין כינה לבני טלטול דאחמול היו מחוברין : דקאים לה באפא : שלא הפניה
 למוקום אחר : ואלא ואכלה : אבל הוא אינו עומד על העשבים קרוב להם דניחוס
 לבתא יטול ויאכיל : מיירו הוה : שהרי בספינה היה בא עמו : שלא בפניו הוה
 כשעשאו לא היה רבן גמליאל כס דניחין ליה : נר לאחד נר למאה : וכבש לאחד
 כבש למאה אבל גבי עשבים כשהוא מיירו מרבה בשבילי : הואיל ושלא בפניו וכו' :
 קמיא לרבא דשמעי' מיניה דכפניו אסור ואע"פ שאין כאן מרבה בשבילי :
 אימא הואיל ועשאו נרד בו : וטעמו לאו משום שלא בפניו הוא אלא הכי הוה
 מעשה : מותר לרחוץ בה מיד למיורי שבת : בכדי שיחמו חמין : שלא
 יהנה בנה שהקדומו להם בשבת וכן בכל מעשה שבת נתנו חכמים שיטור
 להמתין לערב בכדי שיעשו והא הכא דחיימוס לאחד חיימוס למאה דבבת
 אחת מחממין וקתיי אס רוב ישראל דהו דומיא דמיירו דמסיק אדעתיה לעשות
 חף בשבילי אסור ואע"פ דשלל בכניו וקטיף בין לאבי בין לרבא : אדעתא
 דרובא מחממי ועיקר חילול השבת בשבילם אבל נכרי וישראל דנכרי אדעתא
 דנפשיה הוא דעביד כרי לאביי שלא בפניו ולרבא אפילו בפניו : נר הדלוק
 במסיבה : כל בני אדם : אם רוב ישראל אסור : והא הכא דהו דומיא דמיירו
 הואיל ורובא כינה אסיק דעתיה להדליק חף בשבילי וקתיי אסור : אדעתא
 דרובא : הלכך ישראל עיקר ומחנה על מחנה נמי ליכא למיסק עלה דמלתא
 דאיכא למימר עיקר דעתיה דמדלקי בשביל ישראל ואיכא למימר עיקר דעתיה
 דמדלקי בשביל נכרים אבל נכרי וישראל והמדלק ענמו משתמש לאורה ודאי
 עיקר אדעתא דידים עבד וכיון דנר לאחד נר למאה שרי : תורן : נוקוס :
 דאייתי שטר : ההוא דאדלקה :

מתניתין ימות פרק ט"ו משנה ו'

אמרו לו מעשה בכני לוי שהלכו לצוער עיר התמרים וחלה אחד מהם בדרך והביאוהו בפונדק ובחזרתם אמרו לפונדקית איה חבירנו אמרה להם מת וקברתיו והשיאו את אשתו אמרו לו ולא תהא כהנת בפונדקית אמר להם לכשתהא פונדקית נאמנת הפונדקית הוציאה להם מקלו ותרמילו וספר תורה שהיה בידו

הלכה ימות דף קכ"ב ע"ב

מאי גרועותא דפונדקית אמר רב כהנא פונדקית נכרית היתה ומסיחה לפי תומה דהיתה זרה מקלו וזה תרמילו וזה קבר שקברתיו בו וכן תני אבא בריה דרב מניומי בר הייא פונדקית נכרית היתה ומסיחה לפי תומה היתה זה מקלו וזה תרמילו וזה קבר שקברתיו בו והיא איה חברנו קאמרי לה פיון דחזתינהו בכיאי אמרו לה איה חברנו אמרה להם מת וקברתיו תניא מעשה באדם אחד שבא לפני רבי טרפון להעיד עדות אשה אמר לו בני הואך אתה יודע עדות זו אמר לו אני והוא דהיינו הולכין בדרך ורדף אחרינו ניים ונתלה בייתור תאנה ופשחו והחזיר את הניים לאחוריו אמרתיו לו יישר כחך אריה אמר לי יפה כוונת לשמי שבך קורין אותי בעירי

בעירי יוחנן בן יונתן אריה דמכפר שיחיא ליםים חלה ומת אמר לו לא כך אמרת לי יוחנן בן יונתן דמכפר שיחיא אריה אמר ליה לא אלא כך אמרתי לך יוחנן בן יונתן אריה דמכפר שיחיא ודקדק עליו שנים ושלשה פעמים וכיון את דבריו והשיא רבי טרפין את אשתו אמר רבי אלעזר אמר רבי חנינא תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם שנאמר וכל בניך למודי ה' ורב שלום בניך

רש"י והא איה חברנו קאמרי לה אלמא לזו לפי תומה הוה : הוה בביא והיינו לפי תומה דקודם שבאליה התחילה לומר : ונתלם בייתור של תאנה אהו בטוף של תאנה ופשחו לעשות ומינו מקל : פשחו נתקו : יישר כחך אריה גבור חיל ולב אריה יש לך : יפה כוונת את שמי אריה : שבך קורין אותי בעירי : לא כך אמרת לי יוחנן בן יונתן דורש וסוקר פיה אולי יספוך את דבריו לא כך אמרת לי דמכפר שיחיא אריה שהכפר הוה קורין אריה ולא אותו :

הלכה בבא מניעא דף ע"ב ע"ב

תניא רבי שמעון בן יוחאי אומר מנין לנישדה בחבירו מנה ואינו רגיל להקדים לו שלום שאסור להקדים לו שלום תלמוד לומר נשך כל דבר אשר ישך אפילו דבור אסור ואלו עוברין וכו' אמר אבוי מלוה עובר בכולן ליה עובר משום לא תשיך לאחיך ולאחיך לא תשיך ולפני עיר לא תהן מכשול ערב והעדים אינן עוברין אלא משום לא תשימונו עליו נשך תנא רבי שמעון אימר מלוי ריבית יותר ממה שמרויחין מפסידין ולא עוד אלא שמשימים משה רבינו חכם ותורתו אמת ואומרים אלו היה יודע משה רבינו שהיה ריוח בדבר לא היה כותבו כי אתא רב דימי

דימי אמר מנין לנושה בחבירו מנה ויודע שאין לו
שאסור לעבור לפניו תלמוד לומר לא תהיה לו כנושה
רבי אמי ורבי אסי דאמרי תרווייהו כאלו דנו בשני
דינים שנאמר הרכבת אנוש לראשנו באנו באש
ובמים אמר רב יהודה אמר רב כל מי שיש לו מעות
ומלוה אותם שלא בעדים עובר משום ולפני עור לא
תתן מבשול וריש לקיש אמר גורם קללה לעצמו שנאמר
תאלמנה שפתי שקר הרוברות על צדיק עתק אמרו
ליה רבנן לרב אשי קא מקיים רבינא כל מה דאמור
רבנן שלח ליה בהדי פניא דמעלי שבתא לישדר לי
מר עשרה זוזי דאתרמי לי קטינא דארעא למזבן שלח
ליה ניתי מר סהדי ונכתב כתבא שלח ליה אפילו
אנא נמי שלח ליה כל שכן מר דמריר בגרסייה משתלי
וגורם קללה לעצמי תנו רבנן שלשה צועקים ואינם
נענים ואלו הן מי שיש לו מעות ומלוה אותם שלא
בעדים והקונה ארון לעצמו ומי שאשתו מושלת עליו
קונה ארון לעצמו מאי היא איבא דאמרי תלדה נכסיו
בגוי ואיבא דאמרי הכותב נכסיו לבניו בחייו ואיבא
דאמרי דביש ליה בהאי מתא ולא אויל למתא אחריתי
רשי ונלוה עובר בזמן בכל הני דחסיב במתניתין דהויא נותן בנשך בשעת
הלוואה והוא לוקח בשעת פרעון והוא לו כנוסה כשתובעו ודוחקו והוא
סס עליו נשך בשעת פיסוק התנאי ונותן ומכסול לפני הלוה להעבירו על לא
תשך לחמך שהוא אזהרה ללוה : מפסידין כדאמר בפרקין מהמוטטין לעולם :
מסה חסם : לטכא מעליא נקט : לא תסיה לו כנוסה : לא תראה בעיני
כנוסה זו טריאה ויבוש : לראשנו : לשון נוטה כמתרגומין כרטיא הרי אינו בלי
צאם ובמים : עובר משום לפני עור : שעולה על רוחו של ליה לבפור : קללה
כשתובעו וזה כופר הכל מקללן אותו ואומר שהוא דובר על נדיק עתק : ומשתלי
ישכח הלוואתי ואגרים קללה לענמי : נועקין : בבית דין של מטה : ואיך נעטין
סהדי הס גרמו לענמן : קונה ארון לעצמו : מפרש לקמן : תולה מעותיו בככר :
אומר מעות שאני משתמש בהן של פלוני נכרי הס שלא להשביע עמו ופעמים
שנכרי מוצע ומעמיד עדים ותובעו בדיניהם :

הלכה מנחות דף כ"ט ע"א

אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן מאי
דכתיב על המנורה הטהורה שירדו מעשיה
ממקום טהרה אלא מעתה על השלחן הטהור שירדו
מעשיו ממקום טהור אלא טהור מכלל שהוא טמא
הכא נמי טהורה מכלל שהיא טמאה בשלמא התם
כדריש לקיש דאמר ריש לקיש מאי דכתיב על השלחן
הטהור מכלל שהוא טמא כלי עץ העשוי לנחת הוא
כל כלי עץ העשוי לנחת אינו מקבל טומאה אלא
מלמד שמגביהין אותו לעולי רגלים ומראין להם לחם
הפנים ואומרים להם ראו חבתכם לפני המקום מאי
חבתכם כדרבי יהושע בן לוי דאמר רבי יהושע בן לוי
נס גדול נעשה בלחם הפנים סלוקו כסדרו שנאמר
לשום לחם חם ביום הלקחו אלא הכא טהורה מכלל
שהיא טמאה פשיטא כלי מתכות נינהו וכלי מתכות
מקבלין טומאה אלא שירדו מעשיה ממקום טהרה
תניא רבי יוסי בר יהודה אומר ארון של אש ושלחן
של אש ומנורה של אש ירדו מן השמים וראה משה
ועשה כמותן שנאמר וראה ועשה בתבניתם אשר אתה
מראה בהר אלא מעתה והקמת את המשכן כמשפטו
אשר הראית בהר הכי נמי הכא כתיב כמשפטו התם
כתיב בתבניתם אמר רבי יהיא בר אבא אמר ר' יוחנן
גבריאל חגור כמין פסיקייא היה והראה לו למשה
מעשה מנורה דכתיב וזה מעשה המנורה תנא דברי
ישמעאל שלש דברים היו קשין לו למשה עדי שהראה
לו הקדוש ברוך הוא באצבעו ואלו הן המנורה וראש
חדש

חדש ושרצים מנורה דכתיב וזה מעשה המנורה
וראש חדש דכתיב החדש הזה לכם ראש חדשים
שרצים דכתיב וזה לכם הטמא ויש אומרים אף הלכות
שחיטה שנאמר וזה אשר תעשה על המזבח :

רש"י ממקום טהרה • מן השמים הראו למטה לנגד המנורה : מכלל
שהוא טמא • כלומר מקבל טומאה : בשלמא ההם • גבי שלחן אנטריך
לאשמעינן דמקבל טומאה ממוס פרחא דרש לקיס • לנחת • שאינו מטלטל כלי
עץ העשוי לנחת אינו מקבל טומאה דכתיב גבי שרצים מכל כלי עץ או עור או
עץ מה שק מטלטל מלא וריקן : שמגביהין אותו • הלכך מטלטל מלא וריקן
הוא : מוס ביום הלכותו • משמע כשמשלקין היה מוס : בתבניתה • אחרון
ושלחן ומנורה כתיב וכתב אשר אתה מראה בהר אלמלא הראוהו : הכא נמי •
דמשכן כל אש ירד מן השמים בתמיים : הכא כתיב כמשפטו • משמע הלכותיו
נאמרו לו : ההם כתיב בתבניתה • משמע דהראוהו כמוהם : חגור כמין כסקיף •
אזר כרוך אומנים שרונים לעשות מלאכה גאה חוגרין עממן שלא יהיו נגררין
בגדיהם : ראש חודש • בשעת מולד לבנה אינה נראית כי אם מעט ואינה
ניכרת כדאמרין ברה"ט היום ראייתם או כזה ראייתם : שרצים • לא היה מוכר
אזיה טמא ואזיה טהור : הלכות שחיטה • לא היה מבין מהיכן היה מוגרמת :
זה אשר תעשה על המזבח • ועשייה תקילת וזיקה וכתיב וזה אלמלא הראוהו
באנבע :

פרשת יתרו

הלכה ברכות ק"ז ע"ב

אמר ליה רבא דרפרם בר פפא לימא לן מר מהני
מילי מעלייתא דאמרת משמיה דרב חסדא במילי רבי
כנישתא אמר ליה הכי אמר רב חסדא מאי דכתיב
אוהב ה' שערי ציון מכל משכנות יעקב • אוהב ה'
שערים המצויינים בהלכה יותר מבתי כנסיות ומברעי
מדרשות • והיינו דאמר רבי חייא בר אמי משמיה
דעולא מיום שחרב בית המקדש אין לו להקדוש ברוך
הוא

הוא בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה בלבד • ואמר
אביי מריש הוה גריסנא בנו ביתא ומצלינא בבי כנישת'
כיון דשמענא להא דאמר ר' חייא בר אמי משמיה
דעולא מיום שחרב בית המקדש אין לו להקדוש ברוך
הוא בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה בלבד לא
הוה מצלינא אלא היכא דגריסנא רבי אמי ורבי אסי
אף על גב דהווי להו תליסר בי כנישתא בטבריה לא
מצלו אלא ביני עמודי היכא דהווי גרסי • ואמר ר' חייא
בר אמי משמיה דעולא גדול הנהנה מיגיעו יותר מירא
שמים דאלו גבי ירא שמים כתיב אשרי איש ירא את
ה' ואלו גבי נהנה מיגיעו כתיב יגיע כפיך כי תאכל
אשרך וטוב לך אשריך בעולם הזה וטוב לך לעולם
הבא ולגבי ירא שמים וטוב לך לא כתיב ביה ואמר
רבי חייא בר אמי משמיה דעולא לעולם ידור אדם
במקום רבו שכל זמן ששמעי בן גרא קיים לא נשא
שלמה את בת פרעה • והא תניא אל ידור לא קשיא
הא דכייף ליה הא דלא כייף ליה • אמר רב הונא בר
יהודה אמר רבי מנחם אמר רבי אמי מאי דכתי' ועוזבי
ה' יכלו זה המניח ספר תורה ויוצא • רבי אבהו נפיק
בין גברא לגברא • בעי רב פפא בין פסוקא לפסוקא
מהו תיקו :

רש"י המצויינים • מין ואסוכות לזכור : ביני עמודי • סבית המדרש נכון
עליהם מלמעלה : שכל זמן ששמעי בן גרא קיים וכו' • דמיוך למיתת
שמעי כתיב ויתחתן שלמה את בת פרעה : דכייף ליה • אס כפוף לרבו לקבל
תוכחתו ידור אליו ואס לאו טוב להתרחק ממנו ויהי סוגג ואל יהי מויד :
הלכה

הלכה שנת דף ק"ט ע"ג

אמר רב חסדא אמר רב עוקבא כל המתפלל בערב שבת ואומר ויכולו שני מלאכי השרת המלווים לו לאדם מניחין ידיו על ראשו ואומרים לו וסר עונך וחטאתך תכופד תניא רבי יוסי בר יהודה אומר שני מלאכי השרת מלווין לו לאדם בערב שבת מבית הכנסת לביתו אחד טוב ואחד רע וכשבא לביתו מצא נר דלוק ושלחן ערוך ומטתו מוצעת מלאך טוב אומר יהי רצון שתהא לשבת אחרת כן ומלאך רע עונה אמן בעל כרחו ואם לאו מלאך רע אומר יהי רצון שתהא לשבת אחרת כן ומלאך טוב עונה אמן בעל כרחו אלעזר לעולם יסדר אדם שלחנו בערב שבת אף על פי שאינו צריך אלא לכזית ואמר רבי חנינא לעולם יסדר אדם שלחנו במוצאי שבת אף על פי שאינו צריך אלא לכזית חמין במוצאי שבת מלונמא פת חמה במוצאי שבת מלונמא רבי אבהו הווי עבדי ליה באפוקי שבתא עינלא תירחא הוה אכיל מנירה כוליתא כי גדל אבימי בריה אמר ליה למה לך לאפסודי כולי האי נשבוק כוליתא ממעלי שבתא שבקוה ואתא אריא אכליה אמר רבי יהושע בן לוי כל העונה אמן יהא שמיה רבא בכל כחו קורעים לו גזר דינו שנאמר בפרוע פרעות בישראל בהחנדב עם ברכו ה' מאי שעמא בפרוע פרעות משום דברכו ה' רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן אפילו יש בו שמץ של עבודת אלילים מוהלין לו כתיב הכא בפרוע

בפרוע פרעות וכתיב התם כי פרוע הוא אמר ריש לקיש כל העונה אמן בכל כחו פותחין לו שערי גן עדן שנאמר פתחו שערים ויבא נוי צדיק שומר אמונים אל תקרי שומר אמונים אלא שאומרים אמן מאי אמן אמר רבי חנינא אל מלאך נאמן :

רש"י יסדר אדם שולחנו בערב שבת ללילי שבת : ביוצאי שבת - נמי כבוד שבת הוא ללוותו ביציאתו דרך כבוד כאדם המלווה את מלאך בנאפו מן העיר : חמין - לשבת ולרחוק : מלונמא - רפואה : אכליה אריא - לעגל אריא ליחטט : בכל כחו - בכל כוונתו : בפרוע פרעות - בטול פרעניות כגון פרוע דמתרגמינן בטיל : בהחנדב עם ברכו - כשנתנדבין ישראל לבדך את בוראם : כי פרוע - כי פרעה אהרן ע"א והכי קאמר בהבטל פרעות ע"א שתשתקע תשתכח טלא יזכר עונה משום שתנדב עם הוא : אל מלאך נאמן - כך מעיד על בוראו שהוא אל מלאך נאמן :

הלכה כתובות דף ה' ע"א

דרש בר קפרא גדולים מעשה צדיקים יותר ממעשי שמים וארץ דאלו במעשה שמים וארץ כתיב אף ידיסדה ארץ וימיני טפחה שמים ואלו במעשה ידיהם של צדיקים כתיב מכון לשבתך פעלת ה' מקדש ה' כוננו ידיד : השיב בבלי אחד ורבי חייא שמו ויבשת ידיו יצרו : ידו כתיב : והכתיב יצרו אמר ר' נחמן בר יצחק יצרו אצבעותיו כדכתיב כי אראה שמיך מעשה אצבעותיך ירח וכוכבים אשר כוננת מתיבי השמים מספרים כבוד אל ומעשה ידיו מניד הרקיע הכי קאמר מעשה ידיהם של צדיקים מי מניד הרקיע ומאי נינהו מטר דרש בר קפרא מאי דכתיב ויתד תהיה לך על אזניך אל תקרי אזניך אלא על אזניך שאם ישמע אדם דבר שאינו הגון יניח אצבעי באזניו :

והיינו דאמר רבי אלעזר מפני מה אצבעותיו של
אדם דומות ליתדות מאי טעמא אילומא משום
דמחלקן כל חדא וחדא למלתיה עבידא דאמר מר זו
זרת וזו קמיצה זו אמה זו אצבע זו גודל אלא מה
טעם משופות כיתדות שאם ישמע אדם דבר שאינו
הגון יניח אצבעותיו באזניו תנא דבי רבי ישמעאל
מפני מה און כולה קשה והאליה רכה שאם ישמע
אדם דבר שאינו הגון יכף אליה לתוכה תנו רבנן
אל ישמע אדם לאזניו דברים בטלים מפני שהן נכוות
תהלה לאברים

רש"י גדולים מעשה נדיקים * מועסה יצרת שמים וארץ ומשום בר קפרא
נקט לה דליירי לעיל בגדה : אף יד * חדא יד : מקדש * מעסה
יד נדיקים הוא * והי קאמר * האי מעסה ידו במעסה הנדיקים כתיב שקרוין
מעסה שלהם מעסה ידו של הקב"ה והי קאמר ומעסה ידו דהוא מעסה הנדיקים
מגיד הרקיע שהרקיע מעיד עליהם לבריות שהם נדיקים שמתפללים על הגשמים
ונוטר יורד * יתד * קב"ל יליא בלעז : יתד אנבעז * שהיא שפוייה כיתד : מאי
טעמא * כלומר במאי דומות כיתדות : אי נימא דמחלקן * שמוחלקות זו מזו
ואינן משוברות יחד : חדא וחדא למלתיה * קושיא היא כל אחת ואחת יש בה
זרד ואף בנרבי גבוה : זו זרת * מן הקטנה מודדין זרת של חוכן : זו קמינה *
מאנבעז שאלה הקטנה מתחילין לקיוון חופה של אנבעזתיו על פס ידו
הקמינה והאמה והאנבעז וקומן : זו אמה * מהגדולה מודדין אמת בגין ואמת כלים
זו אנבעז * למתן דמים של חטאת דכתיב בה בנבעז : זו גודל * לבוהן יד
דלחרן ודמנורע : משופות * אגוויסירש בלעז : אליה * בשר שבסוף סאחון :
נכוות תהלה לאברים * רכות ודקות ליכוות מכולם * והי נמי אמרין בע"ז האי
נכר דהרדך רישא שרי למיכל אפילו מרש אודניה ואעפ"י שמהרר לבשל :

הכלה מנישח דף ע"א ע"א

תני רב יוסף אם כסף תלוה את עמי את העני
עמך עמי ונכרי עמי קודם עמי ועשיר עמי
קודם

קודם * ענייה ועניי עירך ענייך קודמין * עניי עירך ועניי
עיר אחרת עניי עירך קודמין * אמר מר עמי ונכרי
עמי קודם * פשיטא אמר רב נחמן אמר לי הונא לא
נצרכא דאפילו לנכרי ברבית ולישראל בתנא
אמר רבי יוסי בא וראה כמה סמיות עניהם של מלוי
ברבית אדם קורא לחבירו רשע יורד עמו לחייו
זהם מביאים עדים ובלר וקולמוס ודיו וכותבים
זחותמים פלוני זה כפר באלהי ישראל * תניא רבי
שמעון בן אלעזר אומר כל מי שיש בידו סעות ומרוה
אותם שלא ברבית עליו הכתוב אומר כספו לא נתן
בנישך ושחד על נקי לא לקח עושה אלה לא ימוט לעולם
הא למדת שכל המלוה ברבית נכסיו מתמוטטין
והא קא חזינן דלא מוזפי ברבית וקא מתמוטטין *
אמר רבי אלעזר הללו מתמוטטין ועולין * והלך לו
מתמוטטין ואינן עולין * תנו רבנן אל תקח מאתו נשך
ותרבית אבל אתה נעשה לו ערב ערב למאן אלימא
ערב לישראל והתנן אלו עוברים בלא תעשה המלוה
והלוי הערב והעדים * אלא לנכרי וכיון דדיניה דנכרי
דאזיז בתר ערב איהו ניהו דקא שקיל מיניה ריביתא *
אמר רב ששת שקבל עליו לדון בדיני ישראל * אי
קבל עליו לדון בדיני ישראל ריבית נמי לא לשקור *
אמר רב ששת שקבל עליו לזו ולא קבל עליו לזו :

רש"י אם כסף תלוה את עמי * עמי ונכרי באין ללוות עמי קודם : ענייך
ועני עירך * ענייך שהם קרובין ומתשפחתך : ענייך קודמין * דכתיב
עמך הקרובין לך : עמי עירך קודמין לעני עיר אחרת * דהכך הוה עמך עמי :
יורד עמו לחייו * רגיל להתקוטט עמו כאלו הכהו * ובאילו כל להורנו * ואני

שמעתי רשאי לירד לתוך ארצותיו של חבירו ולמעט מונותיו של חבירו וקסה
בעיני שיתרו חכמים לישראל להנקה ולגמול רעה * ועוד דאמרין בכתובות עד
שתים עשרה שנה מתגבל אדם עם בנו מבאן ואילך יורד עמו לחיו ומאי יורד
בתוך ארצותו איכא הא לייסרו ולכופו לתורה קאמר : פלוני כפר * שהלה
לישראל ברביית : מתמוטטין * דוק הכי עשה אלה לא ימוט הא אם נתן בנסך
ימוט : הללו מתמוטטין ועולים והללו וכו' * והכי משמע קרא כל עשה אלה לא
ימוט לעולם כלומר ואם ימוט אין מוטהו מוטת עולם אבל הנהו בנסך ימוט לעולם :
אבל אתה נעשה לו ערב * ערבו של ליה כנגד המלוה : ערב למאן * מי הוא
המלוה שאני מהיר לעשות לו ערב : אלו עוברין * מסוס לא תבימון : והא כיון
דנכרי בתר ערבא אויל * אינו תובע אלא את הערב : הוא ניהו דסקיל ריבית *
ערב זה הלוה מן הנכרי וחור והלוה לישראל : לדון בדיני ישראל : יתבע מן
הלוה תפלה וכפול ימנא אלו יגבה מן הערב והסתא אין הערב ליה מתחלה
הילכך כי פרע לנכרי התיא שעתא הוא דאחפיה לתגריה ומאי דמוויף ליה שקיל
מיניה :

הלכה מנחות דף ל"ח ע"ג

אמר רב יהודה קשר של תפילין צריך שיהא לפעלה
כדי שיהו ישראל למעלה ולא למטה וצריך
שיהא כלפי פנים כדי שיהו ישראל לפניו ולא לאחור
אמר רב שמואל בר בידרי אמר רב ואמרי לה אמר
רבי אחא אריכא אמר רב הונא ואמרי לה אמר רב
מנשיא אמר שמואל תפילין מאימתי מברך עליהן
משעת הנחתן אינו והא אמר רב יהודה אמר שמואל
כל המצות כולן מברך עליהן עיבר לעשייתן אבוי
ורבא דאמרי תרווייהו משעת הנחה ועד שעת קשירה
אמר רב חסדא סח בין תפלה לתפלה חוזר ומברך
סח אין לא סח לא והא שלח רב חייל ברורה דרב
הונא משמיה דרבי יוחנן על תפלה של יד אומר ברוך
אשר קדשנו במצותיו וצונו להניח תפילין על תפילין
של ראש אומר ברוך אשר קדשנו במצותיו וצונו על
מצות

מצות תפילין אבוי ורבא דאמרי תרווייהו לא סח
מברך אחת סח מברך שתיים תנא סח בין תפלה
לתפלה עבירה היא בידו וחוזר עליה מעורכי המלחמ'
תנא כשהוא מניח מניח של יד ואחר כך מניח של
ראש וכשהוא חולץ חולץ של ראש ואחר כך חולץ
של יד בשלמא כשהוא מניח מניח של יד ואחר כך
מניח של ראש דכתיב וקשרתם לאות על ירך והדר
והיו לטוטפות בין עיניך אלא כשהוא חולץ חולץ של
ראש ואחר כך חולץ של יד מנא לן אמר רבה בר רב
הונא אסברא לי אמר קרא והיו לטוטפות בין עיניך
כל זמן שבין עיניך יהיו שתיים :

רש"י למעלה * בגובה הראש ולא למטה כנזאר : כלפי פנים * מניול עורף
ולא בגדי הראש * לשנא אחרניא כלפי פנים סיהא הקבר מצפנים
זהו של דל"ת מבחין כדאמרין וניהוין לבר : בידרי * סס : מאימתי מברך עליהן
משעת הנחתן * משמע לאחר שהניחן : אבוי ורבא דאמרי תרווייהו * מאי משעת
הנחתן דקאמר משעת הנחה ועד שעת קשירה דכיון דעדיין לא קשרו עובר לעשייתן
היא : בין תפלה לתפלה * בין של יד לכל ראש דיספר קודם שיניח אותן על
הראש : להניח * דבשל יד מתקיל להניח : מניח תפילין * דעכשו גומר את
המונה : לא סח * אין מברך אלא על של יד בלבד : סח מברך שתיים * כדשלה
רב חייל : סח בין תפלה לתפלה * ולא ברך על של ראש אלא סמוך על ברכה
ראשונה עברה היא בידו * וחוזר עליה מעורכי המלחמה כדאמרין בפרק נושה
מלחמה הירא ורך הלבו מעברות כבידו : והיו * משמע שתיים כל זמן שיהיו
בין עיניך יהיו שתיים כל זמן שאותם של ראש מונחין אותן של יד נמי מונחין
אלמלא דראש חליץ ברישא :

פרשת משפטים

הלכה ברכות דף ס' ע"ג

אמר רב הונא בר יהודה אמר רבי אמי לעולם
ישלים אדם פרשיותיו עם הצבור שנים
מקרא

מקרא ואחד תרנים ואפילו עטרות ודיבון שכל
המשלים פרשיותיו עם הצבור מאריכון לו ימיו
ושנותיו רב ביבי בר אבוי סבר לאשלימינהולפרשיית
דכולא שתא במעלי יומא דכפורי תנא ליה חייא בר
רב מדפתי פתיב ועניהם את נפשותיכם בתשעה
לחדש בערב וכו בתשעה מתענין והלא בעשרה
מתענין אלא לומר לך כל האוכל ושותה בתשיעי
מעלה עליו הכתוב כאלו מתענה תשיעי ועשירי סבר
לאקדומינהו אמר ליה ההוא סבא תנינא ובלבד שלא
יקדים ושלא יאחר כדאמר להו רבי יהושע בן לוי
לבניה אשלימו פרשיותיכו עם הצבור שנים מקרא
ואחד תרנים והזהרו בוורדין כרבי יהודה דתנן רבי
יהודה אימר עד שישתוש את הוורדין והזהרו בזקן
ששכח תלמודו מחמת אונסו דאמרין לוחות ושברי
לוחות מונחות בארון אמר להו רבא לבניה כשאתם
חותכין בשר אל תחתכו על נכ היד איכא דאמרי
משום סכנה ואיכא דאמרי משום קלקול סעודה ואל
תשבו על מטת ארמית ואל תעברו אחורי בית
הכנסת בשעה שהצבור מתפללין אל תשבו על מטת
ארמית איכא דאמרי לא תננו בלא קריית שמע
ואיכא דאמרי דלא תנסבו נזורה ואיכא דאמרי
ארמית ממש ומשום מעשה דרב פפא דרב פפא
אזל לנבי ארמית הוציאה לו מטה אמרה לו שב אמר
לה איני יושב עד שתנביהו את המטה הנביהו את
המטה ומצאו שם תינוק מת מכאן אמרו חכמים
אסור לישב על מטת ארמית :

רשי

רשי' שלם פרשיותיו : של כל שנת ושבת : ואפילו עטרות ודיבון : שאין
בו תרגום : מעלה עליו הכתוב וכו' : והכי קאמר קרא הכינו עמכם
בשעה לחדש לענין שמחת וכו' הוא געני כעניו היום : לאקדומינהו :
למדך כל הפרשיות בשנת אחת או בשתי שנתות : עד שיסחוט את הוורדין :
כדי שינא כל הדם ולא חמר כן אלא בעוף הואיל ונולכו כולו כאחד : תקחת
אונסו : סמלה או סנטרד בדוקק מונות הוזהרו בו לכבודו : שברי לוחות מונחות
בארון דכתיב אשר שברה ושמתם בארון אף השברים תשים בארון : משום סכנה
שלא יקון ידו : משום קלקול סעודה : אף במקרה קטנה ינא דם וילכך את
המאכל וינאם את המסוכין : בלא קריית שמע : שתהא מטתך דומה למטת
ארמי : ארמית ממש : על מטת גוי : מעשה דרב פפא : שאמרה לו שב על
מטתה ויהי בנס מת מוטל עליה והיתה רונה להעליל עליו ולומר שישב על
והרגו :

מתניתין שנת פרוק י"ח משנה א'

**מפנין אפילו ארבע וחמש קופות של
תבן ושל תבואה מפני האורחים ומפני
בטול בית המדרש וכו'**

הלכה שנת דף קכ"ז ע"א

מפני האורחין וכו' אמר ר' יוחנן גדולה הכנסת
אורחין כהשכמת בית המדרש דקתני מפני
האורחין ומפני בטול בית המדרש ורב דימי
מנהרדעא אמר יותר מהשכמת בית המדרש דקתני
מפני האורחין והדר ומפני בטול בית המדרש אמר
רב יהודה אמר רב גדולה הכנסת אורחין מהקבלת
פני שכינה דכתיב ויאמר ה' אם נא מצאתי הן בעיניך
אל נא תעבור ונ' אמר רבי אלעזר בא וראה שלא
כמדת הקב"ה מדת בשר ודם מדת בשר ודם אין
קטן יכול לומר לנדול המתן עד שאבא אצלך ואלו
בהקב"ה כתיב ויאמר ה' אם נא מצאתי ונ' אמר

רב

רב יהודה בר שילא אמר רבי אסי אמר רבי יוחנן
ששה דברים אדם אוכל פירותיהן בעולם הזה והקרן
קיימת לו לעולם הבא ואלו הם הכנסת אורחים
וביקור חולים ועיון תפלה ורהשכמת בית המדרש
והמנדל בניו לתלמוד תורה והדן את חברו לכף
זכות אינו ודא אנו תנו אלו דברים שאדם עושה
אוהם אוכל פירותיהן בעולם הזה והקרן קיימת לו
לעולם הבא ואלו הם כבוד אב ואם ונמילות חסדים
והבאת שלום בין אדם לחברו ותלמוד תורה כנגד
כלם הני אין מידי אחרונא לא הני נמי (בגמ' לוח
חסדים שייכי לישנא אחרונא הני) בהני שייכי תנו
רבנן הדין חברו לכף זכות דנין אותו לזכות תנו רבנן
מעשה בחסיד אחד שפדה ריבה אחת בת ישראל
ולמלון השכיבה תחת מרגלותיו למחר ירד ושכח
ושנה לתלמידיו אמר להם בשעה שהשכבתיה תחת
מרגלותי במה השדתוני אמרנו שמא יש בנו תלמיד
שאינו בדוק לרבי בשעה שירדתי ושכלתי במה
השדתוני אמרנו שמא מפני טורח הדרך אירע קרי
לרבי אמר להם העבודה כך היה ואתם כשם שדנתוני
לכף זכות המקום ידין אתכם לכף זכות :

רש"י כהשכמת בית המדרש : מדכו להו במתניתין כי הדד : מהשכמת
בית המדרש : דתנא דין אקדמה ברשא : אל נא תעבור : והניחו
וסלך לקבל האורחים : ועיון תפלה : לבין בתפלתו : ה"ג הני נמי בהני שייכי
הכנסת אורחים וביקור חולים היינו גמילות חסדים ועיון תפלה היינו בכלל
גמילות חסדים דכתיב גומל נפשו איש חסד השכמת בית המדרש וגידול בניו
לתלמוד תורה היינו תלמוד תורה דן את חברו לכף זכות בכלל הבאת שלום

דממוך

דמותך שהיא מוכרשו לזכות ואמר לו הטף לי בואת אנוס סיה אן
לטובה נתכוון יס שלום בניהם ור' לפרש לך אהא דבכלל ג' דמתניתין איתגהו
להנך ו' ואיכא נמי לכבוד אב ואם ור' לא פליג עליה : ריבה : נערס : שאינו
בדוק לר' : שאינו מכיר במדותיו לסמוך עליו ולהניסם אלגנו :

מתניתין כתובות פרק ב' משנה ה' :

**האשה שאמרה אשת איש הייתי
וגרושה אני נאמנת שהפה שאסר
הוא הפה שהתיר וכו'**

הלכה כתובות כ"ב ע"א

אמר ר' אמימנין להפה שאסר הוא הפה שהתיר מן
התירה שנאמר את בתי נתתי לאיש הזה לאשה
לאיש אסרה הזה התירה : למה לי קראסברה היא
הוא אסרה והוא שרי לה אלא כי אצטרך קרא
לכדרב הינא דאמר ר' הונא אמר רב מנין לאב שנאמן
לאסור את בתו מן התורה שנאמר את בתי נתתי
לאיש הזה למה לי מבעי ליה לכדתני רבי יונה דתני
רבי יונה את בתי נתרתי לאיש הזה : הוה ולא ליבם
תנו רבנן האשה שאמר איש אני וחזרה ואמרה
פנויה אני נאמנת : והא שוויה לנפשה תתיכה דאיסור
אמר רבא בר רב הונא כגון שנתנה אמתלא לדבריה
תניא נמי הכי אמרה אשת איש אני וחזרה ואמרה
פנויה אני אינה נאמנת ואם נתנה אמתלא לדבריה
נאמנת ומעשה נמי באשה אחת גדולה שהיית גדולה
בנוי וקפצו עליה בני אדם לקדשה ואמרה להם
פקודשת אני לימים עמדה וקדשה את עצמה אמרו
לה

לה חכמים מה ראית לעשות כן אמרה להם בתחלה
שבאו עלי אנשים שאינם מהוגנים אמרתי מקודשת
אני עבשיו שבאו עלי אנשים מהוגנים עמדתי וקדשתי
את עצמי וזה הלכה העלה רב אחא שר הבירה לפני
חכמים באושא ואמרו אם נתנה אמתלא לדבריה
נאמנת בעא מיניה שמואל מרב אמרה טמאה אני
וחזרה ואמרה טהורה אני מהו אמר ליה אף בזו אם
נתנה אמתלא לדבריה נאמנת תנא מיניה ארבעין
זמנין ואפילו הכי לא עבד שמואל עובדא בנפשיה:

רש"י נתיי ארס - לכל העולם דלא ידעין למחן ובי אמר
היה כתיב לו: שחלקן לאסור את בתו כשהיא קטנה או
נערה שידו לקדשה כדאמרינן בפרק נערה שנחפתתה ענין שאם אמר קדשתיה
לפלוגי שהיא נאמן לאוסרה על הכל: את נתי נתתי - אלא בדידה
תליא נתינה וסימניה קרא למימר הכי: הוה ליה לי - כיון דלאו להפה
שאמר מצעי ליה: ולא ליבס - אם הוויא סס רע על נסחי אחיו שאין מביס
ניהון כמותא סס רע ליענש במאה כסף והכי מוכח לקמן בפ' נערה: אמתלא
משל וטעם למה אמרה תחלה מקודשת אני: אם נתנה אמתלא לדברים
הואיל ונתנה אמתלא לדברים נאמנת: אמרה טמאה אני - אמרה לבעלה
נדס אני: טהורה אני - לא פייתי נדס: לא עבד שמואל עובדא בנפשיה
פעם אחת אמרה לו אשחו כן ונתנה אמתלא לדבריה ופירש הימנה עד שטבלה:

הלכה בבא מניעה דף פ"ה ע"א

אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן כול
המלמד את בן הבירו תורה זוכה ויושב
בישיבה של מעדה שנאמר אם תשוב ואשיבך לפני
תעמוד וכל המלמד את בן עם הארץ תורה אפילו
הקדוש ברוך הוא נזר נזירה מבטלה בשבילו שנאמ'
ואם תוציא יקר מזולל כפי תהיה אמר רבי פרנך אמר
רבי

רבי יוחנן כל שהוא תלמיד חכם ובנו תלמיד חכם
ובן בנו תלמיד חכם שוב אין תורה פוסקת מזרעו
לעולם שנאמר ואני זאת בריתי ונוי לא ימוש מפיד
ומפי זרעך ומפי זרע זרעך אמר ה' מעתה ועד עולם
מאי אמר ה' אמר הקדוש ברוך הוא אני ערב לך
בדבר זה מאי מעתה ועד עולם אמר רבי ירמיה מכאן
ואילך תורה מחזרת על אכסניא שלה רב יוסף יתיב
ארבעין תעניתא ואקריוה לא ימוש מפיד יתיב ארבעין
תעניתא אחריו ואקריוה לא ימוש מפיד זרעך
יתיב מאה תעניתא אחריו אתא ואקריוה לא ימוש
מפיד ומפי זרעך ומפי זרע זרעך אמר מכאן ואילך
לא צריכנא תורה מחזרת על אכסניא שלה (עב)
אמר רבי חמא מאי דכתיב בלב נבון תנוח חכמה
ובקרב כסילים תודע בלב נבון תנוח חכמה זה
תלמיד חכם בן תלמיד חכם ובקרב כסילים תודע זה
תלמיד חכם בן עם הארץ אמר עולא היינו דאמר
אנשי אסתירא בלניא קיש קיש קריא אמר ליה רבי
ירמיה לרבי זורא מאי דכתיב קטון וגדול שם הוא
ועבד הפשי פאדוניו אטו לא ידעין דקטון וגדול שם
הוא אלא כל המקטון עצמו על דברי תורה בעולם
הזה נעשה גדול לעולם הבא וכל המשים עצמו כעבד
על דברי תורה בעולם הזה נעשה הפשי לעולם הבא:

רש"י אם תשוב - ישראל למוטב בתוכחתך ואשיבך אלי ולפני תעמוד הק"ב
אמר לי שאלמוד ואתקיים לפניו אם אוכל להשיבכם: יקר מזולל -
תלמיד חכם נועם הארץ: מפיד ומפי זרעך ומפי זרע זרעך אמר ה' מעתה ועד
עולם - הקב"ה אמר כך אני ערב מעתה שלא ימוש עד עולם: ארבעין תעניתא

שלא תפסקו תורה מורעו : תודע : מודיע לכל ומתפלל בכתרה : בן עט
הארץ : היינו בקרב כסילים משפחת כסילים : אסתירא בלגיא : סלע אחד
בלגין : קיש קיש קריא : מתקשקש ומשמיע קול ואם היה מלא סלעים לא היה
משמיע קול :

הלכה מנחות דף מ"ב ע"א

תנו רבנן הכל חייבין בציצית כהנים לויים
וישראלים נדים נשים ועבדים רבי

שמעון פוטר בנשים מפני שמצות עשה שהזמן גרמא
הוא וכל מצות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות
אמר מר הכל חייבין בציצית כהנים לויים וישראלים
פשיטא דאי כהנים לויים וישראלים פטירי מאן ליחייבי
כהנים אצטריכא ליה סלקא דעתך אמינא הואיל וכתני
לא תלבש שעטנז צמר ופשתים יחדיו גדילים תעשה
לך מאן דלא אשתרי כלאים לגביה בלבישה הוה
דמיחייב בציצית הני כהנים הואיל ואשתרי כלאים
לגביהו לא ליחייבו קא משמע לן נהי דאשתרי בעידן
עבודה בלא עידן עבודה לא אשתרי : ר' שמעון פוטר
בנשים מאי טעמא דרבי שמעון דתניא וראיתם אותם
פרט לכסות לילה אתה אומר פרט לכסות לילה או
אינו אלא פרט לכסות סומא כשהוא אומר אשר תכסה
בה הרי כסות סומא אמור הא מה אני מקיים וראיתם
אותו פרט לכסות לילה ומה ראית לרבות כסות סומא
ודהוציא כסות לילה מרבה אני כסות סומא שישנה
בראייה אצל אחרים ומוציא אני כסות לילה שאינה
בראייה אצל אחרים : ורבנן האי וראיתם אותם מאי
עבדי ליה מבעי להו לכדתניא וראיתם אותו וזכרתם
ראה מצוה זו וזכור מצוה אחרת התלויה בו ואי זו זו
קרית

קרית שמע התנן מאימתי קורין את שמע בשחרית
משיכיר בין תכלת ללבן ותניא אידך וראיתם אותו
וזכרתם ראה מצוה זו וזכור מצוה אחרת הסמוכה לה
ואי זו זו מצות כלאים דכתיב לא תלבש שעטנז צמר
ופשתים יחדיו גדילים תעשה לך : תניא אידך וראיתם
אותו וזכרתם את כל מצות ה' כיון שנתחייב אדם
במצוה זו נתחייב בכל מצות כולן :

רש"י שהזמן גרמא הוא דלילה לר"ס לאו זמן לניית והוי יום זמנה : כהנים
אשתרי כלאים לגביהו : אבנט דכתיב ביה עט ותכלת : כסות סומא :
דחייב : ורבנן : דאית להו לילה זמן לניית והוי זמנה שלא הזמן גרמא וכשיש
חייבות : זו קרית שמע : דמסכיר זמין של לניית קרא את קרית שמע : כיון
שנתחייב בזמנה זו : שהאיר היום נתחייב בכל המצות דרוב מצות נהגות ביום :

פרשת תרומה

הלכה ברכות דף י' ע"ב

אמר אביי ואיתימא רבי יצחק הרוצה ליהנות יהנה
כאלישע : ושאינו רוצה ליהנות אל יהנה
כשמואל הרמתי שנאמר זתישבתו הרמתה כי שם
ביתו ואמר רבי יוחנן שכל מקום שהרף שים ביתו עמו
ותאמר אל אישה הנה נאי ידעתי כי איש אלהים קדוש
הוא אמר רבי יוסי ברבי חנינא מכאן שהאשה מכרת
באורחים יותר מן האיש : קדוש הוא מנא ידעה רב
ושמואל חד אמר שלא ראתה זכוב עובר על שלחנו
וחד אמר סדין של פשתן הציעה על מטתו ולא ראתה
קרי עליו : קדוש הוא א"ר יוסי ברבי חנינא הוה קדוש
ומשרתו אינו קדוש (שנאמר) ויגש גיחוי להרפה אמר
רבי יוסי ברבי חנינא שאחזה בהור יפיה : עובר עלינו
תמיד

תמיד אמר רבי יוסי ברבי חנינא משום רבי אליעזר בן
יעקב כל המארח תלמיד חכם בתוך ביתו ומהנהגו
מנכסיו מערה עליו הכתוב כאלו מקריב תמידין ואמר
רבי יוסי ברבי חנינא משום רבי אליעזר בן יעקב אל
יעמוד אדם במקום גבוה ויתפלל אלא במקום נמוך
ויתפלל שנאמר ממעמקים קראתוך ה' תניא נמי הכי
לא יעמוד אדם לא על גבי כסא ולא על גבי שרפרף ולא
במקום גבוה ויתפלל אלא במקום נמוך ויתפלל לפי
שאינן גבהות לפני המקום שנאמר ממעמקים קראתוך
ה' וכתוב תפלה לעני כי יעטוף ואמר רבי יוסי ברבי
חנינא משום רבי אליעזר בן יעקב המתפלל צריך שיכוין
רגליו שנאמר ורגליהם רגל ישרה :

רש"י הרונה ליהנות . משל אחרים : יונה . ואין אישור בדבר : כאלו שטע
כמו שזכרנו באלו שטע סנהניה : והרונה של ליהנות . משל אחרים :
אל יונה . ואין בדבר לא משטח גסות הרוח ולא משום סנה : כשמואל הרומי .
כמו שזכרנו בשמואל הרומי של רנה ליהנות : כי שם ביתו . לעיל מיניה
כתוב ויהי מדי שנה בשנה וסגב בית אל והמלכה ושפט את ישראל . ושניך
ליה והסובתו הרומה כי שם ביתו וכי איני יודע שם ביתו אלא אכולהו
מקומות דקרא לעיל מיניה קאי שכל מקום שהיה הולך שם היה נושא כל כלי
השמימי בית עמו וזהל חנייהו של ליהנות מן אחרים : כבוד יפיה . בדדיה :
הפלה לעני . דרך עניות : יכוין את רגליו . זו אלה זו : ורגליהם רגל ישרה
נראין כרגל אחד :

מתניתין שבת פרק י"ט משנה ו'

אלו הן ציצין המעכבין את המילה בשר
החופה את רוב העטרה ואינו אוכל
בתרומה ואם היה בעל בשר מתקנו
מפני מראית העין מל ולא פרע את
המילה כאלו לא מל

הלכה שבת דף קל"ז ע"א

מל ולא פרעו וכו' א"ר אבינא אמר ר' ירמיה בר אבא
אמר רב בשר החופה את רוב גובהה של עטרה
ואם היה בעל בשר וכו' אמר שמואל קטן המסורבל
בבשר רואין אותו כל זמן שמתקשה ונראה מהול אינו
צריך למול ואם לאו צריך למול . במתניתא חנא רבן
שמעון בן גמליאל אומר קטן המסורבל בבשר רואין
אותו כל זמן שמתקשה ואינו נראה מהול צריך למול
ואם לאו אינו צריך למול מאי בינייהו איכא בינייהו
נראה ואינו נראה : תנו רבנן . המלאוטר אשר קדשנו
במצותיו וצונו על המילה : אבי הבן אומר אשר קדשנו
במצותיו וצונו של אברהם אבינו .
העומדים אומרים בשם שנכנס לברית כך יכנס לתורה
לחופה ולמעשים טיבים והמברך אומר אשר קדש
ידיד מבטן חוק בשאר השם וצאצאיו חתם באות ברית
קדש על כן בשכר זאת : אל חי חלקנו צוה להציל
ידידות שארנו משחת למען בריתו אשר שם בבשרנו
ברוך אתה ה' כורת הברית : המל את הגרים אומר
אשר קדשנו במצותיו וצונו על המילה והמברך אומר
אשר קדשנו במצותיו וצונו למול את הגרים ולהטיף
מהן דם ברית שאלמלא דם ברית לא נתקיימו שמים
וארץ שנאמר אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים
וארץ לא שמתי ברוך אתה ה' כורת הברית : המל את
העבדים אומר אשר קדשנו במצותיו וצונו על המילה
והמברך אומר אשר קדשנו במצותיו וצונו למול את
העבדים ולהטיף מהם דם ברית שאלמלא דם ברית
חוקות

חקות שמים וארץ לא נתקיימו שנאמר אם לא בריתי
יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי ברוך אתה
ה' כורת הברית :

רש"י רוב גובהה * לא תימא רוב העטרה דקתני מתניתין רוב סיקופה
אלא אפילו רוב גובהה במקום אחד : קטן המסורבל בגמר * פלטר
בלבו ששמן ועב ולאחר שנימול נראה כמכסהו : כל זמן שמתקשה * ומתוך
הקטן מתפשט גברו בדשמואל גרסין ונראה מהול בנותניתא גרסין ואינו
נראה מהול : איכא בנייכו נראה ואינו נראה * לשמואל נראה מהול הוא
דאין נריך לזולו הא נראה ואינו נראה נריך * לתניתא אינו נראה הוא דנריך
הא נראה ואינו נראה אין נריך : אשר קדש ידיו מבטן * ינחק קרי ידיו על
שם אשר אהבת : מבטן * דקודש שגולד נתקדש למנוח וז' דכתיב אל של שרה
אשתך וגי' והקיימות את בריתי אתו היינו מילה : בשאריו * בגשרו : שם *
חוק של מילה : ונאלצו * אחריו : חתם בלות * זו של ברית קדש * גוה
להניל ידידות שארנו משחת * מנהיגים דכתיב גם את דגם בריתך שלחתי
אסירך מבור אין מים בו :

מתניתין כתובות פרק ג' משנה ד'

המפתה נותן שלשה דברים האונס
ארבעה המפתה נותן בושת ופגם וקנס
מוסיף עליו האונס שנותן את הצער מה
בין האונס למפתה האונס נותן את
הצער המפתה אינו נותן את הצער
האונס נותן מיד והמפתה לכשיוציא
האונס שותה בעציצו והמפתה אם רצה
להוציא מוציא

הלכה כתובות דף ט"ז ע"ב

האונס נותן מיד המפתה לכשיוציא וכו' לכשיוציא
אשתו היא אמר אביי אימא לכשלא יכנוס
תניא

תניא נמי הכי אף על פי שאמרו המפתה נותן לכשלא
יכנוס בושת ופגם נותן מיד ואחר האונס ואחר המפתה
בין היא ובין אביה יכולין לעכב בשלמא מפתה כתיב
אם מאן ומאן אביה אין לי אלא אביה היא עצמה
מנין תלמוד לומר ימאן מכל מקום אלא אונס בשלמא
אידי כתיב ולו תהיה מדעתה אלא אביה מנלן אמר
אביי שלא יהא חושא נשכר * רבא אמר קל וחומר
ומה מפתה שלא עבר אלא על דעת אביה בלבד בין
היא ובין אביה יכולים לעכב אונס שעבר על דעת
אביה ועל דעת עצמה לא כל שכן רבא לא אמר כאביי
כיון דקא משלם קנס לאו חושא נשכר הוא * אביי לא
אמר כרבא מפתה דאיהו מצי מעכב אביה נמי מצי
מעכב * אינס דאיהו לא מצי מעכב אביה נמי לא
מצי מעכב * תניא אידך אף על פי שאמרו אינס נותן
מיד כשיוציא הוא אין לה עליו כלום * כשיוציא מי
מצי מפיק לה * אימא כשיוציא היא אין לה עליו כלום
מת יצא כסף קנסה בכתובתה רבי יוסי בר יהודה
אומר יש לה כתובה מנה * במאי קמיפלגי רבנן סברי
טעמא מאי תקינו רבנן כתובה כדי שלא תהא קלה
בעיניו דהוציאה והא לא מצי מפיק לה ורבי יוסי ברבי
יהודה סבר הא נמי מצער לה עד דאמררה היא לא
בעינא לך :

רש"י אשתו היא * וגי' אשתו היא כבר דקאמר לכשיוציא : לכשלא יכנוס *
שמתאן היא או אביה או המפתה עצמו : יכולין לעכב * שלא יכנסנה :
תהיה * משמע היא מורה את ענהו לו : מני מעכב * שאל רנה אינו כונס
כדאמרין לקמן ימהרנה לו מדעתו : אביה נמי לא וגי' מעכב * אי לאו שלא

יהא חוטא נשכר : אף על פי שאמרו אונם נותן מיד כשזוהאנה אין לה עליו כלום . ולא אמרינן אין קנסה תחת כתובתה שהרי לאביה נותן מיד אלא כסף קנסה הוא כתובתה אין אם מת יאל כסף קנסה בכתובתה : מי מני פסיק לה . לא יוכל לשלמה כתיב : כשתלא היא . אם יתה מאליה ותבעה הימנו גט : טעמא מתי תקינו רבנן כתובה . לשאר נשים :

פלגה מניעה דף ק"ז ע"א

אמר ליה רב יהודה לרבין בר רב נחמן רבין אחי לא תזבין ארעא דסמיכא למתא דאמר רבי אבהו אמר רב הונא אמר רב אסור לו לאדם שיעמוד על שדה חכירו בשעה שעומדת בקמותיה איני והא אשכחיהו רבי אבא לתלמידי דרב אמר להו סאי אמר רב בהני קראי ברוך אתה בעיר וברוך אתה בשדה ברוך אתה בבאך וברוך אתה בצאתך ואמרו ליה הכי אמר רב ברוך אתה בעיר שיהא ביתך סמוך לבית הכנסת ברוך אתה בשדה שיהו נכסך קרובין לעיר ברוך אתה בבאך שלא תמצא אשתך ספק נדה בשעת ביאתך מן הדרך וברוך אתה בצאתך שיהיו צאצאי מעד כמותך ואמר להו רבי יוחנן לא אמר הכי אלא ברוך אתה בעיר שיהא בית הבסא סמוך לשולחנך אבל בית הכנסת לא ור' יוחנן לטעמיה דאמר שכר פסיעות יש ברוך אתה בשדה שיהו נכסך משולשים שלישי בתבואה שלישי בזיתים ושלישי בגפנים ברוך אתה בבאך וברוך אתה בצאתך שתהא יציאתך מן העולם כביאתך לעולם מה ביאתך לעולם בלא חטא אף יציאתך מן העולם בלא חטא לא קשיא הא דמהדר ליה שורא ורתקא . הא דלא מהדר

מהדר ליה שורא ורתקא והסיר ה' ממך כל חולי אמר רב זו עין . רב לטעמיה דרב סליק לביקברי עבד מאי דעבד אמר תשעים ותשעה בעין רעה ואחד בדרך ארץ ושמואל אמר זו הרוח שמואל לטעמיה דאמר שמואל הכל ברוח . ולשמואל היא איכא הרוגי מלכות הנך נמי אי לאו זיקא עבדי דרו סמא וחיי :

רש"י לא תזבין . לא תקנה סדה הסמוכה לעיר שצין בני אדם שולטת סס תמיד : אסור לאדם וכו' . שלא יפסידנה בעין הרע : קרובין לעיר . שלא יהא טורח להכניס פירות : ספק נדה . וכל שכן ודאי : ואמר להו ר' אבא ר' יוחנן לא אמר הכי : סמוך לשלחנך כלו' סמוך לביתך שלא תטורח להרחיק בסדו' והאי דנקט שולחנך שתוכל לבדוק ענמך לפני איכילא ולאחר איכילא כדאמרינן בשבת כדתניא הגרד לנקביו ואוכל דומה לתנור שהסיקוהו על גבי אפרו ואחר איכילא שהנחיל דוחק ומזויז' את המעוכל ואם יהא גרד להרחיק פעמים שהעמוד חוזר ובא לדי הדרוקן אבל בית הכנסת סמוך לביתו לרבי יוחנן לאו מעליותא היא : רבי יוחנן לטעמיה . דאמר במסכת סוטה שכר פסיעות יש דאמר למדנו יראת הטא מבתולה וקבול שכר מאלמנה שאמרה לו ולא שכר פסיעות יש אם יש בית הכנסת בשכינתי ואני בזה לבית מדרשך להתפלל : משולטין . שיש שנה שלוקה בגפנים ובזיתים ואין לוקה בתבואה ויש שנה שלוקה בו ולא בו ותפי לו פליטה : לא קשיא . דרב אדרב : שורא וריתקא . חומה ורתיקת גדר של נגרים כמו חיל והותה : כל חולי . דבר שכל החולאים תלויס בו : זו העין . עין רעה : עבד מה דעבד . יודע הוא ללחוש על הקברות ולהבין על כל קבר וקבר באיו מיתה מת אם מת בזמנו אם בעין רעה : הכל ברוח . כל החולאים ותולדות מיתה על נשיבת הרוח באים הכל לפי השעה והאדם יש לך אדם שרוח פלוני קשה לו ובשעה פלוני : והאיכא הרוגי עלבות . הרוגי חרב : אי לאו זיקא . שכנס בניוכה : עבדי סמא וקיי . סס המצבר בשר חתיכה ומן העשבים הוא . כדאמר בהמוכר את הספינה :

פלגה מנחות דף מ"ג ע"ב

תניא אידך וראיחם אותו וזכרתם את כל מצות ה' שקולה מצוה זו כנגד כל המצות כולן ותניא אידך וראיתם אותו וזכרתם ועשיתם ראיה מביאה

מביאה לידי זכירה זכירה מביאה לידי עשירה ורבי שמעון בן יוחאי אומר כל הזורז במצווה זו זוכה ומקבל פני שכינה כתיב הכא וראיתם אותו וכתיב התם את ה' אלהיך תירא ואותו תעבוד רבי אליעזר בן יעקב אומר כל שיש לו תפילין בראשו ותפילין בזרועו וציצית בבגדו ומזוזה בפתחו והכל בחזק שלא יחטא שנאמר וההוש המשולש לא במהרה ינתק ואומר הונח מלאך ה' סביב ליריאי ויחלצם תניא היה רבי מאיר אומר מה נשתנה תכלת מכל מיני צבעונין מפני שהתכלת דומה לים וים דומה לרקיע ורקיע לכסא הכבוד שנאמר ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר וכעצם השמים לטוהר וכתיב כמראה אבן ספיר דמות כסא תניא היה רבי מאיר אומר גדול עיניו של לבן יותר מעניו של תכלת משל למה הדבר דומה למלך בשר ודם שאמר לשני עבדיו לאחד אמר הבא לי חותם של טיש ולאחד אמר הבא לי חותם של זהב ופשעו שניהם ולא הביאו אי זה מהן עניו מרובה הוי אומר זה שאמר לו הבא לי חותם של טיש ולא הביא תניא היה רבי מאיר אומר תיב אדם לברך מאה ברכות בכל יום שנאמר ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל מעמך רב תיב בריה דרב אויא בשבתא וביומי טבי טרח וממלי להו באיספרקמי ומנדי :

רש"י שקולה מנוה זו : מדכתיב את כל המנוט ועוד דניית בנימטריא ת"ר ומוט קשרים וח' מוטין הרי תריג : ראש : נינית וביאס לידי זכירת מנוט : כתיב הכא וכו' וכתיב התם את ה' וכו' : מה להלן שכינה אף כאן שכינה

שכינה : הכל בחזקת מכל וכל עומד בחזקת שלל יחטא : המשולם תפילין ונינית ומנוח : סביב לראשו : העושים מנוט וחלום מחטא : מה נשתנה תכלת : שיהו הקב"ה למנוה זו : דומה לים : שנעשו בו נסים לישראל : ורקיע לכסא הכבוד : ומנוט התכלת מזכיר היושב על כסא ועוד נאה לישראל שיהא כסאו עליהם שנאמר ותחת רגליו וגו' דהיינו רקיע : וכתיב ספיר : וכסא כתיב ספיר אלא רקיע כמחזה כסא ותכלת לים וים לרקיע ואין קהיון : גדול עניו של לבן : למי שאינו מטיל נינית ותכלת : חותם : היו עושין לבהמה ולעבד כשקוין אותו לשם סימן עבדות : זה שאמר לו המלך הבא לי חותם של טיש : שמוני הוא ולא הביא עניו מרובה : מה ה' אלהיך קרי ביה מאס : בשבתות וי"ט : דלא מנלו שמונה עשרה : טרח וממלא להו למאס ברכות : באספרקמי : בשמים : ומנדי : מיני מנדים שטעונים ברכה :

פרשת תצוה

הלכה ברכות דף י"ב ע"ב

אמר רבה בר חיננא סבא משמיה דרב כל מי שלא אמר אמת ויציב שחרית אמת ואמונה ערבית לא יצא ידי חובתו שנאמר להניד בבקר חסדך ואמונתך בלילות ואמר רבה בר חיננא משמיה דרב המתפלל כשהוא כורע כורע בברוך וכשהוא זוקף זוקף בשם אמר שמואל מאי טעמא דרב דכתיב ה' זוקף כפופים מתיבי ומפני שמי נחת הוא מי כתיב בשמי מפני שמי כתיב : אמר ליה שמואל לחייא בר רב בר אוריאן תא ואימא דך מילתא מעלייתא דאמר אבוך דהכי אמר אבוך כשהוא כורע כורע בברוך וכשהוא זוקף זוקף בשם : רב ששרת כי כורע כורע כחזרא : כי קא זקיף זקיף כחייא : ואמר רבה בר חיננא סבא משמיה דרב כל השנה כולה אדם מתפלל האל הקדוש מלך אוהב צדקה ומשפט חוץ מעשרה

מעשרה ימים שבין ראש השנה ויום הכפורים
שמתפלל המלך הקדוש והמלך המשפט ורבי אלעזר
אמר אפילו אמר האל הקדוש וצא שנאמר ויגבה ה'
צבאות במשפט והאל הקדוש נקדש בצדקה אימתי
ויגבה הי צבאות במשפט אלו עשרה ימים שמראש
השנה ועד יום הכפורים וקאמר האל הקדוש מאי הוי
ערה אמר רב יוסף האל הקדוש ומלך אורב צדקה
ומשפט רבה אמר המלך הקדוש והמלך המשפט
והלכתא כרבה :

רש"י כל מי שלל אמר ברכת אמת ויניב כמו שתקנוה וכן אמת ואמונה
בערבית לא ינא : שנאמר להניד בבוקר חסדך וברכת אמת ויניב
נולה על חסד שעשה עם אבותינו הוא שהניחם ממונים ונקט להם היס
והעברים וברכת אמת ואמונה מדבר בה אף על העתידות שאנו מנפיש טיקיים
לנו בהטחתו ואמונתו לגאולנו מיד מלכים ומיד עריצים ולפני נפשו בחיים
ולמדריכנו על צמות אויבינו כל אלה הניסים התדירים תמיד : כשהוא כורע
בצלות ובהודאה כורע בברוך וזוקף את עניו כשהוא מזכיר את השם על סם ה'
זוקף כפופים : נחת לשון הכנעה : כחורא שטט ביד אדם וחובטו כלפי
מטה צבת אחת : זקף כחויף : צנחת ראשו תחלה וזכ"כ גופו שלל תחלה
כרעיתו עליו כמשי : כחויף כנחש הזה כשהוא זוקף עניו מגביה הראש
תחלה וזוקף מעט מעט : המלך הקדוש לפי שבנימס הללו הוא מראה מלכותו
לשבות את העולם : המלך המשפט כמו מלך המשפט כמו נושאי הארון הברית
כמו ארון הברית וכו' :

הלכה שבת דף ק"מ ע"ב

אמר רב קטינא העומד באמצע המטה כאלו
עומד בכריסה של אשה ואמר רב חסדא בר
בי רב דלא נפישא ליה ריפתא לא ליכיל ירקא כשיס
דנריר ואמר רב חסדא אנא לא בעניותי אבל ירקא
ולא בעתירותי אבל ירקא בעיותי משום דנריר
בעתירותי

בעתירותי דאמינא היכא דעייל ירקא ליעיל בשרא
וכוורו ואמר רב חסדא האי מאן דאפשר ליה
למיכל נחמא דשערי ואכיל דחייט קעבר משום בר
תשחית ואמר רב פפא האי מאן דאפשר למשרתי
שיכרא ושתי חמרא עבר משום בל תשחית ולא
מילחא היא בל תשחית דנופא עדיף ואמר רב חסדא
בר ברב דובין אומצא לזבין אונקא דאית ביה תלתא
מיני בישרא ואמר רב חסדא בר בי רב לא ליריב
אציפתא הדחא דמכליא מאניה ואמר רב חסדא
בר בי רב לא לישדר מאניה לאושפזיה לחווריה ליה
דלאו אורה ארעא דילמא חזי ביה מידי ואתי למנניא
אמר להו רב חסדא לבנתיה תיהוין צניעותן באפי
גברייכו לא תיכלון נחמא באפי גברייכו לא תיכלון
ירקא בליליא לא תיכלון חמרי בליליא ולא תשתון
שיכרא בליליא ולא תפנון היכא דמפני גברייכו וכי
קא קארי איניש אבבא לא תימרון מנו אלא מני :

רש"י באמצע המטה שאיש ואשה רגילין בה לכן : כאלו עומד וכו' :
דמהרת : לא ליכול ירקא ירק חי כרישין נר'פול ושיחלים :
משום דגריד ליבא ומאכילי לחם הרבה ואין לו : אונקא נואר : תלתא
מיני בשרא יטעוס בו ג' מיני מטעמים סמן ובקוש וגיד הנואר : אציפתא
דהתא מחללת חדשה של גמי לה ונחלוטית הגמי מבלה הבגדים : לאושפזיה
לפונדקית שו לא יסלה חלוקי לגבן דילמא חוייא בכו קרי ומנניא עליה :
לא תיכלון נחמא באפי גברייכו פעמים תאלל הרבה ותתגבה עליו : לא תיכלון
ירקא בליליא מפני ריח הפה : שיכרא ותמר ומשלבין ומביאין לידי הפחה :
היכא דמפני גברייכו בגילוי בפניהם בשדות ואפילו שלל בפניהם שמכיר מקומו
ומקומם ומאסתם לו בזכותו : לא תימרון מנו מי הוא לשון זכר לא תרגילו
לכוננס לדבר עם זכרים : אלא מני מי היא :

הלכה

הלכה כתובת דף כ' ע"א

אמר רבי אילעא באוישא התקינו דהמכזבו אל
 יבזבו יותר מחומש תניא נמי הכי המבזבו
 אל יבזבו יותר מחומש שמא יצטרך לבריות ומעשה
 באחד שבקש לבזבו יותר מחומש ולא הניח לו חברו
 ומנו רבי ישבב ואמרי לה ר' ישבב ולא הניחו חברו
 ומנו רבי עקיבא אמר רב נחמן ואיתימא רב אחא
 בריעקב מאי קראה וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו
 לך והא לא דמי עישורא בתרא לעישורא קמא אמר
 רב אשי אעשרנו לבתרא כי קמא אמר רב יצחק
 באוישא התקינו שיהא אדם מתגלגל עם בנו עד
 שתים עשרה שנה מכאן ואילך יורד עמו לחייו אינו
 והא אמר ליה רב לרב שמואל בר שילה בציר מבר
 שית לא תקביל בר שית קביל וספי ליה כתורא
 אין ספי ליה כתורא מיהו אינו יורד עמו לחייו עד
 לאחר שתים עשרה שנה ואי בעית אימא לא קשיא
 הא למקרא הא למשנה דאמר אביי אמרה לי אם
 בר שית למקרא בר עשר למשנה בר תליסר לתענית
 מעת לעת ובתינוקת בת תריסר אמר רב קטינא
 כל המכניס את בנו פחות מבן שש רץ אחריו ואינו
 מניעו איכא דאמרי חבריו רצין אחריו ואין מניעין
 אותו ותרווייהו איתנהו חליש ונמיר איבעית אימא
 הא דכתיש הא דבריא אשרי שומרי משפט עושה
 צדקה בכל עת וכי אפשר לו לאדם לעשות צדקה
 בכל עת דרשו רביתנו שביבגה ואמרי לה רבי
 אליעזר

אליעזר זה הוון ובנותיו כשהם קטנים ר' שמואל
 בר נחמני אמר זה המנדל יתום ויתומה בתוך ביתו
 ומשיאן הוון ועושר בביתו וצדקתו עומדת לעד רב
 הונא ורב חסדא חד אמר זה הלומד תורה ומלמדה
 וחד אמר זה הכותב תורה נביאים וכתובים
 ומשאלין לאחרים וראה בניס לבניך שלום על ישראל
 אמר רבי יהושע בן לוי כיון שבנים לבניך שלום על
 ישראל דלא אתו לידי הלויצה ויבוס רבי שמואל בר
 נחמני אמר כיון שבנים לבניך שלום על דייני ישראל
 דלא אתו לאנצויי:

רש"י המבזבו לעניים מחומש שבכספו סוף יצטרך לבריות : עשר
 אעברנו בני עשורין הו לכו חומש : והא לא דמי בתרא לקמא
 דבי שקלת לקמא פשו לכו תשע ובי הדרת מדלת מעשר דידכו לאו כי קמא
 הוא ואין כלן חומש בכניהם : אעברנו מדלא כתיב עשר אעשר לך הכי קאמר
 אעשרנו לראשון כלומר מעשר שני יהיה כראשון : תגלגל עם בנו אל מסרב
 ותלמוד יגלגל עמו בנחת ובדברים רבי : יורד עמו לחייו לרדותו ברעוטה ובחוסר
 לחם : רב שמואל בר שילת תלמוד תנוקות היה : וספי ליה כי תורא
 הלעיטהו תורה כשור שאתה מלעיטו ואובסו מאכל : לתעניתא מעת לעת
 להתענות כל היום ומנוכה לשעות קודם לכן שתיים בדאמר ביומא ובתינוקות
 שהיא ממחרת להביא כח שאינה נותנת כח בלימוד תורה וי"ב דקאמר שנת י"ב
 גופא קאמר דאי בת י"ב ויום אחד דאורייתא היא שביאה שתי שערות ונת
 עונשים ואין צורך לנו ללמוד ומניקתו של אבי : המכניס את בנו ללמוד
 תורה : רן אחריו להברותו ולחיותו : ואין מגיעו : מסוכן הוא למות מרב
 חולשו : סבירו רנין אחריו להיות פקחין בתורה כמותו : הא דכתיב
 אל יכניסנו שמסוכן הוא פן יחליש וימות : דבריא יכניסנו לפי שמתפקח :
 זה הוון ובנותיו קטנים שתימך יום ולילה הן עליו והיא נדקה שאינו חיוב
 עליו בהם : הוון ועושר בביתו שאין המון כלה ואעפ"כ נדקתו עומדת
 לעד : זה הלומד תורה ומלמדה מתקיימת בו הרי הוון ועושר בביתו ונדקתו
 עומדת לעד על שטרם ללמוד לתלמידים : זה הכותב וכו' הספרים קיימים
 לו שאינם כלם ונדקתו עומדת לעד : לאנצויי מי קרוב וקודם לנפלה :

הלכה בבא מציעא דף ק"ז ע"ב

אמר רבי חנינא הכל בידו שמים חוץ מצנים פוזים שנאמר צנים פחים בדרך עקש שומר נפשו ירחק מהם רבי יוסף בר חנינא אמר זו ציאה דאמר מר צואת החוטם וציאת האוזן רובן קשה וזמיעטן יפה רבי אלעזר אמר זו מרה תניא נמי הכי מחלה זו מרה ולמה נקרא שמה מחלה שהיא מחלה כל נפוש של אדם דבר אחר מחלה ששמונים וישראלשה חלאים תלויים במרה וכולן פת שחרית במלח וקיתון של מים מבטלתן תני רבנן שלשה עשר דברים נאמרו בפת שחרית מצלת מן החמה ומן צחנה ומן הזיקין ומן המזיקין ומחכימת פתי וזוכה בדין ללמוד תורה וללמד ודבריו נשמעים ותלמודו מתקיים בידו ואין בשרו מעלה הבל ונוקק לאשתו ואינו מתאווה לאשה אחרת והורגת כנה שבבני מעים ויש אימרו אף מוציא את הקנאה ומכנס את האהבה אמר ליה רבה לרבא בר מרי מנא הא מילתא דאמרי אינשי שתין רהוטי רהוטי ולא מטו לגברא דמצפרא כרף ואמרו רבנן השכס ואכול בקיץ מפני החמה ובחורף מפני הצינה אמר ליה דכתיב לא ירעבו ולא יצמאו ולא יכסו שרב ושמש לא יכסו שרב ושמש כיון דלא ירעבו ולא יצמאו אמר ליה את אמרת לי מהתם ואנא אמינא לך מהכא ועבדתם את ה' אלהיכם וברך את לחמך ואת מימך ועבדתם את ה' אלהיכם זו קריית שמע ותפלה וברך את לחמך ואת מימך

זו פת במלח וקיתון של מים מכאן ואילך והסידורתי מחלה מקרבך:

רש"י צנים פחים יקור הטופח ולאו היינו רוח דקאמר שמואל דשמואל זיקא בלא צינה נמי זיקא: זו מרה סהמיריה שבה גדולה ונובעת ומתפשטין בגידן ובעצמות: וכולן פת צולה מבטלתן כדילף לקמן מקראי: וקיתון של מים למי שאין לו יין: ומן הזיקין היינו רוח דאמר שמואל: מחכימת פתי מדעתו מיושבת עליו לפי שאינו מטער בעינו: וזוכה בדין אם יש לו דין עם חבירו דעתו מיושבת ליסב דבריו בבית דין להטעים: ללמוד וללמד ונחת יסוב הדעת: ודבריו נשמעין לבריות משם לו לב להטעימן: הגל יועל וחס: נוקק לאשתו: אם בעל הרהורים הוא ומתוך סגבו טוב בנקר סאל קנת טובע לאשתו ובגלתו לטוק ורוחם נשים אינו מתאווה להן: כנה שבבני מעים: תולעים: מוניח את הקנאה ואת התגר שסאין לבו טוב עליו הוא נוח לכשם: ואשרו רבנן השכס ואכול בערבי פסחים בדברים שנים רבי לבני:

הלכה מנחות דף ס"ח ע"א

רב ושמואל דאמרי תרווייהו בזמן שבית המקדש קיים עומר מתיר בזמן שאין בית המקדש קיים האיר מזרח מתיר מאי טעמא תרי קראי כתיבי כתיב עד יום הביאכם וכתוב עד עצם היום הזה: הא כיצד כאן בזמן שבית המקדש קיים כאן בזמן שאין בית המקדש קיים רבי יוחנן וריש לקיש דאמרי תרווייהו אפילו בזמן שבית המקדש קיים האיר מזרח מתיר והכתיב עד יום הביאכם למצוה משקרב העומר הותר חדש מיד למצוה העומר היה מתיר במדינה ושתי הלחם במקדש למצוה משחרב בית המקדש התקין רבן יוחנן בן זכאי שיהא יום הנף כולו אסור מאי טעמא מהרה יבנה בית המקדש ויאמרו אשתקד מי לא אכלנו בהאיר מזרח השתא נמי ניכול ולא ידע

ידעי דאשתקד לא הוה עומר דהאיר מזרח מתיר
והשתא דאיכא עומר עומר מתיר ואי סלקא דעתך
למצוה משום מצוה ליקום וליגזור אמר רב נחמן
בר יצחק רבן יוחנן בן זכאי בשיטת רבי יהודה אמרה
דאמר מן התורה אסור שנאמר עד עצם היום הזה
עד עצומו של יובל וקסבר עד ועד בכלל רב פפא
ורב הונא בריה דרב יהושע אכלי חדש באורחא
דשיתסר ננהי שבסר קסברי חדש בחוצה לארץ
דרבנן ולספיקא לא היישין ורבנן דבי רב אשי אכלי
בצפרא דשבסר קסברי חדש בחוצה לארץ דאורייתא
ורבן יוחנן בן זכאי מדרבנן קאמר וכי תקין ליום הנך
לספיקא לא תקין אמר רבינא אמרה לי אם אבוד
לא הוה אכיל חדש אלא באורתא דשבסר ננהי
תמניסר דסבר לה כרבי יהודה וחייש לספיקא :

רשי האיר המורה הנן המה של י' אבל ללו אסור עד ענש היום
עד מראה היום וקסבר עד ולא עד בכלל מסקרב העומר כל
הנך מצום פריא קמייתו הש"ס לרבי יוחנן ורש לקיס : הותר חדש אלמא
בעומר תליא מלתא ומשני למנהו מנהו להמתין עד סיקרב העומר אבל בלאו
לא עבר : והמתן במתניתין העומר מתיר חדש במדינה לאוכלו ושתי הלחם
שבגזרת מתירין חדש במקדש להביא מנחות מן החדש אלמא בעומר תליא
מלתא : והתן משקרב וכו' ואמרינן מ'ט וכו' : אמר רב נחמן רבן יוחנן
בשיטת רבי יהודה אמרה דאמר מן התורה הוא אסור לאחר מרבן ולא
משום גזירה שניא יבנה : ענש ענמו של יום : קסבר חדש במנהו לארץ דרבנן
ולספיקא שניא למחר יהיה ששה עשר לא חיישי : רבנן דבי רב אשי בעינן
למתוגי עד שיאיר נורח : בצפרא דשבסר דאי נמי שתיסר הוא הרי התיר
האיר המורה : דקסבר חדש במנהו לארץ דאורייתא הילכך חיישין לספיקא
ולא אכלי מאורתא ובצפרא אכלי ליה ולא חיישין לתקנת רבי' משום דגזירה
דרבנן היא שניא יבנה וכו' והכו רבנן למיגור ביום הנך גופיה ולספיקא לא הקינו
להמתין כל היום : וסבר לה כרבי יהודה דאמר כל יום הנך אסור מן התורה
וחדש במנהו לארץ אסור דאורייתא הילכך חייש לספיקא להמתין כל היום :

פרשת

פרשת תשא

הלכה ברטת דף י"ד ע"ב

אמר שלא כל הקורא קריית שמע בלא תפילין
כאלו מעיד עדות שקר בעצמו אמר רבי
חייא בר אבא אמר רבי יוחנן כאלו הקריב עולה בלא
מנחה וזבח בלא נסכים ואמר רבי יוחנן הרוצה
שיקבל עליו עול מלכות שמים שלימה יפנה וישיל
ידיו ויניח תפילין ויקרא קריית שמע ויתפלל זה הוא
מלכות שמים שלימה אמר רבי חייא בר אבא אמר
רבי יוחנן כל הנפנה ונוטל ידיו ומניח תפילין וקורא
קריית שמע ומתפלל מעלה עליו הכתוב כאלו בנה
מוזבח והקריב עליו קרבן דכתיב ארחץ בנקיון כפי
ואסובבה את מזבחך ה' אמר ליה רבא לא סבר לה
מר כאלו טבל דכתיב ארחץ בנקיון ולא כתיב ארחץ
כפי אמר ליה רבינא לרבא חזימר האי צורבא מרבנן
דאתא ממערבא ואמר מי שאין לו מים לרחוץ ידיו
מקנת ידיו בעפר ובצורור ובקסמית אמר ליה שפיר
קאמר מי כתיב ארחץ במים בנקיון כתיב כל מידי
דמנקי דהא רב חסדא לויט אמאי דמהדר אמאי
בעידן צלותא והני מילי לקריית שמע אבל לתפלה
מהדר ועד כמה עד פרסה והני מילי לקמיה אבל
לאחוריה אפילו מיל אינו חוזר ומינה מיל הוא דאינו

חוזר הא פחות ממיל חוזר :

רשי כאלו מעיד עדות שקר בעצמו לטעם מעליא : כאלו הקריב עולה
בלא מנחה שחייבו הכתוב להקריב עמה שנאמר ועשירית האיפה וגו'

דף

אף הקורא ואינו מוקיים אינו גומר את המנוחה : נסכים * הוא סיון המתנסך
על גבי המזבח אחר העולה והזבח כדכתיב ונסכים חגי הקין וגו' והוא הדין
דמיני לזימור כאלו הקריב עולה בלא מנחה ונסכים דהא עולה נמי טעונה
נסכים אלא לישנא דקרא נקט עולה ומנחה זבח ונסכים : יפנה * לנקבו :
דכתיב ארזן בנקיון * משמע ארזן כל הגוף ולא כתיב ארזין כפי לדרשא
אהא לומר שמעלה עליו סכר רחוקת כפיס כאלו טבל כל גופו : קסומות קיסס :

מתנישין שבת פרק כ"א משנה ב'

האבן שעל פי החבית מטה על צדה
והיא נופלת היתה בין החביות מגביהה
ומטה על צדה והיא נופלת מעות שעל
הכר נוער את הכר והן נופלות היתה
עליו לשלשת מקנהו בסמרטוט היתה
של עור נותנין עליה מים עד שתכלה

הלכה שבת דף קמ"ב ע"א

מעות שעל הכר וכו' אמר רב תיבא בר אשי
אמר רב לא שנו אלא בשוכח אבל בטניה
נעשה בסיס לדבר האסור אמר רבה בר בר חנה
אמר רבי יוחנן לא שנו אלא לצורך גופו אבל לצורך
מקומו מטלטלו ועודן עליו אמר רבי אשיעיא שכח
ארנקי בחצר מניח עליה כבר אי תינוק ומטלטלה
אמר רב יצחק שכח לבינה בחצר מניח עליה כבר או
תינוק ומטלטלה אמר רבי יהודה בר שילא אמר
רבי אסי פעם אחת שכחו דסקיאי מליאדה מערת
בסרטיא ובאו ושאלו את רבי יוחנן ואמר להם הניחו
עליה כבר או תינוק ומטלטלה אמר רב זוטרא
הלכתא בכל הני שמעתתא בשוכח רב אשי אמר
אפילו

אפילו שכח נמי לא ולא אמרו כבר או תינוק אלא
למת בלבד אביי מנח כפא אכופי רבא מנח סכינא
אבר יונה ומטלטלה אמר רב יוסף כמה חריפא
שמעתתא דדרדקי אימור דאימור רבנן בשוכח
לכתחלה מי אמור אמר אביי אי לאו דאדם חשוב
אנא כפא אכופי למה לי הא חזו דמזנא עלייהו אמר
רבא אנא אי לאו דאדם חשוב אנא סכינא אבר יונה
למה לי הא חזו ליה לאומצא טעמא דחזו לאומצא
הא לא חזו לאומצא לא למימרא דרבא כרבי יהודה
סבירא ליה והאמר רבא לשמעה טוי לי בר אווויא
ושדי מיעה לשונרא התם כיון דמסרח דעתיה עלייה
מאתמול הכי נמי מסתברא דרבא כרבי יהודה
סבירא ליה דדרש רבא אישה לא חכנס לבית
העצים ליטול מהם אוד ואוד שנשבר אסיר להסיקו
ביום טוב לפי שמסיקין בכלים ואין מסיקין בשרי
כרים שמע מינה :

רש"י לא שנו * דמנער : נעשה * הכר נסכים לזעות ואף הכר אסור
בטלטול : לא שנו * ומנערה ואינה מטלטלה בטורו עליה : אלא
כרך גופו * של כר לשכב עליו היכך בניעור סגיא ופדי ליה באתרייהו : אבל
כרך לזקומו * של כר מטלטלה עם המעות לזקום אחר : דסקיאי מליאדה מעות
גרסינן בסרטיא * רשות הרבים : הניחו עליה כבר או תינוק * דלשתרו
לטלטלה אנבייהו תוך ארבע אמות וטלטלה פחות פחות מר' אמות או בתחום
של בני אדם כדאמרן בעירובין : בשוכח * אבל במניח מדעת מערב יום שבת
לא התירו לו מטלטלה על ידי כבר או תינוק : אלא לזות * משום כבוד הבריות
כשמוטל בהמה : אביי מנח כפא אכופי * מניח תרוד על העומרים לטלטלן
אנב תרוד : אבר יונה * הי בלא מליח : חריפא שמעתתא דדרדקי * סוכרים
הם שהם חריפים : אימור דאימור רבנן * בלרנקי ודיסקיאי מניח עליה כבר או
תינוק בשכחה ובמקום התורפה ומשום הפסד ממון : אמר אביי * אלא שפיר

מטלטלנא

מוטלטלג כיפי ואפילו בלא תרווד : אי לאו דאדם הכוב אגא . ואגא מחמיר
על עמי סלא ימרו ממי להקל באיסורין : כפא אכופי למה לי . בלאו כפה
כמי שרי לטלטליניהו דהא חוו למוגא עלייהו : לאומגא . לאוכלו מי בשבת שיש
בני אדם שדעתן יפה ואוכלין במר מי וקרו לה אומגא : הא לא חוו לאומגא
לא . ואע"ג דחוו לשונרא דאמרינן מוכן לאדם לא הוי מוכן לכלבים : כר' .
במס' בינה : טו' לי בר חווא' . ביום טוב : ושדי מעיה לשונרא . אלמא מטלטל
להו מכוס שונרא ואע"ג דהאידיגא לא חוו לאדם ללאו אורה ארעא לויכלא ביום
טוב ומיהו מאתמול לאדם הוו קיימי : ההם כיון דמסרח : מעייל אי מננע
ליה עד אורהא : מאתמול . דעתיה עליה לשונרא ובין השמשות נמי מוכן לבהמה
היה : אור . פור'און דהם עניס להסקה ניתנו ולא לטלטול כלי : ואור
שנכבר . ב"ט : בשברי כלים . שנכברו היום דהו"ל נולד : ס"א . דכר' ס"ל
דאית ליה מוקנה :

מתניתין בהובות פרק ה' משנה ח'

המשרה (פירוש הופרנס ע"י אפוסטרופוס) **את אשתו**
על ידי שלישי לא יפחות משני קבין
חטין או מארבעה קבין שעורים אמר
רבי יוסי לא פסק לה שעורים אלא רבי
ישמעאל שהיה סמוך לאדום ונותן לה
חצי קב קטנית וחצי לוג שמן וכו' . ואם
היתה מניקה פוחתיו לה ממעשה ידיה
ומוסיפין לה על מזונותיה וכו'

כלכה בהובות דף ס"ד ע"ב

וחצי לוג שמן אלו יין לא קתני מסייעא ליה לרבי
אלעזר דאמר רבי אלעזר אין פוסקין יינות
לאשה . ואם תאמר אלכה אחרי מאהבי נוחני לחמי
ומימי צמרי ופשותי שמני ושקווי דברים שהאשה
משתוקקת עליהן ומאי ניהו תבשיטין . דרש רבי
יהודה איש כפר נבירא ואמרי לה איש כפר נפור
חיל

חיל מנין שאין פוסקין יינות לאשה שניאמר ותקם
חנה אחרי אכלה בשילה ואחרי שתה שתה ולא
שתת מתיבי רגילה נותנין לה רגילה שאני דאמר
רב חיננא בר כדנא אמר שמואל רגילה בפני בעלה
ישני כוסות שלא בפני בעלה נותנין לה כוס אחד אינה
רגילה בפני בעלה אלא כוס אחד . שלא בפני בעלה
אין נותנין לה כל עיקר . תנא כוס אחד יפה לאשה
שנים ניוול הוא . שלשה תובעת בפה . ארבע אפילו
חמיר תובעת בשוק ואינה מקפדת . אמר רבא לא
שנו אלא שאין בעלה עמה אבל בערה עמה לית לן
בה . והא חנה דבעלה עמה הואי אכסנאי שאני
דאמר רב הונא מנין לאכסנאי שאסור בתשמיש המט'
שנאמר וישכימי בבקר וישתחוול לפני ה' וישבו ויבאו
אל ביתם הרמתה וידע אלקנה וגו' . השתא אין
מעקרא לא . דביתו דרב יוסף בריה דרבא אתא .
לקמיה דרב נחמיה בריה דרב יוסף אמרה ליה פסוק
לי מזוני . פסק לה . פסוק לי חמרא . פסק לה . אמר
לה ידענא כהו בכני מחווא דשתו חמרא . דביתו
דרב יוסף בריה דרב מנשיא מדויל אחאי לקמיה
דרב יוסף אמרה ליה פסוק לי מזוני פסק לה . פסוק לי
חמרא פסק לה . פסוק לי שיראי אמר לה שיראי למה
אמרה ליה לך ולחברך ולחברורך . (סח עב) יאם
היתה מניקה וכו' . דרש רבי עולא רבה אפיתחא
דכי נשיאה אעפ"י שאמרו אין אדם זן את בניו ובנותיו
כשהם קטנים אבל זן קטני קטנים . עד כמה עד בן

שש כדרבי אסי דאמר רבי אסי קטן בן שש יוצא בעירוב אמו ממאי מדקתני היתה מניקה פוחרין לה ממעשה ידיה ומסיפין לה על מזונותיה מאי טעמא לאו משום דבעי למיכל בהדה ודילמא משום דחולה היא אם כן ליתני אם היתה חולה מאי אם היתה מניקה ודילמא הא קא פשמע לן דסתם מניקות חולות ניהו אתמר אמר רבי יהושע בן לוי מוסיפין לה לין שהיין יפה לחלב :

רש"י אין ב"ד פוסקין ינות לאסה סהיין מרגילה לתאות תשמיש : רגילה סאני כיון דאינו לה חידוש כבר דשא בו ואינו מוסיף לבה : תובעת בפה תשמיש : ויבאו אל ביתם והדר ודע אלקנה את הנה : לחנך ולחברוך שלא לתבוע על הכרות מכבודי הראשון לא בפניך ולא בפני חבריך : יונא בעירוב אמו ערבה אמו לנפשו ואביו לדרוס אמו מולכתו אלה ויין אביו מולכו אלה סעדין הוא נרדף לאמו ובתרה סדוהו רבנן אלא עד שם נרדף סיוע מאלו וכסא סהבעל ין אותה כך ין אותה עמה :

הלכה בבא בתרא דף ט' ע"ב

אמר רבי אלעזר גדול העישה צדקה בסתר יותר ממשנה רבינו דאלו במשה רבינו כתיב כי יגרתו מפני האף והחמה ואלו בעושה צדקה כתיב מתן בסתר יכפה אף ושוחד בחיק חמה עזה ופליגי דרבי יצחק דאמר רבי יצחק אף כופה חמה אינו כופה שאמר ושוחד בחיק חמה עזה אף על פי ששחד בחיק חמה עזה איכא דאמרי אמר רבי יצחק כל דין שנוטל שוחד מביא חמה עזה לעולם ואמר רבי יצחק כל הנותן פרוטה לעני מתברך בשש ברכות והמפייסו בדברים מתברך באחת עשרה ברכות הנותן פרוטה לעני מתברך בשש ברכות דכתיב הלא פרום

פרום וגו' ועניים מרודים תביא בית וגו' כי תראה ערוה וגו' והמפייסו בדברים מתברך ב'א ברכות שנאמר ותפק לרעב נפשך ונפש נענה תשיבע וזרח בחשך אורך ואפלתך כצהרים ונחך ה' תמיד והשביע בצחצחות נפשך וגו' ובנו ממך חרבות עולם מוסדי דור ודור תקומם וגו' ואמר רבי יצחק מאי דכתיב רודף צדקה וחסד ימצא חיים צדקה וכבוד משום דרודף צדקה ימצא צדקה אלא לומר לך כל הרודף אחר צדקה הקדוש ברוך הוא ממציא לו מעית ועושה בהן צדקה רב רחמן בר יצחק אמר הקביה ממציא לו בני אדם המהוננים לעשות להן צדקה כדי לקבל עליהם שכרו לאפוקי מאי לאפוקי מדדרש רבה דדרש רבה מאי דכתיב ויהיו מוכשלים לפניך בעת אפך עשה בהם אמר ירמיה לפני הקדוש ברוך הוא רבונו של עולם בשעה שכיפין את יצרן ומבקשים לעשות צדקה לפניך הכשילם בבני אדם שאינם מהוננים כדי שלא יקבלו עליהם שכר רבי יהושע בן לוי אמר כל הרגיל לעשות זוכה הויין לו בנים בעלי חכמה בעלי עושר בעלי הגדה בעלי חכמה דכתיב ימצא חיים בעלי עושר דכתיב צדקה בעלי הגדה דכתיב וכבוד כתיב הכא וכבוד ודכתיב התם כבוד חכמים ינחלו :

רש"י אף וחימה ב' לגיונות קשים הן לפרע מן החוטאים : אע"פ ששחד בחיק סהול עושה נדקה בסתר חימה עזה עדן היא בתוקפה ור"ל סנה דהאי סנה בחיק ארשא קאי וסנה בחיק יכסה חמה עזה ותפק לרעב נפשך הוא פיוס דברי נחומים : יונא נדקה משמע יבא לידי עניות וינאל בני אדם שיטעו לו נדקה : והיו מוכשלים לפניך את אנשי ענתות הים שקבל סיוע מבקשן נפשו : יונא חיים וכתב גבי חכמה כי מונא' מנא' חיים : בעלי

בעלי סגדים : מתוך סקן דרשנין ומוסנין את סגל סגל תגדין אותם :

הלכה ונחות דף ט' ע"א

מנא לן דמעלין בקדש אמר רבי אחא בר יעקב
דאמר קרא את מחתות החטאים האלה
בנפשותם ועשו אותם רקועי פחים ציפוי למזבח וכו'
בתחלה תשמישי מזבח ועכשיו גופו של מזבח :
אשר שברת ושמתם בארון תני רב יוסף מרמז
שהלוחות ושברי לוחות מונחין בארון מכאן לתלמיד
חכם ששכח תלמודו מחמת אונסו שאין נוהגין בו
מנהג בזיון אמר ריש לקיש פעמים שביטולה של
תורה זה הוא יסודה דכתיב אשר שברת אמר לו
הקדוש ברוך הוא למשה וישר כחך ששברת . ואמר
ריש לקיש תלמיד חכם שסרה אין מבזין אותו
בפרהסיא שנאמר וכשלת היום וכשל גם נביא עמד
לילה כסהו בלילה ואמר ריש לקיש כל המשכח דבר
אחד מלימודו עובר בלאו . שנאמר רק השמר לך
ושמור נפשך מאד פן תשכח את הדברים וכדרבי
אבין אמר רבי אילעא דאמר רבי אבין אמר ר' אילעא
כל מקום שנאמר השמר פן ואל אינו אלא לא תעשה
רבינא אמר השמר ופן שני לאוין נינהו . רב נחמן בר
יצחק אמר בשלשה לאוין שנאמר השמר לך ושמור
נפשך מאד פן תשכח את הדברים יכול אפילו פחתת
אונסי תלמודך ופן יסירו מלבבך במסירות
מלבו דהכתוב מדבר רבי דוסתאי בר ינאי אמר
יכול אפילו תקפה עליו משנתו תלמוד לומר רק
רבי

רבי יוחנן ורבי אלעזר דאמרי תרוניהו תורה ניתנה
בארבעים ונשמה נוצרה בארבעים כל המשמר
תורתו נשמתו משתמרת וכל שאינו משמר את
התורה אין נשמתו משתמרת . תנא דבי ר' ישמעאל
משל לאדם שמסר צפור דרור לעבדו אמר כמדומה
אתה שאם אתה מאבדה שאני נוטל ממך איסור
בדמיה נשמתך אני נוטל ממך לפיכך כל המשמר
את התורה נשמתו משתמרת :

רש"י אשר שברת ושמתם בארון . ש"ס הסברים בארון : שביטולה של
תורה : כגון שביטול תורה להוצאת המות ולהכנסת כלה זהו יסודה כלומר
זקבל סכר כאלו יושב ומייסדה ועוסק בה שנאמר אשר שברת ולא אחר ליה
בלשון כעס שמוע מינה הסכימה עמו דעת הסכימה כשביטול תורה ושכחין כיון
דנתכוון לטובה : תקפה שלא יכול להעמיד גרסתו : רק מיעוט הוא נוצרה
בארבעים . נורת כולד לארבעים יום בשם' גדה :

פרשת ויקהל

הלכה ברכות דף ט"ו ע"ב

תני רב עיבדיה קמיה דרביא ולמדתם שיהא
למודך תם שיתן ריוח בין הדבקים . עני
רבא בתריה כנון על לבבך על לבבכם בכל לבבך בכל
לבבכם עשב בשדך ואבדתם מהרה רהבנך פתיל
אתכם מארץ . אמר רבי חמא בר חנינא כל הקורא
קריית שמע ומדקדק באותיותיה מצננין לו נהינם
שנאמר בפרש שדי מלכים בה תשלג בצלמון . אל
תקרי בפרש אלא בפרש . אל תקרי בצלמון אלא
בצלמות . ואמר רבי חמא ברבי חנינא למה נסמכו
אהלים לנחלים דכתיב כנחלים נטיו וכו' כאהלים

נטע וגוי לומר לך מה נחלים מעלין את האדם
מטומאה לטהרה אף אהלים מעלין את האדם מכף
חובה לכף זכות הקורא למפרע לא יצא רבי אמי
ורבי אסי הוון קא קטרין ליה גננא לרבי אלעזר אמר
להו אדהכי והכי איזיל ואשמע פלגא דבי מדרשא
ואיתו ואימא לכו אזול אשכחיה לתנא דקתני קמיה
דרבי יוחנן קרא ושעה ואינו יודע להוכן טעה באמצע
הפרק יחזור לראש בין פרק לפרק יחזור לפרק
ראשון בין כתיבה לכתיבה יחזור לכתיבה ראשונה
אמר ליה רבי יוחנן לא שנו אלא שלא פתח בלמען
ירבו ימיכם אבל פתח בלמען ירבו ימיכם סרכיה
נקט ואתי אתא ואמר להו אמרו ליה אלו לא באנו
אלא לשמוע דבר זה דיינו :

רשי פירש שדי אס הפרש שדי ותבדיל תיבות של מלכות שנים מלכים
בה תשלג בלמון התורה אשר בה מלכים יולכו תשלג והנכן לך את
כל המות : אהלים לנחלים כנחלים נטיו כאהלים נטע : אף בתי מדרשות
אהלים ל' נטיעם נופלת בהם שנאמר ויטע אהלי אפרטו : קטרין ליה גננא
קטרין לו חופה להשיאו אשה : יחזור לראש כגון שהיה יודע שפירק זה טעה
ודלג אבל אינו יודע באיזה מקום בו טעה : בין פרק לפרק שידע שגזר הפרשה
ונרץ להתחיל פרשה אחרת ואינו יודע באיזה מקום : יחזור לפרק ראשון
להפסק ראשון והיה אס שמוע : בין כתיבה לכתיבה שידע שגזר לומר וכתבתם
ואינו יודע אס ראשון אס שני : ואלו לתנא וכו' : סרכיה נקט אין לטעות
מכאן עד אמת ויציב ואין נרץ לחזור אלא לאמר שהפ' שגורה בפיו :

הלכה שנת דף קפ"ה ע"א

יתיב רב חייא בר אבא ורבי אסי קמיה דרבי
יוחנן ויתיב רבי יוחנן וקא מגמננס אמר ליה
רבי חייא בר אבא לרבי אסי מפני מה עיפות שבבבל
שמנים אמר ליה כלך למדבר עזה ואראך שמנים מהו
מפני

פפני מה מועדים שבבבל שמחים מפני שהם עניים
מפני מה תלמידי חכמים שבבבל מצויינין לפי שאינן
בני תורה מפני מה כותים מזוהמין מפני שאוכלין
שקצים ורמשים איתער בהו רבי יוחנן אמר להו
דרדקי לא כך אמרתי לכם אמור לחכמה אחותי את
אם ברור לך הרבר כאחותך שהיא אסורה לך אמרהו
ואם לאו לא תאמרהו אמרו ליה ולימא לן פר
איזה מהם מפני מה עיפות שבבבל שמנים מפני
שלא גלו שנאמר שאנן מואב מנעוריו ושקט הוא אל
שמריו ובגולה לא הלך והכא מנלן דגלו דתניא רבי
יהודה אומר חמשים ושנים שנה לא עבר איש ביהודה
שנאמי ער ההרים אשא בכי ונהו וגימר מעוף השמים
ועד בהמה נדדו הלכו כהמה בנימשריא נב הווי
פפני מה מועדים שבבבל שמחים מפני שלא היו
באותה קלה דכתיב והשבתני כל משושה חנה
חדשה ושבתה וכל מועדה מפני מה תלמידי חכמי
שבבבל מצויינין לפי שאינן בני מקומן דאמרי אינשי
במתא שמאי בלא מתא תותבאי מפני מה כותים
מזוהמין שלא עמדו על הר סיני שבשעה שבא נחש
על חוה השיל בה זיהמא ישראל שעמדו על הר סיני
פסקה זוהמתן אומות שלא עמדו על הר סיני לא
פסקה זוהמתן אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב
אשי גרים מאי אמר ליה אף על גב דאינהו לא הוון
פזלייהו הוה דכתיב את אשר ישנו פה עמנו עומד
היום לפני ה' אלהינו ואת אשר וגו' :

רשי

ויקהל יום שלישי

רש"י מ"ו עופות שבבבל שמיים • משל ארץ ישראל : ככך • לכה לך
אלא שקינר הלשון : למדבר עוה • והוא מא' : מועדים שבבבל
שמיים • רגילים לשמוח במועדים יותר מא' : מפני שהם עניים • וכל השנה
אין להם שמחה במאכל ובמשתה ואין להם מרגוע ומלאכה לפיכך במועדים כל
שמחתם : מזוינים • מזוינים עניים בלבושים נאים : מזוינים מקושטים : שאין
בני תורה • כל כך לכבדם כבני א' מחמת תורתן מכבדן אותן מחמת לבושתן
סגראין חסובין : דרדקי • בחורים שלא הגיעו לסגרא : מפני שלא גלו • העופות
כמו אותן של א' כדאמר לקמן : שאין מואב מנעוריו • סופיה דקרא על כן
עמד טעמו בו אלמא גובלין מפיגין טעמן ושמן : כ"ב שנה • משגלו בימי
לדקויו בחרבות ירושלים עד שפקדו בימי כורש ואז עלו מהם ליסד את הבית
י"ח שנים קודם גמר הבנין שהיא לסקוף ע' שנה בשנת ב' לדרוש כדאמר
במגילה : שאין במקומם • שוא' גלו להם והגולה לוקוס נכרי מזיין ענמו
במלבושים שהיא חשוב : במתא שוא' • צערי איני נרץ להתכבד אלא בשמי
שאני ניכר בה : בלא מתא • במקום שאינה ערי • תותנאי • כבודי תלוי
בשולתי שאלתו מתרגמין תותביה : כשבא נחש על חיה • כשנתן לה ענה
לאכול מן העץ בא עליה דכתיב הנחש השיאני ל' נשואין : גרים מא' • שלא היו
על הר סיני מתיכן פסקה וזמיתן : מוליהו הוה • בסיני וכל שמעו על הר
סיני נתקדשו ונטהרו ונתרפאו מכל מום ואף עורים ופסחים שהיו בישראל
כדתניא בספרי :

כלכה כתובות דף ס"ז ע"א

תנו רבנן יתום ויתומה שבאו להתפרנס מפרנסין
את היתומה ואחיכ מפרנסין את היתום מפני
שהאיש דרכו לחזור על הפתחים ואין אשה דרכה
לחזור יתום ויתומה שבא ליגשא משואין את היתומה
ואחיכ משואין את היתום מפני שבושתה של אשה
מרובה משל איש • תנו רבנן יתום שבא לישא שוכרין
לו בית ומציעין לו מטה וכל כלי תשמישו ואחר כך
משיאין לו אשה שנאמר די מחסורו אשר יחסר לו •
די מחסורו זה הבית אשר יחסר וזה מטה ושלתן •
לו זו אשה וכן הוא אומר אעשה לו עזר כנגדו • תנו
רבנן

ויקהל יום שלישי

רבנן די מחסורו אתה מצווה עליו לפרנסו ואי אתה
מצווה עליו לעשרו אשר יחסר לו אפילו סוס לרכוב
עליו ועבד לרוץ לפניו • אמרו עליו על הלל דהזקן
ישלח לעני בן טובים אחד סוס לרכוב עליו ועבד
לרוץ לפניו פעם אחד לא מצא עבד לרוץ לפניו ורץ
לפניו שלשה מילין • ההוא דאתא לקמיה דר' נחמיה
אמר ליה במה אתה סועד אמר ליה בבשר שמן ויין
ישן • רצונך שתתנולל עמי בעדשים נלגל עמו בעדש'
ומת אמר אוי לו לזה שהרגנו נחמיה אדרבא אוי לו
לנחמיה שהרגנו לזה מיבעי ליה אלא איהו הוא דלא
אביעי ליה לפניו נפשיה כולי האי • ההוא דאתא
לקמיה דרבא אמר ליה במה אתה סועד אמר ליה
בתרנגולת פטומה ויין ישן אמר ולא היישת לדוחקא
דצבורא אמר ליה אטו מדידהו קאכילנא מדרחמנא
קאכילנא דתנינא עיני כל אליך ישכרו ואתה נוהן להם
את אכלם בעתו בעתם לא נאמר אלא בעתו מלמד
שכל אחד ואחד נוהן לו הקדוש ב"ה פרנסתו בעתו
אדהכי אתאי אחתיה דרבא דלא הווא ליה תלמיסר
שני ואתיא ליה תרנגולת פטומה ויין ישן אמר מאי
דקמא אמר לו נעניתי לך קום אכול :

רש"י להתפרנס • מוונות של נדקה : שבאו ליגשא • משל נדקה דאמר'
לקמן אשר יחסר לו זו אשה : ההוא דאתא • עני המבקש פרנס' במה
אתה סועד • מה אתה רגיל לאכול בסעודתך : בעתן הכל לפי מה שהוא נרץ
כל יסוד ויסוד לפי למדו : אמר רבא מאי דקמא • מה דבר זה שאירע לפני
עתה שלא הייתי רגיל בכך שבאת זו לכאן ותרנגולת ויין ישן בידה : נעניתי לך
דברתי יותר מדאי :

מתניתין

עפניתיך כנף כפרת פלק ב' משנה ג'

לא יפתח אדם חנות של נחתומין ושל צבעין תחת אוצרו של חבירו ולא רפת בקר באמת כיון התירו אבל לא רפת בקר חנות שכחצרו יכול למחות בידו ולומר לו איני יכול לישן מקול הנכנסין ומקול היוצאין עושה כלים יוצא ומוכר בתוך השוק אבל אינו יכול למחות בידו ולומר לו איני יכול לישן לא מקול הפטיש ולא מקול הרחים ולא מקול התינוקות

סלכה כנף כפרת דף ד' פ"ג

ולא מקול התינוקות מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא אמר אבוי סיפא אתאן לחצר אחרת אמר ליה רבא אי הכי ליתני חצר אחרת מותר אלא אמר רבא סיפא אתאן לתנוקות של בית רבן ומתקנת יהושע בן נמלא ואילך דאמר רב יהודה אמר רב ברם זכור אותו האיש לטוב ויהושע בן נמלא שמו שאלמלא הוא נשתכחה תורה מישראל שבתחלה מי שיש לו אב מלמדו תורה מי שאין לו אב לא היה למד תורה מאי דרוש ולמדתם אותם ולמדתם אתם דתקינן שיהיו מושיבין מלמדי תנוקות בירושלים באי דרוש כי מציון ותצא תורה ועדיין מי שיש לו

אב

אב היה מעלהו ומלמדו מי שאין לו אב לו היה עולה ולמד התקינן שיהיו מושיבין בכל פלך ופלך ומכניסין אותן כבן שש עשרה כבן שבע עשרה ומי שהיה רבו פועס עליו מבעט בו ויוצא עד שבא יהושע בן נמלא ותקין שיהיו מושיבין מלמדי תנוקות בכל מדינה ומדינה ובכל עיר ועיר ומכניסין אותן כבן שש כבן שבע אמר ליה רב לרב שמואל בר שילת עד שית לא תקביל מכאן ואילך קביל ואספי ליה כתורא ואמר ליה רב לרב שמואל בר שילת כי מחית לינוקא לא תימחית אלא בערקתא דמסנא דקרי קרי דלא קרי ליהוי צוותא לחבריה ואמר רבא סף מקרי דרדקי עשרין וחמשה ינוקי ואי איכא חמשין מותבינן תרי ואי איכא ארבעין מוקמינן ריש דוכנא ומסייעין ליה ממתא ואמר רבא האי מקרי ינוקי דגרים ואיכא אחרניא דגרים טפי מינדי לא מסלקין ליה דילמא אתי לאתרשתי רב דימי מנהרדעא אמר כל שכן דגרים טפי קנאת סופרים תרבה חכמה ואמר רבא הני תרי מקרי דרדקי חד גרים ולא דייק וחד דייק ולא גרים מותבינן ההוא דגרים ולא דייק שבשתא ממילא נפקא רב דימי מנהרדעא אמר מותבינן דדייק ולא גרים שבשתא כיון דעל על :

רש"י מאי שנא רישא דקתני יכול לומר איני יכול לישן מקול הנכנסין והיוצאין וסיפא קתני איני יכול לומר לו איני יכול לישן מקול התנוקות : סיפא אתאן לתנאי ר' ואש"ג דקול כנף חמשת אחרים לא מני תפישא חסוס תקנת יהושע בן נמלא אחד מן הכהנים הגדולים שעמדו בבית שני כדאיתא ציבורות : ולמדתם אתם : האב ענמו מנזים ללמדו : פלך : ערבה מדינות פלך אחד והוא לישן אפרכייא : רב שמואל בר שילת : מלמד תנוקות הים :

ואספי

ואספי ליה... האכילהו והסקהו תורה בעל כרחו כסוד שנתנון עליו על על
נזארו: לא תימא אלף בערקתא דמסאנא... ברעות של מנעלים כלומר מכה
קלה של זוק: ליהו נותא לחבריה... איך זוק לייסרו יותר מדאי ולא לסלקו
מלפניך אלף ישב עם האחרים בנותא וסופו לתת לב: סך מקרי דרדקי...
מינן תיטקות סרואין למלמד אחד: ריש דוכנא... סומע עם התיטקות מפי
המלמד וחזר ומסגרו צפי התיטקות ואותו ריש דוכנא נוטל סכר: ומסייעין
ליה ממתא... לשכור לו אותו ריש דוכנא: זימא אתי לאתראשלי... יתפאר בלבו
שאין כמותו ויתר על מן התיטקות ולא ירא שמו יסקוקו: כל'ס כשחכמהו
יתן לב להיות למד יפה שדואג מקנאת חברו שסלקוהו מפניו טובישטו בבני
הער: דגריס ולא דייק... שלומד הרבה ולא דייק בלימוד התיטקות שלא ישתכשו:

הלכה מנחות דף כ"ט ע"ב

אמר רבא שבעה אותיות צריכות שלשה זיונין
וארו הן שעטנו גין. **אמר** רב אשי חזינא להו
לספרי דווקני דבי רב דחטרי להו לגגיה דחית ותלו
ליה לכרעיה דהי. חטרי להו לגגיה דחית כלומר חי
הוא ברומו של עולם ותלו ליה לכרעיה דהי כדבעא
מיניה רבי יהודה נשיאה מר' אמי מאי דכתיב בטחו
בה' עדי עד כי ביה ה' צור עולמים **אמר** לו כל התוליה
בטחונו בהקדוש ברוך הוא הרי לו מחסה בעולם הזה
ובעולם הבא **אמר** ליה אנא הכי קא קשיא לי מאי
שנא דכתיב ביה ולא כתיב יה כדדרש רבי יהודה בר
רבי אלעאי אלו שני עולמות שברא הקב"ה אחד בהי
ואחד ביוד ואיני יודע אם העולם הבא ביוד והעולם
הזה בהי. אם העולם הזה ביוד והעולם הבא בהי.
כשהוא **אומר** אלה תולדות השמים והארץ בהבראם
אל תקרי בהבראם אלא בהי בראם ומפני מה נברא
העולם הזה בהי מפני שדומה לאנסדרא שכל הרוצה
לצאת יצא ומאי טעמא תלייא כרעיה דאי הדר בתשוב'
מעילי

מעילי ליה וליעילי בהך לא מסתייעא מלתא כדריש
לקיש דאמר ריש לקיש מאי דכתיב אם ללצים הוא
יריין ולענוים יתן חן בא ליטהר מסייעין אותו בא ליטמא
פותחין לו ומאי טעמא אית ליה תאנא אמר הקב"ה אם
חוזר אני קושר לו קשר ומפני מה נברא העולם הבא
ביוד מפני שצדיקים שבו מועטים ומפני מה כפוף ראשו
מפני שצדיקים שבו כפוף ראשיהם מפני מעשיהן
שאינן דומין זה לזה:

רש"י שלשה זיונין. ג' תגין קטנים בכל אחת בשין דגל השמלות וכן בעין
בראש רגל הפנימי וכן כוץ וחותם ג' תגין א' נוטה לימין וא' נוטה
לשמאל וא' למעלה: שעטנו גין. וה"ה לגד' כפופה ולגון פשוטה: דווקני.
שמדקדקים לעשות כתב מיושר: חטרי להו לגגיה דחית. לגנו של חית עושין
למעלה כעין חוטר כזה כלומר הקב"ה חי שוכן ברומו של עולם חית היינו
חי: ותלו לכרעיה דהי. רגל הפנימי של ה' תלו באור ואינו דבוק לגנו: הרי
לו מחסה. דהיינו הכי משמע על שנתנו בה' עדי עד היו להם ביה ה' מחסה
נור מעוה לעולמים: אחת בה' ואחת ביוד. חלק את שמו והטיף מכל אות
שלשה טפין ומאותן טפין נעשו מים ואש וארר וכל העולם כולו וכן כתוב
בספר יצירה: שדומה לאנסדרה. שפתוח מתחתיו שכל הרונה לצאת. ממנו
להרבות רעה יוצא: מעילי ליה. שפתח העליון בין רגל שבתוכו לגנו: ולעילי.
בהך. פתח התחתון דכפיק ביה: לא מסתייעא מלתא. דהשג ליטהר בעי
סיועא מפני יצר הרע הילכך עבדי ליה סיועא פתח יצירה: הוא ילין. אותו
כלומר פותח לו להיות מלין: מסייעין אותו. אלמא בעי סיועא: אית ליה
תגא. להי' כתר קטן בסוף גנו דהי': מעשיהם שאינן דומין. וכבודו של זה
גדול משל זה משו"ה ראשיהם כפופים דמתבייש מחברו:

פרשת פקודי

הלכה ברכות דף כ" ע"א

אמר ליה רב פפא לאביי מאי שנא ראשונים
דמתרחיש להו ניסא ומאי שנא אנן דלא
מתרחיש לן ניסא אי משום תנווי בשני דרב יהודה
כולי תנווי בנויקין הוה ואנן קא מתנינן שיתא סדרי וכי
הוה

הורה מטי רב יהודה בעוקצין האשה שנוכשת ירק בקדרה ואמרי לה זתים שכבשן בטרפיהן טהורים אמר הויות דרב ושמואל קא חזינא הכא ואנן קא מתנינן בעוקצין תליסר מתיבתא ואלו רב יהודה כי הוה שליף חד מסאניה אתי ממרא ואנן קמצערינן נפשינן ומצווח קא צוחינן ולית דמשגה לן אמר ליה קמאי הווקא מסרי נפשיהו אקדושת השם אנן לא מסרינן נפשינן אקדושת השם כי האי דרב אדא בר אהבה חזייה לההיא כותית דהוה לבישא כרבלתא בשוקא סבר דבת ישראל היא קס קרעיה מינה אנלא מלתא דכותית היא שיימוה בארבע מאה זוזי אמר לה מה שמך אמרה ליה מתון אמר לה מתון מתון ארבע מאה זוזי שויה רב גידל הוה רגיל דהוה קא אויל ויתב אשערי דטבילה אמר להו הכי טבלא והכי טבלא אמרי ליה רבנן לא קא מסתפי מר מיצר הרע אמר להו דמיין באפאי כי קאקי חיורי רבי יוחנן הוה רגיל דהוה קאויל ויתב אשערי דטבילה אמר כי סלקן בנות ישראל ואתיין סטבילה מסתכלן בי ונהוי להו זרעא דשפירי כותי אמרו ליה רבנן לא קא מסתפי מר מעינא בישא אמר להו אנא מזרעא דיוסף קאתינא דלא שלטא ביה עינא בישא דכתיב בן פורת יוסף בן פורת עלי עין ואמר רבי אבהו אל תקרי עלי עין אלא עלוי עין רבי יוסי ברבי חנינא אמר מהבא וידגו לדוב בקרב הארץ מה דגים שבים מים מכסין עליהן ואין עין הרע שולטת בהם אף זרעו של יוסף אין עין הרע שולטת בהם ואי בעית אימא עין שלא רצתה לזון ממה שאינו שלו אין עין הרע שולטת בו :

רש"י

רש"י בטיקין הוה לא היו גדולים בכל גמ' של ארבע סדרים אלא בתלתא בני שלגו והאי מילתא נקט הכא משום דמיירי שמוסרין נפשם על קדושת השם ועד הסתא איירי נמי בני שמונה ענמו על קדושת השם לפטוט כלאים בשוק : האשה שנוכשת ירק או זתים שכבשן בטרפיהן * משנה היא במס' עוקצין * טהורים * שמוסיקין זתים עם העלן כדי לאחון בהם דהוו להו עלין יד לזיתים להביא להם טומאה כדאמרין בהערך והרוטב שהיו מביא טומאה על האובל ואם כבשן בטרפיהן בחומץ בטלה תורת יד מן העלן לפי שהכבישה מרקיבתן וערככתן ואינן ראויין שוב לאחון בהן : הויות דרב ושמואל קא חזינא הכא * כלומר טעם במשניות הללו קשם עלי ככל הקושיות שהיו בני רבותי מתקשין בהן בכל הגמרא : בתלמוד מתיבתא * בשלש עשרה פנים יש ביטוי משנה וברייתא וסדרים ומסכת עוקצין גם היא בי'ג פנים כגון משנת רבי ורבי חייל ומשנת בר קפרא ולוי והנא דבי שמואל והבי אמרין במסכת נדרים רבי מתני הלכתא בי'ג פנים * כרבלתא * שם לבוש חשוב כמו פטטיהון וכרבלתהון : מתון מתון * לשון מלתך ד' מלות שני פעמים שני מלות כלומר השם גרס פ' לשון אחר מתון מתון לשון המתנה אם המתנה הייתי משתכר ד' מלות זו * כי קאקי חיורי * אחוין לבנים : רבי יוחנן * אדם יפה תואר היה דאמרין בהשוכר את הפועלים שופרים דרבי אבהו מעין שופרים וכו' עולי עין * פסולקים מן העין שאינה שולטת בהן : שלא רצתה לזון * לישנות מילתא אדוניו :

הלכה שבת דף קנ"ג ע"א

תנן התם רבי אליעזר אומר שוב יום אחד לפני מיתתך שאלו תלמידיו את רבי אליעזר וכי אדם יודע איזה יום ימות אומר להו וכל שכן ישוב דיוס שמא ימות למחר ונמצא כל ימיו בתשובה ואף שלמה אמר בחכמתו בכל עת יהיו בגדיך לבנים ושמן על ראשך אל יחסר : אמר רבן יוחנן בן זכאי משל למלך שזימן את עבדיו לסעודה ולא קבע להם זמן פקחין שבהן קשטו את עצמן וישבו על פתח בית המלך אמרו כלום חסר לבית המלך טפשים שבהן הלכו למלאכתם אמרו כלום יש סעודה בלא טורח בפתאום

בפתאים ביקש המלך את עבדיו פקחין שבהן נכנסו
לפניו כשהן מקושטין והטפשיין נכנסו לפניו כשהן
מלוכלכין. שמח המלך לקראת פקחין וכעס לקראת
טפשיין אמר הללו שקישטו את עצמן לסעודה ישבו
ויאכלו וישתו הללו שלא קשטו עצמן לסעודה יעמדו
ויראו. החנו של רבי מאיר משום רבי מאיר אמר
אף הן נראין כמשמשין אלא אלו ואלו יושבין הללו
אוכלין והללו רעבין הללו שותין והללו צמאים שנאמר
כה אמר ה' הנה עבדי יאכלו ואחס תרעבו הנה עבדי
ישתו ואתם תצמאו הנה עבדי ירונו מטיב לב ואתם
תצעקו מכאב רב דבר אחר בכל עת יהיו בנדיך לפני
אלו ציצית ושמן על ראשך אל יחסר אלו תפילין:

רמב"ם וכל שכן. שמעתי שאינו יודע איזה יום ימות טובה תשובה יום אחד
לפני ימותו נחמד כל ידיו בתשובה יהיה: בגדיך לבנים. נשמח
טוהרה ונקיה: כלום חסר בית המלך. בתמיה הכל מוכן ושחל יבילגו לבא
פתאים ואינו נרביס ליכנס לסעוד ומקושטין: כלום יש סעודה בלא טוהר:
עדין יעטרבו לטוהר של בית המלך נרבי סעודה ויש לנו סהות הרבה להתקטט:
יעמדו ויראו. ואף לעולם הבא נדיקים יושבין ואוכלין ורשעים עומדים ורוחיים:
למי אומר. אין עומדין ורוחין שאם כן אף הן היו נראין מן הקרואים ולשמש
שכן דרך המשרתים עומדים ואין כאן צושה: זה צושה. שחלובן הבגד: אלו
תפילין. שהם עם משמן טוב דכתיב וראו כל עמי הארץ כי עם ה' נקרא עליך
ותנח ר"א הגדול אומר אלו תפילין שבראש:

מתניין כתובות פתק ו' משנה ו'

ואלו יוצאות שלא בכתובה העוברת
על דת משה ויהודית ואיזו היא דת
משה מאכילתו שאינו מעשר ומשמשתו
נדה ולא קוצה לה הלה ונודרת ואינה
מקיימת ואיזו היא דת יהודית יוצאה
וראשה

וראשה פרוע וטווה בשוק ומדברת עם
כל אדם אבא שאול אומר אף המקללת
יולדיו בפניו ר' טרפון אומר אף הקולנית
ואיזו היא קולנית כל שהיא מדברת
בתוך ביתה ושכניה שומעין קולה

הלכה כתובות דף ע"ב ע"א

ונודרת ואינה מקיימת דאמר מר בעון נדרים
בנים מתים שנאמר אל תתן את פיך
לחטיא את בשרך וכו' ואיזו הן מעשה ידיו של אדם
היו אומר בניו ובנותיו רב נחמן אמר מהכא לשוא
הכיתי את בניכם לשוא על עסקי שוא. תניא הורה
רבי מאיר אומר כל הוידע באשתו שנודרת ואינה
מקיימת יחזור וידרנה. ידירנה במאי מחקן לה אלא
יחזור ויקניטנה כדי שתדור בפניו ויפר לה. אמרו לו
אין אדם דר עם נחש בכפיפה תניא היה רבי יהודה
אומר כל הוידע באשתו שאינה קוצה לו חלה יחזור
ויפריש אחריה אמרו לו אין אדם דר עם נחש
בכפיפה. מאן דמתני ליה אהא כל שכן אהך אבל
מאן דמתני לה אהך אבל הא זמנין דמקרי ואניל
ואיזוהי דת יהודית יוצאה וראשה פרוע ראשה פרוע
דאורייתא היא דכתיב ופרע את ראש האשה ותנא
דבי רבי ישמעאל אזהרה לבנות ישראל שלא יצאו
בפרוע ראש דאורייתא קלהא שפיר דמי דת יהודית
אפילו קלתה נמי אסור. אמר רבי אסי אמר ר' יוחנן
קלת

קלחה אין בה משום פרוע ראש הוי בה רביזרא
היבא אילמא בשוק דת יהודית היא . ואלא בחצר
אם כן לא הנחת בת לאברהם אבינו שיושבת תחת
בעלה . אמר אביו ואי תימא רב כהנא מחצר לחצר
ודרך מבוי :

רשי ידרנה . משמע בעמנו קינס עליך דבר פלוני : יחזור ויקניטנה .
אין לו להגניא אלא כך יתקננה : בכפיפה . בתוך כל אחד ששלא
ישמר ישכנו אף זה יבא לדי שתקלקלנו : מואן דמתני לה אהא . דר' יהודה
דתי תקנתא אהלה כ"ס אגדרים דלא שכיבי : דאורייתא היא . ואחאי לא
קרי לה דת משה : אוקרה מדעבדין לה הכי לנוולה מדה כנגד מדה כמו
שעשתה להתנאות על בעלה מכלל דאסור אי נמי מדכתיב ופרע מכלל דהסיח
שעתה לאו פרועה כות שמע מינה אין דרך בנות ישראל לנאת פרועות ראש וכן
עיקר : קלחה . כל שיש לו מלמטה בית קבול להוליו בראשה ובית קבול מלמעלה
לתת בו פלך ופשתן : סוי . לשון מקשה : א"כ דבחר יש בה משום פרועה :
ודרך מבוי . דלא שכיבי רביס :

כלכה בנא בתרא דף ט' ע"א

אמר רב הונא בודקין למזונות ואין בודקין לכסית
אי בעית אימא קרא ואי בעית אימא סברא . אי
בעית אימא סברא האי קא מבוי והאי לא קא מבוי .
אי בעית אימא קרא הלא פרוש לרעב לחמך בשיין .
כתיב פרש והדר הב ליה והתם כתיב כי תראה
ערום וכסיתו כי תראה לאלתר . ורב יהודה אמר
בודקין לכסות . ואין בודקין למזונות אי בעית אימא
סברא ואי בעית אימא קרא . אי בעית אימא סברא
האי קמצערא ליה והאי לא קמצערא ליה אי בעית
אימא קרא הכא כתיב הלא פרוס לרעב לחמך פרוס
לאלתר וכדקרינן והתם כתיב כי תראה ערום וכסיתו
כשיראה לך . תניא כוותיה דרב יהודה אמר כסוני
בודקין

בודקין אחריו פרנסוני אין בודקין . אמר רב אסי
לעולם אל ימנע אדם עצמו משליש השקל בשנה
שנאמר והעמדנו עלינו מצות לתת עלינו שלישית
השקל בשנה לעבודת בית אלהינו . ואמר רב אסי
שקולה צדקה כנגד כל המצות שנאמ' והעמדנו עלינו
מצות וגו' מצוה אין כתיב כאן אלא מצות . (סימן
גדול מקדש משיח) . אמר רבי אלעזר גדול המעשה
יותר מן העושה שנאמר והיה מעשה הצדקה שלום
ועבודת הצדקה השקט ובטח עד עולם זכה הל' א'
פרוש לרעב לחמך לא זכה ועניים מרודים תביא
בית . אמר רבא לבני מחוזא במשותא מנייכו
עושו ברהדי יהודי כי דהיכי דליהוי לכו שלמא
במלכותא אמר רבי אלעזר בזמן שבית המקדש קיים
אדם שוקל שקלו ומתכפר לו עכשיו שאין בית המקדש
קיים אם עושים צדקה מוטב ואם לאו באין אומות
העולט ונוטלין בזרוע ואף על פי כן נחשב להן לצדקה
שנאמר ונוגשיך צדקה אמר רבא האי מלתא
אישתעייה לי עולא משגש ארחתיה דאימיה משמיה
דרבי אלעזר מאי דכתיב וילבש צדקה כשריון לומר
לך מה שריון זה כל קליפה וקליפה מצטרף לשריון
גדול אף צדקה כל פרוטה ופרוטה מצטרפת לחשבון
גדול :

רשי בודקין למזונות . אם בא עני ואמר פרנסני בודקין שלא יהיה רמאי :
ואין בודקין לכסות . בא ערום ואמר כסוני לוקחין כסות מיד : פרוש .
דרוש וחקור תחילה : לכשראיה לך . שאינו רמאי : מעשה הצדקה . טורח
שמעשים את הצדקה מללא כתיב והיתה הצדקה שלום וזכה לחם טוב :
עניים

פקודי יום חמשי

עניים מרודים : זו הרשות שנוקטת תמיד הנו הנו שאנו נרכין : מרודים :
קונפליינט בלעו כמו ארד בשיחי : עולה משגש ארמתיים דאזויה : לרב שסת
קרו ליה הכי עולל המשגש דרכי אמו שגרס להטות מדקך שאר נסים כדלקמן :
משגש : לטון מהומה ושגשון : קלפה : מיל'א בלעו :

הלכה מנחות דף מ"ד ע"א

תניא אמר ר' נתן אין לך כל מצוה קלה שכתובה בתורה שאין מתן שכרה בעולם הזה ולעולם הבא איני יודע כמה צא ולמד ממצות ציצית מעשה באדם אחד שהיה זהיר במצות ציצית שמע שיש זונה בכרכי הים שנוטלת ארבע מאות זהובים בשכרה שיגר לה ארבע מאות זהובים וקבע לה זמן כשהגיע זמנו בא וישב על הפתח נכנסה שפחתה ואמרה לה אותו אדם ששיגר לך ארבע מאות זהובים בא וישב על הפתח אמרה היא יכנס כנס הציעה לו שבע מטות ששה של כסף ואחת של זהב ובין כל אחת ואחת סולם של כסף ועליונה של זהב עלתה וישבה על גבי עליונה כשהיא ערומה ואף הוא עלה לישב ערום כנגדה באו ארבע ציציותיו וטחו לו על פניו נשמט וישב לו על גבי קרקע ואף היא נשמטה וישבה על גבי קרקע אמרה לו נפה של פרס שאיני מניחתך עד שתאמר לי מה מום ראית בי אמר לה העבודה שלא ראיתני אשה יפה כמורתך אלא מצוה אחת צונו ה' אלהינו וציצית שמה וכתוב בה ב' פעמים אני ה' אלהיכם אני הוא שעתיד ליפרע ואני הוא שעתיד לשלם שכר עכשיו נדמו עלי כארבעה עדים אמרה לו איני מניחתך עד שתאמר

ל

פקודי יום חמישי פב

לי מה שמך ומה שם עירך ומה שם רבך ומה שם מדרשך שאתה לומד בו תור' כתב ונתן בידה עמדה וחלקה כל נכסיה שליש למלכות ושליש לעניים ושליש נטלה בידה חוץ מאותן מצעות ובאת לבית מדרשו של רבי חייא אמרה לו רבי צוה עלי ויעשוני ניוורת אמר לה בתי שמא עניף נתת ובאחד מן התלמידים הוציאה כתב מידה ונתנה לו אמר לה לכי זכי במקחך אותן מצעות שהציעה לו באיסור הציעה לו בהיתר זה מתן שכרו בעולם הזה ולעולם הבא איני יודע כמה :

רש"י צינית : מנוה קלה עשה בעלמא : גפה של פרס : נשבעה בחיי המלך שהיא טרה של פרס לא ע"א : בפסוק אחרון של פרשה כתוב צ' פעמים אני ה' אלהיכם אחד בראשו ואחד בסופו : שלש למכות : שיניחה להתגייר : אותן מנעות : לא מכרה והביאתן והוא היה מתן שכרו בעולם הזה : הוציאה כפס מידה : וספרה לו כל המאורע שלשם שמים היא מתגיירת לפי ששמעה הנס גדול של סוחר מנות שטפחו לו ארבע ציניות על פניו :

ספר

ספר הק לישראל ספר ויקרא

הלכה ברכות דף ה' ע"א

אמר רבי לוי בר חמא אמר רבי שמעון בן לקיש לעולם ירגיו אדם יצר טוב על יצר הרע שנאמר רגזו ואל תחטאו אם נצחו מוטב ואם לאו יעסוק בתורה שנאמר אמרו בלבבכם אם נצחו מוטב ואם לאו יקרא קריית שמע שנאמר על משכבכם אם נצחו מוטב ואם לאו יזכור לו יום המיתה שנאמר ודמו סלה ויאמר רבי לוי בר חמא אמר רבי שמעון בן לקיש מאי דכתיב ואתנה לך את לחות האבן והתורה והמצוה אשר כתבתי להורותם לוהות אלו עשרת הדברות תורה זה מקרא והמצוה זו משנה אשר כתבתי אלו נביאים וכתובים להורותם זה גמרא מלמד שכולם ניתנו למשה מסיני אמר רבי יצחק כל הקורא קריית שמע על מטתו כאלו אוחז חרב של שתי פיות בידו שנאמר רוממות אל בגרונם וחרב פיפות בידם מאי משמע אמר מר זוטרא ואי תימא רב אשי מדישא דענינא דכרתיב יעלו חסידים בכבוד ירגנו על משכבותם וכרתיב בתריה רוממות אל בגרונם וחרב פיפות בידם ואמר רבי יצחק כל הקורא קריית שמע על מטתו מזיקין בדילין דימנו שנאמר ובני רשף יגביהו עף ואין

ואין עף אלא תורה שנאמר התעף עיניך בו ואיננו ואין רשף אלא מזיקין שנאמר מזו רעב ולחומי רשף:

רש' ירגיו יצר הטוב שיעשה מלחמה עם יצר הרע: ודמו סלה יום הדומים הוא יום המות שהוא דומה עלויות: זה מקרא הומוס שמונה לקרות בתורה: זו משנה שיתעסקו במשנה: זה גמרא סברת טעמי המשניות כממנו יונאה הוראה אבל המורים הוראה מן המשנה נקראו מכלי העולם כמ"ס סוטה: כאלו אוחז חרב פיפות בידו להרוג את המזיקין מאי משמע: דבקרית שמע: התעף עיניך בו אם תכפל וסגרת עיניך בתורה היא משתכחת מורך ובני רשף יגביהו עף הטף משתלקת מורך:

מתניתין שבת פרק כ"ד משנה ג'

אין אוכסין את הגמל ולא דורסין אבל מלעיטין ואין ממדים את העגלים אבל מלעיטין ומהלקטין לתרנגולים ונותנין מים למורסן אבל לא גובלים ואין נותנין מים לפני דבורים ולפני יונים שבשוכך אבל נותנין לפני אווזין ותרנגולים ולפני יוני הרדיסיות

הלכה שבת דף ק"ה ע"א

תניא נותנין מזונות לפני כלב ואין נותנין מזונות לרפני חזיר ומה הפרש בין זה לזה זה מזונותיו עליד וזה אין מזונותיו עליך אמר רב אשי מתניתין נמי דיקא אין נותנין מים לפני דבורים ולפני יונים שבשוכך אבל נותנין לפני אווזין ולפני תרנגולין ולפני יוני הרדיסיות מאי שעמא לאו משים דהני מזונתן עליד והני אין מזונתן עליך ולטעמך מאי אריא

אריא מא אפילו חיטי ושערי נמו לא : אלא שאני מא
דשכיחי באנמא : דרש רביוונה אפתחא דבינשיאה
מאי דכתיב יודע צדיק דין דלויס יודע הקדוש ברוך
הוא בכלב שמוניתיו מעיטין לפיכך שוהא אכילתו
במיעו שלש ימים כדתנן כמה תשהא אכילתו במיעו
ויהא טמא בכלב שלשה ימים מעת לעת ובעופות
ובדגים כדי שתפול לאור ותשרף . אמר רב המנונא
שמע מינה אורח ארעא למשרא אומצא לכלבא .
ובמה אמר רב מרי משוז אודניה וחוטרא אבתריה
הני מילי בדברא אבל במתא לא דאתי למסרך . אמר
רב פפא לית דעניא מכלבא ולית דעתור מחזירא :

רש"י אין מווכות עלך . דשכיחי להו בדברא : חזיר אין מווכותו עלך
דארור יהודי סגול חזירים : מתניתין נמי דיקא . דאפילו שדי קמיהו
נמי לא . דשכיחי באגוזא . אבל מווכות לא שכיחי להו : שמוכותו מועטין .
שאין אדם חס עליו לתת לו מווכות הרבה : כמה תשהא במיעו . דהכלב
שאל בשר מת ומת הכלב בבית תוך שלשה ימים מטמא באהל אבל בחייו אינו
מטמא דטומאת בליעה בעעלי חיים לא מיטמא כדאמר בבבבא המקשה :
שמע מינה . מדקאמר סקפיד סקב' על מווכותיו : משא אודניה . מעט
כמדת חזונו וחוטרא בתריה יכה במקל מיד סלא יסא מרגלו אגלו : אבל במתא
לא . ליתבי ליה מיד אי לאו דידה הוא : משום דאתי למסרך . בתריה
ועסידו : לית דעתור מחזירא . שכל מאכל ראוי לו ומנוח לאכול ואף מאכילין
לו הרבה :

מתניתין כתובות פ"ק ח' משנה ח'

לא יאמר לה הרי כתובתיך מונחת על
השלחן אלא כל נכסיו אחראין
לכתובתה (וכן לא יאמר אדם לאשתו
הרי כתובתיך מונחת על השלחן אלא
כל

כל נכסיו אחראין לכתובתה (גירשה
אין לה אלא כתובתה החזירה הרי היא
ככל הנשים ואין לה אלא כתובתה
כלכד

הכלה כתובות דף פ"ב ע"ב

החזירה מאי קא משמע לן תנינא המגרש את
האשה והחזירה על מנת כתובה ראשונה
מחזירה : מהו דתימא אשתו הוא דאיהו כתב לה
כתובה מיניה : אבל יבמתו דלאו איהו כתב לה
היכא דגרשה ואהדרה אימא כתובתה מיניה קא
משמע לן . אמר רב יהודה בראשונה היו כותבים
לבתולה מאתים ולא למנה מנה והיו מזקינים ולא
היו נושאין נשים עד שבא שמעון בן שטח ותיקן כל
נכסיו אחראין לכתובתה . תניא נמי הכי בראשונה
היו כותבין לבתולה מאתים ולא למנה מנה והיו
מזקינים ולא היו נושאין נשים התקינו שיהיו מניחין
אותה בבית אביה ועדיין כשהוא כועס עליה אומר
לה לכי אצל כתובתיך התקינו שיהיו מניחין אותה
בבית חמיה עשירות עושית אותה קלרות של כסף
ושל זהב עניות היו עשורת אותה עביט של מימי
דגלים ועדיין כשביעס עליה אומר לה טלי כתובתיך
וצאי עד שבא שמעון בן שטח ותיקן שיהא כותב לה
כל נכסיו אחראין לכתובתה :

רש"י מאי קא משמע לן . ביבמה : תנינא לה באשתו ומאי אולמיס דיבמתו
דאנטריך למתניה לית לה כתובה מיניה אלא נכסי בעלה תאסון :

היו שותפין וכו' ולא היו משעבדן נכסיהם לאחריות הכתובה : ולא היו
גוספין נשים : שלא היו רונות ליכסא להם אחרו לפשימות או יגרש לא נמוא
לגבות כלום שהיושין יניעו מעות של יתוסה : בזית חמיה : בזית בעלה :
עשרות : שכתובתן מרובה : קלתות : כיון כל שפגחת על ראשה ונותנת
בה פלכיה לאחר שנתמלא הפלך טווי : עביט : למימי רגלים : טלי כתובתיך
ונאי : לפי סתייה מיוחדת לכך : כל נכסי אחראין : ולא ייהד לה כתובה
במטלטלין :

הלכה בבא בתרא דף כ"ז ע"ב

אמר רבי יוחנן משום רבי בנאה בכל שותפין
מעכבין זה את זה חוץ מן הכביסה שאין
דרךן שד בנות ישראל להרובות על הכביסה ועוצם
עיניו מראות ברעא ד חייא בר אבא זה שאין מסתכל
בנשים בשעה שעומדות על הכביסה : הוכי דמי אי
דאיבא דרכא אחריתי רשע הוא אי דליבא דרכא
אחריתי אנוס הוא לעולם דליבא דרכא אחריתי ואפי'
דיני מבעי ליה למיגס נפשיה : בעא מיניה רבי יוחנן
מרבי בנאה חלוק של תלמידי חכמים כיצד כל
שאינ בשרו נראה מתחתיו : טלית של תלמידי חכמים
כיצד כל שאין חלוקו נראה מתחתיו טפה : שלחן
של תלמידי חכמים כיצד שני שלישי נדיל ושליש
גלאי ועליו קערור וירק ושבעתו מבחוץ והתניא
טבעתו מבפנים לא קשיא הא דאיבא ינוקא האי
דליבא ינוקא : ואי בעית אימא הא והא דליבא ינוקא
ולא קשיא הא דאיבא שמעא הא דליבא שמעא : ואי
בעית אימא הא והא דאיבא שמעא ולא קשיא האי
ביממא הא בליליא : ושל עם הארץ דומה למדורה
וקדרות מקיפות אותה : מטה של תלמידי חכמים
כיצד

כיצד כל שאין תחתיה אלא סנדליון בימות החמה
ומנעליון בימות הגשמים : ושל עם הארץ דומה
לאוצר בלום :

רשב"ם בכל שותפין וכו' : בכל תשמישין הקבועין בחצר דומיא דהעמדת
בהמות תנור וכירים שמועטין אחר החצר יכולין לעבב אם
פאחד רוניא לעשות לבדו וחביריו אין רוניס לעשות כן : חוץ מן הכביסה :
שתקנו לו חכמים שעשה בחצר בעל כרחן של שותפין חבירו : להתבנות :
שנריכות לעמוד עם יקיפות לגלות שוק לעמוד בנהר : שאין מסתכל : כשהוא
הולך על שפת הנהר : היכי דמי : דמשתבח ביה קרא אם עולם עיניו דמשתמע
שאם לא יעניס עיניו אינו לא נדיק ולא רשע : אי דאיבא דרכא אחריא
ואזיל בהך : רשע הוא : ואע"פ שעולם עיניו שלא היה לו להתקרב אל להתרחק
מן העבירה דק"ל הרחק מן הכעור : אנוס הוא : אם מסתכל דרך הליכתו
ואנוס רחמנא פטריה ולמה מוקיקו הכתוב להעניס עיניו דמדומשתבח ביה קרא
שמעינן דנריך לענות עיניו : למיגס נפשיה : להטות עיניו לבד אחר והיינו
דמשתבח ביה קרא דאי אנוס נפשיה חסיד הוא : בעא מיניה ר' מרבי בנאה
שמועתין דרבי בנאה קחשיב ואזיל אגב גררא דהך דלעיל : כל שאין בשרו וכו' :
שיהא ארוך עד פיסת רגלו שלא יראה כשילך יחף : טלית : מקוערן שמתכסה
בו על כל בגדים שהוא לבוש : שאין נראה וכו' : וכ"ש דאי קאי עד להדי חלוק
דאיבא נטעות טפי : שני שלישי גדיל ושליש גלאי : שני שלישי רוחב השלחן
מכוסה בופה מנד האוכלין לקנח את פיהן ולתת עליה את הפת ושליש החיטון
מגולה לבניה עליו קערות וכוסות שלא ילכלכו המפה ויתבון האוכלין ואית
דמפרשי שלישי גלאי באמונע שני שלישי גדיל דהיינו מפה מחוץ ומפנים כל סביב
השלחן ואמונעיתו מגולה גדיל קרי המפה על סם שאורגה ולשון נח הוא :
וטבעתו : של שלחן שהיו רביעין לעשות בשפתו להליתו בו יהי מבחוץ ולא מפנים
מנד האוכלין וכדמפרש ואזיל : מפנים : בנד הסמוך לו : איבא דאיבא ינוקא :
שיושב אלל אביו לאכול נריך להושיב השולחן שיהא נד שבו קבוע הטבעת מבחוץ
פן ינחוק התנוק בטבעת וינענע השולחן : ואי ליבא ינוקא : יעשה מפנים
ולא יתכנסה מבחוץ פן יכשל בה השמש שהולך ובא סביב השולחן : הא דאיבא
שמעא : שמש יעשה ומפנים פן יכשל בה השמש : והא ליבא שמעא : יעשה
מבחוץ ולא מפנים פן יחוק בה האוכלין ומייהו היבא דאיבא שמעא יעשה מפנים
מנד היוסבין ולא מבחוץ שיכולין להזהר מן הטבעת יותר מן השמש שהוא הולך
ואן יוסבין : הא בימויא : יהיה מבחוץ שיוכל השמש להזהר ולא מפנים דמיוק

לאוכלין שגר להם המקום : למדורה : שמוקפת קדרות והאם באמנע חף כאן המפה והלחם באמנע והקערות סביב : כל שאין תחתיה וכו' . דאמר בפסחים אוכלין תחת המטה אפילו מחוץ בכלי ברזל רוח רעה שורה עליהן . דרך לנעול מנעלין בימות החמה ושדלן בימות הגשמים בשביל הטיט : אלא סנדלן בימות החמה . שמינין סס פד ימות הגשמים שיטרך להם : לאור בלום . בסוף כמו עיסה בלום במסכת שבת בפרק כ"ג עיסה מעורבת ממינים הרבה וכן לאור בלום מינין הרבה מעורב בתוכו ביחד וכן מוטת עם הארץ כל דבר מניחין תחת מיטתן אוכלין ובלים :

הלכה מנחות דף ג"ט ע"א

תנו רבנן עשרה שולחנות עשה שלמה ולא היו מסדרים אלא על של משה . שנאמר ואת השולחן אשר עליו לחם הפנים זהב . עשר מנורות עשה שלמה ולא היו מדליקין אלא בשל משה שנאמר את מנורת הזהב ונרותיה לבער בערב . רבי אלעזר בן שמוע אומר על כולם היו מסדרין שנאמר ואת השולחנות ועליהן לחם הפנים ובכולן היו מדליקין שנאמר את המנורות ונרותיהם לבערם כמשפט לפני הדביר זהב סגור . רבי יוסי בר יהודה אומר לא היו מסדרין אלא על של משה אלא מה אני מקיים ואת השולחנות אשר עליהם לחם הפנים זהב אלו שלשה שולחנות שהיו במקדש שנים שהיו באולם מצפנים לפתח הבית אחד שר כסף ואחד של זהב על של כסף נותן לחם הפנים בכניסתו ועל של זהב ביציאתו שמעלין בקדש ולא מורידין אחד של זהב בפנים שעליו לחם הפנים תמיד ומנא לן דאין מורידין אמר רבי דאמר קרא ויקס משה את המשכן ויתן את

אדניו

אדניו וישם את קרשיו ויתן את בריחיו ויקס את עמודיו . ומנא לן דמעלין אמר רבי אחא בר יעקב דאמר קרא את מחותות החטאים האלה בנפשותם ועשו אותם ריקועי פחים צפוי למזבח כי הקריבום לפני ה' ויקדשו ויהיו לאות לבני ישראל בתחלה חשמישי מזבח ועכשיו גופו של מזבח . אשר שברת ושמתם בארון . תני רב יוסף מלמד שהלוחות ושברי לוחות מונחין בארון מכאן לתלמיד חכם ששכת תלמודו מחמת אינסו שאין נוהגין בו מנהג בזיון :

רש"י את השלמן . לשון ימיד : על כולן היו מסדרין . פעמים בזה פעמים בזה : שנים שהיו באלם מצפנים . אלא פתח ההיכל א' של כסף וא' של זהב והא' דקרי הכא כסף ובמתני' שיש משום דשיש לכן ככסף : בכניסתו . כשמינין לפתח מניחין אותו עליו ועומדין לפסו : ועל של זהב ביציאתו . וכס היה מונח עד שיוקטרו הכוזבים בדקתני מתני' : שמעלין בקדש . כגון בכניסתו מניחו על של כסף וכשמינין להיכל מסדרו על של משה שמוצפה זהב הרי עלייה ולא מורידין לכן ביציאתו מניחו על של זהב : ויקס משה את המשכן וגו' . מדרשיה וסיפיה דקרא בלשון הקמה דאפילו בנהות הלשון לא הורד שום מינה אין מורדין . ואי נמי לא סייעוהו אחיו הכהנים בהקפת העמודים והאלנים שמוע עינה אין מורדין לפי כך לא נתעסקו בו אחרים . ל"א מעיקרא ויקס משה את המשכן דהיינו יריעות שבתחילה פירש היריעות ולא הורדין בהקפת העמודים והאלנים אלא אחו היריעות בידו עד שהקיס כולן : אשר שברת ושמתם בארון . שישם השברים בארון :

פרשת צו

הלכה ברכות דף כ"ג ע"א

תנו רבנן הנצרך לנקביו אל יתפלל ואם התפלל חפלתו תועבה . אמר רב זביד ואי תימא רב יהודה לא שנו אלא שאינו יכול לשהות בעצמו אבל אם יכול לשהות בעצמו תפלתו תפלה ועד כמה

אמר

אמר רב ששת עד פרסה איכא דמתני לה אמתניתא במה דברים אמורים כשאין יכול לעמוד על עצמו אבל אם יכול לעמוד על עצמו תפלתו תפלה ועד כמה אמר רב זביד עד פרסה אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן הנצרך לנקביו דהרי זה לא יתפלל משום שנאמר הכון לקראת אלהיך ישראל ואמר ר' שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן מאי דכתי' שמור רגלך כאשר תלך אל בירת האלהים שמור עצמך שלא תחטא ואם תחטא הבא קרבן לפני' וקרוב לשמוע דברי חכמי' אמר רבא הוה קרוב לשמו' דברי חכמים שאם חוטאים מכיאים קרבן ועושין תשובה פתת הכסילים אל תהי ככסילים שחוטאים ומביאים קרבן ואין עושין תשובה כי אינם יודעין לעשות רע אי הכי צדיקים נינהו . אלא אל תהי ככסילים שחוטאים ומביאים קרבן ואינם יודעים אם על הטובה הם מביאים אם על הרעה הם מביאים אמר הקדוש ברוך הוא בין טוב לרע אין מבחינים והם מביאים קרבן לפני' רב אשי ואיתימא רב חנינא בר פפא אמר שמור נקבך בשעה שאתה עומד בתפלה לפני :

רשי' ועד כמה יכול להעמיד עצמו מנקבו טיהא מותר להתחיל בתפלה : איכא דמתני' להאי בדל' במתניתא גופה ולא משמעיה דרב זביד ורב יסודס ובי איירי אינהו כשיעורה הוא דאירי : שמור ענמך שלא תחטא ותנטק רגלך ללכת אל בית האלהים להביא חטאת : הוה קרוב לשמוע תשובה בהבאת קרבנך מתה אותן הכסילים שלא תשובה : שמור נקבך . מבין רגלך כמו להסך את רגליו שמור נקבך שלא יפיו :

סלכס ערובין דף י"ז ע"א

תנו רבנן מחנה היוצאת למלחמת הרשות מותרין בגזל עצים יבשות רבי יהודה בן תימא אומר אף חנינים בכל מקום ובמקום שנהרגו שם נקברים . מותרים בגזל עצים יבשות . האי תקנתא דיהושע הוה דאמר מר עשרה תנאים התנה יהושע שיהיו מרעין בחורשין ומלקטין עצים משדותיהן התם בדומי והיני הכא בשאר עצים אי נמי התם במחוברין הכא בתלושין אי נמי התם בלחין הכא ביבשין . רבי יהודה בן תימא אומר אף חנונים בכל מקום ובמקום שנהרגים שם נקברים פשיטא מת מצוה הוא ומת מצוה קנה מקומו לא צריכא אף על גב דאית ליה קוברים דתניא איהו מת מצוה כל שאין לו קוברים קורא ואחרים עונים אותו אין זה מת מצוה . ומת מצוה קנה מקומו והתניא המוצא מת מוטל בסרטיא מפנהו לימין סרטיא או לשמאל סרטיא שדה בור ושדה ניר מפנהו לשדה בור . שדה ניר ושדה זרע מפנהו לשדה ניר הוה שתיהן נרות ושתיהן זרועות שתיהן בורות מפנהו לכל רוח שירצה . אמר רב ביבי הכא במת מוטל על המצר עסקינן מתוך שניתנה רשות לפנותו מן המצר מפנהו לכל רוח שירצה . ופטורים מרחיצת ידים . אמר אביי לא שנו אלא מיט ראשונים אבל מים אחרונים חובה . אמר רב חייה בר אשי מפני מה אמרו מים אחרונים חובה מפני שמלה סדומית יש שמסמא איהו העינים . אמר אביי ומשחכחא

ומשתכחא בקורטא בכורא • אמר ליה רב יוחנן
בריה דרבא לרב כייל מילתא מאי אמר ליה הא
לא מבעיא :

רש"י למלחמת הרשות • סתם מלחמת רשות מולחמת יוסטע וזילך שהיא
היתה מלחמת מנוה : עלים יבשים • וכל שכן לחים : עשרה
תנאים • צבא קינא פרק מרובה : שהיו מרעין בחורשין • שהיא כל אדם מוליך
בהמותיו לרעות בער של חבירו ולא יקפיד בעל היער משום דלאו לקניחא
קאי : הכא בתלמין • אע"פ שהלבוש הבעלים לנרנן להיסק שיש בהם משום
גול אגל אחרים מותר לאנשי מחנה : מת מנוה קונה מקומו • אחד מעשרה
תנאים שהתנה יוסטע הוא : דאית ליה קוברין • שיש לו יורשין : בסרטיא •
דרך כנוסה : ומכנהו • וזו ס'ד קנה מקומו היכי מני למסקלי מההם : צמת
מוטל על המגר • שמשכב ברוחב הדרך ממגר למגר מתוך שניתן רשות לפנותו
מפני כהנים ועושה טהרות שלא יאחילו עליו מפניה לכל רוח בירצה : שמלח
סדומית יש בו • וחומר רבנן אחר כל אכילתך אכול מלח ומשום מלח שטבל בו
אנבשו תקנו מים אחרונים : כי קורטא בכורא • בכור מלח יש מעט מולותו
מלח סדומית כמין קורט קטן : כייל מלחא מאי • מדד מלח לאחרים נרנן לטול
ידיו או לא • כ"ס דנרנן :

הלכה כתובת דף פ"ו ע"א

אמר אממר משמיה דרב חמא האי מאן דאיכא
עליה כתובת אשה ובעל חוב ואית ליה
ארעא ואית ליה זוזי לבעל חוב מסלקינן ליה בזוזי
לאשה מסלקינן לה בארעא האי כי דיניה ורהאי כי
דיניה ואי לא איכא אלא חד ארעא ולא חזייה אלא
לחד לבעל חוב יהבינן לה לאשה לא יהבינן לה מאי
טעמא יותר ממה שהאיש רוצה לישא אשה רוצה
להנשא אמר ליה רב פפא לרב חמא ודאי דאמריתו
משמיה דרבא האי מאן דמסקי ביה זוזי ואית ליה
ארעא ואתא בעל חוב וקא חבע מיניה ואמר ליה זיל
שקול

שקול מארעא אמרינן ליה זיל זבין את ואיתני הב ליה
אמר ליה לא אימא לי נופא דעיבדא היני הוה אמר
ליה תולה מעיתיו בנכרי הוה הוא עשה שלא כהוגן
לפיכך עשו בו שלא כהוגן • אמר ליה רב כהנא לרב
פפא לדידך דאמרת פריעת בעל חוב מצוה אמר לא
ניחא לי דאי עביד מצוה מאי אמר ליה תנינא במה
דברים אמורים במצות לא תעשה אבל במצות עשה
כגון שאומרים לו עשה סוכה ואינו עושה עשה לולב
ואינו עושה מכין איתו עד שתצא נפשו :

רש"י האי כי דמי • זה הלום מעות וזו סמכה על שעבוד הקרקע והיא
לא נתנה כלום ואם צביל נכסי נון ברזל הניסומין בכתובה הוא זכא
צקן מיד וזו נרפיתן אם הכתובה על שעבוד הקרקע : ולא חזיא אלא לחד •
אין בה אלא כדי לא' מהן : לב' מהיבין • שלא תנעול דלת : יותר משהאיש
רוצה וכו' • ולא חיישין למר משום מינא ודוקא שהשטרות נכתבו ביום א'
אבל אם קדמא זמן הכתובה היא גובה : וזו דאמרתו וכו' • לכן שאלה הוא אמת
שמועתי שאתם אומרים דבר זה של תימה דמטרקינן ליה ללוה למכרה והלא
הפלוס עיקר סמך שלו על הקרקע : תולה מעותיו בנכרי הוה • מעות היה
לו לפרוע וחומר של נכרי הם : לדידך דאמרת וכו' • במסכת ערכין בפ' טוס
היתומים : פריעת ב'א מנוה • מנוה עליו לפרוע חובו ולאמת דבריו דכתיב
פין נדק שהיא הן שלך נדק ולאו שלך נדק : בד"א • דלוקה ארבעים : מכין
איתו • קודם שעבר על העשה ויש בידו לקיים :

מתניתין צבא בתרא פרק ה' משנה ג'

(המוכר את החמור מכר את הסיח •
מכר את הפרה • לא מכר את בנה מכר
אשפה • מכר זבלה מכר בור מכר מימיו)
מכר כורת מכר דבורים מכר שובך
מכר יונים הלוקה פירות שובך מחבירו
מפריח

מפריה בריכה ראשונה פירות כורת
נוטר שלשה נחילין ומסרם חלות דבש
מניה שתים חלות זתים לקוץ מניה שתי
גרופיות

הלכה בנה בתרא דף ע"ה ע"ב

מכר את הפרה לא מכר את בנה וכו' היכי דמי
אי דאמר ליה היא ובנה אפילו פרה ובנה
נמי אי דלא אמר ליה היא ובנה אפילו חמור נמי לא
אמר רב פפא דאמר ליה חמור מניקה ופרה מניקה
אני מוכר לך בשלמא פרה איכא למימר לחלבה בעי
לה אלא חמור מאי קאמר ליה עמע מינה היא ובנה
קאמר ליה ואמאי קרי ליה סח שמהלך אחר שיחה
נאה אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יוחנן מאי
דכתיב על כן יאמרו המושלים וגו' המושלים אלו
המושלים ביצרים בואו חשבון בואו ונחשב חשבוננו
של עולם הפסד מצוה כנגד שכרה ושכר עבירה
כנגד הפסדה תבנה ותכונן אם אתה עשה כן תבנה
בעולם הזה ותכונן לעולם הבא עיר סיחון אם משים
אדם עצמו כעיר זה שמהלך אחר שיחה נאה מדי
כתיב אחריו כי אש יצאה מחשבון ונומר תצא אש
ממחשבון ותאכל את שאינן מחשבין להבה מקריית
סיחון מקריית צדיקים שנקראו שיחין אכלה ער
מואב זה המהלך אחר יצרו כעיר זה שמהלך אחר
שיחה נאה בעלי במות ארנן אלו נסי הרוח דאמר
מר

מר כל אדם שיש בו נסות הרוח נופל בנהינם ונירם
אמר רשע אין רם אבד חשבון אבד חשבוננו של
עולם עד דיבון אמר הקדוש ברוך הוא המתן עד
שיבא דין ונשים עד נפה עד שתבא אש שאינה
צריכה ניפוח עד מידבא עד שתדאיב נשמתן ואמרו
לה עד דעביד מאי דבעי אמר רב יהודה אמר רב
כל הפורש מדברי תורה אש אוכלתו שנאמר ונתתי
פני בהם מהאש יצאו והאש תאכלם כי אתא רב
דימי אמר רבי יוחנן כל הפורש עצמו מדברי תורה
נופל בנהינם שנאמר אדם תועה מדרך השכל בקהל
רפאים ינוח ואין רפאים אלא נהינם שנאמר ולא ידע
כי רפאים שם בעמקי שאול קרואיה :

רשב"ם היכי דמי * הן מכירה חמור ופרה דחמור מכר סח ובפרה
לא מכר בנה : וחי דלא א"ל היא ובנה * והילכך לא מכר את
בנה דס"ל להאי תנא דאין הבן נמכר בכלל האם משום דגופין מחולקין הן ואפשר
לבן להיות בלא האם אפילו חמור נמי לא ימכר סח בכלל חמור : אר"פ * כל
היכא דבין חמור ופרה פשיטא ליה לתנא דמתניתין דאין הבנים נמכרין והכא
במאי נסקינן דאמר ליה חמור מניקה ופרה מניקה והילכך בשלמא פרה פרה בדין
הוא דלא מכר בנה בדין המוכר פרה סתם דהא דאמר ליה מניקה לאו לטכויי
בנה קאתי אלא לחלבה קאמר דאי לא ליהויה לה חלב ליהויה מקח טעות הילכך
מסתמא אין בנה מוכר עד שיפרש : אלא חמור * שאין נריך לחלבה האי דא"ל
מניקה שיש לה וולד קאמר ועם הולד מוכרה לו ובמאן דפרש בהדיא היא ובנה
דמי : סיחה נאה * בקריאה בנחת ובדמיון הולך למקום שהאדם חפץ אבל
זקן נריך מרדע : א"ל שמואל בר נחמני וכו' משום דמייירי לקמיה בסיח נקט
לה : מ"ד ע"כ יאמרו המושלים וגו' * פשטיה דקרא מייירי שבעלתם סיחון
במלך מואב הראשון ויקח את כל ארצו מידו נתנבאו בלעם ומיירי מינח סיחון
למואב ומיהו פרסה יתירה היא דמיה נריך לכתב זה אם להסמיענו דעמון ומואב
טיהרו בסיון הרי כבר כתיב והוא נלחם במלך מואב הראשון ואין נריך יותר
הילכך לדרסה בכתב מ"ר : המושלים בינרם * נדיקים בדכתיב ומושל ברוחו
מלוכד עיר נדיק מושל יראת אלהים : הפסד מנוה * כמתבטל מרוח בשביל
טעוסק

בעסק במנה או נותן נדקה ומחסר ממונו כנגד כברה המרובה לעתיד ושכר
 עבירה • כלל להסתבר בעבירה עכשיו כנגד הפסדה שיפסיד לעתיד יותר : אם
 אלה עושה כן • לחשוב הפסד כנגד שכר : כעיר זה • שותפתה בילרו ובדברי
 האפיקורסים ואינו מושל בילרו : תנא אש מן המחשבים • הנדקים והאכל
 את שאינם מחשבים כדאמרינן בפרקין לעיל מי בגדול מהבירו נכזית חופתו של
 קטן מחופתו של הגדול מונו : כנקראו שיחין • אילנות כדכתיב נדיק
 כתמר יפרח וגו' וכתוב והוא עומד בין ההדסים ואר' אין הדסים אלא הנדיקים
 כדכתיב ויהי אומן את הדסה וכתוב אמרתי אעלה בתמר וגו' ואמר הכנן אני
 אמרתי אעלה בתמר ולא עלתה בידי אלא סכסן ומני הננייה מושאל ועורה
 תחת אחד הטיחם מתרגמין תחות חד מן אילניא וכתוב נמי וכל שיש הדסה
 טרם ומתרגמין וכל אילני קהלל : ער מואב • כער כההלך אחר האותו
 ואכלה נמי האש • גפי הרוח המגביהין דעתן כבהמות ארטון הללו : בעלי
 צמות • בעלי גסות דאמר מר המגיס דעתו וכו' בפ' דע' אר"ל כל המתלוצץ
 נוכל בניהגס שנאמר וד יהיר לן שמו וגו' וכל המתיהיר נוכל בניהגס שנאמר וד
 יהיר לן שמו עושה בעברת ודון ואין עברה אלא גהיגס שנאמר יום עברה היום
 ההוא : אבד חשבנו כל עולם • כלומר לית דין ולית דיין : עד נופח • כלומר
 אש שנופח בעצמו וכו' שתדאיב נשמתו • כמו ודאבון נפש : עד דעביד •
 קודשא בריך הוא מצי דבעי למעבד לרשעים לעולם הבא דאילו בע'ו דרגס
 נלחה כדי לטורדס לעולם הבא עד דריס ליה עד דעבד ומידעבא דריס ליה מצי
 דבעי ובלטון קר • מהאש ינאו • מן התורה פירוש דכתיב בה הלל כה דברי
 נאש וגו' רפאים בעמקי סאל • כפל לטון הוא :

הלכה ונכות דף ל"ט ע"ב

תניא רבי יוסי אומר אפילו סילק את הישנה
 שחרית וסידר את ההדשה ערבית אין בכך
 כלום אלא מה אני מקיים לפני תמיד שלא ילין שלחן
 בלא להם אמר ר' אמי מדבריו של ר' יוסי נלמוד אפילו
 לא שנה אדם אלא פרק אחד שחרית ופרק אחד
 ערבית קיים מצות לא ימוש ספר התורה הזה מפיד
 אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי אפילו לא
 קרא אדם אלא קריית שמע שחרית וערבית קיים לא
 ימוש

ימוש ודבר זה אסור לאומרו בפני עם הארץ ורבי
 אמר מצוה לאומרו בפני עם הארץ • שאל בן דמה
 בן אחותו של רבי ישמעאל את רבי ישמעאל כנון
 אני שלמדתי כל התורה כולה מהו ללמוד חכמת
 יונית קרא עליו המקרא הזה לא ימוש ספר התורה
 הזה מפיד והנית בו יומם ולילה צא ובדוק שעה
 שאינה לא מן היום ולא מן הלילה ולמוד בה חכמת
 יונית ופליגא דרבי שמואל בר נחמני דאמר רבי
 שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן פסוק זה אימ לא
 חובה ולא מצוה אלא ברכה ראה הקדוש ברוך הוא
 את יהושע ידבריו תורה חביבים עליו ביותר שנאמר
 ומשררתו יהושע בן נון נער לא ימוש מתוך דהאהל
 אמר לו הקדוש ברוך הוא יהושע כל כך חביבין עליך
 דברי תורה לא ימוש ספר התורה הזה מפיד • תניא
 דבי רבי ישמעאל דברי תורה לא יחו עליך חובה ואי
 אתה רשאי לפטור עצמך מהם אמר חזקיה מאי
 דכתיב ואף הסיתך מפי צר רחב לא מוצק תחתיה
 בא וראה שלא כמדת הקדוש ברוך הוא מדה בשר
 ודם • מדת בשר ודם אדם כסית את חבירו מדרכי
 חיים לדרכי מיתה • והקדוש ברוך הוא מסית את
 האדם מדרכי מיתה לדרכי חיים שנאמר ואף הסיתך
 מפי צר מנהיגנו שפירא צר שעשנה צבור בתיכרה
 ושמא תאמר כשם שפיה צר כך כולה צרה תלמוד
 לומר העמק הרחיב ושמא תאמר למלך לא הוכנה
 תלמוד לומר גם היא למלך הוכנה ושמא תאמר

שמיני יום ראשון

אין בה עצים תלמוד לומר מדורתה איש ועצים הרבה שמה תאמר זה הוא שכרה תלמוד לומר ונחת שולחנך מלא דשן :

רש"י היסנה מערכות שעמדו סס בשבת זו : ילון : כלילה : מדבריו של ר' יוסי : דאמר מרוב דעמוד היסן סחרית מעט בשלחן והחדש ערביית מעט קרי ליה תמיד כמע מינה אפילו וכו' : אסור לאומרו : שלא יאמר בק' סגני ולא ירגיל בניו לתלמוד תורה : מנה לאומרו : דקא סבר משום קרית שמע נוטל סכר גדול כזה כי אז תנליח את דרביך אם היה עוסק כל היום כל סגן ששכרו גדול ומרגיל את בניו לתלמוד תורה לא סברי הנך רבנן דמוני פטרי נפשיהו בק' ויתבי כולי יומא וגרסי ס' סכר גדול יס : לא ובדוק וכו' : דבר שלא יהיה בעולם : ופליגא : הא דרבי ישמעאל דאמר חובה ללמוד כל היום : כ"כ חביבין וכו' לא ימוש : הבטיחו שלא תשכח תורתנו מנינו : לא יהו עלך חובה : כאדם שיש לו חובה ואומר מתי אפרענו ואפטר כך לא יאמר אדם אשנה פרק אחד ואפטר שאי אתה רשאי לפטור עמך מהן : הסתת אדם אינה אלא לרעה כמו כי יסיתך אחיך בן אהרן וגו' ואף הסיתך : הקדוש ברוך הוא ללמוד תורה כדי ליגלגל מנהיגו : ספיה נר : ולמה פיה נר שיהא עמנה נצור בתוכה ולא יכא חון כדי שידונו רשעים באש ובעשן : הענין הרחב : כיון שבא לעשות מיד מרסיב ובגהיבס משהי דרשיה דקרא כי ערוך מואחזול תפתה : למלך לא הוכנה : לתלמוד ספורס מן התורה לא הוכנה גיהנם שלא יהא טיוון בה מלך קרי לת' דכתיב בי מולכים ימלוכו : שמה האומר זה הוא סכרה : שמה האומר שזולת מנהיגים אבל סכר אחר לא :

פרשת שמיני

הלכה ברכות דף כ"ד ע"א

אמר רבי יצחק טבח באשה ערוה למאי אילימא לאסתבולי בה והא אומר רב ששת למיה מנה הכתוב תכשיטין שבחויץ עם תכשיטין שבפנים לומר לך כל המסתכל באצבע קטנה שר אשה באלו מסתכל במקום התורף אלא באישתו ולקרויית שמע אמר

שמיני יום ראשון

צא

אמר רב הסדא שיק באשה ערוה שנאמר גלי שוק עברי נהרות ובתיב תגל ערותך וגם תראה חרפתך אמר שמואל קול באשה ערוה שנאמר כי קולך ערב ומראד נאיה אמר רב ששת שער באשה ערוה שנאמר שערך כעדר העזים אמר רב חנינא אני ראיתי את רבי שתלה הפיליו מתיבי התולה תפיליו ותלו לו חייו דורשי חמודות אמרו והוי חיך תלואים לך מנגד זה התולה תפיליו לא קשיא הא ברצועה הא בקציצה ואי בעית אימא לא שנא רצועה ולא שנא קציצה אסיר וכי תלה רבי בכיסתא תלה אי הכי מאי למימרא מהו דתימא תבעי הנחה כספר תורה קא משמע לן ואמר רבי חנינא אני ראיתי את ר' שניהק ופיהק ונתעטש ורק וממשמש בבנדו אבל לא היה מתעטף וכשהוא מפהק היה מניח ידו על סנטרו מתיבי המשמיע קולו בתפלתו הרי זה מקטני אמנה המגביה קולו בתפלתו הרי זה מנביאי השקר מנהק ומפהק הרי זה מנסי הרוח המתעטש בתפלתו סימן דע לו ויש אומרים ניכר שהוא מוכוער הרק בתפלתו כאלו רק בפני המלך בשלמא מנהק ומפהק לא קשיא כאן לאונסו כאן לרצונו אלג' מתעטש אמתעטש קשיא מתעטש אמתעטש נמי לא קשיא כאן מלמעלה כאן מלמטה דאמר רבי זירא הא מלתא אבעיא לי כי רב דמנונא ותקילא לי כי כולי תלמידא דהמתעטש בתפלתו סימן יפרה לו כשם שעושין לו נחת רוח מלמטה כך עושין לו נחת רוח מלמעלה :

רש"י

רש"י תכטיין שפניס • כמו דפוס של בית הרחם שהיו עושין לבנותיהן וקובצין כותלי בית הרחם כדרך כנוקבין את האזנים ותוחצין אותן כדי שלא יודקקו לתן זכרים : עם תכטיין שנתון • אלעדה ונמיד הן הביאו אותן על כפרת הרהור עברה שנסתכלו בצנות מדין : לאשתו ולק"ש • אם טפס מגולה ביה לא יקרא ק"ש כנגדה : טוק • באשת איש : ערוה • להסתכל וכן באשתו לק"ש • גלי טוק • ובתיב בתריה תגל ערותך : קולך ערב • מודמשת ליה קרא בגוה ט"ו תאזה היא התולה תפילו • ביתד יתלו חייו : דורשי רשומות • קשרים ושתומים הכלולים בתורה • דורשי רשומות גרסי' והיא היא : זה התולה תפילו • שהתורה חייו של אדם ורמז לך הכתוב שיתלו חייו : ברעוה • ותקנינה למטה גנאי הוא להם אבל תולה הוא אותם בקנינה ותהא הקנינה מונה על היתד והרעוה למטה : בניסתא תלה • בתוך תיקון היו ותלה התיק : שניהק • רוטי"ר בלעו פעמים שאדם מוניא מגופו לפני נפיה מתוך טובעו וריסה כריח המאכל שאכל : פיהק • באלי"ר בלעו חיד מלקוחיו פותח להניא רוח הפה מלא כאדם כרונה לישן או שעתד משינה : ונתעטט • שטרנד"ר בלעו ויש שורשין גיהק נוטריקון גו הקיס שטרל"ר פיהק פיו הקיס : ורק • על גבי קרקע : ומשמע בגדרו • להעבר הכינה העוקנתו : אבל לא וכו' • אם נפלה טליהו כשהוא מתפלל לא היה נוטל ומתעטף בלא להפסיק : על שנטרו • מנטו'ן בלעו שלא תראה פתיחת פיו : הרי זה וכו' • כאלו אין הקב"ה טומע תפלת להם ומגביה הרבה : ה"ז מנביאי הסקר • דכתי' ויקראו בקול גדול המנהק והמפנה ה"ז מגבי הרוח ו"ל ניכר שהוא מכושר גר' : אלא וכו' קשיא • דאין עיטוש אלא לאונסו : למטה • מפיח בקול : ותקילא לי וכו' • שקולה עלי ותביעה לפי שהיה רגיל להתעטט : כסס וכו' • שהעטוש נחת רוח לאדם : כך עושים וכו' • מן השמים למלאות באלתו :

הלכה ערובין דף כ"א ע"ב

אמר רב יהודה אמר שמואל בשעה שתקן שלמה ערובין ונטילת ידים יצתה בת קול ואמרה בני אם חכם לבך ישמח לבי גם אני ואומר חכם בני ושמח לבי ואשיבה חורפי דבר • דרש רבא מאי דכתי לכה דודי נצא השדה נלינה בכפרים נשכימה לכרמי נראה אם פרחת הנפן פתח הסמדר הנצו הרמונים שם אתן את דודי לך • לכה רודי נצא השדה אמרה כנ סת

כנסת ישראל לפני הקדוש ברוך הוא רבנו של עולם אל תדינני כיושבי כרכים שיש בהם נזל ועריות ושכועת שוא ושכועת שקר נצא השדה בא ואראך תלמודי חכמים שעוסקים בתורה מתוך הדחק נלינה בכפרים אל תקרי בכפרים אלא בכיפרים בא ואראך אותם שהשפעת להם מוכה והם נפדו כך נשכימה לכרמים אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות נראה אם פרחת הנפן אלו בעלי מקרא פתח הסמדר אלו בעלי משנה הנצו הרמונים אלו בעלי נמרא שם אתן את דודי לך אראך כבודי ונודלי שבת בני ובנותי • אמר עולא אמר רבי אלעזר בתחלה היתה תורה דומה לכפיפה שאין לה אזנים עד שבא שלמה ועשה לה אזנים קיצותיו תלתלים אמר רב חסדא אמר מר עוקבא מלמד שיש לדרוש על כל קוץ וקוץ תלי תלים של הלכות שתורות כעורב במי אתה מוצאן במי שמשכים ומעריב עליון לבית המדרש רבה אמר במי שמשחיר פניו עליוהם כעורב רבא אמר במי שמשים עצמו אכזרי על בניו ועל בני ביתו כעורב כי הא דרב אדא בר מתנה הוה קאזיל לבי רב אמרה ליה דביתו ינוקי דידך מאי אעביד להו אמר לה מי שלימו קורמי באנמי :

רש"י שלמה תיקן ערובי חמרות וגו' שלא להניא מרה' לרה' חבירו לעשות סייג והרהקה לאיסור תורה שלא יבוא להתיר מרה' לרה' והיינו דכתיב אין והקר ותקן משלים טעם אזנים לתורה כאזני כלי שאוחזין אותן בס' וידים נטילת ידים לעשות סייג לטהרות : כרעים • מקום שוקים הן וישבו גדול ורגל רובלן וסוחרים מניינים סס לפיכך גול וערות נהג בהם :

הסדה • בני בגד ועבדי אדמה ועסקין בתורה מתוך דומק : סוחר • גדול
מופרח כך משנה מפורשת יותר מן המקרא : הגנו המנונים • גדלו כל
נרנן וכבר הנן גדול סביבותיו כעין סוחר שיש לאנשים קטנים : משל • טעם
ועשה לה אונים • שתקן ערובין וידים וגור על הסניות לעריות כדמפרש ציבנות
וע"י כן אחוין ישראל במונות שנתרחקו מן העבירה כדרך שנוה לאחוז בכלי שיש
לו בית יד משאין לו : שמשכים ומעריב • סחורות לשון שחרית כעורב לשון
ערבית : עורב אכורי על בניו • כדמתיב לפני עורב אשר יקראו והקב"ה
מומן להם יתוסף וכנסין לתוך פיהן : קורמי • ירקית : ליטנא אחריתא גמי לה
כי עקרת להווא רבינא דאית ביה וטמי ליה ועבדי רפתא • באלף בית דרבי
מכיר מלאתיו :

הלכה כתבות דף כ' ע"א

אמר רבי יוסי בר חנינא באושא התקינו האשה
שמכרה בנכסי פלוני בחיי בעלה ומתה
הבעל מוציא מיד הלוקחות אשכחיה רב יצחק בר
יוסף לרבי אבהו דהוה קאי באוכלוסא דאושא אמר
ליה מאן מאריה דשמעתא דאושא אמר ליה רבי יוסי
בר חנינא תנא מיניה ארבעין זמנין ודמי ליה כמאן
דמנחא ליה בכיסתיה • אשרי שומרי משפט עושה
צדקה בכל עת וכי אפשר לעשות צדקה בכל עת
דרשו רבוותינו שביבנה ואמרו לה רבי אליעזר זה הון
בניו ובנותיו כשהם קטנים רבי שמואל בר נחמני
אמר זה המנדל יתום ויתומה בתוך ביתו ומשיאן הון
ועושר בביתו וצדקתו עומדת לעד רב הונא ורב
חסדא חד אמר זה הלומד תורה ומלמדה וחד אמר
זה הכותב תורה נביאים וכתובים ומשאלין לאחרים
וראה בנין לבניך שלום על ישראל אמר רבי יהושע
בן לוי כיון שבנים לבניך שלום על ישראל דלא אתו
לידי

לידי חליצה ויבום רב שמואל בר נחמני אמר כיון
שבנים לבניך שלום על דייני ישראל דלא אתו
לאנצויי :

רש"י שמכרה בנכסי פלוני • הקקן : הבעל מוטיף • דשויהו רבנן כלקח
והוא לוקח ראשון : באכלוסא • אסיפת בני אדם : תנא מיניה • דרבי
יוסי בר חנינא מרה הוא : זה הון בניו ובנותיו קטנים • שתימד יום ולילה הן
עלו והיא נדקה שאינה חיוב עליו בהם : הון ועושר בביתו • שאין המזון כלה
ואעפ"כ נדקתו עומדת לעד : זה הלומד תורה ומלמדה • מתקיימת בו ה"י
הון ועושר בביתו ונדקתו עומדת לעד על שטרס ללמד לתלמידים : זה הכותב •
הספרים קיימים לו שאינם כלים ונדקתו עומדת לעד : לאנצויי • מי קרוב
וקודם לנחלה :

מתניתין בגא בתרא פרק ו' משנה ד'

המוכר מקום לחבירו (לבנות לו בית)
וכן המקבל מחבירו לבנות לו בית
חתנות לבנו ובית אלמנות לבתו בונה
ארבע אמות על שש דברי רבי עקיבא
רבי ישמעאל אומר רפת בקר היא זו
הרוצה לעשות רפת בקר בונה ארבע
אמות על שש בית קטן שש על שמונה
גדול שמונה על עשר טרקלין עשר על
עשר רומו כחצי ארכו וכחצי רחבו
ראיה לדבר היכל וכותליו רבן שמעון
בן גמליאל אומר הכל בבנין ההיכל

הלכה נבא בתרא דף ג' ע"א

אמר רב תיבא בר יוסף המרא מולא דמריה גרים
שנאמר ואף כי היין בוגד גבר יהיר וגו' אמר
רב מרי האי מאן דיהיר אפילו האינשי ביתיה לא
מיקבל שנאמר גבר יהיר לא ינוה מאי לא ינוה בנודה
שלו אמר רב יהודה אמר רב כל המתנאה בטלית של
תלמידי חכמים ואינו תלמיד חכם אין מבניסין אותו
במחיצתו של הקדוש ברוך הוא כתיב הכא לא ינוה
וכתיב התם אל ניה קדשך (ע"ב) לעשות בית התנות
לבנו וכו' למיה לי למתנא בית התנות לבנו ובית
אלמנות לבנו ליתני בית התנות לבנו ולבתו ובית
אלמנות לבנו ולבתו מלתא אנב ארחיה קא משמע
לן דלא דרכא דהתנא למידר בי חמוהי בדכתיב בספר
בן סירא הבל שקלתי כסף מאזנים ולא מצאתי קל
מסובין וקל מסובין התן הדר בית חמיו וקל מחרוץ
אורח מכנים אורח וקל מאירח משיב דבר בטרם
ישמע שנאמר משיב דבר וגו' אולת היא לו וכלימה :

רשב"ם מולא דמריה המורב יין לחטירו והחמין לאו קנקניס דמוכר
גרמו אלף מוליה דלוקה שהו בעליו כל יין גרס : שנאמר
ואף כי היין בוגד : באדם למה מכוס דגבר יהיר וגו' גלותו כל אדם שמונים
דעהו בדבר שאין בו גורם שהיין בוגד בו דשטר שהו יין ומנא חומן מדה כנגד
מדה וכו' אינשי ביתיה : אשתו : לא מיקבל : שמחה איתו : בטלית של
ת"א : דעביד כדאמרן בחוקת הבתים טלית של ת"א כנגד כל שאין סלקו נראה
מתהניו טפה ונעשותא יתירתא הוא וגסות הוא למי שאינו ת"א : ה"ג ליתני
בית התנות לבנו ולבתו ובית אלמנות לבנו ולבתו וייתא אנב ארחיה קמ"ל
מדלף הנא בית ארוילת לבנו ולא הנא נמי בית התנות לבנו ונטיקן יש ללמוד
דלאו דר"א דהתנא וכו' וכבר פרישית לה במתניתין : בי חמוהי : כדא' בפסחים
הו' זמיר באכתן מהתנה הראבון אמרי לה מכוס חסד ואמרי לה מכוס עמון
ואיתא להא ואיתא להא וייהו הוא הדין לכל התנאים אלף שמן הראבון נר"ד

ליהר

ליהר חמיו יוהר : קל מסובין : לאו דווקא אלף דבר גרוע ולחמי נקט כובין
ולא כולא דפסולת הוא : אורח מכנים אורח : דיו אס יהנה לו בעל הבית :

הלכה מנחות דף ק' ע"א

בכל מקום מוקטר מוגש לשמי בכל מקום סלקא
דעתך אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי
יונתן אלו תלמידי חכמים העוסקים בתורה בכל מקום
מעלה אני עליהם כאלו מקטירין ומנישין לשמי
ומנחה טהורה זה הלומר תורה בטהרה נושא אשה
ואחר כך לומר תורה שיר המצלות הנדה ברכו את
ה' כל עבדי ה' העומדים בבית ה' בלילות מאי בלילות
אמר רבי יוחנן אלו תלמידי חכמים העוסקים בתורה
בדילה מעלה עליהם הכתיב כאלו עוסקין בעבודה
לעולם זאת על ישראל אמר רב גידל אמר רב זה מזבח
בניו ומיכאל שר הגדול עימד ומקריב עליו קרבן רבי
יוחנן אמר אלו תלמידי חכמים העוסקים בהלכות
עבודה מעלי' עליהם הכתיב כאלו נבנה מקדש
בימיהם אמר ריש לקיש מאי דכתיב זאת התורה
לעולה למנחה ולחטאת ולאשם כל העוסק בתורה
כאלו הקריב עולה ומנחה וחטאת ואשם : אמר רבא
האי לעולה ומנחה עולה ומנחה מבעי ליה : אלא אמר
רבא כל העוסק בתורה אינו צריך לא עולה ולא חטאת
ולא מנחה ולא אשם : אמר רבי יצחק מאי דכתיב זאת
תורת החטאת וזאת תורת האשם כל העוסק בתורת
החטאת כאלו הקריב חטאת וכל העוסק בתורת אשם
כאלו הקריב אשם :

רש"י זה הלומר תורה בטהרה : עליו הוא אומר לשמי מנחה טהורה :
לעולם זאת על ישראל : מקר' הוא בדברי הימים בשלמים ובקרבנות

מסתעי

משתעי לעולם הן עומדים ויחי בני מוצק בני בשמים ומיכאל עומד ומקטיר
עליו : מצי דכתיב זאת התורה ולא כתיב בס חוקה : עולה ומנחה מבני ליה
דלבו משמע זאת התורה היא עולה ומנחה וכו' : אין נרץ לא עולה וכו' .
דכתי משמע זאת התורה לעולה כלומר במקום עולה למנחה בשביל המנחה
כגון לכם בשבילכם . כלומר התלמוד תורה מכפר על עונותינו : בתורת חטאת
כגון סדר קדשים דמייירי בהל' עבודה :

פרשת תזריע

הלכה ברכות דף כ"ה ע"ב

רב אחאי איעסק ליה לבריה בי רבי יצחק בר שמואל
בר מרתא עייליה לחופה ולא הוה מסתייעא
מלתא אזל בתריה לעיוני חזא ספר תורה דמנח אמר
להו איכו השתא לא אתאי סכנתון לברי דתניא בית
שיש בו ספר תורה או תפילין אסור לשמש בו ארת
המטה עד שיוציאם או שניחם כלי בתוך כלי אמר
אביי לא שנו אלא בכלי שאינו כריין אבל בכלי
שהוא כליין אפילו עשרה מאני כחד מאנא דמי אמר
רבא גלימא אקמטרא ככלי בתוך כלי דמי אמר רבי
יהושע בן לוי ספר תורה צריך לעשות לו מחיצה
עשרה מר זוטרא אקלע לבי רב אשי חזיה לדוכתיה
דמר בר רב אשי דמנח ביה ס"ת ועכיד ליה מחיצה
עשרה אמר ליה כמאן כרבי יהושע בן לוי אימור
דאמר רבי יהושע בן לוי דלית ליה ביתא אחרינא
מר דא אית ליה ביתא אחרינא אמר ליה לאו אדעתאי :

רש"י עייל לחופה ולא הוה מסתייעא מלתא . דנשפין סלל היה יכול
לבעול : סכנתון לברי . כמעט סכנתם את בני למות בעונם העון .
אפילו עשרה מאני . וכוון כליין כחד מאנא דמי : אקמטרא . ארגו של ספרים
ובמגילה קמטרי דספרי וכן תרגם יונתן ובגמ' ברומים אולמין דוכירין מתתין

בקמטרין

בקמטרין וכן לאשר על המלתחה לדלל קמטרא : ככלי בתוך כלי דמי . דהא
גלימא לאו כלי הוי : מחיצה עשרה . ואם לאו לא ישמש : לדוכתיה במקום
מטתו : לאו אדעתאי . לא נתתי לבי :

הלכה ערובין דף ל"ט ע"ב

ההוא בר טביא דאתא לבי ריש גלוחא ביום טוב
מחוץ לתחום רב נחמן ורב חסדא אכול
רב ששת לא אכול מאן דאכול סבר הבא בשביל
ישראל זה מותר לישראל אחר מאן דלא אכול סבר
כל דאתי לבי ריש גלוחא אדעתא דכלהו רבנן אתי
ההוא ליפתא דאתי למחוצא ביום טוב נפק רבא
חזא דכמישא שרא רבא למזבן מיניה אמר הא ודאי
מאתמול בעקרה מאי אמרת מחוץ לתחום אתי
הבא בשביל ישראל זה מותר לאכול לישראל אחר
וכל שכן האי דאדעתא דנכרי אתא כיון דחזא דקא
מפשי ומייתי להו אסר להו הנהו בני גננא דגזו להו
איסא ביום טוב שני לאורתא שרא להו רבינא
לאורוחי בהו לאלתר אמר ליה רבא בר תחליפא
לרבינא ליסר להו מר מפני שאינן בני תורה מתקיף
לה רב שמעיה טעמא דאינן בני תורה הא בני תורה
שרי והא בעינן בכדי שיעשו אולו שיילו לרבא אמר
להו בעינן בכדי שיעשו :

רש"י בר טביא . נבי : רב נחמן ורב חסדא אכול . מוזה נפסך אי אתמול
כול הרי מותר ואי אתמול קדש הרי כיום כול והרי המתנגב בכדי
שיעשה : לא אכל . משום דקא סבר קדושה אחת היא : דקא מפסד . נכריס
ומייתו אחר הני ודאי אדעתא דישראל מתשי ומייתו ואסר להו : בני גננא . קוברי
כלות לחתנים ונחמין סס הדם : לפי שאינן בני תורה . ואתו לטובי ב"ט שני :

מהכיתין

מתניתין כתובות פרק י' משנה א'

אלמנה נזונת מנכסי יתומים ומעשה ידיה שלהן ואין הייבים בקבורתה יורשיה יורשי כתובתה הייבין בקבורת

הלכה כתובות דף נ"ט ע"ב

איבעיא להו נזונת תנן או הנזונת תנן נזונת תנן וכאנשי גליל ולא סני דלא יהבו לה או דילמא הנזוני תנן וכאנשי יהודה ואי בעו לא יהבי לה תא שמע אמר רבי זירא אמר שמואל מציאת אלמנה לעצמה אי אמרת בשלמא הנזונת תנן שפיר אלא אי אמרת נזונת תנן ניהוי כבעל מרה בעל מציאת אשה לבעל הכא נמי מציאת אשה ליורשיה לעולם אימא לך נזונת תנן טעמא מאי אמור רבנן מציאת אשה לבעלה דלא תיהוי לה איבה הני תהוי להו איבה אמר רב יוסי בר חנינא כל מלאכות שהאשה עושה לבעלה אלמנה עושה ליורשיה חוץ ממזונת הכוס והצעת המטה והרחצת פניו ידיו ורגליו אמר רבי יהושע בן לוי כל מלאכות שהעבד עושה לרבו תלמיד עושה לרבו חוץ מהתרת לו מנעל אמר רבא לא אמרן אלא במקום שאין מכירין אותו אבל במקום שמכירין אותו לית לן בה אמר רב אשי ובמקום שאין מכירין אותו נמי לא אמרן אלא דלא מנח תפילין אבל מנח תפילין לית לן בה אמר רבי חייה בר אבא אמר רבי יוחנן כל הכונע תלמידו מלשמשו כאלו מונע ממנו חסד שנאמר למס מרעהו

חסד רב נתנן בר יצחק אמר אף פורק ממנו וראת שמים שנאמר ויראת שדי יעזוב :

רש"י אכשי גליל היו כותבין את תהא יהנת בבתי ומתנוח מנכסי כל ימי מיגר ארמלוותין בבתי : כאנשי יהודה היו כותבין עד שרבו היורשים ליתן לך כתובתיך לפיכך אם רנו היורשים נותנים לה כתובתה ופוטורין אותה : הנזונת תנן והכי קתני אלמנה הנזונת מנכסי יתומים מעשה ידיה כלום כל זמן שהם רוניס לזונה : אף כי הנזונת תנן וסתם לן תנא כאנשי יהודה : שפיר איכא לאוקומיה להא דשמואל בשאינה נזונת : אלא אי אמרת נזונת תנן וסתם לן תנא כאנשי גליל וליכא אלמנה שאינה נזונת אמאי מציאתה לענין : ניהוי יורשים כבעל : תיהוי להו איבה דעל כרחס זניס אותה אבל מעשה ידיה שתקנו לבעלה תחת מזונות היו ליורשים כל מלאכות הסנויות בפרט אעפ"י טוחנת ואופה וכו' : חוץ ממזונת הכוס וכו' שהן מלאכות המקריבות חיבה דרגל דבר כדאמרינן נמי בסא מסכתא שאין נדה עושה אותן לבעלה : חוץ מהתרת מנעל שהרוחא אומר עבד כנעני הוא : מנח תפילין לית לן בה שאין דרך עבדים להניח תפילין : למס מרעהו חסד : המתים ענמו מרעהו מים ומתנו חסדים ואית דמפקא לה מדכתיב לעיל מיניה ותוסיס נדחה ממני וסודך ליה למס מרעהו חסד :

מתניתין בגא בתרא פרק ו' משנה ד'

האומר לחבירו חצי שדה אני מוכר לך משמנין ביניהן ונוטל חצי שדהו חציה בדרום אני מוכר לך משמנין ביניהן ונוטל חציה בדרום והוא מקבל עליו מקום הגדר וחריץ וכן חריץ וכמה הוא חריץ ששה טפחים וכן חריץ שלשה

הלכה בגא בתרא דף ק"ז ע"ב

אמר רבי חייה בר אבא אמר רבי יוחנן לוקח נוטל כחוש שבו אמר ליה רבי חייה בר אבא לרבי

לרבי יוחנן והא אגנן משמנין ביניהן הני אמר ליה
אדאלת כפנייתא בכבל תרנימנא מסיפא דקתני
סיפא הציה בדרום אני מוכר לך משמנין ביניהן
וניטל הציה בדרום ואמאי משמנין ביניהן והא הציה
אמר ליה אלא לרמי הכא נמי לרמי מקבל עליו מקוט
גדר וכו' תאנא חרוץ מבחויץ וכן חרוץ מבפנים וזה
וזה אחורוי גדר כדי שלא תהא חיה קופצה ולעביד
חרוץ ולא לעביד בן חרוץ אידי דרווח קיימא בנויה
וקפצה ולעביד בן חרוץ ולא לעביד חרוץ אידי דקטין
קיימא אשפתיה וקפצה וכמה בין חרוץ לבן חרוץ

טפח :

רשב"ם לוקח נוטל כחוס . יד הלוקח על התחונה לפיך נתן
המוכר ללוקח המקום הגרוע שבאותו שדה דלמא דמי חני
השדה אמר ליה לפיך נוטל מן הכחוס יותר מן החני כדי דמי חני השדה
כדפרש לקימה וכו' : והאגן משמנין ביניהן תנן : דמשמע יד שניקן שיה וכו' :
אדאלת כפנייתא . תמריס בבבל שהיית מעין עמך ולא היית עוסק בתורה
ומקנתו היה : תרנימנא . מרשא לפיפא : אמאי משמנין ביניהן . כלומר אם
כדברך כן הוא דמי שדה אני מוכר לך ממש הוא למה משמנין ינתחו קן
המדה ויטול הלוקח חניה בדרום הן כחוס הן יפה וכו' : כדי שלא תהא
חיה קופנת . על הגדר אינטריך חרוץ וכן חרוץ : ולעביד חרוץ . דהשתא נמי
לא קפנה שהחרץ מרחיקה מן הגדר : אידי דרווח . ששה טפחים נכנסת
לתוכו ומשכנת מעט לאחוריה וקופנת : קיימא . אשפתיה הויגונה : הכא
נמי כחוס בין חרוץ לבן חרוץ טפח . ומסקנא דברייתא הוא : (א"ה עין
בפרש"ס באורך)

כלכה מנחות דף ק' ע"א

אמר רבי זירא מאי קראה מתוקה שנת העובד
אם מעט ואם הרבה יאכל רב אדא בר אבהה
אמר מהכא ברבות הטובה רבו אוכליה ומה בשרון
לבעליו

לבעליו כי אם ראות עיניו . תניא אמר רבי שמעון בן
עזאי בא וראה מדה כתיב בפרשת קרבנות שלא
נאמר בהן לא אל ולא אלהים אלא לה' שלא ליתן
פתחון פה לבעל דין לתלוק ונאמר בשור הנס אשה
ריח ניחה ובעוף הדק אשה ריח ניחה ובמנחה אשה
ריח ניחה לומר לך אחד המרבה ואחד הממעט
ובלבד שוכוין את לבו לשמים שמא תאמר לאכילה
הוא צריך תלמוד לומר אם ארעב לא אומר לך כי
לי תבל ומלואה ונאמר כי לי כל חיתו יער בהמות
בהררי אלף ידעתי כל עוף הרים ויוז שדי עמדי
האוכל בשר אבירים ודם עתידים אשתה לא אמרתי
אליכם זבחו כדי שתאמר אעשה רצונו ויעשה רצוני
לא לרצוני אתם זובחים אלא לרצונכם אתם זובחים
שנאמר לרצונכם תזבחו . דבר אחר לרצונכם תזבחו
לרצונכם זבחו לדעתכם זבחו כדבעא מיניה שמואל
מרב הונא מנין למתעסק בקדשים שהוא פסול
שנאמר ושחט את בן הבקר שתהא שחיטה לשם
בן בקר אמר לו זו בדיניו היא . לעכב מנין הלמוד לומר
לרצונכם תזבחו לדעתכם זבחו :

רש"י שנת הטוב . עבודת קרבנות ויבואו למוזב מתוק שנתו שהוא יסן
ולא ירא : אם מעט ואם הרבה יאכל . מתן טברו : ברבות הטובה .
קרבנות רבו אוכליה כהניס : ומה כשרון לבעליו . להקב"ה כי אם ראות עיניו
שזה מתכוין לטובה : לבעל דין . לאומרים רשות הרבה הן והדבר מוכיח שזה
שסמו כך ניום להקריב לו מנחה ושסמו כך נום להקריב לו פרים וזה אלס
לכך נאמר בכלם ריח ניחה לה' : אחד המרבה . להביא קרבנות : כדי שתאמר
אעשה רצונו . להקריב לו קרבן ויעשה רצונו לפי שהוא נרץ לכך ואחשדנו :
לא לרצוני אתם זובחים . כלומר לא להנאתי שאני רוצה להטריח אתכם לעשות
על כרקסם : לרצונכם . לנורך ענמכם לקיים מצותי שתהא כפרה לכם לכך :

לרצונכם

מצורע יום ראשון

לרנוכס זכחו • סתהא כוונתכס לשחוט פרט למתעסק בסכין לתתוך דבר
אחר ופחט צהמת קדשים ספסולה : מנין למתעסק • בדבר אחר יסמט צהמת
קדשים שהיא פסול : זו בדינו היא • דמנוה לכוין דעתו : לרנוכס תזכחו •
שנה עליו הכתוב לעכב :

פרשת מצורע

הלכה ברכות דף כ"ו ע"א

איבעיא להו שעה ולא התפלל מנחה מהו
שיחפלל ערבית שתים אם תימצוי לומר
שעה ולא התפלל ערבית מתפלל שחרית שתים
משום דחד יומא הוא דכתיב ויהי ערב ויהי בקר יום
אחד אבל הכא תפלה במקום קרבן היא וכיון דעבר
יומו בטל קרבנו או דילמא כיון דצלותא רחמי היא
כל אימת דבעי מצלי ואזיל • ת"א שמע דאמר רב
הונא בר יהודה אמר רבי יצחק אמר רבי יוחנן טעה
ולא התפלל מנחה מחפלל ערבית שתים ואין בזה
משום דעבר יומו בטל קרבנו • מתיבי מעוות לא יוכל
לתקון וחסרון לא יוכל להמנות מעוות לא יוכל
לתקון זה שבטל קריית שמע של ערבית וקריית שמע
של שחרית או תפלה של ערבית או תפלה של שחרית
וחסרון לא יוכל להמנות זה שנמנו חביריו לדבר
מצוה ולא נמנה עמהם • אמר רבי יצחק אמר רבי
יוחנן הכא במאי עסקינן שבטל כמזיד • אמר רב איש
דייקא נמי דקתני בטל ולא קתני טעה שפוע מינדה •
הנו רבנו טעה ולא התפלל מנחה בערב שבת מתפלל
בליל

מצורע יום שני צ"ח

בליל שבת שתים טעה ולא התפלל מנחה בשבת
מתפלל במוצאי שבת שתים של חול מבדיל בראשון
ואינו מבדיל בשנייה ואם הבדיל בשניה ולא הבדיל
בראשונה שניה עלתה לו ראשונה לא עלתה לו :

רש"י אם תימצי לומר • כלומר אם תשיבני בשאלתי ממה שאמרנו טעה
ולא התפלל ערבית וכו' : כיון דעבר יומו בטל קרבנו • ואינו מקרבנו
ביום אחר אם זמנו קבוע כגון מוסיפין של כל יום יום : מבדיל בראשונה • פעם
ראשונה מתפלל בשביל תפלה של עכשיו לפיכך אומר בה הבדלה בחוץ הדעת
והשני • היא בשביל תפלתו תפני' שבת אינו מבדיל בה : כניה עלתה לו בשביל תפלת
מוצאי שבת וראשונה לא עלתה לו שאינה כלום שאין לו להקדים תפלה שער
זוניה לתפלה שזמנה עכשיו • והשניה נמי לא עלתה לו לשל שבת הואיל וחבדיל
בה גלה דעתו שאינה של שבת והיא תחשב לשל ערבית :

הלכה ערוכין דף כ"ב ע"ב

אמר רבי חנינא רגלו אחת בהוך התחום ורגלו
אחת חוץ לתחום לא יכנס דכתיב אם תשיב
משבת רגלך רגלך כתיב והתניא רגלו אחת ברגוך
התחום ורגלו אחת חוץ לתחום יכנס הא מני אחרים
הוא דתניא אחרים אומרים למקום שרוכבו הוא
נזק • איכא דאמרי אמר ר' חנינא רגלו אחת בתוך
התחום ורגלו אחת חוץ לתחום יכנס דכתיב אם
תשיב משבת רגלך רגלך קרינן והתניא לא יכנס •
הוא דאמר באחרים דתניא למקום שרוכו הוא נזק
רבי אליעזר אומר שתים יכנס שלש לא יכנס • והתניא
רבי אליעזר אומר אחת יכנס שתים לא יכנס • לא
קשיא הא דעקר חדא וקם אתרתי הא דעקר תורת
וקם אתלת • והתניא רבי אליעזר אומר אפילו אמה
אחת

אחת לא יכנס . כי תניא ההיא למודד דתנן ולמודד
שאמרו נוהנין לו אלפים אמה אפילו סוף מדתו בלה
במערה :

רש"י הא מני אחרים היא למקום שרובו שם הוא נוקר . ורובו בתוך התחום
הוא : נוקר . כלומר בתר רובו שדין ליה וכיון דלא הויה אלא רגלו
אחת חזן לתחום עדיין רובו בתוך התחום הילכך יכנס : הוא דאמר . רבי
חנינא : מתניתין דעקר חדא . שינא מן האחד ועומד בשנים והכי קאמר אש
בשתיים עומד יכנס וברייתא דקתני שתיים לא יכנס שינא מכל שתיים : למודד .
ששתיים לו ואמר שבייתא במקומי ומודד אלפים פסיעות בינוניות אולי יכנס
לתחום העיר וכלו אלפים שלו אחת אחת חזן לתחום לא יכנס שאפילו האלפים
מוליכות אותו לתוכו אינו מותר ללכת מאלפים כדתנן ולמודד שאמרו נוהנין לו
אלפים אפילו סוף מידתו בלה במערה לא יהלך להלך מאלפים דכיון שמודד
אלפים לבד מקום שבייתו סתן ארבע אינו יכול לעבור חזן אלפים :

מתניתין כתובת פרק י"ב משנה א'

הנושה את האשה ופסקה עמו כדי
שיוון את בתה חמש שנים חייב לזונה
חמש שנים נשאת לאחר ופסקה עמו
כדי שיוון את בתה חמש שנים חייב
לזונה חמש שנים לא יאמר הראשון
לכשתבא אצלי אזוננה . אלא מוליך
דהמזונותיה למקום (שהיא) אמה וכן
לא יאמרו שניהם הרי אנו זנין אותה
כאחד אלא אחד זנה ואחד נותן לה
דמי מזונות

הלכה כתובת דף ק"ב ע"ב

לא יאמר הראשון וכו' . אמר רב חסדא זאת
אומרת בת אצל אמה . מכאי דבנדולה עסיקין
דילמא בקטנה עסיקין ומשום מעשה שהיה דתניא
מי שמת והניח בן קטן לאמו ורשי האב אומרים יהא
גדל אצלנו ואמו אומרת יהא בני גדל אצלי מניחין
אותו אצל אמו ואין מניחין אותו אצל ראוי לדרשו
מעשה היה ושחטוהו ערב הפסח אם כן ליתני למקום
שהיא מאי למקום שאמה שמע מינה בת אצל האם
לא שנא גדולה לא שנא קטנה . לא יאמרו שניהם וכו'
ההוא גברא דאונר ליה ריחויא לחבריה לטחינא לסוף
איעתר זבין ריחויא וחמרא אמר ליה עד האי דנא הוה
טחיננא נכף השתא הב לי אנרא אמר ליה מטהן
טחיננא לך סבר רבינא ל' מימר היינו פתניתין לך
יאמרו שניהם הרי אנו זנין אותה כאחד אלא אחד
זנה ואחד נותן לה דמי מזונות אמר ליה רב עירא
מי דמי התם חד כרסא אית לה תרתי כרסא לית
לה . הכא מצי אמר ליה טחון וזבין טחון ואותיב .
ולא אמרו אלא דלית ליה טחינה לריחויא אבל אית
ליה טחינה לריחויא כגון זו כופין אותו על מדת סדום :

רש"י זאת אומרת . הבת אצל האם : דקתני למקום שאמה ולא קתני
לבת אחיה למדנו סתן הויה הדין שתגדל הבת אצל אמה ובת
הכזונת מן הבנים זנין אותה בבית אמה ואין כופין אותה לדור אלמס : דלמא
בקטנה עסיקין ומשום הכי לא קתני בה אצל אחין : משום מעשה שהיה .
ואיכא לויחש נמי שמא יכרעוהו בשביל לרש עשור נכסים שלה אצל גדולה דלא
חיישין לריחויא אישא לך דתשב אצל האחין : אם כן דיש חילוק בין גדולה
לקטנה : כיתני מוליך לה מזונות למקום שהיא . דמשמע לבדולה במקום
שהיא

מצורעיו רביעי

שהיא ולקטנה במקום שהיא : מאי למקום שהיא : דקתני מלתא פסיקתא
ש"מ כל בת אצל האם : דלוגר ליה וכו' לא התנה סוכר לתת מעות למשכיר
אלא שיטחון לו למונות ביתו בשכרו : לטוף איעתר : משכיר : זמן רחמי
וחמרא : לטחון בה מוונות ביתו : א' זנה וא' נותן לה דמי מוונות : ולא
אמרין שניהם יתנו לה מוונות ואע"פ שלא פסק לה דמים מתחלה אלא
מוונות מייבנהו לתת דמיהם כשם לה מוונות ממוקום אחר הכא נמי אע"פ שלא
פסק אלא טמינה עכשיו שאינו נרדך יתן דמים : טחון וזכין : באותה שלקחת
טחון ואותיב : למוונותיך באותן שאלתי : ולא אמרין : ללא יביב דמי : אלא דלית
ליה טמינה לרחמייהו : שאין סוכר מונח לטחון בשכר כל שעה לפיכך אומר
לו אני יושב בטל אטחון לך ולא אתן דמים : אבל כל זמן שמונח לטחון : טחון
בשכר ונותן ליה דמים : מדת סדום : זה נהפך וזה לא חסר לא היו עושין
טובה :

מתניתין בגא בתרא פרק ח' משנה ב'

סדר נחלות כך הוא איש כי ימות וכן
אין לו והעברתם את נחלתו לבתו בן
קודם לבת וכל יוצאי ירכו של בן קודמין
לבת בת קודמת לאחין וכל יוצאי ירכה
של בת קודמין לאחין קודמין לאחי
האב וכל יוצאי ירכו של אחין קודמין
לאחי האב זה הכלל כל הקודם בנחלה
יוצאי ירכו קודמין והאב קודם לכל יוצאי
יריכו

הלכה בגא בתרא דף קט"ו ע"א

תנו רבנן בן אין לי אלא בן בן הבן או בת הבן או
בן בת הבן מנין תלמוד לומר אין לו עיין עליו
בת

מצורע יום רביעי

ק

בת אין לי אלא בת בת הבן ובן הבת ובת בן הבת
מנין תלמוד לומר אין לו עיין עליו הא כיצד נחלה
במשמשת והולכת עד ראובן ולימא עד יעקב אמר
אביו נמירו דלא נלה שבטא אמר רב הונא אמר רב
כל האיומר תירש בת עם בת הבן אפילו נשיא
שבישראל אין שומעין לו שאינו אלא מעשה צדוקין
זתניא בעשרים וארבעה בטבת תבנא לדיננא שהיו
צדוקין אומרים תירש הבת עם בת הבן ניטפל להן
רבן יוחנן בן זכאי אמר להם שושים מנין זה לכם ולא
דיה אדם שהחזירו דבר חוץ מזקן א' שהיה מפטפט
כנדרו ואומר ומה בת בנו הבאה מכה בנו תירשנו
בתו הבאה מכחו לא כל שכן קרא עליו את המקרא
הזה אלה בני שעיר החורי יושבי הארץ לוטן ושובל
וצבעון וענה וכתוב אלה בני צבעון ואיה וענה אלא
מלמד שבא צבעון על אמו והוליד ענה ודילמא תרו
ענה הווי אמר רבה אמינא מלתא דלא אמרה שבור
מלכא ומנו שמואל ואיכא דאמרי אמר רב פפא
אמינא מלתא דלא אמרה שבור מלכא ומנו רבה
אמר קרא הוא ענה הוא ענה דמעיקרא אמר ליה ר'
בכך אתה פוטרני אמר לו שוטה ולא תהא תורה
שלימה שלנו כשיחה בטלה שלכם מה לבית בנו
שכן יפה כחה במקום האחין תאמר בביתו שהורע
כחה במקום אחין ונצתום ואותו היום עשאזהו יום
טוב :

רשב"ם

ובת הבן : במקום שאין עם בן הבן וכן של בת הבן והוא הדין
לבת של בת הבן אבל ליטתא קלילא הוא דנקט וכו' אין לו עיין

עליו

עליו - של מת אם יש לו בן או הבא מכובדו של בן כגון יולדו ערבו וי'ד יתירא
 קא דרש וכו' : עיין עליו - דהאי מת אם יש לו בת כלל כלל וכו' : הא
 כי'ד - כדאמר ודאי כי סיכי דאמרינן עיין עליו לאטת הכי נמי אמרינן עיין עליו
 למעלה וכו' : נחלה ממשמשת והולכת עד ראובן - שאם אין לו הב' ולא אח
 ולא בן אח וכו' מסורין למטה ולמעלה על קרובי אבותיו עד ראובן ולא יתנוס
 לקרובי האם וכו' : ואימא עד יעקב - שאם מת ראובן הוא וכל זרעו חחרין
 אבל יעקב וכו' : אמר אביי - אם בן נחנא שבט אחד כלה מישראל וגמיר
 ללא כלל שבטא וראיה לדבר במלכא כי איני ה' לא שניתו ואתם בני יעקב לא
 כליתם בני' ר"ח ראובן דנקט לאו דוקא אלא מפני שהוא שבט א' נקטיס : אמר
 רב הונא אמר רב כל - דיין האומר ופוסק דין שתיש הבת של עמית עמית עמו
 של מת מקל וחומר דלקמן אפילו היה הדיין נשיא בישראל שכלל כגמין עמו
 לדון כמותו אין שומעין לו מפני שדין זה מעשה לדוקין הוא כדמפרס לקמן וכו' :
 כדתניא - צונגלת תענית הקא חשיב אילין יומיא ללא להתענאם בהון ומיירי
 בטבת וקתיי בכ"ד בו תבנא לדיננא שבאנו למשפטנו הראשון שהודו לנו בלדוקין :
 עם בת הבן - ומיהו עם בן הבן מודו ללא תירות וכו' : קרא עליו מקרא -
 שאנו למדין ממנו טענה בנו של נכסין היה וקרא ליה בן שער וכו' : ובתיב
 ואלה בני נכסין ואיה וענה וכו' - אלמא בנו היה ולעיל קרי ליה אחיו : אלא
 נכסין בא על אמו והוליד ממנה ענה - נחנא שהוא אחיו ובנו וכו' : אמר רב
 אחינא וכו' וינו שמואל - ולפי שהלכה כמותו בדינים קרי ליה הכי והוא עם
 של מלך פרס : א"ל אמר רבא וכו' - רבס נמי קרי שבור מלכא משום דהלכתא
 נשי כותיה לבד משדה ענין ומחנה דהלכתא כרב יוסף : בכך אתה פוטרני
 בתמיס סלא גס איני מודה לך דבן הבן יורש את זקנו ואפילו במקום בת אבל
 בת הבן אמרינן שתיש הבת עמוס : ולא תהא תורה שלימה שלנו וכו' - איני
 לריך לדחותך בקס ומיהו מעיקרא לא היה ספק לגלות לו טעמו של דבר דאסור
 לגלות להם טעמי תורה : כסיחה בטילס שלגס - ק"ו שאתם דנין מעגמיכס
 וכו' - תאמר צבתו שהורע כמה אכל האחין - כשם שאינה יורשת עם אחיה
 בנכסי אביה כך אינה יורשת עם בת אחיה וכו' : ואותו הוסי' - שנגמס כ"ד
 צבתת הוסי' : (א"ס עיין בפרשנ"ס באורך) :

מתניתין חולין פרק א' משנה ו'

כל מקום שיש תקיעה אין הבדלה וכו'
מקום שיש הבדלה אין תקיעה יום טוב
 שחל

שחל להיות בערב שבת תוקעין ולא
מבדילין במוצאי שבת מבדילין ולא
תוקעין כיצד מבדילין המבדיל בין קדש
לקדש רבי דוסא אומר בין קדש חמור
לקדש הקל

פלגה חולין דף כ"ו ע"ב

היכי תוקע - אמר רב יהודה תוקע ומריע מתוך
 תקיעה ורב אסי אמר תוקע ומריע בנשימה
 אחת - אתקין רב אסי בהוצל כשמעתייה - מתיבי יום
 טוב שחל להיות בערב שבת תוקעין ולא מריעין מאי
 לאו לא מריעין כלל רב יהודה מתרץ לטעמיה ורב
 אסי מתרץ לטעמיה - רב יהודה מתרץ לטעמיה לאי
 מריעין בשתי בפני עצמה אלא מתוך תקיעה ורב אסי
 מתרץ לטעמיה לאי מריעין בשתי נשימות אלא
 בנשימה אחת ובמוצאי שבת וכו' היכא אמר לה
 - אמר רב יהודה בהתימתיה וכן אמר רב נחמן
 בהתימתיה ורב ששת בריה דרב אידי אמר אף
 בפתחתה ולית הלכתא כוותיה רבי דוסא אומר בין
 קדש חמור לקדש הקל ולית הלכתא כוותיה - אמר
 רבי זורא יום טוב שחל להיות באמצע שבת - אומר
 המבדיל בין קדש לחול ובין אור לחושך ובין ישראל
 לעמים ובין יום השביעי לששת ימי המעשה מאי
 טעמא סדר הבדלות הוא מונה :

רשי

אחרי מות יום ראשון

רש"י היכי תוקע ביום טוב שבערב שבת כשהוא תוקע להבדיל בין קודש לחול דבני שני משאר ערבי שבתות שהרי אין קדושה כנגד שבת חמורה מקדושה דיומאה כל כך : מתוך תקיעה קודש שמיים התקיעה הוא מרע בסופה : כגמיה אחת ואל' מפסיק הוא בנתיים : היכא אמר לה לפאי בין קדש לקדש : באתימתה של הבדלה אבל באתימתה הוא אומר בין קדש לחול וכך אנו נוהגים : אף באתימתה מתחיל המבדיל בין קדש לקדש בין אור לחושך ולית הלכתא כוותיה שהרי למנות סדר הבדלות הוא בא בתמילה והבדלה דבתיבה באוריתא בקדש וחול כתיבא וכדכתיב דוסא נמי לית ליה הלכתא דלא מוזליקין בי' לקרותו קדש שקל : באמנע שבת אפילו הכי אמרין בין יום ה' אע"ג דלא שייך יום ה' הכא כלל : סדר הבדלות האמורות בתורה הוא מונה ולהבדיל בין הקודש וגו' ויבדל בין האור ובין החושך ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי ובין יום ה' וגו' היינו בין קדש לחול ומכאן דבני למימר משני התיבות סמוך לאתימתה :

פרשת אחרי מות

הלכה ערובין דף כ"ז ע"ב

אתמר רביוסי בר רבי חנינא אמר הפלות אבות תקנום רבי יהושע בן לוי אמר תפלות כנגד תמידין תקנום תניא כוותיה דרבי יוסי בר ר חנינא ותניא כוותיה דרבי יהושע בן לוי תניא כוותיה דרבי יוסי בר רבי חנינא אברהם תקן תפלת שחרית שנאמר וישכם אברהם בבקר אל המקום אשר עמד שם ואין עמידה אלא תפלה שנאמר ועמוד פנתם ויפלו יצחק תקן תפלת מנחה שנאמר ויצא יצחק לשיח בשדה לפנות ערב ואין שיחה אלא תפלה שנאמר תפלה לעני כי יעטוף ולפני ה' ישפוך שיחו יעקב תקן תפלת ערבית שנאמר ויפגע במקום ואין פגיעה אלא תפלה שנאמר ואתה אל תתפלל בעד העם

אחרי מות יום שני קב

היום הזה ואל תשא בעדם רנה ותפלה ואל תפגע בי ותניא כוותיה דרבי יהושע בן לוי מפני מה אמרו תפלת השחר עד חצות שהרי תמיד של שחר קרב והולך עד חצות ורבי יהודה אומר עד ארבע שעות שהרי תמיד של שחר קרב והולך עד ארבע שעות ומפני מה אמרו תפלת המנחה עד הערב שהרי תמיד של בין הערבים קרב והולך עד הערב רבי יהודה אומר עד פלג המנחה שהרי תמיד של בין הערבים קרב והולך עד פלג המנחה ומפני מה אמרו תפלת הערב אין לה קבע שהרי אברים ופדרים שלא נתעבלו מבערב קריבין והולכין כל הלילה ומפני מה אמרו של מוספין כל היום שהרי קרבן של מוספין קרב כל היום רבי יהודה אומר עד שבע שעות שהרי קרבן מוסף קרב והולך עד שבע שעות :

רש"י אבות תקנום כדקתני בבב"תא לקמן : כנגד תמידין תקנום אכתי כנסת הגדולה : רבי יהודה סבירא ליה שאין תמיד של שחר קרב אלא עד ד' שעות : איברים של עלות ופדרים של שאר קרבנות שגורק דמן קודם שקיעת החמה קריבין כל הלילה וכנגדן תקנו תפלת ערבית :

הלכה ערובין דף כ"ז ע"ב

ברוריה אשכחתינה להווא תלמידא ההוה קאי גרים בלחישא בטשה ביה אמרה ליה לא כך כתיב ערוכה בכל ושמורה אם ערוכה במאתים וארבעים ושמונה אברים של אדם משתמרת ואם לאו אינה משתמרת תנא תלמיד אחד היה לו לר' אליעזר שהיה שונה בלחש לאחר שלש שנים שכת תלמודו אמר ליה שמואל לרב יהודה שיננא פתח פומד

פומך קרי פתח פומך תני כי הויכי דתתקיים בידך
 ותוריד חיי שנאמר כי חיים הם למוציאיהם ולכל בשרו
 מרפא אל תקרי למוציאיהם אלא למוציאיהם כפדה
 אמר רבי יאמי מאי דכתיב כי נעים כי תשמרם
 בבטנך יבוננו יחדיו על שפתך אימתי דברי תורה
 נעים בזמן שתשמרם בבטנך ואימתי תשמרם
 בבטנך בזמן שיבוננו יחדיו על שפתך רבי זירא אמר
 מהכא שמחה לאיש במענה פיו ודבר בעתו מה טוב
 אימתי שמחה לאיש בזמן שמענה בפיו לישנא
 אחרינא אימתי שמחה לאיש במענה פיו בזמן שדבר
 בעתו מה טוב רבי יצחק אמר מהכא כי קרוב אליך
 הדבר מאד בפיו ובלבבך לעשותו אימתי קרוב אליך
 בזמן שבפיו ובלבבך לעשותו רבא אמר מהכא תאות
 לבו נתת לו וארשת שפתיו כל מנעת סלה אימתי תאות
 לבו נתת לו בזמן שארשת שפתיו כל מנעת סלה
 אמר רבי אליעזר מאי דכתיב וענקים לגגרותיך אם
 משים אדם עצמו כענק זה שרף על הצואר ונראה ואינו
 נראה תלמודו מתקיים בידו ואם לאו אין תלמודו
 מתקיים בידו ואמר רבי אליעזר מאי דכתיב לחייו
 כערוגת הבושם אם משים אדם עצמו כערוגה זו שהכל
 דשין בה וכבושם זה שהכל מתבשמין בה תלמודו
 מתקיים ואם לאו אין תלמודו מתקיים רבא ברביה דרב
 יוסף בר המא הוה ליה מלתא דרב יוסף בהדיה כי מטא
 מעלי יומא דכיפורי אמר איזיל ואפי' סיה אזל אשכחיה
 לשמעיה דקא מויג ליה כסא אמר ליה הב לי ואימוגיה
 אנא יהב ליה מוגיה כדמעמיה אמר דמי האי מוגיה
 למזינא

למוזנא דרבא ברביה דרב יוסף בר המא אמר ליה אנא
 הוא אמר ליה לא תתיב אברעיך עד דמפרשת לי הני
 קראי מאי דכתיב ומדבר מתנדה וגו' אמר ליה אם
 אדם משים עצמו כמדבר זה שהכל דשין בו תורה
 ניתנה לו במתנה וכיון שנתנה לו במתנה נחלו אל
 שנאמר וממתנדה נחליאל וכיון שנחלו אל עלה
 לגדולה שנאמר ומנחליאל במות ואם מניס לבו
 הקדוש ברוד הוא משפילו שנאמר ומבפות הניא
 ואם הוור בו הקדוש ברוד הוא מנבירהו שנאמר כל
 ניא ינשא :

רש"י בטשא ביה בעטה טו ברגליה : הורוך חיי : סתאריך ימים : שמשמרם
 בבטנך : סתן שמורים בידך סאיין משתכחין עתך : יבוננו יחדיו : שאתה סודרין
 ומזינאן כפה ולא בנימוס ובלחיסה : אימתי שמחה וכו' בזמן : סידוע לדרום
 הלכות חג ברג דבר אחר אימתי שמחה לאיש אימתי אדם שמח בתלמודו בזמן שיש
 לו מענה כשפולין מוננו דבר הלכה : שארשת : ספירת שפתיו כל מנעת סלה
 כשנתת בו דעת להניח בשפתיו : שרף לצואר : סאינו ינומונס דחוקק סביב
 הצואר אלף סרכוי בריוח כך הוה נעים ומרונה לבריות : ונראה ואינו נראה :
 כשמוגיה נראה מתחת וקנו ורוב פעמים ספנטרו וקנו מכסין אותו כך
 אם תלמיד ח' אינו רודף לנאת ולבא בסוק אלף יושב ומחור על תלמודו מתקיים
 בידו : שהכל דשין אותו : סאין לו גסות : שהכל מתבשמין מוננו : שולמד תורה
 לתלמידים : מילתא : כעס : אמר : רבא איזיל אפי' סיה לרב יוסף : מויג :
 במים רב יוסף סגי נכור הוה ולא היה רואה והכירו בטעם היין שהוה מוגו לפי
 סהיה מכיר ר' יוסף במוגו של רבא מתהלה סהיה בקי ליהן מים במדה : כל גיף
 ינשא אט'ג דלאו גבי הני קראי כתיב דרמי ליה דמי סבא לידו גיף סהובפל
 חור ומתנשא :

מתניתין כתובות פרק י"ג משנה י"א
מוציאין מנוה הרע לנוה היפה אבל לא
מנוה היפה לנוה הרע רבן שמעון בן
 גמליאל

גמליאל אומר אף לא מנוה הרע לנוה
היפה מפני שהנוה היפה בודק : הכל
מעלין לארץ ישראל ואין הכל מוציאין
הכל מעלין לרושלים ואין הכל מוציאין
אחד האנשים ואחד הנשים (ואחד

עבדים) וכו'

הלכה כתובות דף ק' ע"ב

מאי בודק כדשמואל דאמר שמואל שנוי וסת
תחלת חולי מעים : כתוב בספר בן סירא כל
ימי עני רעים והאיכא שבתות וימים טובים כדשמואל
דאמר שמואל שנוי וסת תחלת חולי מעים : בן סירא
אומר אף לילות בשפל ננים ננו ובמרום הרים כרמו
מטר ננים לננו ומעפר כרמו לכרמים : הפל מעלין
לאתווי מאי לאתווי עבדים ולמאן דתני עבדים בהדיא
לאתווי מאי לאתווי מנוה היפה לנוה הרע ואין הכל
מוציאין לאתווי מאי לאתווי עבד שברח מחוצה
לארץ לארץ דאמרינן ליה זבניה הכא וזיל משום :
ישיבת ארץ ישראל : הכל מעלין לירושלים לאתווי
מאי לאתווי מנוה היפה לנוה הרע ואין הכל מוציאין
לאתווי מאי לאתווי אפילו מנוה הרע לנוה היפה :
תנו רבנן הוא אומר לעלות והיא אומרת שלא
לעלות כופין אותה לעלות ואם לאו תצא בלא כתובה
היא אומרת לעלות והוא אומר שלא לעלות כופין
אותה לעלות ואם לאו יוציא אותה כתובה : היא אומרת
לצאת

לצאת והוא אומר שלא לצאת כופין אותה שלא
לצאת ואם לאו תצא בלא כתובה : הוא אומר לצאת
והיא אומרת שלא לצאת כופין אותה שלא לצאת
ואם לאו יוציא אותה כתובה :

רש"י שנוי וסת : אפילו לטובה : במרום הרים כרמו : סאין בידו וזמון
לקנות במקום טוב וקונה בראש סהר וכל זבלים סתווא מוניח לו נופל
וב לכרמים שתחתיו : לאתווי עבדים אם היה לו עבד עברי יק' סעבד אחריו על
כרמו : לעלות : תחונה לארץ לארץ וכן מצינו גבולין לרושלים : לנאת :
ערושלים לגבולין או סאין לתונה לארץ :

ותנתינן בבא בתרא פרק ט' עשנה ג'

הניח בנים גדולים וקטנים השביחו
גדולים את הנכסים השביחו לאמצע
אם אמרו ראו מה שהניח לנו אבא
הרי אנו עושין ואוכלין השביחו לעצמן
וכן האשה שהשביחה את הנכסים
השביחה לאמצע אם אמרה ראו מה
שהניח לי בעלי הרי אני עושה ואוכלת

השביחה לעצמה

הלכה בבא בתרא דף ק"ד ע"א

ואם אמרה וכו' השביחה לעצמה : פשיטא מהו
דתימא כיון דשביחא לה מלתא דאמרי קא
טרחא קמיתמו אחולי אחלה קא משמע לן : אמר ר'
חנינא המשיא אשה לבנו גדול בבית קנאו ודווקא
גדול

גדול ודווקא בתולה ודווקא אשתו ראשונה ודווקא
שהשיאו ראשון פשיטא ויחד לו אביו בית ועלייה בית
קנה עלייה לא קנה בית ואכסדרה מהו שני בתים
זו לפניו מזו מהו תיקו מיתובי ויחד לו אביו בית וכלי
בית כלי בית קנה בית לא קנה אמר רבי ירמיה כנון
שהיה אוצרו של אביו פונה שם נהרדעי אמרי אפילו
שובכא דויני רב יהודה ורב פפי אמרי אפילו עציצא
דהרסנא מר זוטרא אנסביה לבריה ותלה ליה סנדלא
רב אשי נסביה לבריה ותלה ליה אשישא דמשחא
אמר מר זוטרא הני תלת מילי שוינהו רבן כהלכתא
בלא טעמא חדא הא אידך דאמר רב יהודה אמר
שמואל הכותב כל נכסיו לאשתו לא עשאה אלא
אבוטרופא אידך דאמר רב מנה לי בידך תנהו לפלוני
במעמד שלשתן קנה

רשב"ם אהלי אהלל וזורה בה ממה שאמרה תמילא הריני ששם
ואוכלת קמ"ז קנאו הבן לאותו הבית דתקנת חכמים היא
וסלכתא בלא טעמא כדלקמן ובמסכת גיטין מוקמינן לה כגון שיש לאביו בעיר
בית אחר לדור זו ודוקא גדול וכו' דכתיב הלא גונאל חניב ליה טפי וגמר
ומקני ליה יחד לו בית ועליים כלומר יחד לו האב לבנו בית שיש עלייה
על גביו אכסדרה לפני הבית ופותחין בה הלוגות ודרך אכסדרה נכנסים
לבית שני בתים וכו' אם תמנא לומר בית ואכסדרה קנה היינו נוטס
דאכסדרה מבעבד לבית אבל ב' בתים זה לפניו מהו מהו אונרו בתוכו
הילכן בית לא קנה דכיון דמשתמש האב בבית לא הוניהו מחוקתו ולא מקני
ליה לבנו ענינה דהרסנא כל מלא דגיס מטוגנים בשמן אשישא דמשחא
כוס מלא שמן שוינהו רבן הס תקנו את הדברים כך אעפ" שזינו דין
תורה כי מדה ומדה הס מדא סא כמש"א אשה לבנו ותקנת חכמים היא
לכבוד החתן שגנאי הדבר לשאת אשה ואין מקום לדור זו אפטרופא
דאין סהדי דלא עקר נחלת הבנים ולא נתכוון אלא שיכבדו הבנים מתוך
שאוכלין על ידם במעמד שלשתן נפקד ומפקיד ומקבל ומנהג קנה
כך

אין תקנו חכמים לפי שהדבר תדיר הוא בין הבריות ולא הוקיפו חכמים להקטת
בקנין ועדים :

הלכה חולין ק"ז מ"ד ע"ב

ואומר אהה ה' אלהים הנה נפשי לא שטומאה
שלא הרהרתי ביחס לבא לידי שטומאה
בלילה ונבלה וטרפה לא אכלתי שלא אכלתי בשר
כוס כוס ולא בא בפי בשר פנוול שלא אכלתי מבהמה
שהורה בה חכם משום רבי נתן אמרו שלא אכלתי
מבהמה שלא הורמו מתנותיה רבה שרא טרפתא
וזבן מינה בשרא אמרה ליה בת רב חסדא אבא שרי
בוכרא ולא זבן מיניה בשרא אמר לה הני מילי ביכרא
דאשומא מזרבן הכא מתקלא מיכח מאי איכא משום
אומצא מעלייתא כל יומא אומצא מעלייתא זבנו לי
אמר רב חסדא איזהו תלמיד חכם זה הרואה טריפה
לעצמו ואמר רב חסדא איזהו שונא מחנות יחיה זה
הרואה טריפה לעצמו דרש מר זוטרא משמיה דרב
חסדא כל מי שקורא ושונה ורואה טריפה לעצמו
זשימש תלמידי חכמים עליו הכתיב אומר יגיע כפיך
כי תאכל אשריך ושוב לך רב זביד אמר זוכה וניחל
שני עילמות העולם הזה והעולם הבא אשריך בעולם
הזה ושוב לך לעולם הבא רבי אלעזר כי הוו משדרי
ליה מבי נשיאה מידי לא שקיל וכי הוו מזמני ליה לא
אזיל אמר לא קא בעי מר דאיחי דכתיב ושונא מתנות
יחיה רבי זירא כי משדרי ליה לא שקיל כי הוו מזמני
ליה אזיל אמר אתייקורי הוא דמתייקרו בי
רשי

קדושים יום ראשון

רש"י הנה נפשי לא מטומאה יקראל קאמר ליה להקב"ה לפי שהיה אומר לו קח לך חטים ושעורים וגו' ועוגת שמורים תאכלנה והיא בגללי נאפת האדם וגו' לידו טומאה קרי : כוס כוס שחוט שחוט שלא תמות לפי שמוסכנת היא נבלה ממש ליכא למימר דאם כן מצי רבותיה : שהורה בה חכם - שגולד בה ספק והוצרך לשאל לחכם להתיירו : מתנותיה : הורו והלחיים והקצבה ואף על פי שהוא היה כהן ובלא הרמה יכול לאוכלה : שרי בוצרא - כשהיה כהן מביא לפניו בכור לראות מומו והיה מתירו לא היה לוקח מומו מבשר אותו בכור בכור טובג ב'הו ושפיהו הם אינו ראוי לכלום דבשח קדשים בחון : רב הסדא כהן היה כדאמרינן בגיטין בהגוזקין פ' זוגים אחים כהנים כשואים פ' זוגים אחיות פהכות : בכור נזכר באומר ולא בושקל כדאמר בבכורות כל פסולי המקודשים נשחטין ונמכרין באיטלו ונמכרין בליטרא חון מן הבכור והמעשר : מתקלה מוכח : שהכל רואין שהוא שוקל ליטרא בדינר כמותו לאחרים ונותן המעות מיד : מצי איכא במה יכולין להסדני מסוס אומנא מעלייתא ששוקלן לי הליטרא ממיטב הבשר : כל יומא נמי - חולקים לי בכור ומוכרין לי מן המיטב : זה הרואה טריפה לעגמו - כשגולד בו טריפות בבהמתו ונראה בו טעם לאיסור וטעם להיתר ואינו חס עליה ואוסרה : הרואה טריפה לעגמו - ודאי שטע מנתנת אחרים הוא שוף על שלו אינו חומד להכריעו להיתר : ושימש ה"ה - גמרא לתרוץ שטעמי המשנה ומשניות הסותרות זה את זה והיינו גמרא : יגיע כפיך כי תאכל - רבין דעל שלו אינו חומד כל שכן שאינו חומד בשל אחרים לגנוב ולגזול : יזמני ליה - לאכול אללם : אתיקורי מתיקרי בי - ככבדן הם במה שאני סועד אללם והנאמם היא ואין זו מתנה :

פרשת קדושים

הלכה ברכות דף כ"ז ע"א

רב מקלע לבי נניבא וצלי של שבת בערב שבת והוה מצלי רבי ירמיה בר אבא לאחוריה דרב וסיים רב ולא פסקיה לצלותיה דרבי ירמיה שמע מינה תלת שמע מינה מתפלל אדם של שבת בערב שבת ושמע מינה מתפלל תלמיד אחורי רבו ושמע מינה אסור לעבור פנגד המתפלל מסייע ליה לרבי יהושע

קדושים יום ראשון קו

יהושע בן לוי דאמר רבי יהושע בן לוי אסור לעבור כנגד המתפלל אינו והא ר' אמי ור' אסי חלפיר' אמי ור' אסי חוש לארבע אמות הוא דחלפי ור' ירמיה הובי עביד הכי והא אמ' ר' יהודה אמר רב לעיל אל יתפלל אדם לא כנגד רבו ולא אחורי רבו ונתניא רבי אליעזר אומר המתפלל אחורי רבו והנותן שלום לרבו והמתויר שלום לרבו וההולק על ישיבתו של רבו והאומר דבר שלא שמע מפי רבו נורם לשכינה שתסתלק מישראל שאני ר' ירמיה בר אבא דתלמיד חבר הוה והיינו דקאמר ליה רבי ירמיה בר אבא לרב מי בדלת אמר ליה אין בדילנא ולא אמר מי בדיל מר ומי בדיל והאמר רבי אבין פעם אחת התפלל רבי של שבת בערב שבת ונכנס למרחץ ויצא ושנה לן פרקין ועדיין לא חשכה אמר רבא ההוא דנכנס להויע וקודם נזירה הוה :

רש"י של שבת בע"ש - שקבל עליו שבת מצעוד יום : ש"מ - כר' יהודה ס"ל דאמר מפלג המנחה אזל ליה זמן תפלת המנחה ועייל ליה זמן תפלת ערבית : ולא פסקיה לצלותיה - כלומר לא הפסיק בין רבי ירמיה ולכותל לעבור לפניו ולשבת במקומו אלף עמד על עמודו : כנגד רבו - אלל רבו ומראה נאלו הם שוים : אחורי רבו - נמי יוהרא הוא : שלום לרבו - כשאר כל אדם שלום עליך ולא אמר לו שלום עליך רבי : והיינו דקאמר ליה - אותו היום שהתפלל רב של שבת בערב שבת אמר ליה רבי ירמיה מי בדלת מן המלאכה הואיל וקבלת עליך שבת בהפלתך : ולא אמר ליה מי בדיל מר - שמע מינה תלמיד חבר הוה ליה : לבית המרחץ - סלקא דעתך לאחר שגורו על הויעה ועל הרחינה בשבת כדאמ' במוסכת שבת בפ' כירה אלנא אף על גב דנלי לא בדיל מואסורי שבת : אמר רבא להויע - נכנס שויע מחמת חוס בית המרחץ ולא נתן עליו מים : וקודם גמרה - עד שלא גורו על הויעה ובכל דוכתא דאמרינן כדאמר רבא להויע וכו' מקבא אמרינן :

הלכה ערובין דף ס"א ע"א

אמר רב יהודה לא אברי לוליא אלא לשינתא
 אמר רבי שמעון בן לקיש לא אברי סיהרא
 אלא לנירסא אמרי ליה לרבי זורא מהדדן שמעתך
 אמר להו דיממא אינון אמרה ליה בר רביה דרב
 חסדא לרב חסדא לא בעי מר מינס פורתא אמר לה
 השתא אתי יומי דאריכי וקטיני ונינום טיבא אמר
 רב נחמן בר יצחק אמן פועלי דיממי אמן רב אחא
 בר יעקב זיף ופרע אמר רבי חנינא כל המתפתה
 ביינו יש בו מדעת קינו שנאמר וידח ה' את ריח
 הניחוח וגו' אמר רבי תיא כל המתיישב ביינו ישבו
 מדעת שבעים זקנים יין ניהון בשבעים אותיות וסוד
 ניהון בשבעים אותיות נכנס יין יצא סוד אמר רבי
 חנין לא נברא יין אלא לנחם אכלים ולשלים שכר
 לרשעים שנאמר תנו שכר לאובד וגו' אמר רב חנין
 בר פפא כל שאין יין נשפך בתוך ביתו כמים אינו
 בכלל ברכה שנאמר וברך את לחמך ואת מימך
 מה לחם שניקה בכסף מעשר אף מים שניקה בכסף
 מעשר ומאניהו יין וקא קרי ליה מים אמר רבי
 אילעאי בשלשה דברים אדם ניכר בכוסו ובכיסו
 ובכעסו ואמרי לה אף בשחקו

רש"י יומי דאריכי יום שהו בקבר אריכי לישן וקטיני לעסוק בתורה
 ובמנות : ונינס טובא : וניסן הרבה : זיף ופרע : היה קובע לו
 לשנות כך וכך כתיב ביום ויהי רגל לעסוק ביום ופעמים שהיה טרוד במזונותיו
 ביום ופרע קביעות עתו כלילה : המתפתה בייין : שופיין אותו על דבר ומתרבה
 בטוב לבו בייין : ריח הניחוח : ואמרן לעיל דריחא דמיחא דמסתייא הוא וכתוב

ויאמר

יאמר אל לבו לא אוסיף וגו' דאריכי : המתיישב ביינו : שנותה יין ואין דעתו
 מתרדתו : ניתן בשבעים אותיות : כך חשבנו בגימטריא : ילא סוד : וזה
 הואיל ולא ילא סודו שקול הוא כסנהדרין של שבעים : למלס בו שכר לרשעים :
 שנותין ושמתין ומקבלין עולתן בחייהם : לאובד : רשע : אינו בכלל הברכה :
 לא הגיע לסוף ברכה גמורה ואכילו הוא עשיר בדברים אחרים שניקה בכסף
 מעשר : שנותר ללקוחו בכסף מעשר שני ברושלים : הכל ניקה בכסף מעשר
 חוץ מן המים ומלח בם' בכל מערבין : אדם ניכר : אם הגון הוא : בכוסו :
 אם דעתו מיושבת עליו ביינו : בכיסו : כשנושא ונותן עם בני אדם אם באמונה
 הוא עושה : בכעסו : שאינו קפדן יותר מרדף :

הלכה קדושין דף כ"ט ע"א וע"ב

תנינא להא דתנו רבנן זהב חייב בבנו למולו
 ולפדותו וללמדו תורה ולהשיאו אשה
 וללמדו אומנות ויש אומרים אף להשיאו כמים רבי
 יהודה אומר כל שאינו מלמד את בנו אומנות מלמדו
 ליסטות : ליסטות סלקא דעתך אלא כאלו מלמדו
 ליסטות : לפודו מנגן דכתיב וימל אברהם את יצחק
 בנו והיבא דלא מהלילה אבוב מיתחיבי בי דינא
 למימהלילה דכתיב המור לכם כל זכר והיבא דלא
 מהלילה בי דינא מיתחיב איהו למימהל נפשיה דכתיב
 וערל זכר אשר לא ימול את בשר ערלתו ונכרתה
 לפדותו מנגן דכתיב כל בכיר בניך תפדה : והיבא
 דלא פרקיה אבוב מיתחיב איהו למיפרקיה דכתיב
 פדה תפדה : ללמדו תורה מנגן דכתיב ולמדתם
 אותם את בניכם והיבא דלא אנמריה אבוב מיתחיב
 איהו למגמר נפשיה דכתיב ולמדתם (דל' ב') להשיאו
 אשה מנגן דכתיב קחו נשים והולידו בנים ובנות
 וקחו לבניכם נשים ללמד ואומנות מנגן אמר חזקיה
 דאמר

דאמר קרא ראה חיים עם אישה אשר אהבת אם אישה
ממש הוא כשם שחייב להשיאו כף חייב ללמדו
אומנות . אי תורה היא כשם שחייב ללמדו תורה
כד חייב ללמדו אומנות . ויש אומרים אף להשיאו
בגדר מאי טעמא חיותיה הוא . רבי יהודה אימר וכו'
מאי בינייהו איבא בינייהו דאנמריה עיסקא :

רש"י אף להשיאו בגדר . מאי יפרוש בספינה ותטבע וסתכן אם אין
יודע לשוט : ליסטות סלקא דעתך . והלא יבב ולא למדו כלום : כאלו
מלמדו ליסטות . דכיון שאין לו אומנות וחסר להמו ילך בפרשת דרכים ולפטם
הבריות : מתייב איהו . כפיגלל : תיפדה . תפדה וכו' כלומר קרי ביה תפדה :
דכתיב ולמדתם . קרא אחריתא הוא ולמדתם אותם ושנתתם לעשותם : ראה
חיים . אומנות שתקיה בו עם אשה מקום אומנות לאשה : אם אשה . האומר
כאן אשה ממש . היא כשם שחייב אדם להשיאו אשה כך חייב וכו' : מאי
בינייהו . מאי קא מוסיף רבי יהודה : עיסקא . אם למדו סחורה לת"ק הרי
למדו חיים לר' דאתי לטעמא אומנות דוקא דכמה פעמים שאין לו כמה לעשות
סחורה ועומד ומלסטם :

מתניתין בגא בתרא פרק י' משנה א'

גט פשוט (פי' כעין שלנו) **עדיו מתוכו** (פי' מבפנים כעין

שאלו עשין) **ומקושר** (שטר מקופל כעין אותם שעושים כלים המקופלים

העשויים אללנו שמנפשים בהם להסיר הנוצבים) **עדיו מאחוריו**

(כותב שט"ס א' או ב' וכו' עליו על החלק ותופר וחותם עד אחד על הכרך מחזק

וחוזר וכותב ב' שט"ס או יותר מבפנים וכו' על החלק וחותם עד ב' על

הכרך ומחזק וכן עד שלשי) **פשוט שכתבו עדיו**

מאחוריו ומקושר שכתבו עדיו מתוכו

שניהם פסולים וכו' .

הלכה

הלכה בגא בתרא דף קס"ד ע"ב

ההוא מקושר דאתא לקמיה דרבי ואמר רבי אין
זמן בזה אמר ליה רבי שמעון בר רבי לרבי
שמא בין קשריו מובלע פלייה וחזייה דדר הוא ביה
רבי בבישות אמר ליה לאו אנא כתבתיה רבי יהודה
חייטא כתביה אמר ליה כלך מלשון הרע הזה זמנין
הוה יתיב קמיה וקא פסיק סידרא בספר תהלים אמר
רבי כמה מיושר כתב זה אמר ליה לאו אנא כתבתיה
יהודה חייטא כתביה אמר ליה כלך מלשון הרע הוה
בשלמא התם איבא לשון הרע אלא הכא מאי לשון
הרע איבא משום דרב דימי דתני רב דימי אחוה דרב
ספרא לעולם אל יספר אדם בטיבתו של חברו
שמתוד טיבתו בא לירי רעתו . אמר רב עמרם אמר
רב שלש עבירות אין אדם נציל מהם בכל יום הרהור
עבירה ועיון תפלה ולשון הרע . לשון הרע סלקא
דעתך אלא אבך לשון הרע . אמר רב יהודה אמר רב
רוב בנזל ומיעוט בעריות והכל בלשון הרע . בלשון
הרע סלקא דעתך אלא אבך לשון הרע :

רשב"ם בבישות . סבור שהוא כתבו וברנונו לא היו עושין מקושר אלא
פשוט לפי שטעוין בו אי נמי לפי שהים מובלע בין קשריו יותר
מדאי רבי ענינו טעה בו : יהודה חייטא . כך שמו : כלך מלשון הרע הוא :
כלומר לא היה קל להטיל אשמה עליו היה קל לומר איני כתבתיו : מאי לשון
הרע איבא . והלא בשבחו של רבי יהודה חייטא דבר כפאמר יהודה חייטא
כתביה : בא לירי רעתו . לירי גנותו מתוך שמרין בשבחו מוכרין שם גנות
שבו : עיון תפלה . יש מפרשים שלאחר שמתפלל דן בלבו שיפלא לו הקב"ה שכרו
ועשה הקב"ה לרבי וישמע הפלתו לפי שהתפלל בכונה : אבך לשון הרע . כגון
דאמרי כורא ב' פלגיא בערין : רוב בגול . רוב בני אדם חסודין על הגול
כעין גול שמורין להיתרה במוטא ומתן לעכב איש מריוח שראוי לו לחבירו :

הלכה

הלכה חולין דף פ"ד ע"א

תנו רבנן אשר יצוד למדה תורה דרך ארץ שלא
 יאכל אדם בשר אלא בהזמנה הזאת תנו
 רבנן כי ירחיב ה' אלהיך את גבולך למדה תורה דרך
 ארץ שלא יאכל אדם בשר אלא לתאבון יוכל יקה
 אדם מן השוק ויאכל תלמוד לומר וזבחת מבקרך
 ומצאנך יכול זבחה כל בקרו ויאכל כל צאנו ויאכל
 תלמוד לומר מבקרך ולא כל בקרך מצאנך ולא כל
 צאנך מכאן אמר רבי אלעזר בן עזריה מי שיש לו
 מנה יקה לפסו לישראל ירק עשרה מנה יקה לפסו
 לישראל דנים חמשים מנה יקה לפסו לישראל בשר
 מאה מנה ישפתו לו קדירה בכל יום ואינה אימה
 מערב שבת לערב שבת אמר רב צריכין אנו לחוש
 לדברי זקן אמר רבי יוחנן אבא ממשפחת בריאס
 הוה אבל כנון אנו מי שיש לו פרושה בתוך כיסו
 ויריצנה לחנוני אמר רב נחמן כנון אנו לוויין ואוכלין
 כבשים ללבושך מנו כבשים יהי מלבושך ומחיר
 שדח עתודים לעולם ימכור אדם שדה ויקח עתודים
 ואל ימכור אדם עתודים ויקח שדה ודי חלב עוים
 דיו לאדם שיתפרנס מחלב נדיים וטלאים שבתוך
 ביתו ללחמך ללחם ביתך לחמך קודם ללחם ביתך
 וחיים לנערותיך אמר ר' זוטרא בריה דרב נחמן תן
 חיים לנערותיך מכאן למדה תורה דרך ארץ שלא
 ילמד אדם את בנו בשר ויין :

רש"י

קט

רש"י אלא בהזמנה הזאת כאלו הוא נד שזינה מוזמנת לו כלומר לא יאכל
 בשר תדיר שלא יעני מבקרך אם יש לו בעדרו יקה ואם לאו לא יקנה בזוק
 כל בקרו אם אין לו אלא שור אחד יזבחו לפסו לקדירתו ל' זילפס
 משקל ליטרא ירק אבל בשר לא יאכל דגים היו בול במקומו יותר מן הבשר
 ישפות כשנותנין קדירה על הכירה קרי שפיתה ואינה אימה אלו האחרים
 שאמרו ליטרא דגים וליטרא בשר אימה יאכלו אם לא בכל יום לחוש ולהסתפק
 בזוונות קלים אבא ממשפחת בריאס רבי יוחנן קרי לרב אבא כנון אנו
 שאין אנו בריאים מי שאין לו אלא פרוסה יריצנה לחנוני ולא יסוף עינו
 בעניו וינטרף לבריות יותר אמר רב נחמן כנון אנו אחר דורו של ר' יוחנן
 היה ותמיד העול היה משתנה והולך לא היה בריא כמותו שבימי ר' יוחנן ולפיכך
 הוא אומר כנון אנו דאפילו אין לנו הפרוטה עלינו ללות ולאכול כבשים ללבושך
 מקרא הוא בספר משלי קנה לך נאן ויהא לך הגיון ללבוש ויקח עתודים
 נאן שיש לו ערס חלב לפרנסה וגיזין ללבוש דיו לאדם שני משמע די חלב
 עוים די לך בחלבם ולא השתטט ותאלס תן חיים לנערותיך לבני ביתך
 למד דרכי חיים להסתפק בזוונות קלים :

פרשת אמור

הלכה ברכות דף ל"א ע"א

אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי אסור
 לאדם שימלא שחוק פיו בעולם הזה שנאמר
 אז ימלא שחוק פיני ולשוני רנה אימתי בזמן
 שיאמרו בנוים הנדיל ה לעשות עם אלה אמרו עליו
 על ריש לקיש שמימו לא מלא שחוק פיו בעולם הזה
 מבי שמעה מרבי יוחנן רביה תנו רבנן אין עומדין
 להתפלל לא מתוך דין ולא מתוך דבר הולכה אלא
 מתוך הלכה פסוקה והיכי דמי הלכה פסוקה אמר
 אב"י כי הא דרבי זירא דאמר רבי זירא בנות ישראל
 החמירו על עצמן דאפילו רואות טיפת דם כתרדל
 וישבות עליה שבעה נקיים תנו רבנן אין עומדין
 להתפלל

להתפלל לא מתוך עצבות ולא מתוך עצלות ולא מתוך שחוק ולא מתוך שיחה ולא מתוך קלות ראש ולא מתוך דברים בטלים אלא מתוך שמחה של מצוה וכן לא יפטר אדם מחבירו לא מתוך שיחה ולא מתוך שחוק ולא מתוך קלות ראש ולא מתוך דברים בטלים אלא מתוך דבר הלכה שכן מצינו בנביאים הראשונים שסיימו דבריהם בדברי שבח ותנחומין וכן תנא מריבר בריה דרב הונא כריה דרבי ירמיה בר אבא אל יפטר אדם מחבירו אלא מתוך דבר הלכה שמתוך כך זוכרהו :

רש"י סלכה פסוקה . שאינה נרמזת עיין שלא יבא מהרהר בה בתפלתו : יושבות עליה ז' נקיים לבד מאותו יום שפסקת והתורה לא הוצרכה שבעה נקיים אלא לזכר שנאמר ואם טהרה מוזהב ואין זונה אלא שלשה ימים רגופים בתוך י"א יום שבין נדה לנדה : טהרה ליננות : מתוך קלות ראש חילוף של כבוד ראש מתוך זרות לב ועתק : אלא מתוך שמחה של מצוה . כגון דברי תנחומים של תורה כגון סמוך לגאולת מגרים או סמוך לתהלה לדוד שהוא של שבע ותנחומין כגון רגון יראיו יעשה שומר ה' את כל אוהביו וכגון מקראות המדורות בתפלת ערבית כי לא יטוש ה' את עמו וכיוצא בזה :

מתניתין עירובין פרק ו' משנה י"א

נותן אדם מעה לחנוני ולנחתום כדי שיזכה לו בעירוב דברי רבי אליעזר וחכמים אומרים לא זכו לו מעותיו ומודים בשאר כלהאדם שזכו לו מעותיו שאין מערבין לאדם אלא מדעתו אמר רבי

רבי יהודה במה דברים אמורים בעירובי תחומין אבל בעירובי תצירות מערבין לדעתו ושלא לדעתו לפי שזכין לאדם שלא בפניו ואין חבין לאדם שלא בפניו

הלכה עירובין דף פ"ב ע"א

אמר רבי יהודה וכולי . נופא אמר רבי יהושע בן לוי כל מקום שאמר רבי יהודה אימתי ובמה במשנתנו אינו אלא לפרש דברי חכמים ורבי יוחנן אמר אימתי לפרש ובמה לחלוק . ואימתי לפרש הוא והא תנו ואלו הן הפסולין המשחק בקוביא ומלווה ברבית ומפריחיונינים וסוחרו שביעית אמר ר' יהודה אימתי בזמן שאין לו אומונות אלא הוא אבל יש לו אומונות שלא הוא הרי זה כשר ותני עלה בברייתא וחכמים אומרים בין שאין לו אומונות אלא הוא ובין שיש לו אומונות שלא הוא הרי זה פסול ההיא דרבי יהודה אמר רבי טרפון היא דתניא אמר רבי יהודה משום רבי טרפון לעילם אין אחד מהן נזיר לפי שאין נזירות אלא להפלאה אלמא כיון דמספקא ליה אי נזיר אי לא נזיר הוא לא משעביד נפשיה הכה נמי כיון דלא ידע אי קני אי לא קני לא נמר ומקנה :

רש"י הפסולין . לעדות דבין גולגין מדברין הן דאסמכתא לא קניא ומגול גזיל ליה : בקוביא . בעירובין : מפריחיו יונים . אי תיקדוניה יונק ליוני : סוחרו שביעית . דרסמונא אחר לאכלה ולא לשחורה וזה שמונר צמון לעבור עברה על הצמון רשע הוא והתורה אמרה אל תשת רשע עד :

בזמן שאין להם אומנות אלא הוא : דקסבר רבי יהודה אסמכתא שהוא נסמך על דעתו שהוא ינבטו ועל אותה אסמכתא הוא מקנה קניא ולאו בולטין ניניהו ופסוליהו לפי שאין שוסקין ביטובו של עולם דכיון דאין מכירין ובקיאין בטורח ונער בני אדם אינן חסין על חביריהן מלהפסידן ממונן : וחכמים אומרים וכו' : קס"ד פיינו ת"ק דמתני' אלתא אימתי לחלוק : ההיא : ברייתא משום ר"ט היא דאמר אסמכתא לא קניא אבל במתניתין לא פליג ר"י אדת"ק אלא מפרש לטעמיה : אחד מהן נזיר : שנים שיושבין וראו אחד בזה ואמר אחד מהן הריני נזיר סוה נזיר ואמר חבירו הריני נזיר שאין זה נזיר : להפלאה : שיהא נדרו מפורש על הודאי ולא בתורת ספק אי נזיר אותו הבא כנגדו : אי קני : אי נכח :

הלכה קידושין דף ט"ז ע"ב

רמי רב טובי בר רב קיסנא לרבא : תנן כלה עושה מצוה אחת מטיבין לו עשה אין לא עשה לא ורמינהי ישב ולא עבר עבירה נותנין לו שכר כעושה מצוה : אמר ליה התם כגון שבא דבר עבירה לידו ונצול הימנה : כי הא דרבי חנינא בר פפי תבעתיה ההיא מטרוניתא אמר מילתא ומלי נפשיה שיחננה וכיבא עבדה היא מלתא ואתסי ערק טשא בההוא בי בני דכי הוו עיילי בתרין אפילו ביממא הוו מיתוקי למחר אמרו ליה רבנן מאן נטרך אמר להו שני נושאי קיסר שמרוני כל הלילה אמרו ליה שמא דבר ערוה בא לידך וניצולת הימנו דתנינן כל הבא דבר ערוה לידו וניצול הימנו עושין לו נס : גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו כגון רבי צדוק וחביריו : רבי צדוק תבעתיה ההיא מטרוניתא אמר לה חלש לי ליבאי ולא מצינא איכא מידי למיכל אמרו ליה איכא דבר טמא : אמר לה מאי נפקא מינה דעביד הא אכיל הא שגרת תנורא קא מנחא ליה סליק ויתוב בגויה אמרה ליה מאי האי אמר לה הא דעביד הא נפיל בהא אמרה ליה

אי

אי ידעי כולי האי לא צערתך : רב כהנא הוה קמובין דיקולי תבעתיה ההיא מטרוניתא אמר לה איזיל איקשוט נפשאי סליק וקנפיל מאיגרא לארעא אתא אליה קבליה אמר ליה אטרחתן ארבע מאה פרסי אמר ליה מי גרס לי לאו עניותא יהב ליה שיפא דדינרי : **רש"י** : התם שבא דבר עבירה לידו : ההוא ישב ולא עבר עבירה דקאמר נוטל עליה סכר כעבירה שבא לידו וכפה יגרו ולא עבר אין מנזיה יתירה מוז : תבעתיה : לונות : טשא : נטמן : הוו מתוקי : שמונין בו מוסיקין : כגון רבי נדוק : שלגש כח לנזק יגרו להתגבר בחפני קוטו : אמר מאי נפקא מיניה : דהא מילתא דלא נודתין לי אלא מאכל טמא יש לי ללמוד מכאן דעביד האי כבועל ארמית ראוי למאכל טמא : שגר תנורא : אותה ארמית הסיקה את התנור לללות דבר הטמא סס ואשה גדולה היתה שאין יכול לנטר ממנה ומסור בדה להורגו : קא מנחה ליה לאותו גלי בתוכו : נפיל בהא : באור של גהינס אי ידעי אילו ידעתי שממור עליכם הדבר כל כך : דיקולי : סליס שנשים נותנות סס פלטיקן : אטרחתן : שהייתי במקום אחר רחוק ארבע מאות פרסי : לאו עניותא : בתמים אס לא העניות לא הונרעתי להיות עסקי במלאכת נשים : שיפא : סס כלי : דינרי : זהובים :

הלכה סנהדרין דף ז' ע"ב

כתיב לא תעשון אתי אלהי כסף ואלהי זהב אלהי כסף ואלהי זהב הוא דלא עבדי הא דעין שרי אמר רב אשי אלוה הבא בשביל כסף ואלוה הבא בשביל זהב : רב כי הוה אתי לבי דינא אמר הכי ברעות נפשאי לקטלא נפיק וצבי ביתיה לית הוא עביד וריקן לביתיה עייל ולואי שתהא ביאה כרציאה כי הוה חזי אמבוהא דספרי אבתריה אמר אס יעלה לשמים שיאו וגו' כנללו לנצה יאבד וגו' אמר רבי אלעזר מנין לדיין שלא יפסע על ראשי עם קדש שנאמר ור"א תעלה במעלות וסמוך ליה ואלה המשפטים : אשר תשים אשר תלמדם מיבעי ליה אמר רבי ירמיה ואי תימא

תימא רבי חייא בר אבא אלו כלי הדיינין רב הונאי
כי הוה נפיק לדינא אמר הכי אפיקו לי מאני חנותאי
מקל ורצועה ושופרא וסנדלא שמוע בין אחיכם
ושפטתם אמר רבי חנינא אזהרה לבית דין שלא
ישמע דברי בעל דין קודם שיבא בעל דין חבירו
ואזהרה לבעל דין שלא ישעם דבריו לדיין קודם שיבא
בעל דין חבירו קרי ביה נמי שמע בין אחיכם (דף ה')
כתיב ואצוה את שופטיכם בעת ההיא וכתיב ואצוה
אתכם בעת ההיא אמר רבי אלעזר אמר רבי שמלאי
אזהרה לצבור שתהא אימת דיין עליהם ואזהרה
לדיין שיסכול את הצבור עד כמה אמר רבי חנן ואי
תימא רבי שבתאי כאשר ישא האומן את היונק :

רש"י אלו הבא בשביל כסף - דיין שהעמידוהו על ידי שתן מעות למלך
על כך : לדינא - לדון : לקטלא - לישא עליו הטא ועל עמו היה
אומר : ונבי ביתיה לית הוא עבד - נרכי ביתו אינו עושה כאן : ורקן לביתיה
ע"ל - שאינו משתכר כאן כלום : ולאי שתהא ביה - שאחזור לביתי כינאיתי
מביתי שינאיתי בלא הטא שלא אטעה ואענג : אמבואח - סיעת אנשים : אס
יעלה לשמים וגו' - כדי שלא תווח דעתו עליו היה אומר כך : כגללו - גלל רעי :
על ראשי עם קדם - כשהיה המתורגמן דורש היו הצבור יושבין לארץ והמפסיע
בניהן ללך ולשב בנוקמו נראה כמפסיע על ראשן : וסומך ליה ואלה המשפטים
כלומר חף לשופטים אינו מזהיר : כלי הדיינים - דשיכא בהו שימה דבר המטלטל :
רצועה - למלקות : מקל - לחכות מרדות עד שיחזור בו : שופר - לשמוח
וגדו : סנדל - לחליצה : שמוע בין אחיכם - כשהיו שניהם יחד שיעו דבריהם
ולא תשמעו דברי זה בלא זה שמשדר דברי שקר כדברי אחת לפי שאין מבחשין
ומכיון שלב הדיין נוטה לו לזכות טוב אין לבו מהפך בזכות השני כל כך : שמוע :
דברך בין אחיכם כשתהיו שניכם יחד משמע : כתיב ואצוה את שופטיכם -
משמע את חכמיהם הזהיר להדריך צבור במשפט והחקים על כרחם : ונהניב
ואצוה אתכם - דצבור עמום הזהיר ומה הונך להזהירן :

הלכה

הלכה חולין דף פ"ד ע"א

אמר רבי יוחנן הרוצה שיתעשר יעסוק בבהמה.
דקה - אמר רב חסדא מאי דכתיב ועשתרות
צאנך שמעשרות את בעליהן ואמר רבי יוחנן כסא
דחרשין ולא כסא דפושרין - והני מילי בכלי מתכות
אבל בכלי חרש לית לן בדה ובכלי מתכות נמי לא
אמרן אלא דלא שדי בהו ציביא אבל שדי בהו ציביא
לית לן בה וכי לא שדי בהו ציביא נמילא אמרן אלא
דלא ציץ אבל ציץ לית לן בה - ואמר רבי יוחנן מי
שהניח לו אביו מעות ורוצה לאבדן ילבש כלי פשתן
וישתמש בכלי זכוכית וישכור פועלים ואל ישב עמהן
ילבש כלי פשתן בכיתנא רומיתא וישתמש בכלי
זכוכית בזוניתא חיוורתא וישכור פועלים ואל ישב
עמהן בתורי דנפיש בסדייהו דרש רב עזירא זמנין
אמר לה משמיה דרבי אמי זמנין אמר לה משמיה
דרבי אסי - מאי דכתיב טוב איש חונן ומלוה יכלכל
דבריו במשפט לעולם יאכל אדם וישהה פחות ממה
שיש לו וילבש ויתכסה כמה שיש לו - ויכבד אשתו
ובניו ביותר ממה שיש לו - שהן תלוין בו והוא תלוי
במי שאמר והיה העולם :

רש"י כסא דרחשין ולא כסא דפושרין - טוב לשתות כוס של מכספות ולא
לשתות כוס של מים פושרין כרעים הם לגוף : ציביא - שרשי עשבים
ותגלין : ציץ - הרתיח : מי שהניח לו אביו מעות - כלומר מי שלא טרח במזון
וקל בעיניו לאבדו זהו איבודו : ילבש - כלי פשתן - שהן יקרים ולפי דרכנו
למדנו שהעושה אלה מאבד מזונו וזהו אדם מהס : כיתנא רומיתא - יקר היה :
בתורי - ישכור פועלים וימסור להם שוורים שלו לקרוש והם יכחיבו השוורים

ויבחנוס

והסמכות בערות ובכרמים והוא אכזה לא תעלה לכולם שאין חוששין לכך : טוב
איש חוכן * לים וזולה אותם וטוב הנוכל כל דבריו במשפט לפי היכולת הוא
עומד על נרכיו ולא בכל תאות לבו : פחות תענה ט"ס לו * פחות מברי היכולת
וילבש ותכסה לפי היכולת שלא יתבייש וכבוד אשתו יותר מברי היכולת :

פרשת בהר

הלכה ברכות דף ל"ב ע"ב

אמר רבי אלעזר גדולה תפלה יותר מן הקרבנות
שנאמר למה לי רוב זבחיכם וכת"י ובפרשכם
כפיכם * אמר רבי יוחנן כל כהן שהרג את הנפש לא
ישא את כפיו שנאמר ידיכם דמים מלאו * ואמר רבי
אלעזר מיום שחרב בית המקדש ננעלו שערי תפלה
שנאמר גם כי אזעק ואישוע סתם תפלתי * ואף על פי
ששערי תפלה ננעלו שערי דמעה לא ננעלו שנאמר
שמעוה ותפלתי ה' ושועתי האזינה אל דפעתי אל
תהרש * רבא לא נזר תעניתא ביומא דעיבא משום
שנאמר סכות בענן לך מעבור תפלה * ואמר רבי
אלעזר מיום שחרב בית המקדש נפסקה חומת כרוז
בין ישראל לאביהם שבשמים * שנאמר ואתה קח לך
מחבת ברזל ונתת אותה קיר ברזל בינך ובין העיר *
אמר רבי חנין אמר רבי חנינא כל המאריך בתפלתו
אין תפלתו חוזרת ריקס מנא לן ממשא רבינו * שנאמר
ואתפלל אל ה' וכתוב בתרויה וישמע ה' אלי גם
בפעם ההיא * אינו והא אמר רבי חייא בר אבא אמר
רבי יוחנן כל המאריך בתפלתו ומעיין בה סוף בא
לידי כאב לב שנאמר תוחלת ממושכה מחלה לב *
מאי תקנתיה יעסוק בתורה שנאמר ועץ חיים תאווה
באה

באה * ואין עץ חיים אלא תורה שנאמר עץ חיים היא
למחזיקים בה * לא קשיא הא דמאריך ומעיין בה הא
דמאריך ולא מעיין בה * אמר רבי תמא בר רבי חנינא
אם ראה אדם שהתפלל ולא נענה יחזור ויתפלל
שנאמר קוה אל ה' חזק ויאמץ לבך וקוה אל ה' :

רש"י ובפרשכם כפיכם * אי לאו גדולה תפלה כיון דאמר למה לי רוב
זבחיכם למה לי הו ובפרשכם הא חזילו ובחיכם לא ניחא ליה : אל
תהרש * מדלא כתיב את דמעתי תראה כמע מינה נראה הו לפניו ואין נריך
להתפלל אל מהתקבל לכניו : ונתתה אותה קיר ברזל * סימן למחבת ברזל
המפסקת בינו לבנים : ומעיין בה * מנפה שהעסה בקשתו על ידי הארכתו סוף
שאינה נעשית וניחאת תוחלת ממושכה חנם והיא כאב לב כשאלם מנפה ואין
תאותו באה : תוחלת * ל' חילוי ותחנה : ועץ חיים תאווה באה * סופו כל
מקרא הוא : קוה * והתחזק ואל תמסך ידך אלל חזור וקוה :

הלכה עירובין דף כ"א ע"ב

דרש רבא מאי דכתיב הדודאים נתנו ריה אלו
בחורי ישראל שלא טעמו טעם הטא ועל
פתחינו כל מנדים אלו בנות ישראל שמגודות פתחיהן
לבעליהן לישנא אחרינא שאוגדות פתחיהן לבעליהן
חדשים גם ישנים דודי צפנתי לך אמרה כנסת ישראל
לפני הקדוש ברוך הוא רבונו של עולם הרבה גזרות
גזרתו על עצמי יותר ממה שנזרת עלי וקיימתים אמר
ליה רב חסדא לההוא מדרבנן דהוה קא מסדר
אנדתא קמיה מי שמיע לך חדשים גם ישנים מדהו
אמר ליה אלו מצות קלות ואלו מצות חמורות אמר
ליה וכי תורה פעמים פעמים ניתנה אלא הללו מדברי
תורה והללו מדברי סופרים * דרש רבא מאי דכתיב
יותר מהמה בני הזר עשות ספרים הרבה ונ' בני
הזר

הזהר בדברי סופרים יותר מדברי תורה שדברי תורה יש בהם עשה ולא תעשה ודברי סופרים כל העובר על דברי סופרים חייב מיתה שמא תאמר אם יש בהם ממש מפני מה לא נכתבו אמר קרא עשות ספרים הרבה אין קץ ולהגן הרבה יגיעת בשר אמר רב פפא בר ריה דרב אחא בר אדא משמיה דרב אחא בר עזרא מלמד שכל המלעני על דברי חכמים נדון בצואה רותחת מתקף לה רבא מי כתיב לעג להגן בתיב אלא כל ההוגה בהם טועם טעם בשר :

רש"י שאוגדות קוסרות פתחן לנודך בעליהן שאין נבעלות לאקריס אוגדות לשון אוגדה ל"א שנגזרות פתחיהן ככחיהם דס אוגרת לבעלה ופרוש הימנה : חדשים דברי סופרים : גם יבנים דברי תורה דודי לפנתי ושורתי כל אלה לך לשחק : פעמים פעמים ניתנה : שתהא זו חסדה זו ישנה דברי סופרים : חדשים שנתחדשו בכל דור ודור לגדור גדר וסיג ויותר מהמה לעיל מיניה כתיב דברי חכמים כדכונות אלו דברי תורה שנתחדשו למשה על פה שחלקו בהן חכמי ישראל לאחר שנתמעט הלבוש ונכחו כדכתיב בספיה קרא נתנו מרועה אחד זה משה ונתיב בתרים ויותר מהמה בני הזהר מזה שניתן בסני ככתב שהוא עיקר בני הזהר באלו שבעל פה כגם הם עיקר אלה לכן לא נכתבו שאין קץ לעשות ספרים הרבה בכל אלה : עשה ולא תעשה : יש בהן שאין בהן חיוב מיתה אבל דברי סופרים חייבין מיתה על כולן כדכתיב ופורן גדר ישכנו נחש : ולהגן הרבה : המלעני עליהן ביגיעתו כשר ידון : כל ההוגה בהן בכל עשה שאדם מחזר בדברי תורה מונח בהן טעם :

הלכה קידושין דף ע"ט

אמר רבה בר בר חנה כל הנושא אשה שאינה הוגנת לו מעלה עליו הכתוב כאלו חרשו לכל העולם כוודו וזרעו מלח שנאמר אלה העולים מתל מלח תל חרשא : אמר רבא בר רב אדא אמר רב כל הנושא אשה לשם ממון הויין ליה בניס שאינם מהוגנים שנאמר בה' בנדו כי בניס זרים ילדו ושמא תאמר

תאמר ממונס פלט תלמוד לומר עתה יאכלם חדש את חלקיהם ושמא תאמר חלקו ולא חלקה תלמוד לומר חלקיהם ושמא תאמר לזמן מרובה תלמוד לומר חדש מאי משמע אמר רב נתמן בר יצחק חדש נכנס וחדש יוצא וממונס אבד ואמר רבה בר רב אדא ואמרי לה אמר רב סלא אמר רב המנונא כל הנושא אשה שאינה הוגנת לו אליהו כופתו והקדוש ברוך הוא רוצעו והנא על כלם אליהו כותב והקדוש ברוך הוא חותם אוי לו לפוסל את זרעו ולפונס את משפחתו ולנושא אשה שאינה הוגנת לו אליהו כופתו והקדוש ברוך הוא רוצעו (עב) אמר רבי אבין בר רב אדא אמר רב כל הנושא אשה שאינה הוגנת לו כשהקדוש ברוך הוא משרה שכינתו מעיד על כל השבטים ואין מעיד עליו שנאמר שבטי יה עדות לישראל אימתי הוי עדות לישראל בזמן שהשבטים שבטיה אמר רבי חמא בר חנינא כשהקדוש ברוך הוא משרה שכינתו אין משרה אלא על משפחות מיוחדות שבישראל שנאמר בעת ההיא נאם ה' אהיה לאלהים לכל משפחות ישראל לכל ישראל לא נאמר אלא לכל משפחות והם יהיו לי לעם אמר רבה בר רב הונא זו מעלה יתירה יש בין ישראל לגרים דאלו בישראל כתיב בהו והייתי להם לאלהים והם יהיו לי לעם ואלו בגרים כתיב מי הוה זה ערב את לבי לנשת אלי נאם ה' והיו לי לעם ואני אהיה להם לאלהים :

רש"י

רש"י כאלו הרשו וכו' * משום דלא יכלו להגיד יחוסם קרי להו תל מלח
הרשא לשון חורש : בניס זרם * מאשה פסולה לו ולבס ממון נסבה
כדמסיס קרא יאכלס חדס את חלקיהס ממון שנשאה לשמו יאכלס בחדס א' *
ושמא תאמר חלקו * כגון נכסי לאן ברוב : ולא חלקה * כגון נכסי מלוג דהיא
לאו איסור עבדא שחורה לינשא למיזחס : שאינה הוגנת * פסולה לו :
כופתו הלוקה בבית דין כופין שתי ידיו על העמוד במסכת מכות כופתו קושרו :
דנענו * מלקרו ברנעה : ועל כלס * כהניס לויס וישראלים : אליהו כותב *
מאי דקאמר ואזיל אוי לו לכוסל זרעו ולפוגס את משפחתו כגון שנשא אשה
שאינה הוגנת לו : עדות לישראל * אותן שהן ישראל הוא מעיד עליהן שהן
משלו : ומשפחות ישראל * משפחות שהם ישראלים גמורים : בישראל כתיב *
והייתי להם לאלהים אע"פ שאינם לי לעם ומתוך שאני מקרבין הם יהיו לי לעם
אבל גרים אין מקרבין אותן מן השמים אלא אם כן הם מקרבין עלמס תחלה
לסיות טובים :

הלכה סנהדרין דף כ"א ע"ב

וכותב לו ספר תורה לשמו תנא ובלבד שלא
יתנאה בשל אבותיו אמר רבא אף על פי
שהניחו לו אבותיו לאדם ספר תורה מצודה לכתוב
משלו שנאמר ועתה כתבו לכם את השירה *
איתיביה אביי וכותב לו ספר תורה לשמו שלא
יתנאה בשל אחרים מלך אין הדיוש לא * לא צריכא
לשתי תורות וכדתנא וכתב לו את משנה ההורה
כותב לשמו שתי תורות אחת שהיא יוצאה ונכנסת
עמו ואחד שמונת לו בבית ננזו איתה שיוצאה
ונכנסה עמו עישה אותה כמין קמיע ותולדה בזרעו
שנאמר שויתי ה' לנגדי תמיד כי מימיני כל אמוש
אינו נכנס בה לא לבית המרחץ ולא לבית הכסא
שנאמר והיתה עמו וקרא בו מקום הראוי לקרות בו
(ד' כ"ב) ואידך האי שויתי מאי דריש ביה ההוא
מיבעי

מיבעי ליה לכדרב חנא בר בונא דאמר רב חנא בר
בונא אמר ר' שמעון חסידא המתפלל צריך שיראה
עצמו כאלו שכינה כנגדו שנא' שויתי ה' לנגדי תמיד :

רש"י לשתי תורות * הא דשאני מלך מהדיוטות דאילו היה הדיוט סגי ליה
בחדא ומלך בעי תרתי : כמו קמיע * קטנה בכתב דק שהיא קלה
לשאת : שויתי ה' וכו' * סיפיה דקרא כי מימיני כל אמוש דוד המלך על סם
ספר תורה שנרשעו קאמר :

הלכה חולין דף ס' ע"ב

רבי שמעון בן פזי רמי בתיב ויעש אלהים את שני
המאורות הגדולים וכתוב את המאור הגדול
ואת המאור הקטן אמרה ירח לפני הקדוש ברוך הוא
רבנו של עולם אפשר לשני מלכים שישתמשו בכתר
אחד * אמר לה לכו ומעטי את עצמך * אמרה לפניו
רבנו של עולם הואיל ואמרתי לפניך דבר הגון אמעט
את עצמי * אמר לה לכו ומשול ביום ובלילה אמרה
ליה מאי רבותיה דשרגא בטיהרא מאי אהני * אמר
דה זיל ולימנו בך ישראל ימים ושנים אמרה ליה יומא
נמי אי אפשר דלא מנו ביה תקופות דכתיב והיו
לאותות ולמועדים ולימים ושנים זיל ליקרו צדיקי
בשמד יעקב הקטן שמואל הקטן דוד הקטן הזויה
דלא קרא מיתבה דעתא אמר הקדוש ברוך הוא
הביאו כפרה עלי שמיעטתי את הירח והיינו דאמר
רבי שמעון בן לקיש מדה נשתנה שעיר של ראש
חדש שנאמר בו לה' אמר הקדוש ברוך הוא שעיר זה
יהא כפרה על שמיעטתי את הירח * רב אסי רמי
כתיב ותוצא הארץ דשא בתלת בשבתא וכתוב וכל
שיח

בחקתי יום ראשון

שיח השדה טרם יהיה בארץ במעלי שבתא מלמד
שיצאודשאים ועמדו על פתח קרקע עד שבא אדם
הראשון ובקש עליהם רחמים וירדו נשמים וצמחו
ללמדך שהקדוש ברוך הוא מתאווה לתפלתו של
צדיקים רב נחמן בר פפא הוויא ליה ההיא נינתא
שדי ביה בזרני ולא צמח בעא רחמי אתא מיטרא
וצמח אמר היינו דרב אסי :

רש"י כתיב גדולים דמשמע שניהם גדולים וכתיב הקטן : לך ומשל
ביום ובלילה נחמה הוא : שרגא נטיהרא נר נהרים אינו
מזיר : יומא חמה : תקופות נמנין לחמה ועל התקופה מעברין את הכנה
בסנהדרין : יעקב הקטן מו יקום יעקב כי קטן הוא דוד הקטן מקרא
הוא בשמואל בכלהו רגלים כתיב ושער חטאת ה' ולא כתיב ברו לה' : טרם
יהיה בארץ עדיין לא היה בארץ : ועמדו על פתח קרקע ונתאוס למי נשמים
כדכתיב כי לא הוטר עד שגברא אדם בשמי : בזרני זרעים : היינו דרב אסי
שקב"ס נתאוס לתפלתו כל צדיקים :

פרשת בחקתי

הלכה ברכות דף ל"ב ע"ב

תנו רבנן ארבעה צריכין חזוק ואלו הן תורה
ומעשים טובים תפלה ודרך ארץ תורה
ומעשים טובים מנין שנאמר רק חזק ואמץ מאד
לשמור ולעשות ככל התורה חזק בתורה ואמץ
במעשים טובים תפלה מנין שנאמר קוה אל ה' חזק
ויאמץ לבך וקוה אל ה' דרך ארץ מנין שנאמר חזק
ונחזק בעד עמנו וגו' חסידים הראשונים היו שוהין
וכו' מנא הני מילי אמר רבי יהושע בן לוי אמר קרא
אשרי וישבי ביתך ואמר רבי יהושע בן לוי המתפלל
צריך

בחקתי יום שני ק"ו

צריך לשהות שעה אחת אחר תפלתו שנאמר אך
צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך תניא נמי
חכי המתפלל צריך שישהא שעה אחת קודם תפלתו
ושעה אחת אחר תפלתו קודם תפלתו מנין שנאמר
אשרי וישבי ביתך לאחר תפלתו מנין דכתיב אך
צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך תנו רבנן
חסידים הראשונים היו שוהין שעה אחת ומתפללין
שעה אחת וחזורין ושוהין שעה אחת וכי מאחר
ששוהין תשע שעות ביום בהפלה תורתן היאך
משתמרת ומלאכתן היאך נעשית אלא מתוך
שחסידים הם תורתן משתמרת ומלאכתן מתברכת :

רש"י נריבין חזוק שיתחזק אדם בן תמיד בכל כמו : דרך ארץ אס
אומן הוא לאומנותו אס סוחר הוא לסחורתו אס איש מלחמה הוא
למלחמתו : יסבי ביתך והדר יהללך : יודו לשמך והדר יסבי ישרים את
פניך : תשע שעות לשלש תפלות : תורתן משתמרת בתוך לבם שאין תלמודם
משתכח :

הלכה עירובין דף ק' ע"ב

אמר רמי בר אבא אמר רב אסי אסור לאדם
שיהלף על נבי עשבים בשבת משום שנאמר
ואץ ברנלים חוטא תני חדא מותר לילך על נבי
עשבים בשבת ותניא אידך אסור לא קשיא הא
בלחים הא ביבשים ואמר רמי בר חמא אמר רב
אסי אסור לאדם שיכוף אשתו לדבר מצוה שנאמר
ואץ ברנלים חוטא ואמר רבי יהושע בן לוי כל
הכופה אשתו לדבר מצוה הויין לו בנינים שאינם
מהיננים אמר רב איקא בר חיננא מאי קראה גם
בלא

בלא דעת נפש לא טוב . תניא נמי הכי גם בלא דעת נפש לא טוב זה הכופה אשתו לדבר מצוה אמר רבי חייא מאי דכתיב מלפנו מבהמות ארץ ומעוף השמים יחכמנו מלפנו מבהמות זו פרדה שכורעת ומשתנת מים ומעוף השמים יחכמנו זה תרנגול שמפייס ואחר כך בועל אמר רבי יוחנן אלמלא לא נתנה תורה היינו למידן צניעות מחתול וגזל מנמלה וערות מיונה דרך ארץ מתרנגול שמפייס ואחר כך בועל ומאי מפייס לה . אמר רב יהודה אמר רב הכי קאמר לה זביננא ליד זינא דכטוי ליד עד כרעד לבתר הכי אמר לה לישמטתיה לברבלתיה דההוא תרנגולא אי אית ליה ולא זביננא ליד :

רש"י ואין ברגלים חוטא . אלמא הלך נמי חטא קרי ליה והכא איכא חטא שתולש עשבים : לחים . אסיר דהוי תולש יביטין כחלוטין דמו : לדבר מנוה . תשמיש : ברגלים . לשון תשמיש דכתיב בין רגליה כרע נפל סבב : גם בלא דעת . רשאי דהאי קרא אין ברגלים הוא : נפש לא טוב . לא טובים הנשים הנעשים בלא דעת האשה שהיה בעלה אין ברגלים : מלפנו . מלמדנו : מבהמות ארץ . שנתן בהם חכמה להורות לנו : שמפייס . הולך ופוסט כנפיו והוא פוס כדאמר לקמן שאומר לה לקנות מלבוש שמגיע לארץ : נגיעות מחתול שאינו מטיל רעי בפני אדם ומכסה גופתו : וגזל מנמלה . דכתיב אגרה בקניר לחמה ואין אסת גזלת מאלל חברתה : ועריות מיונה . שאינה נוקקת אלא לבת זוגה : זינא . מלבוש שקורין קוטם : לבתר הכי . לאחר בעילה שמענט וכופה ראשו לה לארץ : אי אית ליה . במה ליקח :

סלכה קדושין דף פ"ב ע"א וע"ב

תנו רבנן כל שעסקו עם הנשים סורו רע . רבי מאיר אומר לעולם ילמד אדם לבנו אומנות בקיה וקלה ויבקש רחמים למי שהעושר והנכסים שלו שאין

שאין עניות מן האומנות . ואין עשירות מן האומנות אלא למי שהעושר שלו שנאמר לי הכסף ולי הזהב אמר ה' צבאות . תניא רבי שמעון בן אלעזר אומר מימי לא ראיתי צבי קייץ וארי סבל ושועל חנוני והם מתפרנסים שלא בצער והם לא נבראו אלא לשמשני ואני נבראתי לשמש את קוני . ומה אלו שלא נבראו אלא לשמשני מתפרנסים שלא בצער ואני שנבראתי לשמש את קוני איני דין שאתפרנס שלא בצער אלא שהרעתי את מעשי וקפחתי את פרנסתי . שניאמר עינותיכם הטו אלה . תניא רבי נהוראי אומר מניח אני כל אומנות שבעולם ואיני מלמד את בני אלא תורה שכל אומנות שבעולם אין עימדות לו אלא בימי ילדותו . אבל בימי זקנותו הרי הוא מוטל ברעב אבל תורה אינה כן עימדת לו לאדם בעת ילדותו . ונותנת לו אהרית ותקוה בעת זקנותו . בעת ילדותו מהו אומר וקווי ה' יחליפו כח יעלו אבר כנשרים . בזקנותו כהו אומר עיד ינובון בשיבה דשנים ורעננים ידיו :

רש"י סורו רע . מנהגו רע קרבתו רעה לשתדל עמו שיהא סר אליו ובא לביטו : צבי קייץ . מייבש קניעות בשדה : סבל נוסא משאות : כל אומנות אין להם מהן סכר לאחר זמן אלא סכר המנוי להם בשעתן אבל תורה מהן שכרה כל מחליו לאורך ימים ואף לחולה ולזקן שאינו יכול לעסוק בה שפשי אוכל מן הקדושות שנאמר עוד ינובון בשיבה . ינחמו נחם ויתייחד שכתן לעת שיבתן דשנים ורעננים יהיו וגו' :

סלכה

בחקתי יום רביעי

הלכה סנהדרין דף כ"ד ע"א

אמר רבי אושעיא מאי דכתיב ואקח לי שני מקלות
לאחד קראתי נועם ולאחד קראתי חובלים
נועם - אלו תלמידי חכמים שבארץ ישראל שמנעימין
זה לזה בהלכה. חובלים - אלו תלמידי חכמים שבבבל
שמחבלים זה לזה בהלכה. ויאמר אלי אלה בני
היצהר העומדים וגר ושנים זתים עליה. יצהר אמר רבי
יצחק אלו תלמידי חכמים שבארץ ישראל שנוחין זה
לזה בהלכה כשמן זית. ושנים זתים עליה אלו ת"ח
שבבבל שמרירין זה לזה בהלכה כזית. ואשא עיני וארא
והנה שתים נשים יוצאות ורוח בכנפיהם ולהם כנפים
ככנפי החסידה ותשנה את האיפה בין הארץ ובין
השמים ואומר אל המלאך הדובר בי אנהמה מוליכות
את האיפה ויאמר אלי לבנות לה בית בארץ שנער.
אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי זו הנופה
וגסות הרוח שירדו בבבל. וגסות הרוח לבבל נחית
והאמר מר עשרה קבין גסות ירדו לעולם תשעה נטלה
עילם ואחת כל העולם כולו. אין לבבל נחית
ואי שתרבובי דאי שתרבב לעילם דייקא נמי דכתב
לבנות לה בית בארץ שנער שמע מינה. והאמר מר
סימן לגסות הרוח עניות ועניות לבבל נחית מאי עניות
עניות דתורה דכתיב אחות לנו קטנה ושדים אין לה.
אמר רבי יוחנן זו עילם שזכתה ללמוד ולא זכתה ללמד
מאי בבל אמר רבי יוחנן בלולה במקרא בלולה במשנה
בלולה בתלמוד:

ד"ש"י מחבלים. בלשון שו וזממה מקשים זה לזה ובני א"י נוחין יחד ותעייבין
יחד ויתקו זה את דברי זה והמנועה ינאה לאור: משמנין נוחין

כספן

בחקתי יום המישו ק"ח

כספן: איפה. זה יצר הרע. שתי נשים. הנופה וגסות הרוח: ורוח
ככנפיהם. לשון גסות הרוח: ככנפי החסידה. זו הנופה שמרזאין ענמס
חסידים: לבנות לה בית. ולא כתיב להם אלא אחת לבדה נתיישבה שם:
עניות תורה. בעילם הוא דניאל בעילם הוא דכתיב ואני הייתי בשוקן הבריה
אמר בעילם המדינה ולא רכן תורה עורא הוא בבבל ולמד חק ומספט במרזא:

הלכה חולין דף פ"ט ע"א

אמר רבי יוחנן משום רבי אלעזר ברבי שמעון כל
מקום שאתה מוצא דבריו של רבי אליעזר
בנו של רבי יוסי הגלילי באגדה עשה אונך כאפרכסת
לא מרובכם מכל העמים חשק ה' בכם וגו' אמר להם
הקדוש ברוך הוא לישראל תושקני בכם שאפילו
בשעה שאני משפיע לכם גדולה אתם ממעטים
עצמכם לפני נתתי גדולה לאברהם אמר לפני ואנכי
עפר ואפר למשה ואהרן אמר ונחנו מה לרוד אמר
ואנכי תולעת ולא איש. אבל אומות העולם אינן כן
נתתי גדולה לנמרוד אמר הבה נבנה לנו עיר לפרעה
אמר מי ה' לסנהריב אמר מי בכל אלהי הארצות וגו'
לנכוכר נצר אמר אעלה על במותי עב. לחירם מלך
צור אמר מושב אלהים ישבתי בלב ימים אמר רבי
אלעזר אין העולם מתקיים אלא בשביל מי שבולם
את עצמו בשעת מריבה. שנאמר תולה ארץ על
בלימה. רבי אבהו אמר מי שמשים עצמו כמי שאינו
שנאמר ומתחת זרועות עולם. אמר רבי יצחק מאי
דכתיב האמנם אלם צדק תדבריו מישרים תשפטו בני
אדם. מה אומנותו של אדם בעולם הזה ישים עצמו
כאלם יכול אף לרברי תורה תלמוד לומר צדק תדברון
יכול

יכול יגים דעתו תלמוד לומר מישרים תשפטו בני אדם:

רש"י אפרכסת • טמרייף : לא מרובכס • לפי שאין אדם מרצין ענוה
אלא ממעטים לפיכך חסד כסס כי אדם המעט ימנעטין ענוהס בענוה
מזרוד • מלך בדור הפלגה היה ולכן נקרא שמו נמרוד שהמרד כל העולם
כולו במלכותו על הקב"ה : מושב אלהים יבתי • שבנה לו שבנה רקיעים של
נחשת ועלה וישב עליהם : הולך ארץ • על זכות אהרן שנחשבו לבלימה :
שנולס ענוו • סוגר את פיו והומה לו בבכורות פיו בלום ורגליו מובלמות :
ומתחת מן סנדרס תחת ככל הוא זרועות עולם : האמנס אלס • אומנות יפה
היא האילום אבל נדק דהיינו דברי תורה אותו תדברון : מישרים • מישור ארץ
חלקה שנומה לידם :

ספר

ספר חק לישראל

ספר במדבר

כלכה ברכות דף ל"ב ע"ב

אפילו המלך שואל בשלומי וכו' אמר רב יוסף
לא שנו אלא למלכי ישראל אבל למלכי
אומות העולם פוסק מתיבי המתפלל וראה אגס בא
כנגדו ראה קרין בא כנגדו לא יהא מפסיק אלא מקצר
ועולה לא קשיא הוא דאפשר לקצר וקצר ואם לאו
פוסק • חנו רבנן מעשה בחסיד אחד שהיה מתפלל
בדרך בא שר אחד ונתן לו שלום ולא החזיר לו שלום
המתין לו עד שסיים תפלתו לאחר שסיים תפלתו אל
ריקא והלא כתוב בתורת' רק השמר לך ושמור נפשך
וכתיב ונשמרתם מאד לנפשותיכם כשנתתי לך שלום
למה לא החזרת לי שלום אם הייתי חותך ראשך
בסייף מי היה תובע את דמך מירי • אמר לו המתן לי
עד שאפייסך בדברים אמר ליה אילו היית עומד לפני
מלך בשר ודם ובא חבירך ונתן לך שלום היית מחזיר
לו א"ל לאו ואם היית מחזיר לו מה היו עושים כך אמר
ליה היו חותכים את ראשי בסייף • א"ל והלא דברים
קל וחומר ומה אתה שהיית עומד לפני מלך בשר ודם
שהיום כאן ומת • בקבר כך אני שהייתי עומד לפני
מלך מלכי המלכים הקב"ה שהוא חי וקיים לעד
ולעולמי עולמים על אחת כמה וכמה • מיד נתפיים אותו
השר ונפטר אותו חסיד לביתו לשלום :

רש"י

רש"י אבל לזלבי אומות העולם פוסק : שלא יתרגנו : הא דאפשר לקנה : כגון שמוך לגמור תפלתו :

הלכה ערובין דף ק"ב ע"ב

תנו רבנן רטייה שפרשה מעל גבי מכה מחזירין בשבת רבי יהודה אומר הוחלקה למטה דוחקה למעלה למעלה דוחקה למטה ומגלה מקצת הרטייה ומקנח פי המכה וחוזר ומגלה מקצת הרטייה ומקנח פי המכה ורטייה עצמה לא יקנח מפני שהיא ממרח ואם מירח חייב הטאת אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבי יהודה אמר רב חסדא לא שנו אלא שפרשה על גבי כלי אבל פירשה על גבי קרקע דברי הבל אסור אמר מר בר רב אשי הוה קאימנא קמיה אבא נפל ליה אבי סדיא וקא מהדר ליה אמינא ליה לא סבר לה מר להא דאמר רב חסדא מחלוקת שפירשה על גבי כלי אבל פירשה על גבי קרקע אסור והאמר שמואל הלכה כרבי יהודה אמר לי לא שמויעה לי כלומר לא סבירא לי :

רש"י רטייה שפירשה : שנפלה ובמדינה קא מיידי ולדבי נקט פירשה שהרי לא נטלה מדעת : מחזירין : דמלתא לא שכיחא הוא ולא גורו בה רבנן : ר"א : אם נפלה אין מחזירין אבל אם הוחלקה דוחקה ומחלקה לזכה : שהיא מומרת : מחליק גימות שברטייה מירוח חייב משום מוחק : לא שנו : דתנא קניא טרי להחזירה : אלא שפירשה ע"ג כלי : על הכר או על הכסת : על גבי קרקע : כל כתיביליה דמי : אבי סדיא : נפלה לו על הכר שבמראשותיו כיוו שמתרגס מראשותיו איסודיה : לא ס"ל מר להא דר"ח : דמוקים לפלוגתיהו כשנפלה על הכלי ואס"ה אסר רבי יהודה וא" שמואל הלכה כר"י : לא שמויע לי : הא דר"ח דאנא ס"ל דמי פליגי ר"י שנפלה ע"ג קרקע אבל שנפלה ע"ג כלי מודה דהוה כהחלקה בעלמא :

הלכה

הלכה גטין דף ו' ע"ב

אמר רב חסדא לעולם אל ישיל אדם אימה יתירה בתוך ביתו שהרי פילגש בנבעה הטיל עליה בעלה אימה יתירה והפילה כמה רבבות מישראל אמר רב יהודה אמר רב כל המטיל אימה יתירה בתוך ביתו כוף הוא בא לידי שלש עבירות נלווי עריות ושפיכות דמים וחילול שבת אמר רבה בר בר חנה הא דאמרי רבנן שלשה דברים צריך אדם לומר בתוך ביתו ערב שבת עם השיכה עשרתם ערבתם הדליקו את הנר צריך לשימרינהו בניחותא כי היכי דליקבלו מיניה אמר רב אשי אנא לא שמויעא לי הא דרבה בר בר חנה וקיימתיה מסברא אמר רבי אבהו לעולם אל ישיל אדם אימה יתירה בתוך ביתו שהרי אדם גדול הטיל אימה יתירה בתוך ביתו והאכילוהו דבר גדול ומנו רבי חנניא בן נמליאל האכילוהו סלקא דעתך השתא בהמתן של צדיקים אין הקדוש ברוך הוא מביא תקלה על ידם צדיקים עצמן לא כל שכן אלא בקשו להאכילו דבר גדול ומאי ניהו אבר מן החי : שלח ליה מר עוקבא לרבי אלעזר בני אדם העומדים עלי ובידי למסרם למלכות מהו שרטט וכתב ליה אמרתי אשמרה דרכי מחטוא בלשוני אשמרה לפי מחסום בעוד רשע לנגדי אף על פי שרשע כנגדי אשמרה לפי מחסום שלח ליה קא מצערי לי טובא ולא מצינא דאיקום בהו שלח ליה דום דהו והתחולל לו דום לו לה והווא יפילם

לד

לך חללים חללים השבם והערב עליהם לבית המדרש
והם כלים מאיליהם הדבר יצא מפי רבי אלעזר
ונתנוהו לגניבא בקולר :

רש"י גלי עריות • כשנעש עת טבילתה בעת לינה והיא ירידה לומר לא
טבילתי ומשמתו נידה : טפילות דמים • כי הכא או פעמים טבורת
מפני ונופלת בלחם הפתאים או בגשר : וחילול שבתות • פעמים שזולקת
נר או נזבלת ומשקטתה ומפני אימתו והוא אינו יודע : עשרתם • פירות שזולקת
למחר : ערבתם • ערובי חירות : בהמתן של נדיקים • בהכל שוחטין • אבר
מן החי • שאבר מהם אבר מן השקטתה ומפני אימתו חתכו עבדו אבר מן החי
והביאו תחתיו שלל יצין : העומדים עלי • למרחק ולגדף : וידי למסור •
כח ביד להלשין עליהן : לנגדי • מריבני ומקטיני : גניבא • היה חולק
עליו : קולר שלשלת של ברזל שנותנים עם המזבתיין למלכות להריגה :

מסתיין סנהדרין פרק ד' משנה ג'

**סנהדרין היתה כחצי גורן עגולה כדי
שייהו רואין זה את זה**

הלכה סנהדרין דף ל"ז ע"א

סנהדרין היתה כחצי גורן וכו' • מנא הני מילי
אמר רבי אחא בר חנינא דאמר קרא
שררד אגן הסהר אל יחסר המזג וכו' שררד זו
סנהדרין למד נקרא שמה שררף שהיא יושבת
בטיבורו של עולם אגן שהיא מגינה על כל העולם
כולו הסהר שהיא דומה לסהר אל יחסר המזג שאם
הוצרך אחד מהם לצאת רואין אם יש עשרים ושלושה
כנגד סנהדרין קטנה יוצא ואם לאו אינו יוצא בטנך
ערימת חטים מה ערימת חטים הכל נהנים ממנה
אף סנהדרין הכל נהנין מטעמיהן סינה בשושנים
שאפילו

שאפילו בסינה של שושנים לא יפרצו בהן פרצות
ודיינו דאמר ליה ההוא צדוקי לרב כהנא אמריתו
נדה שרי לייחודי בהדינברא אפשר אש בנעורת
ואינה מהבהבת אמר ליה התורה העידה עלינו סינה
בשושנים שאפילו בסינה בשושנים לא יפרצו בהן
פרצות • ריש לקיש אמר מהכא כפלה הרמון רקרד
אפילו ריקנן שבד מלאים מצות כרמון • רבי זירא
אמר מהכא וירח את ריח כנדיו אל תקרי כנדיו אלא
בונדיו • הנהו בריוני דהוו בשביבותיה דרבי זירא
דהורה מקרב להו כי היכי דנהדרו להו בתיובתא
והוו קפדי רבנן כי נח נפשיה דרבי זירא אמרי עד
האידינא הוה קטין חריכא שקי דהוה בעי עלן רחמי
השתא מאן בעי עלן רחמי דרהור בלבייהו ועבוד
תשובה :

רש"י מנא הני מילי • דבעולה היו יוספין : סהר • עגול הוא :
בטבורו של עולם • שבת המקדש באמונת של עולם : דומה לסהר
בעולה : מזג • שני חלקי מים ואחד יין : אל יחסר המזג • אל יחסרו מחלק
השלישי שהוא כדי הראוי למזג : כ"ג שלש של שבעים : לנחת • לעסקיו חזון
ללשכה : סייג • הוא גדר : סוגה בשושנים • גזורה בשושנים כלומר באזהרה
קלה ובהבדלה מועטת הם נפרשין מן העברה ואין לרד גדר אבנים להפסיקן
שאפילו אין חוקין מן העברה אלא גדר שוכנים מפסיק ביניהם לא יפרצו בה
פרצות הגדר : מהבהבת • אוחז וזולקת כמו שקופלה ולא הבהבה ובלגו
פלא'ד : בריוני • פרינים לבון צורים : רבי זירא • גולא הוה ונחרכו שוקיו על
ידי מעשה דבדיק נפשיה בתנורא שגירא בהסוגר את הפועלים וקרו ליה קטין
חריכא שקי :

הלכה חולין דף ל"א ע"א

אמר רבי יהושע בן לוי דמה נקרא שמו ניד הנשה
שנשה ממקומו ועלה וכן הוא אומר נשתה
נבורתם

גבורתם היו לנשים. אמר רבי יוסי בר חנינא מאי
דכתיב דבר שלח ה' ביעקב ונפל בישראל דבר שלח
ביעקב זה ניד הנשה ונפל בישראל שפשט איסורו
בכל ישראל. ואמר רבי יוסי בר חנינא מאי דכתיב
ושבוה טבח והכן פרע להן בית השחיטה. והכן טול
ניד הנשה בפניהם כמאן דאמר ניד הנשה נאסר
לבני נח. ויורת יעקב לבדו. אמר רבי אלעזר
שבגשתיר על פכין קטנים מכאן לצדיקים שחביב
עליהם ממונם יותר מגופם וכל כך למה לפי שאין
פושטין ידיהם בנזל. ויאבק איש עמו עד עלות השחר
אמר רבי יצחק מכאן לתלמיד חכם שלא יצא יחידי
בלילה. רבי אבא בר כהנא אמר מהכא הנה הוא
זורה את גורן השעורים. רבי אבהו אמר מהכא וישכם
אברהם בבקר וכו'. ורבנן אמרי טהבא לך נא ראה
את שלום אחיך ואת שלום וכו' רב אמר מהכא וזרח
לו השמש. אמר רבי עקיבא שאלתי את רבן נמליאל
ואת רבי יהושע באיטליו של אימאום שהלכו ליקח
בהמה למשתה בנו של רבן נמליאל כתיב וזרח לו
השמש וכי שמש לו לבד זרחה והלא לכל העולם
זרחה. אמר רבי יצחק שמש הבאה בעבורו זרחה
בעבורו. דכתיב ויצא יעקב כבאר שבע וילך חרנה.
וכתיב ויפגע במקום כי מטא לחרן אמר אפשר
עברתי על מקום שהתפללו אבותי ואני לא התפללתי
כדתיב דעתייה למהדר קפצא ליה ארעא מיד ויפגע
במקום כדצלי בעי למהדר אמר הקדוש ברוך הוא
צדיק

צדיק זה בא לבית מלוני ויפטר בלא לינה מיד בא
השמש:

רש"י נסה ממקומו. קפץ: נסתה גבורתם. קטלה גבורתם: היו לנשים
חלשים כנשים: דבר הנשלח ביעקב נפל בישראל
בכל ישראל: ופרע לכו בית השחיטה. שלא יאמרו גשר הנחירה אני אוכל
לפי שבני יעקב סומרי מנות היו דאע"פ שלא ניתנה תורה מקובלים היו מאבותיהם
במ"ד. במהפיתין גיד הנשה נאסר להם בעודם בני נח. שנשתייר על פכין
קטנים. דכל כלים החשובים ומקנה כבר העבירן את נחל יצק כדכתיב לעיל
מיניש ויעבר את אשר לו והיה נשאר על פכיס קטנים שלא הספיק להעביר
וחשיכה לו מדקאמר עד עלות השחר ש"ל לא ניתן רשות למויק להויק ביום לפיכך
לא הונרך שמירה: מכאן לת"ח וכו'. שהרי יעקב נשאר ימדי והחוק: הנה
הוא זורה. וכו"ל בלגו ובתיב ויהי בשכבו וגו' אמרה לה דעי שאחר שיגמור
לזרות לא יבא לביתו לשכב שגנאי הוא לת"ח לנאת בלילה ושכב בגורן: וישכם
בבקר. ולא קודם היום ואע"ג דלאו יחיד הוה וכו"ל ימדי: לך נא ראה.
בעת שאדם יכול לראות. איטליו. סוק שמוכרין בו גמר: אימאום.
גם מקום: שמש הבאה בעבורו שקעה בעבורו. קודם זמנה ומפרש ואזיל
למה שקעה: כתיב וילך חרנה. דעשמע דמטא לחרן והדר כתיב ויפגע במקום
דהיינו בית אל דאכתי לא מטא לחרן: שהתפללו בו אבותי. הא"י בית אל לא
השמוך לגי הוא אלף ירושלים ועל סם יהיה בית אלהים קראו בית אל והוא
הר המוריס שהתפללו בו אברהם נהוא שדה שהתפללו בו יצחק דכתיב לשוח בשדה
דהכי אמרינן בפסחים אל כר ה' אל בית אלהי יעקב מאי שנא יעקב אלף לא
באברהם שקראו הר דכתיב בהר ה' ולא כיצחק שקראו שדה דכתיב לשוח בשדה
אלף כיעקב שקראו בית: קפצא: לשון לא תקפון את ירך נתקברה ונתקמנה
לו: ויפגע במקום. כאדם הפוגע בחבירו שזא כנגדו ודרשינן ליה נמי לשון
תפלה כדכתיב אל תפגעו בי: מיד בא השמש. כדכתיב וילך עם כי בא השמש
למה ליה למכתב כי בא השמש אלף ללגודנו ששקעה קודם זמנה:

פרשת נשא

הלכה ברכות דף ל"ג ע"א

אפילו נחש כרוך על עקבו לא יפסיק אמר רב
ששת לא שנו אלא נחש אבל עקרב פוסק
מתבי

מתיבי נפל לנוכ אריות אין מעדין עליו שמת נפל
לחפירה מלאה נחשים ועקרבים מעדין עליו שמת
שאני התם דאנב איצא מזקי אמר רבי יצחק ראה
שוורים פוסק דתני רב אושעא מרחיקין משור תם
חמשים אמה ומשור מועד כמלא עינו תנא משמיה
דרבי מאיר ריש תורה בדקילא סליק לאגרא ושדי
דרנא מתותיק אמר שמואל הני מילי בשור שחור
וביומי ניסן מפני שהשמן מרקד לו בין קרניו רתנו
רכנן מעשה במקום אחד שהיה ערוך והיה מוין
את הבריות באו והודיעו לו לרבי חנינא בן דוסא
אמר להן הראו לי את חורו הראוהו את חורו נתן
עקבו על פי החור יצא ונשכו ומת אותו ערוך נשלו
על כתפו והביאו לבית המדרש אמר להם ראו בני
אין ערוך ממית אלא החשא ממית באותה שעה
אמרו אוי לו לאדם שפנע בו ערוך ואוי לו לערוך

שפנע בו רבי חנינא בן דוסא :

רש"י אכל עקרב פוסק • ונטלו לפי שהעקרב מסוכן לעקן יותר משנחש
מוכן לישך : אין מעדין עליו • לומר לאשתו מת בעלך להחירה
להנשא דפעמים שאין האריות רעבים ואין אוכלים אותו : נחשים ועקרבים • או
זה או זה מעדין עליו שמת אלא מועד הנחש לשון : אגב איננא • כשנפל
עליהן וחקקן הויקוהו : שור תם • שלא נח אדם : מועד • שנגח שלשה
פעמים : בדקילא • כל שתולין תבן בראשו ואוכל : ושדי דרגא • לאו דוקא
אלא כלומר הוסיף מנוה הרבה : ביומי ניסן • עתון שעברו ימי הסתיו שהארץ
יבשה ועכשיו רואה אותה מלאה נחשים וזהו דעתו עליו ונכנס בו יצר הרע :
ערוך • מן הנחש והנב הוא שנוקקין זה עם זה ויוצא משניסם ערוך : את חורו •
שהוא יוצא משם : ומת אותו ערוך • מנחתו בה' אמרי בעיננא כשהערוך
נטק את האדם אם הערוך קודם למים מת האדם ואם האדם קדם למים מת
הערוך ונעשה גם לרבי חנינא ונבקע מעין מתחת עקבו :

מתניתין

מתניתין פסחים פרק ה' משנה א'

אור לארבעה עשר בודקין את החמץ
לאור הנר כל מקום שאין מכניסין בו
חמץ אין צריך בדיקה ולמה אמרו שתי
שורות במרתף מקום שמכניסין בו חמץ
בית שמאי אומרים שתי שורות על פני
כל המרתף ובית הלל אומרים שתי
שורות החיצונות שהן העליונות

הלכה פסחים דף ז' ע"ג

לאור הנר וכולי מנא הני מילי אמר רב חסדאי
למדנו מציאה ממצאה ומציאה מחיפוש
וחיפוש מחיפוש ומצאה מנרות ונרות מנר מציאה
ממצאה כתיב הכא שבעת ימים שאור לא ימצא
בבתיכם וכתיב התם ויחפש בנדול החל ובקטן כלה
וימצא ומציאה מחפוש דידיה וחיפוש מנרות דכתיב
בעת ההיא אחפש את ירושלים בנרות ונרות מנר
דכתיב נר ה' נשמת אדם חופש כל חדרי בטן • תנו
רבנן אין בודקין לא לאור החמה ולא לאור הלבנה
ולא לאור האביקה אלא לאור הנר מפני שאור הנר
יפה לבדיקה ואף על פי שאין ראייה לדבר זכר לדבר
שנאמר שבעת ימים שאור לא ימצא בבתיכם ואומר
ויחפש בנדול החל ואומר בעת ההיא אחפש את
ירושלים

ירושלים בנרות ואומר נר הי נשמת אדם חופש כל
חדרי בטן . ואבוקה לא יהאמר רבא מאי דכתיב
ונונה באור תהיה קרנים מידו לו ושם חביון עזו למה
צדיקים דומים בפני שכינה כנר בפני האבוקה ואמר
רבא אבוקה להבדלה מצורה מן המובחר אמר רב
נחמן בר יצחק זה יכול להכניסו לחורין ולסדקין וזה
אינו יכול להכניסו לחורין ולסדקין רב זביד אמר זה
אורו לפניו וזה אורו לאחריו רב פפא אמר האי בעת
והאי לא בעת רבינא אמר האי משיך נהורא והאי
מיקטף איקטופי :

רש"י למדנו מניחה . האמורה בחמן ממניחה האמורה במגע בנימין :
ומניחה מקפוס . כלומר ואתה מניחה של בנימין מחיפוס האמור אללה
דעה מניחה של גביע על ידי חיפוס אף מניחת חמן על ידי חיפוס : ומיפוס
מחיפוס וקפוס מנרו' לאחר שלמדת שהיא ע' חיפוס חזר ולמוד זה הקיפוס מחיפוס
שכתוב בירושלים שהוא בנרות כדכתיב בעת ההיא אהפס את ירושלים בנרות :
ונרות מנר . דכתיב בנר יחידי נר ה' נשמת אדם חופש כל חדרי בטן ולקמיה
מפרש הא לתה לי : ובר לדבר . כדפרשין והשתא מפרש קראי הכא וראיה
ממש ליתא אלא אשמכתא בעלמא דדברי תורה מדברי קבלה ניהו : מפני שאור
הנר יפה לבדיקה . לקמיה מפרש מאי מעלייתא מאבוקה : ונגוה של עתיד לבדיקים
כאור של שבעת ימי בראשית יהיה : קרנים . מלשון קרן עור פניו והרורין מיד
הקב"ה לו לבדיק מזיו של הקב"ה ילכו והרורין להקרין פני הנדיקים ולא יהיה
אורם מזה לאורו אלא כנר בפני האבוקה : אורו לאחוריו . ואדם האוחז לפניו
הוא בודק הילכך אין יפה לבדיקה : בעית . מתירא שלא יבער את הבית ואין
לבו על הבדיקה יפה : האי משיך נהוריה . אור הנר נמשך ומאריך במקומו ואינו
נוהג בקפינות אלא נח במקום אחד : מיקטף איקטופי . נפסק וקופץ תמיד
למן הקוטפים מלוח :

מתניתין גטין פרק ב' משנה ה'

הכל כשרין לכתוב את הגט אפילו
חרש

חרש שוטה וקטן האשה כותבת את
גטה והאיש כותב את שוכרו שאין
קיום הגט אלא בחותמיו הכל כשרין
להביא את הגט חוץ מחרש שוטה
וקטן וסומא ונכרי

הלכה גטין דף כ"ג ע"א

חוץ מחרש שוטה וקטן וסומא ונכרי בשלמא
חרש שוטה וקטן דלאו בני דיעה גינהו נכרי
נמי דלאו בר היתירא הוא אלא סומא אמאי לא אמר
רב ששת לפי שאינו יודע ממי נוטלו ולמי ניתנו
מתקיף לה רב יוסף היאך סומא מותר באשתו היאך
בני אדם מותרים בנשותיהם בדילה אלא בטביעות
עינא דקלא הבא נמי בטביעות עינא דקלא אלא אמר
רב יוסף הכא בחוצה לארץ עסקינן דבעי למימר
בפני נכתב ובפני נחתם ולא מצי למימר אמר ליה
אבוי אלא מעתה פתוח ונסתמא דמצי אמר הכי נמי
דכשר והא קתני פתוח ונסתמא וחזר ונתפתח כשר
חזר ונתפתח אין לא חזר ונתפתח לא הוא הדין דאף
על גב דלא חזר ונתפתח ואי די דקתני שפוי ונשתטה
וחזר ונשתפה טעמא דחזר ונשתפה הא לא חזר
ונשתפה לא . תנא נמי פתוח ונסתמא וחזר ונתפתח
אמר רב אשי דייקא נמי דקתניזה הכלל כל שתחילתו
וסיפיו בדעת כשר ולא קתני כל שרתחילתו וסיפיו
בכשרות

בכשרות כשר שמע מינה בעי מיניה מרבי אמי עבד
 מהו שיעשה שליח לקבל נט אשה מיד בעלה אמר
 להו מדקא פסיל ליה לנכרי מבלל דעבד כשר אמר
 דבי יוחנן אין העבד נעשה שליח לקבל נט לאשה
 יד בעלה לפי שאינו בתורה ניטין וקדושין מתקין
 לה רבי אלעזר טעמא במילתא דליתיה הא במילתא
 דאיתיה כשר והא נכרי והא כיתי דאיתניהו בתורת
 תרומה דנפשיהו דתנן הנכרי והכורי שתרמו
 משלהם תרומתן תרומה ותנן נכרי שתרם של ישראל
 אפילו ברשות אין תרומתו תרומה מאי טעמא לאו
 משום דכתיב אתם גם אתם מה אתם ישראל אף
 שלוחכם ישראל אמרי דבי רבי ינאי לא מה אתם
 בני ברית אף שלוחכם בני ברית :

רשי דלאו בני דעת נינהו . וגבי שליחות איש בעינין ולא קטן דשליחות נפקא
 לן מויקחו להם איש מה לבית אבות אחר לוקח לבולן : דלאו בר
 איתורא הוא . דאין לוקן קדושין ואין גיטין נוהגים בהם ובמיד דלנפשיה לא הוי
 לא מני למעבד שליחותא לאחריני : הא לא חור ונשתפה לא . דטעמא משום
 דעה הוא ונריך להיות בן דעת לעשות שליחותו : דיקא נמי . דלגבי פתוח ונסתומא
 לא תנא דוקא חור ונתפתח : מדקתני סיפא וכו' . אלמא היכא דטעמא משום
 דעה הוא בעינין תהלה וסוף אבל סומא לא הוי טעמא משום דעה ולא בעינין
 תהלה וסוף אלף תהלה לחודיה דלא מני למימר בפני נכתב דאי בשומא נמי
 דוקא נתנו כל שתחלתו וסופו בכשרות : מהו שיעשה שליח . לאשה עבד של
 כל אדם מהו שיעשה שליח לאשה בעלמא : לקבל גט מיד בעלה . ותהא
 מגורשת בקבלתו והוא הדין נמי להולכה דכולה חדא טעמא היא אלף כך היתה
 השאלה בבית המדרש : מדקא פסיל לנכרי . במתני' בהבאה ולא תנא עבד
 מכלל דעבד כשר . וכי היכי דכשר להבאה להיות שליח להתגרש כך כשר לקבלת
 להיות שליח להתגרש שאין חילוק טעם ביניהם : הא בעילתא דאיתיה . כגון
 תרומה שאמור לעבד לאכול טבל ואם יש לו טבל שניתן לו על זנות שאין לרבי
 חסות בו ומכרש תרומה הימנו ותרומתו תרומה דעבד כלשה בכל שזנות ואימא
 נמי

נמי דכשר להיות שליח לתרום : שתרמו את שלהם תרומתן תרומה . ואמרה
 לרבי דסבר אין קנין לנכרי נא' להפקיע מקדושת מעשר והקדש הנכרי
 הקדש כדלפינן ממיא איש לרבות את הנכרים שנודרים נדרים ונדבות כשראל
 אפילו ברשותו . של ישראל טעמא שליח אין תרומתו תרומה : מיט' אינה
 תרומה : לאו משום . דשליחות דתרומה דכתיב כן תרומו גם אתם ודרכינן
 מרמזי למיכתב אתם וכתב גם אתם לרבות כלוחם ואיהקס שליח לכולמו בהאי
 קרא לעימר דמה אתם בני ישראל אף שלוחם ישראל ומיאי מיטוטא אינא
 למעוטי נמי לעבד שתרם את של ישראל ברשות : לא מה אתם בני ברית .
 מהולין ובאו בגרית מונת : אף שלוחם בני ברית . לאפוקי נכרי אלף עבד
 בן ברית הוא דכתיב מקוטב עניך וגו' :

הלכה סנהדרין דף מ"א ע"ב

אמר ר' אחא בר חנינא אמר רב אסי אמר רבי
 יוחנן עד כמה מברכין על החדש עד שתחמלא
 פנימה והכמה אמר רבי יעקב בר אידי אמר רב יהודה
 עד שבעה נהרדעי אמרו עד ששה עשר ותרוייהו
 כרבי יוחנן סבורא להו הא למיהוי כי יתירא הא
 למיהוי כי נפיא . אמר ליה רב אחא מדפתי לרבינא
 וליבריך השוב והמטיב . אמר ליה אמו כי חסר מי
 מברכינן דיון האמת דלבריך השוב והמטיב
 וליברינהו לתרוייהו כיון דהיינו אורחיה לא
 מברכינן . ואמר רב אחא בר חנינא אמר רב אסי
 אמר רבי יוחנן כל המברך על החדש בזמנו כאלו
 מקבל פני שכינה כתיב הבא החדש הזה וכתיב התם
 זה אלי ואנוהו . תנא דבי רבי ישמעאל אלמלא לא
 זכו ישראל אלא להקביל פני אביהם שבשמים כאלו
 חדש וחדש דיון אמר אביי הלכך נימרינהו מעומד
 מרימר ומר זוטרא מכתפי אהדדי ומברכי אמר ליה

רב אחא לרב אשי במערבא מברכי ברוך מחדש
חדשים אמר ליה האי נשי דידן נמי מברכי אלא
כדרב יהודה דאמר רב יהודה ברוך אשר במאמרו
ברא שזקים וברוח פיו כל צבאם חוק וזמן נתן להם
שלא ישנו את תפקידם ששים ושמחים לעשות רצון
קונם פועלי אמת שפעולתם אמת וללבנה אמר
שתתחדש עטרת תפארת לעמוסי בטן שהן עתידין
להתחדש כמותה ונפאר ליוצרים על שם כבוד מלכות
ברוך אתה ה' מחדש חדשים:

רש"י עד כמה מברכין - אם לא בירך היום יבדק למחר : על הסדס - על
הלכה בהתחדשה : עד שתתמלא פנימה - אבל בתר הכי לא סייך
למימר מחדש חדשים שהרי כבר נטמנה היא : ותרווייהו כר' - במלתיה דר'
פליגי ועד שתתמלא ס'ל מיהו רב יהודה סבר מלוי פנימה דקאמר ר' למיהו
כי יתירא דהוי כמו יתר של קשת שתהא כל פנימת הקשת מלאה עד היתר
דהיינו חנ' העיגול והאי לסוף שבעה היא ונהרדעי סברי מילוי פנימה דקאמר
ר' עד דתהוי כי נפלא עגולה במלואתה : ולברך הטוב והמטיב - אדרב יהודה
פריך נהי נמי דמשבע' ואיך ליכא למימר מחדש חדשים ניברך מיהא הטוב והמטיב
שכל שעה הוא מטיב לנו במלואתה תמיד שמוספת להאיר לעולם : אטו כי
חסר - מי חשבינן לה רעה לבנן לברוכי דין האמת דנחשוב את מלואתה שיבותא
לברוכי הטוב והמטיב : ונברך לתרווייהו - דין האמת בחסרונה וטוב והמטיב
במלואתה : דהיינו אורחיה - בכל חדש בריאת עולם כמנהגו היא וזין כאן דין
פורענות בחסרונה ולא הטבתה לנו חסד במלואתה : דין - אלו לא וכו'
לאזניה אחרת אלא לוו שמקבלין פני שכינה פעם אחרת בחדש כדאמרן בגזירה
טובה : אמר אביי - הואיל ומקבל פני שכינה הוא מעומד בעי לברוכי מקמי
כבוד שכינ' שהוא מקבל : תפקידם - מזה שנייתם להתנהג בהילך תקופותיהם :
ששים ושמחים - בדכתיבישם כגבור : פועלי אמת - הן שאינן משנים את סדרם :
וללבנה אמר - הקב"ה שתתחדש בכל חודש : עטרת ת'ת - היא זו לעמוסי בטן
דימון הוא להם שאף הם שמונים להם עתידים להתחדש בגלותן כמותה ולפאר
יוצרים :

הלכה מולין דף ק"ה ע"א

אמר רב חסדא אכל בשר אסור לאכול גבינה
גבינה מותר לאכול בשר אלא כמה ישא
בין גבינה לבשר אמר ליה ולא כלום גופא אמר רב
חסדא אכל בשר אסור לאכול גבינה גבינה מותר
לאכול בשר אמר ליה רב אחא בר יוסף לרב חסדא
בשר שבין השינים מהו קרי עליה הבשר עודנו בין
שניהם אמר מר עוקבא אנא להא מילתא חלא
בר חמרא לגבי אבא דאלו אבא כיהוה אכיל בישרא
האידינא לא הוה אכיל גבינה עד למחר כי השתא
ואלו אנא בהא סעידתא הוא דלא אכילנא לסעידתא
אחריתי אכילנא אמר שמואל אנא להא מלתא חלא
בר חמרא לגבי אבא דאלו אבא הוה סויר נכסיה
תרי זמני ביומא ואנא לא סוירנא אלא חדא זמנא
שמואל לטעמיה דאמר שמואל מאן דסויר נכסיה כל
יומא משכח אסתירא אביי הוה סויר נכסיה כל יומא
ויומא יומא חד פנע באריסיה דדרי פתכא דאופי
אמר ליה הני להיכא אמר ליה לבי מר אמר ליה כבר
קדמוך רבנן רב אסי הוה סויר נכסיה כל יומא
אמר היכא נינהו כל הני אסתירי דמר שמואל יומא
חד הוא צינורא דבדקא בארעיה שקלי לגלימיה
כדכיה אותביה בנייה רמא קלא אתו אנשי סכרור
אשכחתינהו לכולה איסתירי דמר שמואל :

רש"י אסור לאכול גבינה : משום דבשר מוויא טומן והוא נדבק בפה ומאריך
בסעונו : בשר שבין השינים - מי חשיב בשר שלא לאכול גבינה עמו

בהעלותך יום ראשון

עד שיטלנה : הכשר עודנו • אלמא מיקרי בכר : אלא להא מילתא קלא בר
חורא • לדבר זה אזי גרוע ממוטו כחזון בן יין • למחר כי השתא • מעת לעת
סיר • הולך ורואה קרקעותיו וזה הן גרובות : משכה אסתירא • מונח סלע
מפני שמתקנה בכל הנדך : פתכא דאופי • משוי עניס שהיה גונבו : קדמוך •
שאמרו שיהא אדם רואה נכסיו בכל יום ויראה מה יעשה : ליטורא דבדקא •
היום יולאים חון לבדוהיהו וזאין לטטוף פירותיו דרך פתח שבפפת האמה :
רמא קלא • הריס קול וטוח :

פרשת בהעלותך

הלכה ברכות דף ל"ד ע"א

אמר רב הונא טעה בשלש ראשונות חוזר
לראש באמצעיות חוזר לאתה חונן
באחרונות חוזר לעבודה ורב אסי אמר אמצעיות
אין להם סדר מתיב רב ששת מהיכן הוא חוזר
מתחלת ברכה שטעה זה תיובתא דרב הונא אמר
לך רב הונא אמצעיות כלוהו חדא ברכתא נינהו אמר
רב יהודה לעולם אל ישאל אדם צרכיו לא בשלש
ראשונות ולא בשלש אחרונות אלא באמצעיות
דאמר ר' חנינא ראשונות דומה לעבד שמסדר שבת
לפני רבו אמצעיות דומה לעבד שמבקש פרס מרבו
אחרונות דומה לעבד שקבל פרס מרבו ונפטר והולך
לו : תנו רבנן מעשה בתלמיד אחר שירד לפני התיבה
בפני רבי אליעזר והיה מאריך יותר מדאי אמרו לו
תלמידיו רבינו כמה ארכן הוא זה אמר להם כלום
מאריך יותר ממשנה רבינו דכתיב ביה את ארבעים
יום ואת ארבעים הלילה ונז' : שוב מעשה בתלמיד
אחד

בהעלותך יום שני קבז

אחד שירד לפני התיבה בפני רבי אליעזר והיה מקצר
יותר מדאי אמרו לו תלמידיו כמה קצרן הוא זה
אמר להם כלום מקצר יותר ממשנה רבינו דכתיב אל
נא רפא נא לה אמר רבי יעקב אמר רב חסדא כל
המבקש רחמים על חבריו אין צריך להזכיר שמו
שנאמר אל נא רפא נא לה ולא קמדכר שמה
דמרים :

רש"י אין להם סדר • ואם דלג ברכה אחת וחס'כ נזכר בה אומרה אף שלא
במקומה : מתחלת הברכה שטעה זה • ומניחא משתמע דגומר ומנה
והלא אלמא על סדרה נדך לחזור ולאומרה : חדא ברכתא נינהו • ודקתני
מתניתין מתחלת ברכה שטעה זה היינו אתה חונן : ונפטר • טטל רשות : א"ל
להזכיר שמו • של קולה :

הלכה פסחים דף ל"ט ע"ב

אמר ליה רבינא לרב אשי הני סכיני בפסחא היכי
עבדינן להו אמר להו לדידי חדתא קא
עבידנא אמר ליה תינח מר דאפשר ליה דלא אפשר
ליה מאי אמר ליה אנא כעין חדתא קאמינא קתייהו
בטינא ופרזלייהו בגורא והדר מעילנא לקתייהו
ברותחין והלכתא אידי ואידי ברותחין ובכלי ראשון
אמר רב הונא בר יהודה דרב יהושע עץ פרור מגעלו
ברותחין ובכלי ראשון קסבר כבולעו כך פולטו בעו
מניה מאמימר הני מאני דקוניא מהו לאישתמושי בהו
בפסחא ורוקא לא תיבעי לך דודאי אסירי כירבבע
לך איכמי וחוררי מאי והיכא דאית בהו קרטיפני לא
תיבעי לך דודאי אסירי כי תיבעי לך דשיע מאי אמר
ליה

ליה חוינא להו דמורייתו ארמא בלע ואסירי והתורה
העידה על כלי חרס שאינו יוצא מידי דופיו לעולם
ומאי שנא לענין יין נסך דדריש מריטר מאני דקוניא
בין אוכמי בין חיווי ובין ירוקי שרי וכי תיכא יין נסך
דרבנן חמץ דאורייתא כל דתקן רבנן כעין דאורייתא
תקן אמר ליה זה תשמישו על ידי חמין וזה תשמישו
על ידי צונן אמר רבא בר אבא אמר רב תיבא בר
אשי אמר שמואל כל הכלים שנשתמשו בהו חמץ
בצונן משתמש בהם מצה חוץ מן בית שאור הואיל
שחימוצו קשה אמר רב אשי ובית חרוס' כבית שאור
שחימוצו קשה דמי אמר רבא הני אנני דמחוזא
הואיל ותדירי למילש בהו חמירא ומשהו בהו חמירא
כבית שאור שחימוצו קשה דמי פשיטא מהו דתימא
כיון דרווחא שליט בהו אוירא ולא בלע קא משמע לן:

רש"י לדיד דהתא עבדו • לגרמי עושים סביבם חדשים : למר אפטר ליה •
שהרי עשיר אתה : קתייהו בטינא • להגין עליהם שלא ירפס האור :
והלכתא • לא נריך לאותבינהו בטורא אלא פרולייכו כי קתייהו נמי סגי להו
בהגעל' צרותחין : ען פרור • שמגיסין בו את הקדירה : כבולעו כן פולטו • כבולעו
מתוך כלי ראשון כן פולטו בכלי ראשון : קונייא • פלומ'ר בלעו ושל חרס הוא
וטוח באבר : ירוקי • עשוין מקרקע שחופרין ממנה נריך אלס בלעו והוא עו
ובלע לעולם ה'ג ירוקי לא תבעי לך דודאי אסירי דמגרפי ובלעי דמגרפי נרוף :
קרטופני • בקעים : כי תבעי לך דעשי • שהם חלקים : דמדייתי • פולטין
שמסקין מדופסין החיון ובלעו טרסט' דטס וביון דמדייתי ודאי בלעי והואיל ובלעי
שוב אין פולטין שהתורה העידה על כלי חרס שכוין שבלע אינו יוצא מידי דופיו
לעולם שהרי בכלי עץ ומתכות כהבן לך יסטף תעבירו באס ומורק וסוטף אבל
בכלי חרס יעבר : חמץ תשמישו • על ידי חמוס כל הסנה אבל יין נסך לא
נשתמש בו אלא צונן : בית חרוסת • כלי שנותנין בו חומץ וכל דבר שיש לו
קיוהא ורגילין ליתן בו קיוהא ועשוי לטבל בו בשר כל ימות הסנה והקמה מתחמן
מחמת הקיחיו ולבון חרוסת קיחיו אייע'רוש בלעו :

קב"ח מתניתין גטין פתק ג' משנה ח'

המניח פירות להיות מפריש עליהן
תרומה ומעשרות מעות להיות מפריש
עליהן מעשר שני מפריש עליהן בהזקת
שהן קיימים אם נאבדו הרי זה החושש
מעט לעת דברי רבי אלעזר בן שמוע
רבי יהודה אומר בשלשה פרקים בודקי
את היין בקדים (פ' רוח קדים ט"ז במונאי חג סוכות) של
מוצאי החג ובהוצאת סמדר (פ' כשמתחיל הבוסר

נקרא סמדר) ובשעת כניסת מים בכוסר (פירוש
כשחלוחית נכנסת בתוך הבוסר שיטל לגנור מהן כ"ש נקרא כניסת מים :

הלכה גטין דף לא ע"א

רבי יהודה אומר בשלשה פרקים וכו' • תנא
בקידים של מוצאי החג של תקופה תניא רבי
יהודה אומר בשלשה פרקים מוכרין את התבואה
לפני הזרע ובשעת הזרע ובפרוס הפסח ובשלשה
פרקים מוכרין את היוין בפרוס הפסח ובפרוס עצרת
ובפרוס החגן ושמן מעצרת ואילך למאי הלכתא אמר
רבא ואיתוכא רב בפא לישותפין מכאן ואילך מאי
אמר רבא כל יומא פירקיה הוא • ויהי כזרוח השמש
וימן ה' אלהים רוח קדים חרישית מאי חרישית אמר
רבא בשעה שמנשבת משתקת כל הרוחות מפניה
והיינו

והיינו דכתיב אשר בנדיך חמים בהשקט ארץ
מדרום אמר רב תחליפא בר רב חסדא אמר רב חסדי
אימתי בנדיך חמים בשעה שהשקט ארץ מדרום
שבשעה שמנשבת משתקת כל הרוחות מפניה רב
הונא ורב חסדא הוו יתבי חליף ואזיל נניבא עלייהו
אמר חד לחבריה ניקום מקמיה דבר אוריין הוא אמר
ליה אידך מקמיה פלגהא ניקום אדהכי אתא איהו
לנבייהו אמר להו במאי עסקיתו אמרו ליה ברוחות
אמר להו הכי אמר רב חנן בר רבא אמר רב ארבעה
רוחות מנשבות בכל יום ורוח צפונית מנשבת עם
כולן שאלמלא כן אין העולם מתקיים אפילו שעה
אחת ורוח דרומית קשה מכולן ואלמלא בן נץ
מעמידה מחרבת כל העולם כילו מפניה שנאמר
המבינתך יאבר נץ ופרש כנפיו לתימן אמר רבא
הכי אמר רב אשה מפלת בו ושמאל אמר אפילו
מרנלית שבים מרקבת בו ר' יוחנן אמר אפילו שכבת
זרע שבמע' אשה מסרחת בו אמר רב נחמן בר יצחק
ושלשתן מקרא אחד דרשו כי הוא בן אחים יפריא
יבא קדים רוח ה' ממדבר עולה ויבוש מקורו ונ'
יבוש מקורו זו מקורה של אשה ויחרב מעינו זה
שכבת זרע שבמע' אשה והוא ישסה אוצר כל כלי
המדה זו מרנלית שבים מאי כי הוא בין אחים יפריא
אמר רבא אפילו שופתא בקופינא דמרא רפיא רב
יוסף אמר אפילו סיכתא בדופנא רפיא רב אחא בר
יעקב אמר אפילו קניא בכופתא רפיא :

רש"י

רש"י של תקופה . אם כבר נכנסה תקופת תשרי אבל אם משכח תקופת
תמוז עד כאן לא : לשותפים . שאין האחד יכול למכור שלא מדעת
סבירו חזן לפרקים הללו אבל בפרקים הללו אין נריך למלך ואם מכר ונתיקר
השער לאחר זמן אין עליו כלום : פירקיה . זמנו למכור : משתקת כל הרוחות
מפניה . כשהיא מנשבת בשעת החום והיא חמה מאוד ומבטלת זיגת כל הרוחות
ולכן שינה הכתוב לקרותה חרישית : כשמשקיט ארץ . כשניגת רוח דרומית
שוקטת זמי הוא המשקיט רוח מזרחית ומשתקת בשעת שזנשבת רוח
מזרחית ומשתקת כל הרוחות : פלגהא . בעל מריבה שהיתה לו מריבה עם מר
עוקבא שהיה אז בית דין כדאמר בפרק קמח בני אדם העומדים עלי ובידי
למסרם למלכות והוא היה גביה כדמפרש התם : רוח נפונית . נוסח היל
לא חמה ולא נוגנת ומשתקת את שאר הרוחות : בן נץ . מלאך העשו כנן :
ועמידה . בכנפיו : יאבר . לשון אברתו יגדל כנף : שכבת זרע . תוך שלושה
ימים : מקורה של אשה . עובר שבמע' : שופתא . גת יד : קופינא .
חור שבראש המרה שקורין פוש' ייר ועל סם שדמוק בין שני זידי החור קרי ליה
בין אחים שמדונקים : סיכתא בדפנא יתד שבדופן : רפיא . שמתייבש ומחמת
החום ורפה : קניא בכופתא . קנה הארוג בכפיפא : רפיא . כמו יפריא :

הלכה סנהדרין דף מ"ג ע"ב

אמר ר' יהושע בן לוי כל הוובת את יצרו ומתודה
עליו מעלה עליו הכתוב כאלו כבודו להקדוש
ברוך הוא בשני עולמים העולם הזה והעולם הבא
דכתיב זוכת תודה יכבדנני . ואמר רבי יהושע בן
לוי בזמן שבית המקדש קיים אדם מקריב עולה שכר
עולה בידו . מנחה שכר מנחה בידו . אבל מי שדעתו
שפלה מעלה עליו הכתוב כאלו הקריב כל הקרבנות
כלם . שנאמר זבחי אלהים רוח נשברה . ולא עוד
אלא שאין תפלתו נמאסת שנאמר לב נשבר ונדכה
אלהים לא תבזה . (דמ"ד ב') היערוך שועך לא בצר
אמר רבי אלעזר לעולם יקדים אדם תפלה לצרה
שאלמלא לא הקדים אברהם תפלה לצרה בין בית

אל ובין העי לא נשתויר מרשעי ישראל שרוד ופליט
ריש לקיש אמר כל המאמץ עצמו בתפלה מלמטה
אין לו צרים מלמעלה רבי יוחנן אמר לעולם יבקש
אדם רחמים שיהו הכל מאמצין את כחו ואל יהו לו
צרים מלמעלה :

רש"י וזכה את יצרו לאחר שהסיתו לחטוא הוא וזכרו והורגו ושב בתשובה
ומתוודע עליו שני נובין דריש לשני כבודים : צמי אלהים : לטון רבים
אשמע : לא תבוש אין הרך לבותו : הערוך טעם לא בנר כך היו אומרים
תבירו לאיוב כלום הקדמת טעם לא בנר עד לא בזה הגדה אם היית עושה
כן היו הכל מאמנין את כחך : כל המאמץ עמנו בתפלה מלמטה אין צרים יכולים
להשטינו מלמעלה : לעולם יבקש אדם רחמים שיהו הכל מאמנים את כחו
שם יעוהו מלאכי הסרת לבקש רחמים ואל יהו משטינים מלמעלה והכי משמע
היערוך טעם אם זאת לערך שיע כזאת תערכהו לא בנר שלא יהו לך נרות
וזהכל יהו במאמני כחך :

הלכה הולין דף ק"ה ע"א

אמר רב אידי בר אבין אמר רב יצחק בר אשיין
מים ראשונים מצוה ואחרונים חובה מתיבי
מים ראשונים ואחרונים חובה אמצעיים רשות מצוה
לנבי רשות חובה קרי לה נופא מים ראשונים ואחרונים
חובה אמצעיים רשות ראשונים נוטלין בין בכלי בין
על גבי קרקע אחרונים אין נוטלין אלא בכלי ואמרו
לה אין נוטלין על גבי קרקע מאי בינייהו איכא בינייהו
קינסא מים ראשונים נוטלין בין בחמין בין בצונן
אחרונים אין נוטלין אלא בצונן מפני שחמין מפעפעין
את הידים ואין מעבירין את הזוהמא (ע"ב) אמצעיים
רשות אמר רב נחמן לא שנו אלא בין תבשיל לתבשיל
אבל בין תבשיל לנבינה חובה אמר רב יהודה בריה
דרב

דרב חייא מפני מה אמרו מים אחרונים חובה שמלה
סדומית יש שמסמא את העינים אמר אביו ומשתכח
כי קורטא בכורא אמר ליה רב אחא בריה דרבא
לרב אשי כל מלחא מאי אמר ליה לא מיבעיא אמר
אביו מריש דיה אמינא האי דלא משו מיא בתראי
על ארעא משום זוהמא אמר לי מר משום דשרוי
רוח רעה עלייהו ואמר אביו מריש הוה אמינא האי
דכנשי נשווראה משום מנקירותא אמר לי מר משום
דקשי לעניותא ההוא נברא דהוה מהדר עליה שרא
דעניותא ולא הוה יכיל ליה דקא זהיר אנשוורא טובא
וזמא חד כרך ליפתא איבלי אמר השתא ודאי נפל
בידאי בתר דאכיל אייתי מרא עקרינהו ליבלי שדנהו
לנהרא שמעיה דקאמר ווי דאפקיה ההוא נברא
מביתיה :

רש"י חובה עדיפא ממנוה ולקמיה מפרש מאי חובותיהו : מנוה
לשמוע דברי חכמים : אינועיים שנוטלים בין תבשיל לתבשיל בעלמא :
מנוה לגבי רשות וכו' משום דהני אנועיים בהדיהו קרי לראשונים חובה
דאף על פי שאין אלא מנוה חסבות הן אלא הרשות להקרותם חובה : בין
בכלי מתחתייהם לקבלה : קינסא אם נתן סכא עינים וקסמין תחתיהן
למאן דאמר כלי הכא לאו כלי הוא ולמאן דאמר אין נוטלין על גבי
קרקע ספיר דמי ולקמן מפרש משום דרוח רעה טרה עליהן כשהן על
גבי קרקע : מפעפעין אשט'נט מרכיין את הידים ומבליעין בהם את זוהמא
התבשיל : שמלה סדומית יש ואמרו חכמים על כל אבילתך אכול מלח וכוון
פנגע במלח כי הדר יחייב ידים אשט'נט מסמי להו ולפיכך נריך לנטלן : ומשתכח
כי קורטא בכורא אינא מנייה אלא קורט בכור : כל מלחא מנד מלח כמו
וימורו עומר וכלו בעומר : מאי נריך לנטלן אחריו או לה : משום זוהמא
שרופן משרים ונראות מאוסות : דכנשי נשוורא שמכדין פירורי אוכלים מן
בית מנקירותא לנקר הבית נקיון : מהדר אבתריה שרא דעניותא שר

שלח לך יום ראשון

שמעיה על העניות היה רוקף ללכדו ולהביאו לירי עניות : איציל על עשבים
שדאכר : כפל בידאי . שלח יוכל ללקט הפירותין מבין העשבים ויהו למדרס
רגלים וללכדו בכך : שמעיה : יהוה גברא להווא סריא : הקאמר ווי דאפקיה
מביתיה . הוויאזי וס ממקום מנוחתי :

פרשת שלח לך

הלכה ברכות דף ל"ד ע"א

תנו רבנן אלו ברכות שאדם שוחה בהן באבות
תחלה וסוף בהודאה תחלה וסוף ואם בא
לשוח בסוף כל ברכה וברכה ובתחלת כל ברכה
וברכה מלמדין אותו שלא ישחה אמר רבי שמעון
בן פזי אמר רבי יהושע בן לוי משום בר קפרא הדיוט
כמו שאמרנו כהן גדול בסוף כל ברכה וברכה והמלך
תחלת כל ברכה וברכה וסוף כל ברכה וברכה אמר
רבי יצחק בר נתנמי לדידי מפרשא לי מינייה דרבי
יהושע בן לוי הדיוט כמו שאמרנו כהן גדול תחלת
כל ברכה וברכה המלך כיון שכרע שוב אינו זוקף
שנאמר ויהי ככלות שלמה להתפלל קם מלפני מזבח
ה' מכרוע על ברכיו תנו רבנן קידה על אפים שנאמר
ותקוד ברג שבע אפים ארצה כריעה על ברכים
שנאמר מכרוע על ברכיו השתחוואה זו פשוט ידים
ורגלים שנאמר הבא נכא אני ואמך ואחיך להשתחות
לך ארצה אמר רב תיא בריה דרב הונא חזינא להו
לאבוי ורבא דמצלו אצלויי תני חדא הכורע בהודאה
הרי זה משובח ותניא אידך הרי זה מגונה לא קשיא
הא בתחלה הא לבסוף רבא כרע בהודאה תחלה
וסוף

שלח לך יום שני קלא

וסוף אמרי ליה רבנן אמאי קא עביד מר הכי אמר להו
חזינא לרב נחמן דכרע וחזינא ליה לרב ששת דקא
עבד הכי והתניא הכורע בהודאה הרי זה מגונה
ההוא בהודאה שבהלל והתניא הכורע בהודאה
ובהודאה של הלל הרי זה מגונה כי תניא ההיא
בהודאה דברכת המזון :

רש"י תחלה וסוף . צמודים ולך נאה להודות : כ"ג בסוף כל ברכה .
כל מה שהוא גדול ביותר נרדף להכניע ולהשפיל עמו : אינו זוקף .
עד שיגמור : קם מלפני מזבח ה' מכרוע . רישיה דקרא ויהי ככלות שלמה
להתפלל והדר קם מכרוע : ארצה . לשון משתטח משמע : דמנלו אנלויי .
כשנפלים על פניהם אין פושטין ידיהם ורגליהם אלא מטיין על ידיהם : בתחלה .
כורע : חזינא לרב נחמן דכרע . תחלה וסוף : בהודאה דהלל . הוודו לה'
כי טוב :

שתניתיין פסחים פרק ג' משנה ז'

ההולך לשחוט את פסחו ולמור את
בנו . ולאכול סעודת אירוסין בבית
חמיו . ונזכר שיש לו חמין בתוך ביתו
אם יכול לחזור ולבער ולהזור למצותו
יחזור ויבער . ואם לאו מבטלו בלבו
להציל מן הגייס ומן הנהר (ומן הדסטים)
ומן הדליקה . ומן המפולת . יבטל בלבו
ולשבות שביתת הרשות . יחזור מיד

הלכה

הלכה פסחים דף מ"ט ע"א

לאכול

סעודת אירוסין תניא רבי שמעון אומר
 כל סעודה שאינה של מצוה אין תלמיד
 חכם רשאי ליהנות ממנה כגון מאי אמר רבי יוחנן
 כגון בת כהן לישראל ובת תלמיד חכם לעם הארץ
 דאמר רבי יוחנן ברת כהן לישראל אין זיווגן עולה
 יפה כאי היא אמר רב חסדא או אלמנה או גרושה
 או זרע אין לה במתניתא תנא קוברת או קוברתו או
 מביאתו לידי עניות איני והא אמר רבי יוחנן הרוצה
 שיתעשר ידבק בזרעו של אהרן כל שכן שתורדה
 וכהונה מעשרתן לא קשיא הא בתלמיד חכם הא
 בעם הארץ רבי יהושע נסיב כהנתא חלש אמר לא
 ניהא ליה לאהרן דאדבק בזרעיה דהוי ליה חתנא
 כי אנא רב אידי בר אבין נסיב כהנתא נפקי מיניה
 תרי בני סמיכי רב ששת בריה דרבי אידי ורב יהושע
 בריה דרב אידי אמר רב פפא אי לא נסיבנא כהנתא
 לא איעתרי אמר רב כהנא אי לא נסיבי כהנתא לא
 גלאי אמרו ליה והא למקום תורה גלית לא גלאי
 כדגלו אינשי אמר רבי יצחק כל הנהגה מסעודת
 הרשות לסיף גולה שנאמר אוכלי כרים מצאין
 ועגלים מתוך מרבק וכתיב לכן עתה יגלו בראש
 גוים תנו רבנן כל תלמיד חכם המרבה סעודתו
 בכל מקום סוף מחריב את ביתו ומאלמן את אשתו
 ומייתם את גזוליו ותלמודו משתכח ממנו ומחלוקות
 רבות באות עליו ודבריו אינם נשמעים ומחלל שם
 שמים

שמים ושם רבו ושם אביו ונורם שם רע לו ולבניו
 ולבני בניו עד סוף כל הדורות מאי היא אמר רבי
 קרי ליה בר מחים תנורו דבא אמר בר מרקיד בי
 כובי רב פפא אמר בר מלחך פינכי רב שמעיה אמר
 בר מך רבעתנו רבנן לעולם ימכור אדם כל מה שיש
 לו וישא בת תלמיד חכם שאם מת או גולה מובטח
 לו שבניו תלמידי חכמים ואל ישא בת עם הארץ
 שאם מת או גולה בניו עמי הארץ תנו רבנן לעולם
 ימכור אדם כל מה שיש לו וישא בת תלמיד חכם
 וישא בתו לתלמיד חכם משל לענבי הנפן בענבי
 הנפן דבר נאה ומתקבל :

רשי בת כהן גריבה להנשא לכהנים ולא לפגום משפחתה ולהנשא
 לישראל : אין זיווג עולה יפה : כגון טוב : מאי היא מה עולה בידן :
 או אלמנה או גרושה או זרע אין לה : כדכתיב' ובת כהן כי תהיה לאיש זר וסמוך
 ליה ובת כהן כי תהיה אלמנה וגרושה זרע אין לה וגו' : או קוברת : בלא זמן :
 ת"ח : הוא שבה לו אבל עם הארץ ואינו כהן גנאי הוא לו לאהרן ונעשבים :
 לא גלאי : רב כהנא גלה מבעל אהרן יבראל כדאמר בהגול ומאביב : לא גלאי
 כדגלו אינשי : שאר תלמידים יונאין מדעתן ואני ינאמי על כרמי מחמת מרדך
 ואימת מלכות : ומאלמן את אשתו : שמבקש לימודו וא"ל לו וגולה למחנות והרי
 אשתו באלמנות חיות : גזולו : יתומין : ותלמודו משתכח : שאינו עסוק לחזור
 עליו : ומחלוקות רבות באות עליו : מחמת ששכח תלמודו או הקפות שמקוץ
 מחטאים לשעורותיו : קרו ליה : לבנו : מרקיד בי כובי : כדרך הלכנים
 שמשחקין ומרקדים בחטיות להסקותן בשכרן : מלחך פינכי : קערות : מך
 רבע : מקפל לבשו ורובן וישן כך דרך המשתכרין אינו מספיק ללך לביתו ולשכב
 על מטתו מטתו ולא מקפל לבשו תחתיו וישן : מך : כמו בר חמרא מוך
 סקך וגני :

מתניתין גפין פרק ד' משנה ג'

אין אלמנה נפרעת מנכסי יתומים אלא בשבועה נמנעו מלהשביעה התקין רבן גמליאל הזקן שתהא נודרת ליתומים כל מה שירצו וגובה כתובתה העדים חותמים על הגט מפני תיקון העולם הלל התקין פרוזבול מפני תיקון העולם

הלכה גפין דף ל"א ע"א

נמנעו מלהשביעה מאי טעמא אילימא משום דרב כהנא דאמר רב כהנא ואמרי לה אמר רב יהודה אמר רב מעשרה באדם אחד בשני בצורת שהפקיד דינר זהב אצל אלמנה והניחתו בכד של קמח ואפאתו בפת ונתנתו לעני לימים בא בעל הדינר ואמר לה הבי לי דינרי אמרה ליה יהנה סם חמות באחד מבניה של אותה אשה אם נהייתי מדינרד כלום אמרו לא היו ימים מועטין עד שמת אחד מבניה וכששמעי חכמים בדבר אמרו זמרה מי שנשבע באמת כך הנשבע על שקר על אחת כמה וכמה מאי טעמא אי ענשה דאישתרשי לה מקום דינר ומאי מי שנשבע באמת כמי שנשבע באמת אי משום הא מאי איריא אלמנה אפילו גרושה נמי אלמא אמר רבי זורא אמר שמואל לא שנו אלא אלמנה אבל גרושה משביעין אותה אלמנה שאני דבה היא הנאה דקא

דקא שרחה קמי דיתמי אתיא לאורויי התירא אמר רב יהודה אמר רבי ירמיה בר אבא רב שמואל דאמר דתרווייהו לא שנו אלא בבית דין אבל חוץ לבית דין משביעין אותה אינו והיא רב לא מגבי כתובה לארמלתא קשיא בסורא מתנו הכי בנהרדעא מתנו הכי אמר רב יהודה אמר שמואל לא שנו אלא בבית דין אבל חוץ לבית דין משביעין אותה ורב אמר אפילו חוץ לבית דין נמי אין משביעין אותה רב לטעמיה דרב לא מגבי כתובה לארמלתא וליאדרה וליגבייה בשני דרב קילו נידרו ההיא דאתת לקמיה דרב הונא אפר לה מה אעביד לך דרב לא מגבי כתובה לארמלתא אמרה ליה מידי הוא טעמא אלא דלמא נקטנא מידי מכתוברי חי ה' צבאות אם נהייתי מכתוברתי כלום אמר רב הונא מודה רב בקופצת ההיא דאתא לקמיה דרבה בר רב הונא אמר לה מאי אעביד לך דרב לא מגבי כתובה לארמלתא ואבא מרי לא מגבי כתובה לארמלתא אמרה ליה הב לי מזוני אמר לה מזוני נמי לית לך דאמר רב יהודה אמר שמואל התובעת כתובתה בבית דין אין לה מזונות אמרה ליה הפכיה לכורסיה כבי תרי עבדת לי הפכיה לכורסיה ותרצורה ואפילו הכי לא איפרק מחול שא :

רש"י דאשתרס לה מקום דינר • נשתכרה בו עיסה כעובי הדינר שאם לא היה הדינר היתה נותנת עוד עיסה בככר : ונאלי מי שנשבע בלחמת הא' לאו אמת הוא : כמו שנשבע בלחמת דהא סוגנת היא ונפני טעונט שבועה ארוכה נזנעו ולהשביעה : אתיא לארויי היתירא • בדבר מועט וסבורה שאין

פרעון לה שנסכר טורחה נוטלתו : חוק לבד' ומשבעין אותם * ששבעות הדיינין
של תורה היא ונקיט ס' תורה בידים או תפילין ומשבע לה בשם או בכינוי כדאשכחן
באברהם שם נא ידך וגו' ואשבעך בה' ועונשה מרובה וחוק לבית דין שבעה
דרבנן בקללה ארוך ולא נקיט מיד ואין עונשה כל כך : לא מגבי כתובה * משום
דמונעו מלהשבעה ואם איתא ליטבעה חוק לבד' ולגבייה כתובתה : וליא דרזא *
בדתן נודרת ליתומים כל מה שרצו : קילי נדר * קלים היו נדרים בעיניהם לעבור
עליהם הלכך לא סומנין אנדרה לאגבייה : בקופלת * הוייל וקפנה ונשבעה הרי
נשבעה וגובה : אין לה מזונות * מעשה דגליא דעתה דבעי לאיפסובי ואיהו לא
איתי בהדה אלא כל יוני מיגר ארמולותך בביתיה סהיא אלמנה בשביל כבודו :
הפכו לכורסיה ותרגוה * הפכו כסאו וקפיהו כדי שתתקיים הקללה בכך פ"א
הפכו לכורסיה תשפל גדולתו : כבי תרי עבדת לי * כרב דלא מגבי כתובה
וכשזוזאל להפסיד מזונות ע"כ : לא איפרק מחולטא לא נגול מלכא ליד חולי :

הלכה סנהדרין דף נ"ח ע"ב

אמר רבי חנינא נוי שהכה את ישראל חייב מיתה
שנאמר ויפן כה וכה וירא כי אין איש ויך את
המצרי ואמר רבי חנינא הסוטר לועז של ישראל
כאילו סוטר לועז של שכניה שנאמר מוקש אדם ילע
קודש אמר ריש לקיש המנביה ידו על חברו אף על
פי שלא הכהו נקרא רשע שנאמר ויאמר לרשע למה
תכה רעך למה הכית לא נאמר אלא למה תכה אף
על פי שלא הכהו נקרא רשע אמר זעירי אמר רבי
חנינא נקרא חוטא שנאמר ואם לא לקחתי בחזקה
וכתיב ותהי השאת הנערים נדולה מאד רב הונא
אמר תיקצץ ידו שנאמר וזרוע רמה תשבר רב הונא
קץ ידא רבי אלעזר אומר אין לו תקנה אלא קבורה
שנאמר ואיש זרוע לו הארץ ואמר רבי אלעזר לא
נחנה קרקע אלא לבערי זרועית שנאמר ואיש זרוע
לו הארץ ואמר ריש לקיש מאי דכתיב עובד אדמתו
ישבע

ישבע לחם אם עושה אדם עצמו כעבד לאדמה
ישבע לחם ואם לאו לא ישבע לחם ואמר ריש לקיש
כותי ששבת חייב מיתה שנאמר ויום ולילה לא
ישבותו ואמר מר אזהרה שלהן זו היא מיתתן אמר
דבינא אפילו שני בשבת וליחשבה נבי שבע מצות
כי קא חשיב שב ואל תעשה קום עשה לא קא חשיב
והא דינין קום עשה הוא וקא חשיב קום עשה ושב
אל תעשה נינהו ואמר רבי יוחנן כותי שעוסק בתורה
חייב מיתה שנאמר תורה צוה לנו משה מורשה
לנו מורשה ולא להם וליחשבה נבי שבע מצות מאן
דאמר מורשה מינזל קא נזיל רה מאן דאמר מאורסה
דינו כנערה המאורסה דבסקילה מתיבי הויה רבי
מאיר אומר מנין שאפילו כותי ועוסק בתורה שהוא
ככהן גדול שנאמר אשר יעשה אותם האדם וחי
בהם כהנים לויים וישראלים לא נאמר אלא האדם
הא למדת שאפילו כותי ועוסק בתורה הרי הוא
ככהן גדול התם בשבע מצות דידהו :

רשי יד את המגרי * משום דהכח איש עברי : מוקש אדם ילע קדש *
המוקש את האדם היינו ישראל שקרוין אדם דכתיב ואתנה נאמי
נאן מרעית אדם אתם אדם קרויים אדם וכו' : ילע קדש * כאילו לועז את
הקדש כלומר סוטר על לועז * סוטר נוכה : ואם לא לקחתי בחזקה בכני על
כתיב סהיו * חוקים בכבר הזכרים ואומרים אם לא תתן לי אקח בחזקה דהיינו
כמרים ידו סהיו ונזמים להמותו : זרוע רמה * הרגיל לרום ידו על חברו : קן
ידא * מאלס אחר שהיה רגיל להכות את חברו וקנסו בכך כדאמר בפרקין דלעיל
בד' * מכין ושונטין שלא מן התורה לעשות סייג וגדר לדבר : איש שמיניף
זרוע לו הארץ מתוקנת לקברה כלומר ראוי להמותו ולקברו : לא כיתנה קרקע *
כלומר אין ראוי לקנות קרקע אלא לבני זרוע מפני שהתגר רבה ע" קרקע שבאות
בהמות ומפסידות וגגבים באים וגובעין ועוררין עליו ונרץ שהא חוק לעמוד כנגדן :

פעבד לזמנה . לעסוק בה תמיד לחרישה והסקאה ויכוס ועדור : גוי ששבת
אומללכתו יום שלם חייב מיתה שנאמר יום ולילה לא יטובו וקח דריש לה לא
יטובו ומולאכה דאבני אדם נמי קאי ולא תימא לא יטובו אהך שבת עתים
דקרא קאי כלומר לא יטובו ולא יסקו מלהיות פטיטא לא גרסינן דהא טובא קאי
משמע לן דאבני אדם קאי : אמר רבינא אפילו לפני בשבת . לא תימא שבתה
דקאמר ריש לקיש לטוב חובה קאמר דלא לכון לשבות כגון בשבת שהיא יום
שבתה וישראל או אחד בשבת שטובתים בו אלא מנוחה בעלמא קא אסר להו
שלא יטבו ומולאכה ואפילו יום שאינו בר שבתה שני בשבת יומא קמא דלאו
מיום בר שבתה נקט וה'ה דהוה זמני למנקט ג' וד' : קום עשה לא חשיב
והאי לא יטובו קום עשה ומלאכה הוא : הא דינין קום עשה . משפט הוא
וקא חשיב : ומנני קום עשה . וכב ואל תעשה הוא קום עשה משפט וכב ואל
תעשה עול אפילו אינו מנוה לעשות משפט והוא יושב ובטל מוזהר הוא שלא
לעשות עול ואזהרת לא תעשה עול אינה קום עשה משפט אלא לחודא קיימא
שב והבטל מלא תעשה עול אבל אזהרת לא תשבות ע"כ אינה אלא קום עשה :
מורשה לנו . ולא להם ואינא משום גול כדמפרש : מורשה מוארסה . אמוראי
אינא דדרשי להו גבי ע"ה בפרק אלו עוברין מוגל קא גול לה . והא קא חשיב
גול וכן עגרה המוארסה דהא בכלל גילוי ערוות הוא : האדם ר"ל לית ליה
אחם קריין אדם ואין הכותים קריין אדם ור"ש הוא דדרש לה במסכת יצמות :
בו' מנות דהוה עוסקין בהלכות אותן שבע מנות להיות בקיין בכן :

מתניתין חולין פרק י"ד משנה ג'

בכור שנתערב במאה בזמן שמאה
שוחטין את כולן פוטרין את כולן
אחד שוחט את כולן פוטרין לו אחד
השוחט לכהן ולנכרי פטור מן המתנות
והמשותף עמהן צריך שירשום ואם
אמר חוץ מן המתנות פטור מן המתנות
אמר מכור לי בני מעיה של פרה והיו

בהן

בהן מתנות נותנן לכהן ואינו מנכה לו
מן הדמים לקח הימנו במשקל נותנן
לכהן ומנכה לו מן הדמים

הלכה חולין דף קל"ג ע"א

השוחט לכהן ולנכרי פטור מן המתנות אמר
רבא בדק לן רב יוסף האי כהנא דחטיף
מתנתא חבובי קא מחבב מצוה או זלזולי קא מזלזל
במצוה ופשטנא ליה ונתן ולא שיטיל מעצמו אמר
אבוי מריש הוה חטיפנא מתנתא אמינא חבובי קא
מחביבנא מצוה כיון דשמענא להא ונתן ולא שיטול
מעצמו מוחטף לא חטיפנא מימר אמרי הוה לוי וכיון
דשמענא להא דתניא ויטו אחריי הבצע רבי מאיר
אומר בני שמואל חלקם שאלו בפיהם מימר נמי לא
אמינא ואי יהבו לי שקילנא כיון דשמענא להא דתניא
הצנועים מושכין את ידיהם והגרגרנין חילקים משקל
נמי לא שקילנא לבר ממעלי יומא דכפורי לא חזוקי
נפשאי בכהני ולפרוס ידיה אנסיה ליה עידיה אמר
רב יוסף האי כהנא דאית ליה צורבא מרבנן
בשבבותיה ודחיקא ליה מילתא לזופי ליה מתנתא
ואף על גב דלא אתי לידיה במכרי כהונה ולויה רבא
ורב ספרא איקלעו לבי מרי ויהנא בריה דרב הנא
בר אדא ואמרו ליה לבי מרי ויהנא בריה דרב הנא בר
ביונא עבר להו עגרא תלתא אמר ליה רבא לשמעיה
זכי לן מתנתא דבעינא לכיכל לישנא בחרדלא זכי

ליה

יה רבא אבל ורב ספרא לא אבל אקרויה לרב ספרא
בחלמיה מעדה בנד ביום קרה חומץ על נתר ושר
בשירים על לב רע אתא לקמיה דרב יוסף אמר ליה
דלמא משום דעברי אשמעתא דמר אקרוין הכי אמר
ליה כי אמרי אנא באחד שמעא בעל כרחיה מזכי
וכי אמרי אנא למאן דלא איפשר ליה הא אפשר ליה
ואלא מאי טעמא אקרוין הכי כלפי רבא ולקרוין לרבא
רבא נויף הוה אמר ליה אביי לרב דימי ופשטיה
דקרא במאי כתיב אמר ליה בשונה לתלמיד שאינו
הגון דאמר רב יהודה אמר רב כל השונה לתלמיד
שאינו הגון נופל בגיהנם שנאמר כל חושף טמון
לצפוניו תאכלהו אש לא נופת ירע שריד באהלו ואין
שריד אלא תלמיד חכם שנאמר בשירידי אש ה'
קורא אמר רבי זירא אמר רב כל השונה לתלמיד
שאינו הגון כזורק אבן למרקוליס שנאמר כצור אבן
במרגמה כן נוהן לכסיל כבוד וכתוב לא נאווה לכסיר
תענוג :

רש"י בדק לן • מנסה אותנו אם נדע להשיב ורבא כהן היה : דחטיף
מתנתא : מתנוקות שנושאין אותם לכהנים : מי אמרינן חבובי קא
מחבב סמניה • ויפה הוא עושה : ונתן • לכהן ולא שיטול הכהן מעמנו :
מימר אמרי הבו לי • הייתי שואל בפה מלא שהייתי סבור שהיה חבוב מנוה :
חלקם שאלו בפה • דמנני להו קרא לבני שמואל וטו אחרי הבנע אמר רבי
מאיר שלא היה עבירת גול בידם אלא חלק ליה מעשר ראשון היו שואלים בפה
הננועים מושכים את ידיהם בחלוק לחם הפנים קאמר במסכת יומא בערך
בקלפי נוסמת שמשון הדדיק נשתלחה מוארה בלחם הפנים : לאהווי כפסאי
בכהני • שלא ישתכח הדבר שאני כהן : ופרך ולפרוס ידה • כיון שאינו עושה
אלא שלא ישתכח שם כהן מעלו יפרוס ידו לדוכן כל השנה ומחויק נפשיה
בכהני : אנשיה ליה עידיה : עמיס שקבע לתלמידיו היו טורדים אותו מלפני

את כפיו שהיה עוסק לתלמידיו בעת שהגיבור נאספים לבית הכנסת : ודחיקא
ליה מילתא • להווא לורבא מרבנן והכהן רונה להנהו יתן לו חלק מתנותיו
לקבל זרוע ולחיים מצני העיר נשכיל הכהן והוא יאכלם ואף על גב דלא אחיא
לידי דכהן יכול לזכות לו : במוכרי כהונה וליה • בכהן שהיה ניכר בעיר ורוב
בני אדם אוהבים אותו ונותנים לו המתנות ובאותו כהן אמרינן דיכול לזכות
מעבודתו לאחר אע"ג דלא אתי לידיה מכרי לטון איש מאת מכרו : א"ל רבא
לשמעיה • לשמשו של בעל הבית והוא כהן ובעל הבית נותן לו מתנותיו : וכי
לי מתנתא • הן לי רשות לקח מתנותיך לאכלם מפני שהלשון עם הלחיים ניתן
לכהנים ועשין למיכל לישנא במרדלא שהוא דבר חשוב וכו' (ועיין ברש"י) רב
ספרא לא אכל • מכוס דלא מטא לידיה דשמעא : מעדה בגד ביום קרה •
בגד צלוי וקרבן כמו וכנגד עדים בעת הקור אינו שוח כולם : וכמו חוהן על נתר
שאנו אלא מפסידו נתר הוא מין גרף אלו'מא בלע"ז : כן שר בשירים על לברע •
כן האומר דבר תורה למי שאינו יודע להבין בה : משום דעברי אשמעתא דמר שלא
סמכתי על שמועתך שאמרת דמותך לנורבא מרבנן לקבלה אע"ג דלא אתו לידיה
דכהן : כי אמרי אטא אחר • היכא דמוכי ליה כהן אחר שאינו כפוף לו אבל
שמעא דבעל הבית על כרחו מוכי ליה לאדם חשוב שהוא צא בביתו של בעל
הבית אי נמי אימור דאמרי אטא דיכול לזכות מתנתא לאחר אף על גב דלא
אתו לידיה : דלא אפשר ליה • כלומר שהוא עני ודחוק אבל רבא אפשר ליה
ולא דחיקא ליה מילתא • כיון דלא עבר רב ספרא אשמעיה דרב יוסף מאי
טעמא אקרויה בחלמיה : כלפי רבא • כלומר על רבא שלא ידע להבין בטעמו
של רב יוסף הקרויה לרב ספרא כך : נוף הוה איני שמעתי משום דחטיח
כלפי מעלה במסכת הענית דעמיא מיטרא דלא נורך מכוס יקרא דאמריה
דשבור מלכא ואמרינן התם דאיתחוי ליה אבוה בחלמיה וא"ל מי איבא דמיטרח
קמי שמיא אשני דוכתיך אשני דוכתיא למחר אשכחיה לפוריה דמורס בסכיני
שנעודו מלאכי חבלה להורגו בלילה ול"ג נוף מכוס האי מעשה : ירע שריד
באהלו • למי שירע שריד באהלו תלמיד רע : תאכלהו אש לא נופח • אשו של
גהינם : כזורק אבן לנרקוליס • זו היא עבודתו כדאמרינן במסכת ע"ז

פרשת קרה

הלכה ברכות דף ל"ד ע"ב

אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן כל הנביאים כולן

כולן לא נתנבאו אלא למשיא בתו לתלמיד

חכם ולעשות פוקמטיא לתלמידי חכמים ולמהנהגה
תלמידי חכמים מנכסיו אבל תלמידי חכמים עצמן עין
לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחכה לו ואמר רבי
חייא בר אבא אמר רבי יוחנן כל הנביאים כולן לא
נתנבאו אלא לימות המשיח אבל לעולם הבא עין לא
ראתה אלהים זולתך ופליגא דשמואל דאמר שמואל
אין בין העולם הזה לימות המשיח אלא שעבוד מלכויות
בלבד שנאמר כי לא יחדל אביון מקרב הארץ ואמר ר'
חייא בר אבא אמר רבי יוחנן כל הנביאים כולן לא
נתנבאו אלא לבעלי תשובה אבל צדיקים גמורים עין
לא ראתה אלהים זולתך ופליגא דרבי אבהו דאמר ר'
אבהו מקום שבעלי תשובה עמדים צדיקים גמורים
אינם עומדין שנאמר שלום שלום לרחוק ולקרוב לרחוק
ברישא והדר לקרוב ורבי יוחנן אמר לך מאי רחוק
שהיה רחוק מדבר עבירה מעיקרא ומאי קרוב שהיה
קרוב לדבר עבירה ונתרחק ממנו השתא מאי עין לא
ראתה אמר רבי יהושע בן לוי זה יין המשומר בענביו
מששת ימי בראשית רבי שמואל בר נחמני אמר זה
עדן שלא שלטה בו עין כל בריה שמא תאמר אדם
הראשון היכן היה בגן ושמא תאמר הוא גן הוא עדן
תלמוד לומר ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן גן
לחוד ועדן לחוד :

רש"י לא נתנבאו הטובות והנקמות : עין לא ראתה לא נראית
ולא נגלת לשום נביא : רחוק סהים רחוק כל ימיו מן
העברה דהיינו לדיק מעיקרו :

מתניתין

מתניתין פסחים פרק ד' וזמנה ה'

מקום שנהגו לעשות מלאכה בתשעה
באב עושין מקום שנהגו שלא
לעשות אין עושין וככל מקום תלמידי
חכמים בטלים רבן שמעון בן גמליאל
אומר לעולם יעשה אדם עצמו תלמיד
חכם וחכמים אומרים ביהודה היו עושין
מלאכה בערבי פסחים עד חצות וכגליל
לא היו עושין כל עיקר והלילה בית
שמאי אוסרין ובית הלל מתירין עד

הנץ החמה

הלכה פסחים דף נ' ע"ב

ערבי פסחים מאי איריאי ערבי פסחים אפילו ערבי
שבתות וערבי ימים טובים נמי דתניא העושה
מלאכה בערבי שבתות וימים טובים מן המנחה ולמעלה
אינו רואה סימן ברכה לעולם התם מן המנחה ולמעלה
הוא דאסור סמוך למנחה לא הכא מחצות אי נמי התם
סימן ברכה הוא דלא הוי אבל שמותי לא משמתינן
ליה הכא שמותי נמי משמתינן ליה גופא העושה
מלאכה בערבי שבתות ובערבי ימים טובים מן המנחה
ולמעלה ובמוצאי שבת ובמוצאי יום טוב ובמוצאי יום
הכפורים ובכל מקום שיש שם נדנוד עבירה לאתווי

תענית

תענית צבור אינו רואה סימן ברכה לעולם רבא רמי
כתיב כי גדול עד שמים חסדך וכתיב כי גדול מעל
שמים חסדך הא כיצד כאן בעושיין לשמה וכאן בעושיין
שלא לשמה וכדרב יהודה דאמר רב יהודה אמר רב
לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצות אף על פי שלא
לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה תנו רבנן תגרי
סימטא ומגדלי בהמה דקה וקוצצי אילנות טובות
ונותנים עיניהם בחלק יפה אינו רואה סימן ברכ' לעולם
מאי טעמא דתהו ביה אינשי תנו רבנן ארבעה פרוטות
אין בהם סימן ברכה לעולם שכר כותבין ושכר
מתורגמנין ושכר יתומים ומעות הבאות ממדינת הים
בשלמא שכר מתורגמנין משום דמיהוי כשכר שבת
ומעות יתומים נמי לא בני מחילה נינהו מעות הבאות
ממדינת הים משום דלאו כל יומא מתרחיש ניסא
אלא שכר כותבין מאי טעמא אמר רבי יהושע בן לוי
עשרים וארבעה תעניות ישבו אנשי כנסת הגדולה
על כותבי ספרים תפילין ומוזוורת שלא יתעשרו
שאלמלא מתעשרין אין כותבין :

רשי מילי איריא ערבי פסקים דקתני עד חנות במנהגא מכלל מונקות
ולתן אסור ולמה ליה למויתי חנות לאשמועינן קד דוקא הא כל
ערבי ימים טובים אסירי : מן המנחה : תשע שעות ומנחה : סמוך למנחה
קודם לכן : נידנדו עבירה : ריזו עבירה : תענית צבור : אסור במלאכה כשהיו
מתעניין על הגשמים אבל שאר תענית צבור לא כדאמר שמואל אין חומר תענית
צבור בצבל : במנחם שבתות : מוסס כבוד שבת שמוסיפין ומול על הקודש :
עושין לשמה : מעל שמים וסלא לשמה עד לשמים דמנחה מיהא קא עביר
כדכר יהודה : תגרי סימטא : יושבין ומוכרים בשוק ועין שולטת בהן : ומגדלי
במה דקה : הכל נוחין עליהן : וקולני אילנות טובות : למוכרין לעושי
הכל חמיהן ומלשיין עליהן ומתוך כך עין שולטת בהן ופסקת בני אדם : וכותבי
עיניהם בחלק יפה כשחולקים עם אחרים תמיד מקפידין לטוב חלק יפה :

מתורגמנין

מתורגמנין : שמודין לפני הפסח בשבתות ומועדים מפיו ומשמישין לרבים :
ומעות יתומים : למחילת שכר : ממדינת הים : משלק ספינותיו תמיד במקום
סכנה :

מתניתין גטין פרק ה' משנה ס'

ואלו דברים אמרו מפני דרכי שלום
כהן קורא ראשון ואחריו לוי
ואחריו ישראל מפני דרכי שלום וכו'

הלכה גטין דף כ"ט ע"ב

כהן קורא ראשון וכו' מנהגי מילי אמר רב מתנה
דאמר קרא ויכתוב משה את התורה הזאת
ויחנה אל הכהנים בני לוי אטו אנא לא ידענא דכהנים
בני לוי נינהו אלא כהן ברישא והדר לוי רבי יצחק
נפחא אמר מהכא וננשו הכהנים בני לוי אטו אנן
לא ידעינן דכהני בני לוי נינהו אלא כהן ברישא והדר
לוי רב אשי אמר מהכא ובני עמרם אהרן ומשה ויבדל
אהרן להקדישו קדש קדשים רבי חייא בר אבא אמר
מהכא וקדשתו לכל דבר שבקדושה תנא דבי רבי
ישמעאל וקדשתו לכל דבר שבקדושה לפתוח ראשון
ולברך ראשון וליטול מנה יפה ראשון אמר ליה אביי
לרב יוסף מפני דרכי שלום דאורייתא היא אמר ליה
דאורייתא ומפני דרכי שלום כל החורה כולדה נמי
מפני דרכי שלום היא דכתיב דרכיה דרכי נועם וכל
נתיבותיה שלום אלא אמר אביי לכדמר דתניא שנים
ממתינין זה לזה בקערה שלשה אין ממתינין הנוצע
הוא

הוא פושט ידו תחילה ואם בא לחלוק כבוד לרבו או
למי שנדול ממנו הרשות בידו ואמר מר עלה לא
שנו אלא בסעודה אבל בבית הכנסת לא דאתו
לאינצווי אמר רב מתנה הא דאמרת בבית הכנסת
לא לא אמרן אלא בשבתות וימים טובים דשכיחי
רבים אבל בשני ובחמישי לא איני והא רב הונא קרי
בכהנא בשבתות וימים טובים שאני רב הונא דאפילו
רבי אמי ורבי אסי כהני חשיבי דארץ ישראל מיכף
הוו כייפי ליה אמר אביי נקטינן אין שם כהן נתפרדה
חבילה ואמר אביי נקטינן אין שם לוי קורא כהן איני
והאמר רבי יוחנן כהן אחר כהן לא יקרא משום פנמו
של ראשון לוי אחר לוי לא יקרא משום פנמ שניהם
כי קאמרינן באותו כהן :

רש"י ויתנה • שיקראו בה כהנים והדר בני לוי • וקדשתו • כי אתונו
לפתח ראשון • בכל דבר כבוד בין בתורה בין בשיבה הוא ידבר בראש • ולברך
ראשון • בסעודה : וליטול מנה יפה ראשון • אם בא לחלק עם ישראל בכל
דבר לאחר שיקלוקו בזה אומר לו ברור וטוב איזה שתנה : אל' דאורייתא היא
ותורה אמרה כן מפני דרכי שלום : אלא אמר אביי • דרכי שלום דקתני
סתניתין : לבדמר • אתא רביה בר נחמני שהיה רבו : אין ממתנין אין נרכים
להמתין : הנוגע • כגון בעל הבית שהוא מברך המוניף ואפילו הוא קטן : הוא
פושט ידו • בקערה תחלה לפת בו את פרוסת המוניף : לא שנו • דחולק
כבוד לרבו : אלא בסעודה • כדאמרן : אבל • לענין לקרות בתורה בבית הכנסת
אין כהן חולק כבוד ללי ולי לישראל דלא ליהו שארף לאננוי ולמימר אלא נמי
קרינא ברישא והיינו דקתני מתניתין כהן קורא ראשון וכו' כמו שכתוב בתורה
ואינו ראוי לחלוק כבוד בדבר ולשנותו מפני דרכי שלום : רב הונא • ישראל
הוא : נקטינן • מסורת מצבותינו : נתפרדה חבילה • נפסק הקשר ואבד
הלי את כבודו בשביל חבילתו הנפרדת ואינו קורא כלל כן אמר מורי הוקן
ומורי רבי יצחק בן יהודה וכן סידר רב עמרם אבל מתלמידי מורי רבי יצחק
הלי גמתי משמו שאין סדר לדבר להקדים לו לישראל וני שרנה יקדים :

קורא

קורא כהן • במקום לוי • מפני פנמו של ראשון • שלא יאמרו הראשון אינו כהן
ולקמיה פריך והא קחוו דסליק ומניינא : משום פנמ שניהם • לא ידעי אינמי
פגמא בדי מינייהו ויאמרו ראשון אינו לוי לפיכך חזר וקרא לוי אי נמי שני אינו
לוי אלא ישראל ולקמיה פריך גבי כהן נמי אמאי ליכא נמי פנמ שניהם דאתי
למימר שני לאו כהן הוא אלא לוי : באותו כהן • ענמו יחזור ויקרא במקום
לוי :

עתינתין פנהדרין פרק ח' משנה א'

בן סורר ומורה מאימתי נעשה בן
סורר ומורה משיביא שתי שערות
ועד שיקיף זקן התחתון ולא העליון
אלא שדברו חכמים בלשון נקיה שנאמ'
כי יהיה לאיש בן בן ולא בת בן ולא
איש קטן פטור שלא בא לכלל מצות
ב מאימתי חייב משיאכל תרטימר
בשר וישתה חצי לוג יין האיטלקי רבי
יוסי אומר מנה בשר ולוג יין אבל
בחבורת מצוה אבל בעיבור החדש
אבל מעשר שני בירושלים אבל נבלות
וטרפות שקצים ורמשים אבל טבל
ומעשר ראשון שלא נטלה תרומתו
ומעשר שני והקדש שלא נפרו אבל
דבר שהוא מצוה ודבר שהוא עבירה
אכל כל מאכל ולא אכל בשר שתה כל
משקה ולא שתה יין אינו נעשה בן סורר

ומורה

ומורה עד שיאכל בשר וישתה יין שנאמר
זולל וסובא ואף על פי שאין ראייה לדבר
זכר לדבר שנאמר אל תהי בסובאי יין
בזוללי בשר למז

הלכה סנהדרין דף ע' ע"א

תרטימר בשר אמר רבי זירא תרטימר זה אינו
יודע מהו אלא מתוך שכפל רבי יוסי
ביין נמצא כופל אף בבשר ונמצא תרטימר חצי מנה
אמר רבי יוחנן בר מולדא אמר רב הונא אינו חייב
עד שיקח בשר בזול ויאכל יין בזול וישתה דכתיב זולל
וסובא ואמר רבי חנן בר מולדא אמר רב הונא אינו
חייב עד שיאכל בשר חי וישתה יין חי אינו והא רבה
ורב יוסף דאמרי תרווייהו אכל בשר חי ושתה יין חי
אינו נעשה בן סורר ומורה אמר רבינא יין חי מזוג
ולא מזוג בשר חי בשיל ולא בשיל כבשר כיבא דאכלי
גנבי רבה ורב יוסף דאמרי תרווייהו אכל בשר מליח
ושתה יין מנתו אין נעשה בן סורר ומורה תנן היתם
ערב תשעה באב לא יאכל אדם שני תבשילין ולא
יאכל בשר ולא ישתה יין וחנא אכל אוכל הוא בשר
מליח ושותה יין מניתי בשר מליח עד כמה אמר רבי
חנינא בר כהנא כל זמן שהוא כשלמים ויין מניתי
עד כמה כל זמן שהוא תוסס ותניא יין תוסס אין בו
משום גילוי וכמה תסיסתו שלשה ימים הובא מאי
התם משום שמחה הוא כל זמן שהוא כשלמים נמי
אית ביה שמחה הובא משום אימושכי הוא ונכל

שהוא

שהוא לא ממשיך ויין עד ארבעים יום אמר רבי
חנן לא נכרא יין בעולם אלא לנחם אבלים ולשלים
שכר לרשעים שנאמר תנו שכר לאובד ויין למרי
נפש אמר רבי יצחק מאי דכתיב אל תרא יין כי
יתאדם אל תרא יין שמאדים פניהם של רשעים
בעולם הזה ומלבין פניהם לעולם הבא רבא אמר אל
תרא יין כי יתאדם אל תרא יין שאחריתו דם רב
כהנא רמי כתיב תירש וקרינן תירוש זכה נעשה
ראש לא זכה נעשה רש רבא רמי כתיב ישמח וקרינן
ישמח זכה משמחו לא זכה משממו והיינו דאמר

רבא חמרא וריחני פקחין

רש"י מתוך שכפל רבי יוסי ביין דקאמר תנא קמא חני לוג והוא אמר
לוג : כופל נמי בבשר והוי מנה דקאמר שני תרטימר : יין בול
אבל ביוקר לא שכיחי ליה מעות לגנוב כולי האי ולא ממשיך : זולל : לשון זול
ואסמכתא למילתיה הוא : מולדה : סס אביו : יין חי : ממשיך מפני שמסובח
הוא ולקמן מוקי לה בגווג ולא מווג אבל בתר יין מווג לא ממשיך : בשר חי :
בדמפרש לקמן בשיל ולא בשיל דזו היא מדה גגב למהר אבל בשיל ספיר לא ממשיך
למעבד כי האי גונא לפי שמתוך שהוא גגב ועושה בסתר אין לו שהות : אמר רבינא
יין חי : דקאמר רב הונא מווג ולא מווג לאפוקי היכא דנתן בו מים הרבה
ואף על פי שרוב בני אדם שותין כן : בשר כיבא דאכלי גנבי : כוויה בגמליש
ודכוותה בעירובין וניכבדן ויכול ויבזקים לאפוקי כגבא דלא : בשר מליח ויין
מוגתו : לא חשיבי ולא ממשיך : כל זמן שהוא כשלמים : טלא עבר עליו זמן
אכילת שלמים שני ימים ולילה אחד : עדין בלחמותו הוא ולא אקרי מליח ומשמח
את הלל דכתיב וזבת שלמים ואכלת סם ושמחת אלגוה בר שמחה הוא אבל
בתר הכי הוי מליח ונחלק טעמו במלחו : כל זמן שהוא תוסס : שהוא נוסך
בגרון וממת שהוא ממתיך : הכא : בן סורר ומורה מתיי עד כמה לא קרינן מליח
למפטר בן סורר ומורה : ובכל שהוא לא ממשיך : משעבר לילה אחת מפני טעמו
ולא חשיב : לשלם שכר לרשעים : שמתעדתן בו בעולם הזה ומקבלין בו שכר
מגוה שטותין בעולם הזה : לאובד : היינו רשע שנטרד והולך לו : למרי נפש
לאבלים לפקוחי נעריהו : אל תרא יין : כלומר אל תתן עיניך לימשך אחריו :

שאחריתו

קרח יום חמישי

אחריתו דם • סופו יסרג עליו • כתיב יין ישנוח לבב אנוש • בסיף דמשמע לשון
שמים שמשמחהו ונטול חכמת לבו • וקרינן ישנוח • לשון שמחה • זכס • כלומר
אם זכס וידע להסיר בעניו מלשנות יותר מדאי משמחו שמפקח את הלב • פקחין
עשאוני פקח :

מתניתין חולין פרק י"א משנה א'

ראשית הגז נוהג בארץ ובחוצה לארץ
וכו" • ב וכמה הוא נותן לו
משקל חמש סלעים ביהודה • שהן עשר
סלעים בגליל • מלובן ולא צואי • כדי
לעשות ממנו בגד קטן שנאמר תתן לו
שיהא בו כדי מתנה לא הספיק לתנו
לו עד שצבעו פטור לבנו ולא צבעו
חייב הלוקח גז צאנו של נכרי פטור
מראשית הגז וכו"

הלכה חולין דף ק"ה ע"א

ובמה נותן לו וכו' • הנא לא שילבננו ויתננו לו
אלא שילבננו כהן ויעמוד על חמש סלעים
כדי לעשות בגד קטן מנהני מולי אמר רבי יהושע בן
לוי אמר קרא לעמוד לשדת דבר שהוא ראוי לשירות
מאי נירו אבנט אימא מעיל תפשת מרובה לא תפשת
תפשת מועט תפשת ואימא כיפה של צמר דרתיא
כיפה של צמר היתה מונחת בראש כהן גדול ועליה

ציץ

קרח יום חמישי

קמא

ציץ נחון לקיים מה שנאמר ושמת אותו על פתיל
תכלת אמר קרא הוא ובניו דבר השוה לאהרן ולבניו
אבנט נמי לא שוי הניחא למאן דאמר אבנטו של כהן
גדול לא זהו אבנטו של כהן הדיוט שפיר אלא למאן
דאמר זהו אבנטו של כהן הדיוט מאי איכא למימר
שם אבנט בעולם • לא הספיק ליתנו וכו' איתמר גז
ומכר ראשונה רב חסדא אמר חייב רבי נתן בר
הושעיא אמר פטור רב חסדא אמר חייב • דהא גז
רבי נתן בר הושעיא אמר פטור בעידנא דקא מלא
שיעורא בעינן צאנך וליכא תנן הלוקח גז צאנו של
נכרי פטור מראשית הגז הא צאנו לגזוז חייב אמאי
כל חד וחד בתר גיזה נפקה לה מרשותיה תרנמא
רב חסדא אליבא דרב נתן בר הושעיא כגון שרוקנן
לו כל שלשים יום

רש"י • הנא • הא דקתני מתני' ס' סלעים מלובן לא סיפא על ישראל מוטל
ללבוז אלא אישעורא קפיד דלתיב ליה בהכרע שכתילבן סיהא בו
חמש סלעים ונפטרות כל גזים • אמר קרא לעמוד לשדת • בתר ראשית הגז
כתיב כי בו בחר ה' מכל שבטיך לעמוד לשדת • מאי ניהו אבנט • שהוא
קטן שבגדי כהונה וקיס לרו לרבנן שיכול לעשות מחמש סלעים נמר שהרי אין
כולו נמר אלא כלאים הוא • תפשת מרובה לא תפשת • בריחא בת"כ גבי זכס
ימים רבים ימים שנים רבים שלשה או אינו אלא רבים עשרה אחרת כל שמועט
מרובה ושמועט מועט תפשת מרובה לא תפשת תפשת מועט תפשת • ו (ועיין בר"ש)
ואימא כיפא של נמר • שהיה מועטת מאבנט ואף היא בכלל סירות כדכתיב על
פתיל תכלת ותכלת עמרא הוא • כיפה • כובע קטן פלג' ר"י • ושמת אותו •
בגין • אמר קרא • גבי סירות דראשית הגז • הוא ובניו •
וכן אינו נכנס הדיוט :

הלכה

פרשת חקת

הלכה ברכות דף ל"ט ע"ג

תנו רבנן ואספת דגניד מר תלמוד לומר לפי שנאמר לא ימוש ספר התורה הזה מפיד יכול דברים ככתבן תלמוד לומר ואספת דגניד הנהנבהן מנהג דרך ארץ דברי רבי ישמעאל רבי שמעון בן יוחאי אומר אפשר אדם חורש בשעת חרישה וזורע בשעת זריעה וקוצר בשעת קצירה ודש בשעת דישה וזורע בשעת הרוח תורה מה תהא עליה אלא בזמן שישראל עושין רצונו של מקום מלאכתן נעשית על ידי אחרים שנאמר ועמדו זרים ורעו צאנכם ונו' ובזמן שאין ישראל עושים רצונו של מקום מלאכתן נעשית על ידי עצמן שנאמר ואספת דגניד ולא עוד אלא שמלאכת אחרים נעשית על ידן שנאמר ועבדת את אויבך ונו' אמר אביי הרבה עשו כרבי ישמעאל ועלתה בידן כרבי שמעון בן יוחאי ולא עלתה בידן אמר לדרו רבא לרבנן במטותא מנייכו ביומי ניסן וביומי תשרי לא תתחזו קמאי כי היכי דלא תטרדו במזונייכו כולה שתא אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן משום רבי יהודה בר רבי אלעאי בא וראה שלא כדורות הראשונים דורות האחרונים דורות הראשונים עשו תורתן קבע ומלאכתן עראי וזו נתקיימה בידן דורות האחרונים שעשו מלאכתן קבע וחורתן עראי זו וזו לא נתקיימה בידן ואמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן משום רבי יהודה ברבי אלעאי

אלעאי בא וראה שלא כדורות הראשונים דורות האחרונים דורות הראשונים היו מכניסים פירותיהם דרך טרקסמון כדי לחייבן במעשר דורות האחרונים מכניסין פירותיהן דרך נגור דרך הצרות דרך קרפיות כדי לפטרן מן המעשר דאמר רבי ינאי אין הטבל מתחייב במעשר עד שיראה פני הבית שנאמר בערתי הקדש מן הבית ורבי יוחנן אמר אפילו חצר קובעת שנאמר ואכלו בשעריך ושבעו :

רש"י בזמן שעושים רגונו הדגן שלהם וכשאין עושים רגונו נוטלו ומראה להם שהוא שלו : דברים ככתבן שלא יעסוק בדרך ארץ : הכהג בהם : עם דברי תורה : מנהג דרך ארץ : שאם תבא לדי נורח הכרות סוסך ליבטל מדברי תורה : אפשר בתנויה אפשר כדברך : ביומי ניסן : ימי הקציר : ביומי תשרי : דריכת הגיתות והגבין : דרך טרקסמון : דרך שערי המצר והבית פני הבית : פתח כניסה וינאה : אין הטבל מתחייב במעשר : מן התורה אבל אכילת קבע חסור לאכול מדרבנן :

מתניתין פסחים פרק ה' משנה ה'

הפסח נשחט בשלש כתות שנאמר ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל קהל ועדה וישראל נכנסה כת הראשונה נתמלאת העזרה נעלו דלתות העזרה תקעו והריעו ותקעו הכהנים עומדים שורות שורות ובידיהם בזיכי כסף ובזיכי זהב שורה שכולה כסף כסף ושורה שכולה זהב זהב לא

היו מעורבין ולא היו לבזיכים שולים
שמא יניחום ויקרש הדם

הלכה פסחים דף ס"ד ע"ב

הפסח נשחט אמר רבי יצחק אין הפסח נשחט
אלא בשלש כתות של שלשים שלשים
בני אדם מאי טעמא קהל ועדה וישראל מספקא לן
אי בבת אחת אי בזה אחר זה הילכך בעינן שלש
כתות של שלשים שלשים בני אדם דאי בבת אחת
הא איכא ואי בזה אחר זה הא איכא הילכך בחמשין
נמי סנייא דעיילי תלתין ועבדי עיילי עשרה ונפקי
עשרה עיילי עשרה ונפקי עשרה נכנסה כת ראשונה
וכו' איתמר אביי אמר ננעלו תנן רבא אמר נועלין
תנן מאי בינייהו איכא בינייהו למסמך אניסא אביי
אמר ננעלו תנן כמה דעיילו מעלו וסמכינן אניסא
רבא אמר נועלין תנן ולא סמכינן אניסא והא דתנן
אמר רבי יהודה חס ושלום שעקביא בן מהללאל
נתנדה שאין עזרה ננעלת על כל אדם בישראל
בחכמה וביראת חטא כעקביא בן מהללאל אביי
מתרץ דטעמיה ורבא מתרץ לטעמיה אביי מתרץ
דטעמיה אין בעזרה בשעה שננעלת על כל אדם
מישראל בחכמה וביראת חטא כעקביא בן מהללאל
רבא מתרץ לטעמיה אין בעזרה בשעה שנועלין אותה
על כל ישראל בחכמה וביראת חטא כעקביא בן מהללאל
הנו רבנן מעולם לא נחמעך אדם בעזרה חוץ מפסח
אחר עזרה בימי הלל שנתמעך בו זקן אחד והיו
קוראין

קוראין אותו פסח מעיכין הנו רבנן פעם אחת ביקש
אנריפס המלך ליתן עניו באוכלוסי ישראל אמר ליה
לכהן גדול תן עניך בפסחים נטר כוליא מכל אחת
ונמצאו שם ששים רבוא זוני כליות כפלים כיוצאי
מצרים חוץ מטמא ושהיה בדרך רחוקה ואין לה כל
פסח ופסח שלא נמנו עליו יותר מעשרה בני אדם
והיו קוראין אותן פסח מעיכין נטל כוליא הא בעי
אקטורא דהדר מקטיר להו והכתיב והקטירו שלא
יערב חלביו של זה בזה דהדר מקטיר להו חדא חדא
והתניא והקטירם שיהא כולו כאחד אלא חפיסה
בעלמא דשקיל מנייהו עד דיהבן ליה מידי אחרינא :

רש"י שלשים בכל כת וכת קהל עשרה ועדה עשר ישראל עשרה : מספקא
ליה דלמא בבת אחת נזה לשוחטו והיו זה שלשים : או זה אחר
זה : שלש כיתות של עשרה עשרה : הילכך שלש כיתות נעין דלמא בזה
אחר זה קאמר וכל שלשים נעין דלמא בבת אחת קאמר ואיזו יכול לשוחטו
בפחות משלשים : בני עיילי שלשים ברישא ושוחטין פסחיהם ונפקי עשרה
מנייהו ועיילי עשרה חדשים דאי בהדדי קאמר הא איכא ואי שלש כיתות קאמר
הא איכא : ננעלין תנן מאליהם ומעשה ניסים : סמכינן אניסא וכל זמן
שאין ננעלין מאליהם מניחין אותם ליכנס ולא מיישינן דלמא עיילי כולהו ואין
כאן שלש כיתות : חס ושלום וכו' : נחמכת עדות תנן ד' דברים העיד
עקביא בן מהללאל וכו' וקתני התם הוא היה אומר אין משקין לא את הגיורת ולא
את המזומרת אמרו לו מעשה בכרמית שפחה שהיתה גרוסלים והשקוה שמעיה
ואבטליון אמר להם דוגמא השקוה דומין לה היו אותן שהשקוה ונדחה אמר רבי
יהודה חס ושלום שעקביא נתגדה שאין עזרה ננעלת וכו' כשהיתה ננעלת על
כל אדם בערבי פסחים שהקל גדול ורב ואין צד אחד בחכמה וביראת חטא
כעקביא : פסח מעיכין : על סם שנתמעך : פסח מעיכין עב על סם שהעם
רב : והקטירו : משמע לבדן שלא יערב חלבים של קרבן זה בחלבים של קרבן אחר
שהא כולו כאחד כל האומות של קרבן : חפיסה בעלמא : תופס כוליא ומראה
לשליח והוא נותן פול או אבן כנגדן :

מתניתין גטין פרק ו' משנה ב'

נערה המאורסה היא ואביה מקבלין את גטה רבי יהודה אומר אין שתי ידיים זוכות כאחת אלא אביה מקבל את גטה בלבד וכל שאינה יכולה לשמור את גטה אינה יכולה להתגרש

הלכה גטין דף ס"ד ע"ב

וכל שאינה יכולה לשמור וכולי. תנו רבנן קטנה היודעת לשמור את גטה מתגרשה ושאינה יודעת לשמור את גטה אינה מתגרשת ואיזו היא קטנה יודעת לשמור את גטה כל שמשמרת גטה ודבר אחר מאי קאמר אמר רבי יוחנן הכי קאמר כל שמשמרת דבר אחר מחמת גטה מתקיף לה רב הונא בר מנחם הא שוטה בעלמא היא אלא אמר רב הונא בר מנחם משמיה דרב אחא בריה דרב איקא כל שמבחת בין גטה לדבר אחר אמר רב יהודה אמר רבי אסי צרור וזורקו אגו ונוטלו זוכה לעצמו ואין זוכה לאחרים הפין ומחזירו לאחר שעה זוכה בין לעצמו בין לאחרים כי אמרייתא קמיה דשמואל אמר לי דא ודא אחת היא מאי דא ודא אחת היא אמר רב חסדא אחד זה ואחד זה זוכה לעצמו ואין זוכה לאחרים מתיב רב חיננאי וורדאן כיצד משרתתפין במבוי מניח את החבירה ואומר הרי זו לכל בני המבוי ומזכה להם על ידי

בנו

בנו ובתו הנדולים ועל ידי עבדו ושפחתו העבדים האי שפחה היכי דמי אי דא תיא שתי שערות מאי בעיא נכיה אלא לאו דלא אתיא שתי שערות וקתני זוכה לאחרים שאני שיתופי מבואות דרבנן אמר רב חסדא אי שתיק וורדאן מאי הוה ליה למימר כל דתקון רבנן בעין דאורייתא תקון ואידך פי אמרינן כל דתקון רבנן בעין דאורייתא תקון במילתא דאית ליה עיקר מן התורה אבל מילתא דלית לה עיקר מן התורה לא:

רש"י אינה מתגרשת. דכתיב ושלחה מביתו מי שמשלחה ואינה חוזרת יונאה זו שמשלחה וחוזרת הכי דרשין לה ביצמות בפרק חרש שנשא הלכך אפילו בקבלת אביה אינה מתגרשת: כל שמשמרת דבר אחר מחמת גיטה. שאם אבדה גיטה משמרת דבר אחר שאינו דומה לו וסבורה שהוא גיטה: הא שוטה בעלמא היא. ואין לה משלחה וחוזרת יותר ממנה דהולא קתני שמשמרת שטר אחר מכלל דלאו שטר הוא אלא מיד דלא דמי ליה: צרור וזורקו. קטן שנותנים לו צרור וזורקו. וכשנותנין לו אגו נוטלו: זוכה לעצמו ואינו זוכה לאחרים. אם זוכה אדם לחבירו דבר על ידי אותו קטן שנסר בידו החפץ ואמר זכה בחפץ זו לפלוני לא זכה ואם בא הטובן לחזור חזר: חפץ ומחזירו לאחר שעה. כשתובעו אותו ממונו: זוכה חף לאחרים. ומדרבנן: דא ודא. שתי תקנות אלה דינן שוה: מאי אחת היא. שניהם זוכות או שניהם שלא לזכות: וורדאן. מאנסי ורדניא נוקס: משתתפין במבוי. להיות כל הסגרות מוניאין לתוכו ויטלטלו בכולן: את החבית. שהיין בתוכה לשיתוף דסתם שיתוף ביין: מאי בעיא גביה. הרי היא יונאת בסימנין: שיתופי ונבואות דרבנן. דמדאורייתא אין איסור להכניס ולהוציא אלא מרשות הסיוד לרשות הרבים: אשתיק וורדאן. נאלם שלא השיב תשובה על תירוק זה:

מתניתין סנהדרין פרק ט' משנה ד'

מי שנתחייב בשתי מיתות בית דין נדון בחמורה. עבר עבירה שנתחייב שתי מיתות נדון בחמורה. רבי יוסי אומר

נדון

נדון בזיקה הראשונה שבאה עליו :

הלכה סנהדרין דף פ"א ע"א

נדון בחמורה פשיטא אלא איתגוררי איתגור אמר
 רבא הכא במאי עסקינן כגון שעבר עבירה
 קלה וננמר דינו על עבירה קלה וחזר ועבר עבירה
 חמורה סלקא דעתך אמינא כיון דננמר דינו לעבירה
 קלה האי נכרא קטילא הוא קא משמע לן בעא מיניה
 אבוה דרב יוסף בר חמא מרבה בר נתן מנא האי
 מילתא דאמור רבנן מי שנתחייב בכל מיתות בית
 דין נדון בחמורה דכתיב והוליד בן פריץ שופך דם
 אל ההרים אכל ואת אשת רעהו טמא ואל הנילולים
 נשא עיניו והוליד בן פריץ שופך דם כסיף את אשת
 רעהו טימא זו אשת איש בחנק ואל הנילולים נשא
 עיניו זו עז בסקילה וכתיב מות יומת דמיו בו יהיה
 בסקילה מתקיף לה רב נחמן בר יצחק אימא כוליהו
 בסקילה והוליד בן פריץ שופך דם זה בן סורר ומורה
 דבסקילה ואשת רעהו טמא זו נערה המאורסה
 דבסקילה ואל הנילולים נשא עיניו זו עז דבסקילה
 אם כן מאי קא משמע לן יחזקאל דלמא תורה קא
 מהדר אם כן איבע ליה להדוריו כי הויכי דאהררא
 משה רבינו דרש רב אחא ברבי חנינא מאי דכתיב
 אל ההרים לא אכל שלא אכל בזכות אבותיו ועיניו
 לא נשא אל נילולי בית ישראל שלא הלך בקומה
 זקופה ואת אשת רעהו לא טמא שלא ירד לאומנות
 חבירו ואל אשת נדה לא קרב שלא נהנה מקופה של
 צדקה

צדקה וכתוב צדיק הוא היה יחיד כשהיה רבן
 גמליאל מגיע למקרא הוה הירא בוכה ואמר מאן
 דעביד לכולהו הוא דחיי בחדא מינייהו לא אמר ליה
 רבי עקיבא אלא מעתה אל תטמאו בכל אלה הכי
 נמי בכולהו אין בחדא מינייהו לא אלא באחד מכל
 אלה הכא נמי מאחד מכל אלה :

רש"י

פשיטא דבחמורה נדון שהרי חף בה נתחייב דהכי סליק אדעתין
 לדון בקלה ובי איתגוררי איתגור בהם שעבר שתי עבירות אלו לא
 עבר אלא על החמורה היה נדון בה ועכשיו שהוסיף לעבור עמה עבירה אחרת
 גזון בקלה : אמר רבא ודאי אי מקמי דאתא לקמן עבדינא לתרווייהו לא
 אנטריך לאשמועינן כי אנטריך למיתנייה כגון דנגמר דינו תחלה לקלה סלקא
 דעתך אמינא וכו' : מנא האי מלתא וכו' : ואע"ג דנגמר דינו לקלה : בסקילה
 דכל דמיסב בססקילה דהיא חמורה ואי דלא נגמר דינו קודם לכן לא אנטריך
 קרא לאשמועינן : בן סורר ומורה : וקרי ליה שופך דם על גבי שמושו לשפוך
 כדאמרין שמועד כפרשת דרכים וכו' : דאיהדיה משה : במשנה תורה : אל
 ההרים לא אכל : סיפיה דקרא לדיק הוא חיה יסיה לומר זה לדיק גמור ועל
 בראש משום דלא עבר הכי לאו לדיק הוא אס עבר עבירות אחרות אלא לאו
 במשמעותיה מדריש : אל ההרים לא אכל : שלא ננטרך לכות אבותיו מתוך
 שהוא חסיד : שלא נהנה מקופה של צדקה : שהוא דבר גנאי לאדם הגון :

הלכה סוף דף קמ"ב ע"א

תניא דבי רבי יעקב אומר אין לך כל מצורה

ומצוה שבתורה שמתן שכרה בצידה שאין
 תחייית המתים תלויה בה בכבוד אב ואם כתיב
 למען יאריכון ימך ולמען ייטב לך בשילוח הקן כתיב
 למען ייטב לך והארכת ימים הרי שאמר לו אביו
 עלה לבירה והבא לי גזלות ועלך ושלח את האם
 ולקח את הבנים ובחזרתו נפל ומת היכן אריכות
 ימיו של זה והיכן טובתו של זה אלא למען יאריכון
 ימך

ימיד בעולם שכולו ארוך ולמען ייטב לך לעולם שכולו טוב ודילמא לא הוה חכי רבי יעקב מעשה חזא ודילמא מהרהר בעבירה הוה מחשבה רעה אין הקב"ה מצרפה למעשה ודילמא מהרהר בעובדת אלילים הוה דכתיב למען תפוש את בית ישראל בלבם ואמר רב אחא בר יעקב זו מחשבת עבודת אלילים הכיקאמר אסאיתא דאיכא שכר מצות בהאי עלמא תהני ליה ותנן עליה דלא ליתי לידי הרהור וליחזק אלא שכר מצות בהאי עלמא ליכא והאמר ר' אלעזר שלוחי מצוה אינן נזוקים בחזרתם שאני והאמר רבי אלעזר שלוחי מצוה אינן נזוקים לא בהולכתן ולא בחזרתן סולם רעוע הוה מקום דקבוע היוקא שאני דכתיב ויאמר שמואל איך אלך ושמע שאול והרגני אמר רב יוסף אלמלא דרשיה אחר להאי קרא כרבי יעקב בר ברתיה לא חטא מאי חזא איכא דאמרי כי האי מעשה חזא ואיכא דאמרי גישנא דר' חוצפית המתורגמן הוא דהוה מוטלת באשפה אמר פה שהפיק מרגליות ילחוד עפר והוא לא ידע למען ייטב לך בעולם שכולו טוב ולמען יאריכון ימך בעולם שכולו ארוך :

רש"י שמתן סכרה גדסה כגון כבוד ואם ושלום הקן שלל תוכל להבין מתן סכרה שמתידן הנותנים להחיות : לעולם שכולו טוב שאין בו לא היק ולא יסורין אלא טובה ובשלהי פ"ק דקידושין אמרין דרבי יעקב עובדא חזא בחדא שאמר לו אביו עלה לבירה והבא לי גזלות ועלה ושלח את האם ונטל את הבנים וקיים כיבוד אב ואם ושלום הקן ובחזרתו גבל ונתן היקן טובתו של זה והיכן אריכות ימיו אלא חי אומר למען ייטב לך לעולם שכולו טוב ולמען יאריכון ימך בעולם שכולו ארוך :

פרשת בלק

סלכס ברכות דף ט"ז ע"ב

אתמר הביאו לפניכם פתיתין ושלמים אמר רב הונא מברך על הפתיתין ופוטר את השלמים ורבי יוחנן אמר שלימה מצוה מן המובחר אבל פרוסה של חטין ושלומה מן השעורין דברי הכל מברך על הפרוסה של חטין ופוטר את השלימה של שעורין אמר רב נחמן בר יצחק וירא שמים יוצא ידי שניהן ומנו מר בריה דרבינא דמר בריה דרבינא מניח פרוסה בתוך השלימה ובוצע תני תנא קמיה דרב נחמן בר יצחק מניח הפרוסה בתוך השלימה ובוצע ומברך אמר ליה מה שמך אמר ליה שלמן אמר ליה שלום אתה ושלום משנתך ששמת שלום בין התלמידים אמר רב פפא הכל מודים בפסח שמניח פרוסה בתוך שלימה ובוצע מאי טעמא לחם עוני כתיב אמר רבי אבא ובשבת חייב אדם לבצוע ער שתי ככרות מאי טעמא לחם משנה כתיב אמר רב אשי חזינא ליה לרב כהנא דנקיש תרתי ובצע חדא רבי זירא הוה בצע אכולא שירותא אמר ליה רבינא לרב אשי והא קא מתחוי כרעכנותא אמר כיון דכל יומא לא קא עביד הכי והאידינא קעביד לא מתחוי כרעכנותא רב אמי ורב אסי כי הוה מתרמי דהו ריפתא דערובא מברכין עליה המוציא לחם מן הארץ אמרי הואיל ואתעביד ביה מצוה חדא נעביד ביה מצוה אחריתי :

רש"י פתיתין ושלמין א"ר הונא : אם רנה מברך על הפתיתין ואם הפתיתין גדולים מן שלמים לריך לברך עליהן : יונא יד שניהם • יד משלוקתו של רב הונא ור' : וניח פרוסה תחת השלימה • ומלאו שתיהן בידו ובנוע או משתיקן או מן השלימה : לחם עוני כתיב • ודרכו של עני בפרוסה לפיכך לריך שיראה כבונע מן הפרוסה : אכולא שירותא • פרוסה גדולה שהיה די לו לכל הסעודה בשבת : ריפתא דערובא • שערבו בו אתמול ערובי חגרות :

פתיתין פסחים פרק ו' משנה א' ב'

אלו דברים בפסח דוחין את השבת
שחיטתו וזריקת דמו ומיהוי קרביו
והקטר חלביו אבל צליתו והדחת קרביו
אינן דוחין את השבת הרכבתו והבאתו
מחוץ לתחום והתיכת יבלתו איז דוחין
את השבת רבי אליעזר אומר דוחין :
ב אמר רבי אליעזר והלא דין הוא
מה אם שחיטה שהיא משום מלאכה
דוחה את השבת אלו שהן משום שבות
לא ידחו את השבת : א"ל רבי יהושע
יום טוב יוכיח שהתירו בו משום מלאכה
ואסרו בו משום שבות : א"ל רבי אליעזר
מה זה יהושע • מה ראייה רשות למצוה
השיב רבי עקיבא ואמר הזאה תוכיח
שחיא

שהיא מצוה והיא משום שבות ואינה
דוחה את השבת אף אתה אל תתמה
על אלו שאעפ"י שהן מצוה והן משום
שבות לא ידחו את השבת : אמר לו ר'
אליעזר ועליה אני דן ומה אם שחיטה
שהיא משום מלאכה דוחה את השבת
הזאה שהיא משום שבות אינו דין
שתדחה את השבת וכו' :

הלכה פסחים דף ס"ט ע"ב

אמר רבי אליעזר ומה אם שחיטה וכו' ר' יהושע
לטעמיה דאמר שמחת יום טוב נמי מצודה
היא דתניא רבי אליעזר אומר אין לו לאדם ביום טוב
אלא או אוכל ושותה או יושב ושונה רבי יהושע
אומר חלקהו חציו לאכילה ושתייה וחציו לבית
המדרש ואמר רבי יוחנן ושניהם מקרא אחד דרשו
כתוב אחד אומר עצרת לה' אלהיך וכתוב אחד
אומר עצרת תחיה לכם רבי אליעזר סבר או כולו
לה' או כולו לכם ורבי יהושע סבר חלקהו חציו
לה' וחציו לכם אמר רבי אלעזר הכל מודים בעצרת
דבעינן נמי לכם מאי טעמא יום שניתנה בו תורה
הוא אמר רבה הכל מודים בשבת דבעינן נמי לכם
מאי טעמא וקראת לשבת עונג אמר רב יוסף הכל
מודים

מודים בפורים דבעין נמי לכס מאי טעמא ימי משתה
ושמחה כתיב ביה מר בריה דרבינא פולה שתא הוה
יטיב בתעניתא לבד מעצרתא ופוריא ומעלי יומא
דכפורי עצרת יום שניתנה בו תורה פוריא ימי
משתה ושמחה כתיב מעלי יומא דכפורי דתנא חייא
בר רב מדפתי ועניתם את נפשותיכם בתשעה לחדש
וכי בתשעה הם מתענין והלא בעשרי מתענין אלא
לומר לך כל האוכל ושותה בתשעה בו מעלה עליו
הכתוב כאלו מתענה תשיעי ועשרי רב יוסף ביומא
דעצרתא עבדי ליה ענלא תלתא אמר אי לא האי
יומא דקא נרים כמה יוסף איכא בשוקא רב ששת
כל תלתין יומין מהדר ליה תלמודיה ותלי וקאי
בעברא דדשא ואמר חדאי נפשאי חדאי נפשאי
לך קראי לך תנאי איני והא אמר רבי אלעזר אלמלא
תורה לא נתקיימו שמים וארץ שנאמר אם לא בריתי
יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמת מעקרא
כי עביד איניש אדעתא דנפשיה קא עביד אמר רב
אשי ולמאי דקאמר רבי אלעזר נמי יום טוב רשות
אית ליה פירכא ומה יום טוב שרהתיר בו מלאכה
של רשות לא התיר שבות שעמה שבת שלא התיר
בה אלא מלאכה של מצוה אינו דין שלא תתיר
שבות שעמה ורבי אלעזר שבות דמצוה עדיף ליה :

רש"י דבעין נמי לכס - שימח בו במאכל ובמשתה להראות שנות ומקובל
יום זה לישראל כניחיה תורה בו : כל האוכל ושותה וכו' - בפ"ג
דיומא מוקמינן להא דרשא אלעזר דתנן דאמר אין אדם מוזהר על תוספת עינו
לסתקיל ולהתענות מבעוד יום ואפילו לחיץ דאית ליה מוסיפין מחול על הקדש

זקרא

מקרא אחרינא נפקא ליה מבחרש ובקנין תשבות הילכך כי אחא האי בתשעה
לכמי אחא והכי קאמר מה שאתם עושים בתשעה דהיינו אכילה ושתיה איני קורא
עיני : תילתא - שלשי לבטן ומזכיר הוא : עבדי ליה - הוא מזהר לאנשי ביתו
להכין לו סעודה : אי לאו האי יומא - שלמדתי תורה ובתרומותי הרי אנשים
הרבה בשוק ששמן יוסף ומה בני לבנים : ותלי - נשטן : חדאי נפשאי - שמתי
נפשי : לך קראי לך תנאי - ובשביבך ולגורבך שיתי וקריתי : איני - כי אין
הנאה בתלמוד תורה אלא לתלמודים לבד : אם לא בריתי - של יומם ולילה דהיינו
תלמוד תורה שכתוב בו והגית בו יומם ולילה : אית ליה פירכא - למילתיה
דאמר מלאכת מנה דומה כ"ט שבות דמנה ספיר מיהדר ליה רבי יהושע י"ט
יוכיח נק"ו ומה שמחת י"ט שהיא רשות והתרתה בו מכוס ומלאכה לא התרתה
בו מכוס שבות שלא התרתה בה אלא מלאכת מנה כגון סמיטת קרבנות ליבור
אינו דין שלא תתיר שבות אפילו של מנה : ור"א - אמר לך האי לאו ק"ו הוא
דשבות מנה עדיפה משבות הרשות הילכך י"ט דשמחתו רשות גזרו על שבות
שלא אכל שבת דדחית מלאכה שבו מכוס מנה היא לא גזרו חכמים בה על
השבות לדחות את המנה :

הלכה גטין דף ל"ו ע"א

תנן החס פרוזבול אינו משמט זה אחד מן הדברים
שהתקין הלל הזקן כשראה את העם שנמנעו
מלהלוות זה את זה ועברו על מה שכתוב בתורה
השמר דף פן יהיה דבר עם לבבך בליעל ונוי עמד
והתקין פרוזבול וזה הוא גופו של פרוזבול מוסרני
לכם דיינים שבמקום פלוני שכל חוב שיש לי אצל
פלוני שאנבנו כל זמן שארצה והדיינים חותמים
למטה או העדים ומי איכא מידי דמדאוריית משמטא
שביערת והתקין הלל דלא משמטא אמר אבוי
בשביעית בזמן הזה ורבי היא דתניא רבי אומר וזה
דבר השמיטה שמוט בשתי שמיטות הכתוב מדבר
אחת שמיטת קרקע ואחת שמיטת כספים בזמן
שאתה משמט קרקע אתה משמט כספים בזמן שאי

אתה

אתה משמט קרקע אי אתה משמט כספים ותקינו
 רבנן דתשמט זכר לשביעית ראה הלל שנמנעו העם
 מלהלוות זה את זה עמד והתקין פרוזבול ומי איכא
 מידי דמדאורייתא לא משמטא שביעית ותקנו רבנן
 דתשמט אמר אבוי שיש ואל תעשה הוא רבא אמר
 הפקר בית דין הפקר דאמר רבי יצחק מנין שהפקר
 בית דין הפקר שנאמר כל אשר לא יבא לשלשת
 ימים בעצת השרים והסננים יחרם הוא וכל רכושו
 איבעיא להו כי דהתקין הלל פרוזבול לדריה הוא
 דתקין או דלמא דדרי עלמא נמי תקין למאי נפקא
 מינה לבטוליה אי אמרת לדריה הוא דתקין מבטלין
 ליה אלא אי אמרת לדרי עלמא נמי תקין הא אין בית
 דין יכול לבטל דברי בית דין חברו אלא אם כן גדול
 דימנו בחכמה ובמנין מאי תא שמע דאמר שמואל
 לא כתבינן פרוזבול אלא איבבי דינא דסורא איבבי
 דינא דנהרדעא ואי סלקא דעתך דדרי עלמא נמי
 תקין בשאר בי דינא נמי לכתבו :

רש"י אינו משמט • מאחר שכתב פרוזבול אינו משמט חובו בשביעית :
 מוסרי לבס • את שטרותי שאתם תהיו נוגשים ואני לא אגוש
 ולקמן מוקי דיש כח בידם להפקיע ממונו של זה וליתן לזה במקום שיש סייג
 ותקנה : והתקין הלל • דלא תשמט ועקר דבר מן התורה : בשביעית בזמן
 סוף • והלל כרבי ס"ל דא"שביעית להשמטת מלוה בזה דרבנן היא ואע"ג
 דהלל בבית שני הוה ס"ל לאב"י דבבית שני הוהיל ולא היה יוכל נוהג לא כהגו
 שמיטין מדאורייתא והאמרינן בערבין מנו יוצלות לקדש שמיטין מדרבנן קאמר
 ומנחתו בתלמודי רבינו יצחק הלוי שכתב במסכת גיטין בירושלמי מנין שאין
 השמיטה נוהגת אלא בזמן שיוכל נוהג כנאמר חוה דבר השמיטה שמוט אמת
 שמיטת היוכל ואמת שמיטת שביעית אבל בתורה כהנים ראי' דשביעי' נוהג בזמן

שאין יוכל נוהג ואומר אני שהיא מחלוקת : בזמן שאי אתה משמט קרקע •
 כגון עכשיו שטילה קדושת הארץ : אי אתה משמט כספים ואף על פי שהשמטת
 כספים חובת הגוף היא ואינה תלויה בארץ ילפינן בהיקשא דלא נהגא : ואמור
 רבנן דתשמט • בזמן הזה זכר : לשביעית • שלא תשתכח תורת שביעית :
 ומי איכא מידי דמדאורייתא לא משמטא שביעית • בזמן הזה כרבי : ואמור
 רבנן דתשמט • ומנא הלוה גולן על פיהם : שב ואל תעשה • הלוה היה שב
 וצטל ואינו עושה המנוה לפרוע את חובו ולא עקר ליה בידים וכו' מותר
 לעקור דבר מן התורה כגון כופר ולולב ודומיהן בעצמות בהאשה רבא דלא
 עקרה בידים היא : רבא אמר לעולם בין לרבנן דפליגי אדר' ואמרי שביעית
 להשמטת מלוה בזמן הזה דאורייתא ותקין הלל דלא תשמט בין לר' דאמר לאו
 דאורייתא ואמור רבנן דתשמט לא תיקשי דבר דבדבר שבמוון אין כאן עקירת
 דבר מן התורה במקום סייג וגדר דהפקר בית דין שבמוון הפקר : יחסר כל
 רכושו • באנשי כנסת הגדולה כתיב : לבטוליה • להוסיב ב"ד אי אכשור דרי
 שלא יהו מונעין מלהלוות נצטל את תקנת הלל שאפי' כתב בפרוזבול ישמט :
 לא כתבינן פרוזבול • דלא אלים לאפקועי ממונא : אלא בי דינא דסורא •
 רב : בי דינא דנהרדעא • שמואל דבי אמרה שמואל להך מילתא וכי אתשיל
 סך שאלתא בני מדרשא הוה בי דינא דרב אמר ורב אסי וסינו דמפני דילמא
 כי תקין הלל נמי לדרי עלמא לא תקין אלא כגון בי דינא דרב אמר ורב אסי :

מתניתין סנהדרין פרק' משנה ה'

הכה תכה את יושבי העיר וגומר •
החמרת והגמלת העוברת ממקום
למקום • הרי אלו מצילין אותה • שנאמ'
החרם אותה ואת כל אשר בה וגומר
מכאן אמרו נכסי צדיקים שבתוכה
אובדין • שבחוצה לה פליטין • ושל
רשעים בין שבתוכה • בין שבחוצה לה
הרי אלו אובדין :

סלכה סנהדרין דף ק"ב ע"א

החרם אותה ואת כל אשר בה וכו' תנו רבנן
 החרם אותה ואת כל אשר בה פרט לנכסי
 צדיקים שבחוצה לה ואת כל אשר בה לרבות נכסי
 צדיקים שבתוכה שללה ולא של שמים ואת כל שללה
 לרבות נכסי רשעים שחוצה לה אמר רבי שמעון
 מפני מה אמרה תורה נכסי צדיקים שבתוכה יאבדו
 מי נרם להם שידורו בתוכה ממונם לפיכך ממונם
 אבד אמר רב ואת כל שללה תקבץ לרבות נכסי
 רשעים שבחוצה לה אמר רב חסדא ובנקבצים
 לתוכה אמר רב חסדא פקדונות של אנשי עיר
 הנדחת מותרים היכי דמי אלומא דעיר אחרת
 ואיתנהו בנווה פשיטא דמותרין לאו שללה הוא
 ואלא דידהו ואיתנהו בעיר אחרת אי דנקבצין לתוכה
 אמאי מותרין ואי אין נקבצין לתוכה הא אמרה הדא
 זמנא לא לעולם דעיר אחרת דמפקדי בתוכה והכא
 במאי עסיקין כגון דקביל עליה אחריות מהו דתימא
 כיון דקביל עליה אחריות כדידה דמי קא משמע לן
 אמר רב חסדא בהמה חציה של עיר הנדחת וחציה
 של עיר אחרת אסורה עסה חציה של עיר הנדחת
 וחציה של עיר אחרת כותרת מאי טעמא בהמה
 כמאן דלא פליגא דמאי עסה כמאן דפליגא דמאי
 בעי רב ספרא בהמת עיר הנדחת מהו דתיהני בה
 שחיטה לטהרה מידי נבילה לפי חרב אמר רחמנא
 לא שנא שחטה משחט לא שנא קטלא מקטל אי
 דלמא

דלמא כיון דשחטה מהניא לה שחיטה מאי תיקו בעי
 רב יוסף שיער נשים צדקניות מהו אמר רבא הא
 דרשעיות אסור לתקבוץ ושרפת כתיב מי שאינו
 מחוסר אלא קביצה ושריפה יצא זה שמחוסר תלישה
 וקביצה ושריפה אלא אמר רבא בפואה נכרית היכי
 דמי אי דמחובר בנופה כנופה דמיא לא צריכא
 דתלי בסיכתא כנכסי צדיקים שבתוכה דמי ואבד
 או דלמא כיון דעילה ונפקה כלבושה דמי תיקו :

רש"י פהרס אותה פרט לנכסי צדיקים שבחוצה לה פהרס היו נדיקים דריס
 בתוכו והו' להו נכסים מופקדים במקום אחר ביד אחרים אין מחרימין
 אותן אבל נכסים שיש להם באותו העיר מחרימין אותן וטעמא מפורש לקמן :
 אמר ר"ש מפני מה וכו' בכל דוכתין דריס ר"ש טעמא דקראי : ה"ל : אמר
 רב ואת כל שללה אשר בה לרבות נכסי רשעים שבחוצה לה : אר"ל ובקבצין
 לתוכה : נכסי רשעים הקרובים לעיר שיכולים לקבצם לתוך העיר באותו יום
 עגמו שבנסין שלל העיר לרחוב לשרפן הן אבודין עמה אבל רחוקים דאין מגיעין
 לעיר אינן אבודין וזקאי שכבר היו לתוכה אלא שמעכשו היו מופקדין ביד אחרים
 אבל לא היו מעולם בתוכה כגון דנפלה להם בירושה לא קרינא ביה שללה ואין
 פממונן אבד : אלא דידהו דבני עיר הנדחת מופקדים הם בעיר אחרת :
 הא אר"ל ובקבצין לתוכה : והא אין נקבצין : דקבל עליו אחריות : בני
 עיר הנדחת : כמאן דל"פ : אי אפשר לבית בשר בלא שחיטה ואפילו שחטה
 מיסחט אין בשחיטתו כלום דלא לשחיטה קיימא אלא למיתה ושחיטת' זו היא מיתה
 שבהמה ואין היתר אפילו החני שאין של עיר הנדחת דכי שחט לסימן דעיר הנדחת
 אינו שוחט אלא מיתה ולא מהניא ביה שחיטה : עיסה : כל אימת דבעי פליג
 לה ואין חלק כל עיר הנדחת מעורב בו : לא שנא שחטה משחט לא שנא קטלה
 מקטל : דבין בשחיטה ובין בהריגה קרינא ביה לפי חרב דאפילו שחטה מיתה
 בעלמא היא ולא מהני מידי או דילמא לפי חרב היינו שלא כדרך שחיטה אבל
 דרך שחיטה מהניא ליה לטהרה מידי נבילה דנהי דלאכילה איתסרה ואיסור
 הנאה הוא אבל מיהני לטהרה מידי נבלה : שער נשים נדקניות : שבגיר הנדחת
 מהו מי הוו בכלל ואת כל שללה ששרף או לא : רשעיות : פשיטא לן דשרף עם
 שלל העיר : תלישה : שרץ לגלחה : פואה נכרית : גדיל של פשרות דעלמא
 שעיסיפ

שעשים לנו קומביא ליה לרב יוסף אס של נדקניות הוי : מחובר בגופה - שנקשר
זה : כגופה דמי - וכסס שאין שורפין מלבושין שעליהן סהרי נדקניות הן כן
אין שורפין אותו גדיל : דתלי בסכתא - תלה אותו גדיל ביתד ואין קושרין בה
עכשו : כיון דעילה ונפקה - רגילה לקושרה תדיר אעפ"י שלא קשרתו עכשו
כל מקום שיאס שס נידון כמלבוס שעליה דכל סעתיא דעתה עליה ובשאר
מלבושין דמי :

מתניתין - בכורות פרק א' משנה ו'

המפריש פדיון פטר חמור ומת רבי
אליעזר אומר חייבין באחריותו
כחמש סלעים של בן וחכמים אומרים
אין חייבין באחריותו כפדיון מעשר
שני העיד רבי יהושע ורבי צדוק על
פדיון פטר חמור שמת שאין כאן
לכהן כלום מת פטר חמור רבי אליעזר
אומר יקבר ומותר בהנאתו של טלה
וחכמים אומרים אין צריך להקבר
והטלה לכהן :

הלכה בכורות דף י"ב ע"ב

רבי אליעזר אומר חייבים באחריותו אמר רב יוסף
מאי טעמא דרבי אליעזר דכתיב אך פדה תפדה
וגומר - מה בכור אדם חייב באחריותו אף בכור בהמה
טמאה חייב באחריותו אמר ליה אביי אי מה בכור
אדם

אדם מותר בהנאה אף בכור בהמה טמאה מותר וכי
תימא רבי נמי והתנן מת פטר חמור רבי אליעזר אומר
יקבר מאי יקבר לאו דאסור בהנאה לא יקבר כבכור
אדם אלא אדם בכור הוא דבעי קבורה פשוט לא בעי
קבורה ועוד תניא מודה רבי אליעזר בישראל שיש
לו ספק פטר חמור בתוך ביתו שמפריש טלה עליו והוא
שלו - אלא אמר רבא אמר קרא אך פדה תפדה לפדייה
הקשתיו ולא לדבר אחר תנן התם הערכין בשעתן
ופדיון הבן אחר שלשים יום פדיון פטר חמור לאלתר
פדיון פטר חמור לאלתר ורמינהי אין בערכין ובפדיון
הבן ובנזירות ובפטר חמור פחות משלשים ומוסיפין
עד עולם - אמר רב נחמן לומר שאם פדאו פדוי
מכלל דבנו אם פדאו אינו פדוי - והא איתמר הפודה
את בנו בתוך שלשים יום - רב אמר בנו פדוי לאו
איתמר עלה אמר רבא דכולי עלמא מעכשו אין בנו
פדוי רב ששת אמר לומר שאינו עובר עליו מתיב רמי
בר חמא מצותו כל שלשים יום מכאן ואילך - או פודהו
או עורפו מאי לאו מצוה לשהות כל שלשים יום לא
מצוה לפדותו כל שלשים יום אי הכי מכאן ואילך
פודהו או עובר עליו מיבעי ליה אלא אמר רבא לא
קשיא הא רבי אליעזר דמקיש הא רבנן דלא מקשי :

רש"י חייב באחריותו - אס הפרש פדיונו ואזד : מותר בהנאה - קודם
פדיונו : יקבר כבכור אדם - לא נוסח דאסור בהנאה אלא נוסח
דאיתקם לבכור אדם וסתיס בכור אדם ניהן לקבורה : מודה ר"א - אע"ג דבדאי
פטר חמור סבירא ליה דכל כמה דלא מיט פטר חמור ביד כהן לא מיפריק
מודי הוא בספק ט"ל לתת פדיון לבכור אלא מפריש וכו' ומדמנריך לאפרושי
טלה לאפקועיה איסוריה מכלל דס"ל פטר חמור אסור בהנאה : לפדייה הקשתיו
בכור בהמה טמאה לבכור אדם בתיקויב באקריות פדיונו ולא לדבר אחר להנאה :

הערכין

הערכין בטעתן שאם היה מבין חדש עד חמש שנים בטעה שאמר ערכי עלי והמתין שלא נתנו עד שיבא בן שש שנים לו ערך אחר כדכתיב בפרשת ערכין אפילו הכי לא יהיה אלא בטעה שהעריך : אחר שלשים : כדכתיב ופדויו מן חדש וגו' : ופדיון פטר חמור לאלתר : בתמיה : אין בערכין פחות מכן שלשים : קינו נערך כדכתיב בפרשה : ובגזירות : סתם נזירות שלשים יום כדכתיב קודש יהיה יהיה בגימט' שלשים הו' : ומוסיפין : שש ערך לכל זמן שהוא עומד בו כדכתיב בפרשה וכן נזיר נודר בזור ארבע וחמש שנים ואם המתין מפדיון בנו ומפדיון פטר חמור כמה שנים עדין יכול לפדותו ואינו נותן יותר : לומר שאם פדאו פדוי : הא דקתני לעיל פדיון פטר חמור לאלתר שאם פדאו לאלתר אבל עיקר מנות פדה לא מקיים : מכלל דבנו : מדאוקמת ליה בדעבד וקתני הן אחר שלשים מכלל דאם פדאו בתוך שלשים אינו פדוי : והא איתמר : בפרק יש בכור : דכ"ע מעכשיו : היבא דאמר ליה מעכשיו יחול פדיון זה אינו פדוי כי פלגי היבא דאמר עכשיו אני נותן מעות והפדיון לא יחול עד לאחר שלשים : רב שסת אמר : לעולם מנות פדיון לאלתר והאי דקתני אין בערכין ופטר חמור פחות משלשים שאינו עובר עליו עד שלשים יום מכאן ואילך עובר : מאי לזו מניה לשהותו : כר"ג וקשיא לר"ס : מניה לפדותו : דמאלתה עד שלשים היו זמן פדייה ומכאן ואילך עובר : אלא אמר רבא : לעולם מניה לשהותו ואפ"ה כרב נקמן לא מתרינגא ולא קשיא הא דקתני שלשים יום מניה לשהותו : רבי אליעזר הוא דמקיש בכור בהמה עמיה לבכור אדם והא דקתני לאלתר רבנן פיא דמתניתין דלא מקשי :

פרשת פנחס

הלכה ברכות דף מ"ג ע"ב

תנו רבנן ששה דברים נגאיו לו לתלמיד חכם אל יצא כשהוא מבושם לשוק ואל יצא יחידי ברילה ואל יצא במנעלים המטולאים ואל יספר עם אשה בשוק ואל יסב בחבורה של עמי הארץ ואל יכנס באחרונה לבית המדרש ויש אומרים אף לא יפסיע פסיעה גסה ואל יהלך בקימה זקופה אל יצא כשהוא מבושם לשוק אמר רבי אבא בר רביה רבי חייא בר אבא אמר ר' יוחנן במקום

במקום שחשודים על משכב זכור אמר רב ששת לא אמרן אלא בבגדו אבל בגופו זיעה מעברא ליה אמר רב פפא ושערו כבגדו דמי ואמרי לה בגופו דמי ואל יצא יחידי ברילה משום חשדא ולא אמרן אלא דלא קביע ליה עידנא אבל קביע ליה עידנא מידע ידיע דלעידניה קאויל ואל יצא במנעלים המטולאים מסייע ליה לרב חייא בר אבא דאמר רב חייא בר אבא גנאי הוא לתלמיד חכם שיצא במנעלים המטולאים איני והא רבי חייא בר אבא נפיק אמר מר זוטרא בריה דרב נחמן בטלאי על גבי טלאי ולא אמרן אלא בפנתא אבל בגילדא אית לן בה ובפנתא לא אמרן אלא באורחא אבל בביתא לית לן בה ולא אמרן אלא בימות החמה אבל בימות הגשמים לית לן בה ואל יספר עם אשה בשוק אמר רב חסדא ואפילו היא אשתו תניא נמי והכי אפילו היא אשתו ואפילו היא בתו ואפילו היא אחותו לפי שאין ההכל בקיאין בקרובותיו ואל יסב בחבורת של עמי הארץ מאי טעמא דילמא אתי לאמשוכי בתרייהו ואל יכנס באחרונה לבית המדרש משום דקרו ליה פושע ויש אומרים אף לא יפסיע פסיעה גסה דאמר מר פסיעה גסה נוטלת אחד מחמש מאות ממאור עיניו של אדם מאי תקנתיה להדריה בקדושא דבי שמישי ואל יהלך בקומה זקופה דאמר מר המהלך בקומה זקופה אפילו ארבע אמות כאלו דוחק רגלי שכינה דכתיב מלא כל הארץ כבוד :

רש"י שחשודים על משכב זכור : מנעמין ענמן כדי שיחאוו להם : ושערו כבגדו דמי דלא שכיח ביה זיעה : ואמרי לה בגופו : דשכיח ביה זיעה

זיעה : ומסוס חסדא . של ונות : דלא קביע ליה עידנא . שלא קבע לו רבו קביעות
ללמודו בלילה : בפנחסא . אנפי' ליה בלעו טעל גבי הרגל : גילדא . עקב שקורין
סול'א צימות הגשמים . הטיע מנסהו : אפילו היא אשתו . שאין הכל מכירין
בה והושדין אותו : דקרו ליה פושע . מתענל : בקדושה דבי שמי' . ששותה
כוס של קדוש בשבת בלילה :

מתניתין פסחים פרק ו' משנה י"ג

שתי חבורות שהיו אוכלות כבית
אחת אלו הופכין את פניהם
הילך ואוכלין ואלו הופכין את פניהם
הילך ואוכלין והמחם באמצע
וכשהשמש עומד למזוג קופץ את פיו
ומחזיר את פניו עד שמגיע אצל
חבורתו ואוכל והכלה הופכת את פניה
ואוכלת :

הלכה פסחים דף פ"ו ע"ב

והכלה הופכת את פניה וכו' מאי טעמא אמר
רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן מפני
שהיא בושא רב הונא בריה דרב נחן איקלע לבי רב
נחמן בר יצחק אמרו ליה מדה שמך אמר להו רב
הונא אמרו ניתיב מר אפוריא יתיב יהבו ליה כסא
קבליה בחד זימנא ושתייה בתרי זימני ולא אהדר
אפיה אמרו ליה מאי טעמא קרית לך רב הונא אמר
להו בעל השם אני מאי טעמא כי אמרו לך ניתיב
אפוריא

אפוריא יתבת אמר להו כל מדה שיאמר לך בעל
הבית עשה חוץ מצא מאי טעמא כי יהבו לך כסא
קבלת בחד זימנא אמר להו מסרבין לקטן ואין
מסרבין לגדול . מאי טעמא אשתותיה בתרי זימני
אמר להו דתניא השותה כוסו בבת אחת הרי זה
גנרן שנים דרך ארץ שלשה מגסי הרוח מאי טעמא
לא אהדרת אפך אמר להו כלה הופכת פניה תנן ר'
ישמעאל ברבי יוסי אקלע לבי רבי שמעון ברבי יוסי
בן לקוניא יהבו ליה כסא קבליה בחד זימנא ושתייה
בחד זימנא אמרי ליה לא סבר לה מר השותה כוסו
בבת אחת הרי זה גנרן אמר להו לא אמרו בכוסך
קטן וייןך מתוק וכריסי רחבה אמר רב הונא בני
חבורה נכנסין בשלשה ויוצאין אפילו באחד אמר
רבה והוא דעייל בעידנא דרנילי למיעל והוא דרגש
בהו דיילא אמר רבינא ונותנן שכר דמים וצריך
האחרון להוסיף דמים ולית הלכתא כוותיה :

רש"י מפני שהיא בושא . לאכול לעיני האנשים על ידי שמתכלס בש
יתיב ומיטה מקום הסב חשובין היא והקטנים יושבין על גבי ספסלון
ונורג עגמו בחשיבות : קבלה בחד זימנא . ולא סירב עד שיפגרו בו : ושתייה
בתרי זימני . הפסיק בו : ולא אהדר אפיה . לגד אחר אלף טהה לעינין :
בעל הכס אני . מקטנותי כך קוראים לי רב הונא : מ"ט כי אמרי לך תיב
אפוריא יתבת . ולא יסבת על גבי קרקע ולא על גבי ספסל ולהכי בעו ליה שלא
היה מנהגם כך ותמיהא להו : כל מה שיאמר לך בע"כ עשה . מתניתא היא
במש' דרך ארץ בפ' בן עזאי : מסרבין לקטן . מלקבל דבריו עד שיפגרו בו :
ואין מסרבין לגדול . שכן במלכים שאמרו לאברהם כן תעשה ולא סירבו בו
וללוט אמרו כי ברחוב נלחן עד ופגרו בס מאוד : כלה הופכת פניה תנן . ואין
דרך האים להפוך פניו : רבי ישמעאל ברבי יוסי . כריסו רחבה הואי כדאמר
בשוכר את הפועלים : בני קבורה . לאו בפסק קאי : בני חבורה . שמש

אחשמש בסעודתן נכנסין בשלשה להסב ואם בא יחיד או שנים והסבו אין על
שמשם לשמש עליהו : יונאין באחד . אחד כל מי שסיים אכילתו קודם אם בא
ללאת יאז אעס' שקשה לשמש לשרת היחידים שנשארו : והוא דעילי בעידנא
דעילי אינשי . שאין האחרון מאריך יותר משעת סעודה : והוא דרגס כהו
דיילא . שהודיעו לשמש שזה דרכן ללאת אחד אחד לפי שטורח הוא לשמש היחידים
ונריך האחרון להוסיף דמים . לשמש :

הלכה גטין דף ע"ט ע"ב

תניא אמר רבי שמעון מפני מה אמרו הניזקין
שמין להם בעידיהם מפני הגזלנין ומפני
החמסנין כדי שיאמר אדם למה אני גוזל ולמה אני
חומס למחר בית דין יורדין לנכסי וניטלין שדה נאה
שלי וסימכין על מה שכתוב בתורה מיטב שדהו
ומיטב כרמו ישרם לפיכך אמרו הניזקין שמין להן
בעידית ומפני מה אמרו בעל חוב בבינונית כדי שלא
יראה אדם לחבירו שדה נאה ודירה נאה ויאמר
אקפוץ ואלונו כדי שאנבנו בחוכי לפיכך אמרו בעל
חוב בבינונית אלא מעתה יהא בזבורית אם כן אתה
נועל דלת בפני לוויין כתובת אשה בזבורית דברי ר'
יהודה רבי מאיר אומר בבינונית אמר רבי שמעון
מפני מה אמרו כתובת אשה בזבורית שיותר ממה
שהאיש רוצה לישא האשה רוצה לינשא דבר אחר
אשה יוצאה לרצונה ושלא לרצונה והאיש אינו
מוציא אלא לרצונו מאי דבר אחר וכי תימא כי היכי
דכי מפיק לה איהו תקינו לה רבנן כתובה מיניה כי
נפקא איהו נמי ליתקני ליה רבנן כתובה מינה תא
שמעו אשה יוצאה לרצונה ושלא לרצונה והאיש אינו
מוציא

מוציא אלא לרצונו אפשר דמשהו לה בנישא כתובת
אשה בזבורית . אמר מר זוטרא בריה דרב נחמן לא
אמרן אלא מיתמי אבל מיניה דידיה בבינונית .
מיתמי מאי איריא כתובת אשה אפילו כל מילי נמי
דהא תנן אין נפרעין מנכסי יתומים אלא מן הזיבורית
אלא לאו מיניה לעולם מיתמי וכתוב' אשה אצטריכא
ליה סקא דעתד אמינא משום חינוא אקילו רבנן גבה
קא משמע לן :

רש"י גזן . לא יהיב דמי חמסן יהיב דמי : יונאה לרצונה וכי' . על כרחם
בעל זוגרסה : מאי דבר אחר . היכי הויא טעמא לכתובה למי שקל
בזבורית : וכי תימא . כלומר מילתא אחריתי קאמר ולא טעמא לזיבורית הוא :
אפשר דמשהו לה . ולא יהיב לה ביטה וכיון דלא אשה מדעתיה גרסה : אלא
מיתמי . כגון כתובת אלמנה : ומשום חינוא . שיהו אנשים נושאין קן בעיני
הנשים וינשאו להם :

מתניתין סנהדרין פרק י"א משנה ה'

נביא השקר המתנבא מה שלא שמע
ומה שלא נאמר לו מיתתו בידי
אדם אבל הכובש את נכואתו והמוותר
על דברי נביא ונביא שעבר על דברי
עצמו מיתתו בידי שמים שנאמר אנכי
אדרוש מעמו :

הלכה סנהדרין דף פ"ט ע"ב

המוותר על דברי נביא מנא ידע דאיענש דירב
ליה אות והא מיכה דלא ירב ליה אות
ואיענש

ואיענש היכא דמוחזק שאני דאי לא תימצא הכי
אברהם בהר המוריה היכי שמע ליה יצחק אלהיו
בהר הכרמל היכי סמכי עליה ועבדי שחוטי חוץ
אלא היכא דמוחזק שאני ויהי אחר הדברים האלה
והאלהים נסה את אברהם אחר מאי אמר רבי יוחנן
משום רבי יוסי בן זמרא אחר דבריו של שטן דכתיב
ויגדל הילד ויגמל וגו' אמר שטן לפני הקדוש ברוך
הוא רבוני של עולם זקן זה חננתו למאה שנה פרי
בטן מכל סעודה שעשה לא היה לו תור אחר אז
גזול אחד להקריב לפניך אמר לו כלום עשה אלא
בשביל בנו אם אני אומר לו זבח את בנך לפני מד
זבחו פויד והאלהים נסה את אברהם ויאמר קח נא
את בנך א'ר שמעין בר אבא אין נא אלא לען בקשה
משל למלך בשר ודם שעמדו עליו מלחמות הרבה
והיה לו גבור אחד ונצחן לימים עמדה עליו מלחמה
חזקה אמר לו בבקשה ממך עמוד לי במלחמה זו
שלא יאמרו ראשונים אין בהן ממש אף הקדוש ברוך
הוא אמר לאברהם ניסיתך בכמה נסינות ועמדת
בכולן עכשיו עמוד לי בנסיון זה שלא יאמרו אין
ממש בראשונים את בנך שני בניו יש לי את יחידך
זה יחיד לאמו וזה יחיד לאמו אשר אהבת תרוייהו
דחימנא להו את יצחק ופל כן למה כדי שלא תטרף
דעתו עליו קדמו שטן לדרך אמר לו הנסה דבר אליך
תלאה הנה יסרת רבים וידיים רפות תחזק כושל
יקומן מיליך כי עתה תבא אליך ותלא אמר לו אני
בתימי

בתומי ארף אמר לו הלא יראתך כסלתך אמר לו זכר
נא מי הוא נקי אבד כיון דחזא דלא קא שמיע ליה
אמר ליה ואלי דבר יגונב כך שמעתי מאחורי
הפרגוד שאיל לעולה ואין יצחק לעולה אמר לו כך
עונשו של בדאי שאפילו אמר אמת אין שימעין לו
רבי לוי אמר אחר דבריו של ישמעאל ליצחק אמר
לו ישמעאל ליצחק אני גדול ממך במצות שאתה
מלתה בן שמונת ימים ואני כן שלש עשרה שנה
אמר לו ובאבר אחד מנרה בי אם אומר לי הקבצה
זבוח עצמך לפני אני זיבח מיד והאלהים נסה את
אברהם :

רש"י ונאל ידע • הו' גברא סוה נביא אמת סהקדוש ברוך הוא עונשו
והלא שמו סבור סוהו נביא הסקר לפיכך מוותר על דבריו : היכא
דמוחזק • סהו' נדיק ונביא אמת : שאני • ולא בני אדם : היכי שמע ליה
יצחק • סהו' דבר אמת סלא נאמר לבוס אדם להקריב את בנו : שחוטי חוץ :
סברי בית המקדש סוה ברושלים : הנסה דבר אליך תלאה • וכי היה לאויבך
לנסותך בדבר סהו' תלאה אותך ומכרית את זרעך : הנה יסרת רבים • רגית
והקייית כל בני העולם בדברים ועתה הנה נא להלכותך ולבהלך :

הלכה בנרות ק"ל ע"ג

תנו רבנן הבא לקבל דברי חברות צריך לקבל
בפני שלשה חברים ואפילו תלמיד חכם
צריך לקבל בפני שלשה חברים זקן ויושב בישיבה
אינו צריך לקבל בפני שלשה חברים שכבר קיבל עליו
משעה שישב אבא שאל אומר אף תלמיד חכם אינו
צריך לקבל בפני שלשה חברים ולא עוד אלא
שאחרים מקבלים לפניו אמר רבי יוחנן כימי בנו של
רבי

רבי חנינא בן אנטיגנוס נשנית משנה זו רבי יהודה ורבי יוסי איסתפק להו מילתא בטהרות שדרו רבנן לגבי בנו של רבי חנינא בן אנטיגנוס אזילו אמרו ליה לעיין בה אשכחוהו דקא טעין טהרות איתבי רבנן מדידיה לגבייהו וקאי איהו לעיוני בה אתו אמרו ליה לרבי יהודה ורבי יוסי אמר להו רבי יהודה אביו של זה בזה תלמידי חכמים אף הוא מבזה תלמידי חכמי אמר לו רבי יוסי כבוד זקן יהא מונח במקומו אלא מיום שחרב בית המקדש נהגו כהנים סלסול בעצמן שאין מוסרין את הטהרות לכר אדם תנו רבנן חבר שמת אשתו ובניו ובני ביתו דהוי הן בחזקתן עד שיהשדו וכן חצר שמוכרין בה תכלת דהרי היא בחזקתה עד שתיפסל :

רש"י נשנית משנה זו • דאפילו תלמיד חכם נריך לקבל : בטהרות • כסד' טהרות לא גרסינן בטהרות ענין אירע להן עעש' ונסתפקה הלכה : שדרו רבנן • שדרו זוג דרבנן : איתבי רבנן מדידיה • מתלמידין שקבלו עליהם דברי חכמות איתבי בהדי הנך שלחין וקאי איהו לעיוני בשאלתם : אביו של זה וכו' אגב ריתמיה קאמר ולא היא : כבוד זקן האב והבן : סלסול אעלה רבי חנינא בן אנטיגנוס כהן היה : בחזקתה עד שתיפסל • שימכרו בה קלא אילן לשם תכלת :

פרשת מטות

הלכה ברכות דף מ"ז ע"א

רבי זירא חלש על לגביה רבי אבהו קביל עליה אי מתפח קטינא חריד שקי עבידנא יומא שבא לרבנן אתפח עכד סעודתא לכולהו רבנן כי מטא

מטא למשרי אמר ליה לרבי זירא לישרי לן מר אמר ליה לא סבר לה מר להא דרבי יוחנן דאמר בעל הבית בוצע שרא להו כי מטא לברוכי אמר ליה נבריד לן מר אמר ליה לא סבר לה מר להא דרב הונא דמן בבל דאמר בוצע מברך ואיהו כמאן סבירא ליה כי הא דאמר רבי יוחנן משום ר' שמעון בן יוחאי בעל הבית בוצע ואורח מברך בעל הבית בוצע כדי שיבצע בעין יפה ואורח מברך כדי שיברך לבעל הבית מאי מברך יהו רצון שלא יבוש בעל הבית בעולם הזה ולא יכלם לעולם הבא ורבי מוסיף בה דברים ויצלח מאד בכל נכסיו ויהיו נכסיו ונכסיו מוצלחים וקרובים לעיר ואל יישלוש שטן לא במעשי דיו ולא במעשי דינו ואל יודקק לא לפניו ולא לפנינו שום דבר הרהור חטא ועבירה ועון מעתה ועד עולם :

רש"י קטינא וכו' כך היו קורין לרבי זירא וטעמיה מפרש בבבא מניעא בהסוכר את הסועלים : כי מטא לברוכי • ליפנא דשירותא כלומר לפרום ברכת המוניח ולאכול : רב הונא דמבבל • היינו רב הונא סתמיהא לפני שמכשוו היה רבי זירא בלרן ישראל במקום רבי אבהו והוא עלה מבבל קאתר הכי : קרובים לעיר • שיכול לראותן בעל הבית תמיד ולדעת מה הן נריבין : נכסיו • קרקעותיו :

מתניתין פסחים פרק ה' משנה א'

האשה בזמן שהיא בבית בעלה שחט עליה בעלה ושחט עדיה אביה תאכל משל בעלה הלכה רגל ראשון לעשות בבית אביה שחט עליה אביה ושחט

ושחט עליה בעלה תאכל במקום שהיא
רוצה יתום ששחטו עליו אפוטרופוסין
יאכל במקום שהוא רוצה עבד של שני
שורתפין לא יאכל משל שניהן מי
שחציו עבד וחציו בן חורין לא יאכל
משל רבו :

סלכה פסקים דף פ"א ע"א

תאכל במקום שהוא רוצה שמעת מינה יש
ברירה מאי רוצה בשעת שחיטה ורמינהו
אשה רגל הראשון אוכלת משל אביה מכאן ואילך
רוצה אוכלת משל אביה רוצה משל בעלה לא קשיא
כאן ברדופה לילך כאן בשאינה רדופה דכתיב אז
הייתי בעיניו כמוצאת שלום ואמר רבי יוחנן ככלה
שנמצאת שלימה בבית חמיה ורדופה לילך להניד
שבחה בבית אביה בדכתיב והיה ביום ההוא נאום
ה' תקראי אישי ולא תקראי לי עיד בעלי אמר רבי
יוחנן ככלה בבית חמיה ולא ככלה בבית אביה
אחות לנו קטנה ושדים אין לה אמר רבי יוחנן זו עלם
שזכתה ללמוד ולא זכתה ללמד אני חומה ושדי
כמנדלות אמר רבי יוחנן אני חומה זו תורה ושדי
כמנדלות ארו תלמידי חכמים ורבא אמר אני חומה
זו כנסת ישראל ושדי כמנדלות אלו בתי כנסיות
ובתי מדרשות אמר רב זו טרא בר טוביה אמר רב

מאי

מאי דכתיב אשר בנינו כנשיעים מנודלים בנעוריהם
בנותינו כזויות מחוטבות תבנית היכל אשר בנינו
כנשיעים אלו בחורי ישראל שלא טעמו טעם חטא
בנותינו כזויות אלו בתולות ישראל שאונדות בתיהן
לבעליהן וכן הוא אומר ומלאו כמזרק כזוורת מוזבת
איבעית אימא מהכא מזוויני מליאים מפיקים מין הא
זן מחוטבות תבנית היכל אלו ואלו מעלה עליהם
הכתוב כאלו נבנה היכל בימיהם :

רש"י

שמעת מינה יש ברירה קא סלק דעתיה ומקום שהיא רוצה בשעת
אכילה קאמר ואמרין הוברר דשחיטה ויריקה דהאי פסח שפיר
אזודריק עלה דהאי אתתא : בשעת שחיטה . שאלנו את פיה בשעת שחיטה
ואמרה בזה אני רוצה : אוכלת משל אביה מן הסתם . מתניתין בשאינה רדופה
לילך תמיד לבית אביה דבית בעלה חביב לה הלכך כל שאר הרגלים ודאי שייכא
בתריה ורגל ראשון ספק וברייתא ארדופה הלכך רגל הראשון ודאי בתר אביה
מכאן ואילך ספק : כמונחת שלום . נתחבבתי עליו ונמנחתי שלימה לו : להניד
שבחה . היך מקובלת היא בבית חמיה : ושדים . להניק אחרים : אין לה .
שאין הנאה ממנה : זו עלם שהיה בה דניאל שנאמר ואני דניאל הייתי בשטן
אשר בעולם המדינה וזה ללמוד ולא רבן תורה בישראל אבל בגל גידלה עורא
הסופר דכתיב הוא הכין לבבו לדרוש בתורת ה' וללמוד חק ומשפט בישראל :
ושדי . אלו תלמידי חכמים המניקין אחרים כשדים הללו : כמנדלות . שמינים
על הדור : כנשיעים . נטיעות יונקות שלא נתקלקלו עדיין ולא אירע בהן שבר
שאונדות פתחיהן לבעליהן כותמות פתחיהן עד שיודקקות לבעליהן ואינן נבעלות
לאחרים לשון אחר שמוגדות פתחיהן של גדה לבעליהן לפרוש מהן ואף על פי
שתאונות רבה : וכן הוא אומר ומלאו כמזרק כזויות מוזבת . מה זויות דהתם
כתב בהו ומלאו הכא כמי בנותינו כזויות על ידי שמתמלאות תאוה ואין נוקקות
אלא עד שיבואו בעליהן : כאילו נבנה היכל בימיהן . דהכי משמע מחוטבות
בבנין היכל תבנית לשון בנין :

מתניתין גטין פרק ט' משנה י'

**בית שמאי אומרים לא יגרש אדם
את אשתו אלא אם כן מצא בה**

דבר

דבר ערוה שנאמר כי מצא בה ערות
דבר ובית הלל אומרים אפילו הקדיחה
תבשילו שנאמר כי מצא בה ערות
דבר רבי עקיבא אומר אפילו מצא
אחרת נאה הימנה שנאמר והיה אם
לא תמצא הן בעיניו :

סלכה נסין דף ז' ע"א

רבי עקיבא אומר אפילו מצא אחרת במאי קא
מיפלגי בדריש לקיש דאמר ריש לקיש כי
משביש בארבע לשונות אי דלמא אלא דהא בית
שמאי סברי כי מצא בה ערות דבר דהא מצא בה
ערות דבר ורבי עקיבא סבר כי מצא בה ערות דבר
אי נמי מצא בה ערות דבר אמר ליה רב פפא לרבא
לא מצא בה לא ערוה ולא דבר מהו אמר ליה מדגלי
דחמנא נבי אונס לא יוכל לשלחה כל ימיו כל ימיו
בעמוד והחזר קאי התם הוא דגלי דחמנא אבל הכא
מאי דעבד עבד אמר ליה רב משרשיא לרבא אם
לבו לגרשה והיא יושבת תחתיו ומשמשתו מהו קרי
עליה אל תתרוש על רעך רעה והוא יושב לבטח
אתך תניא היה רבי מאיר אומר כשם שהדעית
במאכל כך דעות בנישים יש לך אדם שזכוב נופל
לתוך כוסו וזרקו ואינו שותהו זו היא מדת פפוס בן
יהודה שהיה נועל בפניו אשתו ויצא ויש לך אדם
שזכוב

שזכוב נופל לתוך כוסו וזרקו ושותהו זו היא מדת
כל אדם שמדברת עם אחיה וקרוביה ומניחה ויש לך
אדם שזכוב נופל לתוך תמחוי מוצצו ואוכלו זו היא
מדת אדם רע שרואה את אשתו יוצאה וראשה פרוע
וטווה בשוק ופרומה משני צדדיה ורוחצת עם בני
אדם עם בני אדם סלקא דעתך אלא במקום שבני
אדם רוחצין זו מצוה מן התורה לגרשה שנאמר כי
מצא בה ערות דבר ונר כי שנא שלח רבי יהודה אומר
אם שנאתה שלח רבי יוחנן אומר שנאו המשלח ולא
פליגי הא בזווג ראשון הא בזווג שני דאמר רבי אלעזר
כל המגרש אשתו ראשונה אפילו מובח מוריד עליו
דמעות שנאמר וזאת שנית תעשו כסות דמעה את
מזבח ה' בכי ואנקה מאין פנות אל המנחה ולקחת
דצון מידכם ואמרתם על מה על כי ה' העיד ביניך ובין
אשת נעוריך אשר אתה בנדת בה והיא חברתך ואשת
בריתך :

רש"י כי משמע ד' לטעות במקום ארבע לטעות הללו נכתב כי בתורה
במקום אם במקום פן במקום אלף במקום אשר וכו' .
(ועיין ברש"י בגמרא באורך) : דהא מנא בה . מפני שמנא בה הא לאו הכי
לא גרסנה וכו' נתי הכי משמע ליה לטון מפני מפני שמנא בה או ערוה או
דבר ואם לאו לא גרסנה הילכך לא תמנא מן דקאמר קרא היינו מפני שמנא
בה כדמפרש ביה ולא משום חן של נוי : ור"ע . מפרש ליה להאי כי בלשון
אם הילכך תרי מילי נינהו אם לא תמנא חן של נוי בעיניו ואם מנא בה ערות
דבר : לא מנא בה לא ערוה ולא דבר לכו' וגרסה מהו . מי כיפיק ליה
לאהדורה או לא : נבי אונס האונס את הנערה בתולה : לא יוכל לשלחה כל
ימיו . ואמרינן במסכת מכות דהאי כל ימיו קרא יתירה הוא ונא ללמדך לא
יוכל לשלחה ואם שלח לא יהא בשלחה כל ימיו שנית דין כופין אותו להחזירה
ואינו לוקה על שלחו שנתקו הכתוב לעשה של עינו והחזר מכלל דלכל

המגרשים אינם בעמוד והחזר דאי כל מגרשי נכותיקן בעמוד וחזר למה לי לבלוי
בהאי : ויהו : יש עונש בדבר או לא : שדיעות בנזבל : דעות בני אדם
חלוקות באסטניס של מאל ומסתה יש שהוא איסטניס וקן בנזבל מחמת
ויזאום מועט ויש שאינו איסטניס כל כך ויש שאינו איסטניס כלל כך דעות
בני אדם חלוקות בפרישות יש מקפיד על פרישות מועט ויש שאינו
מקפיד כל כך ויש שאינו מקפיד כלל : פסוס בן יהודה : בעלה של
אשה אחת היה וכיוצא לשוק נועל דלת בכניה בלא תדבר לכל אדם ומידה שאינה
הוגנת היא זו שמתוך כך איבה נכנסת ביניהם ויוונה תחתיו : ופרומה משני
גדדיה : אלל אינלי ידיה כדרך אדומיות שבגרפת שבסרן נראה מנידיהן : עם
בני אדם סלקא דעתך : אם כן רגלים לדבר שוונה היא ואסורה : במקום שבני
אדם רוחנים : והיא נכנסת לעיניהם לאחר יניחתן כסקן לונשין בגדיהם : כי
שנא שלה : פסוק הוא בנבואות מלאכי : אם שנאת שלה : כר'ע אם שנאת
היא לפני המקום שלה כב'ש ואית דגרסי שני המשלה וזו שמעתי שני המשלה
לפני המקום ואפילו לב'ה נהי ללא כייפינן שלא להניח מיהו שני הוא : וזו
האסון : אשת נעורים ובה משתעי קרא כדכתיב בתריה אשת נעורך וכתיב
ונשמרתם ברוחכם ובאשת נעורך אל יבגוד :

הלכה נכות דק ג' ע"ב

אמר רב יהודה אמר שמואל האומר לחבירו על
מנת שלא תשמטני שביעית שביעית משמטת
לימא קסבר שמואל מתנה על מה שכתוב בתורה הוא
וכל המתנה על מה שכתוב בתורה הנאו בטל והוא
אתמר האומר לחבירו על מנת שאין לך עלי אונאה
רב אומר יש לו עריו אונאה ושמואל אומר אין לו
עליו אונאה היא איתמר עלה אמר רב ענן לדידי
מפרשא לי מיניה דשמואל על מנת שאין לך עלי
אונאה אין לו עריו אונאה על מנת שאין בו הונאה
הרי יש בו הונאה הכא נמי על מנת שלא תשמטני
בשביעית אין שביעית משמטתו על מנת שלא
תשמטני שביעית שביעית משמטתו תנא המלוה את
חבירו

חבירו סתם אינו רשאי לתובעו פחות משלשים יום
סבר רבה בר בר חנה קמיה דרב למימר הני מילי
במלוה בשטר דלא עביד איניש דמרה דכתב שטר
בציר מתלתין יומין אבל מלוה על פה לא אמר ליה רב
הכי אמר חביבי אחד המלוה בשטר ואחד המלוה על
פה תניא נמי הכי המלוה את חבירו סתם אינו רשאי
לתובעו פחות משלשים יום אחד המלוה בשטר ואחד
המלוה על פה אמר ליה שמואל לרב מתנה לא תיתב
אכרעיך עד דמפרשת לה להא שמעתא מנא הא
מלתא דאמור רבנן המלוה את חבירו סתם אינו רשאי
לתובעו פחות משלשים יום אחד המלוה בשטר ואחד
המלוה על פה אמר ליה דכתיב קרבה שנת השבע
שנת השמטה ממ שמע שנאמר קרבה שנת השבע איני
יודע שהיא שנת שמטה אלא מה תלמוד לומר שנת
השמטה לומר לך שמטה אחרת שהיא כזו ואיזו זו
המלוה את חבירו סתם שאינו רשאי לתובעו בפחות
משלשים יום דאמר מר שלשים יום בשנה חשוב שנה :

רש"י לדידי מפרשא לי וכו' אין לו עליו אונאה : שהמתנה על מה שכתוב
בתורה הנאו קיים ואם אמר לו על מנת שאין בו אונאה אין זה
מתנה שימחול לו אונאתו אלא הוא התנה עמו שאינו מונחו במכר זה והרי
אנו רואים שיש בו אונאה ובהאי מודה שמואל דיש לו עליו אונאה הכא נמי אם
אמר ליה ליה הלויני על מנת שלא תשמטני אתה בשביעית תנאי הוא זה ואף
על פי שהתנה על מה שכתוב בתורה הנאו קיים אבל אם אמר לו על מנת
שלא תשמטני שביעית השביעית אינה מסורה בידו להתנות שלא תהא השביעית
משמטת לפיכך אין כאן תנאי : חביבי : תרגום של דודי רבי חייא אחי אביו הוה
שהיא כזו : שקרויה שנה :

מתניתין בכורות פרק ג' משנה ב'

רבן שמעון בן גמליאל אומר הדוקה
בהמה

בהמה מניקה מן הנכרי אינו חושש
שמה בנה של אחרת היה נכנס לתוך
עדרו וראה את המבכירות מניקות ואת
שאינן מבכירות מניקות אינו חושש
שמה בנה של זו בא לו אצל זו ושמה
בנה של זו בא לו אצל זו :

סלכה בכורות דף כ"ד ע"א

תניא הלוקח בהמה מניקה מן הנכרי הבא אחריו
בכור מספק מפני שמרחמת אף על פי שאינה
יולדת רבן שמעון בן גמליאל אומר דבר בחזקתו וכן
היה רבן שמעון בן גמליאל אומר הנכנס לתוך עדרו
בלילה וראה כעשר כחמש עשרה מבכירות ושאינן
מבכירות יולדות למחר השנים ומצא זכרים תלויין
בשאינן מבכירות ונקבות תלויות במבכירות אינו חושש
שמה בנה של זו בא לו אצל זו איבעיא להו דבר
בחזקתו דקאמר רבן שמעון בן גמליאל דאינה מרחמת
אלא אם כן יולדת הא אינא דאוליד היישינן לרחמו
או דילמא דידה מרחמא דלא דידה לא מרחמא למאי
נפקא מינה למילקא ענה משום אותו ואת בנו אי
אמרת דידה מרחמא דלא דידה לא מרחמא לקי ואי
אמרת דלא דידה נמי מרחמא לא לקי מאי תא שמע
רבן שמעון בן גמליאל אומר הלוקח בהמה מן הנכרי
אינו חושש שמה בנה של אחרת היה מי קתני הוא
היה קתני הכי קאמר אינו חושש שמה בנה של אחרת
אלא אם כן היה לה ולד מעיקרא תא שמע נכנס בתוך
עדרו וראה את המבכירות מניקות ואת שאינן
מבכרות

מבכירות מניקות אינו חושש שמה בנה של זו בא לו
אצל זו או שמה בנה של זו בא לו אצל זו אמאי ליחוש
דילמא רחומי רחים במקום דידה לא שבקה דידה
ומרחמא דלא דידה תא שמע דבר בחזקתו וכולי
מאי לאו רישא דומיא דסיפא מה סיפה ודאי דידה
אף רישא ודאי דידה מידי איריא האי כדאיתא והאי
כדאיתא ומאי וכן אפטורה דבכורה :

רש"י מרחמת אוהבת בן חברתה : ומנא זכרים טולדים עכשיו תלויין
וכרוכין ויונקין הוקיעות שנפטרו כבר מן הבכורה ונקבות הנולדות
עכשיו מנא תלויות במבכירות דהשתא אין כאן לכאן כלום דזכרים אין טוס
בכור שהרי בני הוקיעות הן ונקבות התלויות במבכירות אין דין בכורות נוהגת
בהן : אין חוששין להחמיר ולספקן בספק בכורות ולומר שמה בנה של זו בא
לו אללו וזכרים בני המבכירות שאינה מרחמת וולד בהמה אחרת : אלל אם
כן יולדת אם היה לה ולד מתקלה להאי ודאי אי נמי לא היה האי וולד
דידה פטורה מן הבכורה דהא הו"ל אחרינא ומיהו היכא דילדה היישינן לרחמו
שמרחמת ולד בהמה אחרת : למאי נ"מ . הא לענין בכורה ממה נפשך פטורה
דאי האי לאו דידה הא הו"ל אחרינא : למילקי עליה . דהאי שברוך אחריה
מסוס אותו ואת בנו : לא לקי . דלמא לאו דידה הוא : אין חוששין וכו' .
אלמא בודאי דילה מוחזק ליה דלא מרחמא אלל דידה : מי קתני . אין חוששין
שמה בנה של אחרת הוא : היה קתני . והכי קאמר ממה נפשך פטורה מן הבכור
דאין חוששין שיהא ערקמא בן חברתה אלל אם כן היה לה ולד אחר מעיקרא הילכך
לענין בכור ודאי פטור אלל לענין אותו ואת בנו ספיקא הואי : דילמא רחומי רחים
הואיל ולכוון הו' ולדות אלל ודאי אפילו ילדה אינה מרחמת אלל שלה ומשני במקום
דידה וכו' : הדבר בחזקתו . וכן כלומר דקתני סיפא וכן היה רשב"ג אומר הנכנס
וכו' מאי לאו מדסיפא דקתני וכן וכו' : ודאי דידה דכל סדא ומדא סתמי בה
דידה הו"ל דהא אמרת במקום דידה לא שבקה דידה ומרחמא ללאו דידה רישא
נמי דקתני דבר בחזקתו בודאי דידה מוחזק לה ולענין אותו ואת בנו נמי לקי :
הא כדאיתא . וסיפא ודאי רישא ספק : ומאי וכן . הואיל ולא דמו : ומשני
לפטורא . להא דמי דכי היכי דסיפא פטורות ודאי דהא ודאי נקבות תלויות
במבכירות דלא שבקה דידה דקאי קמה ומרחמא ללאו דידה רישא נמי פטורות
אין הבכורות ודאי דאי נמי לאו דידה הוא יולדת אחרינא ואינה מרחמת אלל
אם כן יולדת ולעולם לענין אותו ואת בנו ספק :

הלכה ברכות דף מ"ז ע"ב

אמר רב יהודה ברירה דרב שמואל בר שילת משמיה דרב אין המסובין רשאין לאכול כלום עד שיטעום הבוצע יתיב רב ספרא וקאמר לטעום איתמר למאי נפקא מינה שחייב אדם לומר בלשון רבו תנו רבנן שנים ממתנין זה לזה בקערה שלשה אין ממתנין הבוצע הוא פושט ידו תחלה ואם בא לחלוק כבוד לרבו או למי שנדול הוימנו הרשות בידו רבה בר בר חנה הוה עסיק ליה לבריה בי רב שמואל בר רב קטינא קדים וייתיב וקמתני ליה לבריה אין הבוצע רשאי לבצוע עד שיכלה אמן מפי העונים רב חסדא אמר מפי רוב העונים אמר ליה רמי בר חמא מאי שא רובא דאכתי לא כליא ברכה מיעושא נמי לא כליא ברכה אמר ליה שאני אומר כל העונה אמן ויותר מדאי אינו אלא טועה תנו רבנן אין עונין לא אמן חטופה ולא אמן קטופה ולא אמן יתומה ולא יזרוק ברכה מפיו בן עזאי אומר כל העינה אמן יתומה יהיו בניו יתומים חטופה יתחטפו ימיו קטופה יתקטפו ימיו וכל המאריך באמן מאריכין לו ימיו ושנותיו :

רש"י לטעום איתמר אין חלוק בדבר אלא שחייב לומר בלשון רבו : קדים רבה בר בר חנה ליטב על השלחן ולטנות לבנו הלכות סעודה לפי שהתן רגל לבצוע והיה מלמדו היחך יעשה : לבצוע : לפרוס הפרוסה מן הפת : עד שיכלה אמן מפי העונים : אמן אחר ברכת המוניח דחף עניית אמן מן הברכה היא ואמרינן בפ' כינר מברכין גריך שתכלה ברכה קודם בניעה : חטופה : שקורין את האלף בחטף ולא בפתח ואומר אמן והוא גריך לומר אמן : קטופה : שזקוק קריאת הגוף שאינו מוניחם בפה שתהא נכרת : יתומה :

אלא שמוע הברכה אלא שמוע שטונין אמן והא דאמרינן בהללל שבאלכסנדריה של מנרים היו מניקים בסודרים כשהגיע מן לענות אמן אלמלא לא שמוע וקא ענו הנהו מדע ידעי שהם עונים אחר ברכה ועל איזו ברכה הם עונים אלא שלא היו שומעים את הקול : ולא יזרוק ברכה מפיו : במהירות שדומה עליו כמשא אלא שמקו קבוע הוא לו :

הלכה פסחים דף ק"ז ע"א

תנו רבנן זכור את יום השבת לקדשו זכרהו על היין אין לי אלא ביום כלילה מנין תלמוד לומר זכור את יום השבת לקדשו כלילה מנין אדרבה עיקר קדושה בלילה הוא קדיש דכי קדיש תחילת יומא בעי לקדושי ותו כלילה מנין תלמוד לומר זכור את יום תנא מיהדר אליה וקא נסיב ליה קרא דיממא הכי קאמר זכור את יום השבת לקדשו זכרהו על היין בכניסתו אין לי אלא כלילה ביום מנין תלמוד לומר זכור את יום השבת ביום מאי מברך אמר רב יהודה בורא פרי הגפן רב אשי איקלע למחוזא אמרו ליה ליקדיש לן מר קדושא רבה הבו ליה סבר מאי ניהו קדושה רבה אמר מכדי כל הברכות כולן בורא פרי הגפן אמרי ברישא אמר בורא פרי הגפן ואגיד ביה תזויה להווא סבא דגתין ושרתי קרי אנפשיה החכם עניו בראשו אמרו בני רבי חייה מי שלא הבדיל במוצאי שבת מבדיל והולך בכל השבת כולו ועד כמה אמר רבי זירא עד רביעי בשבת כי הא דיתבי רבי זירא קמיה דרב אסי ואמרי ליה רב אסי קמיה דרבי יוחנן ויתיב וקאמר לענין גישין חדא בשבתא תרו ותלתא בתר שבתא ארבע וחמשה ומעלי

ומעלי יומא קמי שבתא אמר רבי יעקב בר אידי אבל
לא על האור אמר רב ברונא אמר רב הנוטל ידיו
לא יקדש אמר להו רב יצחק בר שמואל בר מרתא
אכתי לא נח נפשיה דרב שכחתינהו לשמעתיה
זימנין סניאין הוה קאימנא קמיה דרב זימנין דחביבא
עליה ריפתא מקדש אריפתא זימנין דחביבא ליה
חמרא מקדש אחמרא :

רש"י לקדשו • משמע משעה שמתקדש היום : אין לי אלא ביום • לקמיה פריך
אדרבה עיקר קדושת בליה הוא דכניסתו היא קדושתו : קדושת רבה בע"ה ואפ"ה
קרי ליה קידושא רבה דאכולהו קידושא אמרי לה : ואגיד ביה • האריך בו : עד ד'
בשבת אבל מרביעי ולהלן גבי שבת הבא מתחשב : לענין גיטין • אמר ליה סרי זה
גיטך על מנת שתתני לי מאתים זוז אחר השבת או שאמר קודם השב' תתני לי : אבל
לא על האור • אם לא בירך בורא מלאי האש במוצאי שבת טוב אינו נזכר :
כטל ידיו לא יקדש • דקידושא מפסיק בין נטילה לאכילה והוי כהיסח הדעת
ובני נטילה אחריתית בתר קידושא : דחביבא ליה ריפתא • שהיה רעב מקדש
אריפתא אלמא לא בעי נטילה אחריתית אלא מעיקרא משי ואכל נהמא דקידושא :
דחביבא ליה חמרא • שהיה נמא :

מתניתין סוטה פרק א' משנה א'

המקנא לאשתו רבי אליעזר אומר
מקנא לה על פי שנים ומשקה
על פי עד אחד או על פי עצמו רבי
יהושע אומר מקנא לה על פי שנים
ומשקה על פי שנים :

הלכה סוטה דף ב' ע"א ודף ג'

המקנא דיעבד אין לכתחילה לא קסבר תנאי
דין אסור לקנאות אמר רב חסדא
זנותא

זנותא בביתא כי קריא לשומשמא ואמר רב חסדא
תוקפא בביתא כי קריא לשומשמא אידי ואידי
באיתתא אבל בנכרא לית לן בה ואמר רב חסדא
בתחלה קודם שחטאו ישראל היתה שכינה שורה
עם כל אחר ואחד שנאמר כי ה' אלהיך מתהלך
בקרב מתניך כיון שחטאו נסתלקה שכינה מהם
שנאמר ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריו
(דניב) דרש רב עירא זמנין אמר לה משמיה דר'
אמי זמנין אמר לה משמיה דר' אסי כל האוכל
לחם בלא נטילת ידים כאלו כא על אשה זונה שנאמ'
כי בעד אשה זונה עד ככר לחם אמר רבא האי בעד
אשה זונה עד ככר לחם בעד ככר לחם עד אשה
זונה מיבעי ליה אלא אמר רבא כל הבא על אשה
זונה לסיף מבקש ככר לחם אמר רבי זריקא אמר רבי
אלעזר כל המזולל בנטילת ידים נעקר מן העולם
אמר רבי חייא בר אשי אמר רב מים ראשונים צריך
שינבויה ידיו למעלה מים אחרונים צריך שישפיל
ידיו למטה תניא נמי תבי הנוטל ידיו צריך שינבויה
ידיו למעלה שמא יצאו המים חוץ לפרק ויחזרו וישמאו
את הידים אמר רבי אבהו כל האוכל פת בלא ניגוב
ידים כאילו אוכל לחם טמא שנאמר ויאמר ה' ככרה
יאכלו בני ישראל את לחמם טמא וכו' :

רש"י אסור לקנאות • שוביח ענינו לדי תגר ואת אשתו לדי כיוול ואפ"ה
היא טסורה : קריא • תולעת של שומשומין האוכלתן כך הזנות
מחברת את הבית : תוקפא • כעס : אידי ואידי • תקפא זנותא דאמרין
דמחברת את הבית : באיתתא • כשהאשה זונה או כעסנית לפי שהאשה
מתעסקת

ותפסקת צונויה ואינה עושה מלאכתה ולא משמרת ביתה ומפקרת את כל
עמלה למונאפוס : קודם שנטאו ישראל בעריות : עם כל אחד ואחד בניו :
בסתלקה ויהי : מלבד לביתם דאינו יכול לראות בעבירות שבביתו : כי בעד
אשה וזנה וגו' . הסתא דרש ליה מסיפיה לרשיה בשביל ככר לחם אדם מתחייב
בעונש של אשה וזנה . במילתיה דרבא גרסינן בעד ככר לחם עד אשה וזנה מצעי
ליה דנושמע בשביל ככר לחם רב העונש עד כדי עונש אשה וזנה והוא הדין נמי
אי הוה כתיב עד אשה וזנה בעד ככר לחם לא הוה קשיא לרבא מידי דודאי
מסיפיה לרשיה מדרש קרא אלא עד ובעד קא קשיא ליה דגבי ככר לחם הוה ליה
למימר בעד וגבי אשה וזנה הוה ליה למימר עד : המולא . שאוכל תמיד בלא
נטילת ידים : נעקר . דעובר על דברי חכמים חייב מיתה דכתיב ופורן גדר
ישכנו נפש : מים ראשונים שלפני המזון : פיגביה ידיו . ראבי אנבעותיו מיהו
המים ומשפיען לגד זרועותיו ולקמן מפרש טעמא : במא ילאו המים חון לפרק
וכו' . כדהנין במסכת ידים שגריך ליהן מים על ידיו בני פעמים הראשונים מטהרין
את הידים והשניים מטהרין את המים הטובים על ידיו כנטמאו בתחלה
וממת ידים וכו' (ועיין ברש"י באורך) : אחרונים . כל אחר הסעודה מסייעו
חכמים מפני שמלה סדומית יש שמטמא את העינים : גריך להספיל ידיו למטה
כדי שתרד הוהמא של תבטיל שבדי שהרי להטביר הוהמא הן : כל האוכל בלא
נגוב ידים דבר מלאם הוא ומשוב כטומאה שנאמר ככה יאכלו בני ישראל את
לחמם טמא אלמא דבר מלאם קרי טומאה :

הלכה מכות דף י' ע"א

אמר רבי יוסי בר חנינא מאי דכחייב חרב אל
הבדים וניאלו חרב על צוארי שונאיהם
של תלמידי חכמים שיושבין ועוסקין בתורה בד בבד
ולא עוד אלא שמשפשוין כתיב הכא וניאלו וכתיב
התם אשר נויאלנו ולא עוד אלא שחוטאין שניאמר
ואשר חטאנו ואי בעית אימא מהכא נואלו שרי צוען
רבינא אמר כל האוהב ללמד בהמון לו תבואה והיינו
דאמר ר' הרבה תורה למדתי מרבירי ומחבירי
יותר מהם ומתלמידי יותר מכולן אמר רבי יהושע
בן לוי מאי דכתיב עומדות היו רגלינו בשעריך
ירושלם

ירושלים מי גרם לרגלינו שיעמדו במלחמה שערי
ירושלים שהיו עוסקים בתורה ואמר רבי יהושע בן
לוי מאי דכתיב שיר המעלות לדוד שמחתי באומרים
לי בית ה' נלך אמר דוד לפני דהקדוש ברוך הוא
רבנו של עולם שמעתי בני אדם שהיו אומרים מתי
ימות זקן זה ויבוא שלמה בנו ויבנה בית הבחירה
ונערה לרגל ושמתתי איל הקב"ה טוב יום בחצרך
מאלף טוב לי יום אחד שאתה עוסק בתורה לפני
מאלף עולות שעתיד שלמה בנך להקריב לפני על גבי
המזבח ומכוונות להן דרכים וכו' תניא רבי אליעזר
בן יעקב אומר מקלט היה כתוב על פרשת דרכים
כדי שיכיר הרוצח ויפנה שם אמר רב כהנא מאי
קרא תבין לך הדרד עשה הכנה לדרך רב חמא בר
חנינא פתח לה פתוחא להאי פרשתא מהכא טוב
וישר ה' על כן יורה חטאים בדרך אם לחטאים יורה
קל וחומר לצדיקים רבי שמעון בן לקיש פתח לה
פתחא להאי פרשתא מהכא ואשר לא צדה והאלהים
אנה לידו וגו' כאשר יאמר משל הקדמוני מרשעים
יצא רשע ינו' במה הכתוב מדבר בשני בני אדם
שהרגו את הנפש אחד הרג בשונג ואחד הרג במזיד
לזה אין עדים ולזה אין עדים הקב"ה מזמין לפונדק
אחד זה שהרג במזיד יושב תחת הסולם וזה שהרג
בשונג יורד בסולם ונפל עליו והרגו זה שהרג במזיד
נהרג וזה שהרג בשונג גולה . אמר רבה בר רב הונא
אמר רב הונא ואמרי לה אמר רב הונא אמר רבי

אלצור

אלעזר מן התורה מן הנביאים ומן הכתובים בדרך שאדם רוצה לילך בה מוליכין אותו מן התורה דכתיב לא תלך עמהם וכתיב קום לך אתה מן הנביאים דכתיב אני ה' אלהיך מלמדך להועיל מדריכך בדרך תלך מן הכתובים דכתיב אם ללצים הוא יליץ ולענוים יתן חן :

רש"י נואלו שרי נוען • נשאו שרי נוק אלמא הנואל נשא לחטוא : ללמד בהמון • מרבה תלמידים : לו תבואה • לפי שכל ידיהם ירבה הפלפול ונותן לב לתרץ קטיוותיהם : בשערך • בשביל שערך : מאלף עולות וכו' • מקרא כתיב אלף עולות יעלה שלמה וגו' : מקלט היה כתוב על פרשת דרכים • בכל מקום שהיו שני דרכים מפוללים אחד פונה לעיר ומקלט היה עץ תקוע באותו דרך וכתוב בו מקלט : פתח לה פתחא • כשהיה רוצה לדרוש בפ' רונקיס היה מתחיל בן : והאלהים אנה לידו • זהו שאמר הכתוב כאשר יאמר מושל הקדמוני מרשעים ינא רשע מושל הקדמוני היא התורה שהיא מושל הקב"ה שהיא קדמונו של עולם והיא אמרה מרשעים ינא רשע והיכן אמרה והאלהים אנה לידו והיא קב"ה מוניא ומכסול לאדם לחטוא אלל על ידי שהיו שניהם רשעים ההורג והנהרג ההורג היה חייב גלות ואין עד בדבר והוא לא גלה והנהרג היה חייב מיתה ואין עד בדבר ולא נהרג לפיכך הקב"ה מוזמן לפונדק אחד וכו' • צמה הכתוב מדבר . והאלהים אנה לידו נופל עליו והרגו • ויש עדים ויגלה על כרחו : בדרך תלך • בדרך אשר תבחר לילך : אם ללצים נא אדם להתחבר : הוא יליץ • אין מעכבין בידו :

מתניתין בכורות פרק ד' משנה ה' ו'

הנוטל שכרו להיות רואה בכורות אין שוחטין (על פיו) אלא אם כן היה מומחה כאילא ביבנה שהתירו לו חכמים להיות נוטל ארבעה איסרות בבהמה דקה וששה בגסה בין תמים בין

בין בעל מום : ו הנוטל שכרו לדרון דיניו בטלים להעיד עדותו בטרה להזות ולקדש מימיו מי מערה ואפרו אפר מקדה אם היה כהן וטמאוהו מתרומתו מאכילו ומשקו וסכו ואם היה זקן מרכיבו על החמור ונותן לו שכרו כפועל :

הלכה בכורות דף כ"ט ע"א

הנוטל שכרו וכו' מאי טעמא האי נפיש טירחיה והאי לא נפיש טירחיה בין תם ובין בעל מום בשלמא בעל מום משום דקא שרי ליה אלא תם אמאי דאם כן אתי למיחשדיה ואמרי האי בעל מום תם הוא והאי דקא שרי ליה משום אנרא אי הכי תם נמי אמרי בעל מום הוא והא דלא קשרי ליה סבר כי היכי דלישקול אנריה זימנא אחריתי חד זימנא תקינו ליה רבנן תרי זימני לא תקינו ליה רבנן הנוטל שכרו לדרן וכו' מנהני מילי אמר רב יהודה אמר רב דאמר קרא ראה למדתי אתכם וגו' מה אני בחנם אף אתם בחנם תניא נמי הכי כגאשר צוניה' אלהי מה אני בחנם אף אתם בחנם ומנין שאם לא מצא בחנם שילמד בשכר תלמוד לומר אמת קנה ומנין שלא יאמר כשם שלמדתיה בשכר כך אלמדנה בשכר

תלמוד

תלמוד לומר אמת קנה ואל תמכור. להוות ולקדש מימיו מי מערה ואפרו אפר מקלה ורמינהו המקדש במי הטאת ובאפר הטאת הרי זו מקודשת אף על פי שהוא ישראל אמר רבי לא קשיא כאן בשכר הבאה ומלוי כאן בשכר הזאה וקידוש דיקא נמי דקתני הכא להוות ולקדש והתם קתני דהמקדש במי הטאת ובאפר הטאת שמע מינה :

רש"י עמי טעמא • לדקה ארבע איסרות ולגסה ששה גסה נפיש טירחיה להשליכו לארץ לבפותו ולראותו מומו : אלף תס • כי אמר להו מוס עובר הוא אחי שקיל אגרא הא לא מהני ליה מיד דניסר קאשר ליה : דאס כן • דלא שקיל אגרא אתי למהכדיה כי אמר בעל מוס הוא : תרי וימי לא תקיט ליה רבנן • דכי הוה אמר תס הוה שקיל אגריה וכי מית ליה לקמיה כמה וימנין לא שקיל מידי הילכך ליכא חסדא : מנא הני מילי • דאין טולין שכר על הוראה ותלמוד תורה טילמד : אמת • תורה הרי זו מקודשת • אלמא יכול ליתן שכר דאי לא במאי מקדש לה אעפ"י שהוא ישראל ואפי' זה ישראל דכהני רבלין בהואה ובקידוש : שכר הבאה • האפר טילך ממקום רחוק לירובלים להביא האפר : ושכר מילוי • המים מני למשקל דאגר טירחיה שקיל ולא הכשר המנוה : כאן שכר הואה וקידוש • שהיא היא הכשר מנות לא שקיל : בני חטאת • דמשמע מילי המים ובאפר איכא לזקמה בהבאת אפר :

ספר חק לישראל

ספר דברים

הלכה בנרות דף כ"א ע"א

אמר רבי ישמעאל בן אלישע שלשה דברים סח לי סוריא לשר הפנים אל תטול חלוקך בשחרית מיד השמש ותלבש ואל תטול ידיך ממי שלא נטל ידיו ואל תחזיר כוס אספרנוס אלא למי שנחנו לך מפני שתכספית ואמרי לה איסתלגנית של מראכי חבלה מצפין לו לאדם ואומרין אימרי יבוא אדם לידי אחד מדברים הללו וילבד אמר רב יהושע בן לוי שלשה דברים סח לי מלאך המות אל תטול חלוקך שחרית מיד השמש ותלבש ואל תטול ידיך ממי שלא נטל ידיו ואל תעמוד לפני הנשים בשעה שתחזורת מן המרת מפני שאני מרקד ובא לפניהן וחרבי בידי ויש לי רשות לחבל ואי פנע מאי תקנתיה לינשוף מדוכתיה ארבע אמות אי איכא נהרא ליעבריה ואי איכא דרכא אחרינא לזיל בה ואי איכא גודא ליקום אחורא ואי לא ליהדר אפיה וליסא ויאמר ה' אל השטן ינער ה' בך וגו' עד דחלפי מיניה אמר רבי זירא אמר רבי אבהו ואמרי לה במתניתא תנא עשרה דברים נאמרו בכוס של ברכה טעון הדחה ושטיפה חי ומלא עיטור ועיטוף נוטלו בשתי ידיו ונוותנו בימין ומנבירו מן דהרקע

טפת ונותן עיניו בו ויש אומרים אף משגרו במתנה
לאנשי ביתו . אמר רבי יוחנן אנו אין לנו אלא ארבעה
בלבד הדחה שטיפה היא ומלא :

רש"י סוריאל . מלאך חשוב לבא לפני המלך : אל תטול חוקך . שחית
מיד השמש אלף אתה בעמך טלהו ממקום שהוא סס ותלשנו :
תכספית . סס חבורת סדים : איסתלגנית . סס חבורת מלאכי חבלה :
אימתי יבא אדם לדי אחד מן הדברים הללו ולכד רבי ישמעאל עלה לקיע על
ידי סס צבדייתא דמעשה מרכבה : גודא . כותל : כוס של ברכה . ברכת
המזון : הדחה ושטיפה וכו' . כולהו מפרש להו ואזיל : מן הקרקע . אס ע"ג
קרקע סבב ואע"ג שלחן מגביהו מן הכלחן : במתכ' . דרך דורון וחסיצות : לאנשי
ביתו לאסתו : מי שמונו צמים לאחר שנתנו בכוס מי אבל לבדק עליו מי הא אמרן
במתניתין אין מברכין אי נמי מי בעל' פריש'ק להביאו מן החבית לשמו :

מתניתין פסחים פרק ' משנה א' ז

ערבי פסחים סמוך למנהג לא יאכל
אדם עד שתחשך ואפילו עני
שבישראל לא יאכל עד שיסב ולא
יפחתו לו מארבע כוסות של יין ואפילו
מן התמחוי : ז מזוגו לו כוס שלישי
מברך על מזונו רביעי גומר עליו את
ההלל ואומר עליו ברכת השיר בין
הכוסות הללו אם רוצה לשתות ישתה
בין שלישי לרביעי לא ישתה :

הלכה פסחים דף ק"ז ע"ג

מזוגו לו כוס שלישי וכולי . אמר ליה רב חנן לרבא
שמע מינה ברכת המזון טעונה כוס אמר
ליה

ליה ארבע כסות תקינו רבנן דרך חירות כל חד וחד
נעביר ביה מצוה . רביעי נומר עליו את ההלל ואומר
עליו ברכת השיר . מאי ברכת השיר רב יהודה אמר
יהללוך ה' אלהינו ורבי יוחנן אמר נשמת כל חי .
תנו רבנן רביעי נומר עליו את ההלל ואומר הלל
הגדול . אמר רב חסדא מאי דכתיב הודו לה' כי טוב
הודו לה' שגובה חובתו של אדם בשוברתו עשיר
בשורו עני בשיו יתום בכיצתו אלמנה בתרנגולתה
ואמר רב ששת משום רבי אלעזר בן עזריה כל
המבזה את המועדות כארו עובד עבודה זרה שנאמר
אלהי מסכה לא תעשה לך וכתוב בתורה אתה חג
המצות תשמור וכי מאחר דאיכא הלל הגדול אנו
מאי טעמא אמרינן האי כישום שיש בו חמשה דברים
הללו יציאת מצרים וקריעת ים סוף ומתן תורה
ותחיית המתים וחבלו של משיח יציאת מצרים
דכתיב בצאת ישראל ממצרים קריעת ים סוף דכתיב
הים ראה וינס מתן תורה דכתיב ההרים רקדו
כאלים ותחיית המתים דכתי' אתהלך לפני ה' בארצות
החיים חבלו של משיח דכתיב לא לנו ה' לא לנו
ואמר רבי יוחנן לא לנו ה' לא לנו זו שעבוד מלכות
איכא דאמרי אמר רבי יוחנן לא לנו ה' לא לנו זו
מלחמת גוג ומגוג רב נחמן בר יצחק אמר מפני
שיש בה מלוט נפשות של צדיקים מנהיגם שנאמר
אנא ה' מלטה נפשי (ע"ב) דרש רבא מאי דכתיב
אהבתי כי ישמע ה' אמרה כנסת ישראל רבוננו של
עולם

עולם אימת אני אהובה לפניך בזמן שתרשמע קול
תחנוני דלותי ולי יהושיע אמרה כנסת ישראל לפני
הקב"ה רבונו של עולם אף על פי שדלה אנימן המצות
לך אני ולי נאה להושיע :

רשב"ם ה"ג ת"ר רביעי גומר עליו את ההלל ואומר עליו ההלל הגדול
בטובתו בטובה שהספיע לו והכי משמע כי טוב כי לעולם
חסדו חסד הוא עושה לעולם בכי טוב כלומר בטוב שנתן לו : עשיר בשורו
עני בשיו : מפסידו ממון ומכפר על גופו : כל המבוס את המועדות : שעושה
מלאכה בחובו של מועד דכתיב את חג המנוחות השמור ופקח לך במסכת חגיגה
אסור מלאכה בחובו של מועד : וכי מאחר דאיכא הלל הגדול : שמעוהו יותר
כמו שפי' רבי יוחנן למעלה משום דכתיב ביה נתן לחם לכל בשר אכן מאי טעמא
אמרין האי הלל על כל פרק ופרק ועל כל נרה של תבא על הניבור
לכסגאלין : ה' דברים : דמירי נמי בגאולה : הדרים רקדו כאלים : בשעת
יתן תורה דכתיב למה תרנודון הרים וגו' : אני אהבה לפניך : אהבתי משמע
כמו אהבתי כלומר אהבתי אותי : לי נאה להושיע : יותר מכל האומות שהרי
ישראל יתקד :

ותניחין סוטה פרק ב' משנה ג'

בא לו לכתוב את המגילה מאיזה
מקום הוא כותב מאם לא שכב איש
וגומר ואת כי שטית תחת אישך וגו'
ואינו כותב והשביע הכהן את האשה
וכותב יתן ה' אותך לאלה ולשבועה
ובאו המים המאררים האלה במעיך
לצבות בטן ולנפיל ירך ואינו כותב
ואמרה האשה אמן אמן רבי יוסי אומר
לא

לא היה מפסיק ר' יהודה אומ' כל עצמו
אינו כותב אלא יתן ה' אותך לאלה
ולשבועה וגו' ובאו המים המאררים
האלה במעיך וגומר ואינו כותב ואמרה
האשה אמן אמן :

הלכה סוטה דף י"ז ע"א

רבי יהודה אומר וכולי : במאי קא מיפלגי כהאי
קרא קמיפלגי וכתב את האלות האלה הכהן
בספר : רבי מאיר סבר אלות : אלות ממש האלות
לרבות קללות הבאות מחמת ברכות אלה למעושי
קללות שבמשנה תורה האלה למעושי צוואות
וקבלות אמן ורבי יוסי כולהו כדקאמרת את לרבות
צוואות וקבלות ורבי מאיר אהים לא דריש ורבי
יהודה כולהו במיעושי דריש להו אלות אלות ממש
האלות למעושי קללות הבאות מחמת ברכות אלה
למעושי קללות שבמשנה תורה האלה למעושי צוואות
וקבלות : ורבי מאיר מאי שנא האי ה' דמרבי ביה
ומאי שנא האי ה' דמעושי ביה ה' דנבי דריבויא
דיבויא היא ה' דנבי דמיעושיא מיעושיא והא לית ליה
לרבי מאיר מכלל לאו אתה שומע הן אמר ר' תנחום
הנקי פתיב : דרש רבי עקיבא איש ואשה זכו שכינה
ביניהם לא זכו איש אוכלתן אמר רבא : ודאשה
עדיפה מדאיש מ' האי מצריף והאי לא מצריף אמר
רבא מפני מה אמרה תורה הבא עפר לסוטה וכתה

יוצאה ממנה בן כאברהם אבינו דכתיב ביה עפר ואפר לא זכתה תחזור לעפרה דרש רבא בשכר שאמר אברהם אבינו ואנכי עפר ואפר זכו בניו לשתי מצות אפר פרה ועפר סוטה והאיכא נמי עפר כיסוי הדם התם הכשר מצוה איכא הנאה ליכא דרש רבא בשכר שאמר אברהם אבינו אם מחוט ועד שרוך נעל זכו בניו לשרתי מצות חוט של תכלת ורצועה של הפילין בשלמא רצועה של תפילין דכתיב וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ותניא רבי אליעזר הגדול אומר אלו תפילין שבראש אלא חוט של תכלת מאי היא דתניא הויה רבי מאיר אומר מה נשתנה תכלת מכל מיני צבעונין מפני שהתכלת דומה לים וים דומה לרקיע ורקיע דומה לכסא הכבוד שנאמר ויראו את אלהי ישראל ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר וכעצם השמים לטהר וכתיב כמראה אבן ספיר דמות כסא :

רש"י אלות ממש יתן ה' אותך וצאו המים וכו' : קללת הבאות וכו' . הנקי ממי המרים : אלה מיעוטא הוא : שבמטת תורה דאי כתיב קרא וכתב את האלות בספר הוה משמע אלות שבמטת תורה יכנה ה' בשמעת דאלה איקרו דכתיב והיה בשמע את דברי האלה הואת וגו' : נוואת . והשביע הכהן את האשה דלא תימא לא ידלג הילכך אינטריך למעוטיניהו : וקבלת אמן . ולקויה פריך מ"ס האי ה' דמרבה ביה ומאי שני האי ה' דמועט ביה : כולה . רביא כדקאמרת אלות ממש האלות הקללת הבאות מקמת ברבות אלה למעוטי שבמטת תורה ושבמטת כהנים אכל ה' דהאלה לא תדרוש למעוטי נוואות וקבלת דאתא את ורביניהו וה' דהאלה אורמים הוא : ורבי יהודה כולהו . הסיף דקרא מיעוטי דרש להו : דלגבי ריבי . דהאלות דקאי אוכתב : דלגבי מיעוטי . האלה דמיעוטא הוא אלה ולא אחרות : והא לית לה לר"י מכלל לאו אתה שומע הן דשומעין ליה דבעי תנאי כפול דתקן רמ"א

כל תנאי שאינו כתנאי בני גד ובני ראובן אינו תנאי דכתיב ביה אם יעברו ואם לא יעברו הא לא כפליה מכלל לאו לא משמע הן : א"ל תנחום הנקי כתיב . בלא יו"ד דמשמע הנקי אם לא שכב ותדרוש הכי טומאה תחת אישך הנקי : וכו' . ללכת בדרך ישרה שלא יהא הוא גואף ולא היא גואפת : שכינה ביניהם . שהרי חלק את שמו ושינינו ביניהן יו"ד באש וה' באשה : לא זכו אם אוכלתן . שהקב"ה מסלק שמו מביניהן ומנאלו אש ואש : ודאשה עדיפה מדאיש . אש של אשה קשה וממהרת לאכול ולפרע משל איש : מ"ט האי מינריך . אש של אשה נוחה להדליק מהר שאין אות של שם מפקיק אלא מחובר הוא ונקרא אש אבל של איש אין אותיות של אש מפורפות יחד שהיו"ד של שכינה מפסקת : הנאה ליכא ואין זה קבול שכר כאן יש הנאה בסוטה לתת שלום ושלא ירבה מזמורים בישראל אם וונה היא ואם נקמה ונרעה ורע ומבטלת לעו מעל צניה : אפר פרה . לאהרן ולנבות את ישראל ממעשה העגל : בשכר אם מחוט ועד שרוך נעל . שהבית עזמו מן הגול : חוט של תכלת . כנגד מחוט ורצועה של תפילין כנגד שרוך דהיינו רצועה : בשלמא רצועה של תפילין . קבול שכר הוא דאיכא הנאה כדכתיב וכו' . אבל חוט של תכלת של צינית מאי הנאה איכא : מה נשתנה תכלת . שהוקיקו הכתוב לצינית : שהתכלת דומה לים וכו' דא ללמודו שכל המקיים מצות צינית באילו הקביל פני שכינה והכי תניא לה בספרי דאינטריכו כל הני משום דלא אשכחן קראי אלא ברקיע שדומה לכסא הכבוד הילכך תכלת דומה לים וים דומה לרקיע דתכלת לא דמי לרקיע כל כך אלא דומה לדומה כמו תכלת דומה למראה הים ואין קמזין דים דומה למראה ברקיע : ורקיע דומה לכסא הכבוד . קראי קדריש דכתיב ברקיע כמעשה לבנת הספיר וכתוב בכסא הכבוד כמראה אבן ספיר דמות כסא :

מתניתין מכות פרק ג' משנה י"ב

כיצד מלקין אותו כופת שתי ידיו על העמוד הילך והילך וחזן הכנסת אוהו בבגדיו אם נקרעו נקרעו ואם נפרמו נפרמו עד שהוא מגלה את לבו והאבן נתונה מאחוריו חזן הכנסת עומד עליה

עליה ורצועה של ענל בידו כפולה אחד
לשנים ושנים לארבעה ושתי רצועות
עולות ויורדות בה :

הלכה זכות דף כ"ג ע"א

אוהו בבגדיו וכו' מאי טעמא משום נקלה אמר
רב ששת משום ראב"ע מנין לרצועה שהיא
של ענל דכתיב ארבעים יכנו וסמך ליה לא תחסום
שור בדישו וא"ר ששת משום ראב"ע כל המבוזה את
המועדות כאלו עובד עבודה זרה דכתי' אלהי מסכה
לא תעשה לך וסמך ליה את חג המצות תשמור וא"ר
ששת משום ראב"ע כל המספר לה' וכל המקבל
לה' וכל המעיד עדות שקר ראוי להשליכו לכלבים
דכתיב לכלב תשליכון אותו וסמך ליה לא תשא
שמע שוא וכו' קרי ביה נמי לא תשא ושתי רצועות
וכו' תנא של חמור כדדריש ההוא גלילא עליה דרב
חסדא ידע שור קונהו וחמור אבוס בעליו ישראל
לא ידע וכו' אמר הקדוש ברוך הוא יבא מי שמכיר
אבוס בעליו ויפרע ממי שאינו מכיר אבוס בעליו
מלקין אותו וכו' מנא הני מילי א"ר כהנא דאמר קרא
והפילו השופט והכירו לפניו כדי רשעתו במספר
רשעה אחת מלפניו שתי רשעות מאחריו ואינו
מכה אותו וכו' א"ר חסדא א"ר יוחנן מנין לרצועה
שהיא מוכפלת שנאמר והפילו והא מבעי ליה לגופיה
אם כן לכתוב קרא יטהו מאי הפילו שמע מינה תרתי
המכה

המכה מכה בידו תנו רבנן אין מעמידין חונים אלא
חסירי כח ויתירי מדע רבי יהודה אימר אפילו חסירי
מדע ויתירי כח אמר רבא כוותיה דרז מסתברא
דכתיב לא יוסף פן יוסף אי אמרת בשלמא חסירי
מדע היינו דצריך לאזהוריה אלא אי אמרת יתירי
מדע מי צריך לאזהוריה ורבנן אין מזוזין אלא למזוזין
תנא כשהוא מנביה מנביה בשתי ידיו וכשהוא מכה
מכה בידו אחת כי היכי דליתיה מדידיה :

רשי אית המועדות חולו של מועד : חג המנוחות תשמור . מפי' במגילה
א"ל בראשון ובשבעי הרי כבר אמור הא לז לא להזכיר אלא על
ח'הו טאסור בעשיית מלאכה : א"ל תסת ידך עם רשע להיות עד חמס . היינו
מעיד עדות שקר : במספר שתי רשעות מואחריו : אפילו יתיר כח ואפילו
חסירי מדע . דאין להקפיד בכך : אי אמרת בשלמא דאפילו חסירי מדע
יכולין להעמיד כהן היינו דאנטרך וכו' מורו :

מתניתין בכורות פרק ה' משנה ב' ג'

בית שמאי אומרים לא ימנה ישראל
עם הכהן על הבכור ובית הלל
מתירים ואפילו נכרי בכור שאחוז דם
אפילו הוא מת אין מקיזין לו דם דברי
רבי יהודה וחכמים אומרים יקיז בלבד
שלא יעשה בו מום ואם עשה בו מום
הרי זה לא ישחט עליו ורש"א יקיז אעפ"י
שהוא עושה בו מום : ג הצורם באוזן
הבכור הרי זה לא ישחט עולמית דברי
רבי

רבי אליעזר וחכמים אומרים כשיוולד
לו מום אחר ישחט עליו מעשה בזכר
של רחלים זקן ושערו מדולדל ראהו
קסדור אחד אמר מה טיבו של זה אמרו
לו בכור הוא ואינו נשחט אלא אם כן
היה בו מום נטל פיגיון וצרם באזנו וכא
מעשה לפני חכמים והתירוהו ראה
שהתירו והלך וצרם באזני בכורות
אחרים ואסרו פעם אחת היו תינוקות
משחקין בשדה וקשרו זנבות טלאים זה
בזה ונפסקה זנבו של אחד מהם והרי
הוא בכור וכא מעשה לפני חכמים
והתירוהו ראו שהתירו והלכו וקשרו
זנבות בכורות אחרים ואסרו זה הכלל
כל שהוא לדעתו אסור ושלא לדעתו

מותר :

הלכה בכורות דף ל"ה ע"א

פעם אחת היו וכו' וצריכא דאי אשמועין נכרי
דלא אתי למיסרף אבל קטן דאתי למיסרף
אימא לא ואי אשמועין קטן משום דלא אתי לאיחלופי
בגדול

בגדול אבל נכרי דאתי לאיחלופי בגדול אימא לא
צריכא אמר רב חסדא אמר רב קטינא לא שנו אלא
דאמר לו אלא אם כן היה בו מום אבל אם אמר לו
אם נעשה בו מום כמאן דאמר ליה זיל עביד ביה
מומא דמי אמר רבא מבדי ממילא הוא מה לי הירא
מה לי נעשה אלא נעשה נמי ממילא הוא ולא שניא
זה הכלל כל שהוא לדעת אסור לאתווי מאי לאתווי
נרמא שלא לדעת לאתווי מסיח לפי תומו היה בכור
רדפו בעטו ועשה בו מום הרי זה שוחטין עליו אמר
רב פפא לא שנו אלא שבעטו בשעת רדיפה אבל
לאחר רדיפה לא פשיטא מהו דתימא צעריה דהוא
דמדכר קא משמע לן אמר רב יהודה מותר להטיל
מום בבכור קודם שיצא לאויר העולם אמר רבא
נדיא באודניה אימרא בשפוותיה איכא דאמרי
אימרא נמי באודניה אימור דרך צדעיו נפק אמר רבא
אבל ולא מיתחזי פעי ומיתחזי הוי מומא מאי קא משמע
לן תנינא החושין החיצונות שנפנמו ושננממו
הפנימיות שנעקרו מאי טעמא לאו משום דכי פעי
מיתחזי אמר רב פפא רבא נמי טעמא דמתניתין
מפרש מאי טעמא נעקרו הוי מומא משום דכי פעי
מיתחזי :

רש"י דאי אשמועין נכרי דהתירו בכור ראשון על ידו מום דליכא
למימר אתי האי נכרי למסרף ללמד להטיל מום בקדשים דסירכיה
דנכרי לא איכפת לן סהרי נהוג הוא באיסורא : ולא אתי לאיחלופי בגדול דמאן
דחזי דהתירו חכמים במום הבא לו על ידי תנוקות לא אתי למימר אי שד גדול
מומא משתרי בגדול בקטן לא מחלף : לא שנו דמותר הככור על ידי הנכרי :

ואתחנן יום ראשון

אלא דאמר ליה * לקדור אינו נשחט אלא אם כן היה בו מוס דמשמע שיפול
בו מוס ומילא לביבא למימר דמדבריהם למד בכרי דניחא להו שיפול בו מוס :
נעשה * משמע על ידי אדם : ומילא הוא שלא היה יודע הגוי מיהא מותר
על ידו ולא להתיר נתכוון : גרמא * אם הניח בנק ודבילה על גבי און הבכור
כדי שיבוא הכלב ויטלנו : מסיח לפי תומו * שלא שאלם קדור מה טיבו אלא
הם עממן מסיחין לפי תומו ואומרים ראה לא ישחט זה לעולם אלא ע"י מוס ולא
נתכוונו לכך שיטיל בו מוס : היה בכור * איל מנגח רודפו אדם לגנחו ובעטו
אדם לבכור ועשה בו מוס : שוחטין עליו * ואפילו כהן לפי שלהגלתו נתכוון :
לעריה * מה שרדפו קודם שיבא לאור העולם * דבכור אינו קודם עד שתקדשה
רחם : גדיא באזניה * גדי אוניו ארוכות וקודם שיבא כל ראשו נראין אוניו
ויכול להטייל בו מוס דכל זמן שלא יבא כל ראשו אינו כילוד : אימרא בשפותיה *
ששפתיו נראין תהלה ואוניו קשורות ואין נראות עד שיבא כל ראשו * נדעין *
טינפ'לם אכיל ולא מקוה * אם לבכור יש לו מוס בתוך פיו וכי אכיל לא מקוה
אפילו הכי כי פעי מחוהו הוי מוס שבגלי ונשחט עליו דאמרין בפ' דלקמן דאינו
נשחט אלא על מוס שבגלי : פעי * נועק ופותח פיו הרבה : חוטין החיטנות *
כפי דשיני שקרין יבני'ה חיטנות אותן שלפנים כנגד קוטמו שניטל שפגמו מהן
מוט : או שנגממו * שמתכו ברחמן מלמעלה בעומק ולא חיסרו כלום הוי מוס
הואיל ונראין אותם חוטין : פנימיות * שהשיניים הגדולות שקרין מייסלר'ם
קבועות בהן שנקרו לגמרי הוי מוס כדמפרש הואיל הואיל וכי פעי מחוהו אבל
פנימה או גמום אינו ניכר בהם שהרי חבואות בהם * מאי טעמא הוי פנימיות
מוס אפילו בעיקרה :

פרשת ואתחנן

הלכה ברכות דף כ"א ע"א

תנא הדחה מבפנים ושטיפה מבחוץ אמר רבי
יוחנן כל המברך על כוס מלא נותנין לו
נחלה בלא מצרים שנאמר ומלא ברכת ה' ים ודרום
ירשה * רבי יוסי ברבי חנינא אמר זוכרה ונוחל שני
עילמים העולם הזה והעולם הבא עיטור רב יהודה
מעטרהו בתלמידים רב חסדא מעטר ליה בנטל'
אמר

ואתחנן יום ראשון קעא

אמר רב חנן וברו אמר רב ששת ובברכת הארץ
עיטוף רב פפא מעטף וייתב רב אסי פריס סודרא על
רישיה * נוטלו בשתי ידיו * אמר רבי חנינא בר פפא
מאי קראה שאו ידיכם קודש וברכו את ה' * ונותרנו
לימין אמר רב חייה בר אבא אמר רבי יוחנן ראשונים
שאלו שמאל מהו שתסייע לימין אמר ר' אשי הואיל
וראשונים אכעיא להו ולא איפשט להו און נעביד
לחומרא ומנביהו מן הקרקע טפה אמר רבי אחא
ברבי חנינא מאי קראה כוס ישועות אשא ובשם
ה' אקרא ונתן עיניו בו כי היכי דלא ניסח דעתיה
מיניה ומשגרו לאנשי ביתו במתנה כי היכי דתתברך
דביתיהו * עולא איקלע לבי רב נחמן כרך ריפתא בריך
ברכת מזוונא יתב ליה כסא דברכתא לרב נחמן אמר
ליה רב נחמן לישדר מר כסא דברכתא לילתא אמר
הכי אמר רבי יוחנן אין פרי בטנה של אשה מתברך
אלא מפרי בטנו של איש שנאמר וברך פרי בטנך פרי
בטנה לא נאמר אלא פרי בטנך אדהכי שמעת ילתא
קמה בניהרא ועלתה לבי חמרא ותברא ארבע מאה
דני דהמרא * אמר ליה רב נחמן נשדר ליה מר כסא
אחרינא שלח לה כל האי נבגא דברכתא היא שלחה
ליה ממהדורי מילי ומסמרטוטי כלמי * אמר רב אסי
אין מסיחין על כוס של ברכה במתניתא תנא האוכל
ומהלך מברך מעומד וכשהוא אוכל מעומד מברך
מיושב וכשהוא מיסב ואוכל יושב ומברך והלכתא
בכולהו יושב ומברך :

רשי מעטרהו בתלמידים * תלמידיו סובבין אותו כשהוא מברך : כנטל'
כסות : וברכת הארץ * כשגוע לברכת הארץ מוסף עליה :
מעטף

ואתחנן יום שני

שעטף - בטליתו : אין נעבד לקומרא - שלח תשיע שמאל לימין בשעת ברכה :
שומעת ילחא - שלח ישר לה כוס של ברכה : קמה ביהרא - עורה בכעס :
כל האי נבגא דברכתא היא - כל יין שנכבית בכוס של ברכה הוא שתי מימנו
נבגא כוס כמו נשתי מר אנבגא : ממיהדורי מילי - ממוחרי בעירות ירבו תמיד
דברים : ומסמרטוטו כלמי - וממשקקי בגדים בלויס וממורטויס ירבו כניס מתרגמי'
כלמתא : אין מסימין - משאחוו עד סיכך : מסב - במטה דרך הסנה : והלכתא
בכולהו יוסב ומנכך :

הלכה חגיגה דף ג' ע"א

תנו רבנן מעשה ברבי יוחנן בן ברוקא ורבי
אלעזר בן חסמא שהלכו להקביל
פני רבי יהושע בפקיעין אמר להם מה חידוש היה
בבית המדרש היום אמרו לו תלמידך אנו ומימך אנו
שותין אמר להם אעפ"כ אי אפשר לבית המדרש בלא
חידוש שבת של מי היתה שבת של מי היתה שבת
של ראב"ע היתה ובמה היתה הגדה היום אמרו לו
בפרשת הקהל ומה דרש בה הקהל את העם האנשים
הנשים והטף אם אנשים באים ללמוד נשים באות
לשמוע טף למה באין כדי ליתן שכר למביאייהו אמר
להם מרגלית טובה היתה בידכם ובקשתם לאנדרה
ממני ועוד דרש את ה' האמרת היום וה' האימך היום
אמר להם הקב"ה לישראל אתם עשיתוני חטיבה אחת
בעולם אני אעשה אתכם חטיבה אחת בעולם אתם
עשיתוני חטיבה אחת בעולם דכתיב שמע ישראל ה'
אלהינו ה' אחד ואני אעשה אתכם חטיבה אחת
בעולם שנאמר ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ ואף
הוא פתח ודרש דברי חכמים כדרבונות וכמסמרות
נטועים בעלי אסופות נתנו מרועה אחד למה נמשלו
דברי תורה לדרבן לומר לך מה דרבן זה מכיון את
הפרה

קעב ואתחנן יום שני

הפרה לתלמיה להוציא חיים לעולם אף דברי תורה
מכוונין את לומדיהן מדרכי מיתה לדרכי חיים אי מה
דרבן זה מטלטל אף דברי תורה מטלטלין תלמוד לומר
מסמרות אי מה מסמר זה חסר ולא יתר אף דברי תורה
חסירין ולא יתירין תלמוד לומר נטועים מה נטיעה זו
פרה ורבה אף דברי תורה פריין ורביין בעלי אסופות אלו
תלמידי חכמים שיושבין אסופות אסופות ועוסקין
בתורה הללו מטמאין והללו מטהרין הללו אוסרין
והללו מתירין הללו פוסלין והללו מכשירין שמה
יאמר אדם היאך אני למד תורה מעתה תלמוד לומר
כולם נתנו מרועה אחד אל אחד נתנן פרנס אחד אמרן
מפי ארון כל המעשים ברוך הוא דכתיב וידבר אלהים
את כל הדברים האלה אף אתה עשה אונך כאפרכסת
וקנה לך רב מבין לשמוע את דברי מטמאין ואת דברי
מטהרין את דברי אוסרין ואת דברי מתירין את דברי
פוסלין ואת דברי מכשירין בלשון הזה אמר להם אין
דור יתום שראב"ע שרוי בתוכו :

רש"י להקביל פניו - י"ע היה שחייב אדם לכבד את רבו בהקבלת פנים
כדאמרין במ' ר"ס מדוע את הולכת אליו היום לא חוש ולא
שבת : תלמידך אנו - ואין לנו לדבר בפניך : האמרת - שבת כמו יתאמרו
כל פועלי און ישתבחו שדרך ללכה : חטיבה אחת - שבת א' שבת מיוחד לומר
אין כבוד לך כדברך לאלה : ואף הוא ראב"ע : לתלמיה - שורות המענה :
פוסלין ומכשירין - ש"ך לומר לענין פסול מדות ופסול כהונה : כולן אל א'
אמרן - אין לך מפני המחלוקת מביא ראיה מתורת אלה אחר אלף מתורת
אלהינו : פרנס א' אמרן אין לך מביא ראיה מדברי נביא הכא לתלוק על משה
רבינו : עשה אונך כאפרכסת - מחסר סכול לכן לשמים עשה אונך שומעת
ולמוד ועד דברי כולן ובשתדע להבחין אי זה יבשר קבע הלכה כמותו אפרכסת
תירמו"ש שעל הרמים : מה מסמר זה - כשנוטלין אותו בכותל הוא מסמר
יכול אף זה כן ת"ל נטועים כנטיעה שדרכה לפרות ולרבות :

מחגיגתך

פתניתין סוטה פרק ג' משנה ד'

אינה מספקת לשתות עד שפניה
מזריקות ועיניה בולטות והיא
מתמלאה גידין והם אומרים הוציאוה
(הוציאוה) שלא תטמא את העזרה אם
יש לה זכות היתה תולה לה יש זכות
תולה שנה אחת יש זכות תולה שתי
שנים יש זכות תולה שלש שנים מכאן
אמר בן עזאי הויב אדם ללמד את בתו
תורה שאם תשתה תדע שהזכות תולה
לה רבי אליעזר אומר כל המלמד בתו
תורה כאלו למדה תפלות רבי יהושע
אומר רוצה אשה בקב ותפלות מתשעה
קבין ופרישות הוא היה אומר חסיד
שוטה ורשע ערום ואשה פרושה ומכות
פירושין הרי אלו מכלי עולם :

הלכה סוטה דף כ"ג ע"א ע"ב

אשה פרושה וכו' תנו רבנן בתולה ציילנית
ואלמנה שובבית הרי אלו מכלי עולם איני
והאמר רבי יוחנן למדנו יראת חטא מבתולה וקיבול
שכר

שכר מאלמנה יראת חטא מבתולה דרבי יוחנן
שמעה לה היא בתולה דנפלה אאפה וקאמרה רבונן
של עולם בראת גן עדן ובראת נהינס בראת צדיקים
ובראת רשעים יהי רצון מלפניך שלא יכשלו בני
אדם • קיבול שכר מאלמנה דההיא אלמנה דהוציא
בי כנישתא בשביבותה כל יומא הוה אתיא ומצללה
בי מדרשיה דרבי יוחנן אמר לה בתי לא בית הכנסת
בשביבותיך אמרה ליה רבי ולא שכר פסיעיתיש ליי
כי קאמר כגון יוחני בת רטיבי • ומכות פרושין וכו'
תנו רבנן שבעה פרושים הן פרוש שיכמי פרוש נקפי
פרוש קיזאי פרוש מדוכיא פרוש מה חובתי ואעשנה
פרוש מאהבה פרוש מיראה • פרוש שכמי זה העישה
מעשה שכס פרוש נקפי זה דהמנקף את רגליו פרוש
קיזאי אמר רב נחמן בר יצחק זה המקיז דם לכתלים
פרוש מדוכיא אמר רבה בר שילא דמשפע כי
מדוכיא פרוש מה חובתי ואעשנה הא מעליותא היא
אלא דאמר מה חובתי תו ואעשנה פרוש מאהבה
פרוש מיראה אמרו ליה אבוי ורבא לתנא לא תיתני
פרוש מאהבה פרוש מיראה דאמר רב יהודה אמר
רב לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצות אפילו שלא
דשמה שמתוד שלא לשמה בא לשמה • אמר רב
נחמן בר יצחק דמטמא כטמא ודמנליא מנליא
בי דינא רבה ליתפרע מהני דתפו גינדי • אמר ליה
ינאי מלכא לדביתהו אל תתיראי מן הפרושין ולא
ממי שאינן פירושין אלא מן הצבועין שדומין לפרושין
שמעשיהן

שמעשיהן כמעשה זמרי ומבקשין שכר כפנתם :

רש"י נילנית בעלת תפלה : ואלמנה טובת : בעלת שכינות הולכת ומבקרת
שכנותיה תמיד : הרי אלו מכלי עולם : שאין אלא נואפות ומכספות ומראות
ענין כדקדקויות שלא יבדקו אחריהן : וקבל שכר מאלמנה : שהיתה טורחת
ענמה יותר מן הטורח כדי לקבל שכר כדמפרש וזיל למדנו שיטרח אדם עמו
צמנות לקבל שכר יותר : בראת נדיקים : לנחול גן עדן : בראת רשעים :
לירש גהינם : שלא יכשלו בי בני אדם : להפסיד חלקם ע"י מג' ולרש גהינם :
כי קאמר : ומכלי עולם : כגון יוחני בת רטיבי : אלמנה מכספה היתה וכסמוגוע
עת לידת אשה היתה עונרת רחמה במכספות ולאחר שמוטערת הרבה היתה
אומרת אלך ואבקש רחמים אולי תשמע תפילתי הולכת וסותרת כספיה והולד
יונא פעם אחת היה לה שכיר יום בביתה והיא הלכה לבית האשה היוולדת ושמוע
השכיר קול הכספים מקשקשים בכלי כמו שהולד מוקשקש במועי האם ובא ופתח
את מגופת הכלי והכספים ינאו והולד נולד וידעו כי בעלת כספים היא פרוש
שכמו פרוש נקפי פרוש קיזאי פרוש מדוכיאי : כולו מפרש להו : מעשה שנס -
שלא מלו לש"ס אף זה מעשיו להנאתו שיכבדוהו בני אדם ולא לש"ס : המנקף
רגליו : מהלך עקב בגד גודל ואינו מרים רגליו מן הארץ ומתוך כך מנקף
אצבעותיו באבנים : מקיז דם לכתלים : עושה עמו כעונם עיניו שלא יסתכל
בנשים ומתוך כך מכה ראשו בכותל והדם ינא : דמשפע : שהולך כפוף : כי
מדוכיאי : בזכא עשו כמקבת וראשו כפוף : פרוש מה חובתו ואעשה : למדוני
מה עלי לעשות ואעשה : הא מעליותא הוא : אם אינו בקי באיסורין ודקדוקי
מנות ובא ללמוד : מה חובתי תו ואעשה : מה לעשות עוד ולא עשיתי ומראה
עמו כאלו קיים את הכל : פרוש מאהבה : מאהבת שכר המנות ולא לאהבת
מנות בראי : מראה : של עושין אלא מה על האדם לעשות מאהבה ה"ל כאשר
זיונו ה"ל וסוף השכר לבא : דמטמרא מטמרא : הנשטרות נשטרות מבני אדם
והגלויות גלויות ומ"ל לב"ד הגדול כולם גלויות והוא יפרע מן המתכסם בטלית'
ומראין ענין כפרושין ואין פרושין : אל תתיראי מן הפרושין : הפרושין היו
שוניין אותי לפי שהרג מן החכמים הרבה ונהסך להיות נדוקי כדאמר בקדושין
וכסמות היתה אשתו יריאה מהן שלא יעברו המלוכה מבניה והיתה אומרת לו
לבקש מלפניהם עליה ואל אל תתיראי מן הפרושין שנדיקים הן ולא ימלך רעה
ולא לבניך שלא חטאו להם : ולא ממי שאין פרושין : שהם אוהבי : אלא מן
הנבועים : כלומר שאין מראיתם כתולדותם אלא נבועין ומחון ואין תוכן כבדן :
אעושיהם כמעשה זמרי : שהן רשעים ומבקשין שכר כפנתם אומרים לבדיות
לבדן כפנתם ואיכא דמפרש לה לענין נטיותא :

הלכה שבעות דף ס"א ע"ב

בעא מיניה רבי יונתן בן יוסי בן לקוניא מרבי
שמעון בן יוסי בן לקוניא אזהרה לבועל נדה
מנין מן התורה שקל קלא פתק ביה אזהרה לבועל
נדה ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב אלא
אזהרה למשמש עם הטהורה ואמרה לו נטמארת
דלא ניפריש מיד מנא לן אמר חזקיה אמר קרא ותהי
נדתה עליו אפילו בשעת נדתה תהא עליו : אשכתן
עשה לא תעשה מנלן אמר רב פפא אמר קרא לא
תקרב לא תקרב נמי לא תיפרוש הוא דכתיב האומר
קרב אליך אל תגע בי כי קדשתיך : תנו רבנן והזהרת
את בני ישראל מטומאתם אמר רבי יאשיה מכאן
אזהרה לבני ישראל שיפרשו מנשותיהן סמוך לוסתן
וכמה אמר רבה עונה אמר רבי יוחנן משום רבי
שמעון בן יוחאי כל שאינו פורש מאשתו סמוך לוסתה
אפילו הויין לו בניכם כבני אהרן מתים : דכתיב
והזהרתם את בני ישראל מטומאתם והדוה בנדתה
וסמיך ליה אחרימות : אמר רבי חייא בר אבא אמר
רבי יוחנן כל הפורש מאשתו סמוך לוסתה הויין לו
בנים זכרים דכתיב ולהבדיל בין הטמא ובין הטהור
וסמיך ליה אשה פי תזריע וילדה זכר : רבי יהושעבן
לוי אמר הויין לו בנים ראויין להוראה דכתי' להבדיל
ולהורות : אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן
כל המבדיל על היין במוצאי שבתות הויין לו בנים
זכרים דכתיב להבדיל בין הקדש ובין החול וכתיב

התם להבדיל בין הטמא ובין הטהור . וסמך ליה
אשה כי תזרע רבי יהושע בן לוי אמר בניו ראויין
להוראה דכתיב להבדיל ולהורות אמר רבי בנימין
בר יפת אמר רבי אלעזר כל המקדש את עצמו בשעת
תשמיש הויין לו בניו זכרים . שנאמר והתקדשתם
והייתם קדושים וסמך ליה אשה כי תזרע :

רש"י שקל קלף . פיסת רגלים : פתק ביה . ורק בו : קרב אלך . עמוד
בעמך לנגי הדור היו חומרים לבניו עמוד בעמך אל תגע בי
שלא אטמאך שאתה קדוש ואני טמא קדשתך טמאתך כמו קן ישא איש בער
קדש וכמו פן תקדש : והזרת . והפרשתם כמו וטרו : אזכרה לשראל וכו' .
דסמך ליה והזוה בגדתה בהוא עניינא : עונה במסכת נדה מפורש או
יוס או לילה אם ופתה ביום יפרוש כל היום ואם ופתה בלילה יפרוש כל הלילה
והכי מפרש לה במסכת נדה בפ' האשה : ולהבדיל וכו' . המבדיל בין טומאה
לטהרה הלא אשתו זכר : להבדיל ולהורות . בעניינא דסתמי יין כתיב ולהבדיל
בין הקודש ובין הקול בין הטמא וכו' ולהורות את בני ישראל : המקדש עלמו
בשעת תשמיש . דרך לניעות :

הלכה בכורות דף ל"ז ע"א

אמר רבי אילעא לא היו מוחזקין בו שהוא בכור
ובא אחד ואמר שהוא בכור ומומו עמו
נאמן מאי קא משמע לן שהפה שאסר הוא הפה
שהתיר תנינא האשה שאמרה אשת אישי הייתי
וגרושה אני נאמנת שהפה שאסר הוא הפה שהתיר
מהו דתימא התם הוא דאי בעיא לא אמרה כלום
אבל הכא דלא סניא דלא אמר דקדשים בחוץ לא
אכיל אימא לא הפה שאסר הוא קא משמע לן דאי
משום הכי הוה שדי ביה מומא דניכר ואכיל ליה .
מתקף ליה מר בר רב אשי מאי שנא מההוא גברא
דאגר

דאגר ליה חמרא לחבריה ואמר ליה לא תזיל באורחא
דנהר פקוד דאיכא מיא זיל באורחא דנרש דליכא
מיא אזיל באורחא דנהר פקוד ומית חמרא ואתא
ואמר ליה באורחא דנהר פקוד אזלי ומיהו מיא לא
הוו ואמר רבא מה לו לשקר אי בעי אמר באורחא
דנרש אזלו ואמר אביי מה לו לשקר במקום עדים
לא אמרינן הכי השתא התם ודאי איכא מיא הכא
ודאי שדי ביה מומא חששא הוא ובמקום חששא
אמרינן מה לו לשקר :

רש"י לא היו מוחזקין . בטלה שהוא בכור ונא כהן בעליו ואמר
בכור הוא זה ומומו עמו שלא הוטל מום זה
בכונה ואתי לחזויי לחכם אי קבוע הוא אי עובר הוא : דאמין . דהפסח שאסר
ואמר בכור הוא התיר הוא ואמר מומו עמו : אשת אישי הייתי . ולא היינו
מוחזקים בה שהיא אשת איש מעולם : נאמנת . ומתרת להנשא : דאי בעיא לא
אמרה . כלומר אי הוה חסודה להנשא בחיי בעלה בלא גירושין הוה שתקא ולא
אמרה אשת אישי הייתי דהא בפנייה מוחזקין לה : אבל הכא עכבור דלא
סניא דלא אמר . בכור הוא דלימא ליה חכם מום קבוע הוא או עובר דקדשים
תמימים אין הכהן נמשך לאכול בחוק דבר ברת הוא אבל נמשך להטיל בו מום
דלאו בעלמא הוא ולא יהא נאמן קמ' דנאמן : דא"כ . דהוא הטיל בו מום הוה
שדי ביה מום הניכר אפי' לעם הארץ שהוא מום ותו לא הוה בעי למייתי קמין
ולמימר בכור הוא דהא אין אדם יודע שהוא בכור ובקדשים בחוק נמי ליכא
לאפקוי דהא מום ניכר שדא ביה והיכא דאין יודעים שהוא בכור ליכא למימר
הכי דבעל כורחיה אתי לקמן דאי הוה שמיט ליה בלא מומיה כיון דכולי עלמא
יודעי שהוא בכור הוו חסדי ליה : במקום עדים . דאין סהדי דכל שעתא איכא
מייא והכא נמי אמרינן כיון דאין סהדי דכהנים מסודים על המזבח לא עימא
מה לו לשקר : הכא ודאי שדי ביה מומא . בתמיה :

פרשת עקב

הלכה בכורות דף נ"ד ע"ב

אמר רב יהודה אמר רב ארבעה צריכים להורות
יורדי הים הולכי מדברות . ומי שהיה חולה
ונתרפא

ונתרפא ומי שהיה חבוש בבית האסורים ויצא יורדי הים מנלן דכתיב יורדי הים באניות וגו' המה ראו מעשי ה' ואומר ויעמוד רוח סערה יעלו שמים ירדו תהומות ואומר יחגו וינועו כשכור ואומר ויצעקו אל ה' בצר להם וממצוקותיהם יוציאם ואומר יקם סערה לדממה ואומר וישמחו כי ישתוקו ואומר יודו לה' חסדו ונפלאותיו לבני אדם הולכי מדברות מנלן דכתיב תעו במדבר בשימון דרך עיר מושב לא מצאו ויצעקו אל ה' וידריכם בדרך ישרה יודו לה' חסדו מי שחלה ונתרפא דכתיב אוילים מדרך פשעם ומעונותיהם יתענו כל אוכל תתעב נפשם ויוצקו אל ה' בצר להם וגו' ישלח דברו וירפאם וגו' יודו לה' חסדו מי שהיה חבוש בבית האסורים מנלן דכתיב יושבי הושך וצלמות כי המרו אמרי אל וגו' ואומר ויכנע בעמל לבם וגו' ואומר ויצעקו אל ה' בצר להם ואומר יוציאם מחושך וצלמות וגו' ואומר יודו לה' חסדו מאי מברך אמר רב יהודה ברוד גומל חסדים טובים אב"י אמר וצריך לאודו"י קמי עשרה דכתי' וירוממוהו בקהל עם וגו' מר זוטרא אמ' ותרין מנייהו רבנן שנאמ' ובמוש' זקנים יהללהו מתקיף לה ר' אשי ואימא כולהו רבנן מי כתיב בקהל זקנים בקהל עם כתיב ואימא בי עשרה שאר עמא ותרין רבנן קשיא רב יהודה חלש ואתפח על לגביה רב חנא בגדתאה ורבנן אמרי ליה בריך רחמנ' דיהבך ניהלן ולא יהבך לעפרא אמ' להו פמרתון יתי מלאודו"י והא אמר אב"י בעי אודו"י באפי עשרה דהו עשרה והא איהו לא קא מודה לא צריך דעני בתרייהו אמן :

דש"י גריבין להודות כסיונאים מן הסכנה : וירוממוהו בקהל עם בסוף פרשת המזמור : ואתפס : נתרפא : בגדתאס סס עירו

נגד עיר חסונה שנבבל כשחרב בבל :

ותנתינן חגיגה פרק ב' משנה א'

אין דורשין בעריות בשלשה ולא במעשה בראשית בשנים ולא במרכבה ביחיד אלא אם כן היה חכם ומבין מדעתו כל המסתכל בארבעה דברים ראוי לו כאלו לא בא לעולם מה למעלה מה למטה מה לפניו ומה לאחור וכל שלא חס על כבוד קונו ראוי לו שלא בא לעולם :

סלכס חגיגה דף ט"ז ע"א

כל שלא חס על כבוד קונו ראוי לו שלא בא לעולם מאי היא רבי אבא אמר זה המסתכל בקשת רב יוסף אמר זה העובר עבירה בסתר מסתכל בקשת דכתיב כמראה הקשת אשר יהיה בענן ביום הגשם כן מראה הננה סביב הוא מראה דמות כבוד ה' רב יוסף אמר זה העובר עבירה בסתר כדרכי יצחק דאמר רבי יצחק כל העובר עבירה בסתר כאלו דוחק רגלי שכינה שנאמר כה אמר ה' השמים כסאי והארץ הדום רגלי איני והאמר רבי אלעא הזקן אם רואה אדם שיצרו מתנבר עליו ילך למקום שאין מכירין אותו וילבש שחורין ויתעטף

שחורין

שחורין ויעשה מה שלבוי חפץ ואל יחלל שם שמים
בפרהסיא לא קשיא הא דמצי כייף ליה ליצירה הא
דלא מצי כייף ליצירה דרש רבי יהודה בר נחמני
מתורגמניה דר"ל כל המסתכל בשלשה דברים עניו
כהות בקשת ובנשיא ובכהני בקשת דכתיב כמראה
הקשת אשר יהיה בענן ביום הגשם הוא מראה
דמורת כבוד ה' בנשיא דכתיב ונתת מהודך עליו
המסתכל בכהנים בזמן שבית המקדש קיים שהיו
עומדין על דוכנן ומברכין את ישראל בשם המפורש
דרש ר' יצחק בר נחמני מתורגמניה דריש לקיש מאי
דכתיב אל תאמינו ברע אל תבטחו באלוף אם
יאמר לד יצר הרע חטוא והקב"ה מוחל אל תאמן
שנאמר אל תאמינו ברע ואין רע אלא יציהר שנאמר
כי יצר לב האדם רע ואין אלוף אלא הקב"ה שנאמר
אלוף נעורי אתה שמא תאמר מי מעיד בי אבני ביתו
וקורות ביתו של אדם הם מעדין בו שנאמר כי אבן
מקיר תזעק וכפ"ס מעץ יעננה וחכ"א נשמרתו של
אדם מעידה בו שנאמר משוכבת חיקך שמור פתחי
פיך איוו היא דבר ששוכבת בחיקו של אדם הוי
אומר זו נשמה רביזריקא אמר שני מלאכי השרת
המלוין אותו הן מעדין בו שנאמר כי מלאכיו יצוה
לך לשמרך בכל דרכיך וחכ"א אבריו של אדם מעדין
בו שנאמר ואתם עידי נאם ה' ואני אל:

רש"י כאלו דוחק רגלי השכינה • אומר בלבו אין השכינה כאן וכתיב
והארץ סדום רגלי: למקום שאין מכירין אותו • אין דעתו נסה
עליו ושמו יקל כס יגרו וגם אם יקטוף אין אדם נותן לב לפי שאינו קשוב בעיניו

וכן בלבוש שמורים • דנז"ל כייף ליה ליצירה • ובוטח על שהוא נקבא בסתר כאילו
דוחק הרגלים: היכא דל"ז כייף ליה ליצירה טוב לו בנינעא מפרהסיא:
ויצרכין את העם בנס המפורש • שהשכינה שורה על קשרי אצבעותיהם:
אל תאמינו ברע • האומר לך חטא: ואל תבטחו באלוף • לומר שימחול:
וכפ"ס • סתיבת עין כמו כפ"סין בנ"ב: אהם עדי • הוא מעיד על עניו בכל
עונות שאוביח בפניו:

מהנתיבן סוטה פירק ד' משנה א'

ואלו שבית דין מקנין להן מי שנתחרש
בעלה או נשתטה או שהיה חבוש בבית
האסורין לא להשקותה אמרו אלא
לפוסלה מכתובתה רבי יוסי אומר אף
להשקותה לכשיצא בעלה מבית
האסורין ישקנה:

הלכה סוטה דף כ"א ע"א

איבעיא להו בעל שמחל על קינויו קינויו מחול
או אינו מחול מי אמרינן בקינויו דבעל
תלה רהמנא ובעל הא מחיל ליה לקינויו או דילמא
כיון דקני ליה מעיקרא לא מצי מחיל לה תא שמע
ואלו שבית דין מקנין להן מי שנתחרש בעלה או
נשתטה או שהיה חבוש בבית האסורים ואי אמרת
בעל שמחל על קינויו קינויו מחול עבדינן מידי דאתי
בעל מחיל ליה סתמא דמלתא אדם מסכים על דעת
בית דין תא שמע ומוסרין לו שני תלמידי חכמים
שמא יבא עליה בדרך ואי אמרת בעל שמחל על
קנויו

עקב יום שלישי

קיננו קינוי מחול להלילה לקינוי וליבעול מאי שני
תלמידים חכמים דנמרי דאי בעי למיבעול אמרי ליה
אחילה לקינויך ובעלה . תא שמע דאמר ר' יאשיה
שלשה דברים סח לי זעירא מאנשי ירושלים בעל
שמחל על קינוי קינוי מחול וזקן ממרא שרצו ביה
דין למחול לו מוחלין לו וכן סודר ומורה שרצו
אביו ואמול מחול לו מוחלין לו וכשבאתי אצל חבירי
שבדרום על שנים הודו לי ועל זקן ממרא לא הודו לי
שלא ירבו מחלוקות בישראל שמע מינה בעל שמחל
על קינוי קינוי מחול שמע מינה פליגי בה רב אחא
ורבינא חד אמר קודם סתירה מחול לאחר סתירה
אינו מחול וחד אמר לאחר סתירה נמו מחול
ומסחברא כמאן דאמר אינו מחול ממאי מדקא
מהדרי רבנן לרבי יוסי דתניא רבי יוסי אומר בעלה
נאמן עליה מקל וחומר ומה גדה שהיא בכרת בעלה
נאמן עליה סיטה שהיא בדאול לא כל שכן אמרו לו
לא אם אמרת בנדה שכן יש לה היתר תאמר בסיטה
שאין לה היתר ואי אמרת לאחר סתירה מחול
משכחת לה דיש לה היתר דאי בעי מחיל ליה לקינויה
יבעיל אלא שמע מינה לאחר סתירה אינו מחול שמע
מינה :

רש"י שמחל על קינוי . והשתא ס"ד דקבעי בין שמחל קודם סתירה בין
בין שמחל לאחר הסתירה ואם תמצא לומר עוברת על דת כרעס
לקיימה מקיימה הני מילי בלא קנוי אבל היכא דאיכא קינוי וסתירה ורעה למחול
חזו מי עקר קנוי וסריח ליה או לאו : עבדין מידי דלתי בעל ומחיל . ואיכא
ולתא דבי דינא : סתמא דמילתא אדם ומסכים וכו' . וסומכין אסתם דעתיה
דאנש

עקב יום רביעי

קעה

דאיניש ומקנין לה ואי אתי ומחיל מחול : מאי טעם ת"ס . תירוצא הוא והכי
קאמר לעולם מחיל ודיקא ליה ממתניתין מאי טעם דבעין ת"ס משום דגמור
דאסריח ליה בלא מחיל קינוי ואי אתא למיבעול אמרין ליה אחילה לקינויך :
סח לי זעירא . שהיה מאנשי ירושלים : זקן ממרא שהורה על ב"ד של לשכת
אצות ווייתתו בחנק : שהיא בלאו . אחרי אשר הוטמאה לרבות סוטה שנסתרה
בפ"ק דיבמות :

מתניתין שבועות פרק ב' משנה ב'

אחד הנכנס לעזרה ואחד הנכנס
לתוספת העזרה שאין מוסיפין
על העיר ועל העזרות אלא כמלך
ונביא וכאורים ותומים ובסנהדרין של
שבעים ואחד וכשתי תודות וכשיר וכד'
מהלכין ושתי תודות אחריהם וכל
ישראל אחריהם הפנימית נאכלת
והחיצונה נשרפת וכל שלא נעשה בכל
אלו הנכנס לשם אין חייבין עליה :

הלכה שבועות דף ט"ו ע"ב

וכשיר רתנו רבנן שיר של תודה בכינויות
ובנבלים ובצלצלים על כל פנה ופנה ועל
כל אבן גדולה שבירושלים אומר ארוממך ה' כי
דליתני וגו' ושיר של פנעים ויש אומרים שיר של
ננעים מאן דאמר דננעים דכתו' ופנע לא יקרב באהלך
ומאן דאמר פנעים דכתיב יפיל מצדך אלהך ואומר
יושב

י'שב בסתר עליון בצל שדי יתלונן עד כי אתה ה' מחסי עליון שמת מעינד וחוזר ואומר מזמור לדוד בברחו מפני אבשלום בנו ה' מרה רבו צרי עד לה' הישועה על עמד ברכתך סלה רבי יהושע בן לוי אמר להו להני קראי ונאני היכי עביד רבי והאמר רבי יהושע בן לוי אסור להתרפאות בדברי תורה להנן שאני ואלא כי אמר אסור דאיכא מכה א' דאיכא מכה אסור ותו לא והתנן הלוחש על המכה אין לו חלק לעולם הבא הא איתמר עלה אמר רבי יוחנן ברקק שנו לפי שאין מזכירין שם שמים על הרקיקה בית דין מהלכין ושתי תודות אתריהן וכו' למימרא דבית דין קמי תורה אזלי ודכתוב וילך אחריהם הושעיא וחצי שרי יהודה הכי קאמר בית דין מהלכין ושתי תודות מהלכות ובית דין אחריהם כיצד מהלכות רבי חייא ורבי שמעון ברבי חד אמר זו כנגד זו וחד אמר זו אחר זו מאן דאמר זו כנגד זו הפנימית הך דמקרבא לחומה מאן דאמר זו אחר זו הפנימית הך דמקרבא לבית דין תנן הפנימית נאכלת והחיצונה נשרפת בשלמא למאן דאמר זו אחר זו אמטו להכי פנימית נאכלת משום דאתיא חיצונה קמה וקדשה לה אלא למאן דאמר זו כנגד זו תרויהו בהדי הדדי קא מיקדשי ולטעמך למאן דאמר זו אחר זו חדא מי מיקדשא הא כל שלא נעשית בכל אלו תנן ואפילו למאן דאמר באחת מכל אלו הני תרויהו חדא מצוה היא אלא אמר רבי יוחנן על פי נביא נאכלת ועל פי נביא נשרפת :

רשי

רשי ת' שיר של תודה . היו אומרים שם בצינורות וכו' ומיהו שיר של תודה מזמור לתודה : ארוממן ה' וגו' . הוא מזמור שיר חנוכת הבית לכך אומר אותו : ושיר של פגעים יושב בסתר עליון ולפי שאמרו משה בהקמת משכן דכתיב ויברך אותם משה ומה בירכן יה' שתשרה שכניה במעשה ידיכם ויהי נועם ה' אליהם עלינו והכי איתא בת'כ והוא מ'א מזמורים שאמר משה בספר תהלים מתפלה למשה עד סוף מזמור לתודה : פגעים . מ'יקין פגעים צנני אדם להזיק : ואומר ה' מה רבו נרי . לפי שנאמר בו רבים מאורים לנפשי אין ישועתה לו באלהים סלה שהיו מתלוננים בשדי יהודה ובנימין בשביו בני ישראל בני הגולה בזמן את החומה שנאמר מה יהודים האומללים וכו' : להני קראי שיר של פגעים : וגאני . כשהוא הולך לישן בליה : דאיכא מכה . ולוחש עלה מקראות של תורה להתרפאות ומקשינן ואי איכא מכה אסור הוא דקאמר בה ריב וכו' : אין לו חלק . הלוחש על המכה ואומר כל המחלה אשר שמתי במצרים וגו' : ברקק שנו ברקק ואחר כך לוחש : שאין מזכירין ש'ם וכו' וה'ק כי אני ה' רופאך : זו כנגד זו . שני כהנים נושאים אותם זה אל זה : הך דמקרבא לחומה . שהיא פנימית ממונעת בין העם לחומה : הך דמקרבא לב' . ההולכת אחרונה : וקדשה לה . ראשונה קדש את המקום וכשנכנסה אחרונה לבס לא נפסלה ביוגא שלא עברה במקום קול אלא במקום מקודש : כי הדדי נינהו . שתיין מקודשות יחד או שתיין יאכלו או שתיין ישרפו : חדא מי מקדשה . את המקום הא אין תנן כל שלא וכו' אלמא כולהו בעינן : אפילו למ' . לקמן דכל אלו דמהני אחת מכולן קאמר או מלך או כ'א או נביא או סנהדרין או שתי תודות הני שתי תודות מיהא תרויהו בעינן דתרויהו חדא מילתא היא : על פי נביא חגי זכריה ומלאכי היו גם ועל פיהם ברוח הקודש עשו ואין טעם בדבר :

הלכה בכורות דף מ"ד ע"ב

אמר רבי אבא בריה דרבי חייא בר אבא משתינן מים בפני רבים ואין שותין מים בפני רבים ותניא נמי הכי משתינן מים לפני רבים ואין שותין מים בפני רבים ומעשה באחד שביקש להשתין מים ולא השתין ונמצא כריסו צבוח שמואל איצטריך ליה בשבתא דרגלא נגדו ליה גלימא אתא לקמיה דאבוה אמר ליה אתן לך ארבע מאה זוזי וזיל אהדר עובד' את

עקב יום חמישי

את דאיפשר לך דלא איפשר ליה ליסתכן מר בר רב
אשי איצטריך אנודא דגמלא אשתין אמרו ליה חמתך
קאתיא אמר להו באודנה ותיפוק לי משום עלקא
בשותת תנו רבנן שני נקבים יש בו באדם אחד מוציא
שתן ואחד מוציא שכבת זרע ואין בין זרה לזרה אלא
כקליפת השום בשעה שאדם נצרך אם נקבו זה לתוך
זה נמצא עקר אמר ריש לקיש מאי דכתיב לא יהיה
בך עקר ועקרה ובבהמתך אימתי לא יהיה בך עקר
בזמן שבבהמתך אמר רבי יהושעבן לוי לא יהיה בך
עקר מן התלמידים ועקרה שלא תהא תפלתך עקורה
לפני המקום אימתי בזמן שאתה משים עצמך כבהמה
חניא רבי שמעון בן גמליאל אומר עמוד החוזר מביא
אדם לידי הדרוקן סילון החוזר מביא אדם לידי ירקון
אמר רבה בר רב הונא אמר רב קטינא אמר ריש
לקיש דם רבה שחין רבה שכבת זרע רבה צרעת רבה
צואה רבה הדרוקן רבה מי רגלים רבין ירקון רבה
רוח קצרות באה עליו מאי ניהו תנא רוחבן נפלים
באה עליו :

רש"י ואין שותין מים דרך תלמיד חכם להיות נטוע באכילה ובשתיה אבל
להטיל מים לא ליהו נטוע שמה ימתין ויסתכן : איצטריכא ליה :
להטיל מים : בשבתא דריגלא * ל' יום קודם הרגל השולין ודורשין בהלכות
הרגל כדאמרין במגלה : נגדו ליה גלמא * פרס סדין בינו לבין העם : אהדר
עובדא * דרוס שאסור להמתין ולהטיל מים עד שיהא לו זניעות : את דאפשר
לך * לפרוס סדין לפי שחשוב אתה * ואי ליצטרך איניס אחרניא דלא אפשר ליה
ימתין עד שלבו העם ויסתכן ויהא עקור : סמתך * סמונתך : באודנה * אפילו
בתוך אונסה הייתי מטיל מים אם לא היה לי מקום אחר קודם שאמתין וכ"ס
בפניה : ותיפוק לי משום עלקא * דקתני לעיל שביקש להשתין ולא השתין
אמנא כריסו נבה ממאי דמוסס המתנה הוה ליה דילמא עלקא שתי שקורין
שנש'אה

ראה יום ראשון

קפ

שנש'אה לפיכך נבה כריסו : שותת * שאינו יכול להטיל מים יפה לאחר כן
אלא שותת טיפין טיפין דודאי מחמת עיכוב שתן הוה ליה : בזמן שבבהמתך
שחשים עומך כבהמה שלא תהא נטוע בהטלת מים : שלא תהא תפלתך
עקורה וכו' * כשתתפלל תהא נשמעת תפלתך : כבהמה * שלא תמתין מלהטיל
מים : עמוד * גדולם : הדרוקן חולי משיים : סילון * קטינא : דם רבה שחין
רבה * כמראה דם שאינו מקוין מרבה שחין : שכבת זרע רבה מי שיש לו אשה
ואינו משמש מטתו מרבה נרעת : רוח שטות על ידי שד וכו' בין נפלים נטיטין :

פרשת ראה

הלכה ברכות דף נ"ד ע"ב

אמר רב יהודה שלש צריכין שימור ואלו הן חולה
חתן וכלה במתניתא תנא חולה חיה חתן וכלה
ויש אומרים אף אבל ויש אומרים אף תלמידי חכמים
בלילה ואמר רבי יהודה שלשה דברים המאריך בהן
מאריכין ימיו ושנותיו של אדם המאריך בתפלתו
והמאריך על שולחנו והמאריך בבית הכסא והמאריך
בתפלתו מעליותא היא והא אמר רבי חייה בר אבא
אמר רבי יוחנן כל המאריך בתפלתו ומעיין בה סוף בא
לידי כאב רב * שנאמר תוחלת ממושכה מחלת לב ואמ'
רבי יצחק שלשה דברים מזבירים עונותיו של אדם ואלו
הן קיר נטוי ועיון תפלה ומוסר דין על חבירו לשמים
הא לא קשיא הא דמעין בה הא דלא מעיין בה והיכי
עביד דמפיש ברחמי והמאריך על שולחנו דילמא אתי
עניא ויהיב ליה דכתיב המובח עין שלש אמות גבוה
וכתיב וידבר אלי זה השלחן אשר לפני ה' פתח במזבח
וסיים בשלחן רבי יוחנן ורבי אלעזר דאמרי תרווייהו כל
זמן שבית המקדש קיים מזבח מכפר על ישראל ועבשיו
שלחנו של אדם מכפר עליו :

רש"י

ראה יום שני

רש"י שומר מן המזיקים : חולה : שחורע מולו לפיכך הסד מתגרה בו וכן היה אשה שילדה וכן אצל : שהן וכלה ותלמיד חכמים : מקנאנתו מתגרה בהם : והמאריך על שלחנו : שמתוך כך עניים באים ומתפרנסים : המאריך בבית הכסא רפואה היא לו : מעיין בה : אומר בלבו קחשמה בקשתו לפי שהתפלל בכונה : כאז לב : שאין בקשתו נעשת : תועלת : לשון תפלה כמו רחל משה : מזכיר עונותיו : שעל ידיון מפספסין למעלק צומעשו למר בוטח זה בזכותו נראה מה הם : קיר נטוי : מקום סכנה : מוסר דין : בוטח הוא בזכותו שחברו יהיה נענש על ידו : ה"ג הא דמעין הא ללא מעיין :

מתניתין חגיגה פרק ג' משנה ח'

ביצד מעבירין על טהרת העזרה מטבילין את הכלים שהיו במקדש ואומרין להם הזהרו שלא תגעו בשלחן ובמנורה ותטמאוהו כל הכלים שהיו במקדש יש להם שנים ושלישים שאם נטמאו הראשונים יביאו שנים תחתיהן כל הכלים שהיו במקדש טעונין טבילה חוץ ממזבח הזהב ומזבח הנחושת מפני שהן כקרקע דברי רבי אליעזר וחכ"א מפני שהן מצופין :

הלכה סוטה דף ז' ע"א

וחכ"א מפני שהן מצופין אדרבא כיון דמצופין נינהו מטמו אימא וחכמים מטמאין מפני שהן

ראה יום שלישי קפא

שהן מצופין ואי בעית אימא רבנן לרי אליעזר קאמרי מאי דעתיד משום דמצופין מיבטל בטיל ציפויין נבייהו אמר רבי אבהו אמר רבי אליעזר ת"ח אין אור של נהינם שולטת בהן קל וחומר מסלמנדרא ומדה סלמנדרא שתולדת אש היא הסך מדמה אין אור שולטת בו ת"ח שכל גופן אש דכתיב הלא כה דברי כאש נאם ה' על אחת כמה וכמה אמר ריש לקיש אין של אור נהינם שולטת בפושעי ישראל קל וחומר ממזבח הזהב מה מזבח הזהב שאין עליו אלא כעובי דינר זהב כמה שנים אין האור שולטת בו פושעי ישראל שמלאין מצות כרמון דכתיב כפלה הרמון רקתד אל תקרי רקתד אלא ריקנין שבך על אחת כמה וכמה :

רש"י אדרבא משום דמנופין נינהו ניטמאו דאי לאו מנזפה יש להם לטהרם משום כלי עץ העשוי לנחת : מאי דעתיד : דילפת טעמא מדקרנהו אדמה הא לאו הכי טמאין אע"ג דעשויין לנחת : מפני שהן מופין : וכע' למייר שהגפרי מבטלין והו' להו ככלי מתכות : מיבטיל בטיל ציפויין לגבייהו : דהחמנא קרא ען כללהו ובלאו האי קרא נמי לא מקבלו טומאה : סלמנדרא : סיה הנבראת מן האור כשנערין אש במקום אחד שבעה שנים תמיד בלי הפסק : כעובי דינר זהב : דבר מועט לא חסר דהנה דנעשה בו נס :

הלכה סוטה דף ל' ע"ב

תנו רבנן דרש ר' יוסי הגלילי בשערה שעיו ישראל מן היום נתנו עיניהם לומר שירה וכיצד אכרו שירה עולל מוטל על ברכי אמו ותנוק יונק משדי אמו כיון שראו את השכינה עולל הנביה צוארו ותנוק שמש דד מפיו ואמרו זה אלי ואנוהו שנאמר מפי עורלים

עוללים ויונקים יסדת עוז היה רבי מאיר אומר מנן
שאפילו עוברין שבמע אמן אמרו שירד שגאמר
במקהלות ברכו אלהים ה' ממקור ישראל והא לא
חזו אמר רבי תנחום כרס נעשה להן כהאספקרדיא
המאירה וראו בו ביום דרש רבי יהושע בן הורקנוס
לא עבד איוב וכו' וליחזי האי לא אי בלמיד אלף בתי
לא הוא אי בלמיד ויז כתיב לו הוא וכל היכא דכתיב
בלמיד אלף לא הוא אלא מעתה בכל צרתם לו צר
דכתב בלמיד אלף הכי נמי דלא הוא וכי תימא
הכי נמי ודכתיב ומלאך פניו הושיעם אלא לאו
משמע הכי ומשמע הכי תניא רבי מאיר אומר נאמר
ירא אלהים באיוב ונאמר ירא אלהים באברהם מר
ירא אלהים האמור באברהם מאהבה אף ירא אלהים
האמור באיוב מאהבה ואברהם נופיה מנלן דכתיב
זרע אברהם אוהבי מאי איכא בין עושה מאהבה
לעושי מיראה איכא הא דתניא רבי שמעון בן אלעזר
אומר גדול העושה מאהבה יותר מן העושה מיראה
שזה תלוי לאלף דור וזה תלוי לאלפים דור הכא
כתיב לאלפים לאוהבי ולשומרי מצותי והתם כתיב
ולשומרי מצותי לאלף דור והתם נמי כתיב לאוהבי
ולשומרי מצותי לאלף דור האי לדסמך ליה והאיך
לדסמך ליה הנהו תרי תלמידי דהוו יתבי קמיה
דרבא חד אמר ליה אקריון בחלמאי מר רב טובך
אשר צפנת ליראיך ונומר וחד אמר ליה אקריון
בחלמאי וישמחו כל חוסי בד לעולם ירננו ויעלצו בד
אוהבי

אוהבי שמך אמר להו תרוייכו רבנן צדיקי גמורי אתון
מר מאהבה ומר מיראה :

רשי עולל גדול ויונק כדכתיב חשולל ועד יונק ודרך המקרא לומר כן
כלומר כלה הכל מן הסחוב עד הגרוע כמו מסור ועד סה : במקלות :
פסקה על היס : ממקור : אף אותם שבמקור : וליחזי האי לא וכו' ואמאי
אמר הדבר עדין שקול : ה' ללא הוא : והכי קאמר קרא איני פושט
לצרתם ולא נר זה : באברהם כי ירא אלהים אתה : תלוי : זכותו לדורותיו
להגין עליהם עד אלפים דור : לאלפים לאהבו : סמך אוהבו לאלפים ואיך
קרא סמך לאלף דור אל שומר מצותיו דהיינו מיראה ואין אל דוקים לפרוש
מאהבה לפרוש מיראה דהנהו מאהבת סבר ומיראת פורענות הקלות והעונשין
והכא מאהבת המקום ומיראתו גדול ומוטל על הבריות : וישמחו כל
חוסי בד וגו' : סיפיה דקרא ועלנו בד אוהבי סמך :

מתניתין שבועות פרק ב' משנה י'

**שבועת כטוי נוהגת באנשים ובנשים
ברחוקים ובקרובים בכשרין
ובפסולין בפני בית דין ושלא בפני בית
דין מפי עצמו וחייבין על זדונה מכות
ועל שגגתה קרבן עולה ויורד :**

הלכה שבועות דף כ"ט ע"א

אמר שמואל כל העונה אמן אחר שבועה כמוציא
שבועה בפיו דמי דכתיב ואמרה האשה
אמן אמן אמר רב פפא משמיה דרבה מתניתין
וברייתא נמי דייקא דקתני שבועת העדות נוהגת
באנשים ולא בנשים ברחוקים ולא בקרובים בכשרים
ולא בפסולים ואינה נוהגת אלא בראויין להעיד
ובפני

ובפני בית דין ושלא בפני בית דין מפי עצמו ומפי
אחרים אינן חייבין עד שיכפרו בהן בבית דין דברי
רבי מאיר ותניא בברייתא שבועת העדות כיצד
אמר לעדים בואו והעידוני שבועה שאין אנו יודעין
לך עדות או שאמרו אין אנו יודעין לך עדות משביע
אני עליכם ואמרו לו אמן בין בפני בית דין בין שלא
בפני בית דין בין מפי עצמו בין מפי אחרים כיון
שכפר בה חייבין דברי רבי מאיר קשיון אהדדי אלא
לאו שמע מינה הא דענה אמן הא דלא ענה אמן
שמע מינה אמר רבינא משמיה דרבא מתניתיה דהכא
נמו דייקא דקא תני שבועת ביטוי נורהגת באנשים
ובנשים ברחוקים ובקרובים בכשרין ובפסולים בפני
בית דין ושלא בפני בית דין מפי עצמו אין מפי אחרים
לא וקתני סיפא זה וזה מושבע מפי אחרים חייב
קשיון אהדדי אלא לאו שמע מינה הא דענה אמן
הא דלא ענה אמן ואלא שמואל מאי קא משמע לן

רש"י כוונתו שבועה מפי • לכל דבר בין להתחייב מטוס ביטוי דנטיק
סוגיא בספתי בין לענין שבועת עדות דמחייב רבי מאיר מפי
עצמו אף שלא בבית דין • מתניתין וברייתא נמי דיקא • מדמקשין מתניתין
וברייתא אהדדי ולא מיהורן אלא בהכי • אלא בראיון להעד • מפרש לקמן
למטוי מלך דתקן המלך לא מטוי • עד שיכפרו בו בבית דין • דכתיב לא
יעיד במקום הראוי להגדה הכתוב מדבר וקרא במושב מפי אחרים כתיב ושמעה
קול אלה אבל מפי עצמו בין בבית דין בין שלא בב"ד חייבין דליף ליה ר"מ בפ"ג
לקמן בגזירה טיה • משביעי עליכם אמרו אמן בין בפני ב"ד בין שלא בפני ב"ד
חייבין • ה"ל קשיון אהדדי • דהא הכא מפי אחרים הוא ומחייב ר"מ שלא בב"ד •
דוקיא דמתניתין קא משמע לן • אשמעינן דדוקא תקן מפי עצמו בשבועת
בטוי אבל מפי אחרים פטור ודקתני מתניתין סיפא אחד זו ואחד זו מושבעת
מפי

מפי אחרים חייב דדוקא בעני אמן תקן כדקתני ואמרו אמן ללא תימא אורחא
דמילתא קתני :

מתניתין בכורות פרק ה' משנה ו'

אחת בכרה ואחת שלא בכרה של
שני אנשים וילדו שני זכרים זה
שלא בכרה אשתו נותן חמש סלעים
לכהן זכר ונקבה אין כאן לכהן כלום
מת הכן בתוך שלשים יום אף על פי
שנתן לכהן יחזיר לו חמש סלעים לאחר
שלשים יום אף על פי שלא נתן יתן מת
כיום שלשים כיום שלפניו רבי עקיבא
אומר אם נתן לא יטול ואם לא נתן לא
יתן מת האב בתוך שלשים יום בחזקת
שלא נפדה עד שיביא ראיה שנפדה
לאחר שלשים יום בחזקת שנפדה עד
שיביא ראיה (נ"א) (שיאמרו לו) שלא
נפדה הוא לפדות ובנו לפדות הוא
קודם את בנו רבי יהודה אומר בנו
קודמו שמצותו על אביו ומצות בנו עליו

הלכה בנרות דף מ"ט ע"א

בחוקת שלא נפדה איתמר הפודה את בנו בתוך שלשים יום רב אמר בנו פדוי ושמואל אמר אין בנו פדוי דכולי עלמא מעבשו אין בנו פדוי לאתר שלשים יום ואיתנהו למעות ודאי בנו פדוי כי פליגי לאתר שלשים יום ונתעכלו המעות רב אמר בנו פדוי מידי דהוה אקדושי אשה התם לאו אף על גב דנתעכלו המעות הוה קדושי הכא נמי לא שניא ושמואל אמר לך התם בידו לקדשה מעבשו הכא אין בידו לפדותו מעבשו ואף על גב דקיימא לו דכל היכא דפליגי רב ושמואל הילכתא כרב באיסורי וכשמואל בדיני הכא הילכתא כוותיה דשמואל תנן מת בתוך שלשים יום אף על פי שנתן לכהן יחזור לו חמש סלעים טעמא דמת הא לא מת בנו פדוי הכא במאי עסקינן דאיתנהו למעות תא שמע בחוקת שלא נפדה עד שיאמרו לו שנפדה התם נמי דאיתנהו למעות בעניניהו תני תנא קמיה דרב יהודה הפודה את בנו בתוך שלשים יום בנו פדוי אמר ליה שמואל אמר אין בני פדוי ואת אמרת בנו פדוי ואף על גב דקיימא לן כרב באיסורי וכשמואל בדיני הכא הילכתא כוותיה דשמואל הוא לפדות ובנו לפדות הוא קודם לבנו וכו' תנו רבנן הוא לפדות ובנו לפדות הוא קודם לבנו רבי יהודה אומר בנו קודמו שמצותו על אביו ומצות בנו עליו אמר ר' ירמיה הכל מודים היכא דליכא אלא חמש סלעים הוא קודם לבנו מאי מעמא

טעמא דמצוה דידיה עדיף כי פליגי היכא דאיכא חמש משועבדות וחמש בני חורין רבי יהודה סבר מלוה הכתובה בתורה ככתובה בשטר דמיא ודידיה אזיל וטריף ממשעבדי וברני חמש בני חורין פריק ליה לבריה ורבנן סברי מלוה הכתובה בתורה לאו ככתובה בשטר דמיא הילכך מצוה דידיה עדיף :

רש"י דכ"ע . וז' אמר ליה מעבשו יהא בנו פדוי לא פדיון הוא אלא מנהג בעלמא דהא בחוק שלשים לא שייכא פדיה וז' אמר בחוק שלשים הרי לך המעות ולאחר שלשים יכול פדיון בני ואיתנהו מעות ביד כהן בעין לאחר שלשים וז' פדוי כחולן דהייב להו ניהליה השתא : נתעכלו . שאינן צעין : אקדושי אשה . דז' יחיב ליה השתא מידי ואמר לה התקדשי לאחר ל' יום הו' מקודשת כדאמרין במאכת קידושין : ת"ש . ממתניתין מת האב בחוק שלשים בחוקה שלא נפדה וכו' עד שיביא ראיה גרסינן וז' מיתני ראיה הו' פדוי וקשיא לשמואל : ודידיה . חמש סלעים דידיה אזיל כהן וטריף ממעבדי שהרי טענדו טל כהן קדם והיינו דקא' שמגותו על אביו כלומר שאביו נשתעבד אותן נכסים לכהן : ובהך חמש בני חרי פריק לבריה . מיד דז' יחיב בני חרי משום פדיון דידיה תו לא מופריק בנו השתא טענדו הלוקחות קודם ללדת צט : לא ככתובה בשטר דמיא . וז' יחיב בני חרי בשביל פדיון בנו תו לא מופריק איהו דכהן לא מני טריף לקוחות :

פרשת שופטים

הלכה בנרות דף נ"א ע"א

אמר רב יהודה שלשה דברים מקצרים ימיו ושנותיו של אדם מי שנותנין לו ספר תורה לקרות ואינו קורא כוס של ברכה לברך ואינו מברך והמנהיג עצמו ברבנות ספר תורה לקרות ואינו קורא דכתיב כי היא תייד ואורך ימך כוס של ברכה לברך ואינו מברך דכתיב ואברכה מברכך והמנהיג עצמו

עצמו ברבנות דאמר רבי תמא בר חנינא מפני מה
מת יוסף קודם לאחיו מפני שהנהיג עצמו ברבנות
ואמר רב יהודה אמר רב שלשה צריכין רחמים מלך
טוב שנה טובה וחלום טוב מלך טוב דכתיב פלני
מים לב מלך ביד ה' שנה טובה דכתיב תמיד עיני ה'
אלהיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה חלום
טוב דכתיב ותחלימני והחיניני אמר רבי יוחנן שלשה
דברים מכריז עליהם הקביה בעצמו ואלו הן רעב
ושובע ופרנס טוב רעב דכתיב כי קרא ה' לרעב ונו'
שובע דכתיב וקראתי אל הרגן והרביתי אותו פרנס
טוב דכתיב ויאמר ה' אל משה לאמר ראה קראתי
בשם בצלאל ונומר אמר רבי יצחק אין מעמידין פרנס
על הצבור אלא אם כן נמלכין בצבור שנאמר ראו
קרא ה' בשם בצלאל אמר לו הקב"ה למשה משה
הגון עליך בצלאל אמר לו רבונו של עולם אם לפניך
הוא הגון לפני לא כל שכן אמר לו אף על פי כן לך
אמור להם הלך ואמר להם לישראל הגון עליכם
בצלאל אמרו לו אם לפני הקב"ה ולפניך הוא הגון
לפנינו לא כל שכן :

רש"י יוסף מת קודם לאחיו - דכתיב וימת יוסף וכל אחיו - נרמיש
רחמים - נרמיש לבקש רחמים שיבא לפי שהם בידו של הקדוש
ברוך הוא ואין להם רשות לבא אלא ברשותו : ראה קראתי בשם - ראה משמע
היש בלבך תן עיניך בדבר :

מתניתין בילה פרק ח' משנה י'

משלחין כלים בין תפורין בין שאינן
תפורין

תפורין ואף על פי שיש בהן
כלאים והן לצורך המועד אבל לא סנדל
המסומר ולא מנעל שאינו תפור רבי
יהודה אומר אף לא מנעל לבן מפני
שצריך אומן זה הכלל כל שנאותין בו
כיום טוב משלחין אותו :

כלכה בילה דף י"ד ע"ב

בין תפורים וכו' בשלמא תפורין חזו למלוש
שאינ תפורין נמי חזו לכסויי אלא כלאים למאי
חזו וכי תימא חזו למימך תותיה והתניא לא יעלה
עליך אבל אתה יכול להציעו תחתיד אבל אמרו
חכמים אסור לעשות כן שמא תכרך לו נימא על
בשרו וכי תימא דמפסיק מידי דביני בני והא אמר
רבי שמעון בן פזי אמר רבי יהושע בן לוי אמר רבי
יוסי בן שאול אמר רבי משום קהלא קדישא דבירושלי'
אפילו עשר מצעות זו על גב זו וכלאים תחתיהן אסור
לישן עליהם משום שנאמר לא יעלה עליך אלא בוילון
והאמר עולא וילון תמא מפני שהשמש מתחמם כנגדו
אלא בקשין וכי הא דאמר רב הונא בריה דרב יהושע
האי נמטא גמרא דנרש שריא אמר רב פפא ערדלין
אין בהן משום כלאים רבא אמר הני צררי דפשימי אין
בהם משום כלאים דבורני יש בהם משום כלאים רב
אשי אמר אחד זה ואחד זה אין בהם משום כלאים
לפי שאין דרך חימום בכך :

רש"י למימך • לכפול • שחז תכרך לו נימא • ויש נימון גדולים וגס'ם
בגון של קלפקרין שקורין קו"ט ומחמת במקומה ועובר משום
לא חלש שטענו אז נמי נימא בעלמא כיון דעיקר הבגד מהנהו ומחמוזו מלמטה
הויא לה לא לבישא דאית בה הנאה : דמפסיק מיד שנותן בגד אחר ביניהם :
אסור לישן עליהם • מדרבנן : בילון • שראוי לפורסו כנגד הפתח : ופסי
מה אמרו וילון טומא • מקבל טומאה ולא עשאוהו כאחד ומחמת הבית שאינם
מקבלות טומאה : מפני שהשמש מתחמם כנגדו • מתעטף בשוליו לפיכך יש
תורת כלי עליו וכיון דמתחממים כנגדו אסור לעשותו כלאים : בקשין • בגדים
קשים שאינם מתחממים מותר לישב עליהם : כמטא • בגד שקורין פלטר'א בלעז :
גמדא • קשה כמו גמור מסאני דבר שהוא כוון נעשה קשה : דגרש • מקום :
שריא • לשיבה שאינה מחמם ערדלין • ראיתי בתשובת הגאונים שרגילין ללבשן
תחת מעטליהם ותולין עליהם עור של תישין מעובדין תחת קרקעיהן וכנגד העקב
של הרגל יש עושין אותן של נמר וקורים אותם גמטי : לררי דפסיטי • בגדי
כלאים שגוררים בו מעות מותר לתתו בחיקו שהמע' מקשין אותו ואינו מחמם •
דברני • שגורר בהם זרעים : יש בהם משום כלאים • ואסור לתתן בחיקו :
אין בהם משום כלאים • דקשים הם :

הלכה סוטה דף ל"ט ע"א

אמר רבא בר רב הונא כיון שנפתח ספר תורה
אסור לספר אפילו בדבר הלכה שנאמר
וכפתחו עמדו כל העם ואין עמידה אלא שתיקה שנאמר
והוחלתי כי לא ידברו עמדו לא ענו עוד רבי זירא אמר
רב חסדא מהנא ואזני כל העם אל ספר התורה שאלו
תלמידיו את רבי אלעזר בן שמוע במה הארכת ימים
אמר להם מימי לא עשיתי בית הכנסת קפנדריא ולא
פסעתי על ראשי עם קודש ולא נשאתי כפי בלא ברכה
מאי מברך אמר רבי זירא אמר רב חסדא אשר קדשנו
בקדושתו של אהרן וצונו לברך את עמי ישראל באהב
כי עקר כרעיה מאי אמר יהי רצון מלפניך ה' אלהינו
שתהא ברכה זו שצויתנו לברך את עמך ישראל לא
הא בה מבשול ועון וכי מהדר אפיה מציבורא מר' **אמר**

אמר

אמר אדבריה רב חסדא לרב עוקבא ודרש רבונא של
עולם עשינו מה שגזרת עלינו אף אתה עשה עמנו מה
שהבטחתנו השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך
וגו' אמר רב חסדא אין הכהנים רשאים לכיף קישרי
אצבעותיהן עד שיחזרו פניהם מן הצבור • אמר
רבי זירא אמר רב חסדא אין הקורא רשאי לקרות
הכהנים עד שיכלה אמן מפי הצבור ואין הכהנים
רשאים להתחיל בברכה עד שיכלה דבור מפי הקורא
ואין הציבור רשאים לענות אמן עד שתכלה ברכה
מפי הכהנים ואין הכהנים רשאים להתחיל בברכה
אחרת עד שיכלה אמן מפי הצבור ואמר רבי זירא
אמר רב חסדא אין הכהנים רשאים להחזיר פניהם
מן הצבור עד שיתחיל שליח צבור בשום שלום ואינן
רשאים לעקור רגליהם ולילך עד שיגמור שליח צבור
שים שלום • ואמר ר' זירא אמר רב חסדא אין הצבור
רשאים לענות אמן עד שתכלה ברכה מפי הקורא
ואין הקורא רשאי לקרות בתורה עד שיכלה אמן
מפי הצבור • אמר רבי תנחום אמר רבי יהושע בן
לוי המפטיר בנביא צריך שיקרא בתורה תחילה :

רש"י וכפתחו • וכשהתחיל ובחמיה כתיב עמדו • שתקו : במה הארכת
ימים • איזה זכות בידך שהארכת ימים : קפנדריא • לקרר דרכו
דרך בית הכנסת ליכנס בפתח זה ולגאח כנגדו ול' קפנדריא מפרש בברכות
אדמוקיענא אדרי אישיל בהא עד שאני מקיף סביב הסורות הללו אכנס בזה
ואקבר דרכי ודרי סורות בתים : ולא פסעתי על ראשי עם קדש • שהיו יושבים
סתלמדים בבית המדרש ע"ג קרקע והמחלך ביניהם כשהן יושבין וכנגם לישב
במקומו מרחיב פסיעותיו בעל כרחו והוא לשון מפסע ונראה כמפסע על
ראשיהם לפיכך נרץ להקדים או ישב לו ומחוק : ולא נשאתי כפי • לנגד שכתן

היה

היה : בלא ברכה י ברכה דמפרש ואזיל מאי מברך : וכי עקר כרעיה י בעבודה
למיסק והוא מחזיר כניו כלפי תיבה מאי אמר : וכי מהדר אפיס מניבורא י
כנגומר ברכותיו מחזיר כניו לגד התיבה עד שיגזור שלח נבור המברך את
עמו ישראל בשלום : מה שהבטחתו י שפוטין אנבעותיהם כשנברכין ולאחר שגמרו סוגרין
לבוך קישרי אנבעותיהם י שפוטין אנבעותיהם כשנברכין ולאחר שגמרו סוגרין
אגרוף שלהם כשאר בני אדם קשרי אנבע הם החוליות שנופפין ופוטטין בהם :
אין הקורא י * שלח נבור שקורא כהנים שיחזירו פניהם לנרך : אמון של ברכת
הודאה : דבור * כהנים : לעקור רגליהם * מן הדוכן אלא עומדין בפופין
לפני התיבה יש ללמוד מכאן דבר נביאות כפיס כך הוא עוקר רגליו בעבודה
מוקדמו ובל לפני התיבה ומהפלל יה' שיהא ברכה וכו' כלעיל ומאריך בה עד
שתכל' אמון של הודאה מפי נבור וס' קורא כהני' אס ב' הם ואס ימיד הוא אינו
קורא והוא מחזיר כניו מאליו כדאבי' דאמר לעיל לאחד אין קורא כהנים וכשכלה
דבור מפי קורא מברך אשר קדשנו וכו' ואחר כך מתחילין בברכה וכשכלה אמון
אחרון מפי נבור הן מחזירין פניהם וכופפין קשריהם אס רוניס וס' מתחיל סיס
בלום והכהנים מתפללין רבנו של עולם עשינו מה שגורת עלינו וכו' ומאריך
בה עד שתכלה ברכה מפי שלח נבור ועוקרין רגליהם והולכין להם : עד שיכלה
אמון * של ברכת התורה וכל הני משום דתרי קלי לא משתמעו :

הלכה שנועות דף ל' ע"א ע"ב

תנו רבנן ועמדו שני האנשים מצוה לבעלי דינן
שיעמדו אמר רבי יהודה שמעתי שאם רצו
להושיב את שניהם מושיבין איזהו אסור שלא יהא
אחד עומד ואחד יושב אחד מדבר כל צרכו ואחד
אומר לו קצר דברין אמר רבה בר רב הונא האי
צורבא מרבנן ועם הארץ דאית להו דינא בהדי הדדי
מותבינא ליה לצורבא מרבנן ולעם הארץ נמי אמרי
ליה תיב ואי קאי לית לן בה * רב שרביא הוה ליה
דינא קמיה דרב פפא אוחתביה ואותיב נמי לבעל
דיניה אתא שליחא דבי דינא בטש ביה ואוקמיה
לעם הארץ ולא אמר ליה רב פפא תיב היכי עביד
הכי

הכי והא מסתתמן טענתיה * אמר רב פפא מימר
אמר איהו הא אותבן שליחא הוא דלא מפייס מינאי
ואמר רבה בר רב הונא האי צורבא מרבנן ועם
הארץ דאית להו דינא בהדי הדדי לא ליקדום צורבא
מרבנן וליתיב משים דמיהו כמאן דסדר ליה לריניה
ולא אמרן אלא דלא קביע ליה עידיה אבל קביע ליה
עידיה לית לן בה מימר אמר בעידיה טריד ואמר
רבה בר רב הונא האי צורבא מרבנן דידע בטהדותא
וזילא ביה מילתא למיזיל לבי דינא דזוטר מינדי
לאסהודי קמיה לא לזייל אמר רב שישא בריה דרב
אידי אף אנן נמי תנינא מצא שק או קופה ואין דרכו
לישור הרי זה לא ישור הני מילי בממונא אבל באיסורי
אין חכמה ואין תבונה ואין עצה לנגד ה' כל מקום
שיש בו חילול ה' אין חולקין כבוד לרב רב יימר הוה
ידע ליה סהדותא למר זוטרא אתא לקמיה דאמימר
אוחבינהו לכלהו אמר ליה רב אשי לאמימר והאמר
עולא מחלוקת בבעלי דינים אבל בעדים דברי הכל
בעמידה אמר ליה האי עשה והאי עשה עשה דכבוד
תורה עדיף :

רש"י שלח יהא אחד עומד ואחד יושב * שלח יראה חצרו שמכדין אותו
יותר ממונו וסתתמו דבריו : בטש * בטש : דלא אפיס מינאי *
ולא עפתי לו טובה ואינו אזהבי : לא ליקדום וליהיב * לפני * הדין קודם שיבא
בעל דינו ופילו יושב וכותק : דמיהו * כמיאן דמסדר ליה טענתיה וגורס
שיחשדוהו כמטעים דבריו לדיין ועובר בלא תשא כמטע שוא כלקמן : קבע
עידיהם * שהדין רבו ויש לו קביעות ללמוד : שאין דרכו ליטול * אס היה שלו :
כרי זה לא ישול אינו מזהיר עליו בלא תוכל להתעלם שואמר והתעלמת
פעמים שאתה מתעלם : אבל באישורא * כגון אשה הבאה לפני סכס להתיקס
להנשא

שופטים יום חמישי

לפניו ותלמיד זה יודע שבעלה הי אין חכמה חשוב לנגד ה' : האי עשה : ועמנו
והאי עשה את ה' אלטיך תירא לרבות ת'ק :

מתניתין בכורות פרק ט' משנה ד'

הכל נכנסים לדיר להתעשר חוץ מן
הכלאים והטרופה ויוצא דופן
ומחוסר זמן ויתום איזהו יתום כל
שמתה אמו או שנשחטה רבי יהושע
אומר אפילו נשחטה אמו והשלחקים
אין זה יתום :

הלכה בכורות דף נ"א ע"ב

תנו רבנן באיזה צד מעשר כונסין לדיר ועישה להם
פתח קטן כדי שלא יהו שנים יכולין לצאת
כא' אמותיהם מבחוץ והם מבפנים ונועית ויוצאות
לקראת אמן וליפקנהו אינהו יעבור כתיב ולא
שיעבירוהו ולשדי להו ירקא וליפקו לותיה אמר רב
הונא נזירה משום לקוח ומשום יתום : תנו רבנן כל
אשר יעבור תחת פרט לטרפה שאינה עוברת תחת
השבט מצויה למנותן בשבט לא מנאן בשבט או
שמנאן רבוצים או עומדים מנין תלמוד לומר עשירי
קודש מכל מקום ואין לי אלא שקרא שמו עשירי דא
קרא שמו עשירי מנין תלמוד לומר והיה קדש מכל
מקום יכול היו לו מאה ונטל עשרה עשרה ונטל א'
יכול יהיו מעושרין תלמוד לומר עשירי ואין זה עשירי
רבי יוסי ברבי יהודה אומר הרי זה מעשר מאי טעמיה
דרבי

כי תצא יום ראשון קפח

דרבי יוסי ברבי יהודה סבר ליה כאבא אלעזר בן
גופל דתניא אבא אלעזר בן גומל אומר ונחשב לכם
תרומתכם בשתי תרומות הכתוב מדבר אחת
תרומה גדולה ואחת תרומת מעשר כשם שתרומה
גדולה נטלת באומד ובמחשבה אף תרומת מעשר
נטלת באומד ובמחשבה ומעשר קרייה רחמנא
תרומה דכתיב כי את מעשר בני ישראל אשר ירימו
לה' תרומה נתתי ללוים לנחלה ואיתקש מעשה בהמ'
למעשר דגן מה מעשר דגן ניטל באומד ובמחשבה
אף מעשר בהמה ניטל באומד ובמחשבה :

רש"י יתום * שמתה אמו קודם שנטל והסתא אי הוה שדי ירקא הוה
נפיק כמו יתום דמיפטר ואע"ג דאיכא יתום דמחייב כגון שנטל
אחר כך מתה אמו והוא לא נפיק אלא ע"י ירקא מ"מ בהא דמעמיד אימותיהן
של אלו מבחון ליהו ליה היכרא והיה טבר דיתום ולקוח לא בני עשירי נינהו :
טרפה אינה עוברת * כגון שנטברו רגליה מן הארכובה ולמעלה ולא מני למיז
ה"ג יכול היה לו מאה וכו' : בשתי תרומות * ואף על גב דלא כתב האי קרא
תרומותיכם אלא בתרומת מעשר נפקא לן דמירי בתרומה גדולה מדכתיב כדגן
מן הגורן כלומר בתרומה גדולה שניטל ישראל מגרונו והסתא איתקש תרומת
מעשר לתרומה גדולה להאי מלתא דמה תרומה גדולה וכו' : באומד * שמאמד
בדעתו כך וכך יש בכרי הוה ולפי אומדתו נוטל תרומה : במחשבה * שמחשב
שני לוגין שאני עתיד להפריש הרי הן תרומה כדאמרינן גבי לקח יין מבין
הכותים ולהכי קרי ליה מחשבה משום דאינו מונה אותן אי נמי נתן עיניו בגד
זה ואוכל בגד אחר ותרוייהו אומד ומחשבה נפקא לן מונחש :

פרשת תצא

הלכה בכורות דף נ"א ע"ב

רבי שילא ננדיה להווא גברא דבעד מצרית אזל
אכל ביה קורצי ביה מלכא אמר איכא חד
גברא ביהודאי דקא דיין דינא בלא הרמנא דמלכא
שרר

שדר עליה פרוסתקא כי אתא אמר ליה מאי טעמא
נגדתייהו להאי אמר להו דבא על חמרתא אמרי ליה
אית לך סהדי אמר להו אין אתא אליהו אדמי ליה
כאיניש ואסהיד אמרי ליה אי הכי בר קטלא הוא אמר
להו אנן מיומא דגלינן מארעין לית לן רשותא למקטל
אתין מאי דבעיתון עבידו ביה עד דמעייני ביה בדינא
פתח רבי שילא ואמר לך ה' הגדולה והגבורה וגו'
אמרי ליה מאי קאמרת אמר להו הכי קאמינא בריך
דחמנא דיהב מלכותא בארעא כעין מלכותא דרקיעא
ויהב לכו שולטנא ורחמי דינא אמר חביבא עליה
יקרא דמלכותא כולי האי יהבי ליה קולפא אמרו ליה
דון דינא כי הוה נפיק אמר ליה ההוא גברא עביד
דחמנא ניסא לשקרי הכי אמר לו רשע לאו חמרי
איקרו דכתיב אשר בשר חמורים בשרם תזייה
דקאזיל למימרא להו דקרינהו חמרי אמר האי רודף
הוא והתורה אמרה אם בא להרגך השכם להרגו
מחיה בקולפא וקטליה :

רש"י ומי דניח אזהבים משפט : קולפא - מקל לרדות : התורה
אמרה אם בא להרגך השכם להרגו - אם נזחלתהו וגו' לפי שכל
על עסקי נפשות שודע הוא שאם ימנע ותמנעו חותר לא תעמוד עמך מלהגיל
מומוך והוא בא לדעת כן שיקום עליך והרגך אמרה תורה השכם אתה והרגו :

מתניתין בנה פרק ב' משנה א'

**יום טוב שחל להיות ערב שבת לא
יבשל אדם בתחלה מיום טוב לשבת
אבל מבשל הוא ליום טוב ואם הותיר
הותיר**

הותיר לשבת ועושה תבשיל מערב יום
טוב וסומך עליו לשבת בש"א שני
תבשילין ובה"א תבשיל אחד ושויין בדג
וכיצה שעליו שהן שני תבשילין אכלו
או שנאבד לא יבשל עליו בתחלה ואם
שייר ממנו כל שהוא סומך עליו לשבת :

הלכה בנה דף ט"ז ע"ב

לא יבשל וכו' - מנא הני מילי אמר שמואל דאמר
קרא זכור את יום השבת לקדשו זכרהו מאחר
שבא להשכיחו מאי טעמא אמר רבא כדי שיברוד
כנה יפה לשבת ומנה יפה ליום טוב רב אשי אמר
כדי שיאמרו אין אופין ביום טוב לשבת קל וחומר
מיום טוב לחול תנן עושה תבשיל מערב יום טוב
וסומך עליו לשבת בשלמא לרב אשי דאמר כדי
שיאמרו אין אופין מיום טוב לשבת היינו דמערב יום
טוב אין מיום טוב לא אלא לרבא מאי אריא מערב
יום טוב אפילו ביום טוב נמי אין הכי נמי אלא נזירה
שמא יפשע וחנא מייתי לה מהכא את אשר תאפו
אפו ואת אשר תבשלו בשלו מכאן אמר רבי אלעזר
אין אופין אלא על האפוי ואין מבשלין אלא על
המבושל מכאן סמכו חכמים לערובי תבשילין מן
התורה (ד' י"ב) אמר רבי אבא אמר רב ערובי
תבשילין צריכין כזית בין לאחד בין למאה אמר רב
הונא

הונא אמר רב ערובי תבשילין צריכים דעת פשוטא
דעת מניח בעינן דעת מי שהניחו לו בעינן או לא
בעינן תא שמע דאבוה דשמואל מערב אכולה
נהרדעא רבי אמי ורבי אסי מערבי אכולה טבריא
מכרין ר' יעקב בר אידי מי שלא הניח ערובי תבשילין
יבא ויפסוך על שליועד כמה אמר רב נחומי בר זכריה
משמיה דאביי עד תחום שבת ההוא סמיא דהור
מסדר מתניתא קמיה דמר שמואל חזייה דהוה עציב
אמר ליה אמאי עציבת אמר ליה דלא אותיבי ערובי
תבשילין אמר ליה סמוך אידידי לשנה חזייה דהור
עציב אמר ליה אמאי עציבת אמר ליה דלא אותיבי
ערובי תבשילין אמר ליה פושע את לכולי עלמא שרי

לדיך אסור :

רש"י מנהגו לאו דוקא מקראי יליף דערובי תבשילין דרבנן והכי
קמבעיא ליה אי הכא אסמיה רבנן : זכור . אין זכירה אלא
בדבר המשתנה : זכריו מלאך טבא להשכיחו . כשנא י"ט בע"ט קרוב שבת
להשתנה מחמת י"ט שמרבה בסעודת היום ואינו מניח לשבת כדי כבודו והזהיר
הכתוב לזכרו וכשמערב ערובי תבשילין נמלא סוכרו שהרי אינו עושה אלא מחמת
שבת : מ"ט . למה תקנו ערוב קרא ודאי לאו בערוב משתעי ולא ערוב
משתמע מניה ואסמכתא בעלמא הוא ובי אתא קרא לקדוש היום אתא כדתניא
בפסחים זכרנו על היין וערובא מדרבנן ומה ראו לתקן : אמר רבא כדי שיעורר
זכו . מתוך שמערב וזכר את השבת ואינו מכלה את הכל ל"ט ובורר מנה
לזה ומנה לזה : רב אשי אמר . לא לכבוד שבת תקנוהו אלא לכבוד י"ט :
כדי שיאמרו אין אופין מיום טוב לשבת . אלא אם כן התחיל מבעוד יום דאינו
אלא שגומר והולך אבל אחולי לא : קל וחומר דמיום טוב לחול . לומר לא :
בשלמא לרב אשי דאמר לכבוד יום טוב תקנוהו כדי שיאמרו אסור להתחיל בטולי
שבת ביום טוב היינו דמערב יום טוב הונך לעשותו : אלא לרבא . דאמר כדי
שיברור : אפי' ביום טוב . ועשה לפני סעודת יום טוב יש כאן זכירת שבת
לברור מנותיו : שמיא יפסע . ישכח ולא יערב משום דטרוד : ותנא מיתיה ליה

מהכא . כן דרך שיטת הש"ס כשמתחילין האמוראים להוציא טעם מן המקרא
יום תנא של ברייתא לומר אותו ממקום אחר נקט הכי כלומר האמוראים למדוהו
מכאן והתנא למד מכאן : את אשר תאפו אפו . הוה ליה למכתב היום אפי
ובטלו אלא רמז היא שיש לך יום ששי שאין אופין לנורך מחר : אלא על האפוי .
באמרי בשבת : אופין . פת : מבשלין תבשיל : מבשלין תבשיל : בין לאחד
בין למאה . די להם בכזית : נריבים דעת . שידעו שלשם כך נעשו ורב הונא
לא פירש דעת מי ומפרשין לה אין ואמרין הא ודאי פשיטא לן דכי אמר רב
הונא נריבים דעת דעתי דמניח מיהא בעי דאיכו עדיף שעשהו לשם כך מיהו
מבעי לן דעת מי שהניחו לזכרו . כגון שעשהו זה לנורך כבדו כלום נריך שיומך
בו תחלה לעשותו על פיז : עד תחום שבת . ולעומדים חזן לתחום לא היה
דעתו של מניח עליהם ולא עלו על לבו לזכרון : מסדר מתניתא . שהיה יודע
משניות בגרסא ומחזר עליהן לפני מר שמואל שהיו סדורות בפיו כעיקרן :
סמוך אידי . דמערבנא אכולה נהרדעא . שהיה עירו : לשנה . לשנה אחרת
וראש השנה היה שאן יכול להניח ולהתנות : לדיך אסור . שאין דעתו על
המודין והפושעים שאינם חרדים לדברי חכמים :

מתניתין סוטה פרק ז' משנה ו'

ברכת כהנים כיצד במדינה אומרים
אותה שלש ברכות ובמקדש
ברכה אחת במקדש אומר את השם
ככתבו ובמדינה בכנויו במדינה כהנים
נושאים את ידיהן כנגד כתפיהן ובמקדש
על גבי ראשיהן חוץ מכהן גדול שאינו
מגביה את ידיו למעלה מן הציץ רבי
יהודה אומר אף כהן גדול מגביה ידיו
למעלה מן הציץ שנאמר וישא אהרן
את ידיו אל העם ויברכם :

הלכה סוטה דף ל"ח ע"ב

ברכת כהנים כיצד אמר רבי יהושע בן לוי מנין שהקדוש ברוך הוא מתאוה לברכת כהנים שנאמר ושמו את שמו על בני ישראל ואני אברכם ואמר ר' יהושע בן לוי כל כהן שמברך מתברך ושאינו מברך אין מתברך שנאמר ואברכה מברכך ואמר רבי יהושע בן לוי כל כהן שאינו עולה לדוכן עובר בשלשה עשה כה תברכו אמור להם ושמו את שמי רב אמר חוששין שמא בן גרושה או בן חלוצה הוא ולא פליגי הא דסליק לפרקים הא דלא סליק לפרקים ואמר רבי יהושע בן לוי כל כהן שאינו עולה בעבודה שוב אינו עולה שנאמר וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם וירד מעשות החטאת והעילה והשלמים מה להלן בעבודה אף כאן בעבודה איני והא רבי אמי ורבי אסי סלקי רבי אמי ורבי אסי מעיקרא הוו עקרי כרעייהו ממטא לא הוו מטו התם וכדתיני ר' אושעיא לא שנו אלא שלא עקר את רגליו אבל עקר את רגליו עולה ותנן נמי אם הבטחתו שנושא את כפיו ותוזר לתפלתו רשאי והוינן ביה הא לא עקר אלא דנד פורתא הכי נמי דעקר פורתא ואר' יהושע בן לוי אין נוחנין כוס של ברכה לברך אלא לטוב עין שנא' טוב עין הוא יבורך כי נתן מלחמו לדל אל תקרי יבורך אלא יברך ואר' יהושע בן לוי מנין שאפילו עופות מכירין בצרי העין שנאמר כי חנם מזורה הרשת בעיני כל בעל כנף ואמר רבי יהושע בן לוי כל הנהנה

הנהנה מצרי העין עובר בלאו שנאמר אל תלחם את לחם רע עין וגו' כי כמו שער בנפשו כן הוא אכול ושתה יאמר לד' וגו' רב נחמן בר יצחק אמר עובר בשני לאוין אל תלחם ואל תתאו' ואמר רבי יהושע בן לוי אין ענלה ערופה באה אלא בשביל צרי העין שנאמר וענו ואמרו ידינו לא שפכו את הדם הזה וכי על לבנו עלתה שוקני בית דין שופכי דמים הם אלא לא בא לדינו ופטרנוהו ולא ראינוהו והנחנוהו לא בא לדינו ופטרנוהו בלא מזונות לא ראינוהו והנחנוהו בלא לוייה :

רש"י ושמו את שמי תלה הכתוב הדבר בן להיות ברכה זו שמת שמו על עמו ולא עשה נורף ישראל אלא נורף מקום : ואברכה ומברכך : דאילו ואני אברכם אישראל קאי כר"ע דאמר דא"ט למדנו ברכה לישראל מפי כהנים ופי הגבורה לא למדנו כשהוא אומר ואני אברכם הוי אומר כהנים מברכים את ישראל והקב"ה מסכים על ידם : לפרקים : בחגים ובמועדים : שאינו עולה בעבודה : קודם שסיים סליח נבחר רנה נרץ לעלות על הדוכן : ירד מעשות : אלמא בעוד עבודה בידו ברוך אחד כך ירד מעשות אלמא השתא הוא הגמר : מעיקרא הוו עקרי כרעייהו : ומקומן בעבודה אבל רחוק היה מקומן מן הדוכן ולא מטו עד דגמרא ברכת העבודה : ותנן נמי : בברכות אם הבטחתו וכו' רש"י הכי איתא העובר לכני התיבה לא יענה אמן אחר הכהנים מפני הטורף ואם אין סם כהן אלא הוא לא ישא את כפיו שלא תיטרף דעתו וצבו לתפלתו ולא ידע להתחיל מיד בשים שלום ואם הבטחתו שהוא מלומד דבר ולא תטרף דעתו נושא את כפיו וחוזר לתפלתו : רש"י : לישא את כפיו : והא לא עלה : בעבודה אלא דעקר פורתא ושמוע מינה סגי בהכי שעוקר מעט רגליו לילך לנד הדוכן בעבודה : לברך : ברכת המזון : לטובי עין : שונאי : בע גומלי חסד במזמון : מכירין בברי עין : ואין אוכלים משלהם : כי חנם מזורה הרשת : לעיל מינה משתעי בברי עין נארכה לדס וגו' כל הון יקר צמח וגו' : כי חנם מזורה הרשת לטון יזורה על נוייה גפרית כך דרכס של נידים לרות חטים ושעורים ברכה כד סיפא העופות לאכול ואילו נרי העין חנם מאכרין מזונות שזרין ברכתם בעיני כל בעל כנף שאף הן מכירין בהם ואינם

כי תצא יום רביעי

ואינם נהגים ממונותיהם : כי כמו שער בנפשו . שער זה על כרחינו לשון פעל
הוא ונקודתו מוכחא עליו שהניו קמן וחניו פתח וטעמו למטה כאלו זה האוכל
מורד והשעיר בנפשו של גר עין וכך הוא לשון כתאנים השוערים ומנסה בן
סרוק פירשו לשון שיעור המיד הוא משער כמה יאכל זה ועד מהי : ופטרנוהו
בלא מוונות . כלומר למוונות הונרך ולא היה לו וראה אחד נושא מוונות ובל
לחוטטס ממנו לאנס רעבו ועמד זה עליו והרגו : : בלא ליה . סבורה טיך
עמהם :

מהנתיחן שבועות פרק ה' משנה ד'

אנסת ופתית את בתי והוא אומר לא
אנסתי ולא פתיתי משביעך
אני ואמר אמן חייב רבי שמעון פוטר
שאינו משלם קנס על פי עצמו אמרו
לו אף על פי שאינו משלם קנס על פי
עצמו משלם בושת ופגם על פי עצמו :

הלכה שבועות דף ל"ה ע"ג

אנסת ופתית את בתי וכו' אמר רבי חייה בר
אבא אמר רבי יוחנן מאי שעמיה דרבי
שמעון הואיל ועיקר קנס הוא תובע . אמר רבא משל
דרבי שמעון למה הדבר דומה לאדם שאמר לחבירו
תן לי חטין ושעורין וכוסמין שיש לי בידך אמר לו
שבועה שאין לך בידי חטין ואישתכח דחטין הוא
דלית ליה הא שעורין וכוסמין אית ליה דפטור דכי
אישתבע אחטין אקושטא משתבע אמר ליה אבבי מי
דמי התם בחטין קא כפר ליה בשעורין וכוסמין לא
קא כפר ליה הכא בכולא מילתא הוא דקא כפר ליה
הא

כי תצא יום חמישי קצב

הא לא דמיא אלא לאומר לחבירותן לי חטין ושעורין
וכוסמין שיש לי בידך שבועה שאין לך בידי כלל
ואישתכח דחטין הוא דלית ליה הא שעורין וכוסמין
אית ליה דמהייב אלא כי אתא רבין אמר רבי יוחנן
לדברי רבי שמעון קנס הוא תובע ולא בושת ופגם
לדברי חכמים אף בושת ופגם הוא תובע במאי קא
מיפלגי אמר רב פפא ר' שמעון סבר לא שביק איניש
מידי דקיץ ותבע מידי דלא קיץ ורבנן סברי לא שביק
מידי דכי מודה ביה לא מיפטר ותבע מידי דכי מודה
ביה מיפטר :

רש"י ועיקר קנס הוא תובע . עיקר תביעתו על הקנס היא ואף על גב
דבושת ופגם נמי בכלל כפירה נינהו לא מחייב עליהו כדמפרש
ואזיל : הכא בכולא מילתא כפר ליה . דהא לא אנסתי קאמר והבושת ופגם
בכלל כפירה : הא לא דמיא . קשיא דאבבי היא דקא מסיק למוילתיה :

הלכה ערכין דף ז' ע"א

תנו רבנן סלע זו לצדקה עד שלא באתה ליד
גבאי מותר לשנותה משבאתה ליד גבאי
אסור לשנותה איני והא רבי ינאי ויוף ופרע שאני
רבי ינאי דניחא להו לעניים דכמה דמשהי מעשה
ומייתי להו תנו רבנן ישראל שהתנדב מנורה או נר
לבית הכנסת אסור לשנותה סבר רבי חייה בר אבא
למימר לא שנא לדבר הרשות ולא שנא לדבר מצוה
אמר ליה רב אמי הכי אמר רבי יוחנן לא שנו אלא
לדבר הרשות אבל לדבר מצוה מותר לשנותה
מדאמר רבי יאסי אמר רבי יוחנן נכרי שהתנדב
מנורה או נר לבית הכנסת עד שלא נשתקע שם
בעריה

בעליה אסור לשנותה משנשתקע שם בעליה מותר
לשנותה למאי אלימא לדבר הרשות מאי איריא
נכרי אפילו ישראל נמי אללא לדבר מצודה וטעמא
דנכרי הוא דפעי אבל ישראל דלא פעי שפיר דמי
שעורק טיעא אינדב שרנא לבי כנישתא דרב יהודה
שנייה רחבא ואיקפד רבא איכא דאמרי שנייה רבא
ואיקפד רחבא ואיכא דאמרי שנייה הזני דפומבדיתא
ואיקפד רחבא ואיקפד רבא מאן דשנייה סבר דלא
שכיח ומאן דאיקפד סבר זמנין דמקרי ואתי:

רש"י רבי ינאי • גנאי הוא וזיף מעות הגדקה ללורכו ופורע : דכמה
דמשה • רבי ינאי דלית ליה וזי למיפרע ניחא להו לעניים :
דמעשה • רבי ינאי לנבואה ואמר דלית ליה מעות לחלק לעניים וכופה אותם
לגדקה ואיכא ריחא לעניים : מנורה • כמשמעה : נר • קרוי ש"ל של כסף
או של זהב : מדאמר רבי אסי וכו' • כלומר מונקט רבי אסי נכרי דפעי ונועק
למה שניתן מה שנתתי מכלל ישראל דלא פעי שדי לשנוי לדבר מנוס דאי בישראל
אסור למה ליה למונקט נכרי : שלא נשתקע שם בעליה ממונה : שעדיין אימור וו
היא נדבתו של פ' נכרי אסור לשנותה דפעי : ולמאי • קאמר רב אסי דאסור
לשנותה אלימא וכו' : שעורק • נכרי היה : לא שכיח • שעורק במתא דלפעי
שסוחר היה ומסור בעיירות :

פרשת כי תבא

הלכה ברכות דף ס"א ע"א

תנו רבנן המרצה מעות לאשה מידו לידה כדי
להסתכל בה אפילו יש בידו תורה ומעשים
שובים כמשה רבינו לא ינקה מדינה של גהינם שנא'
יד ליד לא ינקה רע לא ינקה מדינה של גהינם אמר
רב

רב נחמן מנוח עם הארץ היה דכתיב וילך מנוח
אחרי אשתו מתקיף לה ר' נחמן בר יצחק אלא מעתה
גבי אלקנה דכתי' וילך אלקנה אחרי אשתו וגבי אלישע
דכתיב ויקם וילך אחריה הכי נמי אחריה ממש אלא
אחרי דבריה ואחרי עצתה ה"נ אחרי דבריה ואחרי
עצתה אמר רב אשי ולמאי דקאמר רב נחמן מנוח
עם הארץ היה אפילו בי רב נמי לא קרא שנאמ ותקם
רבקה ונערותיה ותרכבנה על הגמלים ותלכנה אחרי
האיש ולא לפני האיש • אמר רבי יוחנן אחורי ארי
ולא אחורי אשה אחורי אשה ולא אחורי עבודה זרה
אחורי עבודה זרה ולא אחורי בית הכנסת בשעה
שהצבור מתפללין ולא אמרן אלא דלא דרי מידי ואי
דרי מידי לית לן בה • ולא אמרן אלא דליכא פתחא
אחרינא ואי איכא פתחא אחרינא לית לן בה ולא
אמרן אלא דלא רכיב חמרא אבל רכיב חמרא לית
לן בה • ולא אמרן אלא דלא מנח תפילי אבל מנח
תפילי לית לן בה • אמר רב יצחק דומדא לזבוב
ויושב בין שני מפתחי הלב שנאמר זבובי מות יבאיש
יביע שמן רוקח ושמואל אמר כמין חטה הוא דומדא
שנאמר לפתח חטאת רובץ :

רש"י יד ליד לא ינקה רע אפילו כמשה רבינו שקבל תורה מימינו של
הקב"ה לא ינקה רע וקרא באשה משתעי : עם הארץ • לא שום
תלמודי חכמים שלא למד משה וו שכנינו לא יהלך אדם אחורי אשה ואפילו היא
אשתו : ולמאי קאמר רב נחמן • שהלך אחריה ממש איכא אפילו בי רב עם
תנוקות של בית רבי נמי לא קרא : בשעה שהצבור מתפללים • דכיון שאיט
נכנס כפורק עול ומזוה בית הכנסת : ואי דרי מידי • אין כלן גנאי
דמוקדא מלתא דהאי דלא נכנס מפני המשו : ואי איכא פתחא אחרינא • אין
כלן

כי תבא יום שני

לאן מו' דמין דמו' סבר בפתחא אחרניא ליעול : יבוע * לשון אבנעושות 55
חטקה מסריח מעלה רתיקה ואבנעושות : חטאת * לשון חטה דריש ליה :

סלבה בינה דף כ"ה ע"א

אמר רמי בר אבא הפשט ונתוח בעולה והוא
הדין לקצבים מכאן למדה תורה דרך ארץ
שלא יאכל אדם בשר קודם הפשט ונתוח מאי קא
משמע לן אורח ארעא קא משמע לן כדתניא לא
יאכל אדם שום ובצל מראשו אלא מעליו ואם אכר
הרי זה רעבתן כיוצא בו לא ישתה אדם כוסו בבת
אחת ואם שתה הרי זה גרגרן תנו רבנן השותה כוסו
בבת אחת הרי זה גרגרן שנים דרך ארץ שלשה מנסי
הרוח ואמר רמי בר אבא חצובא מקטע רגליהון
דרשיעיא נטיעה מקטע רגליהון דקצבין ודבועלי
נדות תורמוסא מקטע רגליהון דשנאיהון של ישראל
שנאמ' ויוסיפו בני ישראל לעשות הרע בעיני ה' ויעבדו
את הבעלים ואת העשתרות ואת אלהי ארם ואת
אלהי צידון ואת אלהי מואב ואת אלהי בני עמון
ואת אלהי פלשתים ויעזבו את ה' ולא עבדוהו
ממשמע שנאמ' ויעזבו את ה' איני יודע שלא עבדוהו
ומה תלמוד לומר ורא עבדוהו אמר רבי אלעזר אמר
הקדוש ברוך הוא אפילו כתורמוס הזה ששולקין
אותו שבע פעמים ואוכלין אותו בקנוח סעודה לא
עשאוני בני תנא משמיה דרבי מאיר מגני מה נתנה
תורה לישראל מפני שהן עזין תנא דבי רבי שמעאל
מימינו אש דת למו אמר הקביה ראויין הללו שתנתן
להם

כי תבא יום שני קצר

להם דת אש איכא דאמרי דתיהם של אלו אש
שאלמלא לא נתנה תורה לישראל אין כל אומר
ולשון יכולין לעמוד מפניהם והיינו דאמר רבי שמעון
בן לקיש שלשה עזין הן ישראל באומות כלב בחיות
תרנגול בעופות ויש אומרים אף עז בכרמה דקה ויש
אומרים אף צלף באילנות :

רש"י הפשט ונתוח * פירש הכתוב בעולה שהיא אכילת גבוה והוא
הדין יש ללמוד לקצבים באכילת הדווש : מאי קא משמע לן *
דרך ארץ או אסור ולמזמר דאסור לאכול ממנה עד שינתחנה שמה יוצא לה
סימן טרפה בסתר והחזיק לנו הבהמות בספק טרפות אף קודם טרפה בהן
טרפות : אורח ארעא * ולא מוסר אסור טריפה : כדתניא * מיניו אף
תנאים שולמדים הלכות דרך ארץ שלא יראה אדם עגמו על הגבית כרעבתן
אף זה המזמר לאכול קודם הפשט נראה כרעבתן : בבל * זי' בולה * מעליו *
מגד העליו : חצובא מקטע רגליהון דרשיעיא * עשב שרשיו נוקבין וורדין בעומק
ואין מתפשט ללדין כלל ונוטעים אותו בין גבול שדות ובו תיחס יהושע לישראל
את הארץ מקטע רגלי הרשעים ליום הדין שחולין וחומסין ומשיגין גבולו אין למדים
ממנו : נטיעה מקטע רגליהון דקצבין * נטיעת ערלה שאמרה תורה להמתין
שלוש שנים מלאכול פירות מקטע רגלי הקצבים הממחרין לאכול קודם הפשט
ונתוח ופעמים שנתנא טרפה וכן דבועלי נדות שמתהרין ואינם יכולים להמתין
עד שתגבול : תורמוס * מין קטניות עגול כמין עדשה ורחב כמעט קטנה
והוא יור מאד עד שכולקין אותו שבע פעמים ונעשה מתוק וטוב עד שיאכל
למעשים בקנות סעודה : מקטע רגליהון דשנא' ישראל * דכתיבי זה עש זה
בעמיס הוא חורר למוטב והם הטריחו את בוראן להביא עליהם פורעניות ולהכעיסו
בשבעת אלה ולא חורו בהן : מאי ולא עבדוהו * לשון קבלה הוא שהיא קובל
עליהם הקדמוני והקטיוני שבע פעמים כגבול התורמוס ואחרי כל זאת לא
נחשבתו בעיניהם : שהן עזין * ונתנה להם תורה שיעסקו בה והיא מתסת כחם
ומכנעת לבם : דתיקן של אלו * מנהיגם של אלו אש שהם עוים כחש : מימינו
אש דת למו * מימינו נתן להם התורה מפני שאם דת למו והרבה מקראות
חסרים כוה : עזין קשים להנכח אנדר'ם בלגו : ללף באילנות * לא ידעתי
מהו עזות שלו :

מתניתין

מתניתין סוטה פרק ח' משנה ב'

ודברו השוטרים אל העם לאמר מי
האיש אשר בנה בית חדש ולא
הנכו ילך וישוב לביתו וגו' . אחד
הבונה בית התבן בית הבקר בית העצים
בית האוצרות אחד הבונה ואחד הלוקח
ואחד היורש ואחד שנתן לו מתנה ומי
האיש אשר נטע כרם ולא חללו וגו' .
אחד הנוטע הכרם ואחד הנוטע חמשה
אילני מאכל ואפילו מחמשת מינין
אחד הנוטע ואחד המכריך ואחד
המרכיב ואחד הלוקח ואחד היורש
ואחד שנתן לו מתנה ומי האיש אשר
ארש אשה וגו' . אחד המארג את
הבתולה ואחד המארג את האלמנה
אפילו שומרת יבם ואפילו שמע שמת
אחיו במלחמה חוזר ובא לו כל אלו
שומעין דברי כהן מעורכי המלחמה
וחוזרין ומספיקין מים ומזון ומתקנין את
הדרכים

הדרכים :

סלכס סוטה דף מ"ד ע"א

מי האיש אשר ארש וכו' תנו רבנן אשר ארס אחד
המארג את הבתולה ואחד המארג את האלמנה
ואחד שומרת יבם ואפילו חמשה אחין ומת אחד מהם
במלחמה כולן חוזרין לא לקח ולא לקחה פרט לאלמנ'
לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט ממורת ונתניה
לישראל בת ישראל לממזר ולנתין לימא דלא כרבי
יוסי הגלילי דאי רבי יוסי הגלילי הא אמר הורא ורך
הלבב זה המתיירא מעבירות שבידו אפילו תימא
ר' יוסי הגלילי וכדרכה דאמר רבה לעולם אינו חייב
עד שיבעול מה טעם לא יקח משום לא יחלל משום
הכי אינו לוקח עד שיבעול . תנו רבנן אשר בנה אשר
נטע אשר ארס לימדה תורה דרך ארץ שיבנה ארס
בית ויטע כרם ואחר כך ישא אשה ואף שלמה אמר
בחכמתו הכן בחוץ מלאכתך ועתדה בשדה לך אחר
ובנית ביתך הכן בחוץ מלאכתך זה בית ועתדה
בשדה לך זה כרם אחר ובנית ביתך זו אשה . דבר
אחר הכן בחוץ מלאכתך זה מקרא . ועתדה בשדה
לך זה משנה אחר ובנית ביתך זה גמרא . דבר אחר
הכן בחוץ מלאכתך זה מקרא ומשנה ועתדה בשדה
לך גמרא אחר ובנית ביתך אלו מעשים טובים רבי
אליעזר בנו של רבי יוסי הגלילי אומר הכן בחוץ
מלאכתך זה מקרא ומשנה וגמרא ועתדה בשדה לך
אלו מעשים טובים אחר ובנית ביתך דרוש וקבל שכר:
רש'

כי תבא יום רביעי

רש"י ואפילו • היא לו שומרת יבם שלא קדשה הוא אלא נזכר אחיו בזה
לו : לקחה • מדלל כתיב לקח מיטעול הוא למעני לקרות איסור :
בדברה • דאמר אין עבירה בקידושין עד שיטעול סיביל זרעו או את האשה ליה
פילול וממורת ונתינה אין עבירה בקידושין דלא כתיב ביה לא יקח אלא לא
עבד ולא תתקן אבל אלמנה כתיב בה לא יקח וקיימה היינו קידושין ואנטרין
דרכה דלא תימא מקדושין עבד ליה איסור : ונתינה • מן הגבועים דכתיב בהו
והתם יחושע לחוטבי ענים והם משבעה אומות : ועתה • בשדה כך • ונכסה
בשדה מלאכתך כך : גמרא • לתת סברא להבין בנעתי המשנה והלכה כדברי מי :

הלכה שבועות דף ל"ח ע"ב

תנו רבנן שבועת הדיינין אף היא בלשונה נאמרה
אומרים לו הוי יודע שכל העולם כולו נודעוע
בשעה שאמר הקב"ה בסיני לא תשא את שם ה' אהיך
לשוא וכל עבירות שבתורה נאמר בהן ונקח וכו' וכו'
נאמר לא ינקח וכל עבירות שבתורה נפרעין ממנו
וכאן ממנו וממשפחתו שנאמר אל תתן את פיך
להשיא את בשרך ואין בשרו אלא קרובו שנאמר
ומבשרך לא תתעלם יכול עבירות שבתורה נפרעין
ממנו וכאן ממנו ומכל העולם כולו שנאמר אלה
וכחש ואימא עד דעביד להו לכולהו לא סלקא דעתך
דכתיב מפני אלה אבלה הארץ וכתיב על כן תאכל
הארץ אומלל כל יושב בה וכל עבירות שבתורה
אם יש לו זכות תולין לו שנים ושלשה דורות וכו' וכו'
נפרעין ממנו לאלתר שנאמר והוצאתיה נאם ה'
צבאות וגו' ובאה אל בית הגנב ואל בית הנשבע
בשמי לשקר ולנה בתוך ביתו וכלתו את עציו ואת
אבניו והוצאתיה לאלתר ובא אל בית הגנב זה הגנב
דעת הבריות שאין לו ממון אצל חברו ושוענו
ומשביע

כי תבא יום המישי קצו

ומשביעו ואל בית הנשבע בשמי לשקר כמשמעו
ולנה בתוך ביתו וכלתו את עציו ואת אבניו הא
למדת דברים שאין אש ומים מכלין אותו שבועת
שקר מכלה אותן אם אמר איני נשבע פוטרין אותו
מיד ואם אמר הריני נשבע העומדים שם אומרים
סורו נא מעל אהלי האנשים הרשעים האלה וגו' •
וכמשביעין אותו אומרים לו הוי יודע שלא על דעתך
אנו משביעין אותך אלא על דעת המקום ועל דעת
בית דין שכן מצינו במשה רבינו כשהשביע את
ישראל אמר להן דעו שלא על דעתכם אני משביע
אתכם אלא על דעת המקום ועל דעתי שנאמר ולא
אתכם לבדכם וגו' כי את אשר ישנו פה וגו' :

רש"י בלשונה • בכל לשון שהוא מצין בו : שכל העולם נודעוע • לקמייה
בעי ליה : את פיך • שבועת שקר : למטיא את בשרך • את קרוביו :
פוטרין אותו מיד • ואין משהין אותו כאן שלא יחזור בו ועל כך ישלם מי שקבל
עליו בנ"ד : הרשעים • מפרש לקמייה : אלא על דעתינו • הא פירשנא טעמיה
משום קניא דרביא בפרק שלישי : לא אתכם • כלומר לא נשאתכם במתעבת
לבבכם :

הלכה ערכין דף י"ט ע"ב

תנו רבנן אבוב היה במקדש חלק היה דק היה
של קנה היה ומיתות משה היה צורה המלך
וציפוחו זהב ולא היה קולו ערב נטלו את ציפוי
והיה קולו ערב נמות שהיה צילצול היה במקדש
של נחשת היה והיה קולו ערב ונפנס ושלחו חכמים
והביאו אומנין מאלכסנדריא של מצרים ותיקנורו
ולא היה קולו ערב נטלו את תיקונו והיה קולו ערב
נמות

כמות שהיה מכתשת היתה במקדש של נחשת
היתה ומימות משה היתה והיתה מפטמת את
הבשמים נתפנמה והביאו אומנין מאלכסנדריא של
מצרים ותיקנוה ולא היתה מפטמת כמות שהיתה
נטלו את תיקונה והיתה מפטמת כמו שהיתה אלו
שני כלים נשתירו ממקדש ראשין ונתפנמו ולא היה
להם ארוכה ועליהם אמר דוד נחשת ממורט נחשת
ממורק ועליהם הוא אומר וכלי נחשת מוצהב שנים
חמודות מזהב רב ושמואל חר אמר כל אחד ואחד
שקול כשנים של זהב וחר אמר שניהם שקולין כאחד
של זהב תני רב יוסף שנידם שקולין כאחד של זהב
תניא רבי נתן אומר שניים היו שנאמר שנים אל תקרי
שנים אלא שניים תני רבן שמעון בן גמליאל אומר
שילוח היה מקלח מים בכאיסר צוה המלך והרחיבוהו
כדי שיתרבו מימיו ונתמעטו וחזרו ומיעטוהו והיה
מקלח מים לקיים מה שנאמר אל יתהלל חכם בחכמתו
ואל יתהלל גבור בגבורתו וכן היה רבן שמעון בן
גמליאל אומר חרדולים לא היה במקדש מאי חרדולים
אמר אבוי טבלא גורנדנא מפני שקולו ערב ומערב

את הנעימה :

רשי חלק : קלף : דק : טינב'ס גילדו דקה : לללל : שני כלים מכין
זה על גבי זה וקולם דקה וקורין להן לנב'ס : מפטמת את
הבשמים : שנה היו כותשין סומני הקטורת והיה קולה לללל ומפטמת הבשמים
יפה ונותנת בהן ריח דאמריין בכריתות השוחק אומר היטב הדק הדק היטב
שהקול יפה לבשמים : שני כלים : לללל ומכתשת נחושת : ממורט : דק
שכולין לקבלו : ממורק : קלל לייס'ט : שניים : שני ללללל ושני מכתשות :
בכאיסר : פי המעיין שהוא נובע סס רקב כאיסר : אל יתהלל חכם : שחמתו
אינה

אינה אלא מקלקלת לפי שכלי מקדש ראשון על פי הגבורה נעשו דכתיב הכל נכתב
חיד' ה' עלי השכיל כל מלאכת התבנית : הרדולים טבלס גודבנל : ווג ועינל
שקורין איסקל'טא : ומערב את הנעימה : כשהיה קול זה מסיים :

פרשת נצבים

הלכה ברכות דף ס"ג ע"א

תניא בן עזאי אומר פעם אחת נכנסתי אחר רבי
עקיבא לבית הכסא ולמדתי ממנו שלשה
דברים למדתי שאין נפנין מזרח ומערב אלא צפון
ודרום ולמדתי שאין נפרעין מעומד אלא מיושב
ולמדתי שאין מקנחין בימין אלא בשמאל : אמר לו
רבי יהודה עד כאן העות פניך ברבך אמר לו תורה
היא וללמוד אני צריך : רב כהנא על גנא תותיה
פורייה דרב שמעיה דשח ושחק ועשה צרכיו אמר
ליה דמי פומיה דאבא כדלא שרוף תבשילא אמר
ליה כהנא הכא את פוק דלאו אורח ארעא אמר ליה
תורה היא וללמוד אני צריך : מפני מה אין מקנחין
בימין אלא בשמאל אמר רבא מפני שהתורה נתנה
בימין שנאמר מימינו אש דת למו רבה בר בר חנה
אמר מפני שהיא קרובה לפה ורבי שמעון בן לקיש
אמר מפני שקושר בה תפילין רב נחמן בר יצחק אמר
מפני שמראה בה טעמי תורה כתנאי רבי אליעזר
אומר מפני שאוכל בה רבי יהושע אומר מפני שכותב
בה רבי עקיבא אומר מפני שמראה בה טעמי תורה
אמר רבי הנחום בר חנילאי כל הצנוע בבית הכסא
נצול משלשה דברים מן הנחשים ומן העקרבים ומן
המזיקים

ד'מזויקים ויש אומרים אף חלומותיו מיושבים עליו :
רש"י עד כאן • כלומר כל זה העות פניך בפני רבך שנסתכלת בכל אלו :
דשח וסתק • עם אשתו שיחה בטילה של רבו תשמיש : ועסה
נרכיו • שימש מטתו : כדלז שרף תבשיל • כדס רעב כמו של שמש
מטהך ומעלם שאתה נוהג קלות ראש זה לתאוותך : שרף • הווי' בלע' :
שקרובה לפה • רגילין להוסיפה לפה : שקושר בה הפילין • צרוע שחלבו :
שעמי תורה • נגינות טעמי מקרא של תורה נביאים וכתובים בין בניקוד של
ספר בין בהגהת קול ובגלגול נעימות הגנינה של פסטא ורגא ושופר מהסוף
מולך ידו לפי טעם הגנינה ראיתי בקוראים הבאים מא' : מן הנחשים ומן
העקרבים ומן המזויקים • דמתוך נגיעות מתנהג בנחת ובשתיקה ואין הנחשים
מרגישים להתקנאות בו ואף המזויקין חסין עליו : חלומותיו מיושבים עליו •
שאין המזויקין מבהילין אותו :

והחיתין בינה פרק ד' משנה ד'

**אין פוחתין את הנר מפני שהוא עושה
כלי ואין עושין פחמין ביום טוב
ואין חותכין את הפתילה לשנים רבי
יהודה אומר חותכה באור לשתי נרות :**

הלכה בינה דף ל"ב ע"א

ואין עושין פחמין פשיטא למאי חזי תני רבי חייא
לא נצרכה אלא למוסרין לאולירין לבו ביום
ובו ביום מי שרי כדאמר רבא להזיע וקודם גזורה
הבא נמי להזיע וקודם גזרה ואין חותכין את הפתילה
לשנים מאי שנא בסכין דלא דקמתקן מנא באור נמי
קא מתקן מנא תני ר' חייא חותכ' באור בפי שתי נרות
אמר רב נהן בר אבא אמר רב מוחשין את הפתילה
ביום טוב מאי מוחשין אמר רב חנינא בר שלמיה
משמיה דרב לעדווי חושבא תני בר קפרא ששרי
דכרים

דברים נאמרו בפתילה שלשה להחמיר ושלשה להקל
להחמיר אין גודלין אותה לכתחלה ביום טוב ואין
מהבהבין אותה באור ואין חותכין אותה לשנים להקל
ממעכה ביד ושורה בשמן וחותרה באור כפי שתי
נרות ואמר רב נתן בר אבא אמר רב עתירי בבל
יורדי נהינם הם כי רא דשבתאי בר מרינוס אקלע
לבל בעא מנייהו עסקא ולא ידבו ליה מזוני מיון נמי
לא זינהו אמר הני מערב רב קא אתו דכתיב ונתן
לך רחמים ורחמך כל המרחם על הבריות בידוע
שהוא מזרעו של אברהם אבינו וכל מי שאינו מרחם
על הבריות בידוע שאינו מזרעו של אברהם אבינו
ואמר רב נתן בר אבא אמר רב כל המצפה על שלחן
אחרים עולם חשך בעדו שנאמר נודד הוא ללחם
איה ידע כי נכון בידו יום חשך • רב חסדא אמר אף
חיוו אינם חיים • תנו רבנן שלשה חידהן אינם חיים
ואלו הן המצפה לשלחן חבירו ומי שאשתו מושלת
עליו ומי שישורין מושלין בנופו ויש אומרים אף מי
שאין לו אלא חלוק אחד ותנא קמיה אפשר דמעין
במניה :

רש"י לאולירין • מחיי חמין ומרחנאות ואף על גב דלגורך יום טוב הן
עושין : מי שרי • להחם והלא גזרו על הרחינה ביום' שנת ואפי'
הוחמו ומעור יום וכ' להחם חמין לא הותר מעולם : להזיע • מכניס הפחמים
לתוכו ובני אדם כנכסין ומזיעין וקודם שגזרו על הזיעה נשנית משנה זו :
דקמתקן מנא • אחת היתה ועשה אותה שמים : בפי שתי נרות • נתן שני
ראשיה בתוך שני נרות אם נרך להדליקן באחת ומדליק באונע דלא מובח
דלקותו מנא מכין אלא להדלקה בעלמא : לעדווי חושבא • כשהיא נעשית
בראשה פחם מעטירה : לעדווי • להסיר : חושבא • פחם המושך אורה :
נאמרו

נצבים יום שלישי

ואמר בפתיחה • ציוס טוב • ממעכה ביד • תקן כלומר יד הוא • יורדי גהנם
הן • שאין מרחמין לעשות נדקה • עסקא • סמורה להסתכל למחנות שבר •
מוצי • שאל להם מוזנות מיון נמי לא ויטוהו • ונתן לך רחמים • שתרחם על
הבריות • כאשר נשבע לאבותיך • מי שיש לו רחמים מורעו של אבות • בעדו •
בנגדו כמו שכת בעדו כלומר חסד פרום לפניו הכל עליו כחסד • נכון ביד •
מוזמן אלנו • מי שאין לו אלא חלוק אחד • אין יכול לכבדו וכנים מנערים אותו
דמעין במניה • מפלא את כליו מן הכלים :

מתניתין סוטה פרק ט' משנה י"א

משבטלה סנהדרין בטל השיר מבית
המשתאות שנאמר בשיר לא
ישתו יין וגו' :

הלכה סוטה דף מ"ט ע"א

משבטלה סנהדרין וכו' וממאי דמשבטלה
סנהדרין כתיב אמר רב הונא בריה
דרב יהושע דאמר קרא זקנים משער שבתו בחורים
פגננתם • אמר רב אודנא דשמעא זמרא תעקר
אמר רבא זמרא בביתא חורבה בסיפא שנאמר קול
ישורר בחלון חורב בסף כי ארוה ערה מאי כי ארוה
ערה • אמר רבי יצחק בית המסובך בארזים עיר הוא
אלא אפילו בית המסובך בארזים מתרועע אמר רב
אשי שמע מינה כי מתחיל חורבא בסיפא מתחיל
שנאמר חורב בסף ואי בעית אימא מהכא ושאייה
יוכת שער • אמר רב בר רב אשי לדידי חזי לי ומננה
כי תורא אמר רב הונא זמרא דנגרי ודבקרי שרו
דגרדאי אסיר רב הונא בטיל זמרא קם מאה אוזי
בוזא

נצבים יום שלישי קצט

בוזא ומאה סאה חיישי בזוזא ולא איבעאי אתא רב
חסדא ולזיל ביה איבעאי אוזא בוזא ולא משתכת
אמר רב יוסף זמרי גברי ועני נשי פריצותא זמרי נשי
ועני גברי כאש בנעורת למאי נפקא מינה לבטולי
הא מקמי הא אמר רבי יוחנן כל השותה בארבעה
מיני זמר מביא חמש פורעניות לעולם שנאמר הוי
משכימי בבקר שכר ירדופו מאחרי בנשף יין ידליקם
והיה כגור ונבל ותוף וחליל ויין משתידם ואת פועל
ה' לא יבישו מה כתיב אחריו לכן גלה עמי מבלי דעת
שגורמין גלות לעולם וכבודו מתי רעב שמביאין
רעב לעולם והמונו צחא צמא שגורמין לתורה
שתשתכח מלופדיה וישח אדם וישפל איש שגורמין
שפלות לשונאי של הקב"ה ואין איש אלא הקב"ה
שנאמר ה' איש מלחמה ועני נכוהים תשפלה
שגורמין שפלות של ישראל ומה כתיב אחריו לכן
הרחיבה שאור נפשה ופיערה פיה לבלי חוק וירד
הדרה והמונה ושאוניה ועלובה :

רשי' אר' • הכי קאמר וכי בית המסובך בארזים עיר הוא שלא יהא
נוח ליחרכ • מתרועע • לטון ערה כמו ערו ערו : בסיפא מתחיל •
מאיסקופת הבית ופתחיו מתחיל : ושאייה • לטון בית השאייה מאין יושב
ומתוך כך שערים מרקדים סם ומנחמין ובורתין את שעריו : זמרי דנגרי •
מוצי ספינות בחבל כרי שאינו אלא לורס במלאכתם : ודבקרי • שגורמין
בשעה שגורמין ואינו אלא לכוון את השורים לתלמייהם שהולכין לקול השיר
דערב עליהם : דגרדאי • אינו אלא לשחוק : בטל זמרא • גור על דורו שלו זמרו
בביתם ובבית משתאות : ולא איבעו • ולא היו רוצים לקנותם בכך : ולא צה •
ולא הקפיד למחות בדם : כאש בנעורת • לפי שהעונה נוטה אוזו לשמוע את
המוזמר לענות אחריו ונמנאו האנשים נותנים לבם לקול הנשים וקול באשה ערו'
כדכתיב השמיעני את קולך ומבעיר את יגרו כאש בנעורת אלז זמרי גברי וענין
נשי

נשי קצת פרישות יש הקול בלשון ערוה אבל אינו מבעיר יגרו כל כך שאין
המוזרים נוטים אונס לקול הטונים : לבטול האי מקמי האי : אם שומעין אין
לנו לבטל את שניהם נקדים לבטל את זה שהוא כאש בבעורת : נחא . נחא
נחאין מתרגם נחיתא : הרחיבה האול נפסה . לאחר שהביאו חמש פורעניות
הללו לעולם סופו נופלים בגיהנם :

מתניתין שבעות פרק ז' משנה א'

כל הנשבעין שבתורה נשבעין ולא
משלמין ואלו נשבעין ונוטלין
השכיר והנגזל והנחבל ושכנגדו השוד
על השבועה והנוני על פנקסו השכיר
כיצד אמר לו תן לי שכרי שיש לי בידך
הוא אומר נתתי והלה אומר לא נטלתי
הרי זה נשבע ונוטל רבי יהודה אומר
עד שתהא שם מקצת הודאה כיצד
אמר לו תן לי שכרי חמשים דינר שיש
לי בידך והוא אומר התקבלת דינר
זהב :

הלכה שבעות דף מ"א ע"א

כל הנשבעין שבתורה נשבעין ולא משלמין מנא
לן דאמר קרא ולקח בעליו ולא ישלם מי
שעליו לשלם לו שבועה ואלו נשבעין ונוטלין וכולו
מאי שנא שכיר דתקינו ליה רבנן דמישבע ושקיל
אמר רב יהודה אמר שמואל הלכות גדולות שנו
כאן

כאן הלכות הני הלכתא נינהו אלא אימא תקנות
גדולות שנו כאן גדולות מכלל דאיכא קטנות אלא
אמר רב נחמן אמר שמואל תקנות קבועות שנו כאן
עקרוה רבנן לשבועה מבעל הבית ושדיייה אשכיר
משום כדי חייו ומשום כדי חייו דשכיר קנסין ליה
לבעל הבית בעל הבית גופיה ניהא ליה דלשתבע
שכיר ושקיל כי היכי דאיתגרון ליה פועלין אדרבא
שכיר ניהא ליה דלישתבע בעל הבית ונפקע כי היכי
דליגריה בעל הבית בעל הבית על כרחיה אנר שכיר
נמי על כורחיה מיחגר אלא בעל הבית טרוד בפועליו
הוא וליתב ליה בלא שבועה כדי להפיס דעתו של
בעל הבית וליתב ליה בעדים טריחא ליה מילתא
וליתב ליה מעקרא שניהן רוצין בהקפדה אי הכי
אפירו קצץ נמי אלמא תניא אומן אומר שתיים קצצת
לי והלה אומר לא קצצתי לך אלא אחת המוציא
מתבירו עליו הראיה קציצה ודאי מדכר דכיר ליה
אי הכי אפילו עבר זמן נמי אלמא תניא עבר זמנו ולא
נתן לו הרי זה אינו נשבע ונוטל חזקה אין בעל הבית
עובר בכל תליו והאמרת בעל הבית טרוד בפועליו
הוא הני מילי מקמי דלימטי זמן חיובא הוא כי מטי
זמן חיובא רמי אנפשיה ומדכר :

רש"י ולקח בעליו רישא דקרא שבעת ה' תהיה בין שניהם ולקח בעליו
את השבועה לא ישלם הנהבע שוב כלום : הני הלכתא נינהו .
בתמיה וכי הלכה לזושה מסיני הם : ומשום כדי חייו וכו' בתמיה : כי היכי
דליתגרו להו פועלים . שאם ישבע הוא ופסידו פועלים לא יונא עוד פועלים
לאלכתו סיגורו מוננו שהוא כופר בסכר פועליו : פי היכי דליגריה בע'הב :
סל

שלא יסדוהו בתובע שכרו אחר שקבלו : בע"הב על כרחיה אגר . פועלים כשהוא
לרץ להם : שכיר נמי על כרחיה מיתגר . שהוא נרץ למונות . טרוד בפועלו
הוא . שנותן שכר לכמה פועלים וכסבור שנתן לזה : ולתיב ליה בעדים . ותקנו
חכמים שלא יתן אדם שכר לפועלו אלא בעדים ולא יבא ליד שבועה : ולתיב ליה
משקרו . ליתקן רבנן שיתן אדם לפועלו שכרו שחרית עד שלא יתחילו במלאכה
ואם תבע בערב לא יטול כלום ולא תהא סם שבועה : שניהם רונים בהקפה .
בע"הב פעמים שאין מנרות לו מעות שחרית ופועל שלא יזיח המעות עד הלילה
לפרנסתו : אי הכי . דומסו טירדא דבע"הב שקלה לשבועה מניה : אפילו
קנן נמי . אפילו נחלקו על הקנינה ליהמניה לשכיר בשבועה : המזיח מחברו .
היינו אומן : עליו הראיה . נרץ להביא עדים ולא יבא נאמן בשבועה : אי
הכי . דבעל הבית טרוד ושחא שכח אפילו תבעו שכיר לאחר שבגר וזן גבייתו
המפורש בד"ו פרק המקבל שכיר יום טובה כל הלילה שכיר לילה טובה כל היום
לשבע נמי שכיר ולשקול :

מתניתין ערכין פרק ג' משנה ד'

**באונס ובמפתה להקל ולהחמיר כיצד
אחד שאנס ופתה את הגדולה שבכהונ'
זאת הקטנה שבישראל נותן חמשים
סלע והבושת והפגם הכל לפי המביש
והמתביש :**

הלכה ערכין דף י"ד ע"ב

**והבושת והפגם וכו' אמאי אימא חמשים סלע
אמר רחמנא מכל מילי אמר רב זעירא
יאמרו בעל בת מלכים חמשים בעל בת הדיוטות
חמשים אמר ריה אבוי אי הכי נבי עבד נמי יאמרו
עבד נוקב מרגלית שלשים עבד עישה מעשרה מחט
שלשים אלא אמר רב זעירא אלו באו עליה שנים
אחד**

אחד שלא כדרכה ואחד כדרכה יאמרו בעל פנומה
חמשים בעל שלימה חמשים אמר ליה אבוי אי הכי
נבי עבד נמי יאמרו עבד ברי שלשים עבד מוכרה
שחין שלשים אלא אמר אבוי אמר קרא תחת אשר
ענה מכלל דאיכא בישת ופגם רבא אמר דאמר קרא
ונתן האישה השוכב עמה ונו' הנאת שכיבה חמשים
מכלל דאיכא מילתא אחריתי ומאי ניהו בישת ופגם :

רש"י מכל מילי . ובושת ופגם לא לתיב ליה : בעל בת הדיוטות וכו' .
בתמיה אבל השתא כי יהיב בושת יש חילוק בין בת מלכים לבת
הדיוטות : אילו באו עליה ב' א' שלא כדרכה . תחילה ואח"כ בא עליה זה
כדרכה דאכתי הוא בתולה ואיית לה קנס ואמר זה שבעל פגומה דליכא בושת
כולי הוא יהיב ב' סלעים ואילו בעל בתולה שלימה לא יהיב נמי אלא ב' אבל השתא
גבי בושת איכא חילוק דיהיב דמי בושת לשלימה טפי מפגומה : מוכה שחין .
דהוי פגום דומיא דבעלה שלא כדרכה : תחת אשר ענה . רישיה דקרא
ונתן האישה השוכב עמה לאבי הנערה כ' כסף וכו' דמשמע הכי כ' כסף יתן
בשביל קנס העני ומדאנטרין למיכתב הכי מכלל דנוחייב מילי אחרנייתא כגון
בושת ופגם דלאו קנסא דעניי ניהו דבלאו עניי נמי איכא בושת ופגם היינו נוק
שסוה פקות מבתולה :

פרשת וילך

הלכה ברכות דף ס"ג ע"א

דרש בר קפרא איזיהי פרשה קטנה שכל גופי
תורה תלויין בה בכל דרכי דעה והוא
יישר אורחותיך . אמר רבא אפילו בדבר עבירה
דרש בר קפרא לעולם ולמד אדם את בנו אומנות
נקיה וקלה מאי היא אמר רב חסדא מתשא
דתלמיותא תניא רבי אומר לעולם אל ירבה אדם
רעים בתוך ביתו שנאמר איש רעים להתרועע תניא
רבי אומר אל ימנה אדם אפוטרופוס בתוך ביתו
שאלמלא

שאלמלא לא מינדה פושיפר את יוסף אפוטרופוס בתוך ביתו לא בא לאותו דבר תניא רבי אומר למה נסמכה פרשת נזיר לפרשת סוטה לומר לך שכל הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין אמר חזקיה בריה דרבי פרנך אמר רבי יוחנן למה נסמכה פרשת סוטה לפרשת תרומות ומעשרות לומר לך כל שיש לו תרומות ומעשרות ואינו נותן לכהן סוף נצרך לכהן על ידי אשתו שנאמר ואיש את קדשיו לו יהיו וסמך ליה איש איש כיתשטה אשתו וכתוב והביא האיש את אשתו ונז' ולא עוד אלא סוף שנצרך להן שנאמר ואיש את קדשיו לו יהיו אמר רב נחמן בר יצחק ואם נותן סוף מתעשר שנאמר איש אשר יתן לכהן לו יהיה לו יהיה ממון הרבה :

רש"י בכל דרכי אפילו לעבור עברה דעיו תן לב אם נודך מצוה הוא כגון אליהו בהר הכרמל עבור עליה : מקטף התלמוותא צרוטי' שלגבו"ש שהתפירות עשויות סורות סורות כתלמי מענה : להתרועע להתרונן : אפוטרופוס מוכים ומוציא נכסיו : כל שיש לו תרומות ומעשרות ואינו נותן לכהן סוף שנצרך לו על ידי אשתו שנעשית סוטה : ה"ג ואיש את קדשיו לו יהיו וסמך ליה איש איש כי תשטה אשתו וכתוב והביא האיש את אשתו : איש את קדשיו לו יהיו שמעכב קדשיו אללו ואינו נותן לכהנים וללוים : סוף שנצרך להם שנעשה עני ונצרך לכך ליטול מעשר עני : לו יהיו לעצמו ינטרכו :

מתניתין בינה פרק ה' משנה ב'

כל שחייבין עליו משום שבות משום רשות משום מצוה בשבת חייבין עליו ביום טוב ואלו הן משום שבות לא

לא עולין באילן ולא רוכבין על גבי בהמה ולא שטין על פני המים ולא מטפחין ולא מספקין ולא מרקדין ואלו הן משום רשות לא דנין ולא מקדשין ולא חולצין ולא מיבמין ואלו הן משום מצוה לא מקדישין ולא מעריכין ולא מהרימין ולא מגביהין תרומה ומעשר כל אלו ביום טוב אמרו קל וחומר בשבת אין בין יום טוב לשבת אלא אוכל נפש בלבד :

הלכה בינה דף ל"ו ע"ב

לא עולין באילן נזרה שמא יתלוש ולא רוכבין על גבי בהמה נזרה שמא יצא חוץ לתחום שמע מינה תחומין דאורייתא אלא נזרה שמא יחתוך זמורה ולא שטין על פני המים נזרה שמא יעשה חבית של שייטין ולא מטפחין ולא מספקין ולא מרקדין נזרה שמא יתקן כלי שיר ואלו הן משום רשות לא דנין והא מצוה קא עביד לא צריכא דאיכא דעדיף מניה ולא מקדשין והא מצוה קא עביד לא צריכא דאית ליה אשה ובנים לא חולצין ולא מיבמין והא מצוה קא עביד לא צריכא דאיכא נדוד ומצוה בגדול ליבם וכלהו טעמא מאי נזרה שמא יכתוב ואלו הן

הן משום מצוה לא מקדישין ולא מעריבין ולא מחרימין
גזרה. משום מקח וממכר ולא מנביהין תרומת
ומעשרות פשיטא. תני רב יוסף לא נצרכא אלא
ליתנם לכהן בביום והני מילי פירי דטבילי מאתמול
אבל פירי דטבילי האידינא כגון עיסה לאפרושקמינה
חלה מפרשינן ויהבינן לכהן והני משום רשות איכא
משום שבות ליכא והני משום מצוה איכא משום
שבות ליכא אר יצחק לא מבעיא קאמר לא מבעיא
שבות גרידתא דאסור אלא אפילו שבות דרשות
נמי אסור ולא מבעיא שבות דרשות דאסור אלא
אפילו שבות דמצוה נמי אסור:

רש"י שמה יעלה ויתלוש. דהו אסורא מדאורייתא דהיינו קולר שתולש
מן המחובר: שמה ילא חון לתקום. מתוך שאינו מהלך ברגליו
אינו רואה סימני התקונין: ש"ל תקומין מדאורייתא. מדגור רביבא אטו
תקומין דאי נדרבנן לא הוו אסרי מלתא אחרית' משום ידיה: שמה יתהון
זמורה. להכותה והו קולר מן המחובר: חבית של שייטין. כלי של גומה
שאורבין אותו ועושין כמין חבית ארוכה ולמדן בו לשוט: הא מצוה קא עביד.
ואמאי קרי ליה רשות: ולא מקדשין הא מצוה קא עביד. שנושא אשה לפרות
ולרבות ואמאי קרי ליה רשות: דאית ליה אשה ובנים. שני זכרים לב"ש או זכר
ונקבה לב"ה ותו לא מקפיד כולי האי כדאמרין ביצמות ומיהו קלת מצוה איכא
כדאמר בבקר זרע זרעך ולערב אל תגם ידך: מצוה גדולה. האחים ליבם ונפקא
לן מוהים הכבוד: שמה יכתוב. פסק דין לדינין ושטר ארוסין לקדושין ושטר
הלשם לחוללת וכתובה ליבמה: משום מקח וממכר. דלמקח וממכר דמי
שהויא מרשותו לרשות הקדש ומקח וממכר אסור מן המקרא דכתיב מנאל
הפנך ודבר דבר אי נמי מקח וממכר אתי לידי כתיבת שטרי מכירה ואל' הוא
לה גורה לגורה כולה חדא גורה היא: תני רב יוסף אפילו ליתנם לכהן בו
ביום. דאיכא למימר לאו מוכחא מילתא היא דלתקוני טבלא מכון דאין ידוע
שיהא הוא נריך לשריין ורואים שמוילך תרומה לכהן ומחוי דכולה מלתא משום
שמחת י"ט דכהן שנריך לה הוא אפ"ה אסור: והני משום רשות איכא משום
שבות ליכא. אמועיתא קאי דקאמר אלו הן משום רשות וכי אין בהן משום
שבות

שבות והלא אסרום כדאמרין כל שמיבין עליו אלמלא כללו לאסורא והני בתראי
משום מצוה איכא בעשייתן ומשום שבות ליכא לאסרם בשבת בתמיה והלא אסרום
והיכי פלגיניהו תנא דנותניתין דקמאי אדכר שבות ובאמנעי ובתראי לא אדכר
שבות: ה"ק לא מיבעיא וכו'. כלומר כולם משום שבות יש בהם והראשונים אסור
יש בהן ואין בהן לחלוק מצוה והאמנעיים יש בהן שבות ואע"פ שיש בהן קלת מצוה
והאחרונים מצוה גמורה הן ואף ע"פ כן גזרו עליהם שבות ולא זו קתני ל"ת
קמאי הוא דאסורה דהוה ליה שבות גרידתא כלומר שעבר על השבות דאין עם
עבירה זו שמן מצוה אלא אפילו מצוה דהוה ליה שבות דאיכא רשות קרנות
מצוה גבה נמי אסור:

הלכה נדרים דף ז' ע"ב

אמר רבי חנין אמר רב השומע הזכרת השם מפי
חבירו צריך לנדודתו ואם לא נדהו הוא
עצמו יהא בנידוי שכל מקום שהזכרת השם מצויה
שם עניות מצויה ועניות כמיתה שנאמר כי מתו כל
האנשים ותניא כל מקום שנחננו חכמים ענייהם אינו
מיתה או עוני. אמר רבי אבא הורה קאימנא קמיה
דרב הונא שמעה להך איתתא דאפקה הזכרת השם
לבטלה שמתא ושרא לה. לאלתר באפה שמע מינה
תלת שמע מינה השומע הזכרת השם מפי חבירו
צריך לנדודתו ושמע מינה נדהו בפניו אין מתיר לו
אלא בפניו ושמע מינה אין בין נדוי להפרה ולא כלום
אמר רב גידל אמר רב תלמיד חכם מנדה לעצמו
ומיפר לעצמו פשיטא מהו דתימא אין חבוש מתיר
עצמו מבית האסורין קא משמע לן היכי דמי כי הוא
דמר זוטרא חסידא כי מיחייב בר בי רב שמתא משמית
נפשיה ברישא והדר משמית בר בי רב וכי עייל
לביתיה שרי לנפשיה והדר שרי ליה. ואמר רב גידל
אמר רב מנין שנשבעין לקיים את המצוה. שנאמר
נשבעתי

נשב ערתי ואקימה לשמור משפטי צדקך והלא
 מושבע ועומד מהר סיני הוא אלא הא קא משמע לן
 דשרי ליה לאניש לזרוזי נפשיה ואמר רב גידל אמר
 רב האימר אשכים ואשנה פרק זה אשנה מסכתא
 זו נדרה גדול נדר לאלהי ישראל והלא מושבע ועומד
 הוא ואין שבועה חלה על שבועה מאי קמשמע לן
 דאפילו זרוזי בעלמא היינו דרב גידל קמייאת הא קא
 משמע לן כיון דאי בעי פטר נפשיה בקרית שמע
 שחרית וערבית משום הכי חיל שבועה עליה אמר
 רב יוסף נידוהו בחלום צריך עשרה בני אדם להתיר
 לו והוא דתנו הלכתא אבל מתנו ולא תנו לא ואי
 ליכא דתנו הלכתא אפילו מתנו ולא תנו ואי ליכא
 לזיל וליחב אפרשת דרכים ויהוב שלמא לבי עשרה
 עד דמקלע ליה עשרה דגמרי הילכתא אמר ליה
 רבינא דרב אשי ידע מאן שמתיה מהו דלישרי ליה
 אמר ליה לשמותיה שוויה שליח למשרי ליה לא
 שוויה שליח אמר ליה רב אחא לרב אשי שמתיה
 ושרו ליה בתלמיה מאי אמר לו כשם שאי אפשר
 לבר בלא תבן כך אי אפשר לחלום בלא דברים
 בטלים :

רשי הוכרת השם שזוהי שם שמים בטלה : שנאמר כי מתו כל
 האנשים ואמרינן היינו דתן ואבירם שנפלו בעניות : כל מקום
 שנתנו כחמים עיניהם לאדם שגדו או מת או נפל בעניות ואהכי נריך לנדונו
 כדי שיפול בעניות דהיינו כמיתה : אין בין נדו להפרה ולא כלום : דלא נריך
 להיות יום או יומים בנדו דהא לאתרי טרף לה : הגבי דמי דמנדה לעלמו :
 תייל לביתיה ושרי ליה : שלא נידהו בפניו : קמ"ל דשרי ליה לאניש ליטבע
 כדי לזרז עניו לקיים את המנוה : והלא מושבע ועומד מהר סיני דכתיב
 ושננתם

ושננתם לנריך אדם לשנות בתורה לא והלא מושבע ועומד מהר סיני דכתיב
 לא ימוש ספר התורה הזה וגו' : כיון דאי בעי פטר נפשיה מק"ס שחרית
 וערבית : דכיון דקרא ק"ס קיים לא ימוש דאמר ר"ס בן יוחאי במסכת מנחות
 כל הקורא ק"ס שחרית וערבית הרי זה קיים מנות לא ימוש וכיון דאי בעי פטר
 נפשיה מושננתם בק"ס דיולא בה ידי קובתו מאותה שבועה דהר סיני מושם
 הכי כי אמר אשנה פרק זה אף על גב דלא הו מושבע בהכי דכבר פטר נפשיה
 ואהכי חל עליה שבועה : מתנו : משנה : תנו : גמרא : יהיב שלמא לבי
 עשרה : וכדמתיבין ליה הוו מתירין ליה נידו : כך אי אפשר לחלום בלא
 דברים בטלים : ומאן הא דשרו ליה דברים בטלים הוו :

מתניתין שבועות פרק ז' משנה א'

**הנגזל כיצד היו מעידין אותו שנכנס
 לביתו למשכנו שלא ברשות
 הוא אומר כלי נטלת והוא אומר לא
 נטלתי הרי זה נשבע ונוטר רבי יהודה
 אומר עד שתהא שם מקצת הודאה
 כיצד אמר לו שני כלים נטלת והוא
 אומר לא נטלתי אלא אחד :**

הלכה שבועות דף מ"ז ע"א

נגזל כיצד היו מעידין אותו שנכנס לביתו דמשכנו
 וכו' ודילמא לא משכנו מי לא אמר רב נחמן
 האי מאן דנקיט נרגא בידיה ואמר איזיל ואיקטליה
 לדקלא דפלניא ואישתכח דקטיל ושדי לא אמרינן
 דהוא קטליה אלמא עביד איניש דגזים ולא עביד הכא
 נמי דגזים ולא עביד אימא ומשכנו וליחזי מאי משכנו
 אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן בטענו כלים
 הני טלין

הנישלין תחת כנפיו אמר רב יהודה ראוהו שהטמין כלים תחת כנפיו ויצא ואמר לקוחין הן בידי אינו נאמן ולא אמרן אלא בעל הבית שאינו עשוי למכור כליו אבל בעל הבית העשוי למכור את כליו נאמן ושאיין עשוי למכור את כליו נמי לא אמרן אלא דברים שאין דרכן להטמין אבל דברים שדרכן להטמין נאמן ושאיין דרכן להטמין נמי לא אמרן אלא איניש דלא צניע אבל איניש דצניע היינו אורחיה ולא אמרו אלא זה אומר שאולין וזה אומר לקוחין אבל בננובין לאו כל כמיניה לאחזוקי איניש בננבי לא מחזקינן ולא אמרן אלא בדברי העשוין להשאיל ולהשכי' אבל דברי שאין עשוין להשאיל ולהשכי' נאמן דשלח רב הונא בר אבין דברים העשוין להשאיל ולהשכי' ואמר לקוחין הן בידי אינו נאמן כי הא דרבא אפיק זוגא דסרבליא וספרא דאגדתא מיתמי בדברים העשוין להשאיל ולהשכי' אמר רבא אפילו שומר נשבע אפילו אשתו של שומר נשבעת בעי רב פפא שכירו ולקיטו מאי תיקו אמר ליה רב יימר לרב אשי טענו בכסא דכספא מאי חזינא אי איניש דאמיד הוא או איניש דמהימן הוא דמפקרי אינישי גביה משתבע ושקיל ואי לא לא :

רש"י דקטיל וסדי . סקטון הדקל ומושלך לארץ : דגים . אומר לעשות דבר גומא ושיגעון ואינו עושה : וליחזו מאי משכנו . אותם שיעשו משכנו יעידו מה משכנו ומה מצוה יש : בטוענו כלים תחת כנפיו . בעל הבית טוען שנטל כלים קטנים שאדם יכול להסתיר תחת כנפיו ולא הכירו בהם עדים : אמר רב יהודה . גרסינן ולג' דאמר : ואמר לקוחין הן בידי . ובע"ה אומר השאלתים לו כדמפרש לקמן : אינו נאמן . אפילו בשבועה : אלא דברים שאין דרכן להטמין . שאין אדם צוה לטמן בידו בטוק בפרהסיא הילכך אינו נאמן קדא דאין זה עשוי למכור את כליו ועוד מדאטמינהו איכא למימר

צ"ט הוא להודיע שהוא נרדף לשאל כלים משכנו דאי לקוחין היו לא היה משמין : נאמן . ואע"פ שאין עשוי למכור כליו וימנן דמינטרכי ליה וזו ומוזבין : היינו אורחים . להטמין אפילו ששאר בני אדם מוניאין בפרהסיא : ולא אמרן . צ"ט ב"נ דאינו נאמן אלא שזה אומר לקוחין וזה אומר שאולין אבל אם אומר לו נגדת אותם לאו כל כמיניה וישבע זה שלקוחין הם : ס"ג ולא אמרן אלא בדברים העשוין להשאיל ולהשכי' . בהנהו הוא דאמרינן דכי אער לקוחין אינו נאמן אבל דברים שאין עשויים להשאיל להטמין הם עשוי לפי שמתקלקלים נאמן לישבע שלקוחין ואין גרזים דברי האומר השאלתי לו : דשלח רב הונא בר רבין וכו' . אלמא בעשוין להשאיל ולהשכי' הוא דאינו נאמן : זוגא דסרבליא . מספרים של סורקי בגדים : מיתמי . שהביא התובע עדים שלו שכן ואמר שהשאילם לאבי היתומים וכו' (ועיין ברש"י)

הלכה ערכין דף י"ח ע"ב

תנו רבנן שנה האמורה בקדשים שנה האמורה בבתי ערי חומה שתי שנים בשדה אחוזה ושש שנים שבעבד עברי וכן שבבן ושבבת כולן מעת לעת שנה האמורה בקדשים מגלו אמר רב אחא בר יעקב אמר קרא כבש בן שנתו שנתו שלו ולא של מנין עולם שנה האמורה בבתי ערי חומה דכתיב עד תום שנת ממכרו ממכרו שלו ולא שנה למנין עולם שתי שנים שבשדה אחוזה דכתי' במספר שני תבואות ימכר לך פעמים שאדם אוכל שלש תבואות בשתי שנים שש שבעבד עברי דכתיב שש שנים יעבד ובשביעית זומנין דבשביעית נמי יעבד ושבבן ושבבת כולן מעת לעת למאי הלכתא אמר רב גידל אמר רב לערכין רב יוסף אמר לפרקי דיוצא דופן אמר ליה אבוי לרב יוסף מי פליגינתו אמר ליה לא אנא אמרי חדא והוא אמר חדא הכי נמי מסתברא דאי סלקא דעתך פליגי מאן דאמר לערכין לא

לא אמר ליוצא דופן והאמר רב הלכתא בכולה
פורקא מעת לעת ואלא ומאן דאמר לערכין מאי
טעמא לא אמר ליוצא דופן דומיא דהנך מה הנך
דכתיבא אף הנך דכתיבא ואידך אי סלקא דעתך
דכתיבא האי שבבן ושבבת שבזכר ושבנקה מיבעי
ליה ומאי שנא נקבה דכי מוזקנא קיימא אתילתא
ומאי שנא זכר דלא קאי אתילתא אמר חזקיה אמרי
אינשי סבא בביתא פאחא בביתא סבתא בביתא
סימא בביתא :

רש"י שנה האמורה בקדשים כגון כבשים בני שנה : ב' שנים שבשדה
אחווה : שהיא שהמוכר שדה אחווה אינו רשאי לגאול עד שתהא
שתי שנים ביד הלווקה דכתיב במספר שני תבואות ימכר לך ומיעוט שנים שנים :
ושבבן ושבבת : שנים האמורים בן ובבת ולקמן מפרש להו : מעת לעת : אותו
עם ואותה שעה לשנה הבאה ולא אולינן בתר מנין עולם דכי מטי תשרי ניחשוב
ליה שחא : שני תבואות : כיון דכתב שני שנים תבואות במשמע תבואות למה
לי אלא ללמד שכל תבואה שימונא באותן ב' שנים ואכל ואפילו שלש כגון אם
מכרו לו בניסן מליאה קמה ולא יגאלנה עד ב' שנים בניסן באותו יום ואם קדם
וקצר הרי שאלכ' ג' תבואות וכשיפדנה מוכר יחשוב שנים מיום שמכרה עד היובל
אם היו עשר שנים והוא מכרה בעשר מניסן נמונא שמכרה לכל שנה מנה שהרי
צובל היתה עתידה לחזור הילכך כשהוא בידה עכשיו נתון שמונה מנין לח'
שנים הנותרים וזה אכל ג' תבואות שוות כמה מניסן ב' שנים ואילו הוה אולינן
אתר מנין עולם מתשרי הבא בשנה האחרת הוה פריק ליה ולא הוה אכל אלא
שתי תבואות : לערכין : דלא אולינן בשנת ה' וב' וס' בתר מנין עולם : לפירקין
דיונא דופן במסכת גדה בן י'ב שנה נדרין נבדקין בן י'ב נדרין קיימין בת י'א
גדרים נבדקין בת י'ב נדרים קיימין וכן הרבה שנות בן ובת שנינו עם וקאמר
הכא דכולהו מע'לעט שנולו : האמר רב : התם במסכת גדה : הלכתא בכלה
פירקין : דיונא דופן מע'לעט : מ'ט לא אמר ליונא דופן : הואיל וס'ל מני
התם מע'לעט : אמר לך : אפ'ה הכא לא קתני להו דדומיא דהנך שנה דקדשים
ודעבד עברי קתני דכתיבי באוריתא והנהו שנים דיונא דופן כולהו דרבין :
שבבן ושבנקה ובע'ל : כלשנא דקרא דכתיב בערכין אם ובר אם נקבה ולא

כתיב בן ובת אכל יונא דופן כולה בן ובת תנין : ומ'ט בערכין דנקבה כי
מוקנא יותר על ס' קיימא אתילתא דערך ילדה ל' שקל וערך וקנה עשרת שקלים
ומ'ט זכר : דכי עבר על ס' לא קאי אתילתא דבניר ערך זקן טפי מתילתא בערך
ילד דילך כ' שקלים וזקן ט'ו שקלים : פאחא : שבר שאינו אלא למשא ל'א
פתחא גרסינן לשון ערוס ועריה דמתרגמינן לערוס פתחא בתרגום של נביאים :
סימא : מטמון שיכולה לטרוח ולעשות מלאכה בזקנותך :

פרשת האזינו

הלכה ברכות דף ס"ג ע"ב

ועוד פתח רבי יהודה בכבוד תורה ודרש הסבת
ושמע ישראל היום הזה נהיית לעם וכי אותו
היום נתנה תורה לישראל והלא אותו יום סוף
ארבעים שנה היה אלא ללמדך שחביבה תורה על
לומדיה בכל יום ויום כיום שנתנה מהר סיני אמר
רבי תנחום בריה דרבי חייה איש כפר עכו תדע
שהרי אדם קורא קרית שמע שחרית וערבית וערב
אחד אינו קורא דומה כמי שלא קרא קרית שמע
מעולם הסבת עשו כתות כתות ועסקו בתורה לפי
שאין התורה נקנית אלא בחבורה כדרבי יוסי ברבי
חנינא דאמר רבי יוסי ברבי חנינא מאי דכתיב הרב
אל הבדים ונאלו הרב על שונאיהם של תלמידי
חכמים שיושבים בד בבד ועוסקים בתורה ולא עוד
אלא שמשפשים כתיב הנא ונאלו וכתוב התם אשר
נואלנו ולא עוד אלא שחוטאים שנאמר ואשר חטאנו
ואי בעית אימא מהכא נואלו שרי ציען דבר אחר
הסבת ושמע ישראל כתונו עצמכם על דברי תורה
כדאמר ריש לקיש דאמר ריש לקיש מנין שאין דברי
תורה

תורה מרקימין אלא במי שממית עצמו עליהם
שנאמר זאת התורה אדם כי ימות באהל :

רש"י הסכת עשו כמות כמות דרש הס כמו עשו כמותו עלמס ודרשו
גמי הס כמו עשה עשו עלמס כמותים להנטער על דברי תורה :
וזאת התורה היכן מנחיה באלס שימות באהלי תורה :

מתניתין מועד קטן פרק א' משנה ד'

צדין את האישות ואת העכברים
משדה האילן ומשדה הלבן שלא
כדרכו במועד ובשביעית וחכ"א משדה
האילן כדרכו ומשדה הלבן שלא
כדרכו ומקרין את הפרצה במועד
ובשביעית בונה כדרכו :

הלכה מועד קטן דף ו' ע"ב

צדין את האישות מאי אישות אמר רב יהודה
בריה שאין לה עינים אמר רבא בר ישמעאל
ואיתימא רב יימר בר שלמיא מאי קרא כמו שבלול
תמס יהלך נפל אשת בל חזו שמש תנו רבנן צדין את
האישות ואת העכברים משדה הלבן ומשדה האילן
כדרכו ומחריבין חורי נמלים כיצד מחריבין רשב"ג
אומר מביא עפר מחור זה ונותן לתוך חור זה והן
חונקין זה את זה אמר רב יימר בר שלמיא משמיה
דאביו והוא דקאי בתרי עברי נהרא והוא דליכא
גשרא והוא דליכא נמלא והוא דליכא מצרא עד כמה
עד פרסה רבי יהודה אומר משדה האילן כדרכו
ומשדה

ומשדה הלבן שלא כדרכו תנו רבנן כיצד כדרכו
הופר נומא ותולדה בה מצודה כיצד שלא כדרכו
נועץ שפוד ומכה בקירדוס ומרדה האדמה מתחתיה
רניא רבי שמעון בן אלעזר אומר כשאמרו משדה
לבן שלא כדרכו לא אמרו אלא בשדה לבן הסמוכה
לעיר אבל בשדה לבן הסמוכה לשדה האילן אפילו
כדרכו שמא יצאו כשדה הלבן ויחריבו את האילנות :

רש"י בריה שאין לה עינים וחסר בקרקע : מאי קרא דאישות בריה
שאין לה עינים : דכתיב כמו שבלול תמס יהלך * שבלול שקורין
לימין תמס יהלך כלומר כשיולא חוץ מנרתיקו ריבית נופלת ממנו עד שהיא
נימוח ומת תמס כמו ונמס : נפל אשת בל חזו שמש * כלומר כך אישות
נופלות פתאום לרחן ומתים ללא חזו : ומנקים זו את זו * מפני שמריחין
את העפר ואין מכירין באותו עפר : והוא דקאי בתרי עברי נהרא * דכיון
דאיכא הפסק מים בין הני תרתי חורי נמלים אין מכירין הני בעפר דהני :
גשרא * גשר : נמלא * שאין לו גשר אלא מנשר אחד : ומנרא * עדין קטן
מנמלא אין יכול להלך עליו אלא כשקושרים חבל אחד משני עברי הנהר בשני
יתדות ואוחזין בו והולכין על אותו גשר נר אבל אי איכא חד מהן מפירין הני
בחורי דהני ועד כמה * מרוחקין הני תר : חורי נמלים דכי איכא נהרא בנייהו
ולכא גשרא דאין מכירין הני בחורי דהני : עד פרסה * אי ליכא פרסה
בנייהו אט"ג דאיכא נהרא ולכא מעבר מכירין הני בחורי דהני : נועץ שפור :
במקום שהן מנחין ומרדה האדמה ומנעך אותו :

מתניתין נדרים פרק ב' משנה ה'

נדר בחרם ואמר לא נדרתי אלא
בחרמו שלים בקרבן ואמר לא
נדרתי אלא בקרבנות של מלכים הרי
עצמי קרבן ואמר לא נדרתי אלא בעצם
שהנחתי לי להיות נודר בו קונם אשתו
נהנת

נהנית לי ואמר לא נדרתי אלא מאשתי
הראשונה שגירשתי על כולן אין
נשאלים להם ואם נשאלו עונשין אותן
ומחמירין עליהם דברי רבי מאיר וחכמי
פותחין להן פתח ממקום אחר ומלמדין
אותן כדי שלא ינהגו קלות ראש

בנדרים :

סלכא נדרים דף כ' ע"א

והכמים אומרים פותחין לו פתח וכו' תניא
לעולם אל תהי רגיל בנדרים שסופך
למעול בשבועות ואל תהי רגיל אצל עם הארץ
שסופו להאכילך טבלים אל תהי רגיל אצל כהן עם
הארץ שסופו להאכילך תרומה ואל תרבה שיחה
עם האשה שסופך לבא לידי ניאוף רבי אחא ברבי
יאשיה אומר כל הצופה בנשים סופו בא לידי עבירה
וכל המסתכל בעקבה של אשה הויין לו בנים שאינן
מהוגנים א"ר יוסף ובאשתו נדה תניא בעבור תהיה
יראתו על פניכם זו בושרה לבלתי תחטאו מלמד
שהבושה מביאה לידי יראת הטא מכאן אמרו סימן
יפה באדם שהוא ביישן אחרים אומרים כל אדם
המתבייש לא במהרה הוא חוטא ומי שאין לו בושרה
פנים בידוע שלא עמדו אבותיו על הר סיני אמר רבי
יוחנן בן דהבאי ארבעה דברים סחול מלאכי השרת
חגרון

חגרון מפני מה הויין מפני שהופכים את שלחנם
אלמים מפני מה הויין מפני שמנשקין על אותו מקום
חרשים מפני מה הויין מפני שמספרים בשעת תשמיש
סומים מפני מה הויין מפני שמסתכלים באותו מקום
ורמינהו שאלו את אימה שלום מפני מה בניך יפיפין
ביותר אמרה להן אינו מספר עמי לא בתחלת הלילה
ולא בסוף הלילה אלא כחצות הלילה וכשהוא
מספר מגלה טעם ומכסה טעם ודומה עליו כמי
שכפאו שד ואמרתיו לו מה טעם ואמר לי כדי שלא
אתן את עיני באשה אחרת ונמצאו בניו באין לידי
ממזרות לא קשיא הא במילי דתשמיש הא במילי
אחרנייתא ולא תתורו אחרי לבבכם מכאן אמר רבי
אל ישתה אדם בכוס זה ויתן עינו בכוס אחר אמר
רבינא לא נצרכה אלא דאפילו שתי נשיו וברורתי
מכם המורדים והפושעים בי אמר רבי לוי אלו בני
חשע מדות בני אסנת משגעת בני אימא בני אנוסה
בני שנואה בני נדוי בני תמורה בני מריבה בני
שכרות בני גרושת הלב בני ערבוביא בני הצופא
איני והא אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן
כל אדם שאשתו תוכעתו הויין לו בנים שאפי' בדורו
של משה רבינו לא היו כמותן שנאמר הבו לכם
אנשים חכמים ונבונים וכתוב ואקח את ראשי
שנטיכם ולא כתוב נבונים וכתוב יששכר חמור גרם
וכתוב מפני יששכר יודעי בינה לעיתים ההיא

דמרציא ארצוי :

רש"י סמוך למעול בנדרים • אם חרבה לנדר • שהפסין • פנים כנגד עורף שבאין על נשותיהן של כדרין • שהפסין שלחנס • היא למעלה והוא למטה • אינו מספר • אינו משמש • מגלה טפח • מבגדה • ומכסה אותו טפח מבגד וכן טופה עד שיבא עליה • ודומה כמי שכפאו סד • שבא אליה בכח ודומה כמו ססד כפאו ואית דאמרי שמתכסה כולו כאדם שמופקד מן הסד • בני אס'נת משב'עת • סימן הוא • שנואה • שלבו על אחרת בשעת השמיש ואמרו כשבא עליה לאו ביאה גמורה היא הוי"ל וכל כך שנואה אלא כונת בעלמא הוא • בני נידוי • שהבעל בנידוי ובא עליה ומתעברת הימנו • בני תמורה • שיש לו ב' נשים וכסבור בא על זו ובא על אחרת • ל'א בני תמורה שהוא סבור לבא על אשה אחרת ונמצא שהיא אשתו וקרובין לממורות שהרי נתכוין לניאוף • בני מריבה • שמשמש במריבה • בני שכרות • שמשמש בשכרות וביאה לאו ביאה גמורה אלא כביאת ונות היא שאין מתכוין אלא לבעלה בעלמא • בני ערבוניא • שבא על אשה אחת בין הנשים ואין ידוע על איזו מהן בא ל'א שבא עליה הנשים הרבה ואין ידוע בן מי הוא ל'א בני ערבוניא ספק בן ט' לראשון או בן שבעה לאחרון • ישככר חמור גרס • חמור גרס לי ששככר שנוכל אותו חמור שהיה יעקב רוכב ספנה לאהל לאה • דמרינא ארנוני • אינה תובעת בפה אלא דמרינא קמיה מראה לו מתוך דברים כגון לאה דמההיא כפקו בני-מעליא :

הלכה ע"ז דף נ"ה ע"א

שאל אנריפס שר צבא את רבן גמליאל כתיב בתורתכם כי ה' אלהיך איש אוכלה הוא אל קנא כדום מתקנא אלא חכם בחכם ונבור בנבור ועשיר בעשיר אמר לו אמשול לך משל למה הדבר דומה לאדם שנשא אשה על אשתו הישובה ממנה אין מתקנאה בה אמר לו זונן לר'ע לבי ולבך ידעי דעא לית ברה מששא ורהא קחזינן גברי דאזלי כי מתברי ואתו כי מצמדי מאי טעמא אל אמשול לך משל למה הדבר דומה לאדם נאמן שהיה בעיר וכל בני עירו היו מפקדין אצלו שלא בעדים ובא אדם אחד

אחד והפקיד לו בעדים פעם אחת שכח והפקיד אצלו שלא בעדים אמרה לו אשתו בוא ונכפרנו אמר לה וכי מפני ששיטה זה עשה שלא כהונן אנו נאבד את אמונתינו אף כך יסורין בשעה שמשגרין אותן על האדם משביעין אותן שלא תלכו אלא ביום פלוני ולא תצאו אלא ביום פלוני ובשעה פלונית ועליד פלוני ועל סם פלוני כיון שדניע זמנו לצאת הלך זה לבית עא אמרו יסורין דין הוא שלא נצא וחזרון ואומרים וכי מפני ששוטה זה עשה שלא כהונן אנו נאבד שבעותינו והיינו דאמר רבי יוחנן מיד וחלאים רעים ונאמנים רעים בשליחותן ונאמנים בשבועתן אמר ליה רבא בר יצחק לרב יהודה האיכא בית עא באתרין דכי מצטריך עלמא למיטרא מהחזי לרהו בחלמא ואמר לרהו שחטנו לי גברא ואייתי מטרא שחטנו לה גברא ואתי מטרא אמר ליה הושתא אי הוה שכיבנא לא אמרו לכו הא מלתא דאמר רב מאי דכתיב אשר חלק הא אותם לכל העמים מלמד שהחליקן בדברים כדי לטורדן מן העולם והיינו דאמר ריש לקיש מאי דכתיב אם ללצים הוא יליץ ולענויים יתן חן בא לשמא פורתחין לו בא ליטהר מסייעין אותו :

רש"י אנריפס שר צבא • נכרי היה ממונה על ראשי גיטות ובימי אנריפס הונח היה • אין מתקנא בה • אשתו הראשונה אינה מקפדת לשבא את בעלה • זונן • ישראל היה • דאזלי כי מתברי • פסחים הסולכין לע"א שנתפרקו איבריהן מחמת חוליין וחזרון באברין מנומדין • רעים בשליחותן • שמייסרין את הגוף • שהחליקן בדברים • מביאן לטעות :

הלכה

סלכס ערכין דף ט"ז ע"ג

תנא

דבי רבי ישמעאל כל המספר לשון הרע
 מנדיל עינות כנגד שלש עבירות עבודת
 אלילים ונילו עריות ושפיכות דמים כתיב הכא לשון
 מדברת גדולות וכתיב בעבודת אלילים אנא חטא
 העם הזה חטאה גדולה בנילו עריות כתיב ואין
 אעשה הרעה הגדולה הזאת בשפיכות דמים כתיב
 גדול עוני מנשוא גדולות אימא תרתי הי מנייהו
 מפקת במערבא אמרי לשון תליתאי קטיל תליתאי
 הורג למספרו ולמקבלו ולאמרו אמר רבי חמא בר
 חנינא מאי דכתיב מות וחיים ביד לשון וכי יש יד
 ללשון לומר לך מה יד ממיתה אף לשון ממיתה אי
 מה יד אין ממיתה אלא בסמוך לה אף לשון אינה
 ממיתה אלא בסמוך לה תלמוד לומר חץ שחוט
 לשונם אי מה חץ שחוט עד ארבעים וחמשים אמר
 אף לשון עד ארבעים וחמשים אמר תלמוד לומר שתו
 בשמים פיהם ולשונם תהלך בארץ וכי מאחר דכתיב
 שתו בשמים פיהם חץ שחוט לשונם למה לי הא קא
 משמע לן דקטיד כחץ וכי מאחר דכתיב חץ שחוט
 לשונם מות וחיים ביד לשון למה לי לכדרבא דאמר
 רבא דבעי חיים בלישניה דבעי מיתה בלישניה היכי
 דמי לישנא בישא רבא אמר כגון דאמר איכא נורא
 בי פלניא אמר ליה אביי מאי קא עביד גלויי מילתא
 בעלמא הוא אלא דמפיק בלישנא בישא דאמר היכא
 משתכתא נורא אלא בי פלניא אמר רבא כל מילתא
 דמיתאמרה באפי מרה לית בה משום לישנא בישא

א"ר

אל כל שכן הוצפא ולישנא בישא אמר ליה אנא כר
 יוסי סבירא ליה דאמר רבי יוסי מימי לא אמרתי דבר
 וחזרתי לאחורי אמר רבה בר רב הונא כל מילתא
 דמיתאמרה באפי תלתא לית בה משום לישנא
 בישא מאי טעמא חברך חברא אית ליה וחברא
 דחברך חברא אית ליה כי אתא רב דימי אמר מאי
 דכתיב מברך רעהו בקול גדול כפקר דהשכס קללה
 תחשב לו כגון דמיקלע לאושפויא וטרחו קמיה
 שפיר למחר נפיק יתיב בשוקא ואמר רחמנא
 נברכיה לפלניא דהכי טרח קמאי ושמעי אינשי
 ואזלין ואנסין ליה תני רב דימי אחוה דרב ספרא
 לעולם אל יספר אדם בטובתו של חברו שמתיך
 טובתו בא לידי רעתו איכא דאמרי רב דימי אחוה
 דרב ספרא חלש על רב ספרא לשיוליה ביה אמר
 להו תיתי לי דקיימי כל דאמור רבנן אמרי ליה הא
 מקיימת לעולם אל יספר אדם בטובתו של חברו
 שמתיך טובתו בא לידי גנותו אמר להו לא שמיעה
 לי דאי הוה שמיעה לי קיימתא :

רש"י

הי מניסו חפקת : הא בכלהו כתב גדולות הלכך כולו אתו :
 לשנא תליתאי : זה לשון הרביל שהיא שלשית בין אדם לחברו
 גלות לו סוד : לאמרו : לרכיל שגמו שמתוך זריבה שנופלת בין השנים
 והורגין זה את זה הורגים גואלים הדם את הרביל שההרג כל על ידו : דבעי
 מיתת בלישניה : יעסוק בדברי שטות ונבלה : דבעי חיי בלישניה : יעסוק בתורה :
 נורא בי פלניא : דמשמע עשיר הוא וכל שעה מזגי אש בביתו לבשל תבשילין :
 גלויי מילתא בעלמא הוא : הואיל ואינו חומרה בלשון הרע אלא מגלה לזותן
 שמבקשים אור לבו לבת פלני : דמתאמרא באפי מרה : שהמרגל חומרה
 בפני החומר עליו : וחזרתי לאחורי : לראות מי יעמוד אחרי שאף בפני הבעלים
 אפי חומרה אלתא לאו בישנא ליטב קשיבא : ל"א שאם שאו הבעלים ואמרו למה

אמרת

וזאת הברכה יום ראשון

אמרת כן לא חורתי כי לאמר לא אמרתי אלא בפניהם הודיתי : דמותאמרתי באפי תלתא . סהבעלי אמרוה בפני שלשה המגלה אותה אינו לטון הרע שזה גלה תחלה דעתו טאס מגלה אותו אינו חושש דמיידע ידע דסופה להגלות דחברך חברא אית ליה חיה מגלה לחבירו חיה לחבירו עד סודע : ומכך רעהו בקול גדול וגו' . קללה תחשב לו אותה ברכה קללה היא לו לחברו : ושמעו אינשי . אלמים שהיא עשיר ואולי אנשי ליה לממוניה . לא אנשי ליה שמתאכסניס אלנו אורחים עד שמכלין ממונו : בא לידי רעתו . סכשהו מספר בטובתו יותר מדאי הוא ענמו אומר חון מנודה רעה זו סבו או אחרים סומעין שיה משבחו ואומר הלא מידת כך וכך בידי :

פרשת וזאת הברכה

הלכה ברכות דף ס"ג ע"ב :

פתח ר' נחמיה בכבוד אכסניא ודרש מאי דכתיב ויאמר שאול אל הקני לבו סורו רדו מרוך עמלקי פן אוסיפך עמו ואתה עשית חסד עם כל בני ישראל והלא דברים קל וחומר ומה יתרו שלא קרב את משה אלא לכבוד עצמו כך המארח תלמיד חכם בתוך ביתו ומאכילו ומשקהו ומהנהו מנכסיו על אחת כמה וכמה פתח רבי יוסי בכבוד אכסניא ודרש לא תתעב אדומי כי אחיך הוא ולא התעב מצרי כי גר היית בארצו והלא דברים קל וחומר ומה מצריים שלא קרבו את ישראל אלא לצורך עצמן שנאמר ואם ידעת ויש בם אנשי חיל ושמתם שרי מקנה על אשר לי כך המארח תלמיד חכם בתוך ביתו ומאכילו ומשקהו ומהנהו מנכסיו על אחת כמה וכמה פתח רבי אלעזר בנו של רבי יוסי הגלילי בכבוד אכסניא ודרש ויברך ה' את עובד אדום הגתי בעבור ארון האלהים והלא דברים קל וחומר ומה ארון שלא אכל ושחה אלא כבוד ורביץ לפניו כך המארח תלמיד ח' בתוך ביתו ומאכילו ומשקהו

וזאת הברכה יום שני

ומשקהו ומהנהו מנכסיו על אחת כמה וכמה (דס"ד א') ואמר רבי אבין הלוי כל הנהנה מסעודה שתלמיד חכם שרוי בתוכה כאלו נהנה מזיו שכינה שנאמר ויבא אהרן וכל זקני ישראל לאכול לחם עם חותן משה לפני האלהים וכי לפני אלהים אכלו והלא לפני משה אכלו אלא לומר לך כל הנהנה מסעודה שתלמיד חכם שרוי בתוכה כאלו נהנה מזיו שכינה אמר רבי אלעזר אמר רבי חנינא תלמודי חכמים מרבים שלום בעולם שנאמר וכל בניך למודי ה' ורב שלום בניך אל תקרי בניך אלא בוניך שלום רב לאוהבי תורתך ואין למנו מכשול יהי שלום בחילך שלוח בארמנותיך למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך למען בית ה' אלהינו אבקשה טוב לך ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום :

רש"י עשית חסד . סהאיכילה כנאמר ויבא אהרן וכל זקני ישראל לאכל לחם וגו' :

הלכה מועד קטן דף י"ב ע"ב

רבי יהודה נשיאה נפק בחומרתא דמדושא ואשתו מיא דאחים קפילא ארמאה שמע רבי אמי איקפד אמר רב יוסף מאי טעמא איקפד אי משום חומרתא דמדושא הא תניא השירין הנזמים והטבעות הרי הן ככל הכלים הניטלין בחצר אי משום דאשתו מיא דאחים קפילא ארמאה הא אמר שמואל בר יצחק אמר רב כל שנאכל כמות שהוא הי אין בו משום בישולי עבדים אדם חשוב שאני אמר רב הננאל אמר רב קוצץ אדם דקל במועד אעפי שאין צריך

צריך אלא לנסורת שלי לייט עלה אביו רב אשי הוה
ליה אבא בשלנייא אזול למקציה בחולא דמועדא
אמר ליה רב שילא משלנייא לרב אשי מאי דערתיך
דקאמר רב חננאל אמר רב קוצץ אדם דקל במועד
אעפיו שאין צריך אלא לנסורת שלו הא לייט עלה
אביו אמר ליה לא שמיע לי כלומר לא סבירא לי
אישתמיט נרגא בעו למיפסקיה לשקיה שבקיה והדר
אתא רב יהודה שרי למיעקר כיתנא ולמקטל כשותא
ולמיעקר שומשמי אמר ליה אביו לרב יוסף בשלמא
כיתנא חזי לחפיפה כשותא חזי לשיכרא אלא
שומשמי למאי חזי לנזוי דאית בהו רבי ינאי הוה ליה
ההוא פרדיסא דמטא זמניה בחולא במועדא קטפיה
לשנה שהויה כילי עלמא לפרדיסיהו בחולא דמועדא
אפקריה רבי ינאי לפרדיסיה ההוא שתא :

דשי נפק בחור בשבת : בחומרתא דמושא • טבעת היא של מתכת
וחותמה של אלמוג : שירן • נוסק'א בלעו : כל שהוא נאכל כמות
שהוא חי • ומיז שחו אינשי כמות שהן : אדם חשוב שאני • יש לו להחמיר על
ענינו יותר ולא הוה ליה למיפק בחומרתא דמושא ולא למימתי מיז דחסיס
קפילא נכרי : לנסורת • עניס דקיס טופלן מן החתיכה : אבא • יער :
בשלנייא • פירוש שם העיר כלומר היה לו יער בצלותו מקום : אישתמיט נרגא
בעי למיפסקיה לשקיה • רב אשי משום דעבר אדאביו : שבקיה • לאבא דלא
קנניה במועד שהרגיש משום דעבר אדאביו נפל ליה נרגא : למיעקר כיתנא •
בחולא דמועדא : למיקטל • לחתוך : כשותא • הומלון : לחפיפה • לכשות
בו מאכל כגון תאנים ותמרים לצורך המועד : לנזוי כמו נויתא דשיכרא לנזוי
רעין דאית בהו בשומשמן דחזו למיעבד בהו משחא : אפקריה רבי ינאי לפרדיסיה •
משום דעל ידו היה תקלה לעלמא דסחו עד לחולא דמועדא וקטפי :

הלכה נדרים דף ל"ב ע"א

ופליגא דרבי אליעזר דאמר רבי אליעזר גדולה
תורה שאלמלא תורה לא נתקיימו שמים
וארץ שנאמר אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים
וארץ לא שמתי אמר רבי אביו אמר רבי אלעזר
מפני מה נענש אברהם אבינו ונשתעבדו בניו במצרי
מאתים ועשר שנים מפני שעשה אנגרייא בתלמידי
חכמים שנא' וירק את חניכיו ילידי ביתו ושמואל
אמר מפני שהפריז על מידותיו של הקב"ה שנאמר
במה אדע כי אירשנה ורבי יוחנן אמר שהפריש בני
האדם מלהכנס תחת כנפי השכינה שנאמר תן לי
הנפש והרכוש קח לך וירק את חניכיו ילידי ביתו רב
אמר שהוריקן בתורה ושמואל אמר שהוריקן בזהב
שכנה עשר ושלש מאות אמר רבי אמי בר אבא
אליעזר כנגד כולם איכא דאמרי אליעזר הוא
דחושבניה דכי הוי אמר רב אמי בר אבא בן שלש
שנים הכיר אברהם את בוראו שנאמר עקב אשר
שמע אברהם בקולי חושבניה מאה ושבעין ורתין
ואמר רמי בר אבא השמן בחושבניה תלת מאה
ושיתין וארבעה ואמר רמי בר אבא כתיב אברם
וכתיב אברהם בתחילה המליכו הקב"ה על מאתים
וארבעים ושלשה איברים ולבסוף המליכו על
מאתים וארבעים ושמנה איברים אלו הן שתי עינים
ושתי אזנים וראש הגוייה ואמר רמי בר אבא מאי
דכתיב עיר קטנה ואנשים ונו' עיר קטנה זה הגוף
ואנשים

וזאת הברכה יום שלישי

ואנשים בה מעט אלו איברים ובא אליה מלך גדול
וסבב אותה זה יצר הרע ובנה עליה מצודים וחרמים
אלו עינות ומצא בה איש מסכן וחכם זה יצר טוב
הוא אתה עיר בחכמתו זו תשובה ומעשים טובים
ואדם לא זכר את האיש המסכן ההוא רבשעת יצר
הרע לית דמדכר ליה ליצר טוב והחכמה תעזו לחכם
מעשרה שלימים והחכמה תעזו לחכם זו תשובה
ומעשים טובים מעשרה שלימים שני עינים ושני אזנים
ושתי ידים ושתי רגלים וראש הגוייה ופה אמר רבי
זכריה משום רבי ישמעאל בקש הקב"ה להוציא כהונה
משם שנאמר והוא כהן לאל עליון כיון שהקדים ברכת
אברהם לברכת המקום הוציאה מאברהם שנאמר
ויברכהו ויאמר ברוך אברהם לאל עליון קונה שמים
וארץ וברוך אל עליון אמר לו אברהם וכי מקדימין
ברכת עבד לברכת קונו מיד נתנה לאברהם שנאמר
נאם ה' לאדני שב לימיני עד אשית אויבך הרום
לרגלך ובתריה כתיב נשבע ה' ולא ינחם אתה כהן
לעולם על דברתי מלכי צדק על דבורו שר מלכי צדק
והיינו דכתיב והוא כהן לאל עליון הוא כהן ואין זרעו
כהן :

רש"י שהפריז על מדותיו • שהגדיל לישאל על מדותיו של הקב"ה שאמר
במה אדע : תן לי הכסף והרכוש קח לך • ולא היה לו לעשות כן
שהיה לו לגייר : שהוריק בתורה • שלגודס תורה כאלו שמרין מכלי זה לתוך
כלי זה כך הוא למקן תורה : שהוריקן • לשון ניהוב שנאמר ואברותיה בירקרק
חרון שנתן להם זהב הרבה : אלעזר • היה שקול כנגד כולן הוה מושבניה
דאלעזר בנימ' שמונה עשר ושלש מאות שלא היה עמו אלא אלעזר לחוד :
מאם ומעשים ותרתי • דהכי משמע עקב כמותן עק"ב שנים שמע אברהם בקולי
ובל שנותיו היו קט"ה אלמלא בן שלש שנים הכיר את בוראו : שס"ד ימים אית
ליה

וזאת הברכה יום רביעי

ליה וכו' וימי הסנה סס"ה ימים : המליכו • הסליטו : אלו קן שתי שינים :
ללאחר שחל היה שלם בכל אבריו : ראש הגויים • הוא אבר : מעשרה שלימים •
סקן מועלן לגוף יותר מעשרה שלימים ואלו הם וכו' : הוציאה • לכהונה :
על דבורו של מלכי צדק • מטלה מוטו הכהונה :

תנא וכולן צריכין טבילה בארבעים סאה מנהני
מילי אמר רבא דאמר קרא כל דבר אשר
יבא באש תעבירו באש וטהר הוסיף לה הכרתוב
טהרה אחרת תני בר קפרא מתוך שנאמר במי נדה
שומע אני שצריך הזאה שלישי ושביעי תלמוד לומר
אך חלק אם כן מה תלמוד לומר במי נדה מים
שנדה טובלת בהן הוי אומר ארבעים סאה תנו
רבנן הלוקח כלי השמיש מן הנכרים דברים שלא
נשתמש בהן מטבילין והן טהורים דברים שנשתמש
בהן על ידי צונן כגון כוסות וקיתוניות וצלוחיות
מדיחין ומטבילין והן טהורין דברים שנשתמש בהן
על ידי חמין כגון היורות הקומקמוסין ומחמי חמין
מגעילן ומטבילין והן טהורין דברים שנשתמש בהן
ע"י האור כגון השפודין והאסכלאות מלבנן ומטבילין
והן טהורין וכולן שנשתמש בהן עד שלא יטבילין
ושלא יגעילן ושלא ילבין תני חדא אסור ותניא אידך
מותר לא קשיא דא כמאן דאמר נותן טעם לפנם
אסור הא כמאן דאמר נותן טעם לפנם מותר גיעולי
נכרים דאסור רחמנא היכי משכחת לה אמר ר' חייא
בריה דרב הונא לא אסרה תורה אלא קדירה בת
יומא דלאו נותן טעם לפנם הוא מכאן ואילך לישתרי
גזירה קדירה שאינה בת יומא משום קדירה בת יומא :

רש"י

וזאת הברכה יום המישי

רש"י תנא וכוון . אף הגעלים והמלכונים : כל דבר אשר יבא בלש .
שנסתמו בו בני מדין ע"י האור העבירו בלש כעין בולעו לאיסור
יפלטנו כדאמרן כבולטו כך פולטו : וטהר . קרא יתירא הוא האי וטהר :
במי נדה יתחטא : בכלי מדין כתיב : גועלי נכרי לאשר רחמנא . במדין כתיב
תעבירו בלש וטהר דבעי הגעלה היכי משכחת לה : בת יומא . שבישל בה נכרי
היום אבל בישל בה אתמול כבר הפיג בה טעמו בלינת לילה ושוב כשפולטו
בתבשיל אחר אינו אלא כפגם : מכאן ואילך לשתרי . אף לכתילה :

מתניתין ערבין פרק ו' משנה א'

שום היתומים שלשים יום ושום ההקדש
ששים יום ומכריזין בבקר ובערב
המקדיש נכסיו והיתה עליו כתובה
אשה רבי אליעזר אומר כשיגרשנה
ידיר הנאה רבי יהושע אומר אינו
צריך כיוצא בו אמר רבן שמעון בן
גמליאל אף הערב לאשה בכתובתה
והיה בעלה מגרשה ידיר הנאה שמא
יעשה קנוניא על נכסיו שר זה ויחזיר
את אשתו :

הלכה ערבין דף כ"ג ע"א

וכן היה רבן שמעון בן גמליאל וכו' משה בר עזרי
ערבא דכלתיה הוה ורב הונא בריה צורבא
מרבנן הוה ודחיקא ליה מילתא אמר אב"י ליכא
דנסביה

וזאת הברכה יום המישי

דנסביה עצה לרב הונא דליגרש לדביתיהו ותיבתע
כתובתה מאכזה וליהדרא מיהדרי אמר ליה רבא
והאנן ידור הנאה תנן ואב"י אטו כל המגרש בני
דינא מגרש לסוף אינלאי מילתא דכהן הוה אמר
אב"י בתר עניא אזלא עניותא ומי אמר אב"י הני
והאמר אב"י איזהו רשע ערום זה המשיא עצה
למכור בנכסים כרבן גמליאל בריה שאני וצורבא
מרבנן שאני ותיפוק לידערב דכתובה לא משתעבד
קבלן הוה הניחא למאן דאמר קבלן אף על נב דלית
ליה נכסים ללוה משתעבד אלא למאן דאמר אית
ליה משתעבד לית ליה לא משתעבד מאי איכא
למימר אי בעית אימא רב הונא הוה ליה ואישתדוף
ואי בעית אימא אבא לנבי בריה שעבדא משעבד
נפשיה דאתמר ערב דכתוב' דברי הכל לא משתעבד
קבלן דבעל חוב דברי הכל משתעבד ערב דבעל חוב
וקבלן דכתובה פליגא איכא למאן דאמר אית ליה
ניכסי ללוה משתעבד לית ליה לא משתעבד ואיכא
למאן דאמר אף על נב דלית ליה משתעבד והלכתא
בכולהו אע"ג דלית ליה נמי משתעבד לבר מערב
דכתובה דאע"ג דאית ליה לא משתעבד מאי טעמא
מצוי קא עביד ולא מידי חסדיה ההוא נברא דזבנינהו
לנכסיה וקא גרשה לדביתיהו שלחה רב יוסף בריה
דרבא לקמיה דרב פפא ערב תנן הקדש תנן לוקח
מהו אמר ליה תנא כי רוכלא נחשיב וניזיל נהרדעי
אמרי דתנן תנן דלא תנן לא תנן אמר רב משרשיא
מאי

וזאת הברכה יום חמישי

מאי טעמא דנהרדעי בשלמא הקדש משום רווח
דהקדש ערב נמי מצוה הוא דעבד ולא מידי חסריה
אלא לוקח מכדי מידע ידע דכל חד וחד איכא עליה
כתובה אמאי ניזיל וניזבון אידו הוא דאפסיד

אנפשיה :

רשי אטו כל דמגרש בב' מגרש • שיאמרו לו דור הנאה ילך בנניעא
וגרשה : דכהן הוה • רב הונא ואי הוה מגרשה לא מני לאהדורה :
כר' • במסכת כתובות האומר בשעת מיתה נכסי לך ואחרך לפלוני וירד
הראשון ומכר רב'א אין לפני אלא מה ששייר ראשון וה' הו' רשע ערוס :
קבלן הוה • שהתפיסה רב הונא מטלטלי לכתובה והיא השלימהו לאבי והיינו
קבלן שנושא ונותן ביד : אי לית ליה נכסי למה • בשעת הלואה לא משתעבד
ערב באמירתו דכיון דאין לו ממה לפרע מן הלואה לא גמר ומשעבד נפשיה :
דאומר • לעיל קאי דאמרן הניחא למ'ד קבלן וכו' ערב דבכתובה דנרי הכל
לא משתעבד דמנוה קא עביד לוונה ולא מידי מהכר לה דהא לא יהיב זוי
ולא מידי חסרה גרסינן : ערב הנן • דהיישינן כנוא יעשו קנוניא עליו וידר
הנאה : לוקח מהו • מי חיישינן לקנוניא שלאחר שתטרוף זו קרקע מן הלוקח
יחזירנה וידור הנאה : כרובלא ליחשיב וכיזיל • כסוחר זה שמונה מעותיו כלומר
הנא הכי והוא הדין ללוקח : ניזיל ונזבן • בתמיה
וכי היה לו לקנות :

תושלע

